

سال شمسه تاریخ

و روابط بین الملل

محمد محمود رضویان ، سردار و محقق

تاریخ طبرستان
جلد اول

تاریخ
ایران

۲

۱

۲۱

کتابخانه تخصصی
تاریخ و جغرافیا

سال شمار تاریخ

و

روابط بین الملل

نشر خرم

سال شمار تاریخ و روابط بین الملل

سیدهادق حقیقت، سیدمحمود رضویان

ناشر: نشر خرم

قم - اول خیابان صفاییه

تلفن: ۷۴۱۵۷۵ / ۷۴۲۵۷۵

چاپ اول: ۱۳۷۷

تیراژ: ۳۰۰۰ نسخه

چاپ قدس

شابک: ۰-۷-۶۱۸۲-۹۶۴ - 0 - 07 - 6182 - ISBN964

تقديم به

آن که تاريخ را از هرگونه پليدي نجات خواهد داد

فهرست

.....	مقدمه
.....	از سال ۹۰۰۰ قبل از میلاد مسیح تا سال ۱۰۰۰ میلادی
.....	از سال ۱۰۰۰ تا ۱۹۰۰ میلادی
.....	از سال ۱۹۰۰ میلادی تا پایان قرن بیستم
.....	مهمترین وقایع ایران و جهان
.....	اسامی شاهان و رؤسای جمهوری ایران
.....	رؤسای جمهوری ایالات متحده امریکا از آغاز تا کنون
.....	فرمانروایان روسیه از ۱۵۳۳ میلادی
.....	فرمانروایان آلمان و پروس
.....	اطلاعاتی درباره کشورهای مستقل جهان
.....	اسامی تنگه های آبی (بغازهای) مهم جهان
.....	نمایه کشورها
.....	نمایه اعلام
.....	گزیده منابع

مقدمه:

کتابهایی که به موضوع وقایع نگاری و سال شماری پرداخته‌اند، ممکن است به کل تاریخ یا مقطع زمانی خاص عطف نظر کرده باشند. کتاب حاضر دامنه تحقیق خود را از ابتدای تاریخ تا سالهای اخیر قرار داده است، و به همین لحاظ به معیارهای خاصی در گزینش انبوه وقایع سیاسی، اقتصادی و فرهنگی در حوزه تاریخ و روابط بین الملل نیازمند می‌باشد.

هدف اصلی در تدوین نوشتار حاضر، ذکر وقایع مهم تاریخ و روابط بین الملل به شکل منظم، و با تأکید بر ایران و اسلام می‌باشد. علاوه بر این سعی شده:

اولاً در حد امکان با عطف توجه به وقایع مهم، از ذکر وقایع جزئی و فرعی صرف نظر شود.
ثانیاً اطلاعات و حوادث مربوط به جهان اسلام و کشور ایران در چهارچوب تاریخ و روابط بین الملل برجسته شوند.

ثالثاً در عین دقت در ذکر وقایع، تصویری کلی از تاریخ جهان ترسیم و ارائه نماید.
تهیه کرونولوژی‌هایی که در مغرب زمین به زینت طبع آراسته شده‌اند، به دلیل نداشتن تأکید بر وقایع اسلام و ایران، ممکن است به شکل کامل مورد استفاده ما قرار نگیرد. واقعیت امر آن است که در تهیه سال شمار و هر نوع کتاب کرونولوژی، انتخاب وقایع با عینکی خاص صورت می‌گیرد.
ما با اذعان به این مهم که در این نوع گزینش‌ها نمی‌توان معیارهای دقیق و خاصی ارائه نمود، سعی کرده‌ایم وقایع تاریخ و روابط بین الملل ایران و جهان را با اولویتها و معیارهای تقریبی ذیل انتخاب نمائیم:

الف - معیار و تأکید اصلی در این پژوهش، وقایع مهم و کلیدی تاریخ و روابط بین الملل می‌باشد.

ب - در این میان تأکید اصلی بر وقایع جهان اسلام و کشور ایران می باشد. به همین دلیل است که به کلیه حکومتها و قیامهای اسلامی و سلسله های ایرانی اشارت رفته است.

ج - در حاشیه مسائل فوق، برخی از وقایع علمی و تاریخ تولد شماری از نویسندگان برجسته ایرانی و خارجی به شکل حاشیه ای مورد توجه قرار گرفته اند.

د - جهت اختصار، فقط به توضیح برخی از وقایع مهم در پاورقی ها اکتفا شده است. بدیهی است که اگر کلیه وقایع تاریخ و روابط بین الملل توضیح داده می شد، حجم کتاب به چند برابر حجم فعلی بالغ می گردید. خوانندگان گرامی جهت ایضاح هر چه بیشتر وقایع سیاسی و تاریخی می توانند به فرهنگها و دائرة المعارفهای مربوطه رجوع نمایند.

در خصوص استفاده از این سال شمار، توجه به نکات ذیل ضروری به نظر می رسد:
- مبنای منظم کردن وقایع، سالهای میلادی می باشند، در موارد لازم، سالهای هجری قمری با علامت اختصاری «ق» و سالهای هجری شمسی با حرف «ش» مشخص شده اند.

- جهت تبدیل سال میلادی به هجری شمسی می توانید عدد ۶۲۱ را از سال میلادی کسر نمائید.
البته اگر واقعه مورد نظر بین ۱۱ دی ماه و آخراصفندماه باشد، باید عدد ۶۲۲ را کسر نمود.
به طور مثال ریاست جمهوری رونالد ریگان در سال ۱۹۸۰ میلادی یا ۱۳۶۹ شمسی می باشد:

$$۱۹۸۰ - ۶۲۱ = ۱۳۶۹$$

- حتی المقدور سعی شده وقایع متعدد در يك سال نیز از نظر تقدم زمانی مرتب گردد. علاوه بر آن روز و ماه اکثر رخدادهای مهم در سالهای اخیر نیز ذکر شده است.

- محققین و خوانندگان محترم برای یافتن وقایع مهم هر سال به متن کتاب مراجعه می نمایند.
علاوه بر آن اگر اطلاعات لازم نسبت به شخصی معین یا کشوری خاص را نیاز داشته باشند، می توانند با استفاده از فهرست اشخاص و کشورها (در پیوست کتاب)، به متن رجوع نمایند.
- در پیوست کتاب خلاصه ای از وقایع مهم جهان ذکر شده تا با نگاهی سریع بتوان دیدی کلی از تاریخ به دست آورد.

- در انتهای کتاب لیست کلیه شاهان، امپراتوران و رؤسای جمهوری ایران، آلمان، آمریکا و روسیه آورده شده است.

- سال شمار حاضر علاوه بر تبیین تقدم و تأخر دو یا چند واقعه، می تواند هم زمانی وقایع ایران و جهان در یک سال مشخص را نیز نشان دهد.

- علامت * مربوط به وقایعی است که دارای تصویر می‌باشند.
 - در مورد اختلاف اقوال، رأی مشهور در متن، و دیگر آرا در جای جای مطالب ذکر شده است.
 - وقایعی همچون تمدنهای بزرگ جهان در تاریخ مشخصی آغاز نشده و پایان نیافته‌اند.
 علاوه بر آن به قول ویل دورانت تاریخهای قبل از سال ۱۶۰۰ ق.م قطعی نیستند، و تاریخهای قبل از سال ۳۲۹ ق.م هم حدسی می‌باشند.
 منابع مورد استفاده در این پژوهش از دویست کتاب متجاوز است و آنچه در پایان کتاب ذکر می‌شود، گزیده منابع می‌باشد.
 به هر حال امید آن داریم که مجموعه حاضر بتواند کمکی هر چند ناچیز به محققین و پژوهشگران گرامی تلقی گردد. آرای اصلاحی صاحب نظران در تصحیح و تکمیل سال‌شمار حاضر را با آغوش باز پذیرائیم. از مدیر محترم نشر خرم و کلیه دوستانی که به نحوی در تکمیل این مجموعه کمک نموده‌اند، کمال تشکر را داریم.

والسلام

سید محمود رضویان - سید صادق حقیقت

پاییز ۱۳۷۶

از ۹۰۰۰ سال قبل از میلاد مسیح تا سال ۱۰۰۰ میلادی

- ۹۰۰۰-ق.م عصر نوسنگی در کرت.^(۱)
- ۵۵۹۲-ق.م هبوط آدم.^(۲)
- ۵۰۰۰-ق.م تمدن سومری.^(۳)
- ۴۰۰۴-ق.م عصر آدم.
- ۴۰۰۰-ق.م فرهنگ نوسنگی در میسور(هند).
- شهرهای پادشاهی سومریها.
- ۳۶۰۰-ق.م اختراع نخستین خط (هیروگلیف).
- ۳۵۰۰-ق.م ازدیاد و اسکان جمعیت در کلد و بابل.
- ۳۶۰۰-ق.م اختراع نخستین خط (هیروگلیف).
- ۳۴۰۰-ق.م فرهنگ مینوسی قدیم، فرهنگ هلاسی، فرهنگ کوکلادسی.
- عصر نوسنگی در تسالی.
- عصر مفرغ در کرت.
- ۳۳۳۵-ق.م بنای شهر بابل به دست نمرود و رواج پرستش ستارگان.
- ۳۱۰۰-ق.م انعقاد معاهده اینانوم (بین فرمانده لاگلشن و مردم اوما).
- ۳۰۰۰-ق.م تمدن مینوئی ها.

۱ - ویل دورانت پس از ذکر این تاریخ، اضافه می‌کند که همه تاریخهای این جدول تقریبی هستند.

۲ - یهود فاصله آدم تا اسکندر را ۳۴۴۸ سال و نصاری این فاصله را ۵۱۸۰ سال می‌دانند. تاریخ هبوط آدم، حدسی

بیش نیست.

۳ - یا حدود ۶۵۰۰ ق.م بر اساس قول هربرت جرج ولز در کتاب «کلیات تاریخ» یا حدود ۴۰۰۰ ق.م به قول

اشپانگنبرگ.

○ بنای اهرام مصر (تا سال ۱۸۰۰ ق. م.).

○ مصر در عصر فراعنه (حدود ۲۱۸۱ - ۳۰۰۰ ق. م.). (منس دلتای نیل را فتح کرد و نخستین فرعون سلسله اول شد).

مجسمه ابوالهول

○ استخراج مس در قبرس.

○ اکادیان^(۱).

● ۲۹۰۰-ق. م فرهنگ

موهنجو - دارو (درهند).

○ بنای ابوالهول در مصر. *

● ۲۷۳۸-ق. م آغاز سلطنت

فرعون پی دوم بمدت نود و چهار سال
(طولانی ترین دوره سلطنت در تاریخ).

● ۲۷۰۰-ق. م بنای اهرام مصر،

سلسله سوم فراعنه در مصر و سلسله
اول در اور (به گفته والیس باج اهرام مصر
۳۷۳۳ ق. م. بنا شده است).

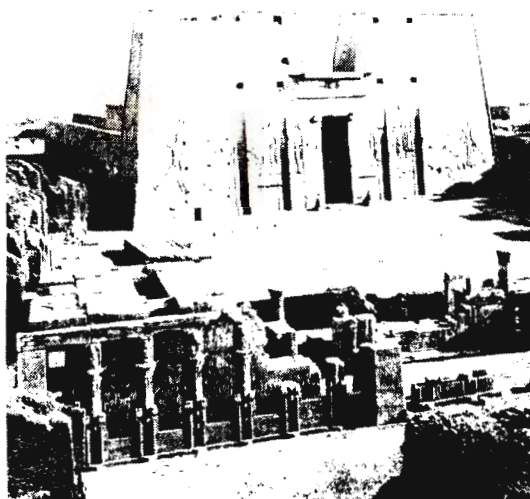
● ۲۶۰۰-ق. م آغاز سلسله

چهارم فراعنه در مصر.

○ برتری لاگاش درین النهرین سفلی.

● ۲۵۰۰-ق. م پدید آمدن خط

تصویری در بابل (که به خط میخی تغییر
شکل یافت).

هوروس در ادفو - مصر

○ سلسله پنجم فراعنه در مصر.

● ۲۴۴۲-ق. م طوفان نوح.

● ۲۴۰۰-ق. م سلسله ششم فراعنه در مصر.

۱ - یکی از اقوام سامی نژاد بودند که در قسمتهای دجله و فرات زندگی می کردند و بر سومریان غلبه یافتند.

- پادشاهی سارگون بزرگ در کیش و سپس بین النهرین.
- آغاز حرکت اقوام بل - بیکر در اروپای غربی.
- ۲۳۵۸-ق.م افول تمدن سومری بوسیله انقلاب سامیها و عیلامیها (توین بی، تمدن سومریان را در حدود ۲۲۳۰ - ۳۰۰۰ ق.م می داند).
- ۲۲۳۰-ق.م انقراض سلسله سارگونی (تمدن آکد) بوسیله کوه نشینان بربرگوتی از (تسلط گوتیها بر آکدیهها تا ۲۱۲۰ ق.م ادامه داشت).
- ۲۲۰۵-ق.م ظهور تمدن چین.
- ۲۲۰۰-ق.م سلسله یازدهم شاهزادگان تب با عنوان فرعون (در مصر).
- استقرار یهودیان در فلسطین هزار سال قبل از موسی (طبق اعتقاد یهودیان).
- عصر مفرغ در قبرس.
- ۲۱۴۹-ق.م تولد حضرت ابراهیم علیه السلام.
- ۲۱۲۰-ق.م شکست گوتیها به دست آکدیهها (پس از یک قرن سلطه).
- ۲۱۰۰-ق.م عصر مس در تسالی.
- شکست اور از عیلامیان و اموریان و تسلط آنها بر دمشق، حلب، معره، آشور و بابل.
- ۲۰۰۵-ق.م تولد حضرت اسماعیل علیه السلام (از هاجر).
- ۲۰۰۰-ق.م دوره اول تاریخ یهود به مدت ۲۹۰ سال (که به ۹ دوره تقسیم شده و دوره نهم از سال ۱۹۴۸ شروع و ادامه دارد).
- ظهور تمدن بابل.
- ظهور تمدن هند قبل از سال ۲۰۰۰ ق.م.
- هجوم طوایفی از اروپای مرکزی به ایتالیا.
- مهاجرت اقوام هند و اروپایی به شرق یونان.
- فرمانروایی هیتیها در آسیای صغیر.
- جانشینی تدریجی سامیان به جای سومریان.
- ۱۹۹۰-ق.م تولد حضرت اسحاق علیه السلام (از ساره).
- ۱۹۵۰-ق.م فرهنگ مینوسی میانه، فرهنگ هلاسی، فرهنگ کوکلاسی.
- ۱۹۰۰-ق.م خروج ابراهیم از اور به سمت کنعان.

- انهدام نخستین گروه کاخهای کرت.
- آغاز عصر مفرغ در اروپا.
- آغاز سکونت یونانیان در شبه‌جزیره یونان.
- ۱۸۸۷-ق.م تولد حضرت یوسف، علی‌ه‌السلام
- ۱۸۵۵-ق.م هجرت گروهی از آریائیها به هند.
- ورود حضرت یعقوب و خانواده‌اش به مصر.
- ۱۷۹۲-ق.م آغاز شاهنشاهی حمورابی (تا ۱۷۵۰ ق.م).
- ۱۷۵۰-ق.م ظهور دودمان شانگ (تا ۱۱۲۵ ق.م) در چین.
- ۱۷۰۰-ق.م حمله هیکسوس‌ها (چادرنشینانی از سوریه و فلسطین) به دلتای نیل و تسخیر آنجا.
- استقلال مصر علیا در مقابل حمله هیکسوس‌ها.
- دوره دوم تاریخ یهود تا سال ۱۵۰۰ ق.م (خروج بنی‌اسرائیل از مصر).
- سقوط تمدن هاراپا در دره سند توسط مهاجمان هندو اروپایی.
- ۱۶۰۰-ق.م هجوم آریائیها به هند.
- فرهنگ مینوسی اخیر، فرهنگ هلاسی، فرهنگ کوکلادسی.
- چپاول حلب و بابل توسط شاه مورسیلیس حتی (امپراتوری او با مرگش نابود شد).
- شکست هیکسوس توسط مصریها.
- تمدن کرتها.
- ۱۵۰۰-ق.م دوره سوم تاریخ یهود تا سال ۱۴۶۰ ق.م (سرگردانی چهل ساله قوم بنی‌اسرائیل).
- ظهور تمدن گنگ.
- ظهور خط صوتی (توسط فنیقی‌ها) پس از خط هیروگلیفی و میخی.
- ظهور تمدن «سازنده» در امریکای مرکزی.
- فتح فلسطین و سوریه توسط فرعون تحوطمس اول و سوم.
- آغاز عصر مفرغ در چین.
- آغاز پادشاهی سلسله شانگ در چین.

○ آشوریان. (۱)

● ۱۴۶۰-ق.م دوره چهارم تاریخ بنی اسرائیل تا سال ۱۲۶۰ ق.م (دوره داوران یا فرمانروایی

بنی اسرائیل).

● ۱۴۵۰-ق.م انهدام دومین گروه کاخهای کرت (تا سال ۱۴۰۰ ق.م).

● ۱۴۰۰-ق.م سقوط شاه میتانی توسط ارتش حتیان (تجدید بنیاد امپراتوری حتی).

○ آغاز سلسله نوزدهم (در مصر).

○ سقوط پادشاهی مینوسی به دست یونانیان.

● ۱۳۰۰-ق.م عصر فرمانروایی قوم آخایی بر یونان (تا سال ۱۱۰۰ ق.م).

○ اختراع ساعت آفتابی (در دانمارک).

● ۱۲۷۰-ق.م عهد موسی و یوشع (تا ۱۱۳۰ ق.م)

● ۱۲۶۰-ق.م دوره پنجم تاریخ بنی اسرائیل تا سال ۷۶۹ ق.م (دوره پادشاهی بنی اسرائیل).

● ۱۲۵۰-ق.م ظهور تمدن سریانی (توین بی آنرا حدود ۱۱۹۱ می داند).

○ آغاز هجوم بربرها به تمدنهای معروف دنیا (تا ۹۵۰ ق.م). (۲)

● ۱۲۳۰-ق.م هجرت بزرگ موسی (یا ۱۲۵۰ ق.م به قول اسپانگبرگ).

● ۱۲۰۰-ق.م تولد موکس سیدونی (اولین اتمیست).

○ بدست آمدن استقلال از دست رفته فنیقی ها.

○ بر تخت نشستن آگاممنون.

○ استیلای سلتهای گوئیدلی بر انگلستان.

○ سقوط امپراتوری حتی توسط فریگیائیان.

○ آغاز تسلط یونانی ها بر مقدونیان.

○ دولت معینیان در جنوب شبه جزیره عربستان (تا ۶۰۰ ق.م).

● ۱۱۹۸-ق.م آغاز حکومت فرعون رامسس سوم (تا ۱۱۶۷ ق.م).

۱ - یکی از اقوام سامی نژاد که در سواحل دجله می زیستند و مرکز آن نینوا بود.

۲ - نتیجه هجوم بربرها، مهاجرتهای دستجمعی در جهان کهن بوده است.

● ۱۱۵۰-ق.م ظهور تمدن ألك در امریکای مرکزی.^(۱)

● ۱۱۳۰-ق.م آغاز عهد قضات (تا ۱۰۲۵ ق.م).

○ تولد زرتشت پیامبر.

● ۱۱۲۲-ق.م تأسیس سلسله

«چو» بجای «شانگ» (و بقولی ۱۱۲۵ ق.م)

تا ۲۵۵ ق.م.

● ۱۱۰۴-ق.م حمله دوریها به

یونان (فقط بنا بر قول روایات یونانی).

● ۱۱۰۰-ق.م تأسیس امپراتوری

آشور و شکست بابل از آنها.

○ مهاجرت آیولیا و یونیاها.

● ۱۰۸۰-ق.م تقسیم مصر به دو

قسمت شمالی (تحت سلطه سلسله بیست و

یکم) و جنوبی (تحت سلطه روحانیون) و آغاز

انحطاط تمدن مصر.

● ۱۰۵۰-ق.م ظهور تمدن هلن

(تا ۷۵۰ ق.م).

○ عصر هومر (بزرگترین شاعر یونانی).

● ۱۰۲۷-ق.م ظهور تمدن چین

(سلسله چو). ☉

● ۱۰۲۵-ق.م عهد داود و سلیمان (تا ۹۳۱ ق.م).^(۲)

● ۱۰۱۴-ق.م درگذشت حضرت داود و آغاز سلطنت حضرت سلیمان.

معابد چین

۱- این تمدن در نتیجه مهاجرت دستجمعی از سال ۱۲۵۰ ق.م شروع شده بود و تا سال ۴۰۰ ق.م ادامه داشت.

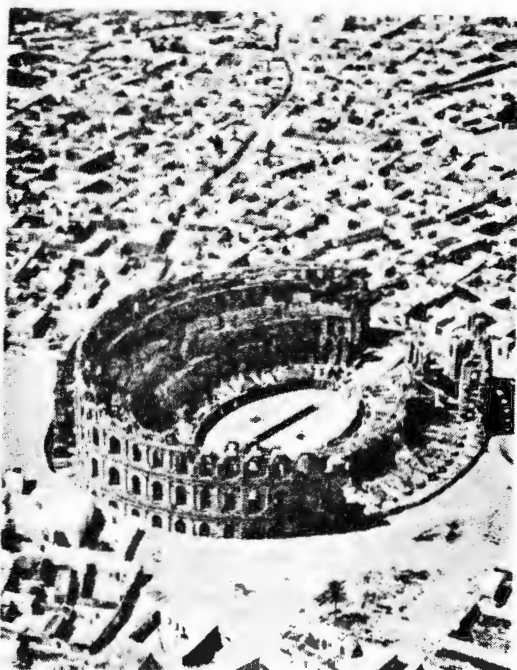
۲- بعضی سال فرمانروایی داود را ۹۹۰ ق.م دانسته‌اند. توین بی حکومت داود و سلیمان را از حدود سال ۱۰۰۰ ق.م تا ۹۲۲ ق.م می‌داند.

- ۱۰۰۰-ق.م آغاز پادشاهی بنی اسرائیل در اورشلیم.
- پیدایش کیش برهمنی در هندوستان.
- آغاز دولت سبائی (تا ۱۱۵ ق.م).^(۱)
- ۹۸۱-ق.م آغاز پادشاهی حضرت سلیمان (و بقولی ۹۶۰ ق.م).
- ۹۵۰-ق.م بنای معبد اورشلیم در زمان حضرت سلیمان عليه السلام.
- ۹۳۵-ق.م درگذشت حضرت سلیمان (ایودی سال ۹۲۸ ق.م. راذ کر کرده است).
- ۹۳۱-ق.م عهد تشنج داخلی و آغاز عملیات تعرضی آشوریها (تا ۸۵۹ ق.م).
- ۹۰۰-ق.م پیدایش دین خدایان المپ در یونان.
- آغاز ورود اتروسکی‌ها به شبه جزیره آبنین و ایتالیا (سقوط در سده پنجم).
- آغاز دوره چیرگی آشوریان بر بین‌النهرین.
- پیامبری الیاس (در سالهای بین ۹۰۰ و ۸۵۱ ق.م).
- ۸۸۰-ق.م آغاز جنگهای کارتاژ با طوائف آفریقائی و غلبه بر آنها (که تا ۴۸۰ ق.م ادامه داشت).
- تولد آموس نبی.
- ۸۵۹-ق.م عهد تسلط آشوریها بر یهود (تا ۶۱۲ ق.م).
- ۸۵۰-ق.م تولد هومر شاعر یونانی (ویل دوران عصر احتمالی هومر را سال ۸۴۰ ق.م می‌داند).
- ۸۱۴-ق.م بنیان نهادن مستعمره کارتاژ در شمال افریقا توسط فنیقی‌ها.
- عصر آهن در شمال هند.
- ۸۰۰-ق.م ظهور تمدنهای امریکای مرکزی و آند.^(۲)
- گریختن امپراتور ژو در چین بعلت حمله بیابانگردان.
- ۷۷۶-ق.م اولین دوره المپیک (المپاد).
- ۷۷۰-ق.م آغاز عصر استعمار یونانی.
- ۷۶۹-ق.م دوره ششم تاریخ بنی اسرائیل تا سال ۶۸۹ ق.م (اسارت بابلی).

۱- این دولت توسط حمیریان از بین رفت.

۲- توضیح آنکه تمدنهایی مثل المک که در حدود سال ۱۱۵۰ ق.م بوجود آمده بودند، در اثر حملات مکرر دشمنان از اوج خود افول کردند و دوباره از حدود سال ۸۰۰ ق.م تا سال ۴۰۰ ق.م نضج گرفتند.

● ۷۵۳-ق.م بنای شهر رم توسط رمولوس (بر اساس روایات اساطیری). ☼

● ۷۵۰-ق.م آغاز تمدن هلن

(تا ۵۰۷ ق.م).

○ عصر احتمالی هزیود (بنا به قول

ویل دورانت).

○ تجزیه مد - نینوا - بابل.

○ فتح مصر توسط شاه نوبیه (نخستین

فرعون سلسله بیست و پنجم).

○ سکونت یونانیان در شبه جزیره تراکیا.

● ۷۴۵-ق.م ظهور امپراتوری

جدید بابل.

● ۷۳۵-ق.م سکونت یافتن

قبایل یونانی در سیسیل.

● ۷۳۴-ق.م تسخیر غزه و جدا

شدن سوریه از مصر توسط آشوریه

(تیگلات پلسر).

● ۷۳۰-ق.م ظهور اشعیای تبی

در قوم بنی اسرائیل.

● ۷۲۹-ق.م انضمام بابل به

آشور توسط تیگلت پلسر سوم.

● ۷۲۵-ق.م اولین جنگ مسینا

(فتح مسینی توسط اسپارتیان).

○ سکه زنی در لیدیا و یونیا.

● ۷۲۲-ق.م به تخت نشستن سارگن دوم در امپراتوری آشور.

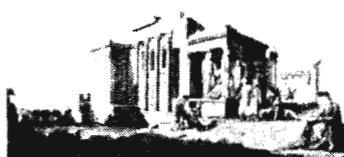
○ سقوط ساماریا.

● ۷۲۱-ق.م شکست دولت اسرائیل توسط آشوری ها (و انضمام اسرائیل به آشور).

تأثر رومی الجم - تونس

- ۷۱۵-ق.م آغاز حکومت حزقیا (تا ۶۸۶ یا ۶۸۷).
- ۷۱۰-ق.م یورش کیمریان (از استپ‌های روسیه) به ماوراء قفقاز.
- ۷۰۹-ق.م تسلط آشوری‌ها بر قبرس تا سال ۶۷۰ ق.م.
- ۷۰۸-ق.م آغاز سلسله مادها. (در قسمت مرکزی و شمالی ایران).
- ۶۹۶-ق.م تاراج طرسوس توسط آشوریان.
- ۶۸۹-ق.م دوره هفتم تاریخ‌بنی اسرائیل تا سال ۷۰ م (بازگشت یهود به فلسطین).
- ۶۸۰-ق.م حکمرانی فیدون، جبار آرگوس.
- نخستین سکه زنی دولتی در یونان.
- ۶۷۶-ق.م آغاز حکمرانی اورتاگوراس (جبار سیکوئون).
- ۶۶۴-ق.م آغاز حکمرانی دودمان بیست و ششمین پادشاه مصر و استقلال آنها تا سال ۶۰۰ ق.م.
- تسخیر مصر توسط بانیپال (نهایت وسعت امپراتوری آشور).
- ۶۶۰-ق.م هجوم مغولان به ژاپن.
- ضرب نخستین سکه‌ها بوسیله آلیاژ طلا و نقره.
- تأسیس امپراتوری ژاپن (توسط موتزنو فرزند الهه آفتاب).
- ۶۴۸-ق.م آغاز امپراتوری روم باستان.
- ۶۴۶-ق.م اشغال عیلام توسط آشور بانیپال.
- ۶۳۸-ق.م تولد سولون (قانونگذار آتنی).
- حدود ۶۳۷-ق.م آغاز حکومت یوشع نبی (تا ۶۰۹ ق.م).
- ۶۳۱-ق.م دومین جنگ مسینا.
- ۶۳۰-ق.م عصر پریکلس (دوران شکوفایی علم و هنر در یونان).
- ۶۲۶-ق.م آغاز افول امپراتوری آشور با شورش‌های بابلیان (پس از مرگ بانیپال).
- ۶۱۸-ق.م آغاز سلطنت تانگ‌ها در چین.
- ۶۱۴-ق.م چپاول آشور توسط مادها.
- ۶۰۶-ق.م سقوط نینوا (پایتخت آشور) بدست مادها و پارسیان و کلدانیان سامی (ایودی سال ۶۱۲ ق.م ذکر کرده است).

معبدی در آتن

- ۶۰۵-ق.م امپراتوری نبوکدنصر (بخت النصر) موسس امپراتوری جدید بابل (تا ۵۶۲ ق.م).
 - شکست آشوریان در مصر.
- ۶۰۴-ق.م تولد لائوتسه.
- ۶۰۰-ق.م پیدایش مذهب زرتشت.
 - مهاجرت سلتها به اروپا.
- دولت قتبان در جنوب شبه جزیره عربستان (تا سال ۵۰ ق.م یا ۲۰۰ میلادی).^(۱)
- ۵۹۹-ق.م تولد مهاویز بنیانگذار آئین جین (درگذشت ۵۲۷ ق.م).
- ۵۹۷-ق.م عهد تسلط بابلیها (تا ۵۳۹ ق.م).
- ۵۹۵-ق.م نخستین جنگ مقدس.
- ۵۹۴-ق.م وضع قانونی اساسی آتن توسط سولون.
 - تولد زکریای نبی.
- ۵۸۶-ق.م انقراض دولت اسرائیل توسط بابلیها (نبوکدنصر) و ویران شدن اورشلیم.
- ۵۸۴-ق.م درگذشت هووخته شاهنشاه ماد.
- ۵۸۰-ق.م لشکرکشی خشایار شاه به یونان.
- ۵۷۶-ق.م تولد هراکلیت (فیلسوف یونانی).
- اظهار نظرات تالس در فلسفه و ریاضی.
- ۵۶۹-ق.م تسلط آشوریها بر مصریان تا سال ۵۲۵ ق.م.
- ۵۶۰-ق.م تولد بودا (یا ۵۶۳-ق.م) (درگذشت ۴۸۳ ق.م).
- ۵۵۸-ق.م غلبه کارتاژ بر سیسیل و کرس.
 - تأسیس سلسله هخامنشی در ایران (براندازی دولت ماد بوسیله کوروش).
- ۵۳۳-ق.م به رشته تحریر آمدن آثار فیثاغورث.
- ۵۵۰-ق.م تولد کنفوسیوس.
 - ظهور آئین جین.

۱- قبل از دولت قتبان، دولت معینیان از ۱۲۰۰ ق.م تا ۶۰۰ ق.م بر این منطقه سلطه داشت. دولت قتبان بالاخره توسط سبائیان از بین رفت.

○ اعتلای فرمانروایی پارس‌ها به رهبری کوروش (شکست مادها از کوروش).

○ تأسیس اتحادیه پلوپونزی توسط اسپارت.

● ۵۴۹-ق.م سقوط دولت مادها توسط پارسها.

● حدود ۵۴۷-ق.م فتح امپراتوری لیدی توسط کوروش.

● ۵۴۶-ق.م غلبه کرزوس، شاه لیدیا بر یونیا.

● ۵۴۵-ق.م غلبه ایران بر یونیا.

● ۵۳۹-ق.م غلبه کوروش بر بابل (عهد تسلط فارسها تا ۳۳۱ ق.م).

○ پایان سلسله مادها و آغاز سلسله هخامنشی.

○ بازگشت یهودیان تبعیدی به یهودا با اجازه کوروش دوم.

● ۵۳۸-ق.م شکست کلدانیها از ایران.

○ تجدید بنای اورشلیم توسط یهودیان.

● ۵۲۶-ق.م تولد اشیل (شاعر

تراژیک یونان، متوفای ۴۵۵ ق.م).

● ۵۲۵-ق.م حمله پارسها به

مصر (تسلط کامبیز پادشاه ایران بر دره نیل).

● ۵۲۴-ق.م درگذشت

آناکسیمن (فیلسوف اهل میل).

● ۵۲۱-ق.م آغاز پادشاهی

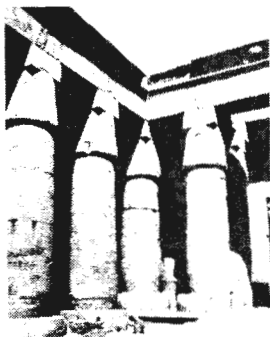
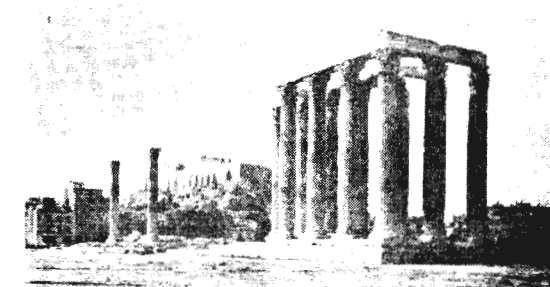
داریوش.

● ۵۱۸-ق.م بنای پرسپولیس

(تخت جمشید) به دستور داریوش. ⊕

● ۵۱۳-ق.م یورش پارسها

به اروپا.

ستونها و سرستونهای عظیمی از معبد کارناک - مصر

● ۵۱۲-ق.م حمله داریوش به روسیه.

منظره‌ای از آکرو پلیس - آتن - یونان.

● ۵۰۹-ق.م تأسیس جمهوری روم.

● ۵۰۸-ق.م جنگ روم با اتروسکها.

● ۵۰۰-ق.م ابتدای رواج فرضیه دولت - شهری.

○ رواج مذهب جین در هند.

○ از بین رفتن حکومت پادشاهی در رم (و بوجود آمدن مجلس سنا و کنسول‌هایی که هر دو سال یکبار انتخاب می‌شدند).

○ ظهور تمدن مایا (در مکزیک و آمریکای مرکزی).

○ تولد هراکلیتوس.

● ۴۹۷-ق.م نخستین دوره جنگهای داخلی چین (تا ۴۹۰ ق.م)

○ سوختن ساردیس توسط قوم یونایی.

○ درگذشت فیثاغورث.

● ۴۹۵-ق.م تولد سوفوکل شاعر دراماتیک تمدن هلن (درگذشت در سال ۴۰۶ ق.م).

○ تولد پریکلیس سیاستمدار یونانی (متوفای ۴۲۹ ق.م).

● ۴۹۴-ق.م سرکوب شورش یونانیان ایونی توسط ایران.

● ۴۹۳-ق.م اشغال سرزمین تراکیه توسط پارسها.

○ شکل گرفتن نیروی دریایی یونان.

● ۴۹۲-ق.م نخستین جنگ مدی (بین ایران و یونان).

● ۴۹۰-ق.م تولد هرودت (مورخ یونانی) و بقولی ۴۸۴ ق.م.

○ شکست حمله دریایی ایرانیان در مقابل یونانیان در ماراتن.

○ جنگ ماراتن (۱۲ سپتامبر شکست ایران از یونان).

● ۴۸۹-ق.م تولد پروتاگوراس (سوفسطایی یونانی).

● ۴۸۵-ق.م سلطنت خشایارشا.

● ۴۸۳-ق.م درگذشت هراکلیت (فیلسوف یونانی متولد حدود ۵۴۴).

● ۴۸۰-ق.م دومین جنگ مدی (عقب نشینی خشایارشا از یونان).

○ آغاز جنگهای کارتاژ با اهالی سی‌سی‌لیا و غلبه بر آنها (تا ۲۶۴ ق.م ادامه داشت).

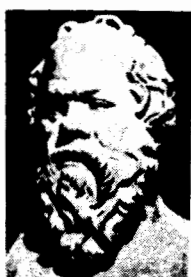
○ درگذشت بودا.

○ تأسیس مکتب فلسفه آتنی توسط آناکساگوراس.

● ۴۷۹-ق.م جنگ پلاته (شکست ایران از یونان).

● ۴۷۸-ق.م انضمام اتحادیه دلیان به امپراتوری آتن بمدت چهل سال.

● ۴۷۴-ق.م شکست اتروسک‌ها توسط سوراگوساییان.

سقراط

پلاراط

● ۴۷۰-ق.م پایان عهد افکار سیاسی راكد(عهد يهود).

○ تولد سقراط.^(۱)

● ۴۶۵-ق.م كشته شدن خشايارشاه.

○ پيروزي اسپارت بر ميسن.

○ ويران شدن اسپارت بوسيله زلزله.

● ۴۶۱-ق.م اتحاد آتن و اسپارت.

● ۴۶۰-ق.م شورش مصريان با كمك آتن بر عليه ايران (كه در سال ۴۵۴ ق.م با شكست روبرو شد).

○ تولد بقراط حكيم (در يونان).

● ۴۵۵-ق.م دومين مرحله جنگهاي داخلي چين

(تا ۴۵۳ ق.م).

○ تبديد تميستوكل از آتن.

● ۴۵۱-ق.م قرارداد ترك مخاصمه آتن واسپارت به مدت پنج سال.

● ۴۴۹-ق.م صلح بين امپراتوري ايران و آتن.

● ۴۴۸-ق.م صلح كالياس با ايران.^(۲)

● ۴۴۵-ق.م انعقاد قرارداد صلح بين اسپارت و آتن (يا ۴۴۶ ق.م).

● ۴۳۱-ق.م جنگ بين اسپارت و آتن (امپراتوري آتن در سال ۴۰۵ ق.م منقرض شد). يا

جنگهاي پلوپونزي (كه بدون نتيجه پايان پذيرفت).

● ۴۳۰-ق.م تدوين تاريخ هرودت.

○ شيوع طاعون در آتن.

○ تولد گزنفون (مورخ يوناني).

۱- وي فيلسوف و معلم اخلاق بزرگي بود كه سعي مي كرد با سوفسطائيان مبارزه كند. روش استقرايي و علل اربعه از ابتكارات او است. وي مهمترين تأثير را روي افلاطون بجاي گذاشت و بالاخره به اتهام مقابله با افكار خدايان رسمي به مرگ محكوم شد. ويل دورانت تولد او را به سال ۴۶۹ ق.م ذكر كرده است.

۲- بر اساس اين قرارداد ايران تعلق شهرهاي يوناني آسياي صغير را به رسميت مي شناسد و آتن قبرس را به ايرانيان واگذار مي نمايد.

افلاطون

- ۴۲۷-ق.م تولد افلاطون. (۱) ⊕
- ۴۱۵-ق.م لشکرکشی ناموفق آتنیان به سیراکوز
(تا ۴۱۳ ق.م)
- ۴۱۳-ق.م جنگ مجدد اسپارت و آتن (دوره دوم جنگ پلوپونزی با شکست آتن در سال ۴۰۴ ق.م).
- ۴۱۲-ق.م تولد آنتیس تن (مؤسس کلیون) و بقولی ۴۲۴ ق.م.
- ۴۰۹-ق.م پیروزی کارتاژیان در سیسیل.
- ۴۰۶-ق.م پیروزی آتن در آرگینوسای.
- درگذشت سوفکل (تولد ۴۹۵ ق.م).
- ۴۰۵-ق.م اعلام نظریه اتمی (توسط دیمقراطیس).
- ۴۰۴-ق.م غلبه اسپارت بر آتن با حمایت ایرانیان در راستای سیادت در یونان (پایان دوره دوم جنگهای پلوپونزی).
- شورش مصر علیه ایرانیان.
- ۴۰۰-ق.م جنگهای اسپارت علیه ایران بر سرشهرهای یونان آسیای صغیر (تا سال ۳۸۷ ق.م).
- ۳۹۹-ق.م محاکمه و مرگ سقراط.
- ۳۹۷-ق.م جنگ بین سیراکوز و کارتاژ.
- ۳۹۶-ق.م تصرف شهر اتروسک نشین وژی توسط رومی ها.
- ۳۹۵-ق.م اتحاد آتن، کورینت و تب علیه اسپارت (تا سال ۳۸۷ ق.م).
- ۳۹۴-ق.م پیروزی اسپارت بر آتن و تب.
- شکست نیروی دریایی اسپارت توسط ایرانیان.
- ۳۹۰-ق.م سقوط رم توسط گلها.
- ۳۸۸-ق.م اتحاد ایران و اسپارت علیه آتن.
- ۳۸۷-ق.م تسخیر موقت شهر رم توسط کلتی ها (گالی ها).

۱ - او اشرافزاده آتنی بود که از استاد خود، سقراط متأثر شد و به دموکراسی آتنی بدین گشت. او در نظریه «فیلسوفشاهی» خود می گوید یا فیلسوف باید فرمانروا شود یا فرمانروا باید فلسفه بیاموزد. کمونیسم او برخلاف کمونیسم امروزی به اشتراك در مصرف توجه داشت. برخی تولد او را در سال ۴۲۹ ق. م صحیح تر می دانند.

○ انعقاد پیمان «صلح شاه» (بر اساس آن اسپارتیان پذیرفتند که ایران دوباره ایونی را اشغال کند).

● ۳۸۶-ق.م تأسیس آکادمی افلاطون.

○ برتری مجدد اسپارت در یونان.

● ۳۸۴-ق.م تولد ارسطو. (۱)

● ۳۸۲-ق.م اشغال تب توسط اسپارت.

● ۳۷۹-ق.م بیرون راندن اسپارت از تب.

● ۳۷۸-ق.م آغاز امپراتوری دوم آتن (تا ۳۵۴ ق.م).

● ۳۷۷-ق.م دومین اتحادیه دریایی آتیکی.

● ۳۷۲-ق.م تولد منسیوس (بزرگترین پیرو کنفوسیوس).

● ۳۷۱-ق.م پایان چیرگی اسپارت (با غلبه تبایان بر آنها).

● ۳۶۵-ق.م تولد پرودون شکاک.

○ فتح ساموس توسط آتن.

● ۳۶۰-ق.م درگذشت دموکریت (فیلسوف اهل ابدرا، متولد حدود ۴۶۰ ق.م).

● ۳۵۹-ق.م رسیدن فیلیپ به مقدونیه.

● ۳۵۷-ق.م تلاشی شدن اتحادیه دریایی آتیکی (و آغاز تهاجمات دریایی مقدونیه).

● ۳۵۶-ق.م سومین جنگ مقدس بر سر دلفی (که با مداخله فیلیپ دوم به پایان رسید).

○ محکوم شدن سقراط به مرگ (توسط دادگاه یونانی).

● ۳۴۳-ق.م تصرف مجدد مصر توسط ایرانیان.

● ۳۴۲-ق.م تأسیس اتحادیه هلن‌ها توسط آتن علیه فیلیپ دوم.

○ تولد اپیکور (پایه‌گذار مکتب اپیکوری).

● ۳۴۰-ق.م مغلوب شدن لاتین‌ها توسط روم.

● ۳۳۸-ق.م غلبه فیلیپ دوم بر متحدان یونانی (آتنی‌ها و تبایان).

۱ - وی بیست سال در آکادمی افلاطون مشغول تحصیل بود و علم منطق را پایه‌گذاری کرد. او انسان را فطرتاً سیاسی می‌داند و همانند استاد خود، بردگی را تجویز می‌کرد. ارسطو به رغم عقاید افلاطون بر واقع‌گرایی، رد فیلسوفشاهی و نفی نظام اشتراکی تاکید داشت.

- ۳۳۶-ق.م به سلطنت رسیدن داریوش سوم.
- جانشینی اسکندر بجای فیلیپ دوم.
- ۳۳۵-ق.م شکست قیام آتنی ها توسط اسکندر.
- ۳۳۴-ق.م نخستین لشکرکشی اسکندر (خروج اسکندر از اروپا به سمت هند و ایران).
- ۳۳۳-ق.م تسلط اسکندر بر مصر.
- شکست سپاه ایران به فرماندهی داریوش سوم توسط اسکندر.
- ۳۳۲-ق.م محاصره و فتح صور و تسلیم شدن اورشلیم (به دنبال حمله اسکندر مقدونی).
- بنای بندر اسکندریه در کنار مدیترانه (به دستور اسکندر مقدونی).
- تصرف تیروس توسط اسکندر.
- ۳۳۱-ق.م عهد تسلط یونانیها (تا سال ۶۴ ق.م).
- شکست سپاه ایران از اسکندر.
- ۳۳۰-ق.م انقراض سلسله هخامنشی.
- تصرف پاسارگاد و پرسپولیس توسط اسکندر.
- تولد اقلیدس.
- ۳۲۹-ق.م هجوم یونانیان به هند.
- هجوم اسکندر به آسیای میانه.
- ۳۲۷-ق.م لشکرکشی اسکندر به هندوستان (که به دلیل شورش سربازان به اتمام نرسید).
- ۳۲۳-ق.م فوت اسکندر (در قصر پادشاه بابل) و آغاز تجزیه تدریجی امپراتوری او.
- ۳۲۲-ق.م آغاز امپراتوری موریای هند (تا ۲۳۲ ق.م).
- مرگ ارسطو.
- ۳۲۱-ق.م تجزیه امپراتوری اسکندر.
- ۳۱۳-ق.م تسلط بطلمیوس اول تا سال ۵۸ م
- ۳۱۲-ق.م آغاز سلسله سلوکیان (توسط سلوکوس اول).
- یهودا تحت سلطه بطالسه (تا سال ۱۹۸ ق.م).
- ۳۱۰-ق.م هجوم سیراکوز به افریقا.
- ۳۰۶-ق.م بنیان نهادن فلسفه اپیکوری (توسط اپیکوروس).

شیر سنگی - بابل - عراق

- ۳۰۰-ق.م رواج فلسفه رواقیون.
 - تقسیم شدن سلطنت مقدونی.
 - ۲۸۷-ق.م تولد ارشمیدس.
 - ۲۸۵-ق.م تأسیس کتابخانه بزرگ اسکندریه توسط بطلمیوس دوم.
 - ۲۸۳-ق.م تصرف بخش بیشتر ایتالیای یونانی نشین توسط روم.
 - ۲۷۷-ق.م هجوم گلها به آسیای صغیر.
 - ۲۷۵-ق.م شکست شاه پروس از روم.
 - ۲۶۴-ق.م آغاز جنگهای پونیک (بین روم و کارتاژ).
 - سلطنت بزرگ براسوکا (در هند).
 - ۲۵۲-ق.م آغاز سلسله هان قدیم در چین (تا ۹۰ ق.م).
 - ۲۴۹-ق.م آغاز سلسله اشکانیان.
 - ۲۴۱-ق.م شکست کارتاژ از روم (و تبدیل سیسیل به یکی از ایالات روم).
 - جنگ سربازان مزدور بر علیه کارتاژ.
 - ۲۳۹-ق.م تسلیم ساردنی و کرس به روم توسط کارتاژ.
 - ۲۲۰-ق.م امپراتوری شی هوانگ تی در چین (و پایان جنگهای داخلی).
 - ۲۱۹-ق.م دومین جنگ پونیک.^(۱)
 - ۲۱۵-ق.م اتحاد فیلیپ پنجم با هانیبال.
 - ۲۱۴-ق.م نخستین جنگ مقدونی.
 - پایان بنای دیوار بزرگ چین.
 - ۲۱۲-ق.م تصرف سیراکوز توسط رومیان.
 - ۲۱۰-ق.م تسلط روم بر مصر.
 - ۲۰۶-ق.م حکومت خاندان «هان» در چین بجای تسن ها (دولاندن تاریخ این واقعه را
- ۲۰۱ ق.م می دانند).

۱- این جنگ در سال ۲۱۹ یا ۲۱۸ ق.م. آغاز شد و تا سال ۲۰۸ یا ۲۰۱ ق.م. ادامه داشت. این جنگ در سال ۲۰۲ ق.م با تسلیم شدن کارتاژ پایان می یابد.

- ۲۰۲-ق.م شکست کارتاژ از روم (پایان جنگ دوم پونیک).
- ۲۰۰-ق.م آغاز جنگ دوم مقدونیه (پیروزی روم بر یونان).
- ۱۹۷-ق.م شکست فیلیپ پنجم، شاه مقدونی، از رومیان.
- ۱۹۰-ق.م جنگ ماگنزی (شکست شاهنشاهی سلوکی بدست جمهوری روم).
- ۱۸۷-ق.م پایان حکمرانی سلوکیان.
- ۱۷۲-ق.م جنگ سوم مقدونیه.^(۱)
- ۱۶۰-ق.م شکست و مرگ یهودای مکابی.
- ۱۴۶-ق.م تسلط رومیان بر یونان و دیگر دشمنان و انهدام کارتاژ (جنگ سوم پونیک در سال ۱۵۰ ق.م یا ۱۴۹ ق.م شروع شده بود).
- ۱۴۰-ق.م مصر تحت حکومت بطالمه.
- ۱۳۹-ق.م نخستین جنگ بردگان در سیسیل.
- حدود ۱۳۸-ق.م شکست ایرانیها توسط اسکندر.
- ۱۳۳-ق.م جنگ طبقاتی در روم.
- ۱۲۸-ق.م آغاز جنگهای صد ساله چین و هون (که بدون نتیجه پایان یافت).
- ۱۲۴-ق.م پادشاهی مهرداد دوم.
- ۱۱۵-ق.م انقراض دولت سبائیان.^(۲)
- دولت حمیریان.^(۳)
- ۱۰۸-ق.م تصرف کره شمالی توسط چینیها.
- ۱۰۶-ق.م تولد سیسرون فیلسوف و سیاستمدار ژم (متوفای ۴۳ ق.م).
- ۱۰۵-ق.م شکست رومیان از توتونها و کیمبرها.
- ۱۰۳-ق.م جنگ دوم بردگان در سیسیل.
- ۱۰۱-ق.م تولد قیصر (ویل دورانت: سال ۱۰۰ ق.م).

۱- در این جنگ نهایتاً یونانی هادر سال ۱۶۸ ق.م از رومیها شکست خوردند. آغاز جنگ به نظر ویل دورانت ۱۷۱ ق.م است.

۲- این دولت از حدود ۱۰۰۰ ق.م. وجود داشته است و توسط دولت حمیریان از بین رفت.

۳- این دولت در سال ۵۲۵ میلادی توسط حبشیان از بین رفت.

- ۱۰۰-ق.م رسیدن چینی‌ها به آن سوی تبت و ترکستان غربی.
- ۸۹-ق.م پایان «جنگ اجتماعی» در ایتالیا با تسلط روم بر کلیه واحدها. (این بحران در سال ۹۱ ق.م. آغاز شده بود).
- ۸۸-ق.م آغاز پیروزیهای موقت مهرداد بر رومیها (تا سال ۸۴ ق.م).
- ۸۵-ق.م شکست مهرداد از یونان.
- ۸۳-ق.م دومین جنگ روم با مهرداد (تا سال ۸۱ ق.م).
- ۸۲-ق.م دیکتاتوری سیلا در روم.
- ۷۸-ق.م نخستین حکومت سه نفری در روم (پس از درگذشت سیلا).
- ۷۵-ق.م سومین جنگ روم با مهرداد.
- ۷۳-ق.م قیام اسپارتاکوس (از اهالی اسپارت) در ایتالیا.
- ۷۰-ق.م ویرانی اورشلیم به دست تیتوس امپراتور روم.
- ۶۶-ق.م جنگ روم با مهرداد (و شکست مهرداد در سال ۶۵ ق.م).
- ۶۴-ق.م عهد سیطره رومیان (تا ۶۳۸).
- ۶۳-ق.م تصرف سوریه توسط پُمپی (سردار رومی).
- جنگ صدوقیان و فریسیان (که باعث تسلط رومیان بر فلسطین شد).
- مرگ مهرداد.
- ۵۷-ق.م فتح بلژیک توسط سزار پس از تصرف سراسر خاک گل.
- ۵۵-ق.م هجوم قیصر به انگلستان (در سال بعد دوباره قیصر به این سرزمین حمله کرد).
- ۵۲-ق.م بنای پاریس.
- ۵۱-ق.م تصرف منطقه گل‌ها (فرانسه) توسط ژول سزار قیصر روم.
- ۴۹-ق.م تسلط قیصر بر روم.
- ۴۸-ق.م شکست سپاهیان پمپی از قیصر.
- ۴۶-ق.م حکومت سزار در روم.
- ۴۴-ق.م کشته شدن قیصر و روی کار آمدن دومین حکومت سه نفری.
- ۴۰-ق.م ورود سومریها به بین‌النهرین و شکست آنها توسط سامیها.
- ۳۹-ق.م تسلط رومی‌ها بر مصر.

- ۲۰-ق.م آغاز عهد عتیق (تا سال ۳۹۵ م).
- ۴-ق.م تولد عیسی علیه السلام (۱)
- ۹-م جنگ های اگوست (از روم) علیه ژرمنها.
- تصاحب تاج و تخت چین توسط وانگ مانگ.
- ۱۴-م درگذشت اگوست، قیصر روم.
- ۲۳-م ظهور مجدد سلسله هان اخیر در چین (با شکست وانگ مانگ).
- کاهش نفوذ چین در کره شمالی.
- ۲۹-م عروج عیسی علیه السلام به آسمان (ویل دورانت: ۳۰ م).
- گرویدن پولس رسول به آئین مسیحیت.
- ۳۷-م امپراتوری کالیگون بجای تیریوس در روم.
- ۴۳-م اولین هجوم روم به بریتانیا.
- ۴۴-م ترور سزار در روم.
- قتل یعقوب.
- ۴۸-م گردهمایی مذهبی رسولان آئین مسیح در اورشلیم.
- ۵۱-م جنگ میان پارت و روم (تا سال ۶۳ م).
- ۵۴-م سلطنت نرون (تا سال ۶۸ م).
- ۵۵-م دومین هجوم روم به بریتانیا.
- ۵۸-م تسلط رومیان تا سال ۱۱۹۲.
- ۶۰-م حمله تیتوس رومی به اورشلیم و پراکنده شدن یهودیان.
- تدوین اناجیل اربعه (تا سال ۱۰۰ م).
- ۶۴-م آغاز درگیریهای کلیسا و دولت. (۲)

۱- ویل دورانت با اذعان به اختلافی بودن سال تولد عیسی، به سال ۴ ق. م اشاره می کند. پروفیسور اسپانگنبرگ با اشاره به حدود ۷ ق. م برای تولد عیسی علیه السلام اضافه می کند که بدلیل محاسبه غلط دیونیزوس راهب که در سال ۵۲۵ م تقویم مسیحی را بنیان گذاشت، سال تولد مسیح با سال واقعی آن تطابق ندارد.

۲- این نزاع تا سال ۳۱۱ ادامه داشت. در سال ۲۵۰ م. اسقفهای رم و تولوز به قتل رسیدند و در سال ۲۶۱ م. پس از آنکه ایرانیان، والریانوس را از صحنه بیرون بردند، گالینوس قائل به تسامح مذهبی شد.

- آتش سوزی نه روزه روم.
- ۶۶-م ورود دین یهود به عربستان بوسیله پناهندگان جنگهای روم - یهود.
- قیام یهودیان علیه فرمانروایی روم در فلسطین (تا سال ۷۰ م).
- ۶۷-م رسیدن آئین بودایی به چین.
- ۶۸-م خلع نرون از سلطنت روم (سال سه قیصر).
- ۶۹-م روی کار آمدن و سپاسیان، قیصر روم.
- ۷۰-م فتح و ویرانی اورشلیم توسط تیتوس (پسر قیصر).
- تالیف اناجیل جامع (سه انجیل اول).
- دوره هشتم تاریخ بنی اسرائیل تا سال ۱۹۴۸ م. (پراکندگی مجدد یهودیان).
- ۷۲-م انقراض سلسله سلوکیان.
- ۷۳-م دومین قیام بردگان در روم (قیام اسپارتاکوس).
- ۷۹-م روی کار آمدن تیتوس قیصر روم.
- ۸۱-م قیصر شدن دومیتان در روم (تا سال ۹۶ م).
- ۹۰-م تولد بطلمیوس.
- ۹۶-م قیصر شدن نروا.
- ۹۸-م آغاز حکومت تراژان (ترایانوس) قیصر روم (تا سال ۱۱۷ م).
- ۱۰۰-م اختراع کاغذ در چین (یا ۱۰۵ م).
- ۱۱۴-م جنگ ترایانوس با اشکانیان (نهایت وسعت روم).
- ۱۱۶-م دومین شورش یهودیان در روم.
- ۱۱۷-م پادشاهی آدریانوس در امپراتوری روم.
- ۱۳۵-م حمله روم به اورشلیم و سرکوب قیام یهودیان (سومین شورش یهودیان در سال ۱۳۱ م آغاز شده بود).
- ۱۳۸-م قیصر شدن آنتونیوس پیوس (تا سال ۱۶۱ م).
- ۱۵۰-م آغاز مهاجرت اقوام ژرمن (گوتی ها به سوی دریای سیاه حرکت می کنند).
- ۱۶۱-م به تخت نشستن مارکوس آورلیوس قیصر روم.
- ۱۶۴-م شیوع طاعون در امپراتوری روم.

- ۱۶۶-م جنگ مارکونها در منطقه علیای رود دانوب علیه رومی‌ها (تا سال ۱۸۰ م).
- ۱۸۰-م قیصر شدن کمودوس.^(۱)
- ۲۰۰-م برتری اسقف رم بر دیگر اساقفه.
- تثبیت زبان لاتین در کلیسا.
- ۲۰۵-م تولد فلوپین.
- ۲۱۵-م تولد مانی.
- ۲۲۰-م انقراض دودمان «هان» در چین.^(۲)
- ۲۲۴-م سلطنت اردشیر اول (تا سال ۲۴۲).
- ۲۲۶-م پایان امپراتوری روم باستان.
- پایان سلسله اشکانیان و آغاز سلسله ساسانیان توسط اردشیر (ویل دورانت: ۲۲۷ م).
- ۲۴۱-م ظهور دین مانی (یا ۲۳۸ م).
- پادشاهی شاپور اول.
- ۲۵۴-م تاخت و تاز مارکومانها در شمال ایتالیا.
- ۲۵۵-م تجاوز شاپور به سوریه.
- ۲۵۹-م اشغال آسیای صغیر از طرف گوتها.
- ۲۶۰-م شکست والرین، امپراتور روم، از ایران.
- نخستین اعلام آزادی مذهب.
- نفوذ آلمان‌ها به داخل سوئیس امروزی.
- ۲۶۵-م آغاز حکومت تسین در چین (تا ۴۲۰).
- ۲۷۰-م غلبه قیصر روم بر آلمان‌ها و گوتی‌ها.
- تأسیس مدرسه انطاکیه.
- ۲۷۱-م هجوم بربرها به ایتالیا.

۱- او پسر عقب مانده مارکوس آورلیوس بود. در زمان وی امپراتوری روم سقوط می‌کند و دوران صلح اگوستی باروی کار آمدن او پایان می‌یابد.

۲- دوره ملکهای سه گانه از سال ۲۲۲ م آغاز می‌شود. از این تاریخ تا سال ۵۸۹ گسیختگی سیاسی در چین حاکم بود و بودائیت به آن کشور راه یافت.

- ۲۷۶-م جنگ قیصر علیه ژرمنها (تا سال ۲۸۴ م).
- ۲۷۷-م قتل مانی توسط زرتشتیان.
- ۲۸۶-م جدا سازی بریتانیا از روم توسط کارائوسیوس، امپراتور شورشی.
- ۲۹۶-م انضمام مجدد بریتانیا به روم (توسط کنستانتیوس).
- ۳۰۶-م سزای کنستانتین (یا قسطنطین) پس از مرگ پدرش کنستانتین.
- ۳۰۹-م امپراتوری شاهپور دوم (تا سال ۳۷۹).
- ۳۱۲-م رسمی شدن دین مسیحیت در روم.
- رهایی کلیسای مسیحیت از تعقیب امپراتوری روم (کلیسا در سالهای ۲۵۰، ۲۵۷-۶۰ و ۱۱-۳۰۳ نیز تحت تعقیب قرار گرفت).
- ۳۲۰-م آغاز حکمرانی سلسله گوپته در هند (تا ۵۳۰ م).
- ۳۲۱-م غارت صربستان و بلغارستان توسط گتها.
- ۳۳۰-م تأسیس قسطنطنیه (بیزانس).
- ۳۳۷-م جنگ طولانی روم و ایران (تا سال ۳۶۰).
- مرگ قسطنطین (یا کنستانتینوس و تقسیم امپراتوری روم بین سه پسر او).
- ۳۵۴-م تولد آگوستین.^(۱)
- ۳۶۴-م رسمیت یافتن اناجیل اربعه.
- ۳۷۵-م غلبه هونها بر گوتی ها.
- ۳۷۹-م امپراتوری تئودوز اول (تا ۳۹۵ م).
- ۳۸۳-م امپراتوری شاهپور سوم (تا سال ۳۸۸).
- ۳۹۴-م برگزاری آخرین بازیهای المپیک.
- ۳۹۵-م تقسیم امپراتوری روم به بخش غربی (لاتین) و شرقی (یونانی).
- پایان عهد عتیق و آغاز قرون وسطی.
- ۳۹۹-م حکومت یزدگرد اول (تا سال ۴۲۰).

۱ - وی جوانی آفریقایی و بت پرست بود و سپس مسیحی شد و به درجه کشیشی و اسقفی نائل آمد. کتاب «شهر خدا» بزرگترین اثر اوست.

مکه مکرمه

● ۴۰۰-م تأسیس مکه. ☼

○ رواج خط چینی در ژاپن.

● ۴۰۶-م آغاز هجوم

اقوام مختلف به امپراتوری روم غربی.

○ چپاول گل توسط و

اندالها و قبایل ژرمن.

● ۴۱۰-م ویرانی رم

توسط گوتی‌های غربی.

● ۴۱۸-م تأسیس

پادشاهی گوتی‌های غربی در جنوب فرانسه و اسپانیا.

● ۴۲۵-م تأسیس دانشگاه قسطنطنیه.

● ۴۲۹-م فتح آفریقا توسط واندالها (آنها در سال ۴۰۶ م. گل را چپاول کرده بودند).

● ۴۳۹-م تسخیر کارتاژ توسط گایسریک.

● ۴۴۹-م ورود انگل‌ها، ساکسن‌ها و یوت‌ها به بریتانیا.

● ۴۵۱-م پیدایش فرانسه با هجوم فرانکها به کشور گل.

○ جنگ بین آتیلا و روم غربی (شکست آتیلا در تروا).

○ وضع مجموعه قوانین «الواح دوازده گانه» در روم.

● ۴۵۵-م آغاز هجوم هونها به هند (تا سال ۵۰۰ م).

○ غارت رم توسط واندالها (گایسریک).

● ۴۶۶-م تسخیر اسپانیا به دست ویزیگوتها. (تا سال ۴۸۳).

● ۴۷۴-م به تخت نشستن زنون (امپراتور روم شرقی).

● ۴۷۶-م پایان امپراتوری روم غربی.

● ۴۸۱-م آغاز تسخیر گل به دست کلوویس و فرانکها.

○ سلسله مروونژین‌ها در فرانسه (تا سال ۷۵۱).

● ۴۸۳-م نسطوری شدن مسیحیان مشرق و برگشتن از کلیسای ارتدکس.

○ به تخت نشستن قباد اول.

- ۴۹۰-م غلبه قوم انگلها و ساکسونها در انگلیس بجای روسیها.
- ۴۹۲-م فتح راونا توسط گوتی‌های شرقی.
- ۴۹۳-م فرمانروایی تئودوریک در ایتالیا.
- ۵۰۵-م شکست آلمانی‌ها از شاه فرانک‌ها در شمال راین.
- ۵۲۹-م منع مکتب آتن توسط کلیسا.
- ۵۳۱-م شاهنشاهی خسرو اول (تا ۵۷۹ م).
- تأسیس مدرسه جندی شاپور.
- ۵۳۳-م تسخیر مجدد افریقا به دست بلیزاریوس.
- ۵۳۵-م جنگ گوتیک (در ایتالیا).
- ۵۴۹-م فتح مجدد ایتالیا توسط گوتی‌های شرقی.
- ۵۵۰-م تأسیس امپراتوری تولتک‌ها در مکزیک.
- ۵۵۲-م فتح ایتالیا توسط سپاه بیزانس.
- شکست قبایل رقیب ترکها در آسیای مرکزی.
- ورود آئین بودا در ژاپن.
- ۵۵۵-م فتح باواریا توسط فرانکها.
- ۵۶۰-م تولد ایزدوراشیلی (نویسنده دایره المعارف و مهمترین ناقل تفکر رومی به نویسندگان بعدی).
- ۵۷۱-م تولد حضرت محمد (ص).
- ۵۷۷-م فتح انگوسا کسونها در دیورام.
- ۵۸۱-م آغاز سلسله سوئی در چین (تا سال ۶۱۸).
- ۵۸۷-م پیروزی بوداییان در ژاپن.
- ۵۸۹-م وحدت چین توسط سلسله سوئی.
- ۵۹۰-م شاهنشاهی خسرو دوم تا ۶۲۸ م (ویل دورانت ۵۸۹ م ذکر کرده است).
- ۵۹۷-م مسیحی شدن انگلستان توسط اگوستینوس.
- ۶۰۴-م حمله خسرو دوم به امپراتوری روم شرقی.
- ۶۱۰-م بعثت رسول اکرم ﷺ.
- امپراتوری هراکلیوس (در روم شرقی).

- ۶۱۶-م فتح مصر توسط ایرانیان.
- ۶۱۸-م نهایت وسعت چین در زمان حکومت تانگها (تا سال ۹۰۷).
- ۶۲۰-م تصرف شهر آنکارا توسط خسرو پرویز.
- ساخته شدن چینی جات در چین (بعد از این سال).
- ۶۲۲-م مبدأ تاریخ هجری.
- هجرت پیامبر به مدینه.
- ۶۲۶-م بحران جنگ ایران و بیزانس (و عقب نشینی ایرانیان از قسطنطنیه).
- ۶۲۸-م صلح بین ایران و روم شرقی (نتیجه جنگهای چندین ساله این دو امپراتوری چیزی جز تحلیل رفتن نیروها در مقابل اسلام جوان نبود).
- شکوفائی دوره امپراتوری روم شرقی (تا سال ۷۲۶).
- ۶۳۰-م فتح مکه. (۸ ق).
- عصر طلائی ثبت (تا سال ۸۰۰).
- ۶۳۲-م رحلت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله (۱۱ ق).
- خلافت ابوبکر به مدت دو سال.
- ۶۳۳-م حمله اعراب مسلمان (ابوبکر) بر سرحدات ایران و روم.
- شکست یونان از مسلمین^۷ پس از حکومتی ۹۶۳ ساله.
- ۶۳۴-م خلافت خلیفه دوم عمر بن خطاب به سال ۱۳ ق. (به مدت ۱۰ سال).
- ۶۳۵-م فتح دمشق توسط مسلمانان (که تا سال ۷۵۰ مقرر خلفا بود).
- ۶۳۶-م جنگ قادسیه (پیروزی اعراب بر ایرانیان).
- شکست ارتش بیزانس از سپاه عرب در کنار رود یرموک.
- تصرف انطاکیه و بیت المقدس توسط مسلمانان (۱۵ ق).
- ۶۳۷-م تأسیس شهر بصره توسط اعراب.
- بنای شهر کوفه.
- ۶۳۹-م قیمومیت آسیای مرکزی توسط چین.
- ۶۴۰-م فتح اسکندریه توسط اعراب (به سال ۲۰-۱۹ ق).
- ورود اسلاوها به بالکان.

- ۶۴۱-م جنگ نهاوند (معروف به فتح الفتوح).
- انقراض سلسله ساسانی.
- ۶۴۲-م تسلط اعراب بر لیبی.
- تأسیس قاهره توسط خلیفه دوم، عمر.
- تولد حسن بصری (۲۱ ق).
- ۶۴۴-م خلافت عثمان بن عفان (بمدت ۱۳ سال) (۲۳ ق).
- ۶۴۶-م آغاز دوره صلح و آرامش در ژاپن (به مدت دو قرن و نیم).
- ۶۵۰-م ساختن صخره توسط اعراب در اورشلیم. (قبة الصخرة).
- ۶۵۱-م کشته شدن آخرین شاه ساسانی ایران و فتح فلات ایران توسط اعراب.
- پیریزی پادشاهی نورثامبریا در شمال انگلیس.
- ۶۵۲-م شکست نیروی دریائی روم شرقی از ایران (تا ۶۵۵).
- ۶۵۳-م جمع و کتابت قرآن.
- ۶۵۶-م خلافت حضرت علی علیه السلام به دنبال کشته شدن عثمان (سال ۳۵ ق).
- آغاز جنگ جمل (بین حضرت علی با عایشه و طلحه و زبیر) در سال ۳۶ ق.
- ۶۵۷-م آغاز جنگ صفین بین حضرت علی و معاویه (سال ۳۷ ق).
- ۶۵۸-م آغاز جنگ نهروان (بین حضرت علی و خوارج) به سال ۳۸ ق.
- ۶۶۱-م شهادت حضرت علی علیه السلام (سال ۴۰ ق).
- آغاز خلافت معاویه بن ابی سفیان (سال ۴۱ ق).
- انتخاب دمشق به جای مدینه به عنوان مرکز خلافت.
- ساخته شدن شهر ایروان (پایتخت جمهوری ارمنستان).
- ۶۶۴-م پیشروی اعراب مسلمان تا پنجاب نهند.
- شورای کلیسای ویتبی (عجز کلیسای سلت از کسب هویت).
- ۶۶۵-م آغاز حاکمیت باو از آل باوند در مازندران شاخه کاوسییه.
- ۶۶۷-م حمله اعراب به سیسیل ایتالیا.
- ۶۶۹-م تأسیس ناوگان دریائی اعراب توسط معاویه.
- ۶۷۰-م فتح تونس توسط اعراب.

○ شهادت امام حسن مجتبیٰ (ع) (۴۹ ق).

○ بنای شهر قیروان، پایتخت متصرفات مسلمانان در آفریقه (۵۰ ق).

● ۶۷۴-م محاصره اول قسطنطنیه توسط اعراب (با شکست اعراب).

● ۶۷۸-م پیمان ۳۰ ساله بین معاویه و کنستانتین.

● ۶۸۰-م آغاز خلافت یزید اول (۶۰ ق).

○ آغاز حاکمیت ولاش از آل باوند در مازندران (دوره فترت).

○ شهادت امام حسین (ع) (۶۰ ق).

● ۶۸۲-م خروج چینی ها از کره.

● ۶۸۳-م خروج اعراب از مغرب.

○ آغاز خلافت معاویه دوم (تا سال ۶۸۴).

● ۶۸۴-م آغاز خلافت

مروان بن الحکم (۶۴ ق).

● ۶۸۵-م آغاز خلافت

عبدالملک (۶۵ ق).

● ۶۸۸-م آغاز حاکمیت

سرخاب اول از آل باوند در

مازندران شاخه کاوسیه.

● ۶۹۳-م دومین پیشروی

مسلمانان به طرف هند - آفریقا - اسپانیا.

● ۶۹۸-م تسلط مسلمانان بر

کارتاژ (به دنبال حمله به مغرب).

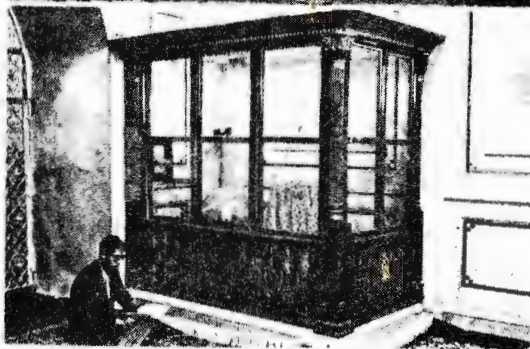
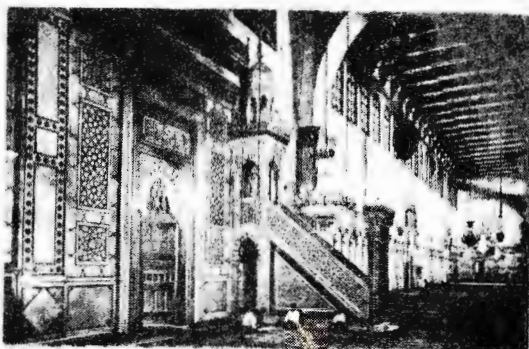
● ۶۹۹-م تولد ابوحنیفه (۸۰ ق).

● ۷۰۲-م تولد جابر بن

حیان (فوت ۷۶۵ م - ۱۴۹ ق).

● ۷۰۵-م آغاز خلافت ولید اول.

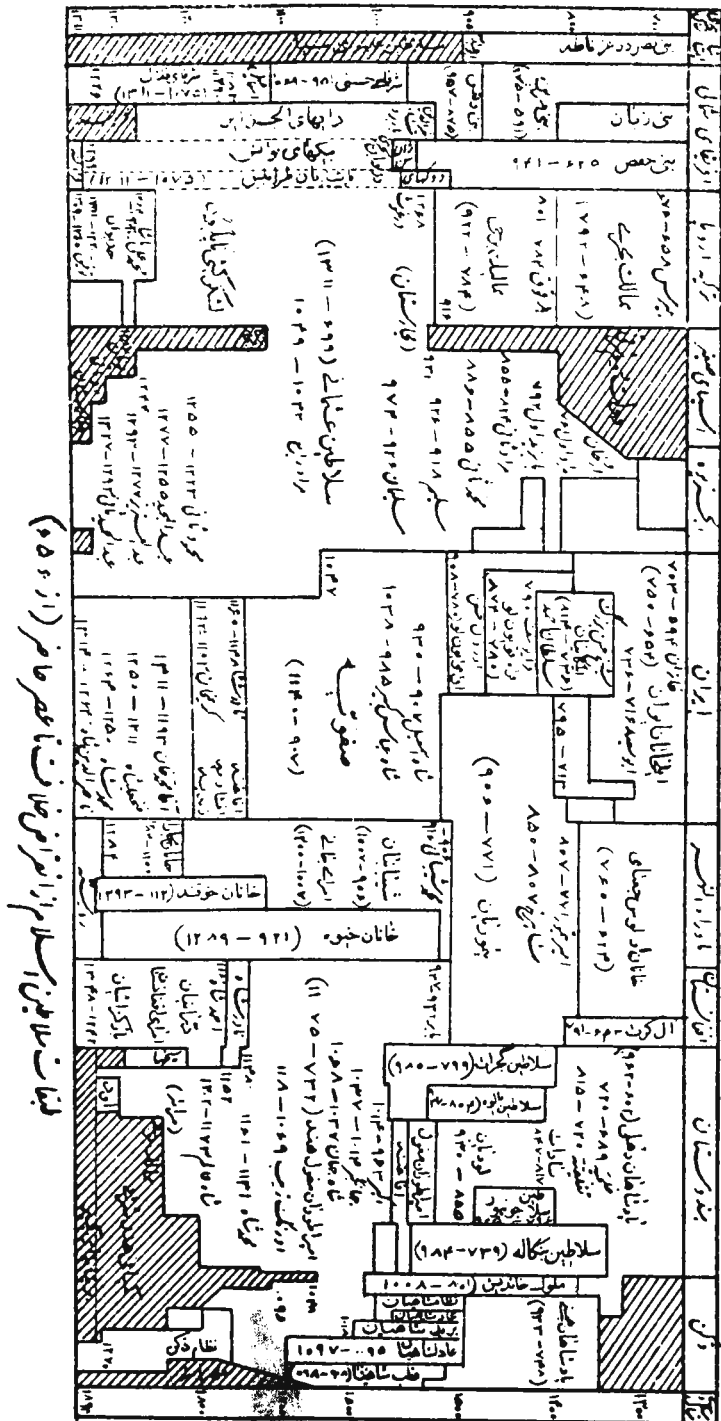
○ بنای مسجد بزرگ دمشق (۸۶ ق).

درون مسجد اموی - عنبر - مقام رأس الحسین -

دمشق - سوریه

- افتتاح مسجد الاقصی.
- یورش اعراب به ترکستان.
- ۷۰۹-م فتح جبل الطارق توسط مسلمانان و قدم گذاشتن آنان به اروپا.
- ۷۱۰-م آغاز عصر «نارا» با شکوفائی هنر معماری و سرایندگی در ژاپن.
- فتح اندلس توسط مسلمانان.
- ۷۱۱-م فتح جنوب اسپانیا به رهبری طارق توسط اعراب مسلمان.
- تسلط اعراب بر سند و پنجاب.
- ۷۱۲-م شکست قطعی دولت ویزیگوتها از اعراب.
- تولد مالک ابن انس (پایه گذار فرقه مالکی).
- شهادت امام سجاد علیه السلام.
- یورش اعراب به هند.
- ۷۱۵-م آغاز خلافت سلیمان (۹۶ ق).
- ۷۱۷-م آغاز خلافت عمر بن عبدالعزیز (تا سال ۷۲۰).
- آغاز حاکمیت مهر مردان از آل باوند در مازندران.
- محاصره دوم قسطنطنیه توسط اعراب تا سال ۷۱۸ (با شکست اعراب).
- ۷۱۸-م مغلوب شدن مسلمانان توسط قیصر لئوی سوم در قسطنطنیه.
- ۷۲۰-م آغاز خلافت یزید دوم (تا سال ۷۲۴) به سال ۱۰۱ ق.
- اشغال نارین در فرانسه (توسط اعراب).
- ۷۲۴-م آغاز خلافت هشام (تا ۷۴۳).
- ۷۳۱-م شهادت امام محمد باقر علیه السلام. (۱۱۴ ق)، تولد (۵۷ ق).
- ۷۳۲-م شکست اعراب از فرانکها (به رهبری شارل مارتل در حوالی تورپواتیه و بازگشت به اسپانیا).
- شکست اعراب در فتح گل.
- ۷۳۷-م پادشاهی شارل مارتل بعد از فوت تئودوریش چهارم.
- ناکامی مسلمانان در فتح امپراتوری بیابان گردان خزر.
- ۷۳۹-م قیام زید فرزند امام چهارم علیه السلام (۱۲۲ ق).

● ۷۴۰-م رانده شدن اعراب توسط قیصر لئوی سوم از آسیای صغیر.

○ انتشار کتاب «نضر» (قدیمترین کتاب اعراب در جغرافیا توسط بصری).

● ۷۴۳-م آغاز خلافت ولید دوم.

● ۷۴۴-م آغاز خلافت یزید سوم (۱۲۶ ق).

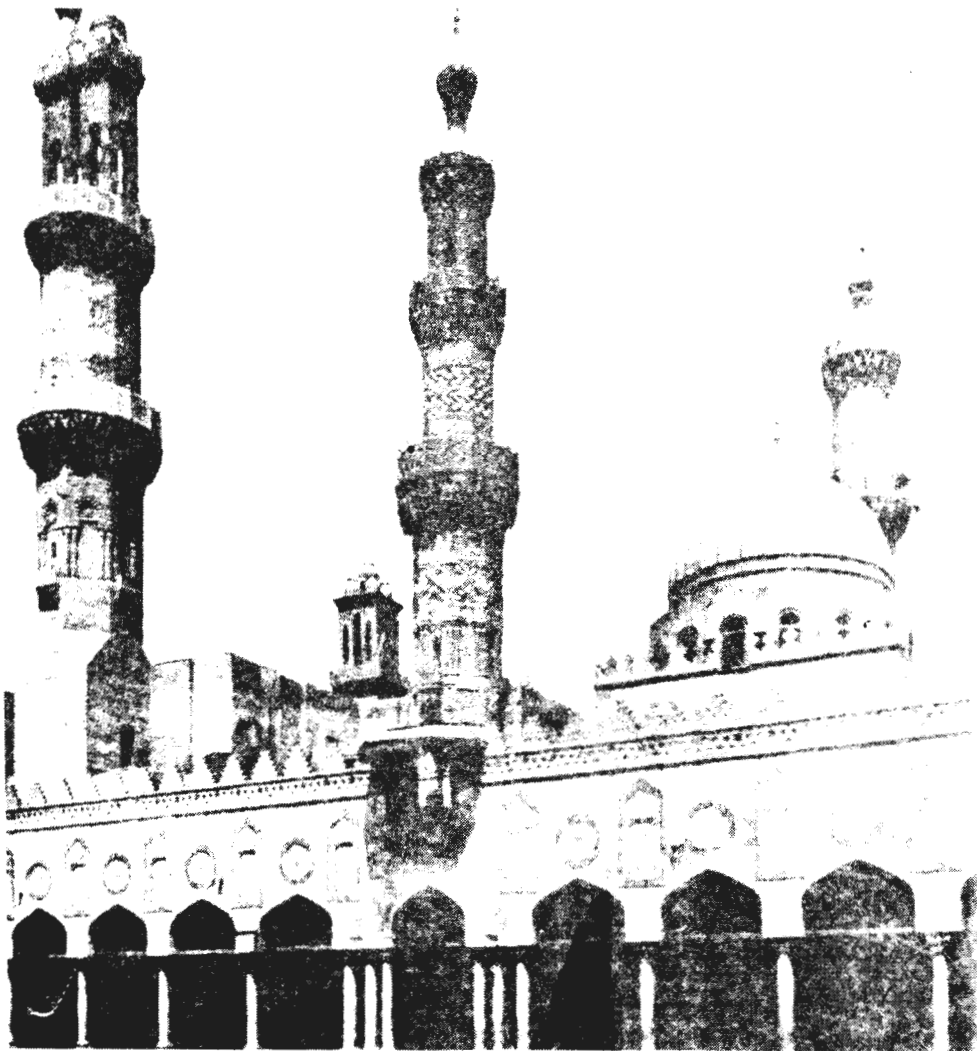
○ آغاز خلافت مروان دوم معروف به الحمار.

○ قیامهای سنباد (۱۲۷ ق) تا سال ۷۵۶ م.

● ۷۴۷-م تسلط ابومسلم خراسانی بر قسمتی از ایران.

● ۷۴۹-م آغاز خلافت سفاح (از خلفای عباسی در بغداد).

○ پایان سلسله امویان و آغاز سلسله عباسیان (۱۳۲ ق).

مسجد الازهر (قاهره)

- ۷۵۰-م نهضت ترجمه در ممالک اسلامی (تا سال ۹۰۰ م).
- ساخته شدن مدرسه معروف بغداد (باروق ۷۰۰ ساله).
- پایان دولت حبشیان (این دولت در سال ۵۲۵ م بر دولت حمیریان غلبه یافت).
- ۷۵۱-م آغاز پادشاهی پین کوتاه آخرین شاه مروونژین بر فرانکها (آغاز سلسله کارلنژین ها تا ۹۸۷).
- پیروزی عباسیان بر چین.
- ۷۵۴-م آغاز خلافت منصور (از خلفای عباسی در بغداد) به سال ۱۳۶ ق.
- کشته شدن ابومسلم خراسانی.
- ۷۵۵-م آغاز حاکمیت سرخاب دوم از آل باوند در مازندران. (زامباور سه سال کمتر آورده است).
- آغاز خلافتی مستقل در کوردوبای اسپانیا.
- در آستانه سقوط قرار گرفتن سلسله تانگ در چین (بخطرات شورش آن لوشان).
- ۷۵۶-م سلطنت عبدالرحمان اول ملقب به الداخل (در اسپانیا) از سلسله اموی.
- ۷۵۷-م دوران فیلسوفان معتزلی (تا سال ۸۴۷).
- ۷۶۰-م پیدایش فرقه اسماعیلیه.
- ۷۶۲-م بنای شهر بغداد (توسط منصور، خلیفه عباسی).
- ۷۶۳-م غلبه کنستانتین بر بلغارها در ناحیه دریای سیاه.
- پایتختی بغداد در عهد عباسیان.
- ۷۶۵-م ورود اولین سفیر فرنگ به بغداد.
- شهادت امام جعفر صادق علیه السلام (۱۴۸ ق). تولد (۸۳ ق).
- ۷۶۶-م شورش استادسیس (تا سال ۸۶۸).
- ۷۶۷-م تولد امام شافعی (۱۴۹ ق).
- ۷۶۸-م آغاز پادشاهی شارل و شارلمان.
- فوت ابوحنیفه پایه گذار فرقه حنفیه (۱۵۰ ق).
- ۷۷۲-م آغاز حاکمیت شروین اول از آل باوند در مازندران.

- پیروزی شارلمانی در فتح منطقه بین راین و آلپ.
- ۷۷۵-م آغاز خلافت مهدی (از خلفای عباسی در بغداد) به سال ۱۵۸ ق.
- قیام المقنع (۱۵۹ ق).
- ۷۷۶-م درگذشت جابر بن حیان.
- ۷۷۷-م آغاز سلطنت عبدالرحمان بن رستم از سلسله رستمیان در الجزایر غربی.
- ۷۷۸-م لشکرکشی شارل، پادشاه فرانک ها به اسپانیا.
- ۷۷۹-م پیدایش مذهب مارونی در جبل لبنان.
- ۷۸۰-م تولد احمد بن حنبل (پایه گذار فرقه حنبلی).
- ۷۸۱-م تولد ابو عبدالله محاسبی (نخستین صوفی سنی - فوت ۸۵۷).
- ۷۸۴-م آغاز سلطنت عبدالوهاب بن عبدالرحمان از سلسله رستمیان در الجزایر غربی.
- ۷۸۵-م آغاز خلافت هادی (از خلفای عباسی در بغداد) به سال ۱۶۹ ق.
- تجدید ساختمان مسجد الاقصی (که بر اثر زلزله ویران شده بود).
- ۷۸۶-م آغاز خلافت هارون الرشید (از خلفای عباسی در بغداد).
- تولد سیبویه (ادیب عرب) به سال ۱۷۰ ق.
- ۷۸۷-م هجوم دین ها به انگلستان.
- ۷۸۸-م آغاز سلطنت هشام اول (در اسپانیا) از سلسله امویان (۱۷۲ ق).
- آغاز حاکمیت ادريس اول پسر عبدالله از سلسله ادریسیان در مراکش.
- آغاز ساختمان مسجد بزرگ قرطبه.
- ۷۹۲-م پی ریزی شهر فاس (مراکش).
- ۷۹۳-م آغاز حاکمیت ادريس دوم از سلسله ادریسیان در مراکش.
- آغاز لشکرکشیهای نورمن ها به اسکاندیناوی.
- خروج اقوام اسکاندیناوی (تا سال ۱۰۰۰).
- ۷۹۵-م تأسیس سرزمین مرزی اسپانیا توسط شارل شاه فرانک ها.
- فوت مالک، بنیانگذار فرقه مالکی (۱۷۹ ق).
- ۷۹۶-م آغاز سلطنت حکم اول (در اسپانیا) از امویان.

- تولد ذوالنون مصری از صوفیان مشهور (مرگ ۸۵۹).
- ۷۹۷-م آغاز حاکمیت شهریار اول از آل باوند در مازندران.
- ۷۹۹-م شهادت امام موسی کاظم علیه السلام (۱۸۳ ق).
- ۸۰۰-م آغاز حاکمیت ابراهیم اول ابن اغلب از سلسله اغالبه در آفریقا- الجزایر- صقلیه (سیل).
- تاجگذاری شارل به عنوان امپراتور در روم.
- ۸۰۱-م فتح بارسلونا توسط شارلمانی و مشخص کردن مرز اسپانیا.
- ۸۰۲-م شکوفائی بلغارستان زیر سلطه خان کروم.
- ۸۰۳-م تولد یعقوب بن اسحاق کندی (۱۸۸ ق).
- ۸۰۵-م پدید آمدن دو فرقه بودائی تازه در ژاپن.
- ۸۰۹-م درگذشت هارون الرشید.
- آغاز خلافت امین (از خلفای عباسی در بغداد) به سال ۱۹۳ ق.
- تصرف کرس توسط مسلمانان.
- ۸۱۰-م تصرف ساردنی توسط مسلمانان.
- ۸۱۲-م آغاز حاکمیت عبدالله اول از سلسله اغالبه در آفریقا- الجزایر- سیسیل.
- ۸۱۳-م آغاز خلافت مأمون (از خلفای عباسی در بغداد) به سال ۱۹۸ ق.
- تاجگذاری لوئی (پسر شارل).
- ۸۱۶-م تاجگذاری لوئی اول به عنوان قیصر دوم توسط پاپ استفان.
- شورش بابک خرم دین.
- شورش مزدك (تا سال ۸۳۸).
- ۸۱۷-م آغاز خلافت ابراهیم ابن المهدی (از خلفای عباسی در بغداد).
- آغاز حاکمیت زیاده الله اول از سلسله اغالبه در آفریقا- الجزایر و سیسیل.
- شهادت امام رضا علیه السلام (۲۰۱ ق).
- ۸۱۹-م آغاز حاکمیت احمد اول ابن اسد از سامانیان در خراسان و ماورالنهر.
- ۸۲۰-م فوت شافعی، مؤسس فرقه شافعی (۲۰۴ ق).
- ۸۲۱-م آغاز حاکمیت طاهر ذوالیمینین از سلسله طاهریان در خراسان.

- به رسمیت شناخته شدن استقلال تبت (توسط تانگ).
- ۸۲۲-م سلطنت عبدالرحمن دوم المتوسط (دراسپانیا) از امویان.
- آغاز حاکمیت طلحة بن طاهر از سلسله طاهریان در خراسان.
- ۸۲۳-م آغاز سلطنت ابوسعید اقلح از سلسله رستمیان در الجزایر غربی.
- تصرف کرت توسط مسلمانان.
- ۸۲۵-م آغاز حاکمیت شاپور یا جعفر از آل باوند در مازندران.
- آغاز حاکمیت سلسله بنی دلف در کردستان ایران ۲۱۰ ق (تا ۱۰۹۷ م).
- ۸۲۷-م فتح سیسیل توسط اعراب.
- جنگ یونان با کارتاژ.
- ۸۲۸-م آغاز حاکمیت محمد المنتصر از سلسله ادریسیان در مراکش.
- آغاز حاکمیت عبدالله بن طاهر از طاهریان در خراسان.
- اشغال مکه و سرقت حجرالاسود توسط قرامطه.
- ۸۲۹-م اولین پادشاهی در انگلستان.
- ۸۳۵-م شهادت امام جواد علیه السلام (۲۲۰ ق).
- ۸۳۶-م آغاز حاکمیت علی اول پسر محمد از سلسله ادریسیان در مراکش.
- فتح مناطق ساحلی انگلستان توسط نورمن ها و ویران کردن لندن.
- کوچ معتصم خلیفه عباسی به سامرا.
- ۸۳۷-م آغاز حاکمیت قارن اول از آل باوند در مازندران.
- ۸۳۸-م آغاز حاکمیت ابوعقال اغلب از سلسله اغالبه در الجزایر - آفریقا - سیسیل.
- رواج پول.
- ۸۴۰-م درگذشت لوئی اول.
- ۸۴۱-م آغاز حاکمیت ابوالعباس محمد اول از سلسله اغالبه در آفریقا - الجزایر - سیسیل.
- مهاجرت نورسها به فرانسه.
- آزار بودائیان در چین.
- ۸۴۲-م آغاز خلافت واثق (از خلفای عباسی در بغداد) به سال ۲۲۷ ق.

- آغاز تاریخ دیپلماسی (روابط آلمان و فرانسه).
- ۸۴۳-م پایان درگیریهای داخلی امپراتوری روم شرقی (که سال ۷۲۶ شروع شده بود).
- ۸۴۵-م آغاز حاکمیت طاهر دوم از طاهریان در خراسان.
- ۸۴۶-م غارت رم توسط اعراب.
- ۸۴۷-م آغاز خلافت متوکل (از خلفای عباسی در بغداد) به سال ۲۳۲ ق.
- ۸۴۹-م آغاز حاکمیت یحیای اول از سلسله ادریسیان در مراکش.
- حمله اعراب به فرانسه.
- ۸۵۲-م آغاز سلطنت محمد اول (در اسپانیا) از امویان.
- ۸۵۵-م تقسیم فرمانروائی لوتار اول (توسط خودش بین سه پسرش لویی - لوتار - شارل).
- مرگ احمد بن حنبل پایه گذار فرقه حنبلی (۲۴۲ ق).
- ۸۵۶-م آغاز حاکمیت احمد از سلسله اغالبه در آفریقا - الجزایر - سیسیل.
- ۸۶۰-م آغاز سلطنت القاسم الرستی ترجمان الدین (از سلسله بنی رسی در صناعا).
- آغاز سلطنت حسین از سلسله بنی رسی در صناعا.
- آغاز سلسله صفاریان (تا سال ۱۰۰۶ م).
- تولد ابن الآبار شاعر اندلسی (فوت ۹۴۰).
- ۸۶۱-م آغاز خلافت منتصر (از خلفای عباسی در بغداد).
- کشف ایسلند (توسط نرسها).
- ۸۶۲-م آغاز خلافت مستعین (از خلفای عباسی در بغداد).
- آغاز حاکمیت محمد سوم از طاهریان در خراسان (وبالاخره در سال ۸۷۳ - م غلبه صفاریان بر سامانیان).
- ۸۶۳-م آغاز حاکمیت زیاده... دوم از سلسله اغالبه در آفریقا - الجزایر - سیسیل.
- آغاز حاکمیت ابوالفراتق محمد دوم از سلسله اغالبه.
- آغاز سلسله علویان.
- انقلاب کشاورزی در اروپا.
- ۸۶۴-م آغاز حاکمیت نصر اول ابن احمد از سلسله سامانیان در خراسان و ماوراءالنهر.
- مسیحی شدن پادشاه و اشرف بلغار توسط فرستادگان مذهبی قسطنطنیه.

- ۸۶۵-م تولد رازی (فوت ۹۲۶).
- اشغال یک سوم شمال خاوری انگلستان (توسط دانمارك تا سال ۸۷۴).
- ۸۶۶-م آغاز خلافت معتز (از خلفای عباسی در بغداد).
- آغاز جنگ طبقاتی در اروپا.
- وفات کندی، معروف به فیلسوف عرب (تولد ۸۰۱).
- ۸۶۷-م آغاز حاکمیت رستم اول از آل باوند در مازندران.
- آغاز حکمرانی یعقوب بن لیث صفاری از سلسله صفاریان در سیستان.
- تأسیس سلسله مقدونی به دست باسیلیوس اول (تا سال ۸۸۶).
- ۸۶۸-م آغاز حاکمیت احمد بن طولون از سلسله بنی طولون در مصر و شام.
- شهادت امام هادی علیه السلام.
- درگذشت جاحظ (ادیب عرب).
- ۸۶۹-م آغاز خلافت مهتدی (از خلفای عباسی در بغداد).
- شورش بردگان سیاه به رهبری خوارج (تا سال ۸۸۳).
- ولادت امام زمان مهدی موعود علیه السلام.
- ۸۷۰-م آغاز خلافت معتمد (از خلفای عباسی در بغداد).
- تصرف مالت توسط مسلمانان.
- ۸۷۱-م حکومت آلفرد کبیر (تا سال ۹۰۱).
- ۸۷۲-م آغاز سلطنت ابوبکر بن افلح از سلسله رستمیان در الجزایر غربی.
- پایان سلسله طاهریان (آغاز ۸۲۱).
- کوچ نورسها به ایسلند.
- ۸۷۳-م شهادت امام حسن عسکری علیه السلام.
- آغاز غیبت صغری (۲۶۰ ق).
- تولد ابونصر محمد فارابی (وفات ۹۵۰ م).
- تولد ابوالحسن اشعری (فوت ۹۳۵).
- تولد رودکی (درگذشت ۹۴۰ م).

- ۸۷۴-م وفات ابویزید بسطامی از صوفیان قرن سوم هجری.
- خارج شدن بخارا از دست اعراب (توسط امیر سامانی).
- ۸۷۵-م آغاز حاکمیت ابراهیم دوم از سلسله اغالبه در الجزایر - آفریقا - سیسیل.
- تاج‌گذاری شارل دوم به عنوان قیصر توسط پاپ یوهانس هشتم.
- ۸۷۷-م ظهور فرقه قرامطه (پس از قیام مشهور صاحب الزنج، شاخه‌ای از اسماعیلیه).
- ۸۷۹-م آغاز حکمرانی عمرو بن لیث از سلسله صفاریان در سیستان (۲۶۵ ق).
- ۸۸۰-م پی‌ریزی شهر کی‌یف (به دست الگ رهبر وارانگیان).
- ۸۸۱-م تاج‌گذاری شارل سوم به عنوان قیصر.
- آغاز حاکمیت سلسله بنی‌صباح در آذربایجان ایران، ۲۶۸ ق (تا ۳۱۸ ق یا ۹۲۹ م).
- ۸۸۴-م آغاز حاکمیت ابوالجیش خمارویه از سلسله بنی‌طولون در مصر و شام.
- رواج بهره در سیستم اقتصادی کشورها.
- ۸۸۶-م سلطنت منذر (در اسپانیا) از امویان.
- ۸۸۷-م پادشاهی آرنولف توسط بزرگان و سران فرانک شرقی.
- پادشاهی اودکنت در فرانسه.
- ۸۸۸-م آغاز سلطنت عبدا... (در اسپانیا) از امویان (۲۷۵ ق).
- ۸۹۱-م سرکوبی نورمن‌ها توسط آرنولوف در منطقه لوون.
- ۸۹۲-م آغاز خلافت معتضد (از خلفای عباسی در بغداد).
- آغاز حاکمیت اسماعیل اول ابن احمد از سلسله سامانیان در خراسان و ماورالنهر.
- آغاز سلسله سامانیان در ایران تا سال ۱۰۰۴.
- ۸۹۳-م آغاز سلطنت یحیی‌الهادی الی‌الحق اول از سلسله بنی‌رسی در صنعا.
- ۸۹۴-م آغاز سلطنت ابوحاتم یوسف از سلسله رستمیان در الجزایر غربی.
- آغاز سلطنت ابوسعید حسن جنبایی از سلسله قرامطه در بحرین (زامبور ۲۸۶ ق ذکر کرده).
- ۸۹۵-م آغاز حاکمیت شروین دوم از آل باوند در مازندران.
- کوچ مجارها از روسیه به مجارستان.
- ۸۹۶-م آغاز حاکمیت جیش از سلسله بنی‌طولون در مصر و شام.
- آغاز حاکمیت هارون از سلسله بنی‌طولون در مصر و شام.

- تاج گذاری آرنولوف به عنوان قیصر توسط پاپ فرموزوس.
- ۸۹۷-م آغاز سلطنت یعقوب بن افلق از رستمیان در الجزایر غربی (برای مدتی کوتاه).
- ۸۹۹-م خروج (قیام) قرامطه (۲۸۶ ق).
- تاراج اروپا به دست مجارها (تا سال ۹۴۳).
- ۹۰۱-م آغاز سلطنت ابوحاتم یوسف از رستمیان در الجزایر غربی.
- آغاز حکمرانی طاهر بن محمد بن عمر از صفاریان در سیستان (زامباور ۲۹۰ ق آورده ولین پل ۲۸۷ آورده).
- تاج گذاری لوئی به عنوان قیصر در روم.
- ۹۰۲-م آغاز خلافت مکتفی (از خلفای عباسی در بغداد).
- ۹۰۳-م آغاز حاکمیت زیاده ا... سوم از سلسله اغالبه در آفریقا - الجزایر - سیسیل (سال ۹۰۹ فاطمیان غلبه پیدا کردند).
- ۹۰۵-م آغاز حاکمیت یحیی چهارم از سلسله ادریسیان در مراکش.
- آغاز حاکمیت شیبان از سلسله بنی طولون در مصر و شام.
- آغاز حاکمیت ابوالهیجاء عبدالله از سلسله حمدانیان شاخه موصل.
- ۹۰۶-م هجوم مجارها به سرزمین فرانک شرقی.
- ۹۰۷-م آغاز سلطنت یقظان بن محمد از سلسله رستمیان در الجزایر غربی (زامباور یعقوب بن افلق ذکر کرده است).
- آغاز سلطنت احمد دوم ابن اسماعیل از سامانیان در خراسان و ماوراءالنهر.
- ناکامی روسها در حمله به قسطنطنیه.
- سرنگونی نهائی سلسله تانگ در چین (و آغاز سلسله های پنجگانه و ده مملکت مستقل تا سال ۹۶۰).
- ۹۰۸-م آغاز خلافت مقتدر (از خلفای عباسی در بغداد).
- آغاز حکمرانی لیث بن علی از سلسله صفاریان در سیستان (۲۹۵ ق).
- ۹۰۹-م آغاز حاکمیت عیدالله المهدی از سلسله فاطمیان در آفریقای شمالی و سپس در مصر و شام.
- تأسیس خلافت فاطمیان (تا سال ۱۱۷۲ م یا ۵۶۸ ق).
- ۹۱۰-م آغاز حکمرانی محمد بن علی از سلسله صفاریان در سیستان.
- درگذشت ابوالقاسم جنید از صوفیان معروف.

- ۹۱۱-م آغاز سلطنت محمد المرتضی از سلسله بنی رسی در صنعاء.
- نخستین استیلای سامانیان بر صفاریان بوسیله کثیر بن احمد و احمد بن قدام.
- پادشاهی کنراد شاهزاده فرانکی در آلمان بعد از مرگ لوئی چهارم.
- ۹۱۲-م آغاز سلطنت عبدالرحمان سوم الناصر (در اسپانیا) از امویان.
- آغاز حکمرانی عمرو بن یعقوب بن محمد بن عمرو از صفاریان در سیستان.
- اعلام خلافت فاطمی در مهدیه تونس (۳۰۰ ق).
- ۹۱۳-م آغاز سلطنت ابوالقاسم سعید از سلسله قرامطه در بحرین.
- آغاز سلطنت امیر سعید نصر دوم از سلسله سامانیان در خراسان و ماورالنهر.
- دومین استیلای سامانیان بر صفاریان.
- ۹۱۴-م آغاز سلطنت احمد النصر از سلسله بنی رسی در صنعاء.
- ۹۱۵-م تاج گذاری برنگار فن فریاول به عنوان قیصر توسط پاپ.
- ۹۱۶-م آغاز حکمرانی محمد بن مسافر از آل مسافر یا کنگریان یا سالاریان در دیلم.
- ۹۱۹-م پادشاهی هانری فن سانس در فرتیسلار.
- درگذشت کنراد اول.
- ۹۲۲-م آغاز حاکمیت حسن الحجام از سلسله ادریسیان در مراکش (در سال ۹۲۶ فاطمیان غلبه پیدا کردند).
- آغاز حکمرانی احمد بن محمد بن خلف بن لیث بن علی از صفاریان در سیستان (زامبور ۳۲۰ ق آورده).
- ۹۲۳-م آغاز سلطنت ابوظاهر سلیمان از سلسله قرامطه در بحرین.
- درگذشت علامه طبرسی (ره).
- ۹۲۶-م آغاز حاکمیت سلسله ایلک خانیان در کاشغر و ماوراءالنهر در ۳۱۵ ق (تا ۶۰۹ ق یا ۱۲۱۲ م).
- ۹۲۷-م آغاز حکمرانی مرداوید بن زیار از زیاریان در طبرستان و گرگان.
- پایان سلسله علویان (آغاز ۸۳۶).
- آغاز سلسله آل زیار در ۳۱۵ ق. (تا ۱۰۷۷ م).
- ۹۲۹-م آغاز حاکمیت ناصرالدوله حسن از سلسله حمدانیان شاخه موصل.

- آغاز خلافت کوردوبای در اسپانیا.
- عقب نشینی اعراب از اسپانیا.
- درگذشت بتانی (از دانشمندان معروف عرب در علم هیئت).
- فتنه قرمطیان در مسجدالحرام (۳۱۷ق). (۱)
- ۹۳۰-م آغاز حاکمیت شهریار دوم از آل باوند در مازندران.
- ۹۳۱-م آغاز سلسله آل بویه (تا سال ۹۸۲).
- ۹۳۲-م آغاز حاکمیت عمادالدوله علی از آل بویه شاخه جبل.
- درگذشت رازی مشهورترین طبیب عرب (تولد ۸۵۰ یا ۸۶۵).
- ۹۳۴-م آغاز خلافت راضی (از خلفای عباسی در بغداد).
- آغاز حاکمیت القائم از سلسله فاطمیان در شمال آفریقا و سپس در مصر و شام.
- آغاز حاکمیت عمادالدوله علی از آل بویه در ایران شاخه فارس و خوزستان.
- ۹۳۵-م آغاز حاکمیت محمد بن طغج اخشید از سلسله اخشیدیه در مصر و شام به سال ۳۲۳ق. (زامباور ۳۲۳ق. ذکر کرده).
- آغاز حکمرانی ظهیرالدوله وشمگیر از سلسله زیاریان در طبرستان و گرگان.
- درگذشت ابوالحسن اشعری (پایه گذار فرقه اشاعره) ۳۲۴ق.
- ۹۳۶-م آغاز سلطنت قاسم المختار از سلسله بنی رسی در صنعا.
- آغاز سلطنت معزالدوله احمد از آل بویه در کرمان.
- درگذشت هانری اول.
- سلطنت اتن اول معروف به «بزرگ» در آلمان.
- ۹۴۰-م آغاز خلافت متقی (از خلفای عباسی در بغداد).
- آغاز غیبت کبری امام عصر (عج).
- تولد فردوسی (فوت ۱۰۲۰).
- درگذشت رودکی.
- ۹۴۱-م آغاز حکمرانی و هسودان بن محمد از آل مسافر یا کنگریان یا سالاریان در طارم.

۱ - قرمطیان فرقه‌ای از اسماعیلیه در قرن ۴ بودند که بنیاد آن در سال ۲۸۰ق. توسط حمدان اشعث معروف به قرمط گذاشته شد. آنها در بحرین تمرکز داشتند، با عباسیان مخالف و معتقد به شورش بودند.

- آغاز حکمرانی مرزبان اول ابن محمد از آل مسافر یا کنگریان یا سالاریان در آذربایجان.
- ۹۴۳-م آغاز سلطنت امیرحمید نوح اول از سلسله سامانیان در خراسان و ماوراءالنهر.
- ۹۴۴-م آغاز خلافت مستکفی (از خلفای عباسی در بغداد) در سال ۳۳۳ ق.
- آغاز حکومت ابومنصور احمد از سلسله قرامطه در بحرین.
- ۹۴۵-م آغاز حاکمیت سیف الدوله علی اول از سلسله حمدانیان شاخه حلب.
- آغاز حاکمیت معزالدوله احمد از آل بویه شاخه عراق.
- ۹۴۶-م آغاز خلافت مطیع (از خلفای عباسی در بغداد).
- آغاز حاکمیت ابوالقاسم انوجور از سلسله اخشیدیه در مصر و شام.
- آغاز حاکمیت المنصور از سلسله فاطمیان در آفریقای شمالی و سپس در مصر و شام.
- ۹۴۷-م آغاز حاکمیت رکن الدوله حسن از آل بویه شاخه جبل.
- ۹۴۹-م آغاز حاکمیت عضدالدوله فناخسرو از آل بویه در ایران شاخه فارس و خوزستان.
- آغاز حاکمیت عضدالدوله فناخسرو از آل بویه در ایران شاخه کرمان.
- ۹۵۰-م رحلت فارابی (۳۳۹ ق).
- آغاز پیدایش پول کاغذی (در چین).
- اوج کمال ادبیات قرون وسطائی ایرلند.
- ۹۵۱-م آغاز حکمرانی حسین اول ابن محمد از سلسله روادیان در آذربایجان.
- آغاز حکمرانی محمد بن شداد در اران و ارمنستان شرقی.
- ۹۵۲-م تسلط مسلمین بر مغرب (مراکش).
- ۹۵۳-م آغاز حاکمیت المعزاز سلسله فاطمیان در شمال آفریقا و سپس در مصر و شام (۳۴۱ ق).
- ۹۵۴-م آغاز سلطنت امیر مؤید عبدالملک اول از سلسله سامانیان در ایران و ماوراءالنهر (۳۴۳ ق).
- ۹۵۵-م شکست مجارها توسط اوتو (روم).
- ۹۵۶-م وفات مسعودی (جغرافیدان و تاریخ نویس اسلامی).
- ۹۵۷-م آغاز حکمرانی جستان اول ابن مرزبان از سالاریان یا آل مسافریا کنگریان در آذربایجان.
- ۹۵۸-م آغاز حاکمیت سلسله آل حسنویه در کردستان در سال ۳۴۸ ق (تا سال ۴۰۶ ق یا ۱۰۱۵ م).
- ۹۶۰-م آغاز سلسله سونگ در چین (تا ۱۲۷۹).
- ۹۶۱-م سلطنت حکم دوم المستنصر (در اسپانیا) از امویان.

- آغاز حاکمیت ابوالحسن علی بن محمد از سلسلهٔ اخشیدیه در مصر و شام.
- آغاز سلطنت امیر سدید منصور اول از سلسلهٔ سامانیان در ایران و ماوراءالنهر.
- بازپس‌گیری کُرت (توسط بیزانس‌ها).
- ۹۶۲-م آغاز سلسلهٔ کاپسین‌ها در فرانسه تا ۱۳۲۸ (توسط هوگ تا ۹۸۷).
- تاج‌گذاری اتوی اول توسط پاپ یوهانس دوازدهم در روم.
- آغاز امپراتوری مقدس رومن - ژرمانی.
- ۹۶۳-م آغاز حکمرانی ولی‌الدوله خلف بن احمد از سلسلهٔ صفاریان در سیستان (زامباور ۳۴۴ ق آورده).
- ۹۶۵-م تولد سید مرتضی (ره). (۳۵۴ ق.).
- تصرف عمان توسط بویه‌یان.
- ۹۶۶-م آغاز حاکمیت ابوالمسک کافور از سلسلهٔ اخشیدیه در مصر و شام.
- آغاز حاکمیت دارابن رستم از آل باوند درمازندران.
- آغاز حاکمیت مرزبان دوم از آل مسافر یا سالاریان یا کنگریان در طارم.
- لشکرکشی روم به ایتالیا (توسط اتوی اول).
- ۹۶۷-م آغاز حاکمیت سعدالدوله شریف اول از حمدانیان شاخه حلب.
- آغاز حاکمیت ظهیرالدوله بیستون از زیاریان طبرستان و گرگان.
- آغاز حاکمیت عزالدوله بختیار از آل بویه شاخهٔ عراق.
- تاج‌گذاری بر سر پسر اتوی کبیر به دستور او توسط پاپ یوهانس سیزدهم.
- تولد ابوسعید ابوالخیر (فوت ۱۰۴۹).
- ۹۶۸-م آغاز حاکمیت ابوالفوارس احمدبن علی از سلسلهٔ اخشیدیه در مصر و شام (در سال ۹۶۹ مصر به دست جوهر، سردار فاطمیان فتح گردید).
- پی‌ریزی شهر قاهره بدست منصور خلیفه عباسی.
- ۹۶۹-م آغاز حاکمیت عدهٔ الدوله ابوتغلب از حمدانیان شاخه موصل (درالجزیره موصل).
- آغاز حاکمیت شهریار سوم از آل باوند درمازندران.
- تأسیس دانشگاه الازهر.
- تسخیر تونس و مصر (توسط فاطمیان).

- ۹۷۰-م آغاز گرایش مجارها به مسیحیت.
- اولین دائرةالمعارف بزرگ چینی.
- ۹۷۱-م آغاز حکمرانی علی لشگری اول ابن محمد از سلسله شدادیان در ارمنستان شرقی واران.
- تسخیر نیمه خاوری بلغارستان (توسط بیزانسی‌ها).
- ۹۷۲-م آغاز حاکمیت یوسف بلگین اول ابن زیری از سلسله بنی زیری در تونس (۳۶۱ ق).
- آغاز سلطنت ابویعقوب یوسف از سلسله قرامطه در بحرین (زامباور سال ۳۵۸ ق ذکر کرده است).
- ۹۷۳-م درگذشت اتوی کبیر در روم.
- تجزیه ایتالیا.
- تولد ابوریحان بیرونی (فوت ۱۰۴۸).
- ۹۷۴-م آغاز خلافت طائع از خلفای عباسی در بغداد (۳۶۳ ق).
- گرایش دانمارک به مسیحیت.
- تولد ماوردی. (۱)
- ۹۷۵-م آغاز حاکمیت العزیز از سلسله فاطمیان در شمال آفریقا و سپس در مصر و شام.
- آغاز شکوفائی فرهنگ و دانش اسلامی در اسپانیا.
- ۹۷۶-م آغاز سلطنت هشام دوم المؤید (در اسپانیا) از امویان.
- آغاز سلطنت امیر رضی نوح دوم از سلسله سامانیان در ایران و ماورالنهر.
- ۹۷۷-م آغاز سلطنت مؤیدالدوله بویه از آل بویه در ایران شاخه همدان و اصفهان (۳۶۶ ق).
- آغاز حاکمیت فخرالدوله علی از آل بویه در ایران شاخه ری.
- آغاز حاکمیت ناصرالدوله سبکتکین حکمران دست نشانده سامانیان در افغانستان و هند و خراسان از سلسله غزنویان.
- ترقی فلورانس در ایتالیا.
- ۹۷۸-م آغاز حکمرانی مرزبان بن محمد از سلسله شدادیان در ارمنستان واران.
- آغاز حکمرانی شمس المعالی قابوس از سلسله زیاریان در طبرستان و گرگان.

۱- اوکه در سال ۳۶۴ ق چشم به جهان گشود، شافعی مذهب، قاضی مورد عنایت آل بویه و عباسیان، شریعت نامه نویس و معتقد به تئوری خلافت و امامت انتخابی بود و اطاعت بی چون و چرا از خلیفه را توصیه می‌کرد.

- آغاز حاکمیت عضدالدوله فناخسرو از آل بویه در عراق.
- ۹۷۹-م غلبه آل بویه بر سلسله حمدانیان شاخه موصل.
- ۹۸۰-م تولد ابن سینا (فوت ۱۰۳۷).
- یورش مجدد وایکینگها به انگلستان.
- ۹۸۱-م آغاز حکمرانی ابراهیم و حسین از آل بویه در موصل (به صورت مشترک).
- ۹۸۲-م سرکوبی سپاه قیصر توسط سارازانها در منطقه کوترون.
- پایان سلسله آل بویه (آغاز ۹۳۱).
- ۹۸۳-م آغاز حاکمیت شرفالدوله شیرزیلی از آل بویه در ایران، شاخه فارس و خوزستان.
- آغاز حکمرانی صمصامالدوله مرزبان از آل بویه در ایران، شاخه کرمان.
- آغاز حکمرانی فخرالدوله علی از آل بویه در ایران، شاخه همدان و اصفهان.
- آغاز حکمرانی صمصامالدوله مرزبان از آل بویه در عراق.
- درگذشت اتوی دوم در روم.
- بنیاد اخوان الصفا.
- ۹۸۴-م آغاز حاکمیت منصور بن بلگین از سلسله بنی زیری در تونس.
- ۹۸۵-م فوت هارالد (کبوددندان) نخستین شاه مسیحی دانمارک.
- آغاز حکمرانی فضل اول بن محمد از سلسله شدادیان در ارمنستان واران.
- تأسیس فرمانروائی بزرگ بلغار به رهبری زار ساموئل.
- ۹۸۷-م آغاز حاکمیت شرفالدوله شیرزیلی از آل بویه در عراق.
- آغاز پادشاهی هوگوفن فرانکسین در فرانک غربی.
- ۹۸۹-م آغاز حاکمیت بهاءالدله فیروز از آل بویه در عراق. (۳۷۹ق).
- گرایش روسیه به مسیحیت ارتدکس شرقی.
- ۹۹۰-م آغاز حاکمیت حسن بن مروان از سلسله مروانیان در دیار بکر.
- آغاز حاکمیت محمد از سلسله بنی عقیل در جزیره ابن عمر - تصیین - بلد.
- آغاز حاکمیت شمسالدوله مرزبان از آل بویه در ایران، شاخه فارس و خوزستان.
- ۹۹۱-م آغاز خلافت قادر (از خلفای عباسی در بغداد).
- فتح موصل به دست بنی عقیل و تسخیر دیار بکر به دست مروانیان و سقوط حمدانیان در موصل.

- آغاز حاکمیت سعیدالدوله سعید از حمدانیان شاخه حلب.
- ۹۹۲-م آغاز حاکمیت محمد از سلسله بنی عقیل در موصل (حدوداً در این سال).
- آغاز حاکمیت ابو علی مأمون اول، (نخستین دولت از خوارزمشاهیان).
- ۹۹۳-م بنا نهادن دهلی.
- ۹۹۴-م تولد ابن حزم، متفکر و غزل سرا (فوت ۱۰۶۴).
- آغاز حاکمیت نائب سلطان سبکتکین در افغانستان.
- ۹۹۵-م حاکمیت اتوی سوم (در روم).
- ۹۹۶-م آغاز حاکمیت ناصرالدوله بادیس از سلسله بنی زیری در تونس.
- آغاز حاکمیت الحاکم از سلسله فاطمیان در شمال آفریقا و سپس در مصر و شام.
- به قدرت رسیدن اوروبرت لویو در فرانسه (تا سال ۱۰۳۱).
- آغاز حاکمیت جناح الدوله علی از سلسله بنی عقیل در جزیره - عراق - شمال شام.
- آغاز حاکمیت حسام الدوله مقلد از سلسله بنی عقیل در موصل.
- آغاز سلسله غزنویان (تا ۱۱۸۶ م).
- ۹۹۷-م آغاز حاکمیت ممهدالدوله سعید از سلسله مروانیان در دیار بکر.
- آغاز حاکمیت ابراهیم دوم ابن مرزبان دوم از آل مسافر یا سالاریان یا کنگریان در طارم.
- آغاز حاکمیت شمس الدوله از آل بویه در ایران، شاخه اصفهان و همدان.
- آغاز حاکمیت مجدالدوله از آل بویه در ایران، شاخه ری (سال ۱۰۲۹ غلبه غزنویان).
- آغاز سلطنت منصور دوم از سامانیان در ایران و ماوراءالنهر.
- آغاز حاکمیت ابوالحسن علی نخستین دولت خوارزمشاهیان.
- آغاز سلطنت اسماعیل از غزنویان در خراسان - افغانستان - هند شمالی.
- ۹۹۸-م آغاز حکمرانی بهاءالدوله فیروز از آل بویه در ایران، شاخه فارس و خوزستان.
- آغاز حکمرانی بهاءالدوله فیروز از آل بویه در ایران، شاخه کرمان.
- آغاز سلطنت یمین الدوله محمود از غزنویان در خراسان - هند شمالی.
- درگذشت ابوالوفاء (از دانشمندان مسلمان در علم فلک در بغداد).
- ۹۹۹-م آغاز سلطنت عبدالملک دوم از سلسله سامانیان در ایران و ماوراءالنهر.

از سال ۱۰۰۰ تا سال ۱۹۰۰ میلادی

- ۱۰۰۰-م آغاز حاکمیت سنان الدوله حسن از سلسله بنی عقیل در عراق، جزیره - شمال شام.
- آغاز حاکمیت ابونصر حسین دوم ابن علان از سلسله روادیان آذربایجان.
- آغاز سلطنت اسماعیل دوم المنتصر از سامانیان در ایران و ماوراءالنهر (در سال ۱۰۰۵ قلمرو سامانیان بین قرامانیان و غزنویان تقسیم گردید).
- تسلط و حاکمیت اتوی سوم بر مناطق دریای آدریاتیک.
- تولد ابن شرف، شاعری که در اندلس زندگی می کرده است (فوت ۱۰۶۸).
- آغاز عصر فتوداليسم در اروپای باختری (تاسال ۱۴۹۰).
- ۱۰۰۱-م آغاز حاکمیت معتمدالدوله قراوش از سلسله بنی عقیل (در موصل).
- ۱۰۰۲-م آغاز حاکمیت علی دوم از سلسله حمدانیان شاخه حلب.
- فوت اتوی سوم و پادشاهی پسر عموی او.
- ۱۰۰۳-م آغاز حاکمیت نورالدوله مصعب از سلسله بنی عقیل در عراق - جزیره - شمال شام.
- آغاز سلطنت حسین المهدی از سلسله بنی رسی در صناعا.
- استیلای غزنویان بر سلسله صفاریان.
- تولد ناصر خسرو.
- ۱۰۰۴-م آغاز حاکمیت شریف دوم از سلسله حمدانیان در حلب.
- لشکرکشی هانری دوم به ایتالیا و بدست آوردن تاج پادشاهی لومباردی.
- پایان سلسله سامانیان (آغاز ۸۹۲).
- ۱۰۰۶-م آغاز حاکمیت رستم سوم از آل باوند در مازندران (۳۹۶ ق.).
- پایان سلسله صفاریان (آغاز ۸۶۰).
- ۱۰۰۸-م آغاز حاکمیت علاءالدوله محمد بن دشمنزیار از بنی کاکویه در کردستان ایران. (آل کاکویه از ۳۹۸ ق. تا سال ۵۳۲ ق. یا ۱۱۱۹ م. قدرت را در دست داشتند).
- ۱۰۰۹-م آغاز سلطنت محمد دوم المهدی (در اسپانیا) از امویان.
- آغاز سلطنت سلیمان المستعین (در اسپانیا) از امویان.
- آغاز حاکمیت ابوالعباس مأمون دوم از نخستین دولت خوارزمشاهیان.

- ویرانی بیت المقدس به دستور ششمین خلیفه فاطمی مصر.
- ۱۰۱۰-م آغاز سلطنت محمد دوم (در اسپانیا) از امویان (برای دومین بار).
- آغاز خلافت هشام دوم (در اسپانیا) از امویان (برای دومین بار).
- روی کار آمدن سلسله ملوک الطوائفی حمودیان در مالقه و الجزیره.
- سلطنت علی النصر از سلسله حمودیان در مالقه.
- ۱۰۱۱-م روی کار آمدن سلسله بنورزین در البراسین، سهله (در اسپانیا).
- آغاز حاکمیت نصرالدوله احمد از سلسله مروانیان در دیار بکر.
- آغاز سلطنت ابوعلی از سلسله غوریان در غورو.
- پایان نگارش شاهنامه فردوسی.
- ۱۰۱۲-م روی کار آمدن سلسله ملوک الطوائفی زیریان در غرناطه.
- آغاز حکمرانی فلک المعالی منوچهر از سلسله زیاریان در طبرستان و گرگان.
- آغاز حاکمیت سلطان الدوله از آل بویه در ایران، شاخه فارس و خوزستان.
- آغاز حاکمیت قوام الدوله از آل بویه در ایران، شاخه کرمان.
- آغاز حکمرانی سلطان الدوله از آل بویه در عراق.
- اخراج عیسویان از بیت المقدس.
- آغاز حاکمیت بنی مزد در حله به سال ۴۰۳ ق (تا ۵۴۵ ق یا ۱۱۵۰ م).
- ۱۰۱۳-م آغاز سلطنت سلیمان از امویان برای دومین بار (در اسپانیا).
- حاکمیت قانون کلیسایی.
- فتح انگلستان (توسط سوین شاه دانمارک).
- ۱۰۱۴-م تاج گذاری هانری دوم به عنوان قیصر (توسط پاپ بندیکت).
- ۱۰۱۵-م آغاز حاکمیت حماد بن بلگین در الجزایر (لین پول وزامباور سال ۳۹۸ ق ذکر کرده اند).
- درگذشت ولادی میر کیف کنزی (او برای اولین بار مسیحیت ارتدکس را مذهب رسمی کشور روس قرارداد).
- ۱۰۱۶-م آغاز سلطنت علی بن حمود ملقب به ناصر (در اسپانیا) از امویان.
- آغاز سلطنت قاسم اول ملقب به المأمون در مالقه از سلسله حمودیان.
- آغاز سلطنت شرف الدوله المعز از سلسله بنی زیری در تونس.

- آغاز شاهنشاهی کنوت در انگلستان (تا سال ۱۰۳۵).
- ادعای الوهیت خلیفه فاطمی در قاهره.
- ۱۰۱۷-م آغاز حکومت ابوالحارث محمد از نخستین دولت خوارزمشاهیان.
- آغاز حاکمیت آلتونتاش از دولت خوارزمشاهیان (دولت سوم).
- ۱۰۱۸-م آغاز سلطنت عبدالرحمان چهارم المرتضی (در اسپانیا) از امویان.
- آغاز سلطنت قاسم بن حمود المأمون (در اسپانیا) از امویان.
- آغاز حاکمیت نورالدوله دبیس اول از سلسله بنی مزید در حله و عراق مرکزی.
- آغاز حاکمیت کنوت (پسر سوین) شاه دانمارک، انگلستان، نروژ.
- فتح بلغارستان (توسط بیزانس).
- ۱۰۱۹-م روی کار آمدن امرای تجیبی و بعد هودی در سرقسطه - لارده - تطیله - قلعه ایوب - دانیه - طرطوشه (اسپانیا).
- آغاز سلطنت منذر اول المنصور از سلسله تجیبی در سرقسطه (اسپانیا).
- ۱۰۲۰-م درگذشت فردوسی، شاعر پر آوازه ایرانی (تولد ۹۴۰م).
- ۱۰۲۱-م آغاز سلطنت یحیای حمودی المعتلی (در اسپانیا) از امویان (برای بار دوم).
- روی کار آمدن سلسله بنوعامر در بلنسیه (اسپانیا).
- آغاز سلطنت یحیای اول المعتلی از سلسله حمودیان در مالقه اسپانیا.
- آغاز سلطنت عبدالعزیز المنصور از سلسله بنی عامر در بلنسیه اسپانیا.
- آغاز حاکمیت الظاهر از سلسله فاطمیان در آفریقای شمالی و سپس در مصر و شام.
- آغاز حاکمیت مشرف الدوله حسن از آل بویه در ایران، شاخه فارس و خوزستان.
- آغاز حاکمیت سماء الدوله از آل بویه در ایران، شاخه همدان و اصفهان.
- آغاز حاکمیت مشرف الدوله حسن از آل بویه در عراق.
- اوج قدرت و اقتدار دستگاه پاپی.
- نهایت وسعت امپراتوری چولا با لشکرکشی به بنگال.
- ۱۰۲۲-م آغاز سلطنت قاسم حمودی (در اسپانیا) از امویان (برای بار دوم).
- روی کار آمدن سلسله بنو مجاهد و بنو غانیه در میورقه (اسپانیا).

- آغاز سلطنت عبدالله المنصور از سلسله افضسیان در بداخوش اسپانیا.
- ۱۰۲۳-م آغاز سلطنت عبدالرحمن پنجم المستظهر (در اسپانیا) از امویان.
- روی کار آمدن سلسله ملوک الطوائفی عباسیان در اشبیلیه (سویل).
- روی کار آمدن سلسله ملوک الطوائفی بنویحیی در نبله.
- آغاز سلطنت قاسم اول از سلسله حمودیان در مالقه اسپانیا (دومین دوره سلطنت).
- آغاز سلطنت یحیی اول از سلسله حمودیان در مالقه اسپانیا (دومین دوره سلطنت).
- آغاز سلطنت محمد اول ابن عباد از سلسله عباسیان در اشبیلیه اسپانیا.
- آغاز سلطنت یحیی المظفر از سلسله بنی تجیب در سرقسطه اسپانیا.
- آغاز حاکمیت اسدالدوله صالح بن مرداس از آل مرداس در حلب و شام شمالی.
- درگذشت شیخ مفید (ره).
- ۱۰۲۴-م آغاز سلطنت محمد سوم المستکفی از امویان در اسپانیا.
- آغاز حاکمیت عمادالدین مرزبان از آل بویه در فارس و خوزستان.
- درگذشت هانری دوم.
- ۱۰۲۵-م آغاز سلطنت یحیی حمودی (در اسپانیا) برای بار دوم.
- آغاز حاکمیت و هسودان بن مملان از سلسله روادیان در آذربایجان.
- آغاز حاکمیت جلالالدین شیرزیل از آل بویه در عراق.
- یورش گسترده ناوگان چولا به اندونزی.
- ۱۰۲۷-م آغاز سلطنت هشام سوم المعتد (در اسپانیا) از امویان.
- تاج گذاری کنراد دوم (توسط پاپ یوهان نوزدهم در ایتالیا).
- ۱۰۲۸-م روی کار آمدن سلسله بنومزین در شلب، الغرب (اسپانیا).
- روی کار آمدن سلسله بنی ذوالنون در طلیطله (اسپانیا).
- آغاز سلطنت عبدالرحمان بن ذی النون (از سلسله بنی ذی النون).
- آغاز سلطنت اسماعیل الظافر از سلسله بنی ذی النون در طلیطله اسپانیا (زامباور تاریخ ۱۰۳۶ ذکر کرده).
- آغاز حاکمیت قائد بن حماد از سلسله بنی حماد در الجزایر.
- آغاز حاکمیت عمادالدین مرزبان از آل بویه در ایران، شاخه کرمان.

- ۱۰۲۹-م روی کار آمدن سلسله بنوقاسم در الفنت (اسپانیا).
- آغاز سلطنت معزالدوله منذردوم از سلسله بنی تجیب (در سر قسطنطینوپولیس).
- آغاز حاکمیت شبل الدوله نصر اول از سلسله بنی مرداس در حلب و شام شمالی.
- آغاز حاکمیت انوشیروان از سلسله زیاریان در طبرستان و گرگان.
- آغاز حکمرانی نصر بن احمد از صفاریان زیر سلطه مسعود غزنوی و در دوره سلاجقه زیر سلطه سلاجقه.
- ۱۰۳۰-م آغاز سلطنت شهاب الدوله مسعود اول غزنوی در خراسان و افغانستان و هند.
- اسکان نورمن ها در ایتالیا.
- درگذشت ابن مسکویه.
- ۱۰۳۱-م آغاز خلافت قائم (از خلفای عباسی در بغداد) به سال ۴۲۲ ق.
- روی کار آمدن سلسله جهوریان در قرطبه (اسپانیا).
- آغاز سلطنت جهور ابوالحزم از سلسله جهوریان در قرطبه.
- آغاز حکمرانی ابوالفتح موسی از سلسله شدادیان در ارمنستان و اران.
- آغاز سلطنت شهاب الدوله مسعود از غزنویان در خراسان - افغانستان و هند شمالی.
- تجزیه فرمانروائی و حکومت بنی امیه در اسپانیا.
- ۱۰۳۲-م آغاز حاکمیت هارون بن التوتاش از دولت سوم خوارزمشاهیان.
- ادغام پادشاهی بورگونی در امپراتوری آلمان.
- ۱۰۳۴-م آغاز سلطنت اسماعیل خاندان بن التوتاش از دولت سوم خوارزمشاهیان.
- ۱۰۳۵-م آغاز سلطنت حسن از سلسله بنی رسی در صنها.
- تقسیم امپراتوری کنوت کبیر پادشاه دانمارک بعد از مرگش.
- ۱۰۳۶-م آغاز سلطنت ادریس اول المتأید از سلسله حمودیان در مالقه اسپانیا.
- آغاز حاکمیت المستنصر از سلسله فاطمیان در آفریقای شمالی و سپس در مصر و شام.
- آغاز حاکمیت خمیس از سلسله بنی عقیل در تکریت.
- ۱۰۳۷-م درگذشت ابن سینا پزشک و فیلسوف معروف (متولد ۹۸۰).
- آغاز سلسله سلجوقیان (تا ۱۱۹۳).

- اتمام ساختمان کلیسای سنت سوفیای کی‌یف.
- ۱۰۳۸-م غلبه فاطمیان بر آل مرداس در حلب و شام شمالی.
- آغاز سلطنت رکن الدین والدین طغری اول از سلاجقه بزرگ در عراق و ایران.
- درگذشت ابن هیشم (از بزرگترین فیزیکدانان قرون وسطی).
- تولد حکیم عمر خیام (فوت ۱۱۲۳).
- ۱۰۳۹-م روی کار آمدن بنو صمادح در المریه (اسپانیا).
- آغاز سلطنت یحیی‌ای دوم از سلسله حمودیان در مالقه اسپانیا.
- آغاز سلطنت حسن المستنصر از سلسله حمودیان در مالقه اسپانیا.
- آغاز سلطنت سلیمان المستعین از سلسله بنی هود در سرقسطه اسپانیا.
- آغاز سلطنت ابوالفتح الناصرالدیلمی از سلسله بنی رسی در صناعا.
- درگذشت کنراد دوم.
- آغاز حاکمیت هانری اول (تا سال ۱۰۶۰ م).
- ۱۰۴۰-م کشته شدن دونکن پادشاه اسکاتلند (توسط مکبث).
- نهضت دینی مربوطون در سنگال.
- ۱۰۴۱-م آغاز حاکمیت معزالدوله ثمال از آل مرداس در حلب و شام شمالی.
- آغاز حاکمیت ظهیرالدین ابو منصور فرامرز از بنی کاکویه در کردستان ایران.
- آغاز حاکمیت ابو کاليجار گرشاسب اول از بنی کاکویه در همدان و نهاوند.
- آغاز سلطنت عماد الدین قاورد از سلاجقه کرمان.
- فتح خوارزم (توسط بیغوشاه ملک جند).
- آغاز سلطنت جلال الدوله محمد برای بار دوم از غزنویان در خراسان - افغانستان - هند شمالی.
- آغاز سلطنت شهاب الدوله مودود از غزنویان در خراسان - افغانستان - هندشمالی.
- اشغال آپولین بیزانس توسط نورمن‌ها.
- ۱۰۴۲-م آغاز سلطنت عباد المعتمد از سلسله عباسیان اشبیلیه (اسپانیا).
- ۱۰۴۳-م آغاز سلطنت ادريس دوم العالی از سلسله حمودیان در مالقه اسپانیا.
- آغاز سلطنت محمد الرشید از سلسله جهوریان در قرطبه اسپانیا.

- آغاز سلطنت یحیی اول از سلسله ذی النون در طلیطله اسپانیا.
- آغاز تفتیش افکار در اروپا.
- تصرف اصفهان (توسط سلجوقیان).
- ۱۰۴۴-م آغاز حاکمیت ابوغشام از سلسله بنی عقیل در تکریت.
- آغاز حاکمیت عماد الدین مرزبان از آل بویه در عراق.
- ۱۰۴۵-م آغاز سلطنت محمد المظفر از سلسله افضسیان در بداخوس (اسپانیا).
- ۱۰۴۶-م آغاز سلطنت محمد اول المهدی از سلسله حمودیان در مالقه اسپانیا.
- آغاز سلطنت احمد اول المقتدر از سلسله بنی هود در سرقسطه اسپانیا.
- تاج‌گذاری هانری سوم به عنوان قیصر (توسط پاپ کلمنس دوم).
- ۱۰۴۷-م آغاز حاکمیت علی بن محمد صلیحیون در یمن ۴۳۹ ق. (زامبور ۴۲۹ ق ذکر کرده است). (صلیحیون تا سال ۱۱۳۷ م یا ۵۳۲ ق در یمن قدرت را در دست داشتند).
- ۱۰۴۸-م آغاز سلطنت محمد دوم المعتصم از سلسله حمودیان در مالقه اسپانیا.
- آغاز سلطنت قاسم دوم الواثق از سلسله حمودیان در مالقه اسپانیا.
- آغاز حاکمیت الملک الرحیم خسرو فیروز از آل بویه در ایران، شاخه فارس و خوزستان و عراق (بالاخره در سال ۱۰۵۵ سلاجقه بر بغداد استیلاء یافتند).
- درگذشت ابوریحان بیرونی منجم مسلمان (متولد ۹۷۳).
- گرایش زیریان تونس به فرقه سنی.
- یورش سلجوقیان به ارمنستان بیزانس.
- ۱۰۴۹-م آغاز حکمرانی انوشیروان بن لشگری از سلسله شدادیان در ارمنستان واران.
- آغاز حکمرانی ابوالاسور شاوور اول بن فضل از شدادیان در ارمنستان واران.
- آغاز حکمرانی عنصرالمعالی کیکاوس از زیاریان طبرستان و گرگان.
- درگذشت ابوسعید ابوالخیر.
- ۱۰۵۰-م آغاز حاکمیت زعیم الدوله برکه از سلسله بنی عقیل در موصل.
- آغاز سلطنت مسعود دوم از غزنویان در خراسان - هند شمالی - افغانستان.
- آغاز سلطنت بهاءالدوله علی از غزنویان در خراسان - هند شمالی - افغانستان.

- آغاز سلطنت عزالدوله عبدالرشید از غزنویان در هند شمالی - خراسان - افغانستان.
- راه‌یابی گروه‌های مانوی از شرق به اروپا.
- تأسیس تیمبوکتو در سودان به عنوان مرکز بازرگانی.
- تولد روسلین (اولین فیلسوف اسکولاستیک).
- رانده شدن مسلمانان از ساردینیا (توسط پisanian).
- ۱۰۵۲-م آغاز حاکمیت علم‌الدین قریش از سلسله بنی عقیل در موصل.
- آغاز حاکمیت عیسی از سلسله بنی عقیل در تکریت.
- ۱۰۵۳-م آغاز سلطنت قوام‌الدوله طغرل غاصب سلطنت در هند شمالی - خراسان - افغانستان.
- آغاز سلطنت جمال‌الدوله فرخزاد از غزنویان در هند شمالی - خراسان - افغانستان.
- چیره شدن نورمن‌ها بر پاپ لئوی نهم (در حوالی سیوتیات).
- ۱۰۵۴-م آغاز سلطنت ادریس سوم الموفق از سلسله حمودیان در مالقه (اسپانیا).
- آغاز سلطنت ادریس دوم از سلسله حمودیان در مالقه اسپانیا (دومین دوره).
- آغاز حاکمیت محسن بن قاید از سلسله بنی حماد در الجزایر.
- جدائی کلیسای رومی با کلیسای بیزانس.
- تاج‌گذاری هانری چهارم در آخن به عنوان پادشاه آلمان.
- ۱۰۵۵-م آغاز سلطنت محمد سوم المستعلی از سلسله حمودیان در مالقه (اسپانیا).
- آغاز حاکمیت بلگین دوم از سلسله بنی حماد در الجزایر.
- آغاز حاکمیت فولادستون از سلسله آل بویه در فارس.
- تسلط ترکان سلجوقی بر بغداد.
- آغاز زندگی رهبانی در اروپا.
- ۱۰۵۶-م آغاز حاکمیت نصر از سلسله بنی عقیل در تکریت.
- درگذشت قیصر هانری سوم.
- ۱۰۵۷-م آغاز حاکمیت ابوالغنائم از سلسله بنی عقیل در تکریت.
- غلبه دوم فاطمیان بر سلسله آل مرداس در حلب و شام شمالی.
- آغاز حاکمیت قارن دوم از آل باوند در مازندران.

- ۱۰۵۸-م آغاز سلطنت عبدالملک از سلسله جهوریان در قرطبه (اسپانیا).
 - تولد امام محمد غزالی (فوت ۱۰۸۵ یا ۱۱۱۱).
 - تولد ابن خفاجه، شاعر اندلسی (فوت ۱۱۳۸).
- ۱۰۵۹-م آغاز حکمرانی محلان دوم بن وهسودان از سلسله روادیان در آذربایجان.
 - آغاز سلطنت ظهیرالدوله ابراهیم از غزنویان در هند - خراسان - افغانستان.
- ۱۰۶۰-م آغاز حاکمیت رشیدالدوله محمود از سلسله بنی مرداس در حلب و شام شمالی.
 - آغاز حاکمیت فیلیپ اول (تا سال ۱۱۰۸ م).
 - آغاز سلسله نورمانها (در انگلیس).
 - دوران تسلط نورمانها بر سیسیل (تا سال ۱۰۹۱).
- ۱۰۶۱-م آغاز سلطنت عبدالملک المظفر از سلسله بنی عامر (در بلنسیه اسپانیا).
 - آغاز حاکمیت یوسف بن تاشفین از سلسله مرابطون به سال ۴۵۳ ق. (زامبور ۴۸۰ ق ذکر کرده).
 - آغاز حاکمیت نظام الدوله نصر از سلسله مروانیان در دیار بکر.
 - آغاز حاکمیت سعید از سلسله مروانیان در دیار بکر.
 - آغاز حاکمیت شرف الدوله مسلم از سلسله بنی عقیل در موصل.
 - آغاز حاکمیت شمال از سلسله آل مرداس در حلب و شام شمالی (برای بار دوم).
 - فتح سیسیل (توسط نورمن ها).
- ۱۰۶۲-م آغاز حاکمیت تمیم بن المعز از سلسله بنی زیری در تونس.
 - آغاز حاکمیت ناصر بن علناس از سلسله بنی حماد در الجزایر.
 - آغاز حاکمیت عطیه از سلسله بنی مرداس در حلب و شام شمالی.
 - فتح صنعا به دست صلیحیون.
 - ساخته شدن شهر مراکش (از شهرهای جنوبی مراکش).
- ۱۰۶۳-م آغاز سلطنت عضدالدوله آل ب ارسلان از سلاجقه بزرگ در ایران و عراق.
 - پایتختی اصفهان (توسط آل ب ارسلان سلجوقی).
- ۱۰۶۵-م آغاز پادشاهی یحیی المامون در طلیطله.
 - غلبه سلسله بنی ذوالنون بر عامریان.

- آغاز حاکمیت محمود از سلسله بنی مرداس در حلب و شام شمالی (دوره دوم).
- ۱۰۶۶-م غلبه کامل نورمن‌ها بر انگلستان.
- ۱۰۶۷-م آغاز حاکمیت المکرم احمد بن علی از صلیحیون در یمن (زامباور ۴۷۳ ق آورده است).
- آغاز حاکمیت فضل دوم ابن شاوور از شدادیان در ارمنستان.
- ۱۰۶۸-م آغاز سلطنت عمر المتوکل از سلسله افسسیان در بداخوس (اسپانیا).
- ۱۰۶۹-م آغاز سلطنت محمد دوم المعتمد از سلسله عباسیان اشبیلیه (در سال ۱۰۹۱ مربوطون غلبه کرد).
- قحطی وحشتناک در مصر (وبالا نیامدن آب رود نیل به مدت ۵ سال).
- تسخیر فاس توسط رهبر مربوطون (تسلط کامل بر همه مغرب).
- ۱۰۷۱-م اشغال آذربایجان توسط سلاجقه.
- فتح آخرین متصرفات بیزانسی و از جمله جزیره صقلیه توسط نورمن‌ها در جنوب ایتالیا.
- حکومت (حدودی) ملک دانشمند غازی از سلسله دانشمندیه به مرکز و مشرق آسیای صغیر.
- فروپاشی نظامی امپراتوری روم شرقی.
- ۱۰۷۲-م آغاز حکمرانی منوچهر بن شاوور اول از شدادیان، شاخه آنی.
- آغاز سلطنت جلال الدوله ملک‌شاه اول از سلاجقه بزرگ در ایران.
- ۱۰۷۳-م آغاز حکمرانی فضل سوم از سلسله شدادیان در ارمنستان و اران. (در سال ۱۰۷۵ م. اران به دست سوتکین سردار سلجوقی فتح گردید).
- آغاز سلطنت بهاء الدوله طاهر بن نصر از صفاریان در سیستان (زامباور ۴۶۰ ق آورده است).
- آغاز سلطنت کرمان‌شاه از سلسله سلجوقیان در کرمان.
- برگزیده شدن هیلد براند به عنوان پاپ.
- ۱۰۷۴-م آغاز حاکمیت جلال الدوله نصر دوم از سلسله بنی مرداس در حلب و شام شمالی.
- آغاز حاکمیت حسام الدوله شهریار از آل باوند در مازندران.
- آغاز سلطنت حسین از سلسله سلجوقیان در کرمان.
- آغاز سلطنت رکن الدوله سلطان شاه از سلسله سلجوقیان در کرمان.

- ۱۰۷۵-م آغاز خلافت مقتدی (از خلفای عباسی در بغداد) به سال ۴۶۷ ق.
- آغاز سلطنت یحیی القادر از سلسله ذی النون در طلیطله اسپانیا.
- صدور فرمان منع عزل و نصب اسقفان از جانب مقامات غیر روحانی.
- تکفیر هانری چهارم.
- ۱۰۷۶-م آغاز سلطنت ابوبکر از سلسله بنی عامر در بلنسیه (اسپانیا).
- آغاز حاکمیت سابق از سلسله بنی مرداس در حلب و شام شمالی.
- فتح بیت المقدس توسط ترکان سلجوقی مسلمان و تحریک شدید احساسات مذهبی غریبه‌ها.
- ۱۰۷۷-م آغاز حاکمیت انوشتکین غرچه‌ای از دولت چهارم خوارزمشاهیان.
- آغاز حاکمیت سلیمان بن قتلمش از سلجوقیان روم در آناتولیا.
- پایان سلسله آل زیار (آغاز: ۹۲۷).
- ۱۰۷۸-م آغاز سلطنت تاج الدوله تتش از سلجوقیان در شام.
- ۱۰۷۹-م آغاز حاکمیت منصور از سلسله مروانیان در دیار بکر (غلبه سلاجقه در سال ۱۰۸۵).
- ۱۰۸۱-م آغاز سلطنت یوسف المؤمن از سلسله بنی هود در سرقسطه اسپانیا.
- آغاز حاکمیت بهاء الدوله منصور از سلسله بنی مزید در حله و عراق مرکزی.
- لشکرکشی هانری چهارم به ایتالیا.
- ۱۰۸۳-م تصرف رم (توسط هانری چهارم).
- ۱۰۸۴-م آغاز حاکمیت المکرم الاصغر علی بن احمد از صلیحیون در یمن (تحت فرمانروائی السیده اروی).
- آغاز حاکمیت امیر غازی گمشتکین از سلسله دانشمندیه در مرکز و مشرق آسیای صغیر.
- تاج‌گذاری هانری چهارم توسط کلمنس سوم به عنوان قیصر.
- فتح انطاکیه به دست سلجوقیان.
- ۱۰۸۵-م آغاز سلطنت قاضی عثمان از سلسله بنی عامر در بلنسیه (اسپانیا).
- غلبه یحیی القادر از سلسله بنی ذوالنون بر سلسله بنی عامر تا سال ۱۰۹۰.
- آغاز سلطنت احمد دوم المستعین از سلسله بنی هود در سرقسطه اسپانیا.
- آغاز حاکمیت ابراهیم از سلسله بنی عقیل در موصل.

- آغاز سلطنت محیی‌الدین تورانشاه اول از سلسله سلجوقیان در کرمان.
- بازپس‌گیری شهر تولدو اسپانیا از مسلمانان عرب توسط آلفونس ششم پادشاه کاستیل.
- ۱۰۸۶-م آغاز حاکمیت سیف‌الدوله، صدقه‌اول از سلسله بنی‌مزید در حله و عراق مرکزی.
- دوره فترت سلجوقیان روم.
- بازپس‌گیری اسپانیا اسلامی توسط ماورها - مرابطون.
- پایان آمارگیری (معروف به روز رستاخیز در انگلستان).
- ۱۰۸۷-م آغاز حکمرانی عمران بن فضل از سلسله صلیحیان بر صنعاء.
- درگذشت گیوم اول از پادشاهان نورمن.
- ۱۰۸۸-م آغاز حاکمیت منصور بن ناصر از سلسله بنی‌حماد در الجزایر.
- تدریس طب اسلامی در دانشگاه سالرن ایتالیا.
- ۱۰۹۰-م آغاز سلطنت قاضی جعفر از سلسله بنی‌عامر در بلنسیه اسپانیا (در سال ۴۹۵ مرابطون بر بنی‌عامر تسلط یافتند).
- آغاز سلطنت گیلان‌شاه از زیاریان در طبرستان و گرگان (حدوداً در این سال).
- آغاز سلطنت بهاء‌الدوله خلف بن نصر از سلسله صفاریان در سیستان (زاماور ۴۸۰ ق آورده).
- آغاز سلطنت حسن صباح از اسماعیلیان یا فدائیان یا حشیشیه در کوه‌های البرز ایران.
- ۱۰۹۱-م (حدوداً در این سال) حاکمیت المنصور سباین احمد بن مظفر از صلیحیون در یمن.
- فتح کامل سیسیل توسط نورمن‌ها.
- ۱۰۹۲-م آغاز سلطنت ناصرالدین محمود اول از سلاجقه بزرگ در ایران و عراق.
- آغاز حاکمیت قلع ارسلان اول از سلجوقیان روم در آسیای صغیر.
- سلطه کامل مرابطون بر اسپانیا.
- ۱۰۹۳-م آغاز حاکمیت علی از سلسله بنی‌عقیل در موصل (وبالآخره غلبه تش سلجوقی در سال ۱۰۹۶).
- ۱۰۹۴-م آغاز خلافت مستظهر (از خلفای عباسی در بغداد).
- آغاز حاکمیت مستعلی از سلسله فاطمیان در آفریقای شمالی و سپس در مصر و شام.
- آغاز سلطنت رکن‌الدین برکیارق از سلاجقه بزرگ در ایران و عراق.
- فتح والنسیا توسط سیده قهرمان ملی اسپانیا.

- ۱۰۹۵-م آغاز حاکمیت ابوکالیجار گرشاسب دوم در یزد از بنی کاکویه.
- آغاز سلطنت رضوان بن تتش از سلسله سلجوقیان در شام (حلب).
- آغاز سلطنت دقاق بن تتش از سلاجقه در دمشق.
- آغاز جنگ‌های صلیبی بر علیه مسلمانان و قتل عام فلسطینیها.
- آغاز سلسله خوارزمشاهیان (تا سال ۱۲۳۰).
- ۱۰۹۶-م آغاز نخستین جنگ صلیبی به رهبری گتفریدین بولن.
- ۱۰۹۷-م آغاز سلطنت بهاءالدین ایرانشاه از سلسله سلجوقیان در کرمان.
- حکمرانی ترک اکینچی قچقر در دولت چهارم خوارزمشاهیان.
- آغاز حکمرانی قطب الدین محمد از دولت چهارم خوارزمشاهیان.
- ۱۰۹۸-م آغاز سلطنت معین الدین سقمان اول از امرای ارتقی در دیار بکر شاخه حصن، کیفا و آمد (زامباور سال ۴۹۵ ق. آورده است).
- ۱۰۹۹-م حکمرانی سلسله همدانی بوسیله حاتم بن الغشیم در صنعا.
- آغاز سلطنت علاءالدوله مسعود سوم از غزنویان در خراسان - افغانستان - هند.
- فتح بیت المقدس توسط جنگجویان صلیبی و سرکوبی مصریان در حوالی آسکالون و آغاز پادشاهی گتفریدفن بولن در اورشلیم.
- ۱۱۰۰-م آغاز سلطنت عزالدین حسینی از سلسله غوریان در خراسان - افغانستان - هند.
- آغاز تشکل سامورائی در ژاپن.
- آغاز عصر خیالپرستان (تا سال ۱۳۰۰).
- ۱۱۰۱-م آغاز حاکمیت الامر از سلسله فاطمیان در آفریقای شمالی و سپس در مصر و شام.
- آغاز سلطنت محیی الدین ارسلان شاه اول از سلسله سلجوقیان در کرمان.
- ۱۱۰۳-م آغاز حکمرانی تاج الدین نصر بن خلف از صفاریان در سیستان (زامباور ۴۸۲ ق. آورده است).
- ۱۱۰۴-م آغاز سلطنت نجم الدین ایلغازی اول از امرای ارتقی شاخه ماردین.
- قیام هانری پنجم بر علیه پدر خود، هانری چهارم.
- ۱۱۰۵-م آغاز حاکمیت بادیس از سلسله بنی حماد در الجزایر.

- آغاز حاکمیت عزیز از سلسله بنی حماد (که لین پل و زامباور سال ۵۰۰ ق ذکر کرده‌اند).
- آغاز سلطنت معزالدین ملک شاه دوم از سلاجقه بزرگ در ایران و عراق.
- آغاز سلطنت غیاث الدین محمد اول از سلاجقه بزرگ در ایران و عراق.
- آغاز سلطنت ابراهیم از امرای ارتقی در دیار بکر شاخه حصن، کیفا و آمد.
- رعایت اصول اخلاق پیش از ازدواج در اروپا.
- ۱۱۰۶-م آغاز حاکمیت لوئی ششم (تا سال ۱۱۳۷ م).
- آغاز حاکمیت علی از سلسله مرابطین در آفریقای شمالی - اسپانیا.
- درگذشت قیصر، هانری چهارم در لوتش.
- تولد ابن باجه (۵۰۰ ق).
- ۱۱۰۷-م آغاز حاکمیت ملک شاه از سلجوقیان روم در آسیای صغیر.
- وفات ابوالقاسم قرطبی (از مشهورترین جراحان عرب).
- تولد ابوبکر ابن طفیل (فوت ۱۱۸۵). او نزد اروپائیان به ابوباکر معروف است.
- ۱۱۰۸-م آغاز سلطنت یحیی بن تمیم از سلسله بنی زیری در تونس.
- آغاز حاکمیت نورالدوله دبیس دوم از سلسله بنی مزید در حله و عراق مرکزی.
- ۱۱۰۹-م آغاز سلطنت رکن الدوله داود از امرای ارتقی در دیار بکر، شاخه حصن، کیفا و آمد.
- ۱۱۱۰-م آغاز سلطنت عمادالدوله عبدالملک از سلسله بنی هود تحت قیمومیت مرا بطون در اسپانیا.
- آغاز سلطنت نجم الدین قارن از آل باوند در مازندران.
- ۱۱۱۲-م اخراج هانری پنجم از کلیسا توسط پاپ.
- ۱۱۱۳-م آغاز سلطنت آلب ارسلان اُخرس از سلاجقه در حلب.
- ۱۱۱۴-م آغاز سلطنت سلطان شاه بن رضوان از سلاجقه در حلب.
- ۱۱۱۵-م آغاز سلطنت کمال الدوله شیرزاد از غزنویان در خراسان - هند - افغانستان.
- آغاز سلطنت سلطان الدوله ارسلان شاه از غزنویان در خراسان - هند - افغانستان.
- غلبه شاهزاده لوتارفن ساکسن بر هانری پنجم.
- بنیان گذاری امپراتوری چین در منچوری (توسط یابان گردان جُرجن).

- ۱۱۱۶-م آغاز حاکمیت علی بن یحیی از سلسله بنی زیری در تونس.
- آغاز حاکمیت رکن الدین مسعود اول از سلجوقیان روم در آسیای صغیر.
- ۱۱۱۷-م آغاز حاکمیت شمس الملوک رستم از آل باوند در مازندران.
- تاج گذاری مجدد هانری پنجم توسط ماریتوس فن براگا به دستور خود هانری.
- ۱۱۱۸-م آغاز خلافت مسترشد (از خلفای عباسی در بغداد) به سال ۵۱۳ ق.
- آغاز حاکمیت علاء الدوله علی از آل باوند در مازندران.
- آغاز حکمرانی ابوالاسوار شاووردوم از شدادیان از شاخه آنی.
- آغاز سلطنت معزالدین سنجر و سپس سلطان السلاطین از سلاجقه بزرگ در مشرق ایران.
- آغاز سلطنت مغیث الدین محمود دوم از سلاجقه در عراق.
- آغاز سلطنت یمین الدوله بهرام شاه از غزنویان در هند - خراسان - افغانستان.
- فتح ساراگوسا (توسط آلفونس اول، فرمانروای آراگون).
- ۱۱۱۹-م آغاز سلطنت احمد سوم المستنصر از سلسله بنی هود تحت قیمومیت مرابطون در اسپانیا (سال ۵۳۶ آلفونسوی اول و رامیروی دوم آراگون بر مسلمانان غلبه پیدا کردند).
- اعلام ارتداد مجدد هانری پنجم (توسط کالیکوس).
- ۱۱۲۱-م آغاز حاکمیت حسن بن علی از سلسله بنی زیری در تونس (سال ۱۱۴۸ نورمانها و به دنبال آن موحدون غلبه پیدا کردند).
- آغاز حاکمیت یحیی از سلسله بنی حماد در الجزایر.
- درگذشت حریری در بصره (تولد ۱۰۵۴ - صاحب مقامات حریری).
- راندن مسلمانان از تفلیس (توسط گرجیان).
- ۱۱۲۲-م آغاز سلطنت حسام الدین تیمور تاش از امرای ارتقی شاخه ماردین.
- قرارداد ورمس. (۱)
- وفات حسن صباح.
- ۱۱۲۴-م غلبه گرجیان بر شدادیان شاخه آنی.

۱- این قرارداد به اختلاف در زمینه عزل و نصب های مقامات روحانی در آلمان میان هانری پنجم و پاپ پایان داد و پاپ اختیار اعطای مناصب اساقفه و راهبان بزرگ را به دست آورد.

- آغاز سلطنت کیابزرگ امید از اسماعیلیان یا فدائیان یا حشیشیه در کوههای البرز ایران.
- ۱۱۲۵-م آغاز حکمرانی فضل چهارم بن شاوور دوم از سلسله شدادیان شاخه آنی.
- فوت هانری پنجم در اوترشت.
- ۱۱۲۶-م تولد ابن رشد (فوت ۱۱۹۸).
- ۱۱۲۷-م آغاز سلطنت عمادالدین زنگی بن آق سنقر از زنگیان در موصل (زامبور ۵۱۶ ق آورده است).

- آغاز حاکمیت علاءالدین اتسز از دولت چهارم خوارزمشاهیان.
- ۱۱۳۰-م دوره فترت سلسله فاطمیان در شمال آفریقا.
- تاج‌گذاری روگردوم نورمنی به عنوان پادشاه سیسیل توسط پاپ آناکلت دوم.
- ۱۱۳۱-م آغاز حاکمیت حافظ از سلسله فاطمیان در شمال آفریقا و سپس در مصر و شام.
- آغاز حاکمیت خوشچهر از سلسله شدادیان از شاخه آنی.
- آغاز سلطنت غیاث الدین داود از سلاجقه عراق.
- ۱۱۳۲-م آغاز سلطنت رکن الدین طغرل دوم از سلسله سلجوقیان در عراق.
- ۱۱۳۳-م تاجگذاری لوتارسوم توسط پاپ اینوسان دوم.
- ۱۱۳۴-م آغاز سلطنت غیاث الدین مسعود از سلاجقه عراق (زامبور ۵۲۷ ق آورده است).
- آغاز حاکمیت ملک محمد از سلسله دانشمندیه در مرکز و مشرق آسیای صغیر.
- ۱۱۳۵-م آغاز خلافت راشد (از خلفای عباسی در بغداد).
- آغاز حاکمیت سیف الدوله صدقه دوم از سلسله بنی مزید در حله و عراق مرکزی.
- ۱۱۳۶-م آغاز خلافت مقتفی (از خلفای عباسی در بغداد) به سال ۵۳۰ ق.
- ۱۱۳۷-م آغاز سلطنت شمس الدین ایلدگز از اتابکان آذربایجان.
- درگذشت لوتارسوم در منطقه برتر.
- آغاز حاکمیت لوئی هفتم تا سال ۱۱۸۰ م.
- ۱۱۳۸-م آغاز حاکمیت محمد از سلسله بنی مزید در حله و عراق مرکزی.
- آغاز سلطنت السیده اروی از صلیحیون در یمن.
- آغاز سلطنت محمد اول از اسماعیلیان یا فدائیان یا حشیشیه در کوههای البرز ایران.

- فوت ابن باجه.
- تولد صلاح الدين ايوبي.
- تقسيم لهستان به امارات مستقل.
- ۱۱۳۹-م شکست مرابطين بدست موحدین (۵۱۸ق).
- استقلال پرتغال نسبت به سلطه مسلمین.
- نهضت زیباشناسی.
- تقسیم روسیه به امارات مستقل.
- ۱۱۴۰-م آغاز حاکمیت شاه غازی رستم اول از آل باوند در مازندران.
- بوجود آوردن کتاب قانون توسط روگر دوم پادشاه سیسیل برای امپراتوری خودش.
- تولد نظامی گنجوی.
- ۱۱۴۲-م آغاز حاکمیت تاشفین از سلسله مرابطون در آفریقای شمالی - اسپانیا (۵۳۷ق).
- آغاز سلطنت مغیث الدین محمد اول از سلسله سلجوقیان در کرمان.
- آغاز سلطنت ملک عماد الدین ذوالنون از دانشمندیه در مشرق و مرکز آسیای صغیر.
- آغاز سلطنت ملک نظام الدین یاغی (یغی بسان) از دانشمندیه در مرکز شرق و آسیای صغیر.
- آغاز سلطنت عین الدین بن گمشکین از شاخه ملطیه دانشمندیه در مرکز و مشرق آسیای صغیر.
- تأسیس حکومت دوک نشین ساکسن توسط هانری معروف به شیر، و پسر هانری معروف به مغرور.
- ۱۱۴۳-م اولین ترجمه قرآن به لاتین.
- ۱۱۴۴-م آغاز سلطنت فخرالدین قراارسلان از امرای ارتقی شاخه حصن، کیف و آمد در دیار بکر.
- ۱۱۴۵-م آغاز حاکمیت علی دوم از سلسله بنی مزید در حله و عراق مرکزی (سال ۱۴۵۰ که سپاهیان سلجوقی غلبه پیدا کردند).
- آغاز سلطنت فخرالدین مسعود از سلسله غوریان شاخه بامیان و تخارستان.
- ۱۱۴۶-م آغاز حاکمیت ابراهیم بن تاشفین از سلسله مرابطون در شمال آفریقا - اسپانیا.
- آغاز حاکمیت اسحاق بن علی از سلسله مرابطون در شمال آفریقا - اسپانیا.
- آغاز سلطنت سیف الدین غازی اول از زنگیان در موصل و حلب.
- آغاز سلطنت نورالدین محمود بن زنگی از اتابکان شاخه دمشق و سپس حلب.

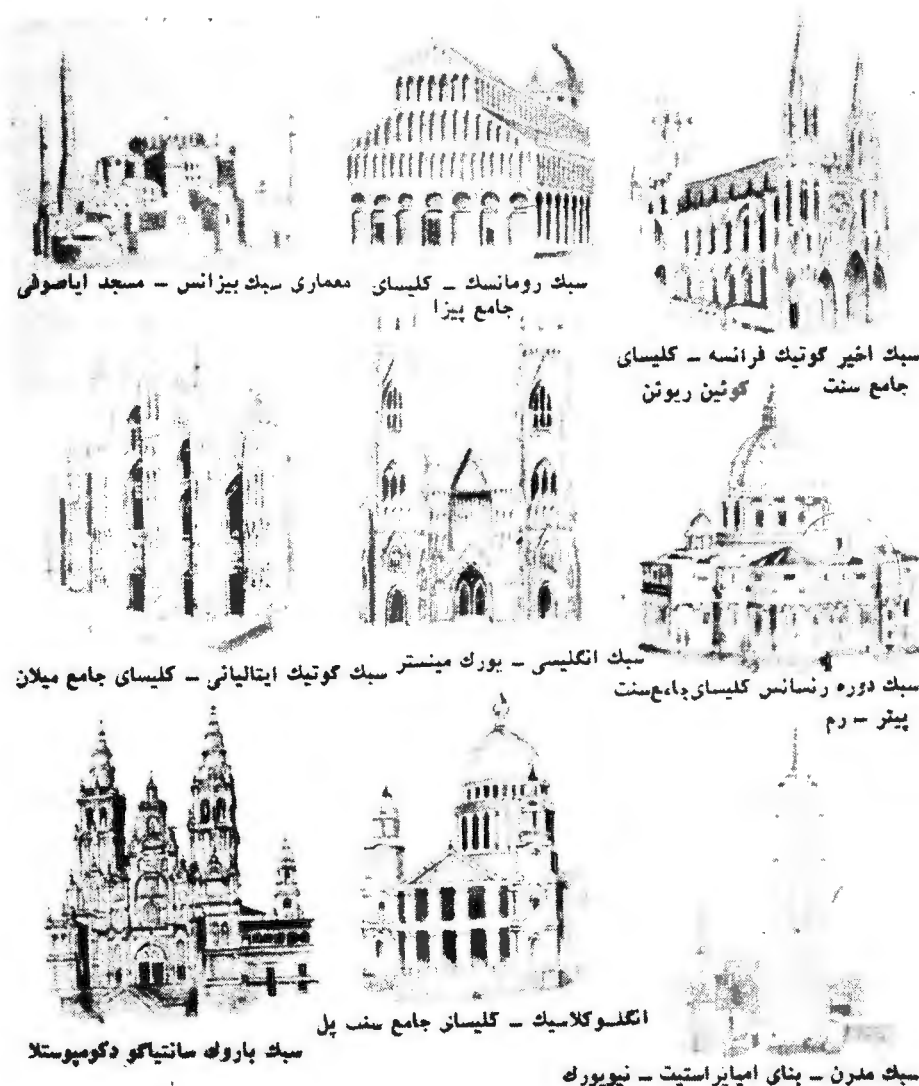
- آغاز سلطنت سیف الدین سوری از سلسله غوریان در خراسان - هند - افغانستان.
- فتح تونس و طرابلس توسط روگر دوم پادشاه سیسیل.
- تصرف مالطه توسط نورمانها.
- ۱۱۴۷-م آغاز دومین جنگ صلیبی (باشکست صلیبون).
- پیدایش هنر موزائیک در اروپای باختری.
- فتح شهر لیسبون پایتخت پرتغال (توسط اعراب).
- ۱۱۴۸-م آغاز سلطنت مظفرالدین سنقر از اتابکان سلغری در فارس.
- تصرف مهدیه و قیروان توسط نورمانها.
- ۱۱۴۹-م آغاز حاکمیت الظافر از سلسله فاطمیان در شمال آفریقا و سپس در مصر و شام.
- آغاز سلطنت قطب الدین مودود از زنگیان در موصل و حلب.
- آغاز سلطنت بهاءالدین سام اول از سلسله غوریان در خراسان - افغانستان - هند.
- پیدایش هنر مینیاتور در اروپای باختری.
- ۱۱۵۰-م آغاز سلطنت احمد متوکل از سلسله بنی رس در صنعاء (لین پل و زامباور ۵۳۲ ق ذکر کرده اند).
- پیدایش هنر نقوش دیواری در اروپا.
- حاکمیت والدمار اول (در سوئد) تا سال ۱۱۸۲.
- جایگزینی غور به جای غزنویان در افغانستان.
- ۱۱۵۲-م آغاز سلطنت معین الدین ملک شاه سوم از سلجوقیان در عراق.
- آغاز سلطنت نجم الدین آلبی از سلسله ارتقی شاخه ماردین.
- آغاز سلطنت ذوالقرنین از دانشمندیه شاخه ملیطه در مرکز و مشرق آسیای صغیر.
- آغاز سلطنت معزالدوله خسروشاه از غزنویان در هند - افغانستان - خراسان.
- درگذشت کنراد سوم در آلمان و جانشینی فردریک اول معروف به باربروس.
- ۱۱۵۳-م آغاز سلطنت رکن الدین محمد دوم از سلسله سلجوقیان در عراق.
- ۱۱۵۴-م آغاز حاکمیت فائز از سلسله فاطمیان در آفریقای شمالی و سپس در مصر و شام.
- پادشاهی هانری دوم و آغاز سلسله آنژ و پادشاهی او.
- پیدایش هنر شیشه بند متقوش در اروپا.

- ۱۱۵۵-م آغاز حاکمیت فضل پنجم از سلسله شدادیان از شاخه آنی.
- ۱۱۵۶-م آغاز سلطنت محیی الدین طغرل شاه از سلسله سلجوقیان در کرمان.
- آغاز حکمرانی ایل ارسلان از دولت چهارم خوارزمشاهیان.
- آغاز حکمرانی عزالدین قلع ارسلان دوم از سلجوقیان روم در آسیای صغیر.
- هنر مجسمه سازی در اروپا.
- ۱۱۵۸-م تولد امام فخر رازی.
- ۱۱۶۰-م آغاز خلافت مستنجد (از خلفای عباسی در بغداد) به سال ۵۵۵ ق.
- آغاز حاکمیت عاضد از سلسله فاطمیان در آفریقای شمالی (که در این سلسله در سال ۱۱۷۱ بدست ایوبیان منقرض شد).
- آغاز سلطنت غیاث الدین سلیمان شاه از سلسله سلاجقه در عراق.
- آغاز سلطنت تاج الدوله خسرو ملک از غزنویان در هند - افغانستان - خراسان (در سال ۱۱۸۶ غوریان غلبه یافتند).
- ۱۱۶۱-م آغاز حاکمیت مجدد حمدانیان بر صنعا (۵۵۶ ق).
- غلبه مجدد گرجیان بر شدادیان شاخه آنی.
- آغاز سلطنت معزالدین ارسلان از سلسله سلجوقیان در عراق.
- آغاز سلطنت مظفرالدین زنگی از اتابکان سلغری در فارس.
- آغاز سلطنت سیف الدین محمد از سلسله غوریان در خراسان - افغانستان - هند.
- ۱۱۶۲-م آغاز سلطنت حسن دوم علی ذکره السلام از فدائیان یا حشیشیه در کوههای البرز ایران.
- آغاز سلطنت ناصرالدین محمد از دانشمندیه شاخه ملطیه در مرکز و مشرق آسیای صغیر.
- تصرف و ویران کردن شهر میلان توسط قیصر فردریش باریاروسا.
- ۱۱۶۳-م آغاز حاکمیت علاءالدوله یا شرف الملوك حسن از آل باوند در مازندران (زامباور ۵۶۰ ق. ذکر کرده است).
- آغاز سلطنت غیاث الدین محمد از سلسله غوریان در خراسان - هند - افغانستان.
- آغاز سلطنت شمس الدین محمد از سلسله غوریان شاخه بامیان و تخارستان.
- سومین لشکرکشی فردریش اول به ایتالیا.

- ۱۱۶۴-م آغاز حکمرانی شاهنشاه از سلسله شدادیان از شاخه آنی.
- آغاز حکمرانی شمس الدین احمد یا محمد از صفاریان در سیستان.
- آغاز سلطنت ملک مجاهد جمال الدین غازی یا ابوالمحامد از دانشمندیه در مرکز آسیا و مشرق آسیای صغیر.
- ۱۱۶۵-م تولد محیی الدین عربی.
- ۱۱۶۶-م آغاز سلطنت نورالدین محمد دوم از دائیان - اسماعیلیه یا حشیشیه در کوههای البرز ایران.
- آغاز سلطنت ملک شمس الدین ابراهیم از دانشمندیه در مرکز و مشرق آسیای صغیر.
- آغاز سلطنت ملک شمس الدین اسماعیل از دانشمندیه و مرکز و مشرق آسیای صغیر.
- ۱۱۶۷-م آغاز حکمرانی تاج الدین حرب از سلسله صفاریان در سیستان.
- آغاز سلطنت نورالدین محمد از امرای ارتقی در دیار بکر، شاخه حصن - کیفا - آمد.
- ۱۱۶۸-م آغاز سلطنت ملک ذوالنون از دانشمندیه در مرکز و مشرق آسیای صغیر (در سال ۱۱۷۴ سلجوقیان روم تسلط پیدا کردند).
- بازسازی شهر میلان.
- ۱۱۶۹-م آغاز سلطنت الملک الناصر اول صلاح الدین از سلسله ایوبیان در مصر - شام - دیار بکر - یمن.
- آغاز سلطنت سیف الدین غازی دوم از زنگیان یا اتابکان در موصل و حلب.
- اشغال ایرلند توسط انگلستان.
- ۱۱۷۰-م آغاز خلافت مستضییء (از خلفای عباسی در بغداد).
- آغاز سلطنت بهرام شاه از سلسله سلجوقیان در کرمان.
- آغاز سلطنت فخرالدین قاسم از سلسله دانشمندیه، شاخه ملطیه در مرکز و مشرق آسیای صغیر.
- درگذشت سن لوئی در حوالی تونس.
- ۱۱۷۱-م آغاز فتح ایرلند توسط هانری دوم پادشاه انگلستان.
- سقوط سلسله فاطمیون مصر بدست صلاح الدین ایوبی (۵۶۷ ق.).
- رواج سبک رومانسک در اروپا.

- ۱۱۷۲-م آغاز حاکمیت حسام الدوله اردشیر از آل باوند در مازندران.
- آغاز حکمرانی علاءالدین تکش از دولت چهارم خوارزمشاهیان (و سلطان شاه ایل ارسلان به رقابت با علاءالدین در خراسان تا سال ۱۱۹۳).
- آغاز سلطنت افریدون از دانشمندیه شاخه ملطیه در مشرق و مرکز آسیای صغیر.
- لشگرکشی هانری (معروف به شیر) به سرزمین مقدس.
- ۱۱۷۴-م آغاز سلطنت الملک المعظم شمس الدین توران شاه در یمن.
- فتح یمن به دست ایوبیان.
- آغاز سلطنت نورالدین اسماعیل از اتابکان شاخه دمشق و سپس حلب (این اتابکان در سال ۱۲۲۲ به دست صلاح الدین ایوبی برافتادند).
- درگذشت چنگیزخان.
- آغاز سبک نورمان در انگلیس.
- آغاز ساختن برج معروف پیزا (تا سال ۱۳۵۰).
- ۱۱۷۵-م آغاز سلطنت ارسلان شاه دوم از سلسله سلجوقیان در کرمان.
- آغاز سلطنت نصره‌الدین پهلوان محمد از اتابکان آذربایجان (زاماور ۵۶۸ ق. آورده است).
- آغاز سلطنت تکه بن زنگی از سلسله اتابکان سلغری در فارس.
- آغاز سلطنت ناصرالدین محمد برای بار دوم از دانشمندیه شاخه ملطیه در مرکز و مشرق آسیای صغیر (در سال ۱۱۷۸ سلاجقه روم تسلط یافتند).
- ۱۱۷۶-م آغاز سلطنت رکن الدین طغرل سوم از سلسله سلجوقیان در عراق.
- آغاز سلطنت توران شاه دوم از سلسله سلجوقیان در کرمان.
- آغاز سلطنت قطب الدین ایلغازی دوم از امرای ارتقی شاخه ماردین (زاماور ۵۷۵ ق. آورده).
- آغاز سلطنت عزالدین مسعود اول از زنگیان شاخه موصل و حلب.
- نبرد میروسیفالوم: (شکست سخت امپراتور بیزانس از سلجوقیان).
- ۱۱۸۰-م آغاز حاکمیت فیلیپ دوم تا سال ۱۲۲۳ م.
- آغاز خلافت ناصر (از خلفای عباسی در بغداد).
- ۱۱۸۱-م آغاز سلطنت الملک العزیز ظهیرالدین طغتکین از سلسله ایوبیان در یمن.

○ پیدایش سبک معماری گوتیک فرانسوی. ❀

● ۱۱۸۲-م تبعید یهودیان فرانسه (توسط فیلیپ دوم).

● ۱۱۸۳-م آغاز سلطنت الملک العادل اول سیف الدوله از سلسله ایوبیان در حلب.

○ آغاز سلطنت محمد دوم از سلسله سلجوقیان در کرمان.

● ۱۱۸۴-م آغاز سلطنت حسام الدین یولق ارسلان از امرای ارتقی شاخه ماردین.

● ۱۱۸۵-م آغاز سلطنت الملك الناصر اول صلاح الدين از سلسله ايوبيان در ديار بكر.

○ آغاز سلطنت قطب الدين سقمان دوم از امرای ارتقى در ديار بكر شاخه حصن و كيفا و آمد.

● ۱۱۸۶-م آغاز سلطنت الملك الافضل نورالدين على از سلسله ايوبيان در دمشق.

○ آغاز سلطنت الملك الظاهر غياث الدين از سلسله ايوبيان در حلب.

○ آغاز سلطنت مظفرالدين قزل ارسلان عثمان از اتابكان آذربايجان.

○ تاجگذارى هانرى ششم به عنوان پادشاه ايتاليا در ميلان.

○ پايان سلسله غزنويان (آغاز ۹۹۶).

○ هجوم تركها به هند.

● ۱۱۸۷-م فتح بيت المقدس توسط صلاح الدين ايوبى سلطان مصر (و تعمير مجدد مسجد

الاقصى توسط او).

● ۱۱۹۰-م آغاز سومين جنگهاى صليبي و درگذشت فرديك باربروس در حين بازگشت

به آلمان (با پيروزي مسلمانان و تن دادن صليبيون به انعقاد صلح).

○ تولد شيخ شهاب الدين يحيى سهروردى زنجاني.

● ۱۱۹۱-م آغاز سلطنت قتلغ اينانچ از اتابكان در آذربايجان.

○ تاجگذارى هانرى ششم در رم (توسط پاپ كلستين سوم).

○ سرکوبى صلاح الدين ايوبى در بيت المقدس و فتح يافا و اسكالون (توسط ريچارد پادشاه انگلستان).

○ آغاز سبك معمارى گوتيك در انگلستان.

● ۱۱۹۲-م تسلط فرانسه بر قبرس.

○ آغاز حڪمرانى غياث الدين كيخسرو اول از سلجوقيان روم در آسيائى صغير.

○ آغاز سلطنت بهاء الدين سام از سلسله غوريان از شاخه باميان و تخارستان.

○ انعقاد قرارداد ريچارد با صلاح الدين ايوبى (به موجب قرارداد آتش بس، مسيحيان اجازه زيارت

اماكن مقدسه را پيدا كردند).

● ۱۱۹۳-م آغاز سلطنت الملك العزيز عماد الدين از سلسله ايوبيان در مصر.

○ آغاز سلطنت نورالدين ارسلان شاه اول از زنگيان در موصل و حلب.

○ پايان سلسله سلجوقيان (آغاز ۱۰۷۳).

○ تولد آلبرتوس ماگنوس (يكى از خادمان واقعى علم در قرون وسطى - مرگ ۱۲۸۰).

- تولد سعدی (فوت: ۱۲۹۱ م).
- ۱۱۹۴-م آغاز سلطنت طغرل از سلسله سلغریان در فارس.
- تاجگذاری هانری ششم به عنوان امپراتور نورمن ها در پالمو.
- ۱۱۹۵-م آغاز سلطنت الملك العادل اول سيف الدين از سلسله ايوبیان در دیاربکر.
- آغاز سلطنت نصره الدين ابوبکر از اتابکان در آذربایجان (زامباور ۵۸۷ ق آورده است).
- درگذشت هانری (معروف به شیر) حاکم ساکسن.
- ۱۱۹۶-م آغاز حاکمیت ابومحمد عبدالحق اول از سلسله مرینیان در مراکش.
- آغاز سلطنت الملك العادل اول سيف الدين از سلسله ايوبیان در دمشق.
- آغاز حکمرانی رکن الدین سلیمان دوم از سلجوقیان روم در آسیای صغیر.
- انتخاب فریدریش دوم پسر دوساله هانری ششم به عنوان پادشاه آلمان.
- تهاجم مغول به ایران.
- آغاز سبک معماری گوتیک در آلمان.
- پیروزی موحدون در نبرد آلاکوس (در اسپانیا).
- ۱۱۹۷-م آغاز سلطنت معزالدين اسماعیل از سلسله ايوبیان در یمن.
- درگذشت قیصر هانری ششم در مسینا.
- قیام علیه حکومت آلمان در ایتالیا.
- ۱۱۹۸-م آغاز سلطنت الملك المنصور ناصرالدین از سلسله ايوبیان در مصر.
- آغاز سلطنت عبدالله المنصور از سلسله بنی رسی در صنعا (لین پل و زامباور ۵۹۳ ق آورده است).
- ۱۱۹۹-م تکمیل فتوحات مسلمین در گنگ و بنگال.
- ۱۲۰۰-م آغاز سلطنت الملك العادل اول سيف الدين از سلسله ايوبیان در مصر.
- آغاز سلطنت الملك الاوحد نجم الدين ایوب از سلسله ايوبیان در دیاربکر.
- آغاز حکمرانی علاءالدین محمد از دولت چهارم خوارزمشاهیان.
- فتح هندوستان (توسط مسلمانان).
- تولد خواجه نصیرالدین طوسی (ره) (۵۹۷ ق.).
- تأسیس حکومت اینکادر در پرو (بعد از سال ۱۲۰۰).
- ۱۲۰۱-م آغاز سلطنت ناصرالدین محمود از امرای ارتقی در دیاربکر شاخه حصن، کیفا و آمد.

- آغاز سلطنت ناصرالدین ارتق ارسلان از امرای ارتقی شاخه ماردین (حدوداً در این سال).
- بسیج در ونیز (برای چهارمین جنگ صلیبی).
- ۱۲۰۲-م آغاز سلطنت الملک الناصر ایوب از سلسله ایوبیان در یمن.
- تشکیل امپراتوری مغول.
- ۱۲۰۳-م آغاز سلطنت عزالدین سعداول از اتابکان سلغری در فارس (زامباور ۵۵۹ ق آورده است).
- آغاز سلطنت شهاب الدین یا معزالدین محمد از غوریان در خراسان - هند - افغانستان.
- هجوم صلیبیون به قسطنطنیه (۱۲۰۴ به قول کتاب رویداد نگاری تاریخ جهان).
- شکست کرائیت ها توسط تموچین.
- ۱۲۰۴-م آغاز حکمرانی عزالدین قلج ارسلان سوم از سلجوقیان روم در آسیای صغیر.
- آغاز حکمرانی غیاث الدین کیخسرو اول از سلجوقیان روم در آسیای صغیر (برای دومین بار).
- ساخت دستگاه چوب بری با استفاده از نیروی آب (در اورو نرماندی).
- ۱۲۰۶-م آغاز حاکمیت ناصرالدوله یا شمس الملوک شاه غازی رستم دوم از آل باوند در مازندران.
- آغاز حاکمیت چنگیزخان در مغولستان و چین شمالی.
- آغاز سلطنت غیاث الدین محمود از سلسله غوریان در خراسان - هند - افغانستان.
- آغاز سلطنت جلال الدین علی از سلسله غوریان شاخه بامیان و تخارستان.
- آغاز سلطنت قطب الدین ایبک از شاهان معزی در شمال هند.
- تولد آلبرت کبیر (ایدئولوگ اسکولاستیک).
- سلطنت دهلی (تا سال ۱۵۲۶).
- ۱۲۰۷-م تولد مولوی به سال ۶۰۴ ق. (فوت: ۱۲۷۳ م).
- پیشروی مجدد سلجوقیان در آنا تولی.
- ۱۲۰۸-م تأسیس دانشگاه آکسفورد.
- ۱۲۰۹-م تاجگذاری اتوی چهارم توسط پاپ اینوسان سوم.
- رواج موسیقی کلیسا.
- اتمام ساختمان پل لندن. (شروع ۱۱۷۶).
- ۱۲۱۰-م آغاز سلطنت الملک الاشرف اول مظفرالدین از سلسله ایوبیان در دیار بکر.
- آغاز سلطنت ازبک از اتابکان در آذربایجان.

- آغاز سلطنت جلال الدین حسن سوم از فدائیان یا حشیشیه در کوههای البرز ایران.
- آغاز سلطنت عزالدین کیکاوس اول از سلجوقیان روم در آسیای صغیر.
- آغاز سلطنت آرام شاه از شاهان معزی در شمال هند.
- ۱۲۱۱-م آغاز سلطنت عزالدین مسعود دوم از اتابکان شاخه موصل و حلب.
- آغاز سلطنت شمس الدین ایلتمش از شاهان معزی در شمال هند.
- ۱۲۱۲-م آغاز سلطنت بهاءالدین سام دوم از سلسله غوریان در خراسان - هند - افغانستان.
- تاجگذاری فریدریش در آلمان، به عنوان پادشاه.
- هجوم چنگیزخان به چین (بنابر قول کتاب رویدادنگاری تاریخ جهان ۱۲۱۰).
- ۱۲۱۳-م آغاز سلطنت علاءالدین اتسز از غوریان در هند - افغانستان - خراسان.
- پیروزی صلیبی ها در جنگ تولوز.
- بنیانگذاری دانشگاه کمبریج (توسط دانشمندان آکسفورد).
- ۱۲۱۴-م آغاز سلطنت الملک المظفر سلیمان از سلسله ایوبیان در یمن.
- آغاز سلطنت علاءالدین یا ضیاءالدین محمد از غوریان در خراسان - هند - افغانستان.
- تولد راجر بیکن (مشهورترین عالم و دانشمند طبیعی قرون وسطی).
- شکست جان پادشاه انگلستان و اتوی چهارم امپراتور آلمان از فیلیپ دوم پادشاه فرانسه.
- ۱۲۱۵-م آغاز سلطنت الملک المسعود صلاح الدین از سلسله ایوبیان در یمن.
- آغاز حکمرانی شمس الدین بهرامشاه از سلسله صفاریان در سیستان.
- ۱۲۱۶-م آغاز سلطنت الملک العزیز غیاث الدین از سلسله ایوبیان در حلب.
- رواج موسیقی خلق.
- ۱۲۱۷-م آغاز سلطنت یحیی الهادی الی الحق دوم از سلسله بنی رسی در صعده.
- آغاز سلطنت محمد الناصر از سلسله بنی رسی در نواحی جنوبی صناعا.
- آغاز حاکمیت عثمان اول از سلسله مرینیان در مراکش.
- ۱۲۱۸-م آغاز سلطنت الملک الکامل اول ناصرالدین از سلسله ایوبیان در مصر.
- آغاز سلطنت المعظم شرف الدین از سلسله ایوبیان در دمشق.
- آغاز سلطنت نورالدین ارسلان شاه دوم از سلسله اتابکان در حلب و موصل.
- درگذشت قیصر اتوی چهارم.

- پنجمین دوره جنگهای صلیبی (جنگ فرسایشی با سرانجام صلح بین مسلمانها و صلیبیون).
- شکست قراختائیانی ترکستان از مغولها.
- ۱۲۱۹-م آغاز سلطنت ناصرالدین محمود از اتابکان شاخه موصل و حلب.
- آغاز حکمرانی علاءالدین کیقباد اول از سلجوقیان روم در آسیای صغیر.
- فتح بخارا و سمرقند (توسط چنگیزخان).
- تاجگذاری فریدریش دوم به عنوان قیصر (توسط پاپ هونوریوس).
- آغاز جنگ چنگیز خان با امپراتوری ایران.
- ۱۲۲۰-م آغاز سلطنت الملك المظفر شهاب الدین از سلسله ایوبیان در دیار بکر.
- آغاز حکمرانی جلال الدین منگبرنی از دولت چهارم خوارزمشاهیان.
- ترقی زبانهای بومی امپراتوری روم.
- ۱۲۲۱-م آغاز حکمرانی تاج الدین نصر از سلسله صفاریان در سیستان (با حمله مغول، حکومت صفاریان تحت حکومت مغولان قرار گرفت).
- آغاز حکمرانی رکن الدین ابومنصور از سلسله صفاریان در سیستان.
- آغاز سلطنت علاءالدین محمد سوم از فدائیانی یا حشیشیه در کوههای البرز ایران.
- فتح افغانستان (توسط مغولان).
- براندازی امپراتوری خوارزمشاه (توسط چنگیزخان).
- ۱۲۲۲-م آغاز حکمرانی شهاب الدین محمود از سلسله صفاریان در سیستان.
- آغاز سلطنت رکن الدین مودود از امرای ارتقی در دیار بکر شاخه حصن، کیفا و آمد.
- آغاز حاکمیت لوئی هشتم (تا سال ۱۲۲۴ م یا ۱۲۲۶ م).
- ۱۲۲۵-م آغاز خلافت ظاهر (از خلفای عباسی در بغداد).
- آغاز حکمرانی علی بن عثمان از سلسله صفاریان در سیستان.
- عقب نشینی موحدین از اسپانیا.
- تولد آکویناس.^(۱)

۱- توماس آکویناس شاگرد آلبرت کبیر و مدرس دانشگاه پاریس بود. او معتقد است اطاعت اوامر فرمانروایان دنیوی بر پیروان آئین مسیح واجب است. به عقیده او قانونهای انسانی باید در راستای «قانون طبیعی» قرار گیرند.

- ۱۲۲۶-م آغاز حاکمیت دوکاستیل تا سال ۱۲۳۵. م.
- آغاز خلافت مستنصر (از خلفای عباسی بغداد).
- آغاز سلطنت اوردا ابن جوجی از سلسلهٔ اعقاب اوردا در روسیه و سبیری.
- ۱۲۲۷-م آغاز سلطنت الملك الناصر صلاح الدین داود از سلسلهٔ ایوبیان در دمشق.
- آغاز حاکمیت اوگتای از سلسلهٔ مغول در مغولستان و چین شمالی.
- آغاز سلطنت جغتای از خانات ماوراءالنهر.
- آغاز سلطنت باتو ابن چوجی از خاندان باتو در روسیه جنوبی (زامباور ولین پل: سال ۱۲۲۴).
- اخراج فریدریش دوم از کلیسا (حکم ارتداد) توسط پاپ.
- تولد توماس داکوئن (کشیش وایدنولوگ مسیحی).
- آغاز حکمرانی سلسلهٔ سونگ در چین (تا سال ۱۲۷۹).
- ۱۲۲۸-م آغاز حاکمیت ابوزکریا یحیای اول از سلسلهٔ بنی حفص یا خصیان در تونس و الجزایر شرقی.
- ششمین جنگ صلیبی (صلح بدون جنگ).
- ۱۲۲۹-م آغاز سلطنت الملك الاشرف اول مظفر الدین از سلسلهٔ ایوبیان در دمشق.
- آغاز سلطنت الملك المنصور نورالدین عمر اول از سلسلهٔ رسولیان در یمن.
- آغاز حکمرانی شمس الدین علی از سلسلهٔ صفاریان در سیستان (تابع مغول).
- اخراج مجدد فریدریش دوم از کلیسا.
- فتح لهستان و مجارستان توسط مغولان.
- ۱۲۳۰-م آغاز سلطنت محمد اول الغالب مشهور به ابن الاحمر از سلسلهٔ نصیریان در غرناطه اسپانیا.
- پایان سلسلهٔ خوارزمشاهیان (آغاز ۱۰۹۵).
- ۱۲۳۱-م آغاز سلطنت ابوبکر قتلغ خان از اتابکان سلغری در فارس.
- ۱۲۳۲-م آغاز سلطنت الملك الصالح نجم الدین ایوب از سلسلهٔ ایوبیان در دیار بکر.
- آغاز سلطنت الملك المسعود از امرای ارتقی در دیار بکر شاخه حصن - کیفا و آمد.
- نخستین مورد استفاده موشک در جنگ (توسط چین).
- ۱۲۳۴-م نابودی پادشاهی جین در شمال چین (توسط مغولان).

- ۱۲۳۵-م زندانی شدن امپراتور فردریک دوم.
- ساختن کلیسای جامع بووه (بلندترین بنای ساخته معماران گوتیک در جهان).
- آغاز حاکمیت لوئی نهم تا سال ۱۲۷۰ م.
- ۱۲۳۶-م آغاز سلطنت رکن الدین فیروز شاه اول از سلسله شاهان معزی در شمال هند.
- آغاز سلطنت جلالة الدین رضیه بیگم از شاهان معزی در شمال هند.
- بازپس گیری کوردوبا از اعراب توسط فردیناند سوم پادشاه کاستیل.
- فتح قرطبه توسط فردیناند سوم شاه کاستیل.
- ۱۲۳۷-م آغاز سلطنت الملک الصالح عماد الدین از سلسله ایوبیان در دمشق.
- آغاز سلطنت الملک الناصر دوم صلاح الدین از سلسله ایوبیان در حلب (در سال ۱۲۶۰ مغلان غلبه پیدا کردند).
- آغاز حکمرانی غیاث الدین کیخسرو دوم از سلجوقیان روم در آسیای صغیر.
- جنگ بین فریدریش دوم با فریدریش دوک اتریش.
- برگزیده شدن کنراد به عنوان پادشاه روم و قیصر آینده.
- ۱۲۳۸-م آغاز سلطنت الملک العادل دوم سیف الدین از سلسله ایوبیان در مصر و دمشق.
- آغاز سلطنت الملک الکامل اول ناصر الدین از سلسله ایوبیان در دمشق.
- آغاز حاکمیت حسام الدوله اردشیر از آل باوند دست نشاندۀ مغول در آمل (مازندران).
- دوران شکوفائی گرانادا، پایتخت امپراتوری عرب در اسپانیا.
- فتح والنسیا (توسط ژیمز پادشاه آراگون).
- ۱۲۳۹-م آغاز سلطنت الملک الصالح نجم الدین ایوب از سلسله ایوبیان در دمشق.
- آغاز سلطنت الملک الصالح عماد الدین از ایوبیان در دمشق (برای بار دوم).
- آغاز سلطنت الملک المعظم توران شاه از سلسله ایوبیان در دیار بکر.
- آغاز سلطنت نجم الدین غازی اول از امرای ارتقی شاخه ماردین.
- ۱۲۴۰-م آغاز حاکمیت محمد اول از سلسله مرینیان در مراکش.
- آغاز سلطنت الملک الصالح نجم الدین ایوب از سلسله ایوبیان در مصر.
- آغاز سلطنت معز الدین بهرامشاه از سلسله شاهان معزی در شمال هند.
- ویران کردن شهر کی اف (توسط مغولان).

- حاکمیت مغولان در روسیه (تا سال ۱۳۳۴).
- درگذشت محی الدین عربی (فیلسوف و عارف اسلامی) (تولد ۱۱۶۵).
- ۱۲۴۱-م آغاز حاکمیت تورگنه از مغول به عنوان نایب السلطنه (دوره فترت) در مغولستان و چین شمالی).
- آغاز سلطنت قراولاکو از سلسله جغتائیان در ماوراءالنهر.
- یورش مغولان به لهستان و مجارستان.
- ۱۲۴۲-م آغاز خلافت مستعصم (از خلفای عباسی در بغداد) به سال ۶۴۰ ق.
- آغاز حاکمیت علاءالدین مسعود شاه از شاهان معزی در شمال هند.
- بنیانگذاری امپراتوری جوجی خان مغول در پایین رودخانه ولگا.
- ۱۲۴۴-م آغاز حاکمیت یحیی ابوبکر از سلسله مرینیان در مراکش.
- آغاز سلطنت الملک الکامل دوم ناصرالدین از سلسله ایوبیان در دیار بکر.
- خارج شدن بیت المقدس از دست مسیحیان.
- ۱۲۴۵-م آغاز سلطنت الملک الصالح نجم الدین ایوب از ایوبیان در دمشق.
- عزل قیصر فریدریش دوم توسط انجمن سران کلیسای لیون.
- ۱۲۴۶-م آغاز سلطنت عزالدین کیکاوس دوم از سلجوقیان روم در آسیای صغیر.
- آغاز حاکمیت گیوک از خاقانهای بزرگ در مغولستان و چین شمالی.
- آغاز سلطنت ناصرالدین محمودشاه اول از شاهان معزی در شمال هند.
- ۱۲۴۷-م آغاز سلطنت یسومنگو از سلسله جغتائیان در ماوراءالنهر.
- برگزیده شدن ویلهلم شاهزاده حاکم هلند به عنوان رقیب پادشاه.
- ۱۲۴۸-م آغاز حاکمیت احمد المهدی المطیع از سلسله بنی رسی.
- آغاز حکمرانی کیکاوس دوم و برادرش رکن الدین از سلجوقیان روم در آسیای صغیر.
- چیره شدن لومباردها بر فریدریش دوم در ناحیه پارما.
- هفتمین جنگ صلیبی (عقب نشینی صلیبها).
- درگذشت ابن بیطار (دانشمند گیاه شناس).
- بازپس گیری اشبیلیه از مورها (توسط فردیناند سوم).
- ۱۲۴۹-م آغاز سلطنت ابو عبدالله محمد اول المنتصر از سلسله حفصیان یا خصیان در

تونس و الجزایر شرقی.

- آغاز سلطنت الملك المعظم توران شاه از سلسله ایوبیان در مصر.
- آغاز سلطنت الملك المعظم توران شاه از سلسله ایوبیان در دمشق.
- آغاز سلطنت الملك الموحد تقی الدین از سلسله ایوبیان در دیار بکر.
- آغاز حاکمیت شمس الملوك محمد از آل باوند دست نشاندۀ مغول در آمل مازندران.
- آغاز حکمرانی کیکاوس دوم قلج ارسلان چهارم و علاءالدین کیقباد دوم از سلجوقیان روم در آسیای صغیر با هم.

- آغاز حاکمیت اغول - غایمیش از مغول در مغولستان و چین شمالی.
- ۱۲۵۰-م آغاز سلطنت الملك الاشرف دوم مظفر الدین از سلسله ایوبیان در مصر.
- آغاز سلطنت الملك الناصر دوم صلاح الدین از سلسله ایوبیان در دمشق.
- آغاز حاکمیت شجر الدر از ممالیک بحری در مصر و شام.
- آغاز حاکمیت المعز عزالدین ایبک از ممالیک بحری در مصر و شام (لین پل ۱۲۵۵ ذکر کرده).^(۱)
- آغاز سلطنت المظفر اول از سلسله رسولیان یمن.
- درگذشت فریدریش دوم قیصر هوهن شتاوفن و آپولین.
- شکست لوئی نهم در منصوره و اسیر شدن او.
- ۱۲۵۱-م آغاز حاکمیت منگو از خاقانهای بزرگ در مغولستان و چین شمالی (لین پل و زامباور ۶۴۶ و ۶۴۷ ق آورده اند).

- اشغال فن بوهمن اطریش (توسط اتوکای دوم).
- ۱۲۵۲-م آغاز سلطنت قراھولاکو از سلسله جغتائیان در ماورالنهر (دوره دوم سلطنت).
- آغاز سلطنت اورقینه خاتون از سلسله جغتائیان در ماورالنهر.
- ضرب نخستین سکه طلا در فلورانس (از هنگام سقوط رم).
- ۱۲۵۳-م فتح امپراتوری سیسیلی (توسط پادشاه کنراد).
- درگذشت پادشاه کنراد چهارم در جنوب ایتالیا.
- جنگ مغولان با سونگ جنوبی چین.

۱ - ممالیک مصر تا سال ۱۵۱۵ م. تا ۹۲۲ ق. قدرت را در دست داشتند.

- ۱۲۵۴-م آغاز حکمرانی نصرالدین از سلسله صفاریان در سیستان (تابع مغول).
- ۱۲۵۵-م آغاز سلطنت رکن الدین خورشاه از فدائیان یا حشیشیه در کوههای البرز ایران
(در سال ۱۲۵۶ قلعه الموت به دست مغول تسخیر گردید).
- آغاز سلطنت سرتاق از سلسله باتو در روسیه غربی.
- ۱۲۵۶-م (حدوداً در این سال) آغاز حاکمیت قرامان بن نوره صوفی از قرامانیان در آناتولیای مرکزی.
- آغاز سلطنت هولاکو از ایلخانان ایران.
- آغاز سلطنت آلاغچی از سلسله باتو در روسیه غربی.
- تسلط ایران بر عمان.
- ۱۲۵۷-م آغاز حاکمیت المنصور نورالدین علی از ممالیک بحری در مصر و شام.
- آغاز حکمرانی قلج ارسلان چهارم از سلجوقیان روم در آسیای صغیر.
- آغاز سلطنت برکه از سلسله باتو در روسیه غربی.
- ۱۲۵۸-م آغاز حاکمیت ابو یوسف یعقوب از سلسله مرینیان در مراکش.
- آغاز سلطنت شمس الدین احمد المتوکل از سلسله بنی رسی در صنعا.
- فتح بغداد توسط هولاکو و انقراض بنی عباس.
- اعلان رسمی مذاهب اربعه اهل تسنن.^(۱)
- آغاز حکمت لاهوتی.
- ۱۲۵۹-م آغاز حاکمیت المظفر سیف الدین قنز از ممالیک بحری در مصر و شام.
- غارت هانوی (توسط مغولان).
- ۱۲۶۰-م آغاز حاکمیت الظاهر رکن الدین بیبرس اول از ممالیک بحری در مصر و شام.
- آغاز سلطنت قرارارسلان المظفر از امرای ارتقی شاخه ماردین.
- آغاز سلطنت سعد دوم از اتابکان سلغری در فارس.
- آغاز سلطنت محمد از اتابکان سلغری در فارس.

۱- بعد از حمله مغول به بغداد، فقهای اهل سنت چهارفرقه حنبلی، مالکی، شافعی، حنفی را به عنوان، تنها مذاهب مورد قبول خود اعلام کردند.

- آغاز سلطنت قوییلای از سلسله یوئن در چین (لین پل سال ۱۲۵۷ آورده).
- کشتار مسلمانان توسط هولاکو.
- شکست مغولان در عین جالوت فلسطین از ممالیک مصر.
- نخستین نمود تازیانه زنان (مسیحیانی که خود را به نشانه توبه تازیانه می‌زدند).
- آغاز سلسله یوان (مغولها) در چین (تا سال ۱۳۶۰).
- ۱۲۶۱-م آغاز خلافت مستنصر (از خلفای عباسی در قاهره).
- آغاز خلافت حاکم اول (از خلفای عباسی در قاهره).
- آغاز حاکمیت محمد اول از قرامانیان در آناتولیای مرکزی.
- آغاز سلطنت آلفو (آلگو) از سلسله جفتائیان در ماوراءالنهر.
- بازپس‌گیری قسطنطنیه از لاتن‌ها (توسط یونانیها).
- ۱۲۶۲-م آغاز سلطنت محمد شاه از اتابکان سلغری در فارس.
- تسخیر ایسلند و گروئنلند توسط نروژی‌ها.
- ۱۲۶۳-م آغاز سلطنت سلجوق‌شاه از اتابکان سلغری در فارس.
- سرکوبی ناوگان دریائی جنوا (ژنو) توسط نیروی دریائی ونیز.
- ۱۲۶۵-م آغاز سلطنت آتش‌خاتون از اتابکان سلغری در فارس (در ۱۲۷۰ غلبه مغول).
- آغاز حکمرانی غیاث الدین کیخسرو سوم از سلجوقیان روم در آسیای صغیر.
- آغاز سلطنت آباقا ازایلخانان ایران.
- آغاز جنگ داخلی درانگلستان.
- آغاز نخستین پارلمان انگلیس.
- تولد دانتِه.^(۱)
- ۱۲۶۶-م آغاز سلطنت مبارک شاه از سلسله جفتائیان در ماوراءالنهر.
- آغاز سلطنت براق‌خان از سلسله جفتائیان در ماوراءالنهر (زامباور حدود ۷۶۰ ق. آورده).
- آغاز سلطنت غیاث الدین بلبن از شاهان معزی در شمال هند.

۱ - شاعر معروف ایتالیائی و صاحب «کمدی الهی» که معتقد بود اروپا یک جامعه متحد مسیحی است و تحت دو حکومت دنیوی و الهی اداره می‌شود.

- ۱۲۶۷-م آغاز حاکمیت علاءالدوله علی از آل باوند دست نشاندۀ مغول در آمل مازندران.
 - آغاز سلطنت منگوتیمور از سلسلهٔ باتو در روسیه غربی.
- ۱۲۶۹-م ورود مارکوپولو به چین.
- ۱۲۷۰-م آغاز هشتمین (و آخرین) دوره جنگهای صلیبی (با پیروزی مسلمانان).
 - مرگ لوئی نهم در جنگ صلیبی با تونس.
 - آغاز حاکمیت فیلیپ سوم تا سال ۱۲۸۵ م.
- ۱۲۷۱-م آغاز سلطنت نکوییگ از سلسله جغتائیان در ماوراءالنهر (لین پل ۶۶۸ ق. آورده).
- ۱۲۷۲-م آغاز سلطنت محمد دوم ابو عبدالله الفقیه از سلسلهٔ نصیریان در غرناطه در اسپانیا.
 - آغاز سلطنت طغاتیمور از سلسلهٔ جغتائیان در ماوراءالنهر.
 - درگذشت هانری سوم پس از سلطنتی پر آشوب.
- ۱۲۷۳-م فوت مولوی به سال ۶۷۲ ق. (تولد: ۱۲۰۷ م).
 - فوت خواجه نصیرالدین طوسی.
 - امپراتوری رودولف از خاندان هابسبورگ (در آلمان).
- ۱۲۷۴-م شکست نخستین یورش قوبلای قآن به ژاپن.
- ۱۲۷۵-م آغاز تبلیغ مسیحیت به زبان عربی.
- ۱۲۷۶-م آغاز حاکمیت تاج الدوله یزدگرد از آل باوند در مازندران (دست نشاندۀ مغول).
 - تصرف هانگچو (توسط نیروهای قوبلای).
 - نخستین کارخانه کاغذسازی اروپا به نام فابریانو (در ایتالیا).
- ۱۲۷۷-م آغاز حاکمیت ابوزکریا یحیی دوم الواثق از سلسلهٔ بنی خصیان یا حفص در تونس - الجزایر شرقی.
 - آغاز حاکمیت السعید ناصرالدین بر که خان از ممالیک بحری در مصر و شام.
- ۱۲۷۸-م آغاز حاکمیت بدرالدین محمود از قرامانیان در آناتولیای مرکزی.
- ۱۲۷۹-م آغاز حاکمیت ابواسحاق ابراهیم اول از سلسلهٔ حفصیان در تونس و الجزایر شرقی.
 - تصرف کامل چین (توسط قویلیای خان).
- ۱۲۸۰-م آغاز حاکمیت العادل بدرالدین سلامیش از ممالیک بحری در مصر و شام.
 - آغاز حاکمیت المنصور سیف الدین از ممالیک بحری در مصر و شام.

- آغاز سلطنت تودا منگو از سلسله باتو در روسیه غربی.
- آغاز سلطنت کوچو از اعقاب اوردا در سبیری و روسیه.
- امپراتور شدن قوییلای خان در چین.
- آغاز مکتب هارتر.
- تولد ویلیام اکام (دقیق ترین نماینده دیدگاه مکتب نام گرائی - فوت ۱۳۴۹).
- ۱۲۸۱-م (حدود آدراین سال) آغاز سلطنت داودالمنتصر از سلسله بنی رسی در صناعا.
- آغاز سلطنت عثمان اول ابن ارطغرل از سلاطین عثمانی اناتولی - بالکان - سرزمینهای عربی (لین پل سال ۱۲۹۹ م. آورده است).
- آغاز سلطنت احمد تکودار از سلسله ایلخانان ایران.
- موفقیت ژاپن در دفع حملات مغول.
- ۱۲۸۲-م غصب امارت حفصیان توسط احمد بن ابی عماره (به مدت دو سال).
- آغاز حکمرانی غیاث الدین مسعود دوم از سلجوقیان روم در آسیای صغیر.
- قیام خونین ملی در سیسیل بر علیه فرانسویان بنام سپر سیسیلی.
- تاجگذاری پتر سوم فن آراگون در پالمو.
- ۱۲۸۳-م آغاز سلطنت الملک الکامل سوم محمد از ایوبیان در دیار بکر.
- فتح ویلز (توسط ادوارد اول).
- استفاده از خط سوکودایا (توسط تای ها).
- ۱۲۸۴-م آغاز حاکمیت ابو حفص عمر اول از حفصیان در تونس.
- آغاز حکمرانی علاءالدین کیقباد سوم از سلجوقیان روم در آسیای صغیر.
- آغاز حکمرانی مسعود دوم از سلجوقیان روم در آسیای صغیر برای دومین بار.
- آغاز سلطنت ارغون از ایلخانان ایران.
- درگذشت آلفونس دهم (معروف به فرزانه) از پادشاهان کاستیل.
- شکست پیسائی ها از جنووائی ها.
- ۱۲۸۵-م آغاز حاکمیت فیلیپ چهارم (تا سال ۱۳۱۴ م).
- آغاز حاکمیت ابوزکریا یحیای سوم از حفصیان (تا سال ۱۲۹۹) در فلسطین و بجایه.
- ۱۲۸۶-م درگذشت ابوالفرج اصفهانی.

- ۱۲۸۷-م آغاز سلطنت تولابوقا از سلسله باتو در روسیه غربی.
- آغاز سلطنت معزالدین کیقباد از شاهان معزی در شمال هند.
- غارت شهر پگان برمه (توسط مغولان).
- ۱۲۸۸-م مارکوپولو در هند (تا سال ۱۲۹۳).
- ۱۲۹۰-م آغاز حاکمیت الاشرف صلاح الدین خلیل از ممالیک بحری در شام و مصر.
- آغاز سلطنت غیاث الدین توقتا از سلسله باتو در روسیه جنوبی.
- آغاز سلطنت شمس الدین کیومرث از شاهان معزی در شمال هند.
- آغاز سلطنت جلال الدین فیروزشاه دوم از شاهان خلجی در هند.
- رانده شدن یهودیان از انگلستان.
- ۱۲۹۱-م آغاز سلطنت دوخان از سلسله جغتائیان در ماورالنهر (لین پل ۶۷۰ ق. آورده).
- آغاز سلطنت گیخاتو از ایلخانان ایران.
- درگذشت پادشاه رودلف یکم.
- پایان جنگ‌های صلیبی.
- استیلای دوباره مسلمین بر آکره.
- تصرف عکا آخرین شهر باقی مانده پادشاهی صلیبی فلسطین (توسط ممالیک).
- ۱۲۹۲-م آغاز سلطنت شمس الدین داود از امرای ارتقی شاخه ماردین.
- ۱۲۹۳-م آغاز حکمرانی کیقباد سوم از سلجوقیان روم در آسیای صغیر برای بار دوم.
- ۱۲۹۴-م آغاز حاکمیت الناصر ناصرالدین محمد از ممالیک بحری در مصر و شام.
- آغاز سلطنت نجم الدین غازی دوم از امرای ارتقی شاخه ماردین.
- آغاز حکمرانی مسعود دوم از سلجوقیان روم در آسیای صغیر برای بار سوم.
- آغاز سلطنت تیمور اولجایتو از سلسله یوئن در چین.
- ۱۲۹۵-م آغاز سلطنت ابو عبدالله محمد دوم المنتصر از سلسله حفصیان یا خصیان در الجزایر و تونس.
- آغاز حاکمیت العادل زین الدین کتبغا از ممالیک بحری در مصر و شام.
- آغاز سلطنت الملک الاشرف مهردادین عمر دوم از سلسله رسولیان در یمن.
- آغاز سلطنت بایدو از ایلخانان ایران.

○ آغاز سلطنت غازان محمود از ایلخانان ایران.

● ۱۲۹۶-م آغاز سلطنت الملك المؤید هزیر الدین داود از سلسلهٔ رسولیان در یمن.

○ آغاز سلطنت رکن الدین ابراهیم شاه اول از سلاطین خلجی در هند.

○ آغاز سلطنت علاءالدین محمدشاه اول از سلاطین خلجی در هند.

○ انضمام اسکاتلند به انگلستان (توسط ادوارد اول).

○ آغاز ساختمان کلیسای جامع فلورانس. ☼

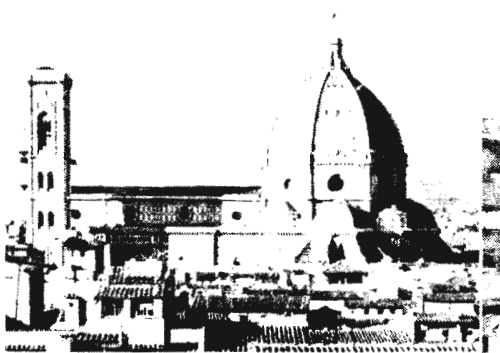
● ۱۲۹۷-م آغاز حاکمیت المنصور

حسام الدین لاجین از ممالیک بحری در
مصر و شام.

● ۱۲۹۸-م برکناری پادشاه آدلف.

○ آغاز ساختمان قصر وچو در

فلورانس ایتالیا (تا سال ۱۳۱۴).

کلیسای جامع فلورانس

○ شکست ویلیام والاس (میهن پرست اسکاتلندی) از ادوارد اول.

● ۱۲۹۹-م آغاز حاکمیت الناصر ناصر الدین محمد از ممالیک بحری در مصر و شام.

○ آغاز حاکمیت ناصرالدوله شهریار از آل باوند در مازندران، دست نشاندۀ مغول.

● ۱۳۰۰-م پیشرفت دانش اسپانیا (تا سال ۱۵۱۷).

○ آغاز انقلاب بازرگانی پرتغال (تا سال ۱۵۱۷).

○ شروع شورش عقلی در ایتالیا (تا سال ۱۵۳۴).

○ شروع سستی اخلاق در ایتالیا (تا سال ۱۵۳۴).

● ۱۳۰۱-م آغاز حکمرانی کیقباد سوم از سلجوقیان روم در آسیای صغیر برای بار سوم.

○ بیرون رفتن مغول‌ها از برمه.

● ۱۳۰۲-م آغاز خلافت مستکفی اول (از خلفای عباسی در قاهره).

○ آغاز سلطنت محمد سوم المخلوع از سلسلهٔ نصیریان در غرناطه اسپانیا.

○ آغاز سلطنت بایان از اعقاب اوردا در سیری و روسیه.

● ۱۳۰۳-م آغاز سلطنت مسعود دوم از سلجوقیان روم در آسیای صغیر برای بار چهارم.

○ زندانی کردن پاپ بُنی فایتوس هشتم به دستور پادشاه فرانسه.

- ۱۳۰۴-م آغاز سلطنت محمد خدا بنده الجایتو در ایران.
- آغاز عصر پترارک و بوکاتچو (تا سال ۱۳۷۵).
- ۱۳۰۵-م آغاز حکمرانی کیقباد سوم از سلجوقیان روم برای بار چهارم در آسیای صغیر.
- حمله تیمور به ایران.
- انتخاب کلمان پنجم به عنوان پاپ در آوین یون.
- ۱۳۰۶-م آغاز سلطنت کنجک خان از سلسله جغتائیان در ماورالنهر.
- رانده شدن یهودیان از فرانسه.
- ۱۳۰۷-م آغاز حاکمیت ابو ثابت عامر از سلسله مرینیان در مراکش.
- آغاز حاکمیت غیاث الدین مسعود سوم از سلجوقیان روم در آسیای صغیر و غلبه مغول بر سلجوقیان روم.
- آغاز سلطنت قایشان گولوک از سلسله یوئن در چین و مغولستان.
- ۱۳۰۸-م آغاز سلطنت نصر ابوالجیوش از سلسله نصیریان در غرناطه اسپانیا.
- آغاز حاکمیت ابوالریع سلیمان از سلسله مرینیان در مراکش.
- آغاز سلطنت تالیقو از سلسله جغتائیان در ماورالنهر.
- ۱۳۰۹-م آغاز سلطنت ابویحیی ابوبکر اول الشهد از سلسله حفصیون در تونس و الجزایر.
- آغاز سلطنت ابوالبقاء خالد اول الناصر.
- آغاز حاکمیت المظفر رکن الدین از ممالیک بحری در مصر و شام.
- آغاز حاکمیت الناصر ناصر الدین محمد از ممالیک بحری در مصر و شام (برای سومین بار).
- آغاز سلطنت کبک خان از سلسله جغتائیا در ماورالنهر.
- آغاز سلطنت اسن بوغا (یسن بغا) از سلسله جغتائیان در ماورالنهر.
- آغاز سلطنت ساسی بوتازا از اعقاب اوردا در روسیه و سیرری.
- نگارش تاریخ سن لوئی (توسط ژان دو ژوئن ویل).
- ۱۳۱۰-م آغاز حاکمیت ابوسعید عثمان دوم از سلسله مرینیان در مراکش.
- آغاز سلطنت آیورپاری بهادر ابویاتو از سلسله یوئن در چین.
- ۱۳۱۱-م آغاز حاکمیت ابویحیی زکریا اول اللحیانی در تونس از سلسله حفصیون.
- ۱۳۱۲-م آغاز سلطنت عمادالدین علی آلپی از امرای ارتقی شاخه ماردین.

- آغاز سلطنت شمس الدین صالح از امرای ارتقی شاخه ماردین.
- آغاز سلطنت محمد اوزیک از سلسله باتو در روسیه غربی.
- انضمام لیون به فرانسه.
- ۱۳۱۳-م آغاز سلطنت اسماعیل اول از سلسله نصیریان در غرناطه اسپانیا.
- درگذشت قیصر هانری هفتم در نزدیکی سپنا در ایتالیا.
- ۱۳۱۴-م آغاز حاکمیت رکن الدوله کیخسرو از آل باوند دست نشاندۀ مغول در آمل مازندران.
- آغاز سلطنت مبارزالدین محمد بن مظفر از مظفریان در جنوب ایران (لین پل ۱۳۱۳ م، زامبور ۷۱۳ ق).
- انتخاب لوئی فن بایرن به عنوان پادشاه آلمان (و انتخاب رقیب او فردریش معروف به «زیبا» در اتریش).
- درگذشت فیلیپ لوبل.
- شکست ادوارد دوم از رابرت بروس (و استقلال پادشاهی اسکاتلند).
- ۱۳۱۵-م آغاز سلطنت حدودی ایل باسان از اعقاب اوردا در سبیری و روسیه.
- ۱۳۱۶-م آغاز سلطنت شهاب الدین عمر شاه از سلاطین خلجی در هند.
- آغاز سلطنت قطب الدین مبارکشاه از سلاطین خلجی در هند.
- آغاز حاکمیت یوحنّا اول و فیلیپ پنجم (تا سال ۱۳۲۲ م).
- ۱۳۱۷-م آغاز سلطنت ابوضربه محمد سوم المستنصر از سلسله حفصیان در تونس.
- آغاز سلطنت ابوسعید از ایلخانان ایران.
- ۱۳۱۸-م آغاز سلطنت ابویحیی ابوبکر دوم المتوکل از سلسله حفصیان در تونس و الجزایر شرقی.
- آغاز حدودی سلطنت کبک خان از جغتائیان برای بار دوم در ماورالنهر.
- ۱۳۱۹-م پادشاهی ماگنوس هفتم در نروژ و سوئد.
- ۱۳۲۰-م آغاز سلطنت سودهیپالا گگن (ججن) از سلسله یوئن در چین و مغولستان.
- آغاز سلطنت مبارک خواجه از اعقاب اوردا در سبیری و روسیه.
- آغاز سلطنت ناصرالدین خسرو شاه غاصب سلطنت از سلاطین خلجی در هند.
- آغاز سلطنت غیاث الدین تغلق شاه اول از تغلقیه در هند.
- پایتخت قرار گرفتن کراکاو تا سال ۱۵۵۰ در لهستان.
- باز پس گیری کی یف (توسط لیتوانیائی ها از اردوی زرین).

○ تولد حافظ.

● ۱۳۲۲-م آغاز حاکمیت شارل چهارم (تا سال ۱۳۲۸ م).

○ آغاز سلطنت الملك المجاهد از سلسله رسولیان در یمن.

● ۱۳۲۳-م آغاز سلطنت یسون تیمور از سلسله یوئن در مغولستان - چین شمالی.

● ۱۳۲۴-م آغاز حاکمیت اورخان از سلاطین عثمانی در آناتولی - بالکان - سرزمینهای

عربی (لین پل ۱۳۲۶ آورده است).

● ۱۳۲۵-م آغاز سلطنت محمد چهارم از سلسله نصیریان در غرناطه اسپانیا.

○ آغاز سلطنت غیاث الدین محمد شاه دوم از تغلقیه در هند.

● ۱۳۲۶-م آغاز سلطنت الجیگدای از سلسله جغتائیان در ماورالنهر (لین پل ۱۳۲۱ م. آورده است).

○ آغاز سلطنت دو تیمور از سلسله جغتائیان در ماورالنهر (لین پل ۱۳۲۱ م. آورده است).

○ آغاز سلطنت علاءالدین ترمشیرین از سلسله جغتائیان در ماورالنهر (لین پل ۱۳۲۲ م. آورده است).

○ تصرف بورسه (توسط عثمانیان).

● ۱۳۲۸-م آغاز حاکمیت شرف الملوک از آل باوند دست نشاندۀ مغول در آمل مازندران.

○ آغاز حاکمیت نصره الدین از سلسله صفاریان در سیستان (تابع مغول).

○ آغاز سلطنت اریگاپا از سلسله یوئن در چین و مغولستان.

○ آغاز سلطنت جیجغتوئق - تیمور از سلسله یوئن در چین و مغولستان.

○ درگذشت شارل چهارم پادشاه فرانسه.

○ آغاز حاکمیت فیلیپ ششم (تا سال ۱۳۵۰ م).

○ برسمیت شناخته شدن پادشاهی رابرت بروس در اسکاتلند (توسط انگلیسها).

● ۱۳۲۹-م آغاز سلطنت قوشیلا قتقتو از سلسله یوئن در چین و مغولستان.

○ تولد شاه نعمت الله ولی.

● ۱۳۳۰-م تولد ابن خلدون مورخ و اولین جامعه شناس اسلامی (۷۳۲ ق.).

○ بازپس گیری جبل الطارق (توسط مسلمانان غرناطه).

● ۱۳۳۱-م آغاز حاکمیت ابوالحسن علی اول از سلسله مرینیان در مراکش.

○ آغاز حاکمیت قطب الدین محمد از سلسله صفاریان در سیستان (تابع مغول).

○ درگذشت نویری (نویسنده و مورخ مصری).

- درگذشت ابوالفداء پادشاه و امیر برحماة.
- ۱۳۳۲-م آغاز سلطنت ریچندپال از سلسله یوئن در چین و مغولستان.
- آغاز سلطنت طغان تیمور از سلسله یوئن در چین.
- انقلاب در علم ریاضیات.
- پیوستن لویرن به کنفدراسیون سوئیس.
- ۱۳۳۳-م آغاز سلطنت یوسف اول از سلسله نصیریان در غرناطه اسپانیا.
- تولد تیمور لنگ.
- ۱۳۳۴-م آغاز حاکمیت فخرالدوله حسن از آل باوند دست نشاندۀ مغول در آمل
- مازندران (بالاخره در سال ۱۳۴۹ قدرت بدست آل افراسیاب افتاد).
- آغاز سلطنت چنگ شی از سلسله جغتائیان در ماورالنهر.
- آغاز سلطنت بوزن از سلسله جغتائیان در ماورالنهر.
- آغاز سلطنت لوئی اول به جای لادسیلاوس سوم (تا سال ۱۳۸۶ م.) در لهستان.
- ۱۳۳۵-م آغاز سلطنت ارپا از ایلخانان ایران.
- بدست آوردن حکومت ولاتین گرنتن (توسط هابسبورگی ها).
- ۱۳۳۶-م آغاز سلطنت موسی از ایلخانان ایران.
- آغاز سلطنت تاج الدین حسن بزرگ از آل جلایر در عراق.
- آغاز سلطنت فخرالدین مبارکشاه از سلاطین بنگال.
- تصرف برگاما (توسط عثمانیان).
- ۱۳۳۷-م آغاز قیام سریداران (تا سال ۱۳۸۵ م یا ۷۸۸ ق.).
- ۱۳۳۸-م آغاز سلطنت یسون تیمور از سلسله جغتائیان در ماورالنهر.
- پیمان اتحاد قیصر لوئی چهارم و ادوارد سوم از انگلیس بر علیه فرانسه (آغاز جنگهای صد ساله بین انگلیس و فرانسه).
- تصرف نیکو مدیا (ایزمیت) توسط عثمانیان.
- ۱۳۳۹-م آغاز سلطنت علاء الدین علی شاه در بنگال.
- ۱۳۴۰-م آغاز خلافت واثق اول (از خلفای عباسی در قاهره) به سال ۷۴۰ ق.
- آغاز سلطنت المنصور سیف الدین ابوبکر از ممالیک بحری در مصر و شام.

- شکست نیروی دریائی فرانسه از نیروی دریائی انگلیس و فلاندری در ناحیه سلویس.
- آغاز طغیانهای محلی در چین.
- آغاز حاکمیت والدمار چهارم در سوئد (تا سال ۱۳۷۵ م).
- ۱۳۴۱-م آغاز خلافت حاکم دوم (از خلفای عباسی در قاهره) به سال ۷۴۱ ق.
- آغاز حاکمیت الاشرف علاءالدین کوجوک از ممالیک بحری در مصر و شام.
- آغاز سلطنت تی‌نی‌بیک از سلسلهٔ تابور در روسیه غربی.
- آغاز سلطنت جانی‌بیگ از سلسلهٔ تابو در روسیه غربی.
- جنگ خانگی روم شرقی (تا سال ۱۳۴۷).
- ۱۳۴۲-م آغاز سلطنت الناصر شهاب الدین احمد از ممالیک بحری در مصر و شام.
- آغاز سلطنت الصالح عمادالدین اسماعیل از ممالیک بحری در مصر و شام.
- آغاز سلطنت حدودی محمد از سلسلهٔ جغتائیان در ماورالنهر.
- ۱۳۴۳-م آغاز سلطنت غازان از سلسلهٔ جغتائیان در ماورالنهر.
- پیمان صلح کالیس (کاسیمیر سوم پادشاه لهستان از مناطق پومرل و کولم صرف نظر کرد).
- تولد فضل الله استرآبادی (مؤسس فرق حروفیه).
- احیای علم طب.
- ۱۳۴۴-م آغاز سلطنت چیمتای از اعقاب اوردا در سبیری و روسیه.
- تصرف جزیره خضراء توسط آلفونسوی یازدهم شاه کاستیل.
- ۱۳۴۵-م آغاز سلطنت الکامل سیف الدین شعبان اول از ممالیک بحری در مصر و شام.
- آغاز سلطنت شمس الدین الیاس شاه از شاخه الیاس شاهی در بنگال غربی.
- ۱۳۴۶-م آغاز سلطنت ابو حفص عمر دوم از سلسله حفصیان در الجزایر شرقی و تونس.
- آغاز سلطنت المعظفر سیف الدین حاجی اول از ممالیک بحری در شام و مصر.
- آغاز حاکمیت تاج الدین اول از سلسلهٔ صفاریان در سیستان (تابع مغول).
- آغاز سلطنت دانشمندجه از سلسلهٔ جغتائیان در ماوراءالنهر.
- آغاز سلطنت شمس الدین شاه میرزای سواتی از سلاطین کشمیر.
- انتخاب شارل لوکزامبورگ به عنوان رقیب پادشاه.
- مغلوب شدن فرانسویان توسط انگلیسها در ناحیه کرسی.

- ورود مرگ سیاه (طاعون) به اروپا.
- ۱۳۴۷-م آغاز سلطنت ناصرالدین حسن از ممالیک بحری در مصر و شام.
- آغاز سلطنت علاءالدین حسن بهمن شاه در دکن شمالی.
- درگذشت قیصر لوئی چهارم (معروف به بایری).
- تصرف کاله توسط ادوارد سوم.
- ۱۳۴۸-م ساخته شدن قصر الحمراء. *

منظرهای عمومی از الحمراء - مادرید - اسپانیا

- آغاز حاکمیت ابوحنان فارس از سلسله مرینیان در مراکش.
- فتح تونس توسط امرای مرینی برای بار اول.
- آغاز سلطنت بایان قلی از سلسله جغتائیان در ماورالنهر.
- بنیانگذاری دانشگاه پراگ (توسط امپراتور کارل چهارم).
- ۱۳۴۹-م آغاز سلطنت ابوالعباس احمد اول افضل المتوکل در تونس.
- آغاز حاکمیت شمس الدین از قرامانیان در آناتولیای مرکزی.
- آغاز سلطنت اختیارالدین غازی شاه از سلاطین بنگال و غلبه الیاس شاه.

- آغاز سلطنت جمشید از سلاطین کشمیر.
- ۱۳۵۰-م آغاز سلطنت ابواسحاق ابراهیم دوم المستنصر در الجزایر و تونس.
- آغاز حکمرانی محمود بن شاه علی از سلسله صفاریان در سیستان (تابع مغول).
- آغاز سلطنت علاءالدین علی شیر از سلاطین کشمیر.
- تأسیس فرمانروائی سرخپوستان از تک با پایتختی تنوختیلان.
- آغاز پادشاهی آیوتهایا (توسط قای‌ها).
- استفاده از کاغذ به جای پوست جانوران (در اروپا).
- ۱۳۵۱-م آغاز سلطنت الصالح صلاح الدین صالح از ممالیک بحری در شام و مصر.
- آغاز سلطنت محمود از تغلقیه در هند.
- آغاز سلطنت فیروزشاه سوم از تغلقیه در هند.
- ۱۳۵۲-م آغاز خلافت معتضد اول (از خلفای عباسی در قاهره).
- آغاز حاکمیت علاءالدین خلیل از قرامانیان در آناتولیای مرکزی.
- درگیری تجاری میان جنوا و ونیز در دریای مدیترانه شرقی و دریای سیاه.
- ۱۳۵۴-م آغاز سلطنت محمد پنجم الغانی از سلسله نصیریان در غرناطه.
- آغاز سلطنت الناصر ناصر الدین حسن از ممالیک بحری در مصر و شام (برای بار دوم).
- تصرف آنکارا (توسط عثمانیان).
- ۱۳۵۵-م تاجگذاری شارل چهارم در رم به عنوان قیصر.
- ۱۳۵۶-م آغاز سلطنت اویس اول از آل جلایر در عراق.
- غلبه انگلیسها بر یوهان دوم پادشاه فرانسه و اسارت او.
- ۱۳۵۷-م فتح دوم تونس توسط امرای مرینی.
- آغاز سلطنت ابواسحاق ابراهیم دوم در تونس.
- دوره هرج و مرج در روسیه غربی (در زمان سلسله باتو بردی بیگ - قولپا - نوروز بیگ محمد مدعی حکومت بودند تا سال ۱۳۸۰).
- ۱۳۵۸-م آغاز سلطنت قطب الدین شاه محمود از مظفریان در اصفهان و ابرقو.
- آغاز سلطنت سکندر شاه اول از شاخه الیاس شاهی در بنگال غربی.
- آغاز سلطنت محمد اول از سلاطین دکن شمالی.

- قیام کشاورزان در فرانسه (معروف به ژاکری).
- قیام مرعشیان در مازندران (۷۶۰ق).
- ۱۳۵۹-م آغاز سلطنت اسماعیل دوم از سلسله نصیریان در غرناطه اسپانیا.
- آغاز حاکمیت محمد دوم السعید از سلسله بنی مرین در مراکش.
- آغاز حاکمیت ابوسالم علی دوم از سلسله مرینیان در مراکش.
- آغاز سلطنت شاه تیمور در ماورالنهر.
- آغاز سلطنت تغلق تیمور در ماورالنهر بعد از استیلای تیمور.
- آغاز سلطنت شهاب الدین شیراشامک از سلاطین کشمیر.
- ۱۳۶۰-م آغاز سلطنت محمد ششم از سلسله نصیریان در غرناطه اسپانیا.
- آغاز سلطنت مراد اول از سلاطین عثمانی در آناتولی بالکان سرزمینهای عربی.
- پیمان صلح برتیکنی (جنگ صد ساله بین فرانسه و انگلیس را خاتمه داد).
- تأسیس دومین امپراتوری مغول در آسیای میانه توسط تیمور لنگ.
- جنگ اتحادیه بازرگانی دریائی علیه والدمار چهارم، پادشاه دانمارک به دلیل ویرانی ویسبیس.
- ۱۳۶۱-م آغاز حاکمیت ابو عمر تاشفین از سلسله مرینیان در مراکش.
- آغاز حاکمیت عبدالحلیم از سلسله مرینیان در مراکش.
- آغاز سلطنت المنصور صلاح الدین محمد از ممالیک بحری در مصر و شام.
- آغاز سلطنت اوروس از اعقاب اوردا در سبیری و روسیه.
- تصرف ایدرنه توسط عثمانیان (و پایتخت قرارداد آن در اروپا توسط آنان).
- ۱۳۶۲-م آغاز خلافت متوکل اول (از خلفای عباسی در قاهره و نخستین دوره خلافت او).
- آغاز سلطنت محمد پنجم از سلسله نصیریان در غرناطه اسپانیا.
- آغاز حاکمیت ابوزیان محمد سوم از سلسله مرینیان در مراکش.
- آغاز حاکمیت عزالدین از سلسله صفاریان در سیستان (تابع مغول).
- پیروزی دانمارکیها بر نیروی اتحادیه بازرگانی دریائی.
- بخشیدن دوک نشین بورگونی توسط ژان پادشاه فرانسه به پسرش فیلیپ جسور.
- ۱۳۶۳-م آغاز سلطنت الاشرف ناصرالدین شعبان دوم از ممالیک بحری در مصر و شام.
- آغاز سلطنت عباس الافضل از سلسله رسولیان در یمن.

- فتح تیرول (توسط هابسبورگها).
- شکست بوسنیائیها و صربها و مجارها از عثمانیان در منطقه ماریتسا.
- ۱۳۶۴-م آغاز سلطنت احمد المنصور از امرای ارتقی شاخه ماردین.
- آغاز سلطنت جلالالدین شاهشجاع در فارس و کرمان از مظفریان (بین پل: ۱۳۵۷).
- ۱۳۶۵-م غارت اسکندریه (توسط پترقرسی).
- تأسیس دانشگاه وین (توسط رودولف چهارم).
- ۱۳۶۶-م آغاز حاکمیت ابوفارس عبدالعزیز اول از سلسله مرینیان در مراکش.
- ۱۳۶۸-م آغاز سلطنت محمود الصالح از امرای ارتقی شاخه ماردین.
- آغاز سلطنت داود المظفر از امرای ارتقی شاخه ماردین.
- آغاز سلسله مینگ در چین و شکست مغولان (تا سال ۱۶۴۴).
- اتمام دیوان اشعار حافظ.
- ۱۳۶۹-م آغاز سلطنت ابوالبقاء خالد دوم در تونس.
- آغاز جنگ مجدد میان فرانسه و انگلیس.
- ۱۳۷۰-م آغاز سلطنت ابوالعباس احمد دوم المستنصر در تونس و الجزایر شرقی.
- آغاز سلطنت تیمور گورخان از بنی تیمور در سمرقند.
- آغاز سلطنت ملک راجا فاروقی از سلاطین فاروقی دکن شمالی.
- آغاز پادشاهی لوئی اول در لهستان.
- انقراض نسل ذکور پیایستها (با مرگ کاسمیر سوم در لهستان).
- ۱۳۷۲-م آغاز حاکمیت ابوزیان محمد چهارم از سلسله مرینیان در مراکش.
- شکست ناوگان انگلیس از کاستیلیان (درآبهای لاروشل).
- ۱۳۷۴-م آغاز حاکمیت ابوالعباس احمد از سلسله مرینیان در مراکش.
- آغاز سلطنت جلالالدین حسین اول از آل جلایر در عراق.
- درگذشت ابن الخطیب شاعر و مورخ عرب (متولد ۱۳۱۳ و صاحب تاریخ اسپانیای اسلامی).
- ۱۳۷۵-م آغاز سلطنت توق تقیا از اعقاب اوردا در سبیری و روسیه.
- آغاز سلطنت تیمور ملک از اعقاب اوردا در سبیری و روسیه.
- آغاز سلطنت علاءالدین مجاهد از سلاطین دکن شمالی.

- آتش بس جنگ صد ساله انگلیس و فرانسه.
- ۱۳۷۶-م آغاز سلطنت المنصور علاءالدین علی از ممالیک بحری در مصر و شام.
- آغاز سلطنت مجدالدین عیسی الظاهر از امرای ارتقی شاخه ماردین.
- آغاز سلطنت غیاث الدین توقتمش از اعقاب اوردا در سبیری و روسیه.
- برگزیده شدن و تنسل پسر قیصر شارل چهارم.
- ۱۳۷۷-م آغاز خلافت معتصم (از خلفای عباسی در قاهره و نخستین دوره خلافت او).
- آغاز خلافت متوکل اول (دومین دوره خلافت او از خلفای عباسی در قاهره).
- آغاز سلطنت الملک الاشرف ممهدالدین اسماعیل اول از سلسله رسولیان در یمن.
- انتقال مقر پاپ گراگوار یازدهم از آویگنون به رُم.
- ۱۳۷۸-م آغاز سلطنت العادل فخرالدین از سلسله ایوبیان در دیار بکر.
- آغاز سلطنت قرايولوك عثمان از ترکمانان آق قویونلو در دیار بکر-آذربایجان-آناطولی شرقی.
- آغاز سلطنت قطب الدین هندال از سلاطین کشمیر.
- آغاز سلطنت داود از سلاطین دکن شمالی.
- آغاز سلطنت محمد دوم از سلاطین دکن شمالی.
- درگذشت قیصر شارل چهارم در پراگ.
- ظهور خاندان مدیچی در ایتالیا (تا سال ۱۴۶۴).
- آغاز بحران در کلیسا (تا سال ۱۴۴۷).
- شکوه ایتالیا (تا سال ۱۵۳۴).
- درگذشت پاپ گرگوریوس یازدهم.
- ۱۳۸۰-م آغاز سلطنت قرا محمد ترمش از ترکمان قراقویونلو در آذربایجان و عراق.
- شکست جنووائیان از ونیزی ها و بازپس گیری کیوجا.
- ۱۳۸۱-م آغاز حاکمیت علاءالدین بن خلیل از قرامانیان در آناطولی مرکزی.
- پیروزی ونیز بر جنوا در جنگ دریائی و حاکمیت آن.
- درهم کوبیده شدن قیام بزرگ دهقانان در انگلستان.
- تحویل دادن دالماسی به مجارستان توسط ونیزی ها.
- شورش ضد مالیات در فرانسه.

- ۱۳۸۲-م آغاز سلطنت الصالح صلاح الدین حاجی دوم از ممالیک بحری در مصر و شام.
 - آغاز سلطنت الظاهر سیف الدین برجی در مصر و شام.
 - آغاز حکمرانی قطب الدین اول از سلسله صفاریان در سیستان.
 - آغاز سلطنت غیاث الدین احمد از آل جلایر در عراق.
 - آغاز سلطنت بایزید از آل جلایر در کردستان.
 - شکست اهالی گنت از سپاهیان سوارکار فرانسوی و فلاندری.
 - نابودی آخرین پادگان مغول در یونان توسط سربازان مینگ.
- ۱۳۸۳-م آغاز خلافت واثق دوم (از خلفای عباسی در قاهره) به سال ۷۸۵ ق.
- ۱۳۸۴-م آغاز حاکمیت موسی از سلسله مرینیان در مراکش.
 - آغاز سلطنت مجاهد الدین زین العابدین علی از مظفریان در جنوب ایران.
 - آغاز سلطنت عماد الدین احمد از مظفریان در کرمان (تا سال ۱۳۹۳).
- ۱۳۸۵-م پایان قیام سربداران (آغاز در سال ۱۳۳۷ م).
 - آغاز نهضت حروفیه.
 - تاجگذاری ژان اول در پرتغال (تا سال ۱۴۳۲).
 - شکست کاستیلیان از پرتغالیها در آلژو باروتا.
 - بنیانگذاری دانشگاه هایدنبرگ.
- ۱۳۸۶-م آغاز خلافت معتصم (برای دومین بار از خلفای عباسی در قاهره).
 - آغاز حاکمیت ابوزیان محمد پنجم از سلسله مرینیان در مراکش.
 - آغاز حاکمیت محمد ششم از سلسله مرینیان در مراکش.
 - آغاز حاکمیت تاج الدین دوم از سلسله صفاریان در سیستان (تابع دولت مغول).
 - شکست لیوپولت سوم پادشاه اتریش در نبرد زمپاخ (توسط سوئیسی ها).
- ۱۳۸۷-م آغاز حاکمیت ابوالعباس احمد از سلسله مرینیان در مراکش.
 - آغاز سلطنت نصره الدین یحیی از مظفریان در یزد (تا سال ۱۳۹۳).
 - آغاز سلطنت منصور از مظفریان در اصفهان - فارس - عراق (تا سال ۱۳۹۳).
 - فتح کامل چین (توسط هونگ و امپراتور مینگ).
 - سرشماری بزرگ در چین.

- ۱۳۸۸-م آغاز سلطنت غیاث الدین تغلق شاه دوم از تغلقیه در هند.
 - بنیانگذاری دانشگاه کلن.
- ۱۳۸۹-م آغاز خلافت متوکل اول (سومین دوره خلافت از خلفای عباسی در قاهره).
 - تسلط ترکان عثمانی بر مجارستان.
 - آغاز سلطنت حاجی دوم از ممالیک در مصر و شام.
 - آغاز سلطنت بایزید اول یلدیوم از سلاطین عثمانی در آناتولیا - بالکان - سرزمینهای عربی.
 - آغاز سلطنت قرایوسف از ترکمانان قراقویونلو در آذربایجان و عراق.
 - آغاز سلطنت ابوبکر شاه از تغلقیه در هند.
 - شکست صربها در دشت آمیل از ترکها.
 - فرمانروائی مارگارتا بر سوئد، دانمارک، نروژ.
- ۱۳۹۰-م حکومت‌الظاهر سیف‌الدین برقوق از ممالیک برجی در مصر و شام (برای بار دوم).
 - غلبه سلاطین عثمانی بر قرامانیان (تا سال ۱۴۰۳ م).
 - آغاز سلطنت ناصرالدین محمدشاه سوم از تغلقیه در هند.
 - آغاز سلطنت غیاث الدین اعظم شاه از شاخه الیاس شاهی در بنگال غربی.
 - درگذشت حافظ (تولد: حدود ۱۳۲۰ م).
- ۱۳۹۱-م آغاز سلطنت یوسف دوم ابوالحجاج از سلسله نصیریان در غرناطه اسپانیا.
 - آغاز سلطنت ظفرخان مظفر اول از سلاطین هند غربی.
 - یورش تیمور لنگ به سرزمین تحت حکومت جرجی خان.
- ۱۳۹۲-م غارت بغداد (توسط تیمور).
 - آغاز حاکمیت ابوالفارس از سلسله مرینیان در مراکش.
 - آغاز سلطنت علاءالدین سکندر شاه اول از تغلقیه در هند.
 - آغاز سلطنت ناصرالدین محمود شاه دوم از تغلقیه در هند.
 - فتح بلغارستان (توسط ترکها).
- ۱۳۹۴-م آغاز سلطنت ابوفارس عبدالعزیز متوکل از سلسله حفصیان در تونس و الجزایر.
 - آغاز سلطنت سکندر بت‌شکن از سلاطین کشمیر.
 - آغاز سلطنت ملک سرور از سلاطین شرقی جونپور.

- ۱۳۹۵-م آغاز سلطنت محمد هفتم المستعین از سلسله نصیریان در غرناطه اسپانیا.
 - آغاز سلطنت تیمور قتلغ از سلسله اعقاب اوردا در سبیری و روسیه.
 - آغاز سلطنت نصرت شاه از تغلقیه در هند.
 - تأسیس اتحادیه گراو بوئدن بر علیه هابسبورگها.
 - شکست اردوی زرین از تیمور لنگ.
- ۱۳۹۶-م نبرد نیکوپولیس (نابودی ارتش صلیبی سیگسموند توسط بایزید، سلطان عثمانی).
- ۱۳۹۷-م آغاز حاکمیت عبدالعزیز دوم از سلسله مرینیان در مراکش.
 - آغاز سلطنت غیاث الدین از سلاطین دکن شمالی.
 - آغاز سلطنت شمس الدین از سلاطین دکن شمالی.
 - آغاز سلطنت تاج الدین فیروز از سلاطین دکن شمالی.
 - اتحادیه کالمار (وحدت نروژ، سوئد، دانمارک در اسکاندیناوی).
- ۱۳۹۸-م آغاز حاکمیت عبدالله از سلسله مرینیان در مراکش.
 - فتح شمال هند توسط تیمورخان.
- ۱۳۹۹-م آغاز حاکمیت ابوسعید عثمان سوم از سلسله مرینیان در مراکش.
 - آغاز سلطنت الناصر ناصرالدین فرج از ممالیک برجی در مصر و شام.
 - آغاز سلطنت محمود شاه دوم از تغلقیه برای بار دوم در هند.
 - آغاز سلطنت مبارک شاه از سلاطین شرقی جونپور.
 - آغاز سلطنت ناصرخان از سلاطین فاروقی دکن شمالی.
- ۱۴۰۰-م آغاز سلطنت احمد الناصر از سلسله رسولیان در یمن.
 - یورش تیمور به ترکمانان قراقویونلو در عراق و آذربایجان.
 - تولد سرجان فور تسکیو (حقوقدان معروف).
 - تأسیس دارالحکمه در قاهره.
- ۱۴۰۱-م آغاز سلطنت شادی بیگ از اعقاب اوردا در سبیری و روسیه.
 - آغاز سلطنت دلاور خان حسینی غوری از سلاطین هند مرکزی.
 - یورش تیمور به سوریه.
- ۱۴۰۲-م آغاز سلطنت محمد اول چلبی از سلاطین عثمانی در آناتولیا و بالکان.

- یورش تیمور علیه ترکان عثمانی.
- آغاز سلطنت شمس الدین ابراهیم از سلاطین شرقی جونپور.
- آغاز فتح جزایر قناری توسط ماجراجویان اروپائی.
- ۱۴۰۳-م آغاز حاکمیت قطب الدین دوم از سلسله صفاریان در سیستان (تابع دولت مغول).
- آغاز حاکمیت محمد دوم از قرامانیان در آناتولیای مرکزی.
- آغاز سلطنت سلیمان اول از سلاطین عثمانی در آناتولی - بالکان.
- فتح از میر از دست شهبسواران یوحنای قدیس (توسط تیمور).
- ۱۴۰۴-م آغاز سلطنت میرانشاه از تیموریان در غرب ایران و عراق بعد از مرگ تیمور.
- جنگ چهار پسر بایزید بر سر امپراتوری عثمانی.
- ۱۴۰۵-م آغاز سلطنت المنصور عزالدین عبدالعزیز از ممالیک بحری در مصر و شام.
- آغاز سلطنت الناصر ناصرالدین فرج از ممالیک برجی در مصر و شام (برای بار دوم).
- آغاز سلطنت خلیل از تیموریان در سمرقند (لین پل: ۱۴۰۴ م و زامباور ۸۰۷ ق).
- آغاز سلطنت شاهرخ از تیموریان در سمرقند (لین پل: ۱۴۰۴ م و زامباور: ۸۰۷ ق).
- آغاز سلطنت الپ خان هوشنگ از سلاطین هند مرکزی.
- فتح سیلان (توسط چین).
- درگذشت تیمورخان در اُترار (چین).
- ۱۴۰۶-م آغاز خلافت مستعین (از خلفای عباسی در قاهره) به سال ۸۰۸ ق.
- آغاز سلطنت صالح از امرای ارتقی شاخه ماردین.
- آغاز سلطنت قرایوسف از ترکمانان قراقویونلو در آذربایجان و عراق.
- درگذشت ابن خلدون مورخ عرب (متولد ۱۳۳۲-م).
- فتح پیسا (توسط فلورانس).
- ۱۴۰۷-م آغاز سلطنت یوسف سوم ابوالحجاج از سلسله نصیریان در غرناطه اسپانیا.
- آغاز سلطنت پولاد از اعقاب اوردا در سبیری و روسیه.
- ۱۴۰۹-م آغاز سلطنت خلیل از تیموریان در غرب ایران و عراق بعد از مرگ تیمور.
- یورش لهستانی ها و لیتوانی ها به منطقه اتحادیه روحانیون کلیسائی آلمان.
- باز پس گیری دالماسی (توسط ونیزی ها).

- ۱۴۱۰-م آغاز سلطنت تیمور از اعقاب اوردا در روسیه و سبیری.
- آغاز سلطنت شاه ولد از آل جلایر در عراق.
- آغاز سلطنت سیف الدین حمزه شاه از شاخه الیاس شاهی در بنگال غربی.
- درگذشت روپرشت شاه.
- شکست شهسوران توتونی از لهستانی‌ها (در نبرد تاینبرک).
- ۱۴۱۱-م آغاز سلطنت محمود بن ولدازآل جلایر در عراق تحت قیمومت مادرش تندو.
- آغاز سلطنت احمد خان از سلاطین هند غربی.
- پیمان صلح تورن (اتحادیه سیاسی مذهبی آلمان از لیتوانی غربی به نفع لهستان عقب‌نشینی کرد).
- آغاز امپراتوری سیگیسموند در آلمان.
- ۱۴۱۲-م آغاز سلطنت العادل المستعین از ممالیک برجی در مصر وشام.
- آغاز سلطنت الموید سیف الدین شیخ از ممالیک برجی در مصر وشام.
- آغاز سلطنت جلال الدین از اعقاب اوردا در سبیری و روسیه.
- آغاز سلطنت کریم بردی از اعقاب اوردا در سبیری و روسیه.
- آغاز سلطنت شهاب‌الدین بایزید شاه از الیاس شاهی در بنگال غربی.
- ۱۴۱۳-م آغاز سلطنت دولت خان لودی از تغلقیه در هند.
- ۱۴۱۴-م آغاز خلافت معتضد دوم (از خلفای عباسی در قاهره) به سال ۸۱۶ ق.
- آغاز سلطنت کبک از اعقاب اوردا در سبیری و روسیه.
- آغاز سلطنت عیال از تیموریان در غرب ایران و عراق بعد از مرگ تیمور.
- آغاز سلطنت آیلنکر از تیموریان در غرب ایران و عراق بعد از مرگ تیمور.
- آغاز سلطنت خضرخان از سلسله سادات در هند.
- آغاز سلطنت علاءالدین فیروزشاه از شاخه الیاس شاهی در بنگال غربی.
- آغاز سلطنت جلال الدین محمد شاه از شاخه راجاگنشه در بنگال غربی.
- تولد جامی.
- شورای کنستانس (شورائی که قصد محدود کردن قدرت پاپ و کلیسا را داشت).
- ۱۴۱۵-م آغاز سلطنت اویس دوم از آل جلایر در عراق.
- اشغال آرگاو (توسط هم‌پیمانان سوئیس).

- هجوم هنری پنجم پادشاه انگلیس به فرانسه.
- ۱۴۱۶-م آغاز سلطنت علی میرزاخان از سلاطین کشمیر.
- ۱۴۱۷-م آغاز سلطنت محمد هشتم المستمسک از سلسله نصیریان در غرناطه اسپانیا (۸۲۰ ق).
- آغاز سلطنت جبار بردی از اعقاب اوردا در سبیری و روسیه.
- انتخاب پاپ مارتین پنجم توسط روحانیت.
- ۱۴۱۹-م آغاز حکمرانی شمس الدین از سلسله صفاریان در سیستان (تابع مغول).
- غلبه مالیک بر قرامانیان تا سال ۱۴۱۲ م.
- آغاز سلطنت الغ محمد از اعقاب اوردا در روسیه و سبیری (این خان با دولت بردی و براق سه خان رقیب همدیگر بودند).
- فتح زون توسط انگلیسیها.
- ۱۴۲۰-م آغاز سلطنت دولت بردی از اعقاب اوردا در سبیری و روسیه.
- آغاز سلطنت اسکندر از ترکمانان قراقویونلو در آذربایجان و عراق.
- آغاز سلطنت زین العابدین شاهی خان از سلاطین کشمیر.
- اعلام جنگ صلیبی بر علیه هوسیتها توسط پاپ مارتین پنجم.
- ورود پرتغالیها به آفریقا.
- آغاز حاکمیت سلسله مرینیان.^(۱)
- ۱۴۲۱-م آغاز سلطنت المظفر احمد از مالیک برجی در مصر و شام.
- آغاز سلطنت الظاهر سیف الدین ططار در مصر و شام از مالیک برجی.
- آغاز سلطنت الصالح ناصرالدین محمد از مالیک برجی در مصر و شام.
- آغاز حاکمیت مجدد محمد دوم از قرامانیان در آناتولیای مرکزی.
- آغاز سلطنت مراد دوم از سلاطین عثمانی در آناتولیای بالکان و سرزمینهای عربی.
- آغاز سلطنت محمد بن ولد از آل جلایر در عراق.
- آغاز سلطنت معزالدین مبارک شاه دوم از سلسله سادات در هند.

۱ - بوسورث، عبدالوادی را اولین حاکم، ولین پل ابومحمد عبدالحق در سال ۸۳۱ ق. و زامباور نیز ابومحمد را ذکر نموده است.

- ۱۴۲۲-م آغاز سلطنت الاشرف سیف الدین برس بیگ از ممالیک برجی در مصر و شام.
- آغاز سلطنت براق از اعقاب اوردا در سبیری و روسیه.
- آغاز سلطنت محمود بن ولد برای بار دوم از آل جلایر در عراق.
- آغاز سلطنت احمد اول ولی از سلاطین دکن شمالی.
- ۱۴۲۴-م آغاز سلطنت عبدالله المنصور از سلسلهٔ رسولیان در یمن.^(۱)
- آغاز سلطنت علاء الدین علی از قرامانیان در آناتولیای مرکزی.
- آغاز حاکمیت تاج الدین ابراهیم از قرامانیان در آناتولیای مرکزی.
- آغاز سلطنت حسین دوم از آل جلایر در عراق تا سال (۱۴۳۲-م) و به دنبال آن استیلای ترکمانان قراویونلو بر جنوب عراق.
- شکست فرانسویان از بدفرد (در ورنوی).
- ۱۴۲۶-م آغاز سلطنت حاجی گرای از خانات کریمه.^(۲)
- ۱۴۲۷-م آغاز سلطنت اسماعیل دوم اشرف از سلسلهٔ رسولیان در یمن.
- آغاز سلطنت الغ محمد از اعقاب اوردا در سبیری و روسیه.
- ۱۴۲۸-م آغاز سلطنت محمد نهم الصغیر از سلسلهٔ نصیریان در غرناطه اسپانیا.
- آغاز سلطنت ابوزکریا یحیی از سلسلهٔ وطاسیان.
- آغاز سلطنت الظاهر یحیی از سلسلهٔ رسولیان در یمن.
- ۱۴۲۹-م آغاز سلطنت ابوالخیر حکمران خوارزم از اعقاب جوچی (تا سال ۱۴۶۸ م).
- تاجگذاری شارل هفتم در ریمس.
- ۱۴۳۰-م آغاز سلطنت محمد هشتم از سلسلهٔ نصیریان در غرناطه اسپانیا (دوره دوم سلطنت).
- فتح مقدونیه و اپیروس (توسط ترکها).
- ۱۴۳۱-م شورای بسل (محدود کردن قدرت پاپ و کلیسا).
- کشف جزایر آزور (توسط پرتغالیها).
- ۱۴۳۲-م آغاز سلطنت یوسف چهارم از سلسلهٔ نصیریان در غرناطه اسپانیا.

۱- لین پل سال ۱۴۲۶ م. آورده است.

۲- لین پل وزامباور ۱۴۲۰ م یا ۸۲۳ ق، را ذکر کرده‌اند.

- آغاز سلطنت محمد هشتم از سلسله نصیریان در غرناطه اسپانیا (دوره سوم سلطنت).
- سلطنت هانری در پرتغال (تا سال ۱۴۶۰).
- ۱۴۳۳-م آغاز سلطنت الملك الصالح صلاح الدین از سلسله ایوبیان در دیار بکر.
- آغاز سلطنت سید احمد اول از اعقاب اوردا در سبیری و روسیه.
- آغاز سلطنت شمس الدین احمد شاه از راجا گنشه در بنگال غربی.
- تاجگذاری زیگمنوند به عنوان قیصر (توسط پاپ اوینگن).
- ۱۴۳۴-م آغاز سلطنت ابو عبدالله محمد چهارم المنتصر از حفصیان. (۱)
- مغلوب شدن هوسیت های رادیکال در حوالی لیبان.
- ۱۴۳۵-م آغاز سلطنت ابو عمر عثمان از حفصیان در تونس و الجزایر.
- آغاز سلطنت کوچوک محمد از اعقاب اوردا در سبیری و روسیه.
- آغاز سلطنت حمزه از ترکمانان آق قویونلو در دیار بکر- آناتولی شرقی - آذربایجان.
- آغاز سلطنت محمد شاه چهارم از سلسله سادات در هند.
- آغاز سلطنت غزنی خان محمد از سلاطین هند مرکزی.
- صلح وردینگبرگ. (۲)
- پیمان صلح بین شارل هفتم پادشاه فرانسه با فیلیپ حاکم بورگوند در آراس.
- ۱۴۳۶-م آغاز سلطنت مسعودخان از سلاطین هند مرکزی (۸۳۹ق).
- آغاز سلطنت محمود شاه اول خلجی از شاخه خلجی در هند مرکزی (۸۳۹ق).
- آغاز سلطنت علاء الدین احمد دوم از سلاطین دکن شمالی (۸۳۹ق).
- ۱۴۳۷-م آغاز سلطنت العزیز جمال الدین یوسف از ممالیک برجی در مصر و شام.
- آغاز سلطنت ناصر الدین محمود شاه از شاخه الیاس شاهی از نودر بنگال غربی.
- آغاز سلطنت عادل خان اول از سلاطین فاروقی دکن شمالی.
- درگذشت قیصر زیگیسموند (آخرین قیصر از خانواده لوکزامبورگها).
- آغاز سلسله هابسبورگ در آلمان.

۱ - زامباور و لین پل سال ۸۳۷ ق ذکر کرده اند.

۲ - پادشاه دانمارک ملزم به رسمیت شناختن برتری اتحادیه بازرگانی دریایی شد.

- ۱۴۳۸-م آغاز سلطنت سیف الدین جقمق از ممالیک برجی در شام و مصر.
 - آغاز حکمرانی نظام الدین یحیی از سلسله صفاریان در سیستان (تابع مغول).
 - آغاز سلطنت جهانشاه از ترکمانان قراقویونلو در آذربایجان و عراق.
 - اختراع صنعت چاپ (توسط گوتنبرگ).
- ۱۴۳۹-م آغاز سلطنت الاشرف اسماعیل سوم از سلسله رسولیان در یمن (۸۴۲ق).
 - پیمان اتحاد فلورانس.^(۱)
- ۱۴۴۰-م آغاز سلطنت محمود شاه از سلاطین جونپور.
 - پادشاهی فردریش حاکم شتیرمارک در آلمان.
- ۱۴۴۱-م آغاز خلافت مستکفی دوم (از خلفای عباسی در قاهره).
 - آغاز سلطنت میران مبارک خان اول از سلاطین فاروقی دکن شمالی.
 - آغاز تجارت بردگان سیاه (توسط پرتغالیها).
- ۱۴۴۲-م آغاز سلطنت یوسف المظفر از سلسله رسولیان در یمن (۸۴۵ق).
 - آغاز اغتشاش در حاکمیت سلسله رسولیان (در سال ۱۴۵۴ م. طاهریان به قدرت رسیدند).
 - آغاز سلطنت محمد کریم از سلاطین هند غربی.
 - فتح ناپل توسط آلفونس پادشاه آراگون و سیسیل.^(۲)
 - گشایش ایپروس در یونان توسط عثمانیان.
- ۱۴۴۴-م آغاز سلطنت محمد دهم الاحنف از سلسله نصیریان در غرناطه اسپانیا (۸۴۸ق).
 - آغاز سلطنت محمد دوم فاتح از سلاطین عثمانی در آناتولیا - بالکان - سرزمینهای عربی.
 - آغاز سلطنت جهانگیز از ترکمانان آق قویونلو در دیاربکر - آناتولی شرقی - آذربایجان.
- ۱۴۴۵-م آغاز سلطنت سعد المستعین از سلسله نصیریان در غرناطه اسپانیا (۸۴۹ق).
 - رسیدن به کاپ ورده توسط پرتغالیها در سفرهای اکتشافی ساحل غربی آفریقا (۸۴۹ق).
- ۱۴۴۶-م آغاز سلطنت محمد دهم از سلسله نصیریان در غرناطه (دوره دوم سلطنت ۸۵۰ق).
 - آغاز سلطنت مراد دوم از سلاطین عثمانی دوره دوم سلطنت (۸۵۰ق).

۱ - بین امپراتوری روم شرقی و غربی که خیلی زود توسط روسها نادیده گرفته شد.

۲ - این شهر مرکز اومانسم شد.

- آغاز سلطنت علاءالدین عالم شاه از سلسله سادات در هند. (۸۵۰ ق).
- ۱۴۴۷-م آغاز سلطنت الغ بیگ از تیموریان در سمرقند.
- آغاز پادشاهی کاسیمیر چهارم شاهزاده بزرگ لیتوانی.
- اعلام جمهوری در میلان.
- فراگیر شدن رنسانس در رم (تاسال ۱۴۹۲).
- ۱۴۴۸-م آغاز سلطنت علی بن حجاج از سلسله وطاسیان.
- غلبه ترکها بر مجارستانها (در دشت آمل).
- چاپ اولین نشریات ادواری در آلمان.
- پادشاهی کریستیان اول (در سوئد).
- ۱۴۴۹-م آغاز سلطنت عبداللطیف از تیموریان در سمرقند.
- آغاز سلطنت بابر از تیموریان در خراسان بعد از وفات الغ بیگ.
- ۱۴۵۰-م آغاز سلطنت عبدالله میرزا از تیموریان در سمرقند.
- آغاز حاکمیت فرانچسکو سفورزا در میلان.
- تأسیس سفارت به شکل امروزی (توسط شاهزاده میلان در ایتالیا).
- ۱۴۵۱-م آغاز خلافت قائم (از خلفای عباسی در قاهره).
- آغاز سلطنت محمد دوم از سلاطین عثمانی دوره دوم سلطنت در آناتولی - بالکان.
- آغاز سلطنت ابو سعید از تیموریان در سمرقند.
- آغاز سلطنت بهلول لودی از سلاطین لودی در هند.
- آغاز سلطنت قطب الدین احمد دوم از سلاطین هند غربی.
- ۱۴۵۲-م آغاز سلطنت الملک الکامل چهارم احمد از سلسله ایوبیان در دیار بکر.
- تاجگذاری فردریش سوم توسط پاپ نیکلای پنجم (آخرین تاجگذاری در رُم).
- چاپ یک انجیل ۴۲ سطری توسط یوهانس گوتنبرگ در شهر منیتسن.
- تولد لئوناردو داوینچی (مرگ ۱۵۱۹).
- ۱۴۵۳-م آغاز سلطنت سعد از سلسله نصیریان در غرناطه اسپانیا (برای بار دوم).
- آغاز سلطنت المنصور فخرالدین عثمان از ممالیک برجی در شام و مصر.
- آغاز سلطنت الاشرف سیف الدین اینال از ممالیک برجی در شام و مصر.

- آغاز سلطنت اوزن حسن از ترکمانان آق‌قویونلو در آناتولی شرقی - آذربایجان - دیار بکر.
- فتح قسطنطنیه (توسط محمد دوم از ترکها).
- پایان امپراتوری روم شرقی (و قرار دانشمندان یونانی به ایتالیا و ایجاد رنسانس در آنجا).
- پایان قرون وسطی در آغاز عصر جدید (طبق نظر برخی از محققین کشف امریکا در سال ۱۴۹۲، پایان قرون وسطی تلقی می‌شود).
- ۱۴۵۵-م آغاز خلافت مستنجد (از خلفای عباسی در قاهره).
- آغاز جنگ داخلی در انگلستان (معروف به جنگ گل‌ها).
- واگذاری اختیارات قانونی گینه تا هند شرقی به پرتغالیها (توسط پاپ).
- ۱۴۵۶-م آغاز سلطنت حیدرگرای از خانان کریمه.
- آغاز سلطنت حاجی‌گرای از خانان کریمه (برای بار دوم).
- فتح آتن (توسط قوای عثمانی).
- ۱۴۵۷-م آغاز سلطنت محمودبن بابر از تیموریان در خراسان بعد از وفات الغ‌بیگ.
- آغاز سلطنت محمد شاه از سلسله سلاطین شرقی جونپور.
- آغاز سلطنت عادل‌خان دوم از سلاطین فاروقی دکن شمالی.
- فتح مارین بورگ (توسط کاسیمیر چهارم پادشاه لهستان).
- ۱۴۵۸-م آغاز سلطنت داود از سلاطین هند غربی.
- آغاز سلطنت محمود اول بگرا از سلاطین هند غربی.
- آغاز سلطنت حسین شاه از سلاطین شرقی جونپور.
- آغاز سلطنت علاءالدین همایون ظالم از سلاطین دکن شمالی.
- ۱۴۵۹-م آغاز سلطنت محمد اول الشیخ از سلسله وطاسیان (لین‌پل در سال ۸۷۵ ق. ذکر کرده است).
- آغاز سلطنت ابوسعید از تیموریان در خراسان بعد از وفات الغ‌بیگ.
- ۱۴۶۰-م آغاز سلطنت رکن‌الدین باریک شاه از شاخه الیاس شاهی از نو درینگال غربی.
- سلطنت آلفونسو در پرتغال (تا سال ۱۴۸۱).
- اشغال تورگا (توسط هم پیمانان سوئسی).
- تأسیس دانشگاه بال.
- ۱۴۶۱-م آغاز سلطنت المؤید شهاب‌الدین احمد از معالیک برجی در شام و مصر.

- آغاز سلطنت الظاهر سیف‌الدین خوش‌قدم از ممالیک برجی در شام و مصر.
- آغاز سلطنت نظام از سلاطین دکن شمالی.
- ۱۴۶۲-م آغاز سلطنت علی‌ابوالحسن از سلسله نصیریان در غرناطه اسپانیا.
- آغاز سلطنت خلیل از سلسله ایوبیان در دیار بکر.
- ۱۴۶۳-م آغاز حاکمیت اسحاق از قرامانیان در آناتولیای مرکزی.
- آغاز سلطنت محمد سوم لشگری از سلاطین دکن شمالی.
- خرید شهرهای سُم از دوک بورگونی (توسط لوئی یازدهم).
- اشغال بوسنی - هرزگوین توسط ترکهای عثمانی.
- ۱۴۶۴-م آغاز حاکمیت پیراحمد از قرامانیان در آناتولیای مرکزی.
- آغاز اولین سرویس دهی پست دولتی.
- ۱۴۶۵-م آغاز سلطنت احمد از اعقاب اوردا در سبیری و روسیه.
- به بند کشیده‌شدن ادوارد چهارم (توسط هنری ششم).
- تأسیس نخستین چاپخانه ایتالیا (در سویاکو).
- ۱۴۶۶-م آغاز سلطنت نور دولت گرای از خانات کریمه.
- آغاز سلطنت منگلی گرای از خانات کریمه. (۱)
- دومین پیمان صلح تُرن. (۲)
- نخستین چاپ کتاب مقدس انجیل (به زبان آلمانی در استراسبورگ).
- ظهور لهستان به عنوان قدرتمندترین کشور اروپایی.
- ۱۴۶۷-م آغاز سلطنت الظاهر سیف‌الدین بل بیگ از ممالیک برجی در شام و مصر.
- آغاز سلطنت حسن علی از ترکمانان قراقویونلو در عراق و آذربایجان.
- آغاز حاکمیت شارل (معروف به شجاع) در بورگوند.
- ۱۴۶۸-م آغاز سلطنت الظاهر تمریغا از ممالیک برجی در شام و مصر.
- آغاز سلطنت الاشرف سیف‌الدین قاث بیگ در شام و مصر از ممالیک برجی.

۱ - لین‌پل: ۱۴۶۹ م، زامباور ۸۷۲ ق.

۲ - انجمن سیاسی مذهبی آلمان مناطق پُمِرل - ارم لند - کولم را به لهستان واگذار کرد.

● ۱۴۶۹-م آغاز سلطنت احمد بن ابی سعید از تیموریان در سمرقند.^(۱)

○ آغاز سلطنت یادگار محمد از تیموریان در خراسان بعد از وفات الغ بیگ.

○ آغاز سلطنت غیاث شاه از سلاطین خلجی هند مرکزی.

○ تسخیر مکزیك (توسط اسپانیا).

○ تولد ماکیاول.^(۲)

● ۱۴۷۰-م آغاز سلطنت محمد دوم پرتغالی از

سلسله وطاسیان.^(۳)

○ آغاز سلطنت حسین بایقرا از تیموریان در

خراسان بعد از وفات الغ بیگ.

○ پادشاهی موقت ستن ستورد (بعد از مرگ شارل هشتم در سوئد).

○ آغاز سلطنت حیدر شاه حاجی خان از سلاطین کشمیر.

● ۱۴۷۱-م آغاز سلطنت حسن از سلاطین کشمیر.

● ۱۴۷۳-م تولد کوپرنیک.^(۴)

● ۱۴۷۴-م آغاز حاکمیت قاسم از قرامانیان در آناتولیای مرکزی.

○ آغاز سلطنت نور دولت گرای از خانان کریمه برای بار دوم.

○ آغاز سلطنت شمس الدین یوسف شاه از الیاس شاهی از نو در بنگال غربی.

○ صلح سوئیس و اتریش.

● ۱۴۷۵-م آغاز سلطنت منگلی گرای از خانان کریمه (لین پل ۸۸۳ ق - ۱۴۷۸ م آورده است).

○ فتح لو ترینگن توسط شارل ملقب به شجاع، حاکم بورگوند.

● ۱۴۷۶-م آغاز سلطنت نور دولت از خانان کریمه برای بار دوم.

○ شکست مجدد شارل دلیر از سوئیس ها.

نیکولو ماکیاولی

۱ - لین پل: ۱۴۶۷ م، زامبار ۸۷۲ ق.

۲ - نیکولو ماکیاولی به عنوان نماینده رنسانس و در مرکز این خیزش یعنی ایتالیا متولد شد. او منکر قانون الهی بود و چون دیدی بدبینانه نسبت به سرشت انسان داشت، استفاده از دروغ و زور را مجاز می دانست.

۳ - لین پل در این سال «سعید» را ذکر کرده است.

۴ - وی منجم لهستانی بود که ثابت کرد زمین مرکز عالم نیست و در حال گردش می باشد. او به سال ۱۵۴۳ درگذشت.

● ۱۴۷۷-م آغاز اصلاح دینی در سوئیس (تا سال ۱۵۳۰).

○ کشته شدن شارل دلیر (توسط سویسی‌ها).

○ تأسیس نخستین چاپخانه در انگلستان.

● ۱۴۷۸-م آغاز سلطنت منگلی گرای برای بار دوم از خانات کریمه.

○ آغاز سلطنت خلیل از ترکمانان آق‌قویونلو در آناتولی شرقی - آذربایجان - دیار بکر.

○ آغاز سلطنت یعقوب از ترکمانان آق‌قویونلو در آناتولی شرقی - آذربایجان - دیار بکر.

○ تشکیل دادگاه تفتیش عقاید در اسپانیا (برای ریشه‌کن کردن یهودیان و مسلمانان).

● ۱۴۷۹-م آغاز خلافت متوکل دوم (از خلفای عباسی در قاهره) به سال ۸۸۴ ق.

○ آغاز حاکمیت پیر احمد و قاسم با هم، از قرامانیان در آناتولیای مرکزی.

● ۱۴۸۰-م آغاز حکمرانی شمس‌الدین محمد از سلسله صفاریان در سیستان (تابع مغول).

○ فتح بخش سفلی اطیش و وین (توسط مجارها).

○ اجرای تحقیق و پیگرد جهت مبارزه با ملاحده در اسپانیا.

● ۱۴۸۱-م آغاز سلطنت بایزید دوم از سلاطین عثمانی در بالکان - آناتولی -

سرزمین‌های عربی.

○ آغاز سلطنت اشتراکی شیخ احمد - سید احمد دوم - مرتضی - از اعقاب اوردا در سبیری و روسیه. (۱)

○ آغاز سلطنت ژان دوم در پرتغال (تا سال ۱۴۹۵).

○ آغاز سلطنت سکندر شاه دوم از الیاس شاهی نو در بنگال غربی.

○ آغاز سلطنت جلال‌الدین فتح شاه از الیاس شاهی نو در بنگال غربی.

○ آغاز جنگ بین ایزیل از کاستیل و فردیناند از آراگون بر سر گرانادا.

○ آغاز جنگهای ایران و دولت عثمانی.

● ۱۴۸۲-م آغاز سلطنت محمد یازدهم ابو عبدالله از سلسله نصیریان در غرناطه اسپانیا

(دومین دوره سلطنت).

○ آغاز سلطنت محمود از سلاطین دکن شمالی.

۱ - شکست شیخ احمد به دست خانهای گرای کریمه در سال ۱۵۰۲ م (و ضمیمه شدن اردوی زرین به اردوی

تاتارهای کریمه) بوده است.

- رسیدن دریانوردان پرتغالی به مصب رودخانه کنگو.
- ۱۴۸۳-م آغاز سلطنت علی ابوالحسن از سلسله نصیریان در غرناطه اسپانیا (دومین مرتبه).
- غلبه سلاطین عثمانی بر قرامانیان آناتولی.
- مرگ ادوارد چهارم.
- ۱۴۸۴-م تشریح بدن آدمی برای نخستین بار توسط (موندینو دولوزی).
- ۱۴۸۵-م آغاز سلطنت محمد دوازدهم الزغل در غرناطه اسپانیا.
- آغاز حکومت تئودورها در انگلیس.
- آغاز پادشاهی هنری تیودور (به عنوان هنری هفتم).
- ۱۴۸۶-م آغاز پادشاهی ماکسیمیلیان (به عنوان پادشاه آلمان).
- ترجمه آثار ارسطو به لاتین.
- پایان جنگ گل‌ها.^(۱)
- ۱۴۸۷-م آغاز سلطنت محمد یازدهم از سلسله نصیریان در غرناطه اسپانیا (در سال ۱۴۹۲ اسپانیاییها غلبه پیدا کردند).
- آغاز سلطنت سلطان شاهزاده باریک شاه از شاخه حبشیان در بنگال غربی.
- آغاز سلطنت سیف الدین فیروز شاه از شاخه حبشیان در بنگال غربی.
- ۱۴۸۸-م آغاز سلطنت ابوزکریایحی از سلسله حفصیان.
- اتحاد اشراف و شهرهای شوابن در اتحادیه شوابی.
- تولد لوتر.^(۲) ⊛
- ۱۴۸۹-م آغاز سلطنت عبدالؤمن از سلسله حفصیان در تونس والجزایر.
- آغاز سلطنت نظام خان سکندر دوم از سلاطین لودی در هند.
- آغاز سلطنت محمد از سلاطین کشمیر.

مارتین لوتر

۱ - جنگهای داخلی انگلستان که در سال ۱۴۵۵ شروع شده بود.

۲ - او مصلح و رفورمر مسیحی بود که در آلمان زاده شد. از مهمترین عقاید او می‌توان به وجدان و کتاب (بجای اعتراف و کلیسا)، اعتراض به کلیسا و وجوب اطاعت از دولت اشاره کرد.

● ۱۴۹۰-م آغاز حاکمیت ابویحیی زکریا دوم (به نقل از بوسورث، ولی لین پل و زامباور یحیی سوم را در سال ۸۹۳ آورده‌اند).

- آغاز سلطنت بایسنقر از ترکمانان قراقویونلو در دیار بکر - آذربایجان - آناتولیای شرقی.
- آغاز سلطنت ناصرالدین محمود شاه از حبشیان در بنگال غربی.
- آغاز سلطنت فتح شاه از سلاطین کشمیر.
- اتحاد سلطنت مجارستان و بوهمن (با پادشاهی ولادیسلاو دوم).
- ۱۴۹۱-م آغاز سلطنت شمس الدین مظفر شاه از حبشیان در بنگال غربی.
- ۱۴۹۲-م آغاز فتح دریاها توسط کریستف کلمب (تا سال ۱۵۱۷). *

کشتی سانتاماریای کریستف کلمب

- فتح گرانادا (غرناطه) توسط اسپانیاییهای مسیحی (۸۹۷ق) و رانده شدن یهودیان از این کشور.
- کشیده شدن تجارت دریائی از مدیترانه به اقیانوس اطلس.
- کشف امریکا و کوبا.
- درگذشت جامی (تولد ۱۴۱۴ - م).
- گرایش اجباری اسپانیا از سال ۱۳۱۹ تا این زمان به مسیحیت.
- شروع خاندان بورژیا (تا سال ۱۵۰۳).

- ۱۴۹۳-م آغاز سلطنت رستم (از ترکمانان آق‌قویونلو در دیار بکر - آذربایجان - آناتولی شرقی).
 - اعلام «فرمان تقسیم» از طرف پاپ.^(۱)
- ۱۴۹۴-م آغاز حاکمیت ابو عبدالله محمد پنجم المتوکل از حفصیان در تونس والجزایر.
 - آغاز سلطنت محمود بن ابی سعید از تیموریان در سمرقند و استیلای شیانیان در سال ۱۵۰۰ م.
 - آغاز سلطنت سید علاءالدین حسین شاه از سید حسین شاهی در بنگال غربی.
 - یورش شارل هشتم پادشاه فرانسه به ایتالیا و فتح موقت ناپل.
 - قرارداد تُرد سیلاس (تقسیم مناطق جدید الکشف میان اسپانیا و پرتغال).
 - سقوط سیاسی ایتالیا (تا سال ۱۵۳۴).
- ۱۴۹۵-م سلطنت مانوئل در پرتغال (تا سال ۱۵۲۱).
- ۱۴۹۶-م آغاز سلطنت الناصر محمد از ممالیک برجی در شام و مصر.
 - آغاز خلافت مستمسک (از خلفای عباسی در قاهره برای نخستین بار) به سال ۹۰۳ ق.
 - آغاز سلطنت احمد گوده از ترکمانان آق‌قویونلو در آناتولی شرقی - دیاربکر - آذربایجان.
 - آغاز سلطنت مراد از ترکمانان آق‌قویونلو در قم.
 - گرایش اجباری پرتغال به مسیحیت.
 - رانده شدن یهودیان از پرتغال.
- ۱۴۹۸-م آغاز سلطنت الظاهر قانصوح از ممالیک برجی در شام و مصر.
 - آغاز سلطنت الوند از آق‌قویونلو در آذربایجان و اواخر عمر در دیاربکر.
 - آغاز سلطنت محمد میرزا از ترکمانان آق‌قویونلو در فارس.
 - آغاز سلطنت محمد از سلاطین کشمیر برای دومین بار.
 - سفر دریائی واسکودگاما به خلیج فارس و آغاز استعمار پرتغال.
 - رسیدن واسکودگاما به هند.
 - آغاز رخنه استعمارگرانه انگلیس در ایران.
 - سومین سفر کریستف کلمب.

۱ - پاپ براساس این فرمان امریکای شمالی و مرکزی و قسمتی از امریکای جنوبی را به اسپانیا، و چین و هند و ژاپن و سایر سرزمینهای شرقی و افریقا را به پرتغال واگذاشت.

● ۱۴۹۹-م آغاز سلطنت فتح شاه از سلاطین کشمیر برای بار دوم.

○ فتح ولایت میلان توسط سپاه فرانسوی.

○ صلح بازل (جدا شدن سوئیس از امپراتوری).

● ۱۵۰۰-م آغاز سلطنت الاشرف جانبلات از مماليك برجی در شام و مصر.

○ آغاز سلطنت محمد شیبانی (فاتح ماورالنهر) از اعقاب جوچی.

○ آغاز سلطنت محمد از سلاطین کشمیر برای بار سوم.

○ کشف برزیل برای پرتغال (توسط پدرو کابرال).

○ توافق لوئی دوازدهم بافرناند و پادشاه آراگون (در مورد تقسیم پادشاهی ناپل).

● ۱۵۰۱-م آغاز سلطنت العادل سیف الدین تومان بیگ از مماليك برجی در شام و مصر.

○ آغاز سلطنت الاشرف قانصوح الغوری از مماليك برجی در شام و مصر.

○ آغاز سلسله صفویه توسط شاه اسماعیل صفوی در تبریز و دستور اذان به شیوه تشیع (به

سال ۹۰۷ ق تا ۱۷۳۵ م).

● ۱۵۰۲-م آغاز سلطنت مراد از ترکمانان آق قویونلو (که بعداً در بگانه حکمرانی کرد و بالاخره

استیلای صفویان در سال ۱۵۰۸).

○ کشف ساحل هندوراس تا پاناما توسط کریستف کلمب. (آخرین سفر).

○ اختلاف بین فرانسویان و اسپانیاییها در ناپل.

● ۱۵۰۳-م آغاز سلطنت داود خان از سلاطین فاروقی دکن شمالی.

○ مرگ پاپ الکساندر ششم.

○ تسلط پرتغال بر تانگانیکا.

● ۱۵۰۵-م درگذشت ایوان سوم (در روسیه).

○ تسلط پرتغالیها بر سریلانکا.

● ۱۵۰۶-م آغاز سلطنت بدیع الزمان از تیموریان در خراسان بعد از وفات الغ بیگ.

● ۱۵۰۷-م جنگ اتحادیه کامبرای علیه ونیز.

○ اشغال ساحل شرقی آفریقا (توسط پرتغالیها).

● ۱۵۰۸-م آغاز خلافت متوکل سوم (از خلفای عباسی در قاهره برای نخستین دوره).

○ تسلط پرتغال بر عمان.

- ۱۵۰۹-م لشکرکشی کاردینال خیمنت اسپانیائی به شمال آفریقا.
○ تولد کالون. (۱)
- ۱۵۱۰-م آغاز سلطنت کوچ‌کنچو از اعقاب جوچی در ماورالنهر.
○ آغاز سلطنت غزنی خان از سلاطین فاروقی دکن شمالی.
○ آغاز سلطنت عالم خان از سلاطین فاروقی دکن شمالی.
○ آغاز سلطنت عادل خان سوم از سلاطین فاروقی دکن شمالی.
○ فتح گوارا توسط آلبوکرک.
○ انضمام پسکوف به قلمرو واسیلی سوم (امیر مسکو).
○ آغاز سلسله سعدیون در مراکش (تا سال ۱۶۵۹ م).
- ۱۵۱۱-م آغاز حاکمیت محمد المهدی القائم بامرالله (از شرفای حسنی سعدی در سوس که زامباور ۹۱۷ ق. نقل کرده).
○ آغاز سلطنت مظفردوم از سلاطین هند غربی.
○ آغاز سلطنت محمودشاه دوم از سلاطین خلجی هند مرکزی (تا سال ۱۵۱۳-م غلبه سلاطین گجرات).
○ ورود پرتغالیها به مالاکا.
- ۱۵۱۲-م آغاز سلطنت سلیم اول ملقب به یاوز از سلاطین عثمانی در بالکان - آناطولی - سرزمینهای عربی.
● ۱۵۱۳-م عبور بالبائو اسپانیائی از تنگه پاناما به اقیانوس آرام.
○ فتح فلوریدا (برای اسپانیا) توسط خوان پونسه دولئون.
○ ریشه کن شدن اسکا تلندیها در فلادین توسط انگلیسی‌ها.
- ۱۵۱۴-م آغاز سلطنت محمدگرای اول از خانات کریمه.
○ فتح شهر تبریز (توسط ترکها به رهبری سلطان سلیم اول).
○ جنگ چالدران و شکست شاه اسماعیل از عثمانیها (سلطان سلیم اول).
○ مرگ لوئی دوازدهم (پادشاه فرانسه).
- ۱۵۱۵-م آغاز اصلاح دینی در فرانسه (تا سال ۱۵۵۹).

- جانشینی فرانسوای اول (به جای لوئی دوازدهم).
- ۱۵۱۶-م آغاز خلافت مستمسک (از خلفای عباسی در قاهره برای دومین بار).
- درگذشت فردیناند (پادشاه آراگون).
- واگذاری میلان به فرانسه طبق عهدنامه بروکسل.
- تصرف سوریه توسط ترکان عثمانی (که تا سال ۱۹۱۶ ادامه داشت).
- ۱۵۱۷-م آغاز خلافت متوکل سوم (برای دومین بار از خلفای عباسی در قاهره).
- آغاز حاکمیت احمد الاعرج از شرفای حسنی سعدی در مراکش.
- آغاز سلطنت الاشرف تومانیگ از ممالیک برجی در شام و مصر.
- آغاز نهضت اصلاح کلیسا در آلمان (تا سال ۱۵۲۴).
- تسخیر مصر (توسط ترکان عثمانی).
- آغاز حاکمیت محمد شیخ مهد بن المهدی از شرفای حسنی سعدی (که اول در سوس و بعد در فاس حکومت کرد. برخی حکومت او را به جای ۹۲۳ ق، سال ۹۵۱ ق ذکر کرده‌اند).
- ۱۵۱۸-م آغاز سلطنت اسمی احمد سوم از سلاطین دکن شمالی.
- آغاز نهضت اصلاح کلیسا در سوئیس به رهبری اولریش سوینگلی.
- ۱۵۱۹-م آغاز سلطنت ناصرالدین نصرت شاه از سید حسین شاهی در بنگال غربی.
- درگذشت قیصر ماکسیمیلیان اول.
- پیروزی شارل در انتخابات قیصر در فرانکفورت بر رقیب خود فرانس اول.
- ساخته شدن و ایجاد شهرها و انا (پایتخت کوبا).
- ورود قهوه به اروپا از عربستان.
- ۱۵۲۰-م آغاز سلطنت سلیمان دوم قانونی از سلاطین عثمانی در آناتولی - بالکان.
- آغاز سلطنت میران محمد اول از سلاطین فاروقی دکن شمالی.
- قیام ملی سوئدی‌ها (بر علیه کریستیان دوم پادشاه دانمارک به رهبری گوستاو وازا).
- ۱۵۲۱-م آغاز سلطنت علاءالدین از سلاطین اسمی دکن شمالی.
- سلطنت ژان سوم در پرتغال (تا سال ۱۵۵۷).
- ورود ماژلان به فیلیپین.
- فتح بلگراد (توسط عثمانیان).

- ۱۵۲۲-م آغاز سلطنت اسمی ولی الله از سلاطین دکن شمالی.
- برگزیده شدن فردریش فن هلشتین به عنوان پادشاه دانمارک.
- ۱۵۲۳-م استقلال سوئد به رهبری گوستاو اول.
- ۱۵۲۴-م آغاز سلطنت الحسین بن خلیل بن خلیل از سلسله ایوبیان در دیار بکر.
- آغاز سلطنت طهماسب اول از صفویان در ایران.
- آغاز ناآرامی های دهقانان در آلمان علیا.
- ۱۵۲۵-م آغاز سلطنت احمد بن محمد از سلسله وطاسیان (لین پل در سال ۹۳۶ ذکر کرده).
- آغاز سلطنت کلیم الله از سلاطین اسمی دکن شمالی.
- جنگ دهقانان (در آلمان علیا- آلمان مرکزی- تیرویل و سالسبورگ).
- درگذشت فردریش (ملقب به دانا)، شاهزاده حاکم ساکس.
- آغاز جنگ ایمانها در اروپا (تا سال ۱۵۶۰).
- ۱۵۲۶-م آغاز سلطنت ابراهیم اول از سلاطین کشمیر.
- آغاز سلطنت سکندر از سلاطین هند غربی.
- آغاز سلطنت ناصرخان محمود دوم از سلاطین هند غربی.
- آغاز سلطنت بهادر از سلاطین هند غربی.
- آغاز سلطنت ظهیر الدین بابر از شاهان مغول هند.
- فرانس اول پادشاه فرانسه در پیمان صلح مادرید از میلان - جنوا - ناپل - بورگوند صرف نظر کرد.
- پیشاهنگ شدن اطروش در جنگ بر علیه عثمانی ها در اروپا.
- یورش عثمانیان به مجارستان و کشته شدن شاه مجارستان.
- ۱۵۲۷-م آغاز سلطنت نازک از سلاطین کشمیر.
- غارت رُم توسط سپاهیان قیصری (شارل پنجم).
- آغاز نهضت اصلاح کلیسا در دانمارک و سوئد.
- مرگ نیکولا ماکیاولی سیاستمدار و نویسنده ایتالیائی (تولد ۱۴۶۹).
- ۱۵۲۹-م آغاز سلطنت غازی گرای اول از خانات کریمه.
- آغاز سلطنت محمد از سلاطین کشمیر برای بار چهارم.

- صلح کامبرای (خاتمه دادن جنگ بین شارل پنجم و فرانس اول).
- اشغال وین برای اولین بار توسط ترکها.
- ۱۵۳۰-م آغاز سلطنت سعادت گرای اول از خانات کریمه.
- آغاز سلطنت ناصرالدین همایون از شاهان مغول هند.
- تاجگذاری شارل پنجم (در بلونیا به عنوان قیصر توسط پاپ).
- به اجراء در آمدن منشور ورمس توسط مجلس امپراتوری در آگسبورگ.
- تولد ژان بُدُن.^(۱)
- ۱۵۳۱-م آغاز سلطنت مظفرالدین ابوسعید (از اعقاب جوچی در ماورالنهر).
- ۱۵۳۲-م آغاز سلطنت اسلام گرای اول (از خانات کریمه).
- آغاز سلطنت صاحب گرای (از خانات کریمه).
- آغاز سلطنت علاءالدین فیروزشاه از سید حسین شاهی در بنگال غربی.
- متوقف شدن پیشروی ترکها به سوی وین.
- ۱۵۳۳-م فرمانروایی ایوان مخوف (چهارم) در روسیه (تا سال ۱۵۸۵).
- آغاز سلطنت غیاث الدین محمودشاه از سیدحسین شاهی در بنگال غربی.
- آغاز سلطنت شمس الدین از سلاطین کشمیر.
- تأسیس کلیسای دولتی توسط هانری هشتم در انگلستان.
- تجزیه ویتنام شمالی به تونگ کینگ و آنام.
- ۱۵۳۴-م غلبه ترکان عثمانی بر تونس به سرداری خیرالدین باریاوسا.
- آغاز سلطنت ابوالغازی از خاندان جوچی در ماورالنهر.
- آغاز جنگهای مذهبی آلمان بین کاتولیکها و پروتستانها (تا سال ۱۵۵۵).
- افول رنسانس (تا سال ۱۵۷۶).
- ۱۵۳۵-م آغاز سلطنت الحسن به عنوان دست نشانده امپراتور شارل پنجم در تونس و الجزایر.
- گردن زدن توماس مور سیاستمدار انگلیسی (به دلیل به رسمیت نشناختن حاکمیت هانری هشتم).

۱- او فیلسوف سیاسی - اجتماعی فرانسوی بود که «شش کتاب دربارهٔ جمهوری» را نگاشت. مهمترین نظریه او «حاکمیت» یا دو ویدگ، دائم و مطلق، بدون مرز، باشد.

- فتح تونس (توسط شارل پنجم).
- ۱۵۳۷-م آغاز سلطنت میران محمد از سلاطین هند غربی.
- آغاز سلطنت محمود سوم از سلاطین هند غربی.
- آغاز سلطنت احمد شاه از سلاطین فاروقی دکن شمالی.
- آغاز سلطنت مبارک شاه دوم از سلاطین فاروقی دکن شمالی.
- شکست ناوگانهای متحد شارل پنجم (از ریش قرمز و خیرالدین فرمانده ناوگان عثمانی).
- ۱۵۳۸-م فتح عدن توسط عثمانیان.
- ۱۵۳۹-م آغاز سلطنت عبدالله اول از اعقاب جوچی در ماورالنهر.
- آغاز سلطنت شیرشاه سور از افغانهای سوری در بنگال غربی.
- ۱۵۴۰-م آغاز سلطنت عبداللطیف از اعقاب جوچی در ماورالنهر.
- آغاز سلطنت شیرشاه سور از سلاطین سوری در هند.
- آغاز سلطنت خضرخان از افغانهای سوری در بنگال غربی.
- آغاز سلطنت نازک از سلاطین کشمیر برای بار دوم.
- آغاز سلطنت حیدردغلت حکمران کشمیر از جانب همایون مغول.
- عجز شارل پنجم از تصرف الجزیره.
- ۱۵۴۱-م فتح اخن مجارستان توسط ترکها.
- ساخته شدن شهر سانتیاگو توسط پدرود والدیو (فاتح اسپانیایی شیلی).
- ۱۵۴۲-م آغاز سلطنت شیرشاه در هند (تا سال ۱۵۴۵).
- حمایت عثمانیها و پرتغالیها از مسلمین در حبشه.
- ۱۵۴۳-م آغاز سلطنت احمد سوم بر تونس.
- اتحاد شارل با هانری هشتم پادشاه انگلیس بر علیه فرانسه.
- انتشار اثر کپرنیک (بنام گردش اجرام آسمانی).
- ۱۵۴۵-م آغاز سلطنت محمد سوم القسری از سلسلهٔ وطاسیان (که لین پل و زامباور بنام محمد بن احمد در سال ۹۵۷ ق ذکر کرده‌اند).
- آغاز سلطنت اسلام شاه از سلاطین سوری در هند.
- آغاز سلطنت محمدخان سور از افغانهای سوری در بنگال غربی.

- صلح کیریبی.
- روی آوری روسیه به غرب (تا سال ۱۶۹۹).
- گشایش شورای ترانت (جنبش ضد اصلاح دینی یا ضد حمله کلیسای کاتولیک به پروتستان).
- تولد شیخ بهائی.
- ۱۵۴۶-م درگذشت لوتر (مصلح مسیحی) در آلمان.
- ۱۵۴۷-م آغاز سلطنت احمد برای بار دوم از وطاسیان.
- درگذشت هانری هشتم پادشاه انگلستان (وی دستور قتل دوتن از شش همسر خود را صادر کرد).
- پیمان آتش بس پادشاه فردیناند با ترکها.
- آغاز امپراتوری روسیه.
- ۱۵۵۱-م آغاز سلطنت دولت گرای اول از خانان کریمه.
- آغاز سلطنت نازک برای بار سوم از سلاطین کشمیر.
- ۱۵۵۲-م آغاز سلطنت نوروز احمد از اعقاب جوچی در ماورالنهر.
- آغاز سلطنت ابراهیم دوم از سلاطین کشمیر.
- اتحاد موريس حاکم ساکسن با هانری دوم پادشاه فرانسه بر علیه قیصر.
- ۱۵۵۳-م تولد ریچارد هوکر (از مهمترین فلاسفه حقوق، فوت ۱۶۰۰).
- گرایش به کاتولیک در انگلستان (توسط ملکه مری).
- تولد میرعماد خوش نویس ایرانی (فوت ۱۰۲۴ ق).
- ۱۵۵۴-م آغاز سلطنت محمد پنجم عادل شاه از سلاطین سوری در هند.
- آغاز سلطنت ابراهیم سوم از سلاطین سوری در هند.
- آغاز سلطنت احمد سوم از سلاطین هند غربی.
- ۱۵۵۵-م آغاز سلطنت احمدخان سکندر شاه سوم از سلاطین سوری در هند، و غلبه نهائی مغولان به سرداری همایون.
- آغاز سلطنت خضرخان بهادر شاه از افغانهای سوری در بنگال غربی.
- آغاز سلطنت اسماعیل از سلاطین کشمیر.
- آغاز سلطنت همایون برای بار دوم از شاهان مغول در هند.
- معاهده صلح مذهبی بین کاتولیکها و پروتستانها (بازگشت مذهب کاتولیک به انگلیس).

- فتح دولت دهلی توسط همایون تیموری.
- شورش هلند (تا سال ۱۶۴۸).
- آغاز دوره وجد انگلیس (تا سال ۱۶۴۸).
- آغاز سلطنت ملکه کبیر انگلستان (تا سال ۱۶۰۳).
- ۱۵۵۶-م آغاز سلطنت پیر محمد اول از اعقاب جوچی در ماورالنهر.
- آغاز سلطنت جلال الدین اکبر اول از شاهان مغول هند.
- کنار رفتن قیصر شارل پنجم پادشاه اسپانیا به نفع پسرش فیلیپ.
- آغاز مبارزات بر سر قدرت در ایتالیا (تا سال ۱۶۴۸).
- عصر طلایی هنر اسپانیا (تا سال ۱۶۸۲).
- عصر طلایی ادبیات اسپانیا (تا سال ۱۶۶۵).
- ۱۵۵۲-م آغاز حاکمیت عبدالله الغالب از شرفای حسنی سعدی در مراکش.
- آغاز سلطنت حبیب از سلاطین کشمیر.
- سلطنت سباستیان در پرتغال و سپس سلطنت فیلیپ دوم پادشاه اسپانیا در این کشور.
- اعلام ورشکستگی اسپانیا و فرانسه.
- تولد یوحنا آلتوریس (فوت ۱۶۳۸).
- نخستین پیمان طرفداران اصلاح دینی در اسکاتلند (پیمانگران).
- ۱۵۵۹-م صلح کاتو - کامبره و خاتمه جنگ فرانسه و اسپانیا.
- نخستین گردهمایی بزرگ طراز اول انجمنهای مذهبی کالونی فرانسه در پاریس.
- تأسیس کلیسای انگلیس.
- آغاز ترقی کشورهای شمالی اروپا (تا سال ۱۶۴۸).
- ۱۵۶۰-م آغاز سلطنت اکبرشاه در هند (تا سال ۱۶۰۵).
- تصرف ۶ ساله پرتغال (توسط اسپانیا).
- ۱۵۶۱-م آغاز سلطنت اسکندر از اعقاب جوچی در ماورالنهر.
- آغاز سلطنت غیاث الدین جلال شاه از افغانهای سوری.
- آغاز سلطنت غازی خان بن چک از سلاطین کشمیر.
- آغاز سلطنت مظفر سوم از سلاطین هند غربی.

- بازگشت ماری استوارت به اسکاتلند (و حمایت از مذهب کاتولیک بعد از مرگ شوهرش فرانس دوم).
- تولد فرانسیس بیکن (فیلسوف انگلیس).
- انضمام لیونیا به خاک لهستان (توسط این کشور).
- ویرانی برج کلیسای جامع سنت پل (بلندترین ساختمان در انگلستان).
- ۱۵۶۲-م آغاز جنگ داخلی فرانسه (تا سال ۱۵۹۸).
- ۱۵۶۳-م آغاز سلطنت نصرالدین حسین از سلاطین کشمیر شاخه غازی خان چک.
- قتل فرانس گویسی (رهبر کاتولیکهای فرانسه).
- انتشار کتاب شهیدان (توسط جان فاکس).
- صلح آمویس (تأیید آزادی مشروط برای پروتستانهای فرانسه).
- ۱۵۶۴-م آغاز سلطنت سلیمان کرارانی در بنگال غربی.
- تولد شکسپیر (شاعر انگلیسی).
- تولد گالیله ایتالیایی.
- درگذشت کالون رفورمر مسیحی (در ژنو).
- نبرد قاطع امپراتوران (تا سال ۱۶۴۸).
- تولد مجدّد فلسفه (تا سال ۱۶۴۸).
- ۱۵۶۵-م شکست هجوم عثمانیان به مالت (توسط شهسوران یوحنا قدیس).
- ۱۵۶۶-م آغاز سلطنت سلیم دوم از سلاطین عثمانی در بالکان - اناطولیا و سرزمینهای عربی (اوج قدرت عثمانی).
- آغاز سلطنت میران محمد دوم از سلاطین فاروقی دکن شمالی.
- ۱۵۶۹-م غلبه ترکان عثمانی بر تونس به سرداری علوج علی (بار دوم).
- آغاز سلطنت ظهیرالدین علی از سلاطین کشمیر.
- آغاز جنگ داخلی در هلند (تا سال ۱۶۰۹) معروف به انقلاب پی‌با.
- انتشار نقشه جهان نمائی میرکاتور.
- ۱۵۷۰-م صلح شتین (پایان جنگ ناموفق دانمارک و لویک بر علیه سوئد).
- یورش عثمانیان به قبرس.
- ۱۵۷۱-م فتح قبرس توسط عثمانی.

- پایان برتری ترکها بر مدیترانه به دلیل چیره شدن نیروی دریائی ونیز و اسپانیا بر ترکها.
- ساخته شدن شهر مانیل پایتخت فیلیپین.
- تولد کپلر.^(۱)

● ۱۵۷۲-م آغاز سلطنت بایزید شاه کرارانی از شاخه کرارانی در بنگال غربی.

- آغاز سلطنت داودشاه کرارانی از شاخه کرارانی در بنگال غربی و استیلای مغولان هند(در سال ۱۵۷۶).

○ آغاز حاکمیت ویلهلم فن ارانین (توسط قیام اهالی شمال هلند بر علیه اسپانیا).

● ۱۵۷۳-م آغاز سلطنت ابوعبدالله محمد ششم از حفصیون بر تونس.

○ غلبه شاهان مغول هند بر سلاطین هند.

○ تأسیس ایتلیجنت سرویس.^(۲)

● ۱۵۷۴-م سومین غلبه ترکان عثمانی بر تونس و غلبه نهائی آنان بر سرداری سنان پاشا(تا سال ۱۸۸۱).

○ آغاز حاکمیت محمد المتوکل المسلوخ از شرفای حسنی سعدی در مراکش.

○ آغاز سلطنت مراد سوم از سلاطین عثمانی در آناتولیا و بالکان و سرزمینهای عربی.

○ آغاز حاکمیت هانری سوم (تا سال ۱۵۸۹.م).

● ۱۵۷۶-م آغاز حاکمیت عبدالملک بن محمد الشیخ المهدی از شرفای حسنی سعدی در مراکش.

○ آغاز سلطنت شاه اسماعیل دوم از صفویان در ایران.

○ آغاز سلطنت حسن شاه از سلاطین فاروقی در دکن شمالی.

○ بنیانگذاری دانشگاه ورشو.

● ۱۵۷۷-م آغاز سلطنت محمدگرای دوم از خانان کریمه.

○ آغاز سلطنت راجا علی خان یاعادل شاه چهارم از سلاطین فاروقی دکن شمالی.

● ۱۵۷۸-م آغاز حاکمیت احمد المنصور از شرفای حسنی سعدی در مراکش.

۱ - وی ستاره‌شناس آلمانی بود که ثابت کرد حرکت اجرام سماوی، بیضوی است. او در سال ۱۶۳۰ درگذشت.

۲ - سازمان جاسوسی و ضد جاسوسی انگلستان که در قرن شانزدهم میلادی توسط یکی از وزیران حکومت سلطنتی ملکه الیزابت، بنام فرانسیس واتینگهام، در لندن تأسیس شد.

- آغاز سلطنت محمد خدا بنده و عباس اول از صفویان در ایران.
- بازپس گیری جنوب هلند توسط الساندرو فارنسه به نمایندگی از فیلیپ دوم.
- ۱۵۷۹-م آغاز سلطنت نصرالدین یوسف از سلاطین کشمیر.
- اعلام استقلال مناطق شمالی هلند از اسپانیا.
- ۱۵۸۰-م انعقاد اولین قرارداد کاپیتولاسیون (بین عثمانی و انگلیس).
- تصرف پرتغال توسط اسپانیا (تا سال ۱۶۴۰).
- اتحاد پرتغال و اسپانیا.
- ۱۵۸۱-م استقلال هلند از اسپانیا.
- بنیانگذاری شرکت شرق طالع (توسط انگلیسها).
- توجه گالیله به حرکت تناولی آونگ.
- ۱۵۸۲-م فتح غرب سیبری (توسط دونکوساک ها به رهبری آنامن آرماک).
- بکار بردن تقویم گرگوریانی تحت لوای پاپ گرگوار سیزدهم در کشورهای کاتولیک.
- ۱۵۸۳-م آغاز سلطنت عبدالله دوم از اعقاب جوچی در ماورالنهر.
- آغاز سلطنت مظفر سلوم از سلاطین هند غربی برای بار دوم.
- تولد گروشیوس.^(۱)
- ۱۵۸۴-م فرمانروایی تئودور اول در روسیه (تا سال ۱۵۹۸).
- آغاز سلطنت اسلام گرای دوم از خانان کریمه.
- تأسیس نخستین مستعمره انگلیس (ویرجینیا) در شمال آمریکا.
- پی ریزی آرخانگلسک (اولین بندر دریای سفید).
- کشته شدن ویلهلم فن ارانین (در هلند).
- ۱۵۸۶-م آغاز سلطنت یعقوب از سلاطین کشمیر (۹۹۴ ق).
- ۱۵۸۷-م اعدام ماری استوارت ملکه سابق اسکاتلند به دلیل خیانت به وطن.
- پادشاهی زیگیسموندوازا پسر شاه سوئد در لهستان.

۱- وی حقوقدان و سیاستمدار هلندی بود که حقوق بین الملل را از تئوری و اندیشه مذهبی مجزا فرض می کرد و به اعاده و حدت کلیسا معتقد بود و در سال ۱۶۴۵ درگذشت.

- جلوگیری از ورود مبلغان مسیحی به ژاپن (توسط هیدیوشی).
- ۱۵۸۸-م آغاز سلطنت غازی گرای دوم از خانات کریمه.
- نابود شدن نیروی دریائی اسپانیا توسط نیروی دریای انگلیس در دریای مانش.
- تولد هابز. (۱)
- ۱۵۸۹-م تسلیم کشمیر به اکبر، پادشاه مغول هند.
- مرگ هانری سوم. (۲)
- ۱۵۹۰-م اختراع میکروسکوپ.
- ۱۵۹۱-م قتل دمتریوس (توسط بوریس گودونو فرمانروای روسیه).
- ۱۵۹۲-م (حدوداً در این سال) آغاز سلطنت قاسم المنصور از سلسله بنی قاسم در صنعا (۱۰۰۰ ق).
- پادشاهی زیگیسموند سوم وارا در سوئد.
- هجوم ژاپن (توسط هیدیوشی) به کره.
- ۱۵۹۳-م تأسیس کمپانی هند شرقی. (۳)
- ۱۵۹۵-م آغاز سلطنت محمد سوم از سلاطین عثمانی در آناتولیا - بالکان - سرزمینهای عربی. (۱۰۰۳ ق).
- ۱۵۹۶-م آغاز سلطنت فتح گرای اول از خانات کریمه.
- آغاز سلطنت غازی گرای دوم از خانات کریمه برای بار دوم.
- اتحاد هانری چهارم با هلند و انگلیس بر علیه اسپانیا.
- تولد دکارت (فیلسوف فرانسوی).
- ۱۵۹۷-م آغاز سلطنت بهادر شاه (از سلاطین فاروقی دکن شمالی).
- ۱۵۹۸-م فرمانروایی بوریس گودونف در روسیه (تا سال ۱۶۰۵).

۱- فیلسوف معروف انگلیسی که به نظریه قرارداد اجتماعی و قدرت نامحدود هیات حاکمه معتقد بود. او می گوید انسانها اسیر عواطف و احساسات خویش هستند و بدین جهت جنگ همه بر علیه همه بوجود می آید. ضرورت استبداد از این اصل استنتاج می شود.

۲- و انقراض خاندان والو و پادشاهی فن ناوارا اهل بوریون به عنوان هانری چهارم پادشاه فرانسه.

۳- این شرکت بزرگ سیاسی و اقتصادی توسط بریتانیا در راستای انحصار تجارت خارجی تأسیس شد.

- آغاز سلطنت عبدالؤمن از اعقاب جوچی در ماورالنهر.
- آغاز سلطنت پیرمحمد دوم از اعقاب جوچی در ماورالنهر (بالاخره امرای جانیه در بخارا جانشین آنان شدند).
- درگذشت فیلیپ دوم پادشاه اسپانیا.
- ۱۶۰۲-م ضمیمه شدن بحرین به ایران در زمان شاه عباس صفوی.
- تأسیس کمپانی هند شرقی در هلند.
- بنای مسجد شیخ لطف الله اصفهان (به دستور شاه عباس).
- ۱۶۰۳-م حکومت محمد شیخ المامون و عبدالله الوائق.^(۱)
- آغاز سلطنت احمد اول از سلاطین عثمانی در بالکان، اناطولیا، سرزمینهای عربی.
- درگذشت ملکه الیزابت اول و انقراض خاندان تودور (وروی کار آمدن استوارتها در انگلستان).
- جنگ شاه عباس صفوی با عثمانی.
- تألیف هملت (توسط شکسپیر).
- ۱۶۰۴-م ایام وحشت در روسیه (تا سال ۱۶۱۳).
- ۱۶۰۵-م شکست توطئه موسوم به پولور بر علیه پادشاه انگلستان.
- مغلوب شدن تزار بوریس گودونف توسط دمتریوس دروغین.
- اولین روزنامه چاپی در بلژیک.
- آغاز سلطنت جهانگیر در هند (تا سال ۱۶۲۷).
- ۱۶۰۶-م تاجگذاری چارلز دوم و پایان حکومت پیورتین‌ها.^(۲)
- فرمانروایی بازیل چهارم شوئیسکی (تا سال ۱۶۱۰) در روسیه.
- ۱۶۰۷-م آغاز استعمار انگلیس.
- ۱۶۰۸-م آغاز سلطنت توقتمش گرای از خانان کریمه.
- آغاز سلطنت سلامت‌گرای اول از خانان کریمه.
- تشکیل دولت یسویی در پاراگوئه.

۱- دو پسر احمد المنصور از شرفای مراکش که بر سر حکومت و جانشینی پدر تا سال ۱۶۰۸ م در نزاع بودند.

۲- پروتستانهای انگلیس که در زمان الیزابت خواستند مذهب را از خرافات تصفیه کنند.

- استعمار ایرلند توسط انگلیس.
- ۱۶۰۹-م پذیرفتن آتش‌بس نه‌ساله (توسط اسپانیا) و شناسایی استقلال هلند بوسیله آن کشور.
- آغاز حضور فعال انگلیسها در خلیج فارس.
- حل شدن مسئله مدار سیارات (توسط کپلر).
- ۱۶۱۰-م آغاز سلطنت محمدگرای سوم از خانات کریمه.
- آغاز سلطنت جانی بیگ ثانی از خانات کریمه.
- پادشاهی لوئی سیزدهم پس از کشتن هانری چهارم در فرانسه.
- ۱۶۱۲-م آغاز امپراتوری ماتیاس بعد از مرگ برادرش رودلف دوم (در امپراتوری مقدس رم - ژرمن).
- ۱۶۱۳-م به قدرت رسیدن رومانوفهای روسیه (تزار میشل).
- ۱۶۱۴-م بنیانگذاری شهر آمستردام نو یا نیویورک امروزی توسط هلندی‌ها.
- ۱۶۱۷-م آغاز سلطنت مصطفی‌اول از سلاطین عثمانی در آناتولی و بالکان و سرزمینهای عربی.
- پایان جنگ سوئد و روسیه (که از سال ۱۶۱۴ م آغاز شده بود).
- ۱۶۱۸-م آغاز سلطنت عثمان‌دوم از سلاطین عثمانی در بالکان و آناتولیا - سرزمینهای عربی.
- آغاز جنگهای ۳۰ ساله اروپای مرکزی.
- اختراع خط فارسی کنونی.
- رواج استعمال دخانیات.
- ۱۶۱۹-م درگذشت ماتیاس در امپراتوری مقدس رم - ژرمن.
- آغاز حاکمیت هلندی‌ها بر اندونزی (تا سال ۱۹۴۹).
- ۱۶۲۰-م آغاز سلطنت محمد المؤید اول از سلسله بنی قاسم در صنعا.
- ساختن اولین زیردریائی توسط انگلیس.
- ۱۶۲۱-م تأسیس کمپانی هلندی هند غربی.
- اخراج پرتغالیها از خلیج فارس توسط شاه عباس صفوی.
- ۱۶۲۲-م آغاز سلطنت مصطفی اول از سلاطین عثمانی (دوره دوم سلطنت در آناتولی - بالکان).
- تولد مولیر (نویسنده فرانسوی).
- ۱۶۲۳-م آغاز حاکمیت عبدالملک بن زیدان از شرفای سعدی حسنی در مراکش.

- آغاز سلطنت مراد چهارم از سلاطین عثمانی در آناتولی - بالکان.
- آغاز سلطنت محمد سوم برای بار دوم از خانات کریمه.
- آغاز حضور فعال هلندی‌ها در خلیج فارس.
- شکست کریستیان چهارم شاه دانمارک در نبرد لوتر از تیلی.
- تولد پاسکال.^(۱)
- ۱۶۲۶-م قیام بزرگ دهقانان در اطریش علیا.
- ۱۶۲۷-م آغاز سلطنت جان‌بیگ گرای از خانات کریمه برای بار دوم (لین‌پل: ۱۶۳۵ م).
- آغاز سلطنت داوربخش از شاهان مغول هند.
- ۱۶۲۸-م آغاز سلطنت شهاب الدین شاه جهان اول از شاهان مغول هند. (۱۰۳۷ ق).
- ۱۶۲۹-م آغاز سلطنت صفی اول از صفویان در ایران (۱۰۳۸ ق).
- پایان جنگ سوئد و لهستان و صرف‌نظر کردن لهستان از لیولند.
- دستور پس دادن همه دارائی‌های مصادره شده کاتولیک‌ها توسط فردیناند دوم.
- ۱۶۳۱-م آغاز حاکمیت ولید از شرفای سعدی حسنی در مراکش.
- آغاز حاکمیت محمد اول الشریف از شرفای فلاّلی در مراکش.
- فتح و ویران شدن شهر ماگدبورگ توسط تیلی.
- اشغال پراگ توسط ساکس‌ها.
- غلبه سوئدی‌ها بر تیلی و پیشروی تا مینتس.
- ۱۶۳۳-م فتح مونیخ و شکست تیلی توسط گوستاو دوم آدلف در حوالی راین.
- تولد اسپینوزا.^(۲)
- تولد جان لاک.^(۳)

- ۱- فیلسوف فرانسوی و ماهر در علوم طبیعی و ریاضی، در ۱۲ سالگی قسمتی از قضایای هندسی اقلیدس را حل کرد و در سن ۱۸ سالگی ماشین حساب را اختراع نمود (فوت ۱۶۶۳).
- ۲- فیلسوف هلندی و مقلد روش دکارت و مظهر فلسفه وحدت وجود و صاحب «اخلاق به طریق تجسم هندسی» بود که به سال ۱۶۷۷ م درگذشت.
- ۳- او پزشک و فیلسوف انگلیسی بود که برداشتی خوش‌بینانه از طبیعت بشر داشت و نظریه قرارداد اجتماعی را بر این اساس توضیح داد. مهمترین نکته در نظریات او مفهوم دولت و وظائف آن است. وی در سال ۱۷۰۴ درگذشت.

- ۱۶۳۵-م آغاز حاکمیت محمد دوم ابن محمد از شرفای فلالی در مراکش.
- آغاز سلطنت عنایت‌گرای از خانان کریمه.
- پیمان صلح پراگ میان قیصر و ساکسن‌ها.
- اعلان جنگ فرانسه به اسپانیا.
- ۱۶۳۶-م آغاز حاکمیت محمد الاصر از شرفای حسنی سعدی در مراکش.
- ورود لشگریان اسپانیایی به خاک فرانسه از طرف شمال.
- ۱۶۳۷-م آغاز سلطنت بهادرگرای اول از خانان کریمه.
- ۱۶۳۸-م در پیش گرفتن سیاست انزوا توسط ژاپن.
- فتح بریزاخ توسط فرانسویان.
- ۱۶۴۰-م آغاز سلطنت ابراهیم از سلاطین عثمانی در بالکان و اناتولیا و سرزمینهای عربی.
- استقلال پرتغال از اسپانیا.
- ۱۶۴۱-م آغاز سلطنت محمدگرای رابع از خانان کریمه.
- قیام کاتولیک‌ها در ایرلند و کشتن بسیاری از پروتستانها در اولستر.
- بیرون رانده شدن پرتغالی‌ها از مالاکا توسط هلندی‌ها.
- تولد صدرالمتهلین (فیلسوف مشهور اسلامی).
- ۱۶۴۲-م آغاز سلطنت شاه‌عباس دوم از صفویان در ایران.
- رهبری سیاست فرانسه توسط کاردینال مازارن بعد از مرگ کاردینال ریشلیو.
- شروع جنگ داخلی در انگلستان تا سال ۱۶۴۸ م. (انقلاب پارسایان).
- اختراع ماشین جمع شیشه ماشین حساب امروزی.
- تولد نیوتن (مرگ ۱۷۲۷).
- کشف زلاندنو.
- ۱۶۴۳-م شروع درگیریهای دانمارک و سوئد.
- اعتلای فرانسه (تا سال ۱۷۱۵).
- اوج شیوه کلاسیک ادبیات فرانسه.
- ۱۶۴۴-م آغاز سلطنت اسلام‌گرای ثالث از خانان کریمه.
- تأسیس سلسله منچو در چین (تا سال ۱۹۱۲).

- ۱۶۴۵-م فرمانروایی آلکسیس اول در روسیه (تا سال ۱۶۷۶).
- ۱۶۴۶-م تولد لایب‌نیتز (فیلسوف و ریاضی‌دان آلمانی).
- ۱۶۴۸-م آغاز سلطنت محمد چهارم از سلاطین عثمانی در آناتولیا - بالکان - سرزمینهای عربی.
- صلح وستفالی. (۱)
- تشکیل آکادمی نقاشی و مجسمه سازی در فرانسه.
- اتمام بنای قصر مغول یا قلعه شاه جهان در دهلی.
- ۱۶۴۹-م سرکوبی قیام ایرلند توسط کرامول.
- اعدام چارلز اول پادشاه انگلیس.
- ۱۶۵۲-م جنگهای هلند و انگلیس.
- تصرف دماغه امیدنیک (توسط هلندی‌ها).
- ۱۶۵۳-م اولین روزنامه چاپی در ایتالیا.
- ۱۶۵۴-م آغاز حاکمیت احمدالعباس از شرفای حسنی سعدی در مراکش.
- آغاز حاکمیت اسماعیل متوکل از سلسله بنی قاسم در صنعا.
- آغاز سلطنت محمد چهارم از خانات کریمه برای بار دوم.
- ۱۶۵۷-م آغاز سلطنت مرادبخش از شاهان مغول در گجرات.
- آغاز سلطنت شاه شجاع از شاهان مغول در بنگاله.
- ۱۶۵۸-م انتشار نخستین اسکناس در غرب (توسط بانکی استکهلم).
- به قدرت رسیدن ریچارد کرامول به جای پدرش الیویه کرامول (در انگلستان).
- استقلال سوئد جنوبی از دانمارک.
- ۱۶۵۹-م پیمان پیرنه (پایان جنگ بین فرانسه و اسپانیا).
- ۱۶۶۰-م اعاده سلطنت استوارتها در انگلیس (با بازگشت چارلز دوم).
- برتری قدرت هلندیها و انگلیسیها بجای پرتغالیها در خلیج فارس.

۱ - پایان جنگ سی ساله پروتستانها و کاتولیکها در آلمان و تقسیم این کشور به ۳۵۰ شاهزاده‌نشین. پس از پایان جنگهای سی ساله بود که کشورها به شکل فعلی موجودیت یافتند.

- ۱۶۶۱-م آغاز حکومت فردی لوئی چهاردهم در فرانسه.
- پیمان صلح کاردیس بین سوئد و روسیه (تزار از اسکاتلند و لیوند صرف نظر کرد).
- ۱۶۶۳-م آغاز جنگ قیصر لئوپولد علیه ترکها.
- پی‌ریزی آکادمی مکاتیب و ادبیات ناب (توسط کولبر).
- ۱۶۶۴-م آغاز حاکمیت رشید از شرفای فلالی در مراکش.
- تأسیس کمپانی هند شرقی فرانسه.
- دومین جنگ دریائی انگلستان و هلند.
- بنیانگذاری فرقه رهبانی ترابی در لاتراپ نورماندی.
- ۱۶۶۵-م طاعون بزرگ در لندن (تلفات ۶۰/۱۰۰۰ نفر).
- ۱۶۶۶-م آغاز سلطنت عادل‌گرای از خانات کریمه.
- آغاز سلطنت سلیمان اول (صفی دوم) از صفویان در ایران.
- پیروزی آدمیرال رویتر هلندی بر نیروی دریائی انگلستان در دریای مانش.
- آتش‌سوزی بزرگ لندن.
- بنیانگذاری آکادمی سلطنتی علوم در پاریس.
- انتشار نخستین کتاب مقدس به زبان ارمنی.
- ۱۶۶۷-م حمله لوئی چهاردهم به هلند.
- استفاده از نارنجک دستی توسط ارتش فرانسه.
- گشایش رصدخانه ملی در پاریس.
- ۱۶۶۸-م اختراع تلسکوپ.
- تولد آلن رنه لوساژ (نویسنده محافظه‌کار فرانسوی).
- معاهده لیسبون (به رسمیت شناخته شدن استقلال پرتغال توسط اسپانیا).
- ۱۶۶۹-م شیوع وبا در چین.
- محدودیت بیشتر مذهب پروتستان در فرانسه.
- ۱۶۷۱-م آغاز سلطنت سلیم‌گرای اول از خانات کریمه (۱۸۰۲ ق).
- اعلان جنگ ترکها به لهستان.
- چاپ نخستین کتاب مقدس به زبان عربی در رم.

- دایر کردن بورس سلطنتی لندن توسط ادوارد جرمن.
- ۱۶۷۲-م آغاز حاکمیت اسماعیل السمین از شرفای فللی در مراکش.
- آغاز سومین جنگ انگلیس و هلند (تا سال ۱۶۷۴).
- اعلان جنگ فرانسه به هلند.
- عضویت نیوتن در جامعه سلطنتی.
- ۱۶۷۳-م شکست ترکان از لهستانی‌ها در نبرد خورزیم.
- شکست ناوگان فرانسه و انگلیس از ناوگان هلند.
- ۱۶۷۵-م تأسیس رصدخانه در گرینویچ.
- نبرد فتربلین (شکست سوئدی‌ها توسط فریدریش ویلهلم).
- اوج قدرت فرهنگی و ذوق و هنر پاریس.
- کشف آغازیان (جانداران تک‌یاخته‌ای) توسط لیونیهوک.
- تولد سن سیمون (ادیب فرانسوی، فوت ۱۷۵۵).
- فرمانروایی تئودور سوم در روسیه (تا سال ۱۶۸۲).
- ۱۶۷۶-م آغاز سلطنت محمد المؤید دوم از سلسله بنی قاسم در صنعاء.
- پیمان صلح زوراوانو (واگذاری اوکراین لهستان به ترکیه).
- شکست دانمارک از سوئد در نبرد لونند.
- شورش سیخ‌ها در هند.
- ۱۶۷۷-م درگذشت باروخ اسپینوزا (حقوقدان).
- نبرد کاسل (شکست هلندی‌ها از دوک اورلئان).
- جنگ روسیه و ترکیه.
- ۱۶۷۸-م آغاز سلطنت مرادگرای از خانان کریمه.
- جنگ روسیه و سوئد.
- شیوع طاعون در مجارستان.
- صلح هلند و اسپانیا در نیموگن فرانسه (بدست آوردن مناطق مرزی هلند توسط فرانسه).
- ۱۶۷۹-م درگذشت توماس هابز (فیلسوف انگلیسی).

- پیمان صلح نایمینگن (پایان جنگ میان فرانسه هلند).
- ۱۶۸۱-م آغاز سلطنت محمد الهادی از سلسله بنی قاسم در صنعا.
- اشغال استراسبورگ توسط فرانسویان.
- پیمان دفاعی فرانسه و براندنبورگ.
- آغاز استفاده از چک در انگلستان.
- نصب نخستین چراغهای نفتی در خیابانهای لندن.
- ۱۶۸۲-م فرمانروایی ایوان پنجم در روسیه (تا سال ۱۶۸۹).
- ۱۶۸۳-م آغاز سلطنت حاجی گرای دوم از خانات کریمه.
- محاصره شهر وین توسط ترکها (و آزداسازی آن توسط لشکریان آلمانی و لهستانی).
- سلطنت پدروی دوم در پرتغال.
- توقف پیشروی عثمانیها در اروپا (و شکست عثمانی از لهستان).
- ۱۶۸۴-م آغاز سلطنت سلیم گرای اول از خانات کریمه (برای بار دوم).
- سیطره هلندیها بر جزیره جاوه.
- یورش فرانسه به هلند و اسپانیا و بلژیک.
- ۱۶۸۵-م تولد یوهان سباستیان باخ، آهنگساز و موسیقیدان آلمانی (متوفی ۱۷۵۰).
- ۱۶۸۶-م آغاز سلطنت محمدالمهدی از سلسله بنی قاسم در صنعا (لین پل ۱۰۹۵ ق آورده).
- اتحاد قیصر با سوئد، اسپانیا، و براندنبورگ بر علیه فرانسه (اتحادیه اگسبورگ).
- ۱۶۸۷-م آغاز سلطنت سلیمان سوم از سلاطین عثمانی در آناتولی و بالکان (لین پل سلیمان دوم ذکر کرده).
- ۱۶۸۸-م انقلاب با شکوه انگلستان و پایان سلطنت استوارتها.
- ۱۶۸۹-م تصرف بمبئی توسط انگلستان.
- انتخاب گیوم و مری در اثر به عنوان پادشاهان انگلستان.
- امپراتوری پطر کبیر (در روسیه) تا سال ۱۷۲۵.
- تولد مونتسکیو. (۱)

- ۱۶۹۰-م بنای شهر کلکته توسط انگلیسی ها.
- نبرد بوین در ایرلند (و شکست ویلیام سوم جیمز).
- نبرد بیچی هر (و شکست ناوگان انگلستان و هلند از فرانسه).
- اوج فتوحات مغولان در هند.
- ۱۶۹۱-م آغاز سلطنت احمد دوم از سلاطین عثمانی در بالکان - آناتولیا - سرزمینهای عربی.
- آغاز سلطنت سعادت گرای دوم از خانات کریمه.
- آغاز سلطنت صفا گرای از خانات کریمه.
- شکست ترکها در حوالی سلافکامن مجارستان.
- ۱۶۹۲-م آغاز سلطنت سلیم گرای اول از خانات کریمه برای بار سوم.
- چیره شدن نیروی دریائی انگلیسی - هلندی بر نیروی دریائی فرانسه در حوالی لاهوگو.
- اعلام ور شکستگی پادشاهی اسپانیا.
- ۱۶۹۳-م سرکوب مسیحیت در چین (تا سال ۱۷۲۳).
- آغاز انتشار اوراق قرضه ملی در انگلستان.
- نبرد لاگوس (شکست ناوگان انگلستان از فرانسه).
- ۱۶۹۴-م آغاز سلطنت شاه حسین اول از صفویان در ایران.
- تأسیس بانک انگلستان (با حمایت دولت).
- تولد ولتر. (۱)
- ۱۶۹۵-م آغاز سلطنت مصطفی دوم از سلاطین عثمانی در آناتولی - بالکان - سرزمینهای عربی.
- جنگ روسیه و ترکیه.
- گشایش دانشگاه برلین.
- ۱۶۹۶-م آغاز جنگ پتر اول «تزار روسیه» بر علیه ترکها و تصرف آسو.
- شروع متناوب جنگهای عثمانی و روسیه تا سال ۱۸۷۸ م.

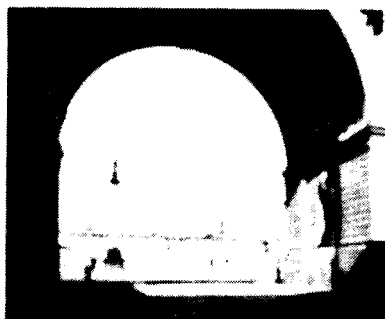
☛ انقلاب امریکا تأثیر بسزائی داشت و بسال ۱۷۵۵ درگذشت.

۱ - وی جامعه شناس فرانسوی بود که به مخالفت با کلیسا، احترام به اصل مالکیت و تساهل مذهبی اعتقاد داشت.

- ۱۶۹۷-م پادشاهی اگوست دوم در لهستان.
- رسمیت پادشاهی ویلیام سوم در انگلستان (توسط لوئی چهاردهم).
- ۱۶۹۸-م تسلط اعراب بر تانگانیکا.
- بنیانگذاری انجمن پیشبرد دانش مسیحی (در لندن).
- ۱۶۹۹-م آغاز سلطنت دولت‌گرای دوم از خانات کریمه برای بار دوم.
- صلح کارلوویتس و عقب‌نشینی ترکها از اروپا.
- ۱۷۰۰-م آغاز سلطنت فیلیپ پنجم (در اسپانیا تا سال ۱۷۴۶).
- ۱۷۰۱-م آغاز جنگهای جانشینی اسپانیا.^(۱)
- آغاز حاکمیت فردریک اول در آلمان (تا ۱۷۱۳ م).
- ۱۷۰۲-م آغاز سلطنت سلیم‌گرای اول برای بار چهارم از خانات کریمه (در روسیه).
- ۱۷۰۳-م آغاز سلطنت احمد سوم از سلاطین عثمانی در آناتولیا - بالکان - سرزمینهای عربی.
- تولد محمدبن عبدالوهاب (مرگ ۱۷۹۲).
- پیمان بازرگانی متیوین (بین انگلستان و پرتغال).
- آغاز شورش مجارها (براتریش).
- ۱۷۰۴-م آغاز سلطنت غازی‌گرای سوم از خانات کریمه.
- پادشاهی ستانیسلاوس لسینسکی در لهستان.
- درگذشت جان لاک انگلیسی (تولد ۱۶۲۳).
- فتح جبل الطارق (توسط ناوگان بریتانیا).
- ۱۷۰۶-م اشغال هلند توسط انگلستان.
- صدور نخستین بیمه به سبک کنونی (در لندن).
- ۱۷۰۷-م آغاز سلطنت قاپلان‌گرای اول از خانات کریمه.
- آغاز سلطنت اعظم شاه از شاهان مغول هند.
- آغاز سلطنت کام بخش از شاهان مغول در دکن.

۱ - در یک طرف لوئی چهاردهم از فرانسه و در طرف دیگر کشورهای اتریش، انگلستان و هلند، پروس و پیه‌مون درگیر بودند.

- آغاز سلطنت شاه عالم اول از شاهان مغول هند.
- برکناری قیصر ژوزف اول از پادشاهی مجارستان (توسط مجارها).
- ادغام انگلستان و اسکاتلند به عنوان امپراتوری پادشاهی با پارلمانی مشترک.
- آغاز نقشه برداری چین.
- ۱۷۰۸-م آغاز سلطنت دولت‌گرای دوم از خانات کریمه برای بار دوم.
- یورش کارل دوازدهم پادشاه سوئد (بر روسیه).
- ۱۷۱۰-م تسخیر مناطق بالتیک (توسط روسیه).
- تصرف استانهای سوئدی کناره بالتیک (توسط روسیه).
- تأسیس شرکت دریای جنوب (در انگلیس).
- ۱۷۱۱-م شکست روسیه از عثمانی.
- تولد هیوم (فیلسوف و مورخ انگلیسی. علاوه بر آثار فلسفی کتابی در تاریخ انگلستان دارد. فوت ۱۷۷۶ م).
- ۱۷۱۲-م صلح ساتمار (به دست آوردن اقتدار امپراتوری مجارستان).
- بنای سنت پترزبورگ (بوسیله پترکیر).[⊗]

بنای سنت پترزبورگ

- تجزیه امپراتوری مغول (در هند).
- تولد روسو.^(۱)

۱ - ژان ژاک روسو فیلسوف و جامعه‌شناس فرانسوی بود که مهمترین نظریه خود را در باب «قرارداد اجتماعی» ارائه نمود او برخلاف هابز به دموکراسی معتقد بود (متوفای ۱۷۷۸ می‌باشد).

- ۱۷۱۳-م آغاز سلطنت قاپلان‌گرای دوم از خانات کریمه برای بار دوم.
 - آغاز سلطنت اعظم الشان از شاهان مغول هند.
 - آغاز سلطنت معزالدين جهاندار از شاهان مغول هند.
 - آغاز سلطنت فرخ سير از شاهان مغول هند.
 - معاهده اطريخ (که به نفع انگليس و به ضرر فرانسه تمام شد).
 - دومين گام جهت تشکيل امپراتوري بریتانیا (اولين گام در قرن ۱۸ با انتقال سيادت دریائی هلندیها به انگلیسها برداشته شد).
- به قدرت رسیدن فردريک ویليام اول در آلمان (تا سال ۱۷۴۰).
- ۱۷۱۴-م صلح راستات.^(۱)
 - آغاز فرمانروائی جورج اول (در انگلستان تا سال ۱۷۲۷).
 - شکوفائی ادبیات و تئاتر (در انگلستان تا سال ۱۷۵۶).
 - شکوفائی هنر و موسیقي (در انگلستان تا سال ۱۷۵۶).
 - نبرد استورکیرو (چیرگی روسیه بر فنلاند).
 - استقلال طرابلس از ترکیه.
- ۱۷۱۵-م تولد کندیاک (فوت ۱۷۸۰).
 - پادشاهی لوئی پانزدهم. (که از سال ۱۷۱۲ وارث تاج و تخت بود).
 - آغاز سعادت‌مندی ایتالیا (تا سال ۱۷۵۹).
 - جنگ پروس و سوئد.
- ۱۷۱۶-م آغاز سلطنت قاسم المتوکل از سلسله بنی قاسم در صنعاء.
 - آغاز سلطنت دولت‌گرای سوم از خانات کریمه.
 - جنگ میان لهستان و سوئد.
 - جنگ امپراتوری آلمان و ترکیه.
- ۱۷۱۷-م آغاز سلطنت سعادت‌گرای سوم از خانات کریمه.
 - فتح بلغراد (توسط پرنس اویگن) و چیرگی بر ترکها.

۱- پایان یافتن جنگ میان فرانسه و قیصر بر سر وراثت تاج و تخت اسپانیا.

○ فروش مستعمرات پروس در غرب آفریقا به هلند.

○ اتحاد فرانسه و انگلیس و هلند.

● ۱۷۱۸-م صلح پاسارووتیس (پایان جنگ ترکیه علیه قیصر و ونیز).

○ کشته شدن شارل دوازدهم پادشاه سوئد در نروژ.

○ تأسیس نیواورلئان (توسط فرانسویان به عنوان مرکز لوئیزیانا).

● ۱۷۱۹-م آغاز سلطنت شمس الدین رفیع الدرجات از شاهان مغول هند.

○ آغاز سلطنت رفیع الدوله شاه جهان دوم از شاهان مغول هند.

○ آغاز سلطنت نیکوسیر از شاهان مغول هند.

○ آغاز سلطنت احمدشاه بهادر از شاهان مغول هند.

○ یورش اسپانیا به اسکاتلند.

○ رانده شدن یسوعیان (از روسیه).

● ۱۷۲۰-م جنگ میان اسپانیا و فرانسه.

○ پیمان لاهه (پایان خصومت بین اتحاد چهارگانه و اسپانیا).

● ۱۷۲۱-م آغاز سلطنت فتحعلی شاه قاجار در ایران.

○ واگذاری ایالات بالتیک (که متعلق به سوئد بود) به دولت روسیه.

● ۱۷۲۲-م آغاز سلطنت طهماسب دوم از صفویان در ایران.

○ آغاز سلطنت سلطان محمود از افغانه در ایران.

● ۱۷۲۳-م تولد آدام اسمیت.^(۱)

● ۱۷۲۴-م افتتاح بورس پاریس.

○ آغاز سلطنت منگلی گرای دوم از خانات کریمه.

○ معاهده استکهلم (میان روسیه و سوئد).

○ ائتلاف روسیه و ترکیه (علیه ایران).

آدام اسمیت

۱- او در اسکاتلند بدنیا آمد و پدر علم اقتصاد نام گرفت «ثروت ملل» در سال ۱۷۷۶ منتشر شد و عقاید فیزیوکراتها را زیر سوال برد. اسمیت برخلاف فیزیوکراتها که زمین را منبع اصلی ثروت تلقی می کردند، نیروی کار را نیز از جمله عوامل تولیدی می پنداشت. او در سال ۱۷۹۰ از دنیا رفت.

- تولد کانت. (۱)
- ۱۷۲۵-م مرگ پتر اول، و فرمانروایی کاترین اول در روسیه (تا سال ۱۷۲۷).
- رشد جنبش احیاطلبانه مسیحی (در آمریکای شمالی).
- آغاز سلطنت اشرف از افغانه در ایران.
- ۱۷۲۶-م آغاز سلطنت حسین المنصور از سلسله بنی قاسم در صنعا.
- آغاز سلطنت محمد الهادی المجید در صنعا از سلسله بنی قاسم.
- ائتلاف روسیه و اتریش (در برابر عثمانی).
- روی آوردن ژاپن به اقتصاد پولی.
- ۱۷۲۷-م آغاز حاکمیت احمد الذهبی از شرفای فلالی در مراکش.
- محاصره جبل الطارق (توسط اسپانیا).
- پیمان کاختیا (رود آمور، مرز میان روسیه و چین شد).
- فرمانروایی پتر دوم در روسیه (تا سال ۱۷۳۰).
- تأسیس انجمن فلسفه آمریکا.
- کشف قهوه برای اولین بار (در برزیل).
- ۱۷۲۸-م آغاز سلطنت مجدد حسین المنصور از سلسله بنی قاسم در صنعا.
- قرارداد پرادو (پایان جنگ بریتانیا و اسپانیا).
- پیمان برلین (میان اتریش و پروس).
- ۱۷۲۹-م آغاز حاکمیت عبدالله بن اسماعیل از شرفای فلالی در مراکش.
- عهدنامه سویل (پایان جنگ میان اسپانیا و فرانسه و بریتانیا).
- تولد ادموند برك. (۲)
- ۱۷۳۰-م فرمانروایی آنا در روسیه (تا سال ۱۷۴۰).
- آغاز سلطنت محمود اول از سلاطین عثمانی در آناتولیا - بالکان - سرزمینهای عربی (تا سال ۱۷۴۵).

۱ - او فیلسوف تجربی و متافیزیسین و ایدآلیست آلمانی بود که برخلاف هیوم علیّت را مقدم بر تجربه می دانست. مشی او بین عقل و تجربه است. وی نظریه صلح دائمی جهان را مطرح نمود.

۲ - وی زمامدار و فیلسوف ایرلندی بود که با تمسک به نظریه «توریتۀ دولت» با انقلابیون مبارزه می کرد و به جواز سرکوب مردم معمولی اعتقاد داشت. او به عنوان محافظه کارترین سیاستمدار اروپا مشهور است.

- آغاز سلطنت قاپلان‌گرای اول از خانات کریمه (برای بار سوم).
- برقراری دولت مَرّاتّه (درهند).
- ذوب روی برای اولین بار (در انگلستان).
- ۱۷۳۱-م اخراج ۲۰ هزار پروتستان از حوزه اسقفی سالسبورگ و اسکان در پروس شرقی.
- پیمان وین (تضمین پراگماتیک سانکسیون توسط بریتانیا، هلند، اسپانیا)
- اعلام مذهب کاتولیک در اتریش (بصورت رسمی).
- ۱۷۳۲-م آغاز سلطنت شاه‌عباس سوم از صفویان در ایران بصورت اسمی.
- ۱۷۳۳-م اولین اختراعات انقلاب صنعتی.
- ۱۷۳۴-م امارت سعید ابن احمد (در عمان).
- ۱۷۳۵-م پایان سلسله صفویه (آغاز آن در سال ۱۵۰۱ بوده است).
- آغاز سلسله افشاریه (پایان ۱۷۹۴) و سلطنت نادرشاه.
- پیمان وین (خاتمه جنگ جانشینی لهستان).
- صلح ترکیه و ایران.
- ۱۷۳۶-م آغاز سلطنت فتح‌گرای دوم از خانات کریمه.
- آغاز سلطنت نادرشاه افشار از افشاریه در ایران.
- به امپراتوری رسیدن چی‌ین لونگ (در چین).
- جنگ روسیه و اتریش با ترکیه (تا سال ۱۷۳۹).
- ۱۷۳۷-م آغاز سلطنت منگلی‌گرای دوم از خانات کریمه برای بار دوم.
- به زانو در آمدن بلوچستان و بلخ (به واسطه حمله نادرشاه).
- ۱۷۳۸-م تسلط کامل نادرشاه افشار بر هند.
- ۱۷۴۰-م فرمانروایی ایوان ششم به مدت یک سال در روسیه.
- آغاز سلطنت سلامت‌گرای دوم از خاندان کریمه.
- تأسیس فرقه وهابیت.
- قرارگرفتن انگلستان و اتریش در مقابل فرانسه و پروس.
- تسخیر بخارا و خوارزم (توسط نادرشاه).
- به قدرت رسیدن فردریک دوم (کبیر) به سال ۱۷۸۶ (در آلمان).

- ۱۷۴۱-م فرمانروایی الیزابت در روسیه (تا سال ۱۷۶۲).
- آغاز سلطنت احمد بن سعید از آل بوسعید در عمان و سپس در زنگبار.
- ۱۷۴۲-م آغاز قیصری شارل آلبرت والی بایرن.
- ۱۷۴۳-م آغاز سلطنت سلیم‌گرای دوم از خانات کریمه.
- اتحاد انگلستان - اطریش، ساکسن و ساردینین بر علیه فرانسه - اسپانیا و بایر.
- سرکوبی فرانسویان (توسط سپاه انگلیسی در حوالی دیتنگن).
- تولد کندرسه (فوت ۱۷۹۴).
- ۱۷۴۵-م درگذشت قیصر شارل هفتم.
- ۱۷۴۶-م پیمان دفاعی اطریش و روسیه.
- آغاز سلطنت محمد بن سعود از آل سعود یا وهابیه در عربستان شمالی و مرکزی.
- اتحاد محمد بن عبدالوهاب و محمد بن سعود.
- آغاز سلطنت فردیناند ششم (در اسپانیا تا سال ۱۷۵۹).
- ۱۷۴۷-م آغاز سلطنت عباس المهدی از سلسله بنی قاسم در صنعا.
- آغاز سلطنت عادل شاه علی قلی خان از افشاریه در ایران.
- آغاز سلطنت احمد شاه درانی از پادشاهان افغانی.
- استقلال اولیه کشور افغانستان.
- اتحاد پروس و سوئد در برابر پیمانی میان بریتانیا و روسیه.
- کشته شدن نادرشاه.
- کشف قند در چغندر قند (توسط مارگراف شیمیدان آلمانی).
- ۱۷۴۸-م آغاز سلطنت ارسلان‌گرای از خانات کریمه.
- آغاز سلطنت ابراهیم از افشاریه در ایران.
- آغاز سلطنت شاهرخ از افشاریه در خراسان (بوسورث: تا سال ۱۷۹۵).
- آغاز سلطنت احمد شاه بهادر از شاهان مغول هند.
- صلح آخن (خاتمه جنگ بر سر وراثت تاج و تخت اطریش).
- آغاز علم جمعیت شناسی جدید.

- تولد بنتام.^(۱)
 - ۱۷۴۹-م آغاز سلطنت سلیمان دوم از صفویان در ایران (بصورت اسمی).
 - آغاز سلسله زندیه در ایران (تا سال ۱۷۹۴).
 - تولد ادوارد جنر (کاشف واکسیناسیون مرض آبله، مرگ ۱۸۲۳).
 - تولد گوته (ادیب و نویسنده و فیلسوف آلمانی. آثار او جزء شاهکارهای جهانی بشمار می‌رود. ۱۸۳۲ فوت).
 - ۱۷۵۰-م آغاز سلطنت اسماعیل سوم از صفویان در ایران بصورت اسمی.
 - آغاز سلطنت محمد کریم خان از زندیه در ایران.
 - آغاز سلطنت محمد حسن خان از قاجاریه در ایران (مازندران).
 - افول مکتب مرکانتیلیسم.^(۲)
 - پیوستن بریتانیا به اتحاد اتریش و روسیه بر علیه پروس.
 - ۱۷۵۱-م سلطنت ژوزه اول در پرتغال.
 - ۱۷۵۳-م آغاز سلطنت شاه حسین دوم از صفویان در ایران به صورت اسمی.
 - ورشکستگی دوم فرانسه.
 - آغاز صادرات اعظمی کاونتیس (در اتریش).
 - ۱۷۵۴-م آغاز سلطنت عثمان سوم از سلاطین عثمانی در آناتولیا - بالکان - سرزمینهای عربی.
 - آغاز سلطنت عزیزالدین عالم گیر دوم از سلاطین مغول هند.
 - سرکوبی قدرت فرانسویان در هند شرقی (توسط انگلستان).
 - ۱۷۵۵-م جنگ بین فرانسه و انگلیس در آمریکای شمالی.
 - ویرانی شهر لیسبون (در اثر زلزله).
 - درگذشت منتسکیو.
 - ۱۷۵۶-م آغاز سلطنت حلیم گرای از خانات کریمه.
-
- ۱ - جرمی بنتام حقوقدان و فیلسوف انگلیسی بود که در خانواده‌ای ثروتمند دنیا آمد و از مالکیت خصوصی و اصالت لذت دفاع میکرد. او سال ۱۸۳۲ درگذشت.
- ۲ - مکتبی اقتصادی از قرن ۱۶ تا اواخر قرن ۱۸. در اروپا که بر جذب فلزات گران قیمت و کم کردن عوارض گمرکی صادرات تأکید می‌کرد.

- اوج مکتب فیزیوکراتها. (۱)
- شروع جنگهای هفت ساله (بین پروس و انگلیس با روسیه و سوئد و اتریش و فرانسه).
- تأسیس سلسله آل صباح (در کویت).
- آغاز نهضت روشنگری در اتریش (تا سال ۱۷۹۰).
- پیمان وست مینستر (اتحاد بریتانیا و پروس).
- پیمان ورسای (اتحاد فرانسه و اتریش).
- ۱۷۵۷-م آغاز حاکمیت محمد بن عبدالله از شرفای فلالی در مراکش.
- آغاز سلطنت مصطفی سوم از سلاطین عثمانی در آناتولیا - بالکان - سرزمینهای عربی (تا سال ۱۷۷۴).
- آغاز جنگ پلاسی (تسلط انگلیس بر هند).
- ۱۷۵۸-م آغاز سلطنت قیریم گرای از خانات کریمه.
- یورش روسیه بر پروس.
- ۱۷۵۹-م آغاز سلطنت کارلوس سوم (در اسپانیا تا سال ۱۷۸۸).
- نبرد میندن (شکست پروس از روس و اتریش).
- ۱۷۶۰-م آغاز سلطنت شاه جهان سوم از سلاطین مغول هند.
- آغاز سلطنت جلال الدین علی جوهر شاه عالم دوم از شاهان مغول.
- اشغال موقت برلین (توسط اطریشها).
- اوج انقلاب صنعتی.
- ۱۷۶۱-م تولد میرزا ملکم خان در اسکاتلند.
- نبرد پانیپت (شکست مرآتیه‌ها از شاه احمد رانی).
- شیوع بیماری آنفولانزا (در سراسر اروپا).
- ۱۷۶۲-م فرمانروایی پطر سوم و سپس کاترین کبیر (دوم) تا سال ۱۷۹۶ (در روسیه).
- تولد فیخته (فیلسوف آلمانی).
- اختراع باروت.
- پیمان هامبورگ (بین پروس و سوئد).

- ۱۷۶۳-م صلح هوبرتوس برگ.^(۱)
- ۱۷۶۴-م آغاز سلطنت سلیم گرای سوم از خانات کریمه (۱۱۷۸ ق).
- پادشاهی ستانیسلاوس پنیاتووسکی (تحت فشار کاترین دوم، تزار روسیه در لهستان).
- ۱۷۶۵-م پایان استعمار هلند در خلیج فارس.
- آغاز سلطنت عبدالعزیز اول از آل سعود یا وهابیه در عربستان شمالی و مرکزی.
- آغاز سلطنت عبدالعزیز اول از آل سعود یا وهابیه در عربستان شمالی و مرکزی.
- ۱۷۶۶-م تولد مالتوس.^(۲)
- تجاوز چین به برمه.
- ۱۷۶۷-م آغاز سلطنت ارسلان گرای از خانات کریمه برای بار دوم
- آغاز سلطنت مقصود گرای از خانات کریمه.
- اخراج یسوعی ها از اسپانیا.
- تولد ژان باتیست سه (اقتصاددان خوش بین فرانسوی).
- بحران در هند (نخستین جنگ میسور).
- ۱۷۶۸-م آغاز سلطنت قیریم گرای از خانات کریمه برای بار دوم.
- دریافت گریکا (توسط فرانسه در ازاء پرداخت غرامت به ونیز).
- تولد شاتوبریان، نویسنده فرانسوی (فوت: ۱۸۴۸).
- اختراع ماشین بخار.
- آغاز نخستین تجزیه لهستان.
- آغاز پادشاهی گوستاو در سوئد تا سال ۱۸۰۹.
- ۱۷۶۹-م آغاز سلطنت دولت گرای چهارم از خانات کریمه.
- ۱۷۷۰-م آغاز سلطنت قاپلان گرای دوم از خانات کریمه.
- آغاز سلطنت سلیم سوم از خانات کریمه.

۱- پایان جنگ ۷ ساله پروس - اتریش - ساکسن.

۲- اوکیش و اقتصاددان بدین مکتب کلاسیک بود که اعتقاد داشت چون سیرافزایش جمعیت بشکل تصاعد هندسی و سیرافزایش مواد غذایی بصورت تصاعد حسابی بالا می رود، باید از افزایش جمعیت بطرق مختلف جلوگیری کرد.

- آغاز سلطنت حسینقلی خان از قاجاریه در ایران - مازندران.
- مرحله اساسی تحول فنی انقلاب صنعتی.
- تشکیل گروه نیلوفر سفید.^(۱)
- تولد بتهوون (مرگ ۱۸۲۷).
- قحطی در بنگال.
- شیوع آبله در اروپا.
- تولد هگل (فوت: ۱۸۳۱).^(۲)
- ۱۷۷۱-م آغاز سلطنت مقصودگرای از خانان کریمه برای بار دوم.
- ۱۷۷۲-م آغاز سلطنت صالح‌گرای دوم از خانان کریمه.
- نخستین تقسیم لهستان.
- حمله افغانها به ایران.
- تولد ریکاردو.^(۳)
- ۱۷۷۳-م آغاز سلطنت تیمورشاه از شاهان درانی افغانستان.
- حق کنترل پارلمان انگلستان بر کمپانی هند شرقی.
- سرکوبی قیام دهقانی در روسیه (به رهبری پوگاچو).
- تولد جیمز میل (فیلسوف انگلیسی).
- تسلط کامل وهاییها در عربستان.
- آغاز نهضت روشنگری در لهستان (تا سال ۱۷۹۱).
- ۱۷۷۴-م آغاز سلطنت عبدالحمید اول از سلاطین عثمانی در بالکان - اناطولیا.
- شکست عثمانی از روسیه.

۱ - گروه مشت زنان چینی از آن بوجود آمد.

۲ - وی فیلسوف ایدآلیست آلمانی بود که اصل موضوع خود را چنین توضیح می‌داد: «آنچه واقعی است عقلی است و آنچه عقلی است واقعی». تراثتی‌تر و سنتز از ابداعات اوست. هگل به دولت، قدرتی مطلق اعطاء می‌کند.

۳ - ریکاردو عالمی بزرگ در اقتصاد و تاجری موفق در بورس لندن بود. در سال ۱۸۷۱ مهمترین اثرش بنام «اصول اقتصاد سیاسی» را برشته تحریر در آورد. نظریات عمده او در اقتصاد عبارتند از: نظریه ارزش، نظریه بهره مالکانه، بسط نظریه توزیع درآمد و نظریه هزینه‌های نسبی.

- درگذشت لوئی پانزدهم (در فرانسه).
- ۱۷۷۵-م آغاز سلطنت دولت‌گرای چهارم از خانات کریمه برای بار دوم.
- تولد آندره آمپر (فوت ۱۸۳۶).
- انتشار اولین روزنامه بشکل کنونی در ایران (در زمان ناصرالدین شاه).
- آغاز نخستین جنگ مرآتیه در هند (تا سال ۱۷۸۲).
- نبرد بانکرهیل (پیروزی انگلیسی‌ها در آمریکا).
- تصرف بصره (توسط کریم خان زند).
- ۱۷۷۶-م آغاز سلطنت علی‌المنصور از سلسله بنی‌قاسم در صنعا (حدوداً در این سال).
- استقلال آمریکا از انگلستان (جنگهای استقلال از ۱۷۷۶ تا ۱۷۸۳ ادامه داشت).
- اوج مکتب کلاسیکها.^(۱)
- ۱۷۷۷-م چیره شدن سپاهیان آمریکائی بر انگلیسی‌ها (به رهبری جرج واشنگتن).
- تاجگذاری ملکه ماریای اول در پرتغال.
- فدرالی شدن حکومت آمریکا.
- آغاز سلطنت شاهین‌گرای از خانات کریمه.
- اتحاد دایمی (پایان کشمکش اسپانیا و پرتغال در آمریکای جنوبی).
- ۱۷۷۸-م انعقاد پیمان اتحاد میان آمریکا و فرانسه.
- درگذشت ژان ژاک روسو.
- اعلان جنگ فرانسه و هلند به بریتانیا.
- ۱۷۷۹-م آغاز سلطنت آغامحمدخان قاجار.
- حکمرانی ابوالفتح زندیه از سلسله زندیه در ایران.
- حکمرانی صادق زندیه در شیراز.
- حکمرانی محمدعلی زندیه.
- حکمرانی علیمراد زندیه در اصفهان.

۱- این مکتب با انتشار کتاب تحقیقی درباره ماهیت و علل ثروت نوشته آدام اسمیت آغاز گشت. ژان باتیست‌سه و آدام اسمیت اقتصاد دانان خوش‌بین، و مالتوس و ریکاردو اقتصاددانان بدبین این مکتب به شمار می‌آمدند.

- جنگ اسپانیا با بریتانیا.
- ۱۷۸۱-م انتشار کتاب «نقدی بر خرد ناب» (از امانوئل کانت).
- آغاز شورش در کلمبیا.
- اتحاد اتریش و روسیه در برابر ترکیه.
- ۱۷۸۲-م تشکیل مجلس مستقل در ایرلند.
- معاهده سالبای (پایان جنگ مَرَاتِه‌ها).
- فتح فلوریدا (توسط اسپانیا).
- شورش گرسنگان در انگلستان.
- ۱۷۸۳-م انعقاد صلح ورسای.^(۱)
- خلافت احمد بن خلیفه در بحرین.
- الحاق ناحیه کریمه ترکیه به روسیه.
- آغاز سلطنت سعید بن احمد از سلسله آل بوسعید در عمان و زنگبار.
- پیمان پاریس (پایان جنگ استقلال آمریکا).
- ۱۷۸۴-م حاکمیت سعید ابن احمد در عمان و زنگبار.
- آغاز سلطنت بهادر گرای دوم، دست‌نشانده روسیه در کریمه.
- پیمان قسطنطنیه (پذیرش الحاق کریمه به روسیه توسط ترکیه).
- ۱۷۸۵-م تألیف کتاب «نوشته‌های جامع» به عنوان قدیمی‌ترین کتاب در حقوق بین‌الملل (از فن امپتدا).
- حکمرانی جعفر و علی مراد زندیه از سلسله زندیه.
- آغاز سلطنت شاهین‌گرای برای باردوم دست‌نشانده روسیه در سرزمین کریمه.
- حکومت کنوانسیون ملی تا سال ۱۷۹۲ م.
- آغاز حکومت سلطان محمود (تا ۱۸۳۹).
- ۱۷۸۶-م آغاز سلطنت حامد بن سعید از سلسله آل بوسعید بر مسقط و زنگبار.
- آغاز سلطنت محمد از صفویان در ایران به صورت اسمی.

- قحطی در ژاپن.
- به قدرت رسیدن فردریک ویلیام دوم در آلمان (تا سال ۱۷۹۷).
- ۱۷۸۷-م ابداع و اختراع اولین قایق بخار.
- تصویب قانون اساسی فدرال آمریکا در کنگره قاره‌ای فیلادلفیا.
- آغاز سلطنت شاه‌بازگرای در کریمه به عنوان نماینده عثمانی از خانهای تاتاران بَجَقْ.
- ۱۷۸۸-م استقلال مراکش از بربرها (و تأسیس شهر فاس).
- اتحاد مثلث انگلستان - هلند - پروس.
- جنگ اتریش بر علیه عثمانی.
- شکست شدید ناوگان دریائی عثمانی از نیروی دریائی روسیه.
- ورشکستگی دولت فرانسه.
- آغاز سلطنت پیداریخت از شاهان مغول هند.
- آغاز سلطنت شاه عالم دوم برای بار دوم از شاهان مغول هند.
- تجاوز چین به ویتنام.
- تولد شوپنهاور.^(۱)
- لغو بردگی در دانمارک.
- ۱۷۸۹-م انقلاب کبیر فرانسه.
- ریاست جمهوری جورج واشنگتن (اولین رئیس جمهور آمریکا) از حزب فدرال (تا سال ۱۷۹۷).
- تصویب اعلامیه حقوق بشر و شهروند.
- حکمرانی لطفعلی زندیه در ایران (تا ۱۷۹۴ م).
- آغاز سلطنت سلیم سوم از سلاطین عثمانی در آناتولیا - بالکان - سرزمینهای عربی.
- آغاز سلطنت بخت‌گرای در سرزمین کریمه به عنوان نماینده عثمانی از سلسله تاتاران بَجَقْ.
- سازمان یافتن گارد ملی (در پاریس).
- ۱۷۹۰-م مرگ ژوزف دوم امپراتور انقلابی.

۱ - فیلسوف آلمانی، عقایدی شبیه به عقاید قدریه داشته که عالم تابع اراده‌ای است که اراده ما در برابر آن ناتوان

- آغاز استقرار انگلیس در جنوب شرقی آسیا.
- آغاز حاکمیت یزید از شرفای فلالی در مراکش.
- تجاوز چین به سرزمینهای نپال.
- ۱۷۹۱-م آغاز حکومت مشروطه سلطنتی در فرانسه.

- فرار ناموفق لوئی شانزدهم.
- تقسیم کانادا به دو قسمت سفلی فرانسوی و علیای انگلیسی زبان.
- شورش بردگان سیاهپوست در هائیتی.

- ۱۷۹۲-م جنگ فرانسه و اتریش.
- تأسیس مجمع رادیکال در پاریس.
- دومین انقلاب فرانسه (دهم اوت).
- سلطنت سلطان بن احمد در عمان و دیگر مناطق تابع.
- آغاز حاکمیت هشام بن محمد از شرفای فلالی در مراکش.
- آغاز سلطنت سلطان بن احمد از سلسله آل بوسعید در عمان و سپس در زنگبار.
- آغاز ساختمان کاخ سفید.

● ۱۷۹۳-م اعدام لوئی شانزدهم

داوطلبان ۱۷۹۲: نمادی از انقلاب کبیر فرانسه بر پیکر

طاق پیروزی (پاریس)

و آغاز حاکمیت لوئی هفدهم تا سال ۱۷۹۵ م.

- آغاز جنگ و انقلاب فرانسه (تا ۱۸۰۲).
- دومین تقسیم لهستان (توسط روسیه و پروس).
- تأسیس واشنگتن به عنوان پایتخت آمریکا.
- انضمام شاهزاده نشین موناکو به فرانسه.
- آغاز حاکمیت سلیمان از شرفای فلالی در مراکش.
- آغاز سلطنت زمان شاه از شاهان درانی افغانستان.

● ۱۷۹۴-م قتل عام تفلیس و کرمان توسط آغامحمدخان قاجار.

- سرکوب قیام لهستانیها (توسط روسیه).
- فتح بلژیک (توسط فرانسویان).
- اعدام لاوازیه.
- نبرد فلوروس (فتح بلژیک بعد شکست اتریشها توسط فرانسویان).
- پیمان جی (قرارداد بازرگانی و کشتیرانی آمریکا و انگلیس).
- جشن ایزد متعال (جدائی مذهب از دولت در فرانسه).

● ۱۷۹۵-م استعمار انگلیس در مالزی.

- تصرف هلند (توسط فرانسه).
- پیمان صلح بازل (پروس کرانه چپ رود راین را به فرانسویان واگذار کرد).
- سومین تقسیم لهستان (بین روسیه، اتریش، پروس).
- فتح دماغه امیدنیک و میلان توسط پرتغالیها.
- ۱۷۹۶-م تزارشدن پاول اول در روسیه (تا سال ۱۸۰۱).

○ پایتختی تهران (توسط آغامحمدخان قاجار).

○ آزادی مطبوعات (در فرانسه).

● ۱۷۹۷-م تأسیس جمهوری لیگوری و چیزالپینی در جنوب ایتالیا (توسط فرانسویان).

- ریاست جمهوری جان آدامز در آمریکا (از حزب فدرال)، تا سال ۱۸۰۱.
- تصرف لوکزامبورگ (توسط فرانسه).
- آغاز سلطنت فتحعلی شاه قاجار.
- تصرف بلژیک توسط فرانسه.

○ نخستین انتخابات آزاد در فرانسه (تحت توجهات حکومت جمهوری).

○ به قدرت رسیدن فردریک ویلیام سوم در آلمان (تا ۱۸۴۰).

● ۱۷۹۸-م تسخیر مصر و سوریه (توسط ناپلئون) پس از شکست خوردن عثمانی.

○ شورش ایرلند.

○ اشغال رُم (توسط فرانسویان) و تأسیس جمهوری روم.

○ تهیه قانون جمعیت (توسط توماس روبرت مالتوس).

ناپلئون در تولون (۱۷۹۳)

○ تصرف مالت (توسط قوای فرانسه).

○ تولد آگوست کنت. (۱)

● ۱۷۹۹-م تصرف سوریه (توسط ناپلئون)

○ کودتای بناپارت در فرانسه. ⊕

○ انتخاب ناپلئون بناپارت به

عنوان اولین کنسول.

○ سومین جنگ کافر (آغاز کار جامعه

مسیونری لندن در آفریقای جنوبی).

○ کشته شدن تیپو صاحب آخرین

سلطان میسور.

● ۱۸۰۰-م برگزیده شدن واشنگتن

به پایتختی آمریکا.

○ آغاز سلطنت محمودشاه از

شاهان درانی افغانستان.

○ تشکیل مجلس انگلیس و ایرلند در ایرلند.

● ۱۸۰۱-م انضمام ایرلند به انگلیس.

○ معاهده سیاسی فتحعلیشاه و انگلیس (بوسیله سر جان ملکم و شروع روابط خارجی ایران).

○ به قدرت رسیدن الکساندر اول تزار روسیه (تا سال ۱۸۲۵).

○ ریاست جمهوری توماس جفرسون در آمریکا (از حزب جمهوری - دموکراتیک) تا سال ۱۸۰۹.

○ غارت و ویران کردن شهر کربلا (توسط وهابیهای متعصب).

○ جنگ بین روسیه و پروس.

○ تسلیم ارتش فرانسه در مقابل انگلیس (در مصر).

○ معاهده لونه ویل (میان فرانسه و اتریش مبنی بر اینکه فرانسه کرانه باختری رودراین و ایتالیا را برای خود نگه دارد).

۱ - وی فیلسوف و ریاضی‌دان فرانسوی بود که مکتب تجربی را در فلسفه و علوم دیگر بنا نهاد و تمام علوم را درجه‌بندی و ریاضیات را در رأس علوم قرار داد. فوت ۱۸۵۷ م.

- ۱۸۰۲-م صلح فرانسه و انگلیس.
- آغاز حاکمیت ناپلئون به عنوان کنسول اول تا سال ۱۸۰۴ .م.
- حمله وهاییها به کربلا و نجف.
- بازپس گرفتن مصر از فرانسه (توسط عثمانی).
- اوج قدرت سیاسی ناپلئون.
- ۱۸۰۳-م اشغال مکه و مدینه (توسط وهاییها).
- فروختن لوئیزیانای شرقی (توسط فرانسه) به آمریکا.
- آغاز سلطنت سعود بن عبدالعزیز از آل سعود یا وهاییه در شمال عربستان و مرکز آن.
- آغاز سلطنت شاه شجاع از شاهان درانی افغانستان.
- جنگ دوباره بین بریتانیا و فرانسه.
- ۱۸۰۴-م استقلال هائیتی از فرانسه (اول ژانویه).
- امپراتوری ناپلئون بناپارت در فرانسه.
- تولد فوئرباخ (فیلسوف آلمانی و شاگرد هگل).
- قیام کاراژرژ در صربستان.
- درگذشت امانوئل کانت (فیلسوف و اندیشمند آلمانی).
- جنگ ایران و روسیه بر سر گرجستان.
- شورش صربها بر ترکها (تا سال ۱۸۱۳).
- ۱۸۰۵-م شکست فرانسه از انگلیس (جنگ ترافالگار).
- آغاز سلطنت محمد علی پاشا از خدیوان مصر.
- نبرد اولم (شکست اتریشیان از فرانسویان).
- نبرد اوسترلیتز (شکست نیروهای اتریش و روسیه از فرانسه).
- صلح پرسیبورگ (میان اتریش و فرانسه).
- آغاز ولایت محمد علی پاشا (در مصر).
- کشف مورفین (توسط سارتورنر).
- ۱۸۰۶-م تأسیس اتحادیه امپراتوری توسط ناپلئون.
- پایان امپراتوری (بخاطر زمین گذاشتن تاج قیصری توسط قیصر فرانس دوم).

- پادشاهی لوئی و ژوزف در هلند و ناپل.
- سلطنت سالم بن سلطان و سپس سعید بن سلطان در عمان.
- تصرف لیختن اشتاین (توسط فرانسه).
- آغاز سلطنت معین‌الدین اکبر دوم از شاهان مغول هند.
- آغاز سلطنت احمد المهدی در صنعا.
- آغاز سلطنت سالم بن سلطان از آل بوسعید در عمان و زنگبار.
- آغاز سلطنت سعید بن سلطان از آل بوسعید در عمان و سپس در زنگبار.
- از بین رفتن امپراتوری روس ژرمانی توسط ناپلئون.
- تولد جان استورات میل.^(۱)
- ۱۸۰۷-م معاهده تیلسیت بین روسیه و فرانسه.
- حمله انگلیس به دانمارک.
- عهدنامه فین کن اشتاین (بین فتح‌علیشاه و فرانسه).
- بسته شدن راه کعبه (توسط وهابیه).
- تأسیس حکومتی خودمختار ورشو (بر اثر فشار فرانسه).
- نوشتن کتاب پدیده شناسی روح (توسط هگل).
- منع تجارت بردگان (توسط انگلیس).
- آغاز نهضت مصطفی چهارم از سلاطین عثمانی در آناتولیا - بالکان - سرزمینهای عربی.
- یورش فرانسه به پرتغال.
- ۱۸۰۸-م جنگ فرانسه با اسپانیا (برای وارد کردن این کشور در جنگ علیه انگلیس).
- آغاز سلطنت محمود دوم از سلاطین عثمانی در آناتولیا - بالکان - سرزمینهای اسلامی (تا سال ۱۸۳۹).
- منع ورود برده به ایالات متحده.
- قیام مردم در آمریکای جنوبی.
- اشغال رم (توسط فرانسه).

۱ - فیلسوف و اقتصاددان انگلیسی که یکی از کارهای او نشان دادن سیستماتیک نظریه‌های اقتصاددانان مکتب کلاسیک یعنی اسمیت، مالتوس و ریکاردو است. از آثار مهم او «اصول اقتصاد سیاسی» را می‌توان نام برد.

● ۱۸۰۹-م تسخیر فنلاند (توسط روسیه).

○ قرارداد بدوی (بین فتح‌الشاه و انگلیس).

○ جنگ آزادی اتریش.

○ ریاست جمهوری جیمز مدیسن در آمریکا تا سال ۱۸۱۷ (از حزب جمهوری - دموکراتیک).

○ آغاز شورش انقلابیون بولیوی بر ضد اسپانیا به رهبری بولیوار.

○ آغاز سلطنت محمود شاه از شاهان درانی افغانستان (برای بار دوم).

○ نبرد لاکورونیا (شکست بریتانیا در پرتغال).

○ پادشاهی گوستاو چهارم در سوئد تا سال ۱۸۱۵.

○ نبرد تالاورا (شکست فرانسه در اسپانیا).

○ آغاز صدارت اعظمی مترنیخ (در اتریش).

○ معاهده بریتانیا با دوست محمدخان (شاه افغانستان).

○ تولد داروین (صاحب فرضیه تطوّر و تکامل موجودات. فوت ۱۸۸۲).

● ۱۸۱۰-م استقلال شیلی از اسپانیا.

○ برکناری حاکم آرژانتین (توسط انقلابیون).

○ اوج قدرت امپراتوری ناپلئون (انضمام هلند به فرانسه).

○ انضمام موريس و جزایر سیشل به خاک بریتانیا.

● ۱۸۱۱-م اعزام اولین محصل ایرانی به اروپا (۱۲۲۶ ش).

○ استقلال کلمبیا، پاراگوئه، اوروگوئه، ونزوئلا از اسپانیا.

○ استقلال ونزوئلا از اسپانیا (تحت رهبری فرانسیسکو میراندا).

○ قتل عام مملوکان مصر (توسط محمد علی).

● ۱۸۱۲-م لشگرکشی ناپلئون علیه روسیه.

○ قانون اساسی لیبرالی در اسپانیا.

○ ویرانی شهر کاراکاس (بواسطه زلزله).

○ نبرد سالامانکا (پیشروی ولینگتن تا مادرید).

○ شروع کارکشتی بخار کامیت در رود کلاید آمریکا.

○ تنها قحطی انگلستان (در سده نوزدهم).

- تولد چارلز دیکنز (نویسنده و فکاهی نویس انگلیسی از آثار او دیوید کاپرفیلد است. فوت ۱۸۸۰).
- ۱۸۱۳-م عهدنامه گلستان (و از دست دادن قفقاز).
- شکست فرانسه از انگلیس، روس، پروس، اتریش.
- سلطه دگر بار عثمانی بر صربستان.
- فتح فلوریدای باختری (توسط آمریکا).
- پیوستن اتریش به اتحاد علیه ناپلئون.
- تشکیل کلمبیای بزرگ (شامل ونزوئلا، کلمبیا، پاناما و اکوادور توسط سیمون بولیوار).
- تولد سورن کیرکگارد (اگزیستانسیالیست دانمارکی، فوت ۱۸۵۵).
- ۱۸۱۴-م معاهده شومون بین انگلیس، روس، پروس و اتریش (اول فارس).
- میثاق فونتن بلو بین کشورهای ضد فرانسه (۱۱ آوریل).
- معاهده پاریس پس از اشغال پاریس توسط متحدین و استعفای ناپلئون و نهایتاً تشکیل
- کنگره وین توسط فاتحین جنگ بدون حضور عثمانی (۳۰ مه).
- آغاز دیپلماسی جدید (با تشکیل کنگره وین).
- وفات ابن سعود و آغاز سلطنت عبدالله اول ابن سعود (تضعیف نسبی وهابها).
- آغاز حکومت استبدادی در پاراگوئه توسط فرانسیا.
- اعلام رسمی شهر آمستردام به عنوان پایتخت هلند.
- آغاز حاکمیت لوئی هیجدهم تا سال ۱۸۲۴ م.
- ۱۸۱۵-م اتحاد لوکزامبورک با هلند (توسط کنگره وین) و تثبیت حق حاکمیت هلند بر سورینام.
- عضویت لیختن اشتاین در اتحادیه آلمانی (به موجب مفاد کنگره وین).
- پایان مذاکرات کنگره وین (۹ ژوئن) و روی کار آمدن رژیم سلطنتی در فرانسه.
- شورش بروکسل و واگذاری بلژیک به هلند.^(۱)
- جدا شدن نروژ از دانمارک و الحاق آن به سوئد.
- واگذاری سنگاپور به شرکت هند شرقی (توسط سلطان جوهور).

۱- این واقعه در اثر قرار گرفتن بلژیک زیر نظر هلندیهای پروتستان پس از شاهان کاتولیک به وقوع پیوست.

- پیمان چهارجانبه. (۱)
- آغاز عصر امپریالیسم (تا ۱۹۱۳).
- برگزیده شدن لاهه به عنوان یکی از دو پایتخت هلند.
- تولد بیسمارک (صدراعظم آلمان).
- ۱۸۱۶-م استقلال آرژانتین از اسپانیا.
- بنیانگذاری جامعه کتاب مقدس (در آمریکا).
- مهاجرت گسترده به آمریکای شمالی.
- ۱۸۱۷-م ریاست جمهوری جیمز مونروئه در آمریکا تا سال ۱۸۲۵ (از حزب جمهوری - دموکراتیک).
- آغاز شورش یونانیان بر عثمانی.
- آغاز حکومت مستقل ونزوئلا (توسط دیکتاتور بولیوار).
- تسلط فرانسه بر گویان فرانسه.
- ۱۸۱۸-م تولد مارکس (فوت: ۱۸۸۳).
- تأسیس اولین چاپخانه در ایران (۱۲۳۳ ش).
- کنگره اکس لاشاپل. (۲)
- پادشاهی کارل چهاردهم در سوئد.
- تصرف عربستان توسط مصر.
- غلبه ترکان عثمانی بر عربستان و آل سعود (تا سال ۱۸۲۲).
- آغاز سلطنت علی شاه از شاهان درانی افغانستان.
- برگزیده شدن ریاض به عنوان پایتخت عربستان سعودی.
- استقلال شیلی و دیکتاتوری برناردو. او. هیگنس تا سال ۱۸۲۳. م.

۱ - انعقاد قرارداد چهارجانبه، پیروزی بلامنازع انگلستان بر علیه روسیه تلقی می شود. مسیردیپلماسی بدینوسیله در اختیار انگلستان قرار گرفت و مقدمات اتحاد پنجگانه (پانتارشی) و نهایتاً تثبیت سیاست اطیش و سیستم مترنیک را فراهم نمود.

۲ - گردهمایی دول بزرگ بعد از جنگ به منظور بیرون آوردن لشکریان غالب متفقین از خاک فرانسه که در سپتامبر ۱۸۱۸ تشکیل شد.

- گشایش دانشگاه بن.
- ۱۸۱۹-م استعمار سنگاپور (توسط انگلستان).
- گذشتن ساوانا کشتی بخار آمریکائی از اقیانوس اطلس.
- تصرف خارطوم (توسط مصریان).
- آغاز سلطنت دوست محمد از شاهان بارکزیایی افغانستان.
- کشتار پترلو (آتش گشودن به روی شرکت کنندگان در گردهمائی سیاسی در منچستر).
- تشکیل جمهوری بزرگ کلمبیا متشکل از کلمبیا، پاناما و اکوادور (تا ۱۸۳۰).
- قوانین شش گانه (محدودیت آزادی‌ها برای اعاده نظم و قانون در بریتانیا).
- ۱۸۲۰-م تسلط انگلستان بر کشورهای خلیج.
- تسلط انگلستان بر غنا.
- تولد هربرت اسپنسر (فیلسوف انگلیسی).
- انقلاب در اروپای جنوبی.
- تحت الحمایه قرار گرفتن امارات متحده عربی (توسط انگلیس).
- اشغال اورگوئه (توسط برزیل).
- آغاز مبارزه برای استقلال کوبا.
- کنگره تروپو (مترنخ در ماه اکتبر، مجوز دخالت در ناپل را پیدا کرد).
- آغاز مکتب رمانتیسم (در ادبیات).
- توافقنامه میزوری (منع برده‌داری در نواحی شمالی تر و غربی تر میزوری).
- برچیده شدن بساط دادگاه تفتیش عقاید (در اسپانیا).
- ۱۸۲۱-م آغاز انقلاب یونان.
- استقلال مکزیک (تحت سلطنت ژنرال ایتورییده اعلام شد).
- تأسیس اولین وزارت خارجه در ایران (زمان فتح‌علیشاه).
- استقلال پاناما از اسپانیا (۲۸ نوامبر).
- سقوط وهابیت توسط محمد علی پاشا.
- استقلال السالوادور از اسپانیا و پیوستن به مکزیک.
- استقلال پرو و تشکیل حکومت جمهوری.

- استقلال گواتمالا از اسپانیا (۱۵ سپتامبر).
- استقلال کاستاریکا از اسپانیا (جزء امپراتوری مکزیک شد ۲۸ سپتامبر).
- استقلال نیکاراگوئه از اسپانیا (پیوستن به امپراتوری ایتورییده در مکزیک).
- استقلال هندوراس از اسپانیا (و پیوستن به مکزیک).
- تولد داستایوفسکی (مرگ ۱۸۸۱).
- کنگره لایباخ (اجازه به اتریش در سرنگونی شورش ناپل).
- بنیانگذاری جامعه تعاونی لندن.
- استقلال ونزوئلا از اسپانیا.
- ۱۸۲۲-م ادعای استقلال یونان (اول ژانویه).
- استقلال برزیل از پرتغال.
- تأسیس اتحادیه‌های اشتراکی (توسط شارل فوریه، سوسیالیست تخیلی فرانسوی).
- استقلال اکوادور (پس از شکست دادن اسپانیا و عضویت در فدراسیون کلمبیای بزرگ).
- آغاز حاکمیت عبدالرحمان از شرفای فلالی در مراکش.
- تولد لوئی پاستور (مرگ ۱۸۹۵).
- تولد مندل (کاشف قوانین ژنتیک، مرگ ۱۸۸۴).
- جنگ خانگی در اسپانیا (لیبرالها در مقابل سلطنت‌طلبان).
- ابداع فن عکاسی.
- ۱۸۲۳-م دکترین مونروئه.^(۱)
- عهدنامه اول ارزنة الروم (آخرین جنگ ایران و عثمانی).
- جدا شدن کاستاریکا از مکزیک.
- آغاز سلطنت ترکی بن سعود از آل سعود یا وهابیه در عربستان.
- تولد ارنست رنان (فوت ۱۸۹۲).
- نخستین جنگ آشانتی (در ساحل عاج).

۱ - مونروئه ریاست جمهور وقت آمریکا بود. براساس اعلامیه دوم دسامبر او آمریکا سعی در عدم دخالت در امور اروپائی کرد.

- مداخله فرانسویان در اسپانیا (و شکست لیبرالها).
- ۱۸۲۴-م واگذاری سنگاپور به انگلستان توسط شرکت هند شرقی.
- سلطنت شارل دهم در فرانسه (تا سال ۱۸۳۰ م).
- نخستین جنگ انگلیس و برمه.
- استقلال کلمبیا.
- تصرف کیرت (توسط مصریها).
- قرارگرفتن آموزش ابتدائی زیر نظر اسقف‌ها (در فرانسه).
- ۱۸۲۵-م شورش دسامبریون (در روسیه).
- جدائی هندوراس از مکزیک.
- به رسمیت شناخته شدن دولتهای تازه مستقل شده آمریکای جنوبی (توسط بریتانیا).
- یورش ابراهیم پسر محمد علی پاشا (به یونان).
- به کار افتادن نخستین واگنهای اسبی (در لندن).
- تأسیس شرکت استعمار زلاندنو.
- کشف آلومینیوم (توسط اُرسید).
- ۱۸۲۶-م تولد لاسان (سوسیالیست آلمانی و شاگرد مارکس).
- ریاست جمهوری برناردینو ریوادا (در آرژانتین).
- تولد والتر باجت (اقتصاددان و فیلسوف اجتماعی انگلستان - فوت ۱۸۷۷).
- عهدنامه یاندُبو (پایان نخستین جنگ انگلیس و برمه).
- جنگ ایران و روس.
- پایان عمر کلمبیای بزرگ (بخاطر اختلاف در بولیوی، کلمبیا، پرو).
- گشایش دانشگاه مونیخ و کالج لندن.
- ۱۸۲۷-م شکست ایران از روس (و از دست دادن ارمنستان).
- جنگ استقلال طلبی یونان در حوالی ناوارینو (علیه مداخلات فرانسه و انگلستان و روسیه).
- پیمان بازرگانی انگلیس و برزیل.
- ۱۸۲۸-م عهدنامه ترکمنچای (و اعطاء حق کاپیتولاسیون از طرف ایران).
- انعقاد اتحادیه‌های گمرکی میان پروس و هسن و نیز میان بایر و تمبرگ.

- تولد تولستوی (مرگ ۱۹۱۰).
- جنگ روس و عثمانی.
- اتحادیه لیبرال - کاتولیک در بلژیک (برای مبارزه با حکومت هلند).
- جنگ داخلی در پرتغال (بواسطه غصب نایب السلطنه‌ای پرتغال توسط دون میگل).
- استقلال اروگوئه.
- آغاز شورش دهقانی در روسیه.
- ۱۸۲۹-م صلح ادرنه (بین روسیه - عثمانی).
- حکومت مطلقه فردی توسط خوان مانوئل دو روساس (در آرژانتین).
- تحت کنترل درآمدن قسمتهای مکتشفه استرالیا (توسط انگلستان).
- ریاست جمهوری جکسون در آمریکا تا سال ۱۸۳۷ (از حزب دموکرات).
- پذیرفتن خودمختاری صربستان (توسط دولت عثمانی).
- الغای رسم ساتی توسط بریتانیا (سوزندان زن پس از مرگ شوهر درهند).
- تقسیم کلمبیای بزرگ (به کلمبیا، ونزوئلا، اکوادور، گرانادای جدید).
- اولین تماس امریکائیان (مسیونرهای مذهبی) با ایران.
- ۱۸۳۰-م دیکتاتوری دیاگوپورتالس تا سال ۱۸۳۷. م در شیلی (تا سال ۱۸۶۱، حکومت محافظه کارها).
- عهدنامه مقدس (آلمان - اتریش - ایتالیا).
- استقلال بلژیک از هلند.
- استقلال یونان از عثمانی.
- آغاز دومین انقلاب فرانسه (و فرو ریختن سد ارتجاع).
- تصرف الجزیره توسط فرانسه و مقاومت عبدالقادر.
- شروع اعتصابات انگلیس.
- اولین عکس متحرک.
- انقلاب لهستان (روی کار آمدن ملتون و واژگونی بوربونها).
- ریاست جمهوری پانز در ونزوئلا وجدائی این کشور از کلمبیای بزرگ.
- به رسمیت شناخته شدن دولت میلوش اوبرنویچ توسط دولت عثمانی در صربستان.

- آغاز حاکمیت لوئی فیلیپ تا سال ۱۸۴۸ (در فرانسه).
- انقلاب در اکثر کشورهای اروپایی.
- تجزیه پی‌با به هلند و بلژیک.
- ۱۸۳۱-م تاجگذاری لئوپولد اول در بلژیک.
- تأسیس راه آهن.
- درگذشت هگل (تولد ۱۷۷۰).
- ۱۸۳۲-م صلح در اروپا.
- پیمان نانکن (و اتمام جنگ بردگی).
- نفوذ بورژوازی در انگلیس.
- سلطنت اوتوی اول شاه باواریا در یونان.
- مرگ گوته (تولد ۱۷۴۹).
- شکست عثمانی از محمدعلی پاشا.
- استقلال بلژیک.
- نبرد قونیه (شکست ترکان از مصر در سوریه).
- لایحه رفورم بزرگ در بریتانیا (آغاز نظام انتخاباتی جدید).
- ۱۸۳۳-م لغو بردگی توسط پارلمان انگلیس (لغو برده‌داری جهانی).
- تصرف و مستعمره قراردادن جزائر فالکلند (توسط بریتانیا).
- فوت فردیناند هفتم پادشاه اسپانیا.
- پیمان هونکیار اسکلسی (بین روس و ترکیه).
- ۱۸۳۴-م آغاز سلطنت محمدشاه قاجار.
- حمله محمدشاه قاجار به هرات و تیره شدن روابط ایران و انگلیس.
- تأسیس حزب ویک در آمریکا.
- لغو برده‌داری در کشور موریس.
- آغاز سلطنت فیصل اول از وهابیه یا آل سعود (در عربستان).
- تولد دمتری مندلیف شیمیدان روسی (فوت ۱۹۰۷).
- ششمین جنگ کافر (در آفریقای جنوبی).

- ۱۸۳۵-م شهادت میرزا ابوالقاسم قائم مقام.
- امپراتوری فردیناند در اتریش.
- جنگ در اسپانیا (و عدم مداخله انگلستان).
- ۱۸۳۶-م تأسیس فرقه بهایی.
- اتحاد پرو و بولیوی (تا سال ۱۸۳۹).
- تولد هیل گرین (فیلسوف ایدآلیست انگلیس).
- ۱۸۳۷-م پایه‌گذاری جامعه‌شناسی جدید توسط آگوست کنت.
- آغاز جنبش سنوسی در آفریقا.
- اختراع و بکارگیری تلگراف (توسط ساموئل مورس آمریکائی).
- ریاست جمهوری مارتین وان‌بارن بیورن در آمریکاتا سال ۱۸۴۱ (از حزب دموکرات).
- سلطنت ملکه ویکتوریا در انگلیس.
- سلطنت بای احمد در تونس.
- آغاز سلطنت سراج‌الدین بهادرشاه دوم از شاهان مغول هند.
- آغاز حاکمیت سیدمحمدبن علی السنوسی کبیر از سنوسیه در لیبی.
- آغاز سلطنت خالدبن سعود از آل سعود یا وهابیه در عربستان (دوره فترت).
- شورش در کانادا.
- ۱۸۳۸-م تاجگذاری ملکه ویکتوریا در انگلیس (۱۹۰۱-۱۸۱۹).
- نهضت اصلاحات اجتماعی در انگلیس.
- نخستین جنگ افغانستان.
- استقلال کاستاریکا و حکومت جمهوری در این کشور.
- حاکمیت مطلق و رسمی نیکاراگوئه.
- حکومت جمهوری و استقلال کامل هندوراس.
- ۱۸۳۹-م اعطاء بخش غربی لوکزامبورگ به بلژیک و قسمت شرقی به هلند.
- تصرف عدن (توسط انگلیس).
- شکست عثمانیها (به حمایت انگلیس) از محمدعلی پادشاه مصر (به حمایت فرانسه).
- آغاز جنبش چارتیستها در انگلستان (حق انتخاب گارگران).

- شروع اصلاحاتی غربی در عثمانی (به رهبری سلطان عبدالمجید).
- جنگ تریاک (بین انگلیس و چین) بعنوان نخستین جنگ انگلستان با چین.
- آغاز سلطنت شاه شجاع از شاهان درانی (در افغانستان).
- بنیانگذاری جمهوری مستقل ناتال (توسط بوئرها).
- انضمام گابون به خاک انگلستان.
- ۱۸۴۰-م تهاجمی شدن ناسیونالیسم آمریکائی.
- تسلط انگلستان بر زلاند نو.
- تصرف مجدد سوریه (توسط عثمانها).
- تولد ویلیام گراهام سامنر (جامعه شناس آمریکائی - فوت ۱۹۱۰).
- پیمان وایتانگی (بریتانیا، نیوزلند را مستعمره خود قرار داد).
- به قدرت رسیدن ویلیام چهارم در آلمان (تا سال ۱۸۶۱).
- ۱۸۴۱-م واگذاری هنگ کنگ به انگلستان (توسط چین).
- منع عبور کشتی های غیر ترک از تنگه داردانل.
- تسلط بریتانیا بر آفریقای جنوبی.
- ریاست جمهوری ویلیام هنری هاریسون و سپس تایلر در آمریکا تا سال ۱۸۴۵ (از حزب ویگ).
- آغاز سلطنت قاسم المهدی از سلسله بنی قاسم (در صنع).
- آغاز سلطنت عبدالله دوم بن ثیان دست نشاندۀ محمدعلی پاشا حکمران مصر (در عربستان).
- موافقتنامه اسکندریه (بین مصر و ترکیه و رسمیت یافتن محمدعلی پاشا به عنوان فرماندهی در مصر).
- ۱۸۴۲-م ساختن اولین واگن مسافربری در لندن.
- تولد ویلیام جیمز (فیلسوف آمریکائی و بنیانگذار پراگماتیسم).
- تأسیس دولت آزاد اورانیۀ توسط بوئرها در آفریقای جنوبی.
- درگذشت جرمی بنتام (تابع مکتب سوداگرانی).
- پیمان نانکن (بعنوان مهر تأییدی بر واگذاری هنگ کنگ به انگلستان توسط چین).
- اشغال هائیتی (توسط فرانسه).
- آغاز آموزش ابتدائی در بلژیک.
- ۱۸۴۳-م اولین کنفرانس صلح جهانی در لندن.

- تأسیس فرقه بابی گری.
- تسلط فرانسه بر جیبوتی (سومالی فرانسه).
- آغاز اشغال کومور (توسط فرانسه).
- آغاز سلطنت فیصل او برای دومین بار (در عربستان).
- ۱۸۴۴-م استقلال جمهوری دومینکن (هائیتی).
- تولد نیچه (فیلسوف آلمانی فوت: ۱۹۱۹).
- پادشاهی اسکار اول در سوئد.
- جنگ انگلیس با سیخ‌ها در هند.
- ۱۸۴۵-م ریاست جمهوری پولک در آمریکا تا سال ۱۸۴۹ (از حزب دموکرات).
- ریاست جمهوری مارشال کاستیلونه (در پرو).
- تأسیس «اتحادیه ویژه» حفاظت از کانتون‌های کاتولیک در سوئیس.
- آغاز سلطنت محمد یحیی از سلسله بنی قاسم در صنعا.
- ۱۸۴۶-م به قدرت رسیدن جونگ بهادر رانا در نپال.
- بحران اقتصادی در اروپا (تا ۱۸۴۷).
- انضمام کراکوف به خاک اتریش.
- جنگ آمریکا و مکزیک.
- نخستین قانون جدائی نژادها در آفریقای جنوبی.
- ۱۸۴۷-م دومین قرارداد ارزنة روم (بین ایران و عثمانی بر سر مسئله شط العرب و تشکیل کمیسیون چهار جانبه بر سر آن مسئله).
- تأسیس فرقه بهائی گری.
- سلطه فرانسه بر الجزایر (زمان عبدالقادر).
- قرارداد اتحاد ۵۰ ساله انگلیس و شوروی.
- اعلام جمهوری در لیبیا و ریاست جمهوری رابرتس.
- تولد ادیسون.
- استقلال لیبیا، ۲۶ جولای (از آمریکا).
- پیدایش جنبش ایرلند جوان.

○ تصرف مکزیکوسیتی (توسط آمریکائی‌ها).

● ۱۸۴۸-م انقلاب فرانسه (جمهوری شدن فرانسه) و ریاست جمهوری لوئی ناپلئون تا

سال ۱۸۵۲ م.

○ نهضت کارگری اروپا.

○ انتشار مانیفست کمونیست.

○ سقوط بیسمارک.

○ پادشاهی فرانسوا ژوزف در اتریش.

○ تصرف قسمت اعظم الجزایر توسط فرانسه.

○ به اجرا در آمدن قانون اساسی جدید (در سوئیس).

○ انقلاب در برخی از کشورهای اروپائی (بهار مردم) و سرآغاز زوال اطریش.

○ آغاز سلطنت عباس پاشای اول از خدیوان مصر.

○ آغاز سلطنت ناصرالدین شاه قاجار.

○ آغاز سلطنت ابراهیم پاشا از خدیوان مصر.

○ تولد ویلفردو پارتو (در سال ۱۹۲۳ درگذشت). (۱)

○ درگذشت شاتوبریان (تولد: ۱۷۶۸).

● ۱۸۴۹-م ریاست جمهوری تایلور در

آمریکا تا سال ۱۸۵۰ (از حزب ویگ).

○ تأسیس مدرسه دارالفنون در ایران (۲). *

○ اشغال رُم توسط گاریبالدی ایتالیائی.

○ سرکوبی قیام مجارها توسط اتریشها و روسها.

○ ریاست جمهوری زاخاری تایلر سردار

جنگهای مکزیک.

○ تولد شیخ محمد عبده.

امیرکبیر

۱ - اقتصاددان و جامعه‌شناس ایتالیائی، که به علت مخالفت با دموکراسی و رواج ایدئولوژی فاشیسم مشهور شد.

۲ - این مدرسه توسط امیرکبیر ساخته شد.

- تصرف پنجاب توسط انگلستان.
- نبرد گجرات (پایان عمر دولت سیخ در هند).
- تسلط مجدد عثمانیان بر یمن.
- ۱۸۵۰-م پایان مرحله اول انقلاب صنعتی.
- شروع رشد احزاب سیاسی به شکل کنونی.
- قتل محمد علی باب (۱۲۶۶ ش).
- اولین استخراج نفت (توسط انگلیسها).
- تشکیل مجدد اتحادیه آلمان.
- ریاست جمهوری فیلمور در آمریکا تا سال ۱۸۵۳ (از حزب ویگ).
- لغای حق رأی عمومی در فرانسه.
- تشکیل اتحادیه گمرکی اتریش - مجارستان.
- بنیانگذاری دانشگاه سیدنی (در استرالیا).
- ۱۸۵۱-م قتل امیرکبیر به فرمان ناصرالدین شاه قاجار.
- ریاست جمهوری ده ساله لوئی ناپلئون (ناپلئون سوم).
- ۱۸۵۲-م تغییر مَصَّب رودخانه چینی هوانگهو.
- قرارداد رودسند (استقلال ترانسوال توسط بریتانیا رسمیت می یابد).
- دومین جنگ انگلیس و برمه.
- ۱۸۵۳-م سلطنت پدروی پنجم (در پرتغال).
- دخالت انگلیس بنفع عثمانی در جنگهای کریمه و شکست نسبی روسیه.
- کشته شدن میرزا محمد اخباری بدست فتحعلی شاه.^(۱)
- ریاست جمهوری پی یرسه در آمریکا تا سال ۱۸۷۵ (از حزب دموکرات).
- ۱۸۵۴-م نظرات فیلی مور (در مورد حقوق بین الملل خصوصی).

۱ - میرزا محمد اخباری مؤسس اخباریگری بود و فتحعلیشاه چون فهمید که او از آینده خبر می دهد بر جان خود ترسید و در سال (۱۲۳۲ ش) فرمان قتل او را صادر کرد. با کشته شدن او مسلک اخباریگری متزلزل شد، هرچند شیخ احمد احسائی آنرا به شکل دیگری در مذهب شیخیه مطرح نمود.

- فتح قلعه سواستوپول بوسیله قوای انگلیس و فرانسه (در کریمه).
- تأسیس حزب جمهوری خواه در آمریکا.
- به کار افتادن نخستین راه آهن از کوههای آلپ از طریق سمرنیک.
- آغاز سلطنت سعید پاشا از خدیوان مصر.
- جنگ کریمه (انگلستان و فرانسه و ترکیه در برابر روسیه).
- سقوط حکومت اسپانیا (بخاطر انقلاب لیبرالیستی).
- ۱۸۵۵-م فرمانروایی الکساندر دوم در روسیه (تا سال ۱۸۸۱).
- ریاست جمهوری بنیتو خوارز در مکزیک.
- آغاز امپراتوری تئودور دوم در حبشه.
- ۱۸۵۶-م شکست ایران در جنگ هرات.
- تولد فروید (فوت ۱۹۳۹).
- جنگ دوم چین با انگلیس (مرگ ۱۹۳۹).
- پایان جنگ کریمه (بواسط کنفرانس صلح پاریس).
- اعلامیه حقوق دریائی.
- ریاست جمهوری مجدد مارشال کاستیلونه (در پرو).
- استقلال کامل السالوادور و حکومت جمهوری.
- آغاز سلطنت ثوینی بن سعید از آل بوسعید (در عمان).
- آغاز سلطنت مجید بن سعید از آل بوسعید (در زنگبار).
- ۱۸۵۷-م قرارداد صلح پاریس (جدا شدن هرات از ایران و پایان رسمی جنگهای کریمه).
- تأسیس موزه لوور پاریس.
- قیام مسلمانان هند.
- تأسیس فراموشخانه (شعبه‌ای از فراماسونری).
- سلطنت پرنس ویلهلم بجای فریدریش (در آلمان).
- ریاست جمهوری بیوکنن در آمریکا تا سال ۱۸۶۱ (از حزب دموکرات).
- پادشاهی ثوینی در عمان و مسقط.
- مداخله فرانسه در چین (تا سال ۱۸۶۰).

- گشایش دانشگاه بمبئی.
- ۱۸۵۸-م استعمار رسمی انگلیس در هند.
- انحلال کمپانی هند شرقی.
- معاهده تیانجین (گرفتن امتیازاتی برای فرانسه و بریتانیا از چین).
- تولد ماکس پلانک (قائل به نظریه انفصالی بودن انرژی بصورت دانه انرژی بود نه اتصالی. ۱۹۴۷ فوت).
- ۱۸۵۹-م انقلاب فرانسه.
- جنگ فرانسه با اتریش (با بیطرفی روسیه توسط فرانسه).
- بازشدن درهای ژاپن بسوی خارجیها.
- اشغال قفقاز (توسط روسیه).
- تولد برگسون (فیلسوف فرانسوی، فوت ۱۹۴۱).
- تولد ادموند هوسرل (فیلسوف آلمانی، فوت ۱۹۳۸).
- تولد جان دیوئی (فیلسوف آمریکائی، فوت ۱۹۵۲).
- بنیانگذاری نخستین اتحادیه ملی آلمان (خواهان یک کشور لیبرال - فدرال است).
- آغاز ساختمان کانال سوئز (زیر نظر فردیناند فن لسنر).
- اولین چاه نفت دنیا در پنسیلوانیای آمریکا.
- آغاز حاکمیت محمد الثانی از شرفای فلالی در مراکش.
- آغاز حاکمیت سیدالمهدی از سلسله سنوسیه در لیبی.
- درگذشت جان آستین (حقوقدان انگلیسی).
- دخالت فرانسه در کوشن شین (تا ۱۸۶۲).
- سومین جنگ انگلیس و چین.
- ۱۸۶۰-م اعطای استقلال ایتالیا (توسط ناپلئون سوم).
- استعمار هندوچین (توسط فرانسه).
- تشکیل وحدت آلمان و ایتالیا (تا سال ۱۸۷۱).
- تولد آنتوان چخوف (نویسنده روسی).
- ۱۸۶۱-م تسلط انگلستان بر بحرین.
- سلطنت لوئیس (برادر پدروی پنجم) در پرتغال.

- آزادی دهقانان روسیه.
- حکومت لیبیالها در شیلی.
- آغاز سلطنت عبدالعزیز اول از سلاطین عثمانی در آناتولیا - بالکان - سرزمینهای عربی.
- آغاز جنگهای داخلی آمریکا (تا سال ۱۸۶۵)، و ریاست جمهوری لینکلن از حزب جمهوری.
- ساخته شدن و تأسیس بخارست (پایتخت رومانی).
- درگذشت گوستاو هوگو (پایه گذار مکتب تاریخی).
- بنیانگذاری کتابخانه عمومی ایتالیا.
- به قدرت رسیدن ویلیام اول در آلمان (تا سال ۱۸۷۱).
- ۱۸۶۲-م شکست فرانسه از آلمان.
- صدارت بیسمارک در پروس (با هدف آلمانی نیرومند و الحاق اتریش به آن).
- آزادی بردگان در ایالات جنوبی آمریکا توسط آبراهام لینکلن.
- دخالت فرانسه در مکزیک.
- تولد موريس مترلینگ.
- ۱۸۶۳-م تسلط فرانسه بر کامبوج.
- اشغال مکزیک (توسط فرانسه).
- کنفرانس ژنو و تشکیل صلیب سرخ جهانی.
- لغو برده داری در سورینام.
- تبدیل گرانادای جدید به جمهوری فدرال (بنام ایالات متحده کلمبیا).
- آغاز سلطنت اسماعیل از خدیوان مصر.
- آغاز سلطنت شیرعلی از شاهان بارکزائی افغانستان.
- تولد جورج سانتیانا (فوت ۱۹۵۲).
- ۱۸۶۴-م جنگ دریایی پرو و اسپانیا (تا سال ۱۸۶۶).
- جنگ اتریش و پروس علیه دانمارک.
- تولد ماکس وبر (جامعه شناس آلمانی).
- ۱۸۶۵-م ریاست جمهوری جانسون در آمریکا تا سال ۱۸۶۹ (از حزب اتحاد).
- الغاء رسمی بردگی در آمریکا و پایان جنگهای شمال - جنوب.

- اشغال تاشکند و بخارا (توسط روسیه).
- شروع جنگهای پنج ساله دول متحد آرژانتین، اوروگوئه، برزیل بر علیه پاراگوئه (در آخر پاراگوئه شکست خورد).
- تاجگذاری لئوپولد دوم در بلژیک.
- آغاز سلطنت عبدالله سوم ابن فیصل از آل سعود یا وهابیه (در عربستان).
- طغیان سیاهان در جامائیکا.
- ۱۸۶۶-م شکست اتریش از پروس (با بی طرفی فرانسه و روسیه).
- تأسیس سازمان نژادپرست کوکلوکس کلان در تنسی آمریکا.
- تأسیس ناحیه بریتیش کلمبیا (اتحاد دو مهاجرنشین کناره اقیانوس آرام).
- آغاز سلطنت سالم بن ثوینی از آل بوسعید (در عمان).
- آغاز سلطنت افضل از شاهان بارکزائی (در افغانستان).
- ۱۸۶۷-م سلطنتی شدن حکومتهای اتریش - مجارستان.
- خریداری آلاسکا (توسط آمریکا از روسیه به مبلغ ۷/۲ میلیون دلار).
- خروج لشکریان فرانسه از خاک مکزیک.
- تیرباران شدن ماکسیهیلیان، امپراتور مکزیک.
- استقلال لوکزامبورگ (۱۰ مه).
- تأسیس کشور کانادا توسط انگلیس و استقلال این کشور (اول ژوئیه).
- اعلام جمهوری مکزیک.
- تشکیل امپراتوری دو گانه اتریش - هنگری (مجارستان).
- خروج آخرین قوای عثمانی از صربستان.
- جنگ بین اسپانیا و شیلی.
- تولد ماری کوری فرانسوی (فوت ۱۹۳۴).
- ۱۸۶۸-م پایان دوره شوگونی و ظهور دوره میجی در ژاپن.^(۱)

۱ - دوره میجی: دوره ای که درهای ژاپن بسوی غرب باز شد که امپراتور میجی بجای خاندان شاگون بر تخت امپراتوری نشست.

- آغاز سلطنت عزان بن قیس از سلسله آل بوسعید در عمان.
- قیام لیبرالیستی در اسپانیا.
- ۱۸۶۹-م افتتاح کانال سوئز.
- ریاست جمهوری ژنرال گرانت در آمریکا تا سال ۱۸۷۷ (از حزب جمهوری).
- حق رای سیاهان در آمریکا.
- تصرف ترکمنستان (توسط روسیه تا سال ۱۸۹۵).
- تابعیت قطر نسبت به عثمانی (تا سال ۱۹۱۳).
- تبدیل نظام امپراتوری به سلطنت مشروطه در ژاپن.
- تولد ماکسیم گورکی (نویسنده روسی).
- بنیانگذاری جامعه مبلغان آفریقا.
- ۱۸۷۰-م خود مختاری بلغارستان.
- جنگ آلمان و فرانسه.^(۱)
- پایتختی رم بعد از اشغال فرانسه (و استقلال ایتالیا).
- دومین مرحله انقلاب صنعتی (و آغاز صدور و انحصار سرمایه توسط کشورهای بزرگ).
- آغاز سلطنت ترکی بن سعید از آل بوسعید (در عمان).
- آغاز سلطنت برغش بن سعید از آل بوسعید (در زنگبار).
- مکتب نئوکلاسیک در اقتصاد.^(۲)
- معرفی الجزایر به عنوان ایالت فرانسه.
- ۱۸۷۱-م تأسیس امپراتوری آلمان (بدون اتریش) در ورسای تحت رهبری پروس و وحدت ۳۵۰ شاهزاده نشین (و معرفی ویلهلم بعنوان امپراتور آلمان).

۱ - در اول سپتامبر ۱۸۷۰ فرانسه از آلمان شکست خورد و مناطق آلتزاس و لرن به امپراتوری آلمان ضمیمه شد.
 دیکتاتوری ناپلئون سوم به پایان رسید و در فرانسه، حکومت جمهوری اعلام شد.

۲ - باتوجه به انتقاداتی که به مکتب کلاسیک وارد شده بود، ویلیام استانیلی جونز نظرات خود را در قالب «اصل مطلوبیت» و اصول مکتب کلاسیک را تحت عنوان «نظریه اقتصاد سیاسی» ارائه نمود. کارل منگر و لئون والراس از دیگر اقتصاددانان این مکتب هستند.

- متارکه رسمی جنگ بین فرانسه و آلمان.
- پایان نظام فتودالی در ژاپن.
- سلطنت ترکی ابن سعید در عمان.
- آغاز سلطنت سعود بن فیصل از آل سعود یا وهابیه در عربستان.
- برگزیده شدن برلین به عنوان پایتخت آلمان.
- آتش سوزی بزرگ شهر شیکاگو.
- پیمان صلح فرانکفورت (۱۰ مه) بین فرانسه و آلمان.
- ۱۸۷۲-م آغاز نبرد عقیدتی (فرهنگی) علیه کلیسای کاتولیک در پروس که نهایتاً به شکست بیسمارک انجامید.
- تقسیم لهستان.
- پادشاهی اسکار دوم در سوئد.
- فتح صنعا (توسط ترکان عثمانی).
- آغاز حکومت سلسله چاکرتی در سیام (تایلند).
- قرارداد رویتر. (۱)
- آغاز امپراتوری یوحنا در حبشه (تا سال ۱۸۸۹).
- سیستم اول بیسمارک (اتحاد آلمان و اطریش و روسیه بر علیه فرانسه).
- تولد برتراند راسل (فوت ۱۹۶۹).
- رانده شدن یسوعیان از آلمان.
- ۱۸۷۳-م منع تجارت برده در زنگبار.
- آغاز حاکمیت حسن اول ابن محمد از شرفای فلالی در مراکش.
- مرگ جان استوارت میل.
- دومین جنگ آشانتی (شکست آشانتی از بریتانیا).
- ۱۸۷۴-م افتادن جزایر فیجی بدست بریتانیا.

۱- کودتای اقتصادی همه جانبه در زمان ناصرالدین شاه از طرف انگلستان که نهایتاً به مرحله در نیامد. طرف قرارداد آنها سه سالار و تاریخ انعقاد آن ۲۵ ژوئیه بود.

وینستون چرچیل

○ آغاز سلطنت عبدالله سوم از آل سعود یا وهابیه (در عربستان).

○ تولد چرچیل. ⊗

● ۱۸۷۵-م امتیاز شیلات شمال.

○ تأسیس اتحادیه جهانی پست.

○ بحران بالکان.

○ تولد اینشتاین (مرگ ۱۹۵۵).

○ سرکوبی قیام مسلمانان هند.

○ تولد آلبرت شوایتزر.

● ۱۸۷۶-م اعلام قانون اساسی عثمانی (پس از «خط شریف گلخانه» و «خط همایون»).

○ قتل عام سرخپوستان آمریکا.

○ اختراع تلفن (توسط گراهام بل).

○ ریاست جمهوری پورفیریو دیان در مکزیک (و حکومت دیکتاتوری).

○ آغاز سلطنت مراد پنجم از سلاطین عثمانی در آناتولیا - بالکان - سرزمینهای عربی.

○ آغاز سلطنت عبدالحمید دوم از سلاطین عثمانی در آناتولیا - بالکان - سرزمینهای عربی.

○ آغاز سلطنت شیرعلی از شاهان بارکزائی افغانستان برای بار دوم.

○ قرارداد بوهم (بین روس و اطریش بر سر تقسیم احتمالی بالکان).

○ تولد جک لندن.

○ جنگ روسیه و ترکیه.

● ۱۸۷۷-م ریاست جمهوری هایس در آمریکا تا سال ۱۸۸۱ (از حزب جمهوری).

○ اعلان جنگ روسیه به عثمانی.

○ عهدنامه سان استئانو (روسیه و عثمانی).

○ اتحاد رومانی با روسیه در جنگ با عثمانی.

○ رسیدن عنوان امپراتوری هند به ملکه بریتانیا.

○ تصرف بوسنی - هرزگوین (توسط روسیه بابتی طرفی اطریش).

○ استقلال رومانی.

○ شورش ساتسوما در ژاپن (شکست سامورائی‌ها از سربازان).

○ اختراع گرامافون.

● ۱۸۷۸-م کنگره برلن (پیروزی روس نسبت به عثمانی بر سر منطقه بالکان) و اشغال بوسنی و

هرزگوین توسط عثمانیها و استقلال رومانی.

○ شروع استعمار انگلیس در قبرس پس از عثمانیها.

○ شروع دومین جنگ افغان.

○ اختراعات ادیسون.

○ پادشاهی اومبرتوی در ایتالیا.

○ استقلال بلغارستان و رژیم پادشاهی.

○ انحلال اتحادیه معروف سه گانه (اتریش - روسیه - پروس).

● ۱۸۷۹-م اشغال پرو توسط شیلی.

○ جنگ پرو با بولیوی (تا سال ۱۸۸۳).

○ جنگ زولو.^(۱)

○ معاهده صلح گندمک (شکست افغانها در دومین جنگ با انگلستان).

○ ریاست جمهوری ژول گروی در فرانسه.

○ آغاز سلطنت توفیق از سلسله خدیوان مصر.

○ آغاز سلطنت محمد یعقوب خان از شاهان بازگزائی افغانستان.

○ سیستم دوم بیسمارک (اتحاد آلمان و اتریش و ایتالیا علیه فرانسه).

○ قرارداد قیمومیت بلوچستان (در راستای کمریند حفاظتی انگلستان بر علیه فرانسه).

○ تولد دهخدا. *

○ پیروزی جمهوریخواهان در فرانسه.

○ تأسیس شرکت انگلیسی آفریقای متحد.

○ نخستین کشتی بخار نفت کش در دریای مازندران.

● ۱۸۸۰-م اشغال تونس توسط فرانسه. ⊕

ارتش استعمار فرانسه

- شروع دخالت اروپائیا در آفریقا.
- تسلط فرانسه بر ویتنام.
- شروع دوره جهان گشائی یا دوره صلح مسلح.
- ریاست جمهوری ژنرال روکا در آرژانتین.
- آغاز سلطنت عبدالرحمن خان از شاهان بارکزائی (افغانستان).
- آغاز مکتب ناتورالیسم (تا ۱۸۹۰).
- شکست انگلیسها (توسط افغانیا در میوند).
- شروع کار سازمان کارگران سوسیالیست فرانسه.
- تولد اسپنگلر.^(۱)
- ۱۸۸۱-م ضمیمه شدن تونس در کشور فرانسه (تسلط فرانسه بر تونس).
- شکست انگلیس از بوئرها (هلندیها) در آفریقا.
- قتل و کشتن سزار روس (توسط پوپولیستها).
- جنبش مهدی سودانی (تا سال ۱۸۹۹).

۱- وی نویسنده معروف آلمانی در فلسفه تاریخ بود که به پیشرفت افکار ضد دموکراسی کمک کرد و به سال ۱۹۳۶ درگذشت.

- انعقاد یک قرارداد سرتی بی طرفی بین (اطریش - آلمان - روسیه) به مدت سه سال.
- قتل تزار الکساندر دوم بوسیله آنارشیه‌ها.
- به قدرت رسیدن الکساندر سوم در روسیه (تا سال ۱۸۹۴).
- ریاست جمهوری جیمز گارفیلد و سپس آرتور در آمریکا تا سال ۱۸۸۵ (از حزب جمهوری).
- استقلال رسمی رومانی.
- پیمان مجدد سه امپراتور در ۱۸ ژوئن (روس، آلمان، اتریش).
- جنگ پرو و برزیل بابلوی بر سر کائوچوی آکره (که بالاخره به برزیل محقق شد).
- قرارداد باردو (بین فرانسه و تونس در ماه مه).
- شکست ایتالیا در تونس.
- شورش ملیون مصر (به رهبری عربی پاشا).
- ۱۸۸۲-م تشکیل اتحاد مثلث (ایتالیا - آلمان - اتریش) در ۲۰ مه.
- ورود انگلیس به خاک مصر و اشغال آن تا سال (۱۹۲۲).
- جنگ بین فرانسه و چین (بر سر حاکمیت ناحیه تونکن).
- درآمدن گینه بصورت بخشی از سنگال.
- ۱۸۸۳-م پیوستن رومانی به اتحاد مثلث.
- تأسیس مجله عروۃ الوثقی (از سید جمال الدین اسدآبادی).
- بنیانگذاری اتحادیه‌ای برای رهائی کار (توسط گتورگی پلخانوف پدر سوسیال دموکراسی روسیه).
- درگذشت کارل مارکس.
- ضمیمه شدن ماداگاسکار به فرانسه.
- ۱۸۸۴-م استعمار آلمان در کشورهای توگو - کامرون - آفریقای شرقی و جنوب غربی.
- تشکیل کنفرانس برلن. (تلاش جهت تصاحب آفریقا).
- توافق انگلستان و پرتغال.
- آغاز حکومت نظامیان در گینه (سوم آوریل).
- ۱۸۸۵-م ریاست جمهوری کلوئلند در آمریکا تا سال ۱۸۸۹ (از حزب دموکرات).
- تسلط فرانسه بر ماداگاسکار و سرتاسر هندوچین و شکست چین.
- تشکیل حزب کنگره ملی هند.

- رسمیت یافتن کنگو به رهبری لئوپولد دوم پادشاه بلژیک.
- قرارداد قیمومت بیرمانی (در راستای کمر بند حفاظتی انگلستان علیه فرانسه).
- تشکیل آفریقای شرقی آلمان توسط تانزانیا، رواندا، بوروندی.
- حاکمیت مهدی سودانی در خارطوم.
- ۱۸۸۶ م - حمله کشور انگلیس به برمه.
- تصرف مناطق آلمانی نشین اطیش (توسط پروس).
- تشکیل نخستین کنگره ملی هند.
- انعقاد نخستین پیمان تحت حمایتی یمن جنوبی میان رؤسای قبایل بریتانیا.
- مستعمره مشترک جیبوتی و سومالی (نسبت به فرانسه).
- ۱۸۸۷ م - احیای اتحاد مثلث بین ایتالیا و آلمان و اطیش در ماه فوریه (که متصرفات عثمانی را در مقابل روسیه تضمین کرد).
- پیوستن اطیش به اتحاد مثلث (۲۴ مارس).
- پیوستن اسپانیا به اتحاد مثلث (ماه مه).
- پیمان «تضمین مجدد» بین آلمان و روسیه در ماه ژوئن به مدت سه سال (اوج سیستم بیسمارک علیه فرانسه).
- سقوط بیسمارک (به دلیل امتناع گیوم دوم از توشیح پیمان مجدد).
- ساختن اتومبیل چهار چرخه (توسط دایملر).
- ۱۸۸۸ م - درگذشت قیصر ویلهلم اول در آلمان (و به قدرت رسیدن فردریک سوم و ویلیام دوم در همین سال).
- سلطنت فیصل بن ترکی در مسقط.
- آغاز سلطنت خلیفه بن برغش از آل بوسعید در زنگبار.
- اشغال رودزیا توسط رودس (رئیس شرکتی انگلیسی).
- باز شدن کانال سوئز بر روی همه کشتیها (موافقتنامه قسطنطنیه).
- ۱۸۸۹ م - ریاست جمهوری هاریسون در آمریکا تا سال ۱۸۹۳ (از حزب جمهوری).
- آغاز سیاست درهای باز چین.
- تأسیس دومین بین الملل کارگران جهان توسط مارکس.

- تولد مارتین هایدگر (فوت: ۱۹۷۶).
 - تولد توین بی (مورخ انگلیسی)
 - استقلال و انفصال برزیل از پرتغال.
 - جمهوری شدن حکومت برزیل.
 - استقلال و انفصال یونان از امپراتوری عثمانی.
 - آغاز حکومت مشروطه سلطنتی در ژاپن.
 - سلطه ایتالیا بر حبشه (با سقوط یوحنا و روی کار آمدن منلیک دوم تا ۱۹۱۳).
 - تأسیس کشور رودزیا در آفریقای جنوبی به رهبری سیسیل رُده.
 - ساخته شدن برج ایفل (۳۰۰ متر ارتفاع) برای نمایشگاه بین المللی.
 - آغاز سلطنت عبدالرحمن بن فیصل از آل سعود به عنوان حکمران ریاض (زامباور ۱۳۰۲ ق.
- ذکر کرده است).
- رسوائی پاناما (توقف کار روی کانال پاناما).
 - پیمان اوتچیالی (تحت الحمایگی ایتوبی در ایتالیا).
 - پی ریزی شرکت آفریقای جنوبی بریتانیا (توسط رُده).
 - ۱۸۹۰-م تشکیل فراموشخانه در ایران (توسط میرزا ملکم خان).
 - تحت الحمایگی تانگانیکا توسط انگلستان.
 - تولد کسروی.
 - سقوط بیسمارک و لغو اتحاد آلمان و روسیه.
 - بحران اقتصادی در آرژانتین و تشکیل نخستین اتحادیه کارگری.
 - تصویب قانون ضد تراست شرم.
 - الحاق رسمی گابون به کنگوی فرانسه.
 - آغاز سلطنت حمیدالدین یحیی در صعدة و قیام بر علیه ترکان عثمانی.
 - آغاز سلطنت علی بن سعید از آل بوسعید در زنگبار.
 - گشایش خط تلفن پاریس - لندن.

○ امتیاز رژی. (۱)

● ۱۸۹۱-م قحطی در روسیه.

○ تحریم تنباکو توسط آیت‌الله میرزای شیرازی (۱۳۰۹ ق).

سرکوبی جنبش تنباکو

○ اتحاد فرانسه و روس (۲۷ اوت).

○ تأسیس اتحادیه کل آلمان (که از یک سیاست امپریالیستی دفاع می‌کرد).

○ آغاز سلطنت محمد بن فیصل المطوع (دست‌نشانده آل رشید در عربستان).

○ تجدید قبل از موعد اتحاد مثلث.

○ جنبش ترکان جوان (با خواست اصلاحات لیبرالیستی).

● ۱۸۹۲-م تشکیل اتحادیه هندوچین (ویتنام، لاوس، کامبوج).

○ شهادت سید جمال الدین اسدآبادی.

○ قتل بهاء‌الله (۱۳۱۰ ش).

○ انعقاد یک قرارداد نظامی بین روس و فرانسه (۱۸ اوت).

○ آغاز سلطنت عباس دوم حلمی از خدیوان مصر.

○ چهارمین و آخرین دولت گلدستن.

● ۱۸۹۳-م ریاست جمهوری مجدد کلوئه‌لندر آمریکا تا سال ۱۸۹۷ (از حزب دموکرات).

- آغاز ساختن راه آهن سبیری در روسیه.
- منقرض شدن سلسله تکرور در سنگال توسط فرانسه.
- آغاز سلطنت حامد از آل بوسعید در زنگبار.
- رسمیت یافتن کنوانسیون نظامی ۱۸۹۲ بین روسیه و فرانسه (۲۷ دسامبر).
- نخستین جنگ ماتابله (در رودزیا).
- عضویت سنگال در آفریقای غربی فرانسه.
- اشغال ساحل عاج و داهومی (توسط فرانسه).
- سرنگونی دولت هاوایی بدست تفنگداران آمریکائی.
- حق رأی زنان در نیوزلند.
- اعتصاب عمومی در بلژیک.
- تولد هارولد لاسکی (سوسیالیست انگلیسی و طرفدار شوروی).
- ۱۸۹۴-م به قدرت رسیدن نیکلای دوم در روسیه (تا سال ۱۹۱۷).
- ترور ناصرالدین شاه و پادشاهی مظفرالدین شاه.
- بازپس گیری کره از چین توسط ژاپن.
- قتل عام مسیحیان توسط سلطان عبدالحمید (تا سال ۱۸۹۶).
- تولد خروشچف.
- ۱۸۹۵-م تجاوز ژاپن به تایوان.
- پیروزی ژاپن بر چین (معاهده شیمونزکی ۱۷ آوریل).
- استعمار رسمی بریتانیا در کنیا.
- تشکیل ممالک متحد مالایا.
- تشکیل اولین کنگره ملی هند در شهر پونا.
- آغاز حاکمیت عبدالعزیز از شرفای فلالی در مراکش.
- درگذشت فردریک انگلس.
- کنوانسیون پکن در ۸ نوامبر (بازگرداندن شبه جزیره لیاتونگ به چین).
- سلطه روسیه بر چین.
- دخالت امریکا در جریان درگیری انگلستان و ونزوئلا (در مورد تحدید حدود گویان).

- گشایش مدرسه اقتصاد لندن.
- شورش در کوبا بر علیه اسپانیا.
- کشف اشعه ایکس (توسط ژنتگن).
- ۱۸۹۶-م شکست ایتالیا در اتیوپی (سقوط کریسی).
- اولین المپیک بشکل امروزی (به ابتکار عمل بارون پیردوکوبرتن در آتن).
- آغاز حکومت مجارها در مجارستان.
- کتاب «دولت یهود» از هرتسل.
- آغاز سلطنت حمود از آل بوسعید (در زنگبار).
- کشتار ارامنه به دست کردها (به تشویق سلطان عبدالحمید دوم).
- ۱۸۹۷-م ریاست جمهوری مکینلی در آمریکا تا سال ۱۹۰۱ (از حزب جمهوری).
- تشکیل اولین کنگره صهیونیسم در شهر بازل (سوئیس).
- ۱۸۹۸-م شروع استعمار آمریکا (و تصرف هاوایی توسط آمریکا).
- اشغال نظامی کوبا (تا سال ۱۹۰۲).
- تقسیم چین بین انگلیس، فرانسه، آلمان و روس بعد از سلطه ژاپن بر چین.
- دست کشیدن اسپانیا از کوبا و پروتوریکو به علت فشار آمریکا.
- برقراری جایزه نوبل.
- تسخیر کیاوچو (چین) توسط آلمان و تصرف فیلیپین توسط آمریکا.
- تولد گونا میردال در سوئد (از پیشگامان توسعه).
- درگیری انگلیس و فرانسه در جنوب سودان (برخورد فاشودا).
- سیطره آمریکا بجای اسپانیا در گوام.
- ۱۸۹۹-م پیمان استعماری انگلیس و کویت.
- اتحاد فرانسه و روسیه (سیستم دلکسه).
- دومین جنگ آفریقای جنوبی تا سال ۱۹۰۲ (بوئرها - انگلیس).
- گردهمایی لاهه جهت تدوین حقوق بین الملل و اولین قرارداد منع کاربرد سلاحهای شیمیائی.
- برگرداندن چند جزیره سلیمان به انگلیس توسط آلمان.
- سلطنت الکساندر اوبرنویچ در صربستان.

از سال ۱۹۰۰ میلادی تا پایان قرن بیستم

● ۱۹۰۰-م نظریه ماهان.^(۱)

- آغاز دشمنی بین انگلیس و آلمان.
- امضای پروتکل نظامی بین فرانسه و روسیه.
- اشغال منچوری توسط روسیه.
- جذب شدن چین بسوی آمریکا پس از اعلام «سیاست درهای باز».
- قیام بوکسورها در چین علیه غریبها.
- خشم و نفرت مردم روسیه بر ضد نیکلای دوم.
- آغاز مبارزه کشاورزان مکزیکی با قوای دولتی.
- آغاز پادشاهی عبدالعزیز دوم (در عربستان).
- پادشاهی ویکتور امانوئل سوم (در ایتالیا).
- تأسیس حزب کارگر انگلیس.

● ۱۹۰۱-م ریاست جمهوری تی - روزولت در آمریکا تا سال ۱۹۰۹ (از حزب جمهوری).

- غلبه نهائی انگلیس بر بوئرها.
- عرضه کردن قانون اساسی کوبا توسط آمریکا (اجازه مداخله نظامی در کوبا).
- پادشاهی ادوارد هفتم از خاندان ساکس.
- استقلال استرالیا از جامعه مشترک المنافع بریتانیا.
- تأسیس حزب انقلابیون سوسیال در روسیه (یکی از احزاب سه گانه).
- امتیاز نفت جنوب ایران به داری (توسط مظفرالدین شاه).
- غارتگری معادن مکزیک (توسط کمپانیهای امریکائی انگلیسی).

۱ - وی معتقد بود که اگر قدرتهای دریائی بتوانند پایگاهائی در اطراف محور اصلی جهان در اختیار داشته باشند، می توانند کنترل خود را بر محور اصلی حفظ نمایند.

- تأسیس حزب کارگر استرالیا.
- به دست گرفتن قدرت در دانمارک توسط حزب لیبرال.
- آغاز سلطنت حبیب الله از شاهان بارکزائی افغانستان.
- تولد باتیستا نولجنسیر (دیکتاتور کوبا).
- تولد احمد سوکارنو (در جاوه شرقی متولد و فرزند یک آموزگار بود. فوت ۱۹۷۰).
- تولد ژنرال محمد نجیب. (۱)
- تولد هیرو هیتو (امپراتور ژاپن فوت ۱۹۸۹).
- تولد رائول پریش در آرژانتین (از پیشگامان توسعه).
- تولد پال روزنشتاین رودان در لهستان (از پیشگامان توسعه).
- گشایش راه آهن سبیری.
- ۱۹۰۲-م جنگ روس و ژاپن.
- اشغال فیلیپین (توسط آمریکا).
- آغاز پادشاهی ابن سعود عبدالعزیز (تا سال ۱۹۵۳).
- پایان جنگ بوئرها (این جنگ پس از پیروزیهای اولیه بوئرها به پیروزی کامل انگلیسها می انجامد).
- آغاز حاکمیت سیداحمد الشریف از سلسله سنوسیه (در لیبی).
- آغاز سلطنت علی بن حمد از آل بوسعید (در زنگبار).
- قرارداد ژاپن و انگلیس (بر علیه روسیه).
- قرارداد محرمانه فرانسه با ایتالیا (سیستم دلکسه سعی در سست نمودن پیوند ایتالیا و اتحاد مثلث داشت).
- پادشاهی آلفونس سیزدهم (در اسپانیا).
- ورود ماشین به ایران (در زمان حکومت مظفرالدین شاه).
- تولد سوانا فونگ (ریاست جمهوری لائوس).
- تولد ژنرال فواد شهاب (افسر و سیاستمدار لبنانی).
- استقلال کوبا از اسپانیا (۲۰ مه).

۱- به همراه جمال عبدالناصر در سال ۱۹۵۲ شورشی ترتیب دادند که منجر به سقوط حکومت فاروق گردید که اول نخست وزیر و سپس رئیس جمهور مصر شد. فوت ۱۹۷۳.

● ۱۹۰۳-م اتحادیه سیاسی اجتماعی زنان.

○ تأسیس احزاب سوسیال - دمکرات طبق مدل آلمانی در فنلاند و یوگسلاوی (صربستان).

○ ساخته شدن نخستین فیلم داستانی.

○ تولد اولاف پنجم (پادشاه نروژ).

○ تولد حبیب بورقیه، اولین رئیس جمهوری تونس (او فرزند یک افسر ارتشی بود).

○ تولد نیکلای ویکتوریچ پادگورنی (سیاستمدار معروف شوروی سابق).

○ استقلال پاناما و دخالت امریکا در این کشور تا سال ۱۹۱۴ (۳ نوامبر).

○ ساختن اولین هواپیما.

○ درگذشت هربرت اسپنسر (فیلسوف و جامعه شناس انگلیسی).

○ پادشاهی پی‌یر اول (در صربستان).

○ واگذاری امتیاز راه‌آهن استانبول - بغداد به آلمان.

● ۱۹۰۴-م تحت الحمایگی عمان نسبت به انگلستان.

○ تأسیس حزب معتدل (در کشور سوئد).

○ تولد دنگ شیائوپینگ (سیاستمدار چینی، دارای تحصیلات نظامی، رئیس ستاد ارتش سرخ چین، رئیس بخش تبلیغات).

○ تولد لعل بهادر شهبستری.^(۱)

○ تولد الکسی کاسیگین (سیاستمدار و رجل نامدار شوروی سابق که در سال ۱۹۲۳ به حزب کمونیست

پیوست. فوت ۱۹۸۰).

○ شروع فعالیت سازمان سیاسی اتحاد برای آزادی در روسیه (که در اکتبر ۱۹۰۵ منحل گردید).

○ اتفاق فرانسه و انگلیس (آتانت کردیال یا توافق قلبی).

○ آغاز جنگ روس و ژاپن.^(۲)

○ آغاز سلطنت یحیی محمود المتوکل از سلسله بنی قاسم (در صعدة).

● ۱۹۰۵-م شکست روسیه از ژاپن با انعقاد معاهده پرت موث.

○ مستعفی شدن دلکسه (وزیر خارجه فرانسه) به درخواست آلمان در ماه ژوئن.

۱ - نخست وزیر معروف هند که بعد از مرگ جواهر لعل نهرو به این مقام رسید (فوت ۱۹۶۶).

۲ - ژاپنی‌ها در این سال بدون اعلان جنگ، ناوگان روسی را مورد حمله قرار دادند.

- قرارداد نظامی بژورکو (بین آلمان و روسیه).
- شکست آلمان در بحران مراکش.
- استقلال افغانستان.
- تشکیل نخستین سوویتها (کمیته‌های انقلابی که بوسیله سوسیالیستهای روسیه تشکیل یافت).
- استقلال نروژ از سوئد (۲۰ اکتبر).
- ارائه تئوری نسبیت اینشتین.
- یکشنبه خونین در روسیه (سرآغاز انقلاب سال ۱۹۰۵).
- مرگ امیرکبیر.
- برگزیده شدن تروتسکی به عنوان ریاست مجلس نمایندگان کارگران سن پترزبورگ.
- فوت شیخ محمد عبده (تولد ۱۸۴۹ م).
- تولد پیرجمیل (رهبر مارونی‌های لبنان).
- تولد ژان پل سارتر (نمایشنامه‌نویس و فیلسوف، فوت: ۱۹۸۰).
- تولد داگ هامر شولد (دیرکل اسبق سازمان ملل).
- ۱۹۰۶-م تأسیس حزب میانه روی فنلاند (در ابتداء حزب دهقانی نام داشت).
- فعالیت سازمان بین المللی الکترونیک.
- تولد لئونید برژنف (سیاستمدار و شخصیت مشهور شوروی).
- تولد حسن البناء (بنیانگذار نهضت اخوان المسلمین در دهکده محمودیه در دلتای نیل).
- تولد لئوپولد سدار سنگور (رئیس جمهوری سنگال در ژوال بدنیآ آمد و تحصیل خود را در داکار پایان داد).
- تولد فیصل بن عبدالعزیز آل سعود (در سال ۱۹۴۶ پس از خلع برادرش به جای او نشست).
- هجرت کبرای علمای ایران و فرمان مشروطیت.
- نخستین پخش برنامه رادیویی.
- زلزله و آتش سوزی شهر سانفرانسیسکو.
- ریاست جمهوری آرمان فالیردر فرانسه.
- تأسیس حزب مسلم لیگ.
- کنفرانس الجزیره (در ژانویه ۱۹۰۶ با شرکت ۱۲ قدرت جهان در مورد سرنوشت مراکش).

○ تولد لئن تیف، واسیلی. (۱)

● ۱۹۰۷-م استقلال زلاندنو (از تحت کشورهای مشترک المنافع بریتانیا).

○ تولد دکتر فرانسوا دوآلیه (رئیس جمهوری هائیتی در سالهای ۱۹۵۷ تا ۱۹۷۱ - مرگ او تاریخ ۱۹۷۱).

○ تولد کنستانتین کارامانلیس (رئیس جمهوری یونان که از سال ۱۹۳۲ شغل وکالت دادگستری را بر عهده گرفت).

○ تولد لین پیاو (سیاستمدار چینی که در ناحیه هوپه به دنیا آمد. ۱۹۷۱ فوت).

○ تأسیس دیوان دائمی براساس معاهده ۲۹ ژوئیه ۱۸۹۹.

○ دکترین توبار. (۲)

○ استعمار بلژیک در کنگو.

○ آغاز حاکمیت حافظ بن حسن از شرفای فلالی (در مراکش).

○ اتفاق سه گانه انگلیس - روس - فرانسه بر علیه آلمان (پایان کنسرت اروپایی) و تقسیم ایران به سه منطقه.

○ سلطنت گوستاو پنجم (در سوئد).

○ پیمان تریپل میان انگلیس، فرانسه، روسیه بعد از توافق روس و انگلیس بر سر ایران - تبت - افغانستان.

○ آغاز سلطنت محمد علی شاه قاجار (در ایران).

○ وخامت اوضاع در روسیه.

○ تجدید اتحاد مثلث.

● ۱۹۰۸-م تولد سالوادور آلنده (در یک خانواده بورژوازی سانتیاگو).

○ تولد ایوب خان محمد (رئیس جمهوری پاکستان که کارش از خدمت در ارتش انگلیس در هند شروع شد).

○ تولد لیندن بینز جانسون (سی و ششمین رئیس جمهوری آمریکا - در تگزاس زائیده شد).

○ تولد نیکلای چائو شسکو (رئیس جمهور رومانی که با حمایت گیورگی دج، راه ترقی را پیمود).

۱ - اقتصاددان برجسته و استاد دانشگاه هاروارد و ارائه کننده معماری لئون تیف است.

۲ - انعقاد قرارداد بین ۵ کشور آمریکای مرکزی که بر اساس آن حکومت‌هایی که بر اثر انقلاب یا برخلاف قانون اساسی کشورها ایجاد می‌شوند، مورد شناسایی قرار نمی‌گیرند.

- برگزیده شدن ملک حسین اول (از طرف دولت عثمانی به امارت مکه مکتومه).
- الحاق بوسنی و هرزگوین به امپراتوری اتریش - هنگری.
- تولد انور خوجه (دبیر اول حزب کمونیست آلبانی که فعالیت خود را از تحصیل در فرانسه شروع کرد).
- آغاز انقلاب ترکیه (که تحت رژیم استبدادی سلطان عبدالحمید دوم به سر می برد).
- ریاست جمهوری خوان وینسنت گونز در ونزوئلا تا ۱۹۳۵ م.
- ریاست جمهوری لگیا (در پرو).
- آغاز بحران بالکان.^(۱)
- اعلامیه حقوق بحری لندن.
- اکتشاف نفت در ایران (اولین چاه خاورمیانه).
- به توپ بسته شدن مجلس (۱۳۲۶ ق).
- قتل احمد قادیانی (۱۳۲۶ - ۱۲۵۵ ق).
- ۱۹۰۹-م ریاست جمهوری تفت در آمریکا تا سال ۱۹۱۳ (از حزب جمهوری).
- تولد زولیاننا (ملکه پیشین هلند که از سال ۱۹۴۸ تا ۱۹۸۰ بر آن کشور سلطنت می کرد).
- تولد آندره گرومیکو (سیاستمدار و دیپلمات روسی که در سال ۱۹۴۳ سفیر شوروی در آمریکا شد).
- تولد دکتر قوام نکرومه (نخست وزیر و رئیس جمهور سابق غنا (۱۹۷۱ فوت).
- سقوط خاندان براگانز (که از سال ۱۶۵۴ به قدرت رسیده بودند) در پرتغال.
- پادشاهی آلبرت اول (در بلژیک).
- ترور سید عبدالله بهبهانی (از رهبران مشروطه).
- ساخته شدن اتومبیل فورد.
- آغاز سلطنت محمد پنجم ملقب به رشاد از سلاطین عثمانی در آناتولیا - بالکان - سرزمینهای عربی.

۱ - بالکان شبه جزیره ای در جنوب شرقی اروپاست. در بحران اول بالکان، اتریش دو ایالت بوسنی و هرزگوین را تصرف کرد. صربها باین امید که از پشتیبانی روسها برخوردار هستند بآن کشور اعلان جنگ دادند و چون نتیجه ای نگرفتند مجبور به سکوت شدند. در بحران دوم بالکان (۱۹۱۲) کشورهای این شبه جزیره پس از اینکه ایتالیا، طرابلس را تسخیر کردند با هم متحد شدند. به علت فعالیتهای روسیه و اتریش تشنج بالا گرفت و بالاخره صلح ناپایداری در لندن منعقد شد.

- آغاز سلطنت احمد شاه قاجار (در ایران).
- تأسیس شهر تل آیب در نزدیکی یافا (در فلسطین).
- نخستین چاه نفت در ایران (مسجد سلیمان) و تشکیل شرکت نفت ایران و انگلیس.
- ۱۹۱۰-م تأسیس حزب میانه (در سوئد).
- مستقل شدن آفریقای جنوبی از کشورهای مشترک المنافع بریتانیا.
- تشکیل اولین کنفرانس بین المللی هواپیمائی در پاریس.
- تولد چینگ کوچیانگ (رئیس جمهوری تایوان و فرزند مارشال چیان کای چک).
- تولد میشل عفلق (سیاستمدار و متفکر سوری و بنیان گذار حزب بعث سوریه).
- تولد سلیمان فرنجه (رئیس جمهور پیشین لبنان که در شهر ایدن لبنان به دنیا آمد).
- آغاز انقلاب مکزیک (۱۹۱۰ تا ۱۹۱۷).
- پادشاهی جورج پنجم در انگلیس.
- استقلال آفریقای جنوبی.
- اعلام جمهوری در پرتغال.
- تسلط ژاپن بر کره.
- آغاز فعالیت سینمای هالیوود (قسمتی از شهر لوس آنجلس آمریکا).
- ۱۹۱۱-م انقلاب شین های (ملی کردن تمام راه آهنهای چین توسط دولت).
- جنگ ایتالیا در عثمانی (در ارتباط با ادعای ایتالیا نسبت به طرابلس).
- سقوط دیاز در مکزیک.
- سقوط سلسه منچو در چین.
- اعلام جمهوری در چین توسط سونیات سن.
- اعلام استقلال مغولستان (به تخت نشستن بوگدوگان).
- بحران اغادیر.^(۱)
- آغاز سلطنت خلیفه ابن خروب از آل بوسعید (در زنگبار).

۱ - فرانسه چون که قصد اشغال مراکش را داشت، آلمان ناوپوز پلنگ خود را به بندر اغادیر مراکش فرستاد و بالاخره دو قطعه کوچک از سرزمین کنگو را گرفت و مراکش را به فرانسه واگذار کرد.

- تولد ژرژ ریمون پمپیدو (یکی از رؤسای جمهور فرانسه ۱۹۶۹).
- تولد میلوان جیلاس (نویسنده یوگسلاوی تبار).
- تولد نگوین جیاپ (ملقب به آشفشان زیر برف، اهل ویتنام).
- تولد کنستانتین چرنینکو (دبیرکل سابق کمیته مرکزی حزب کمونیست شوروی).
- تولد رونالد ریگان (چهلمین رئیس جمهور آمریکا).
- ۱۹۱۲-م آغاز به کار شورای حقوقدانان کشورهای آمریکائی.

- تأسیس کنگره ملی افریقا (قدیمی ترین سازمان سیاسی غیر سفید).
- بنیانگذاری روزنامه پراودا (با سر دبیری استالین).
- جنگ بالکان و عثمانی.
- خود مختاری آلبانی از دولت عثمانی.
- تسلط انگلیس بر مراکش.
- آغاز حاکمیت یوسف بن حسن از شرفای فلالی در مراکش.

وودرو ویلسون رئیس جمهوری آمریکا

- دخالت آمریکا در نیکاراگوا (تا سال ۱۹۲۵).
- اشغال قسمتی از یونان (توسط بلغارها).
- انعقاد کنوانسیون نظامی بین فرانسه و روسیه.
- اتحاد صربستان و بلغارستان (۱۳ مارس).
- اتحاد بلغارستان و یونان (۲۹ مه).
- تأسیس بلشویسم (در روسیه).
- تولد کیم ایل سونگ (رهبر کره شمالی. فوت ۱۹۹۴).
- تولد ملک غازی پسر فیصل.

● ۱۹۱۳-م ریاست جمهوری ویلسون در آمریکا تا

سال ۱۹۲۱ (از حزب دموکرات). ⊕

- تولد ویلی برانت (سیاستمدار آلمانی و یکی از طرفداران اصل سوسیالیسم).

- تولد میشل دبره (اولین نخست وزیر جمهوری پنجم فرانسه که طرفدار سرسخت دوگل بشمار می رفت).
- تولد جرالده فورد (سیاستمدار آمریکائی و متولد اوهاما).

○ تولد فیلیپ گونزالس (نخست وزیر اسپانیا که در رشته حقوق تحصیل کرده و به سال ۱۹۶۲ به عضویت حزب سوسیالیست در آمد).

○ تولد مایکل موسکویس (معروف به اسقف ماکاریوس. فوت ۱۹۷۷).

○ تولد ریچارد نیکسون (رئیس جمهور و سیاستمدار معروف حزب جمهوریخواه آمریکا).

○ تولد گوستاو هوزاگ (رئیس جمهور چکسلواکی سابق).

○ ریاست جمهوری ریموند پوانکاره (در فرانسه).

○ به امارت رسیدن عبدالله بن قاسم (در قطر).

○ آغاز سلطنت تیمور بن فیصل از آل بوسعید (در عمان).

○ تجدید اتحاد مثلث.

● ۱۹۱۴-م سومین بحران بالکان و شروع جنگ جهانی اول. (۱)

○ تاجگذاری احمد شاه در ایران. ☉

احمدشاه و محمدحسن میرزا ولیعهد، با عده‌ای از رجال

قاجاری (سربار سپه بین شاه و ولیعهد است)

۱- در این بحران فرانسوا فردینالد، ولیعهد اطرش در ۲۸ ژوئن توسط یک جوان انقلابی بوسنی ترور شد. اطرش به امید حمایت آلمان و ایتالیا (و بعداً عثمانی) به صربستان اعلان جنگ داد و روسیه ارتش خود را به حمایت از فرانسه بسیج نمود. اعلان جنگ آلمان به روسیه در سوم اوت، آغاز جنگ جهانی اول محسوب می‌شود. آلمان به بلژیک تجاوز کرد و از حمایت ژاپن و ترکها برخوردار شد. متفقین عبارت بودند از کشورهای فرانسه، روسیه، انگلیس، ایتالیا و بعداً آمریکا. نتیجه این جنگ ۹ میلیون نفر کشته، حدود ۳۰ میلیون نفر زخمی و معلول و ۴۰۰ میلیون دلار خسارت بود.

- تحت الحمایگی مصر از انگلستان ۱۸ دسامبر.
- ریاست جمهوری نویستانو کاراترا به جای مادرو (در مکزیک).
- سلطنت فردیناند (در رومانی).
- افتتاح کانال پاناما.
- آغاز سلطنت حسین کامل (از سلسله خدیوان مصر).
- درگذشت جرجی زیدان (تولد ۱۸۶۱).
- تحت الحمایگی انگلستان از قبرس.
- ۱۹۱۵-م عملیات داردانل. (۱)
- ورود ایتالیا در جنگ.
- دخالت آمریکا در هائیتی (تا سال ۱۹۳۴).
- بکارگیری گاز سمی (برای اولین بار در جنگ).
- تولد آگوستینو پینوشه (رئیس جمهور شیلی که بر علیه آئنده کودتا کرد).
- ۱۹۱۶-م قرارداد سایکس - پیکو. (۲)
- آغاز انقلاب عربی (با حمله به پادگانهای عثمانی در ماه ژوئن توسط شریف حسین).
- دخالت آمریکا در جمهوری دومنیکن (تا سال ۱۹۲۴).
- ریاست جمهوری هیپو لیتوایری گوین (در آرژانتین).
- آغاز سلطنت فرانسوا ژوزف (در مجارستان).
- تولد احمد بن بلا. (۳)
- تولد ذیل سینگ (رئیس جمهور اسبق هند).

۱- یک سال پس از شروع جنگ جهانی اول بلغارستان وارد جنگ شد و همراه آلمانیها، اطریشها، صربستان را تصرف کرد. قسمتی از قوای فرانسه به کمک صربها آمدند و بخش دیگر به طرف تنگه داردانل در شبه جزیره گالی پولی حرکت کردند.

۲- این قرارداد که در ۹ مارس امضاء شد مقرر می داشت که فرانسه منطقه سوریه و انگلستان ناحیه بین النهرین را زیر نظارت خود گرفته و فلسطین تحت اداره بین المللی قرار گیرد.

۳- بنیانگذار استقلال الجزائر که فعالیت انقلابی خود را بعد از جنگ جهانی دوم شروع کرد و در سال ۱۹۵۰ توسط فرانسویان دستگیر و زندانی شد.

- تولد عبدالرحمن عارف (رئیس جمهور اسبق عراق).
- تولد فرانسوا میتران.
- اشغال رواندا توسط بلژیک.
- ۱۹۱۷-م کنفرانس کروژناخ.^(۱)
- تعلق از میر به ایتالیا (به دنبال امضای قرارداد سایکس - پیکو در سال ۱۹۱۶).
- ورود امریکا در جنگ (و ظهور آثار شکست آلمان).
- قطع روابط دیپلماتیک آلمان و امریکا.
- انقلاب اکتبر روسیه^(۲) (به قدرت رسیدن شاهزاده جورج لووف، الکساندر کرنسکی و لنین در این سال).
- خروج روسیه از ایران (و تسلط همه جانبه انگلستان بر ایران).
- تأسیس حزب کمونیست در ایران به نام فرقه عدالت.
- ورود انگلیس به عراق.
- دخالت امریکا در کوبا (تا سال ۱۹۲۳).
- اعلامیه بالفور.^(۳)
- استقلال فنلاند از روسیه.
- آغاز سلطنت احمد فؤاد اول از خدیوان مصر.
- تولد ایندرا گاندی (فرزند جواهر لعل نهرو، فوت ۱۹۸۴).
- تولد جرالد کندی (سی و پنجمین رئیس جمهور آمریکا).
- ۱۹۱۸-م ○ اعدام نیکولای دوم، تزار سابق و اعضای خانواده اش (۱۶ ژوئیه).

۱ - در این کنفرانس که در ۲۰ آوریل تشکیل گشت، لیتوانی و کورلاند در مقابل امتیازاتی برای اطیش در بالکان، به آلمان داده شد.

۲ - در دوازدهم مارس، شهر پترزبورگ شاهد انقلاب مردم بود. تزار نیکلای دوم کناره گیری کرد، و الکساندر کرنسکی دولتی موقت تشکیل داد. لنین با توجه به ناکامیهای کرنسکی در جنگ، خواستار انقلاب سوسیالیستی در جهان شد. قیام ماه ژوئیه شکست خورد و لنین فرار کرد ولی بزودی بازگشت و در هفتم نوامبر (ماه اکتبر بنابر تاریخ روسی) انقلاب بلشویکی پیروز شد. ارتش سرخ توسط تروتسکی شکل گرفت و به جنگ جهانی پایان داده شد.

۳ - دولت بریتانیا به صورت نامهای، تأسیس موطن یهودیان در فلسطین را مژده می دهد، این اعلامیه در دوم نوامبر ۱۹۱۷ صادر شد.

- اعلامیه چهارماده‌ای ویلسون، رئیس جمهور آمریکا (مبنی بر حق تعیین سرنوشت ملت‌ها به دست خودشان).
- پیمان صلح برست - لیتوفسک میان روسیه و آلمان (کناره گرفتن روسیه از جنگ در سوم مارس).
- دومین نبرد مارن (آخرین حمله بزرگ آلمان از ۱۵ ژوئیه تا ۴ اوت که با شکست مواجه شد).
- انقلاب در آلمان و تأسیس جمهوری در این کشور با کناره گرفتن ویلهلم دوم (۹ نوامبر).
- استقلال یمن جنوبی از عثمانی.
- تأسیس حزب سوسیال - دمکرات آلمان.
- پایان جنگ جهانی اول با موافقت آلمان نسبت به متارکه جنگ (۱۱ نوامبر). و متلاشی شدن چهار امپراتوری آلمان، روسیه، عثمانی و اطریش - هنگری.
- جنگ داخلی در ایرلند.
- برگزیده شدن بلگراد به عنوان پایتخت یوگسلاوی و تشکیل دولت آن.
- استراتژی هوایی (با تأسیس نیروی هوایی انگلستان در جنگ جهانی اول).
- تأسیس چکا (سازمان جاسوسی شوروی) توسط لنین.
- اعلام جمهوری در کشور اطریش.
- استقلال چکسلواکی (۱۸ اکتبر).
- آغاز حاکمیت سید محمد ادریس از سلسله سنوسیه در لیبی.
- آغاز سلطنت محمد ششم وحیدالدین از سلاطین عثمانی در آناتولیا - بالکان و سرزمینهای عربی.
- ورود فاتحانه فیصل پسر شریف حسین به دمشق به کمک افسران انگلیسی.
- تولد کورت والدهایم (دیپلمات اطریشی و دبیر کل اسبق سازمان ملل متحد).
- ۱۹۱۹-م بروز انقلاب ضد انگلیسی در مصر.
- تولد چومبه موسی، جنجالی‌ترین شخصیت سیاسی کنگو (زئیر).
- انعقاد قرارداد بین وثوق الدوله و کاکس وزیر مختار انگلیس.^(۱)
- کنفرانس ۱۹۱۹ پاریس (میثاق جامعه ملل را طرح و تنظیم نمود و بعد از خاتمه جنگ تشکیل شد).
- امضای پیمان ورسای (جنگ جهانی اول با شکست خفت بار آلمان به پایان رسید).

۱ - به موجب این قرارداد نظارت بر تشکیلات نظامی و مالی ایران منحصر آرد دست مستشاران انگلیسی قرار می‌گرفت.

- رهبری فردریک ابرت (اولین رهبر رایش) در آلمان (تا سال ۱۹۲۵).
- شروع مبارزات و جنگ استقلال ارتش جمهوریخواه ایرلند (از ۱۹۱۹ تا ۱۹۲۱).
- مقاومت منفی گاندی.
- کشته شدن زاپاتا در مکزیک.
- تشکیل سازمان بین المللی کار (ILO) طبق معاهده ورسای.
- تأسیس حزب کمونیست آلمان از اتحادیه اسپارتاکوس.
- استقلال افغانستان (۱۹ اوت).
- استقلال چکسلواکی و لهستان.
- شورشهای ضدنژادی در امریکا (ژوئیه).

دموکراسی و لیبرالیسم به سبک غربی

- تأسیس جمهوری وایمار در آلمان.
- تأسیس کومینترن.^(۱)
- نظریه قلب زمین مکیندر.^(۲)
- جنبش خلافت.^(۳)
- آغاز سلطنت امان‌الله از شاهان بارکزائی افغانستان.
- اعلام دیکتاتوری پروستاریا در مجارستان.
- ۱۹۲۰-م تشکیل لبنان بزرگ.
- صلح تریانون (مجارستان $\frac{۲}{۳}$ خاک و $\frac{۱}{۳}$ جمعیت خود را از دست داد و حکومت پادشاهی، گردید).
- به قدرت رسیدن اویرگون به دنبال قتل کارانزا (در مکزیک).
- حق قیمومت انگلیس بر فلسطین توسط جامعه ملل.
- معاهده سین ژرمن (بین متفقین و اتریش).
- قیام جنگل.^(۴)
- قیام شیخ محمد خیابانی.^(۵)
- پایان مکتب دادائیسیم (بی‌پروائی و فرار از واقعیات در زمینه هنر).
- اتحادچکسلواکی و رومانی و یوگسلاوی علیه تشکیل مجدد امپراتوری اطریش - هنگری.

- ۱ - بین الملل کمونیست در راستای اهداف جهان شمول مارکسیسم در مسکو به سال ۱۹۱۹ تشکیل شد.
- ۲ - مکیندر می‌گوید هر کس بر اروپای شرقی حکومت کند بر قلب زمین (بخشی از روسیه، چین، ایران، افغانستان فرمان می‌راند و کسیکه بر قلب زمین حکومت کند بر جزیره جهان (اروپا، آسیا، آفریقا) حکمرانی می‌کند و کسیکه بر آنجا مسلط باشد حکمفرمای جهان است.
- ۳ - جنبش هندی خلافت گرچه بطور رسمی در فاصله سالهای ۱۹۱۸ تا ۱۹۲۴ (الغاء خلافت در ترکیه عثمانی) وجود داشت، ولی ریشه در تاریخ مسلمانان هند و حرکتهای سید جمال الدین دارد. آنها گرایش باطنی و عمیق در طرفداری از عثمانیها و خلفای آنها داشتند جنبش خلافت در حقیقت در مقابل غرب زدگانی همچون سید احمد خان بود. گاندی در ۱۷ اکتبر ۱۹۱۹ در اولین کنفرانس آنان سخن گفت. این جنبش خدمت در ارتش را در سال ۱۹۲۱ حرام اعلام کرد. و بالاخره الغاء فعالیت آنان توسط آتاتورک صورت گرفت.
- ۴ - کمیته اتحاد اسلام در جریان قرارداد ۱۹۱۹ به فعالیتهای خود وسعت داد و در شمال ایران نهضتی اسلامی برپا کرد، ولی توسط رضاخان سرکوب شد.
- ۵ - او نیز علیه قدرتهای استعماری جنگ جهانی اول فعالیت داشت و بالاخره توسط رضاخان سرکوب شد.

- اشغال سوریه (توسط فرانسه).
- انقلاب ۱۹۲۰ عراق (میرزای شیرازی دوم).
- حاکمیت فیصل اول (در عراق).
- امتناع سنای آمریکا از تصویب عهدنامه های ورسای.
- تظاهرات ضد آمریکایی در مکزیک.
- تأسیس حزب نازی.
- اولین نشانه های همزیستی مسالمت آمیز.
- جنگ روسیه و لهستان (بواسطه تجاوز لهستانها به اوکراین).
- تأسیس حزب کمونیست ترکیه در خارج از کشور.
- تأسیس حزب کمونیست فرانسه (بزرگترین حزب در جمهوری چهارم).
- استعمار فرانسه در چاد.
- تأسیس حزب کمونیست مصر.
- ریاست جمهوری آتاسی هاشم (در سوریه).
- تولد پاپ ژان پل دوم.
- تولد فهد شاه عربستان.
- تولد ملک فاروق اول.
- ۱۹۲۱-م ریاست جمهوری هاردینگ در آمریکا تا سال ۱۹۲۳ (از حزب جمهوری).
- ایجاد و تأسیس دادگاه جهانی معروف به دادگاه لاهه.
- تولد الکساندر دوبچک (سیاستمدار معروف چکسلواکی سابق).
- تولد خاویر پرز دکوئیار (دبیرکل سابق سازمان ملل متحد. او در رشته علوم سیاسی و حقوق تحصیل کرد).
- کودتای رضاخان (۱۲۹۹).
- حاکمیت الکساندر، فرزند پتر اول (در یوگسلاوی).
- تأسیس سازمان بین المللی هیدروگرافی.
- تأسیس حزب کمونیست چین (به تشویق روسها در ضمن کنفرانس شانگهای).
- به قدرت رسیدن حزب لیبرال در کانادا (تا سال ۱۹۵۷).

- تولد محمد زیاده‌باره (رئیس جمهور سومالی که تحصیلات عمده خود را در سومالی و ایتالیا گذراند).
- تولد رشید کرامی (سیاستمدار معروف لبنان که بارها به مقام نخست‌وزیری این کشور رسید. فوت ۱۹۸۷).
- سیاست جدید نپ (که تا مارس ۱۹۲۱ توسط لنین اجراء گردید، ولی استالین اجرای آنرا متوقف نمود).
- عهدنامه مودت بین ایران و شوروی (۲۶ فوریه).
- پیوستن رومانی به «اتفاق صغیر».
- به سلطنت رسیدن ملک فیصل (در عراق).
- سلطنت الکساندر اول (در یوگسلاوی).
- انعقاد پیمان چهار قدرت (بین آمریکا-انگلیس-فرانسه-ژاپن).
- تأسیس حزب کمونیست در ایران (گروه ۵۳ نفری).
- معاهدات ریگا (به رسمیت شناخته شدن استقلال فنلاند و دولتهای بالت و لهستان توسط شوروی).
- بنیانگذاری حکومت ملی در آنکارا (ترکیه).
- استقلال ایرلند از انگلستان (۶ دسامبر).

تصویر ۱/۱۱۲ - ۷×۱۰

موسولینی و سران فاشیست

- ۱۹۲۲-م ظهور فاشیسم.^(۱)
- پادشاهی فیصل (در سوریه).
- آغاز سلطنت عبدالمجید به جای عبدالحمید (در ترکیه).
- معاهده راپالو (بین شوروی و آلمان).
- استقلال کشور مصر از انگلستان (۲۸ فوریه).
- باز شدن پای امریکا در ایران.
- اعطاء حق تشکیل دولت یهود توسط جامعه ملل.
- ریاست جمهوری آلویز (از رادیکالها) در آرژانتین.

۱ - به عنوان مفهوم تاریخی نوعی حکومت است که در سال ۱۹۲۲ تا ۱۹۴۳ در ایتالیا توسط موسولینی اعمال شد.

- عضویت ایران در جامعه ملل.
- پایان جنگ داخلی روسیه.
- آغاز خلافت عبدالمجید دوم از سلاطین عثمانی.^(۱)
- تأسیس حوزه علمیه قم (۱۳۰۱ ش).
- تولد احمد سکوتوره (رئیس جمهوری گینه که در خانواده‌ای مسلمان زاده شد. فوت ۱۹۸۴).
- تولد جولوس کامباراگه (در سال ۱۹۵۵ رهبری اتحادیه ملی آفریقائی را به عهده گرفت).
- ۱۹۲۳-م ریاست جمهوری کوپچ در آمریکا تا سال ۱۹۲۹ (از حزب جمهوری).
- تأسیس کمسیون پلیس جنائی بین المللی در اروپا.
- تولد هنری کیسینجر (آلمانی الاصل که به آمریکا سفر می‌کند و تبعه آنجا می‌شود. وی دکترای علوم سیاسی را داراست).
- تولد دکتر پاتریک جان هیلری (رئیس جمهوری ایرلند که در رشته پزشکی تحصیل کرده).
- جنبش فالانتر اسپانیا (توسط خوزه آتونو در سال ۱۹۲۳ بنیان‌گذاری شد).
- ظهور آتاتورک در ترکیه و ریاست جمهوری او در ماه اکتبر (و تأسیس حزب جمهوریخواه مردم).
- قیمومت بلژیک نسبت به بروندی.
- جنبش محمدیه.^(۲)
- معاهده لوزان (ترکیه و یونان).
- کودتای ناموفق هیتلر.
- آغاز حکومت دیکتاتوری دریورا و بارنگوئر در اسپانیا.
- ۱۹۲۴-م تحت الحمایگی انگلستان بر رودزیای شمالی (زامبیا).

۱- وی که صرفاً نام «خلیفه» را یدک می‌کشید تا سال ۱۹۲۴ به خلافت خود ادامه داد. در این سال عملاً و رسماً سفره خلافت برچیده شد.

۲- افکار اصلاحی، غربی و شرقی در اندونزی در اواخر قرن ۱۹ و اوایل قرن ۲۰ نضج گرفت. سازمان دینی و اجتماعی محمدیه در سال ۱۹۱۲ توسط کیائی حاجی احمد دهلان متوفی (۱۹۲۳) در جاکارتا بوجود آمد. در جنگ جهانی دوم «انجمن محمدیه» و گروه‌های دیگری به واحدهای دفاع ملی ژاپن پیوستند حزب سجمی در سال ۱۹۴۵ با حزب نیروهای این انجمن و نهضت العلماء تقویت شد و موجب تشکیل سومین حزب مهم اندونزی گردید. در آمد در سال ۱۹۶۰ حزب سجمی به علت شورش علیه سوکارنو تعطیل شد.

استالین

- اعلام جمهوری یونان.
- اولین دولت حزب کارگر انگلیس.
- مرگ لنین (۲۱ ژانویه).
- آغاز رهبری استالین (به مدت ۲۹ سال).
- پیمان آرسیتید (بهبود روابط فرانسه و آلمان).
- محدودیت مهاجرت ژاپنی‌ها به آمریکا.
- انتخاب مائوتسه (در چین).
- تأسیس حزب کمونیست عراق.
- لغو خلافت (در ترکیه).
- تأسیس حزب کمونیست لبنان.
- تولد محمد ضیاء الحق.
- به رسمیت شناخته شدن شوروی کمونیست توسط ایتالیا و انگلیس و فرانسه.
- تولد جیمی کارتر.
- آغاز جنگ رهائی بخش ملی در سوریه و لبنان.
- ریاست جمهوری کایس (در مکزیک).
- ریاست جمهوری گاستون دومرگ (در فرانسه).
- ۱۹۲۵-م معاهده لوکارنو.^(۱)
- پروتکل ژنو (مبنی بر منع استعمال گازهای خفه‌کننده و میکروبی).
- تشکیل اتحادیه انقلابی جوانان ویتنام توسط هوشی مینه.
- رهبری پولون هیندنبورگ (دومین رهبر رایش) در آلمان (تا سال ۱۹۳۴).
- تز همزیستی مسالمت آمیز استالین. ☉
- تأسیس سلسله پهلوی در ایران (به دنبال خلع احمد شاه).
- تاجگذاری هیرو هیتو (در ژاپن).
- عضویت ۹ حبشه در جامعه ملل.

۱ - بین آلمان، انگلیس، ایتالیا، فرانسه، بلژیک که جهت حفظ مرزهای موجود منعقد گردید.

- تولد ساندرو پرتینی (رئیس جمهور ایتالیا).
- تولد مارگارت تاچر (نخست وزیر اسبق انگلیس).
- تولد ژنرال سوهارتو (رئیس جمهوری اندونزی).
- ۱۹۲۶-م شکست کامل مسلمانان ریف در مراکش.
- تجزیه لبنان از سوریه.
- تولد الیزابت دوم ملکه انگلیس (در پی مرگ پدرش جورج ششم به جای او نشست).
- ریاست جمهوری لوئیز پرهیرادا در برزیل.
- تولد شیخ جابر الاحمد آل جابر صباح امیر کویت (در سال ۱۹۷۷ جانشین عموی خود شیخ صباح السالم الصباح شد).
- تولد والری ژیسکاردستن (سیاستمدار و رئیس جمهور فرانسه در سال ۱۹۷۴).
- کودتای ژنرال کارمو (در پرتغال).
- عضویت آلمان در جامعه ملل (سپتامبر).
- دخالت امریکا در نیکاراگوا (تا سال ۱۹۳۳).
- اعتصاب عمومی در بریتانیا.
- ۱۹۲۷-م کومت شاه بهومی بل آدولیاچ (در تایلند).
- قطع رابطه سیاسی انگلیس و روس
- شورش ساندینو (در نیکاراگوئه).
- تأسیس بانک ملی ایران (۱۳۰۶ ش).
- عهدنامه تأمینیه و بیطرفی مابین دولت ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی سابق.
- مؤسسه بین المللی یکنواخت کردن حقوق خصوصی در ۱۹۲۷ افتتاح و در سال ۱۹۴۰ با یک قرارداد چند جانبه، دارای اساسنامه جدید گردید.
- تولد اولاف پالمه (نخست وزیر سوئد و فارغ التحصیل رشته حقوق و علوم سیاسی که به سال ۱۹۸۶ فوت کرد).
- تولد فیدل کاسترو (سیاستمدار کوبائی و فرزند مزرعه دار ثروتمند بود که در سال ۱۹۵۹ شورش بر علیه دولت کرد).
- ریاست جمهوری کارلوس ایبازندل کامپو (در شیلی).
- آغاز حاکمیت محمد پنجم ابن یوسف از شرفای فلالی (در مراکش).

- امضاء پروتکل لیتونیف.
- جمعه سیاه آلمان (سقوط اقتصادی این کشور).
- ۱۹۲۸-م تأسیس حزب اخوان المسلمین. (۱)
- تبدیل الفبای عربی به لاتین (در ترکیه).
- معاهده بریان - کلوگ. (۲)
- حق رأی زنان در بریتانیا.
- کودتای پیلسودسکی در لهستان.
- امارت شحبوط ابن سلطان در ابوظبی.
- تولد حافظ اسد.
- تولد برژینسکی (سیاستمدار آمریکائی).
- تولد ذوالفقار علی بوتو (سیاستمدار پاکستانی).
- تولد چه گوارا (انقلابی کشورهای آمریکای لاتین).
- ریاست جمهوری سالازار در پرتغال.
- تولد محمد حسنی مبارک.
- ریاست جمهوری ایری گوین در آرژانتین.
- تولد پیرموروا (نخست وزیر فرانسه).
- کشف پنی سیلین.
- ۱۹۲۹-م ریاست جمهوری هوور در آمریکای تا سال ۱۹۳۳ (از حزب جمهوری).
- اعلامیه پاناما (بین آمریکا و دیگر کشورهای این قاره).
- پیمان کنکوردا (بین واتیکان و سلطنت ایتالیا).
- طرح یونگ (جهت پرداخت بدهیهای آلمان).
- کنفرانس لاهه (تکمله عهدنامه لوکارنو).

۱ - منحل شدن حکومت عثمانی در سال ۱۹۲۴ این نکته بحرانی را القا کرد که دین قدرت اداره جامعه را ندارد. از طرف دیگر دولت اسرائیل در حال شکل گیری بود و فرهنگ غرب بر مردم غالب می شد. حسن البناء که افکار خود را نمودی از اندیشه های جمال الدین اسد آبادی و عبده و رشید رضا می دانست به پیشنهاد دوستان خود این حزب را تشکیل داد.

۲ - بین فرانسه و آمریکا در ماه اوت در راستای تامین صلح بین المللی که بعداً ۶۰ کشور به آن پیوستند.

هلموت کهل

- آغاز مکتب ادبی پوپولیسم (مخالفت با هرگونه درگیری سیاسی، اخلاق اجتماعی).
- ریاست هیتلر (در اس - اس).
- آغاز سلطنت نادرشاه از شاهان بارکزائی افغانستان.
- آغاز بحران اقتصادی جهانی.
- تولد ببرک کارمل.
- تولد یاسر عرفات.
- تولد حسن دوم.
- تأسیس حزب «نهاد انقلاب» مکزیک.
- به رسمیت شناخته شدن واتیکان توسط ایتالیا.
- ۱۹۳۰-م نقض پیمان ورسای.
- راهپیمائی نمک در هندوستان.
- طرح اقبال برای تأسیس پاکستان.
- تأسیس حزب کمونیست فیلیپین.
- تشکیل کنفرانس تدوین حقوق بین الملل لاهه.
- تولد حسین محمد ارشاد، رئیس جمهور بنگلادش.
- امپراتوری هایلاسلاسی.
- تولد آلبر شارل لئوپولد آکسل ماری گوستاو بودئن (پادشاه بلژیک که در سال ۱۹۵۱ بر تخت سلطنت نشست).
- تولد هلموت کهل (صدراعظم آلمان فدرال سابق).
- تولد ژنرال ژوزف موبوتو، رئیس جمهور زئیر.
- تولد فیلد مارشال جعفر نمیری رئیس جمهوری سودان (از سال ۱۹۷۱ تا ۱۹۸۵).
- کودتا علیه ایری گوین در آرژانتین.
- تغییر نام شهر قسطنطنیه به استانبول.
- کودتای وارگاس در برزیل.
- بنیان گذاری حزب کمونیست هند و چین توسط هوشی مین.

- کودتای ژنرال سانچز سرو علیه لگیا (در پرو).
- پاگرفتن رژیمهای دیکتاتوری از نوع فاشیست در سراسر اروپا.
- پیمان دریائی لندن (عدم توافق قدرتهای بزرگ نسبت به محدودیت‌های دریائی).
- نابودی کولاک‌ها (زمین‌داران بزرگ در شوروی).
- ۱۹۳۱-م قیام مردم شیلی بر علیه آمریکا.
- هجوم ارتش ژاپن به منچوری.
- تولد میخائیل گورباچف.
- استقلال آفریقای جنوبی.
- ریاست جمهوری پل دومه (در فرانسه).
- نابودی رژیم دیکتاتوری اسپانیا توسط مردم آن کشور.
- تأسیس کامنولث یا کشورهای مشترك المنافع.^(۱)
- ۱۹۳۲-م پایان قیمومت انگلستان بر عراق.
- تشکیل حزب سوسیال ملی سوریه (توسط آنتوان سعد پایه‌گذاری گردید).
- تولد ژاک شیراک سیاستمدار و نخست‌وزیر سابق فرانسه.
- تولد اسپرو کیریانو، رئیس‌جمهور قبرس (از اوت ۱۹۷۷ تا ۱۹۸۸).
- ریاست جمهوری آلبرت لیرون (در فرانسه).
- آغاز سلطنت سعیدبن تیمور از آل بوسعید (در عمان).
- حمله ژاپن به شانگهای.
- بنیاد حزب فالانژ (در اسپانیا).
- ۱۹۳۳-م ریاست جمهوری ژنرال بناویدس در پرو (تا سال ۱۹۳۹).
- ریاست جمهوری ف. د. روزولت (در آمریکا) تا سال ۱۹۴۵ (از حزب دموکرات).
- صادرات عظمای هیتلر توسط فن‌هیندنبورگ، رئیس‌جمهور آلمان.
- به‌آتش کشیده‌شدن رایش‌تاک (مجلس شورای آلمان) و تک‌حزبی‌شدن آلمان.

۱ - جامعه‌ای اقتصادی است که کشورها آزادانه براساس علایق مشترک اقتصادی در آن عضویت می‌یابند و اول بار در سال ۱۹۳۱ توسط انگلیس به جهت نفوذ بر مستعمرات خود تشکیل شد.

هیتلر و میلیتاریسم آلمان

- کودتای هیتلر و اختیارات تام وی به وسیله «قانون اختیارات».
- بنیانگذاری گشتاپو (توسط گورینگ).
- خروج آلمان از جامعه ملل.
- خروج ژاپن از جامعه ملل (مارس).
- قرارداد چهارجانبه در ۷ ژوئن بین انگلیس، فرانسه، ایتالیا و آلمان (که ب تصویب نهای نرسید).

- کنگره جهانی نفت که توسط ۱۴ کشور تأسیس شد (و کنفرانس اقتصاد جهانی در ماههای ژوئن و ژوئیه).
- آغاز مبارزات ساندینو (در نیکاراگوا).
- روابط دیپلماتیک آمریکا و شوروی (شناسایی شوروی توسط آمریکا).

- قیام مردم کوبا (و ریاست جمهوری باتیستا).
- به قدرت رسیدن الملك الغازی به جای ملك فیصل (در عراق).
- آغاز سلطنت محمد ظاهر شاه (از شاهان بارکزی افغانستان).
- امضاء قرارداد «تعریف تجاوز» در لندن.
- استقلال سوریه.
- ۱۹۳۴-م تشکیل اتحاد بالکان (اتحادی بود از کشورهای یوگسلاوی - یونان - رومانی و ترکیه علیه ادعاهای بلغارستان).

- تشکیل حزب فالانژ اسپانیا (خوزه آنتونیو در رأس آن قرار گرفت).
- تشکیل حزب لیبرال سوئد (در سال ۱۹۴۸ به صورت دومین حزب بزرگ سوئد درآمد).
- کنار زدن هیندنبورگ توسط هیتلر در آلمان.
- تشکیل حزب دمکرات مسیحی شیلی (به عنوان حزبی برای انجام اصلاحات دمکراتیک تشکیل گردید).
- ریاست جمهوری دون خوزه اوپیکو (در گواتمالا).

- پیوستن رومانی به «اتفاق بالکان».
- پادشاهی لئوپولد سوم (در بلژیک).
- حاکمیت پطر دوم بجای الکساندر (در یوگسلاوی).
- پیوستن شوروی به جامعه ملل.
- پیمان عدم تعرض روسیه و فرانسه.
- قطع روابط فرانسه و آلمان (پس از به بن بست رسیدن مذاکرات).
- قتل ساندینو (بزرگترین مبارز معاصر نیکاراگوئه).
- اتفاق بالت (مربک از لیتوانی - لتونی - و استونی).
- قتل دلفوس توسط نازی‌ها.
- اتحادیه بین المللی مخابرات راه دور (اتیو).
- ۱۹۳۵-م الحاق سار به آلمان توسط هیتلر (ژانویه).
- اجباری شدن نظام وظیفه در آلمان (مارس).
- جبهه استرزا (ایتالیا، فرانسه، انگلیس) در راستای تأیید و وفاداری نسبت به معاهده لوکارنو (یازدهم آوریل).
- معاهده شوروی و فرانسه در راستای تکمیل جبهه استرزا (دوم مه).
- به قدرت رسیدن ادوارد اسمایلی ریدز (در لهستان).
- مذاکرات انگلستان و آلمان (۴ ژوئن).
- تأسیس دانشگاه تهران.
- حمله ایتالیا به حبشه (دوم اکتبر).
- تولد فیصل دوم (آخرین شاه عراق).
- تولد حسین بن طلال (شاه اردن).
- ریاست جمهوری کویزون (در فیلیپین).
- ۱۹۳۶-م پیمان فرانسه و شوروی (که بهانه اقدامات هیتلر شد، فوریه).
- کشف حجاب در ایران (توسط رضا شاه).

ژنرال فرانکو

- طرح نظریات اقتصادی کینز. (۱)
- پیمان مبارزه با کمونیسم بین ایتالیا و فرانکو. *
- شورش نظامیان مقیم مراکش در اسپانیا (۱۷ ژوئیه).
- کمیسیون بین المللی عدم مداخله در لندن (۹ دسامبر).
- پیمان مبارزه با کمونیسم یا پیمان ضد کومینترن.

- لغو قراردادهای نظامی ۱۹۲۰ بلژیک و فرانسه.
- قرارداد آلمان و اتریش.
- آغاز سلطنت فاروق از خدیوان مصر.
- استعفای ادوارد هشتم، پادشاه بریتانیای کبیر.
- ریاست جمهوری سوموزا (در نیکاراگوا).
- تأسیس انترپول (سازمان پلیس جنائی بین المللی).
- تأسیس حزب فالانژیست (کتاب) در لبنان.
- عهدنامه مونتر و (اجازه یافتن ترکیه جهت ایجاد استحکامات در تنگه داردانل).
- کودتای عراق (توسط بکر صدقی با کمک عبداللطیف نوری و محمد علی جواد).
- جنگ داخلی اسپانیا.
- شروع کار اولین فرستنده تلویزیونی جهان (در لندن).
- ۱۹۳۷-م پیروزی قطعی فرانکو در اسپانیا (مارس).
- پیمان مبارزه با کمونیسم بین آلمان و فرانکو (۳۰ مارس).

۱ - وی معروف به پدر علم اقتصاد است و معتقد به دخالت دولت جهت راهاندازی عملیات بازار آزاد و از بین بردن تورم و رکورد اقتصادی است.

- پیمان سعدآباد. (۱)
- پیوستن ایتالیا به پیمان ضدکومنیترن (۶ نوامبر).
- شناسائی دو فاکتور رژیم فرانکو توسط اطریش و مجارستان و هلند و سوئیس و انگلستان (۲۷ نوامبر).
- پیمان مسقط - انگلیس.
- اتحادیه بین المللی تأمین اجتماعی.
- تولد صدام حسین (دیکتاتور عراق).
- تولد سرهنگ منگیستو هایله رئیس جمهور اتیوپی.
- هجوم ژاپن به چین (و تشکیل حکومت دست‌نشانده در شمال این کشور).
- شهادت سید حسن مدرس.
- ۱۹۳۸-م تشکیل سازمان افسران آزاد در شهر منقیاد مصر (که عبدالناصر هم عضو آن بود).
- تولد بثاتریس ویلهلمینا آرمگارد (در تاریخ ۱۹۸۰ ملکه هلند گردید. وی دارای سه فرزند بود).
- تولد خوان کارلوس پادشاه اسپانیا (در سال ۱۹۷۵ بر تخت سلطنت نشست).
- ورود آلمان بخاک اتریش و انضمام اتریش به آلمان (۱۳ مارس) و خروج آلمان از جامعه ملل.
- شکافته شدن اتم.
- موافقت نامه مونیخ (صلح مونیخ). (۲)
- تصرف منطقه تشن توسط لهستان (دوم اکتبر) و جنوب اسلواکی توسط مجارستان (دوم نوامبر) به تحریک هیتلر.
- ریاست جمهوری عصمت اینونو به جای مصطفی کمال (در ترکیه).
- قانونگذاری ضدیهود در ایتالیا.
- ۱۹۳۹-م اعلام استقلال اسلواکی و حمایت آلمان از آن کشور (۱۴ مارس).
- حمله آلمان به چکسلواکی و محو این کشور از نقشه جهان (۱۵ مارس).
- حمله موسولینی به آلبانی (۷ آوریل).

-
- ۱- این پیمان بین ایران، افغانستان، ترکیه، و عراق مبنی بر عدم تعرض به یکدیگر منعقد شد و در حقیقت کمربندی امنیتی جهت جلوگیری از نفوذ شوروی تلقی می‌شد.
 - ۲- در ۲۹ سپتامبر ۱۹۳۸ بین هیتلر - موسولینی - چمبرلین - دلادیه منعقد شد که هیتلر بر اساس آن توانست نواحی آلمانی نشین سودت را از چمبرلین و دلادیه پس گیرد.

- پیمان همکاری آلمان و ایتالیا، معروف به اتحاد فولاد (۲۳ آوریل).
- پیمان عدم تعرض آلمان با شوروی (۲۳ اوت).
- به تخت‌نشستن ملک فیصل دوم در سن کودکی (در عراق).
- حمله آلمان به لهستان (اول سپتامبر).
- اعلان جنگ فرانسه و انگلیس به آلمان و آغاز جنگ جهانی دوم که ۶ سال ادامه داشت (۳ سپتامبر).
- اشغال فرانسه توسط آلمان.
- خروج ایتالیا از جامعه ملل.
- استعمار ایتالیا در لیبی.
- ریاست جمهوری مانوئل پرادو (در پرو).
- عضویت کانادا در سازمان ملل متحد.
- تأسیس آבוهر (سرویس اطلاعاتی ارتش آلمان هیتلری).
- تأسیس حزب اقدام ملی مکزیک.
- تأسیس حزب سوسیالیست نیکاراگوا.
- ۱۹۴۰-م ریاست جمهوری روزولت در امریکا (برای سومین بار).
- اشغال نروژ و دانمارک توسط آلمان (۱۹ آوریل).
- یورش آلمان به بلژیک و هلند (۱۰ آوریل).
- تشکیل «دولت ملی» به ریاست چرچیل (۱۱ مه).
- حمله آلمان به فرانسه (۲۴ مه).
- تسلط انگلستان بر ایسلند.
- تسلیم شدن ارتش بلژیک در مقابل متحدین (۲۷ مه).
- ورود ایتالیا به جنگ به طرفداری از آلمان (۱۰ ژوئن).
- پیمان اقتصادی آلمان، ژاپن و ایتالیا (۱۰ ژوئن).
- سقوط فرانسه و امضاء قرارداد ترک مخاصمه (۲۵ ژوئن).
- حمله آلمان به بریتانیا در ۷ سپتامبر (و پیروزی بریتانیا در ۱۵ سپتامبر).
- پایان جنگ روسیه و فنلاند (روسیه دوباره لتونی و لیتوانی را اشغال می‌کند).
- قتل تروتسکی (به دستور استالین).

- یورش ژاپن به هندوچین فرانسه.
- اخراج آلمان از جامعه ملل.
- جنگ ایتالیا و یونان.
- ریاست جمهوری کاماچو (در مکزیک).
- ۱۹۴۱-م تشکیل حزب جماعت اسلامی (در سال ۱۹۴۱ در پاکستان باتمیلات افراطی).
- اشغال تایلند توسط ژاپنها.
- نبرد ماتاپان (درگیری ناوگان ایتالیا با کاروانهای انگلیسی در دماغه ماتاپان).
- جنگ آلمان با شوروی (ژوئن) و بازپس گرفتن پیمان ۱۹۳۹.
- جنگ پرل هاربور (نظریه حمله به هاربور توسط دریاسالار ایزورو کویاماموتو فرمانده کل ناوگان ژاپن).
- عملیات گل آفتاب گردان (نام رمز حرکت نیروهای تقویتی آلمان جهت تقویت جبهه طرابلس).
- کودتای عراق (سقوط دولت رشید عالی و جانشینی طه الهاشمی).
- تولد رژی دبره (روزنامه نگار فرانسوی و صاحب کتاب انقلاب در انقلاب).
- ریاست جمهوری الی لسکو (در هائیتی).
- تصویب منشور آتلانتیک بین چرچیل و روزولت.
- موافقتنامه انگلیس و شوروی.
- ورود نیروهای متفقین به ایران در ۲۵ اوت (واستغفای رضاشاه و جانشینی پسرش محمدرضاشاه پهلوی).
- تصرف گوام توسط ژاپن.
- استقلال لبنان (۲۶ نوامبر).
- رانده شدن نیروهای ایتالیایی از حبشه (به کمک انگلستان).
- حمله ژاپن به اندونزی.
- حمله ایتالیا و آلمان به یونان.
- ورود امریکا در جنگ به نفع متفقین (۸ دسامبر).
- تشکیل جبهه ویت مین توسط هوشی مین.
- تشکیل حزب اراده ملی (سید ضیاءالدین طباطبائی).
- ۱۹۴۲-م اعلامیه ملل متحد در اول ژانویه ۱۹۴۲.
- کنفرانس آرگاو بین آمریکا و انگلستان (۴ ژوئیه).

- اتحاد سه جانبه ایران و شوروی و انگلستان (۲۹ ژانویه).
- اتحاد انگلستان و شوروی (۲۶ مه).
- پیاده شدن قوای مشترک آمریکا و انگلستان در آفریقا (۸ نوامبر).
- تأسیس حزب بعث (به معنای احیاء، توسط میشل عفلق و صلاح الدین بیطار).
- تحت الحمایگی ایسلند نسبت به آمریکا (تا سال ۱۹۴۵).
- تولد سرهنگ قذافی (رهبر لیبی).
- اشغال سنگاپور توسط ژاپن.
- ریاست جمهوری موسولینی در ایتالیا.
- تسلط ژاپن بر ویتنام (۱۷ نوامبر).
- کشتار یهودیان توسط نازیها.
- جنگ العلمین (شهر کوچکی نزدیک اسکندریه).
- نبرد جزائر سلیمان (۴۳ - ۱۹۴۲).
- تولد امین جمیل (رئیس جمهوری لبنان).
- تولد خوزه ادواردو دوس سانتوز (رئیس جمهور آنگولا).
- ۱۹۴۳-م کنفرانس کازابلانکا.^(۱)
- حمله بمب افکنهای امریکایی به آلمان (۲۷ ژانویه) و تسلیم شدن ارتش آلمان در حوالی استالینگراد (۳۰ ژانویه).
- انحلال کمیترن یا انترناسیونال سوم توسط استالین به نشانه دوستی با غرب (ژوئن).
- پیاده شدن نیروهای متفقین در سیسیل (ژوئیه) و یکطرفه شدن جنگ بابرکناری موسولینی.
- انضمام صربستان به یوگسلاوی.
- تصویب جدایی بحرین در مجلس ایران.
- ریاست جمهوری ویلیام تابمن (در لیبیا).
- کنفرانس قاهره (از ۲۲ تا ۲۶ نوامبر).

۱ - در این کنفرانس که در ماه ژوئن ۱۹۴۳ تشکیل شد، چرچیل و روزولت اعلام کردند که هدف از جنگ، تسلیم بدون شرط آلمان، ایتالیا و ژاپن است.

○ کنفرانس تهران.^(۱)

سران سه دولت در تهران

○ اعلامیه مسکو.^(۲)

- طرح مورگنتو (طرح اقتصادی خزانه داری امریکا جهت ایجاد سازمان اقتصادی جهانی).
 - «میثاق ملی» در لبنان بین اولین رئیس جمهور لبنان (که مسیحی بود)، با اولین نخست وزیر لبنان (که ملی‌گرا و سنی بود).
 - تأسیس حزب الدستور لبنان (که نقش مهمی در نبرد علیه فرانسویها داشت).
 - تأسیس حزب استقلال (در مراکش).
- ۱۹۴۴-م حمله روسیه در اوکراین و کریمه (فوریه).

۱- این کنفرانس از ۲۸ نوامبر تا اول دسامبر ۱۹۴۳ با شرکت سران امریکا، شوروی و انگلیس در تهران تشکیل شد.
 ۲- در دهم اکتبر ۱۹۴۳، امریکا، انگلیس و شوروی اعلامیه مذکور را که مربوط به امنیت عمومی بود، در مسکو به امضاء رساندند. چین پس از مدتی این اعلامیه را امضاء کرد.

- اشغال رم توسط متفقین و تخلیه یونان توسط آلمان (۴ ژوئن).
- کنفرانس «برتن وودز» در ماه ژوئیه (نظم جدید اقتصادی و ارتباط ارزها با یکدیگر).
- ریاست جمهوری کاراس (درکوبا).
- ریاست جمهوری خوزه آره والو (درگواتمالا).
- خارج شدن فرانسه از اشغال آلمانها و ورود ژنرال دوگل و آیزنهاور به پاریس (سپتامبر).
- استقلال مجدد آلبانی (در سال ۱۹۳۹ موسولینی به این کشور حمله برده بود).
- سلطه مجدد آمریکا بر گوام.
- آزادی بلگراد توسط ارتش سرخ (۱۲۰ کتبر).
- ضد حمله موفق آلمانها به نام «نبرد پیشامدگی» در آردن (۱۶ دسامبر).
- ورود شوروی به چکسلواکی و تجدید ریاست جمهوری بینش (که در سال ۱۹۳۹ تحت فشار نازیها استعفا کرده بود).
- حمله روسها به بلغارستان و رومانی و سپس مجارستان.
- تسلیم رومانی و اشغال این کشور توسط ارتش سرخ.
- آزادی یوگسلاوی (توسط چریکهای این کشور).
- اعلام استقلال ویتنام (به رهبری هوشی مین) از فرانسه.
- طرح دهمبارتن اکس (طراحی کنفرانس یالتا برای پایان دادن به جنگ جهانی دوم که مرحله اول آن از ۲۱ اوت و مرحله دوم آن از ۲۹ سپتامبر آغاز شد).
- جنگ یونان (بین پارتیزانهای سوسیالیستی، کمونیستی و جمهوریخواه با نیروهای انگلیس).
- تأسیس حزب لیبرال استرالیا.
- ۱۹۴۵-م حمله بریتانیا به برمه (ژانویه).
- تسلط روسها بر ورشو (۱۷ ژانویه).
- تشکیل کنفرانس یالتا (از ۴ تا ۱۱ فوریه در اوکراین) و آغاز جنگ سرد بین ابر قدرت شرق و غرب.
- تأسیس اتحادیه عرب (مارس).
- مرگ روزولت و جانشینی ترومن از حزب دموکرات (۱۲ آوریل).
- کشته شدن موسولینی (۲۸ آوریل).

- ریاست جمهوری گابریل گونزالس ویدلا (در شیلی) تا سال ۱۹۵۸.
- کنفرانس سانفرانسیسکو و تأسیس سازمان ملل متحد (آوریل).
- خودکشی هیتلر در برلین در ۳۰ آوریل (با مرگ او دریا سالار کارل دوتیس، رئیس حکومت شد).
- تسلط روسها بر برلن (۲ مه).
- تسلیم کامل ارتش آلمان (۷ مه).
- رسمیت یافتن منشور ملل متحد (۲۴ اکتبر) و سپس تشکیل صندوق بین المللی پول و بانک بین المللی ترمیم و توسعه و فائو (سازمان خواربار و کشاورزی).
- کنفرانس پوتسدام^(۱).
- ریاست جمهوری خوزه لوئیس بوستامنته (در پرو).
- اتحادیه دموکرات مسیحی آلمان (ترکیب گروههای مستقل دموکرات مسیحی).
- تأسیس حزب مردم اطریش.
- تأسیس اتحادیه دو خوبورها یا رزمندگان با روح (در کانادا).
- انقلاب یوگسلاوی.
- جنگ الجزایر (بین نیروهای فرانسوی، پلیس و جنبش استقلال طلبانه الجزایر).
- آغاز جنگ اسپانیا (تا ۱۹۵۲ بین پارتیزانهای کمونیست نیروهای دولتی و گارد غیر نظامی).
- بمباران هوایی و اتمی هیروشیما و ناکازاکی توسط آمریکا (۶ تا ۹ اوت).
- سند تسلیم ژاپن (که توسط مک آرتور و نمایندگان متفقین در ۲ سپتامبر امضاء شد).
- استقلال ویتنام از فرانسه (۲ سپتامبر).
- تأسیس حزب کارگر کره (ماه اکتبر) و بوجود آمدن کره شمالی.
- مبارزات سوکارنو در اندونزی و اعلام استقلال آن کشور از هلند.
- آغاز استقلال برخی از کشورهای آسیایی و آفریقایی مثل لبنان، سوریه و هندوچین.
- ریاست جمهوری اوریکو گاسپار به جای وارگاس (در برزیل).
- استقلال فیلیپین از آمریکا.

۱ - این کنفرانس از ۱۷ ژوئیه تا ۲ اوت ۱۹۴۵ با شرکت فاتحین جنگ جهانی دوم برای تحقق بخشیدن به تصمیمات کنفرانس یالتا تشکیل شد.

- اشغال سنگاپور توسط انگلستان.
- پیروزی حزب کارگر (در انگلستان).
- پیمان دوستی چین و شوروی.
- پایان جمهوری سوم فرانسه.
- تشکیل فرقه دموکرات آذربایجان در ایران و اعلام خودمختاری (دسامبر).
- نگارش کتاب «جامعه باز و دشمنانش» (از کارل پوپر).
- ۱۹۴۶-م تأسیس صندوق کودکان ملل متحد (یونیسف) (به منظور کمک رساندن به کودکان، بدون هیچ گونه تبعیض).
- ریاست جمهوری اوریول بجای دوگل (در فرانسه) و آغاز جمهوری چهارم نا ۱۹۵۸.
- تشکیل یوگسلاوی (طبق قانون اساسی ۱۹۴۶ که شامل ۶ دولت جزء است).
- جنگ کردستان ایران (بین حزب دموکرات کردستان و نیروهای دولتی تا سال ۱۹۴۷).
- سلطنت ماهیدول سونگخالا در تایلند (۹ ژوئن).
- جنگ یونان (از سال ۱۹۴۶ تا ۱۹۴۹ بین نیروهای انقلابی پارتیزانهای کمونیست و نیروهای دولتی).
- استقلال فیلیپین از آفریقا (۴ ژوئیه).
- جنگ چین (از سال ۱۹۴۶ تا ۱۹۵۰ بین نیروهای مردمی، ملی و نیروهای کمونیست).
- جنگ بولیوی (از سال ۱۹۴۶ تا ۱۹۵۲ بین پارتیزانهای ملی مردمی انقلابی و نیروهای دولتی).
- جنگ هندوچین (از سال ۱۹۴۶ تا ۱۹۵۴ بین پارتیزانهای کمونیست و نیروهای فرانسوی).
- جنگ فیلیپین (از سال ۱۹۴۶ تا ۱۹۵۲ بین پارتیزانهای دهقانی سوسیالیستی-کمونیستی و نیروهای دولتی شبه نظامی).
- حزب لیبرال مستقل (در سال ۱۹۴۶ در نیکاراگوا تأسیس گردید).
- سازمان بین المللی آوارگان (در سال ۱۹۴۶ اساسنامه آن به تصویب مجمع عمومی سازمان ملل رسید).
- سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد (یونسکو) (در پایان جنگ جهانی دوم در سال ۱۹۴۶ بوجود آمد).
- تولد لوران فابیوس، نخست وزیر پیشین فرانسه در سال (۱۹۸۶ - ۱۹۸۴).
- تولد کارل گوستاو (پادشاه سوئد در سال ۱۹۷۳ زمام کشور را به عهده گرفت).
- ریاست جمهوری خوان دومینگو پرون (در آرژانتین).
- استقلال اردن و عضویت در سازمان ملل.

- عضویت افغانستان در سازمان ملل متحد.
 - عضویت ایسلند در سازمان ملل متحد.
 - عضویت سوئد در سازمان ملل.
 - استقلال سوریه از فرانسه.
 - ریاست جمهوری اسپینا پرز (در کلمبیا).
 - ریاست جمهوری آلفرد نتاش (در لبنان).
 - ریاست جمهوری میگل آلمان (در مکزیک).
 - تأسیس سازمان بین المللی هواپیمای کشوری (ایکائو).
 - اعلام جمهوری ایتالیا بعد از کناره گیری ویکتور امانوئل سوم.
 - دبیر کل سازمان ملل، آقای تریگوه لی تُروژی.
 - بحران تقسیم آلمان.
 - تأسیس اردن توسط عبدالله بن الحسین.
 - تأسیس دیوان بین المللی دادگستری لاهه.
 - تاجگذاری بهومی بول آدولیا دج (در تایلند).
 - ساخته شدن اولین کامپیوتر.
 - خروج نیروهای امریکا و انگلیس از ایران (مارس).
 - خروج شوروی از ایران و حل شدن مسئله فرقه دموکرات آذربایجان.
 - ساخته شدن اولین آکسلراتور پارتیکولها (شتاب دهنده ذرات) در آمریکا.
 - اختراع ترانزیستور در آمریکا.
 - فشار شوروی بر ترکیه در جریان جنگ سرد.
 - پیروزی سلطنت طلبها (جرج دوم) در انتخابات یونان.
 - آغاز برنامه پنج ساله چهارم در شوروی.
- ۱۹۴۷-م تأسیس کمیونفرم.^(۱)

۱ - دفتر اطلاعاتی کمونیستی که برای هماهنگ نمودن سیاستهای دول شرقی پس از جنگ جهانی دوم بوجود آمد.

- طرح مارشال. (۱)
- پیمان دونکرک (بین فرانسه و انگلیس جهت مقابله احتمالی با آلمان).
- پیروزی کمونیستها در لهستان (ژانویه).
- شدت یافتن جنگ سرد در لهستان.
- ریاست جمهوری رمولو گالگوس (در ونزوئلا).
- جدا شدن پاکستان از هند.
- دکترین ترومن. (۲)
- تأسیس اکانه (کمیسیون اقتصادی و اجتماعی آسیا و اقیانوس آرام).
- تأسیس بنه لوکس (اتحادیه گمرکی بین بلژیک، هلند، لوکزامبورگ).
- تأسیس ایزو (سازمان بین‌المللی استاندارد).
- تأسیس اسه (کمیسیون اقتصادی سازمان ملل متحد برای اروپا).
- تأسیس ومو (سازمان جهانی هواشناسی).
- موافقت سازمان ملل با تقسیم فلسطین (به یک دولت یهودی - دولت عربی).
- امضای گات. (۳)
- خودمختاری تونس.
- تشکیل اتحادیه جهانی پست (ژوئیه).
- پیمان ریو (بین کشورهای آمریکائی جهت کمکهای مشترک).
- تأسیس آژانس مرکزی اطلاعات (سیا).
- تأسیس سازمان جاسوسی فرانسه.
- جنگ داخلی پاراگوئه.
- استقلال پاکستان از انگلیس (اوت).
- اولین جنگ هند و پاکستان (در مورد کشمیر).

- ۱ - براساس این طرح که بخشی از دکترین ترومن به شمار می‌رود، آمریکا با توجه به رکود اقتصادی پس از جنگ، کمکهای جهت داری به اروپا و کشورهای جهان سوم کرد.
- ۲ - آمریکا به دولتهای آزاد مورد تهدید قول کمک می‌دهد و طرح مارشال برای بازسازی اروپا اعلام می‌کند.
- ۳ - موافقت عمومی در مورد تعرفه‌ها و تجارت بعنوان ابزار سلطه اقتصادی آمریکا در ژنو به امضاء رسید.

- جنگ ماداگاسکار (۱۹۴۷ تا ۱۹۴۸، جنبش استقلال طلبانه با فرانسویان).
- ۱۹۴۸-م پیمان بروکسل. (۱)
- تأسیس سازمان کشورهای آمریکائی. (۲)
- پل هوائی برلن. (۳)
- قطعنامه واندنبرگ - کنالی. (۴)
- ترور ناموفق شاه ایران (توسط ناصر میر فخرایی).
- بکارگیری تلویزیون کابل دار در آمریکا.
- ریاست جمهوری ونا تالیسیو گونزالس و سپس فردریک شاوس (در پاراگوئه).
- سلطنت سیف الاسلام احمد از سلسله بنی قاسم در صنعا.
- تأسیس اکلا (کمیسیون اقتصادی سازمان ملل برای آمریکای لاتین).
- کشتار دیریاسین (۹ آوریل).
- زلزله شدید (عشق آباد).
- ریاست جمهوری الپیدیو کیورینو تا سال ۱۹۵۳. م (در فیلیپین).
- ترور گاندی.
- ترور امام یحیی در یمن.
- تأسیس سازمان بهداشت جهانی.
- کودتای کمونیستها در چکسلواکی.
- تأسیس کمیسیون تسلیحات غیرهسته‌ای توسط شورای امنیت.
- تأسیس رژیم اسرائیل (۱۴ مه).

- ۱ - پیمان تدافعی بین انگلیس، فرانسه، بلژیک، هلند و لوکزامبورگ بود که چون به این شکل تاب مقاومت در برابر بلوک شرق را نداشت، پس از چندی تبدیل به پیمان ناتو شد.
- ۲ - (OAS) این سازمان در سال ۱۹۴۸ جایگزین اتحادیه پان امریکن شد.
- ۳ - شوروی با طرح متفقین مخالفت ورزید و اقدام به محاصره برلن کرد. متفقین مجبور شدند مایحتاج مردم را با پروازهای هوائی در مدت ۳۲۳ روز تامین کنند و بالاخره در سال ۱۹۴۹ جمهوری فدرال آلمان تأسیس شد.
- ۴ - این قطعنامه مبنی بر مجاز بودن دولت آمریکا در پذیرش تعهداتی در خارج از مرزهای آمریکا در ۱۱ ژوئن به تصویب کنگره آمریکا رسید.

- دوره نهم تاریخ بنی اسرائیل (در این سال بالفور کشور فلسطین را بین اسرائیل و اردن هاشمی تقسیم کرد).
- استقلال سریلانکا (از انگلستان).
- تصویب اعلامیه حقوق بشر.
- ریاست جمهوری الخوری (در لبنان).
- جنگ داخلی هندوستان (حیدرآباد).
- جنگ نیکاراگوا/کاستاریکا.
- جنگ داخلی یمن.
- جنگ فلسطین / اسرائیل.
- جنگ داخلی کلمبیا.
- جنگ اتحادیه مالزی.
- جنگ داخلی برمه.
- تأسیس حزب سوسیالیست مترقی سوریه (به رهبری ولید جمبلاط).
- تأسیس حزب کارگر سوسیالیست مجارستان.
- تشکیل کره جنوبی به ریاست سینگمان ری.
- ۱۹۴۹-م پروزی حزب کمونیست چین.^(۱) (رهبر: مائوتسه تونگ، ریاست جمهوری: لوشائوچی، نخست وزیر: چوئن لای).
- تأسیس پیمان آتلانتیک شمالی «ناتو»^(۲) (۴ آوریل).
- تشکیل گروه فدائیان اسلام در بهمن ماه ۱۳۲۷.
- تأسیس جمهوری فدرال آلمان در ۵ آوریل (و ریاست جمهوری تئودور هس تا سال ۱۹۵۹).
- ریاست جمهوری ویلهم پیک در آلمان شرقی (تا سال ۱۹۶۰).
- پایان محاصره برلن غربی.
- تشکیل اولین آزمایشگاه هسته‌ای شوروی و اولین انفجار بمب اتمی آن کشور (۲۹ اوت).
- سرکوبی کمونیستهای یونان توسط ارتش (اکتبر).

۱- در ۳۱ ژانویه نیروهای کمونیست وارد پکن شد و در اول اکتبر جمهوری خلق چین اعلام موجودیت کرد.

۲- به منظور حفظ امنیت اروپای غربی در مقابل شوروی و بلوک شرق.

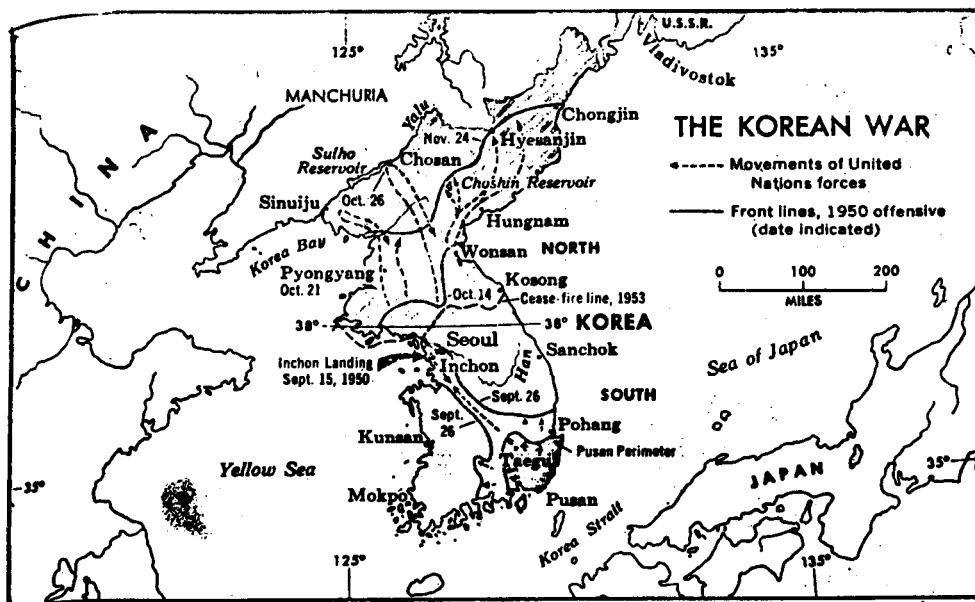
- کومکن.^(۱)
- تشکیل حکومت تایوان توسط چیان کایچک.
- جنگ هند و پاکستان.
- قیام مردم اندونزی علیه هلند.
- تشکیل کنگره لاهه.
- تشکیل رژیم جمهوری خلق در مجارستان.
- اعلام جمهوری هند.
- به امارت رسیدن علی ابن عبدالله (در قطر).
- ۱۹۵۰-م آغاز جنگ چین / تبت (و ضمیمه شدن تبت به چین).
- آغاز جنگ داخلی اندونزی (نیروهای دولتی با جنبش استقلال طلبانه مولوکه‌های جنوبی).
- آغاز جنگ داخلی نپال.
- ریاست جمهوری چیان کایچک در تایوان.
- طرح کلمبو.^(۲)
- آغاز جنگ هندوستان (ناگاس).
- طرح اولیه هواپیمای اتاندار (در فرانسه).
- روابط دیپلماتیک چین و ویتنام.
- تأسیس کارگزاری امداد و نوتوانی ملل متحد (آنروا).
- استراتژی انتقام‌گیری گسترده آمریکا.^(۳)

۱ - بازار مشترک اروپای شرقی در راستای متناسب نمودن اقتصاد کشورهای تحت رهبری شوروی.

۲ - در ژانویه ۱۹۵۰ به موجب تصمیمات وزیران خارجه دول عضو جامعه مشترک المنافع در کلمبویه تصویب رسید.

۳ - دالس در آغاز دهه ۱۹۵۰ استراتژی انتقام‌گیری گسترده که مبتنی بر کاهش نیروی زمینی آمریکا و محاصره بلوک شرق از طریق پیمان بغداد و سیتو و ممانعت از تجاوز شرق توسط نیروی هسته‌ای بود را طراحی کرد. آتلاتیک شمالی از سال ۱۹۶۷ استراتژی واکنش قابل انعطاف را پایه و اساس سیاستهای نظامی خود قرار داد. براین اساس امریکا مجبور نبود در هر واقعه جزئی تهدید اتمی در مقابل دشمن خود داشته باشد. آخرین حلقه استراتژی آمریکا توسط کسینجر وضع شد. او گفت هدف ما نابود کردن دشمن نیست چون به نابودی خود ما هم می‌انجامد. بلکه مقصود ما رسیدن به اهداف سیاسی با برقراری ارتباط صحیح می‌باشد.

○ آغاز جنگ بین دو کره.

جنگ کره

- اصل ترومن (کمک به کشورهای در حال رشد).
- ریاست جمهوری را جندرا پراساد (در هند).
- آغاز انقلاب جنسی در آمریکا و اروپا.
- عضویت اندونزی در سازمان ملل متحد.
- ریاست جمهوری جه تولیو در برزیل.
- سلطنت گوستاو ششم (در سوئد).
- ریاست جمهوری اودریا (در پرو).
- حکومت جمهوری در هند.
- به امارت رسیدن شیخ عبدالله السالم صباح (در کویت).
- تأسیس جمعیت های مؤتلفه اسلامی.
- ترور رزم آرا توسط فدائیان اسلام در ایران.
- سلطنت پمپون (در تایلند).
- پادشاهی گوستاو آدولف ششم (در سوئد).
- قانون مگرن (اعمال محدودیت شدید در مورد کمونیست ها در آمریکا).

آیت الله کاشانی

○ شروع مبارزات آیت الله کاشانی (و ملی شدن نفت ایران در ۲۷ اسفند).

○ پایه گذاری شورای همکاری گمرکی (سی سی دی / سی سی سی).

○ به رسمیت شناخته شدن اسرائیل از طرف ایران (به شکل دو فاکتو).

● ۱۹۵۱-م استقلال لیبی (۲۴ دسامبر) و حاکمیت ملک ادریس.

○ پیمان تدافعی فیلیپین و آمریکا.

○ پیوستن کشور یونان به پیمان ناتو.

○ مبارزات ملی شدن نفت در ایران و قطع رابطه سیاسی ایران و انگلیس.

○ تأسیس موساد (سازمان جاسوسی اسرائیل).

○ درگیریهای ویتنام و فرانسه.

○ ملی شدن کانال سوئز.

○ پیمان آنزوس (پیمان سه جانبه امنیت استرالیا- زلاندنو - آمریکا).

○ جنگ مصر (۱۹۵۲ - ۱۹۵۱) بین

پارتیزانهای ملی مسلمان و نیروهای مصری و انگلیسی.

○ تاجگذاری شاه بودئن اول در بلژیک (پسر لئوپولد سوم).

○ تأسیس آژانس امنیت متقابل

(جهت تقویت کمکهای اقتصادی - فنی - نظامی کشورهای دوست).

○ تشکیل شرکت وسترن انترپرایز در فرمز (جهت کمک به ملی گرایان چینی علیه چین کمونیست).

- پیوستن ترکیه به ناتو.
- ترور ملک عبدالله در اردن و سلطنت پسرش طلال (به مدت یک سال).
- جنگ چین و شوروی (۱۹۶۰ - ۱۹۵۱).
- نخست وزیری چرچیل برای دومین بار.
- ریاست جمهوری سرهنگ آرینز گوزمان (در گواتمالا).
- ریاست جمهوری مجدد تابمن (در لیبیا).
- تأسیس دفتر کمیساریای عالی ملل متحد برای پناهندگان (آنکر).
- ایجاد کمیته بین الدول مهاجرت (ایکم).
- عضویت جمهوری فدرال آلمان در شورای اروپا.
- اعلامیه شومان (اولین اقدام عملی در زمینه وحدت اروپا).
- ۱۹۵۲-م پادشاهی ملک حسین (در اردن). ☼
- الحاق اریتره به اتیوپی.
- کودتای موفق باتیستا.
- جنبش مائو مائو (۱۹۵۲-۵۹) مبارزه بر علیه استعمارگران سفید کتیا.
- جنگ تونس (۱۹۵۲-۵۴) بین نیروهای فرانسوی و جنبش استقلال طلبانه ملی.
- درگیری ملی گرایان مراکشی با نیروهای فرانسوی (۵۶-۱۹۵۲).
- تصویب مقاوله نامه حقوق سیاسی زنان توسط مجمع عمومی سازمان ملل متحد.
- پادشاهی الیزابت دوم (در انگلیس).
- قطع رابطه ایران و انگلیس بر سر مسئله ملی شدن نفت (۲۲ اکتبر).
- ریاست جمهوری مجدد کارلوس (در شیلی).
- ریاست جمهوری کامل شمعون به جای خوری (در لبنان).
- ریاست جمهوری کورتینز (در مکزیک).
- ریاست جمهوری مجدد راحندر اپرساد (در هند).
- تأسیس جامعه ذغال سنگ و فولاد اروپا (اکسک).
- سرنگونی فاروق توسط نجیب در مصر و به تخت نشستن پسر فاروق پس از کودتای ناصر و نجیب.

- انفجار بمب هیدروژنی توسط آمریکا.
- اولین بمب اتمی بریتانیا.
- کنوانسیون بن (پایان اشغال آلمان غربی توسط بریتانیا، فرانسه، آمریکا).
- تأسیس شرکت ملی نفت ایران (دسامبر).
- ۱۹۵۳-م ریاست جمهوری آیزنهاور به جای ترومن در آمریکا تا سال ۱۹۶۱ (از حزب جمهوری).

دکتر محمد مصدق

- سرکوب قیام مصدق و تسلط
- آمریکا بر نفت (کودتای ۱۳۳۲ ش.)
- ورود شوروی به آلمان شرقی.
- مرگ استالین (پنجم مارس) و
- کاهش تنش بین شرق و غرب (ورهبی
- سیاسی مالنکف).

- شروع عملیات چریکی کاسترو.
- استقلال لائوس (۲۳ اکتبر).
- استقلال کشور کامبوج.
- پیوستن لیبی به اتحادیه عرب.

○ ریاست جمهوری فیگه رس (در کاستاریکا).

- ریاست جمهوری رامون ماگسایسای در فیلیپین و به دنبال آن گارسیا (تا سال ۱۹۵۷ م).
- به قدرت رسیدن ملک فیصل دوم در عراق (او در سال ۱۹۳۹، در اوان کودکی به تخت نشست).
- به قدرت رسیدن پورزخیمنز (در ونزوئلا).
- آغاز حاکمیت محمد بن عرفه از شرفای فلالی (در مراکش).
- آغاز سلطنت ملک سعود از وهابیه (در عربستان).
- ساختن اولین بمب هیدروژنی شوروی.
- تأسیس شبکه تلویزیون اروپا (اورو ویزیون).
- اولین واکسن علیه بیماری فلج اطفال.
- ۱۹۵۴-م مبارزات الجزایر علیه فرانسه و تشکیل جبهه آزادیبخش الجزایر.
- جنگ هندوچین و لائوس بر علیه فرانسه و تقسیم ویتنام.

- قیام کنیا بر علیه انگلستان.
- کنفرانس باندونگ. (۱)
- پیمان سیتو. (۲)
- حضور آمریکا در گواتمالا.
- نخست وزیری جواهر لعل نهرو.
- سقوط ژنرال نجیب توسط جمال عبدالناصر. *

افسران آزاد مصر

○ اخراج قوای انگلیسی از کانال سوئز.

- ۱ - این کنفرانس آسیائی - آفریقائی که به دعوت اندونزی، برمه و سریلانکا تشکیل شده بود، زیر بنای جنبش عدم تعهد محسوب می شود.
- ۲ - سازمان پیمان آسیای جنوب شرقی توسط استرالیا - آمریکا - فرانسه - انگلستان - زلاندنو - پاکستان - فیلیپین - تایلند تشکیل شد و امروزه عملاً کارائی خود را از دست داده است.

- واگذاری اختیارات استخراج نفت ایران به کنسرسیوم بین‌المللی نفت.
- بحران کریموی (جنگ بین نیروهای چین با نیروهای چین ملی).
- پیمان بالکان (پیمان نظامی بین یونان - ترکیه - یوگسلاوی).
- ریاست جمهوری کارلوس کاستیلو آرماس (در گواتمالا).
- اقدام به سرنگونی دولتهائی چون لائوس به رهبری پرنس سواناقوما.
- نبرد بین نیروهای دولتی لاگوس با پارتیزانهای پات لائو و ویتنام شمالی (۶۱-۱۹۵۴).
- ریاست جمهوری جوائو کافه فایلهو (در برزیل).
- نبرد ارتش آزادی‌بخش الجزایر و پارتیزانها با نیروهای دولتی و فرانسوی (۶۲-۱۹۵۴).
- عضویت فیلیپین در سیتو.
- ریاست جمهوری مجدد باتیستا در کوبا.
- ریاست جمهوری لوزانو در هندوراس.
- کودتای ژنرال آلفردواستروئسنر (در پاراگوئه).
- حمله هندوراس به گواتمالا.
- ساخته شدن اولین زیردریائی هسته‌ای.
- ۱۹۵۵-م رسمیت یافتن آلمان غربی و عضویت در ناتو.
- انعقاد پیمان ورشو و بغداد (۲۴ فوریه).
- استقلال تونس از فرانسه (توسط حبيب بورقیه).
- ناآرامیهای تبت.
- استقلال سودان و حبشه.
- جنگ کاستاریکا و نیکاراگوئه.
- نبرد بین جنبش آزادی‌بخش کامرون با نیروهای فرانسوی (۶۳-۱۹۵۵).
- نبرد بین نیروهای دولت مرکزی سودان با نیروهای سودان جنوبی (۷۲-۱۹۵۵).
- رهبری سیاسی نیکلا بولگائین (در شوروی).
- نبرد بین ارتش انقلابی و پارتیزانهای کمونیست با نیروهای دولتی و آمریکائی (۵۷-۱۹۵۵).
- نبرد بین پارتیزانهای یونانی قبرسی با نیروهای انگلیسی و پلیس ترکیه و قبرس (۵۹-۱۹۵۵).

خروشچف - برژنف - سوسلوف - کاسیگین -

○ عضویت ایتالیا در سازمان ملل.

○ کودتای لئوناردی (در آرژانتین).

○ عضویت ایرلند در سازمان ملل.

○ آغاز حاکمیت اورهو. ک. ککونن در فنلاند تا سال ۱۹۸۱ م.

○ ریاست جمهوری خوسلینو کویچک در برزیل.

○ عضویت پرتغال در سازمان ملل متحد.

○ عضویت رومانی در سازمان ملل و استقلال آن کشور.

○ عضویت کامبوج در سازمان ملل متحد.

○ عضویت لائوس در سازمان ملل متحد.

○ عضویت لیبی در سازمان ملل متحد.

○ عضویت مجارستان در سازمان ملل متحد.

○ عضویت نپال در سازمان ملل متحد.

○ پایان اشغال اتریش.

○ کنفرانس ژنو. (۱)

○ آغاز حاکمیت محمد پنجم از شرفای فلالی در مراکش برای بار دوم.

● ۱۹۵۶-م جنگ دوم مصر و اسرائیل (و تهاجم مشترک فرانسه و بریتانیا به مصر در منطقه کانال سوئز).

○ ریاست جمهوری خروشچف و تزهیزیستی مسالمت آمیز. ⊕

○ قطع رابطه عربستان و انگلیس.

○ سرکوبی شورشهای مجارستان و لهستان.

○ استقلال مراکش، ۲ مارس.

○ بحران قبرس.

○ نخست وزیری حبیب بورقیبه (در تونس).

○ ملی شدن کانال سوئز توسط جمال عبدالناصر.

۱- این کنفرانس که از ۱۸ تا ۲۱ ژوئیه با شرکت خروشچف، بولکاتین، آیزنهاور، ایدن و ادگار فور تشکیل شد،

مسئله آلمان، خلع سلاح و روابط شرق و غرب را در رأس برنامه خود قرار داد.

- قیام سیاهان آمریکا به رهبری مارتین لوتر.
- شهادت نواب صفوی (رهبر فدائیان اسلام).
- انقلاب کوبا (سرنگونی دیکتاتوری باتیستا).
- شروع کار اولین نیروگاه هسته‌ای در انگلستان.
- عضویت ژاپن در سازمان ملل.
- ریاست جمهوری مجدد مانوئل پرادو (در پرو).
- به قدرت رسیدن لوئیس سوموزا پسر تاچو سوموزا در نیکاراگوئه.
- تأسیس سازمان پلیس جنائی بین‌المللی (اینترپل).
- پایان تسلط انگلستان بر مالزی ۲۳ مه (که از سال ۱۷۸۶ شروع شده بود).
- بحران کانال سوئز.
- کنگره بیستم حزب کمونیست (فوریه).
- انحلال کمینفرم (در راستای روابط حسنه شرق و غرب).
- ۱۹۵۷-م فرستاده شدن اولین قمر شوری به فضا (اکتبر).

○ ریاست جمهوری جلال بایار

تیمسار سرلشکر تیمور بختیار اولین رئیس ساواک

- برای سومین بار (در ترکیه).
- تشکیل بازار مشترک اروپا.
- ریاست جمهوری خولیوس گوتراس (در گواتمالا) ۲۳ ژوئن.
- استقلال غنا (قوام نکرومه).
- قیام مالزی بر علیه انگلستان.
- افتتاح مسجد بزرگ واشنگتن توسط آیزنهاور.
- تشکیل ساواک (سازمان امنیت و اطلاعات کشور، ۱۳۳۶ هجری شمسی).
- طرح راپاکی (وزیر امور خارجه لهستان بنام راپاکی به سازمان ملل ارائه داد).

- گروه ضد حزبی کمونیست (عده‌ای از رهبران کمونیست که می‌خواستند خروشچف را برکنار کنند).
- تاجگذاری اوسلاو پنجم در نروژ.
- جنگ نیکاراگوئه و هندوراس.
- لغو سلطنت محمدالامین و ریاست جمهوری دائم‌العمر حبیب بورقیه (در تونس).
- جنگ اسپانیا با مراکش (۵۸-۱۹۵۷).
- نبرد پارتیزانهای جدائی طلب عمان با نیروهای انگلیسی و نیروهای سلطان (۵۹-۱۹۲۷).
- قضیه جاسوسی یو ۲ (سقوط هواپیمای جاسوسی آمریکا در خاک شوروی).
- استقلال مالایا و عضویت در جامعه مشترک المنافع و سازمان ملل.
- ریاست جمهوری آلبرتو لله‌راس (در کلمبیا).
- شروع فعالیت آژانس بین‌المللی انرژی اتمی (یا آا).
- تاسیس جامعه اقتصادی کشورهای غرب آفریقا (اکوواس/سدناثو).
- استقلال مالزی (۳۱ اوت).
- تشکیل سازمان کشورهای امریکای مرکزی (اوکاس/اودکا).
- اولین بمب هیدروژنی بریتانیای کبیر.
- ریاست جمهوری کارلوس . پ . گارسیا (تا سال ۱۹۶۱) در فیلیپین.
- ۱۹۵۸-م اولین ماهواره آمریکا و تأسیس ناسا (۳۱ ژانویه).
- جمهوری متحد عرب (مصر، سوریه، عراق، یمن شمالی).
- به استقلال رسیدن گینه توسط (سکوتوره).
- جنبش ملی کنگو.
- رهبری سیاسی خروشچف در شوروی (تا سال ۱۹۶۴).
- دکترین آیزنهاور (جهت رویارویی با کمونیسم در خاورمیانه).
- دریای آزاد (قرارداد ژنو مبنی بر آزادی کلیه قسمت‌های دریا به جز دریاهای داخلی و ساحلی).
- ریاست جمهوری دوگل (جمهوری پنجم) (در فرانسه). ⊕
- عضویت جیبوتی (سومالی فرانسه) در کشورهای مشترک المنافع فرانسه.
- شکست مردم صحرا (مقابل اسپانیا و فرانسه).
- انقلاب عراق (کودتای ژنرال عبدالکریم قاسم).

ژنرال شارل دوگل

- تاسیس جنبش پان آمریکن (برای آزادی آفریقای شرقی، مرکزی، جنوبی).
- جنگ لبنان (بین مجاهدین مسیحی و نیروهای دولتی با غیر مسیحی‌ها).
- جنگ نیروهای چین با نیروهای چین ملی.
- نبرد بین نیروهای نامنظم پاراگوئه با نیروهای دولتی (۱۹۵۸-۶۰).
- نبرد نیروهای دست چپی ونزوئلا با نیروهای دولتی (۱۹۵۸-۶۹).
- اولین انتخابات آزاد در آرژانتین و ریاست جمهوری فروندیزی.
- کودتای ژنرال ابراهیم عبود و به قدرت رسیدن او در سودان.
- ریاست جمهوری لراس استراه پوکامارگو در کلمبیا.
- آغاز حاکمیت کاسترو به جای باتیستا (در کوبا).
- پیوستن یمن به جمهوری متحده عرب.
- تاسیس کمیسیون اقتصادی سازمان ملل متحد برای آفریقا (ا.ک.ا).
- ریاست جمهوری ایدیکوراس فوئننس (در گواتمالا).
- تشکیل اتحادیه اقتصادی بنلوکس.
- استقلال گینه از فرانسه و ریاست جمهوری احمد سکوتوره (برای چندین دوره).
- تشکیل جامعه انرژی اتمی اروپا (یوراتم).
- چاد، جمهوری خودمختار فرانسه.
- تشکیل جامعه فرانسه.
- ریاست جمهوری فؤاد شهاب (در لبنان) در ماه سپتامبر.
- اختراع مدار تلویزیونی کامل در آمریکا.
- تشکیل فدراسیون هند غربی.
- ۱۹۵۹-م جنگ قبرس علیه انگلستان.
- تصویب اعلامیه حقوق کودک توسط مجمع عمومی سازمان ملل.
- انعقاد قرارداد آنتارکتیک.
- فسخ قرارداد شوروی با چین در مورد توسعه سلاحهای اتمی.
- مبارزه با پارتیزانهای در تبعید دومینکن با نیروهای دومینکن.
- ریاست جمهوری پاز سامورا در بولیوی.

فیدل کاسترو

- انقلاب کوبا (تشکیل حکومت خلقی
به ریاست فیدل کاسترو) و فرار باتیستا. ⊗
- شورش موصل توسط سرهنگ
عبدالوهاب.
- ریاست جمهوری هنریش لوبک
در آلمان غربی (تا سال ۱۹۶۹).
- شکست هندوستان از چین.
- خروج عراق از پیمان بغداد و
تبدیل آن به پیمان سنتو.
- به شمار رفتن آلاسکا به عنوان
یکی از ایالت‌های آمریکا.
- ریاست جمهوری فیلیپت تسیرانا
نادر ماداگاسکار.
- ریاست جمهوری اسقف
ماکاریوس در قبرس.
- تأسیس بانک عمران آمریکا (ایدب).
- ارسال اولین عمق یابها (سُند)
به سوی ماه.
- کنفرانس ژنو. (۱)
- برخورد مرزی هند و چین.
- قطعنامه ۱۵۱۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد (مبنی بر درخواست استقلال بخشیدن به کشورها و
تأمین صلح و امنیت).
- ۱۹۶۰-م تأسیس انجمن بین المللی توسعه (آیدا).
- انقلاب کنگو بر علیه بلژیک.

- تجاوز آمریکا به ویتنام و تشکیل جبهه آزادیبخش ملی (N.L.F).
- استقلال مالی، ۲۳ سپتامبر.
- تشکیل سازمان اوپک.
- تأسیس سواپو.
- جنگ کامرون بر علیه فرانسه.
- استقلال نیجر، ۳ اوت.
- تأسیس جبهه آزادیبخش اریتره.
- استقلال سومالی (مشکل از مستعمره سابق انگلستان و ایتالیا).
- استقلال نیجریه (اول اکتبر).
- پیمان فرانسه با دیکتاتور اسپانیا (فرانکو) و آلمان غربی.
- حکومت نظامیان در ترکیه (کودتای ژنرال گورسل، ۲۸ مه).
- برسمیت شناخته شدن رژیم اشغالگر قدس توسط ایران.
- بکار گرفتن اشعه لیزر در صنعت و غیره.
- تأسیس بانک مرکزی ایران (۱۳۳۹ هجری شمسی).
- ماجرای کشتی لکئوپاترا.
- استقلال گابن از فرانسه (۷ اوت).
- تصویب کمیته ختم استعمار.
- استعمال عنوان مأموریت ویژه توسط کمیسیون حقوق بین الملل سازمان ملل.
- ریاست جمهوری والتر اولبریخت در آلمان شرقی (تا سال ۱۹۷۳).
- تصویب مقاله نامه منع تبعیض در آموزش و پرورش توسط کنفرانس عمومی یونسکو.
- نبرد پارتیزانهای دست چپی گواتمالا با نیروهای دولتی.
- استقلال و عضویت قبرس در سازمان ملل متحد.
- به امارت رسیدن شیخ احمد بعد از استعفای پدرش در قطر.
- اولین پیوند کلیه.
- سلطنت سیهانوک دوم بعد از مرگ پدرش در کامبوج.
- استقلال کامرون و عضویت در سازمان ملل.

- ریاست جمهوری احمد و آهیجو (در کامرون).
- ریاست جمهوری سینگمان ری برای چهارمین بار در کره جنوبی.
- استقلال کنگو.
- عضویت کنگو در سازمان ملل.
- ریاست جمهوری نولبریولو در کنگو.
- عضویت ماداگاسکار در سازمان ملل متحد.
- ریاست جمهوری جانیکو آدروس در برزیل.
- استقلال موریتانی (۲۸ نوامبر).
- استقلال بورکینافاسو، عضویت در سازمان ملل و ریاست جمهوری یامتوگو در آن کشور.
- تأسیس انجمن بازرگانی آزاد اروپا (افتا).
- پایه گذاری بازار مشترک امریکای مرکزی (کاکوم).
- تأسیس بانک وحدت اقتصادی امریکای مرکزی (بسیه).
- آغاز سلطنت عبدالله بن خلیفه از آل بوسعید در زنگبار.

- اولین بمب اتمی فرانسه.
- تایروس، اولین ماهواره هواشناسی.
- ۱۹۶۱-م ریاست جمهوری کندی
- به جای آیزنهاور تا سال ۱۹۶۳
- (از حزب دموکرات). ⊗
- تشکیل جنبش عدم تعهد در بلغراد.
- ریاست جمهوری ژنرال گورسل و
- نخست وزیری عصمت اینونو (در ترکیه).
- حضور آمریکا در کوبا.
- نخست وزیری رشید کرامی به
- جای صائب سلام (در لبنان).
- قطع روابط دیپلماتیک شوروی و آلبانی.

- تشکیل جمهوری فدرال کامرون در ماه فوریه (اتحاد کامرون غربی و شرقی).
- استقلال کویت و ادعای عراق نسبت به خاک آن کشور.
- دیوار برلن (توسط آلمان شرقی در ۱۳ اوت ساخته شد).
- خروج سوریه از اتحادیه متحده عربی.
- ترور پاتریس لومومبا.
- استقلال کامل سوریه.

سفر به کره ماه

- جبهه آزادیبخش ملی ساندنیستها
- (برای آزادی نیکاراگوئه).

- سفر یوری گاگارین به کره ماه. ⊕
- تشکیل نهضت آزادی (در ایران).
- پیک سیاسی (به موجب عهدنامه وین
- دولتها وظیفه دارند ارتباط آزاد برای مأموران
- دیپلمات مقدور کنند).

- نبرد بین اتحادیه پارتیزانهای
- کمونیست کلمبیا با نیروهای دولتی (۱۹۶۱-۶۲)

- جنگ هند با پرتغال.
- جنگ بی زرتا (بین نیروهای تونس با نیروهای فرانسوی).
- امارت شیخ عیسی ابن سلمان آل خلیفه (در بحرین).
- جنگ کردستان عراق (بین نیروهای عراقی سوری با پارتیزانهای کرد (۱۹۶۱-۶۴).
- نبرد بین نیروهای پارتیزانی نامنظم آنگولا با نیروهای پرتغالی (۱۹۶۱-۷۵).
- برخورد اتیوپی و اریتره.
- تشکیل سازمان کنترل سلاحها و خلع سلاح ایالات متحده توسط کنگره امریکا.
- به قدرت رسیدن شاه حسن دوم (در مراکش).
- عضویت سیرالئون در سازمان ملل متحد و ملل مشترک المنافع.
- پیوستن قبرس به جامعه مشترک المنافع (کامنولث).
- روی کار آمدن دولت نظامی ژنرال پارک چونگ هی در کره جنوبی.

- عضویت مغولستان در سازمان ملل متحد.
- انحلال جمهوری عربی متحده (مصر و سوریه).
- ریاست جمهوری اولد دادا (در موریانی).
- خروج یمن از اتحاد جمهوری عربی متحده.
- عضویت موریانی در سازمان ملل متحد.
- برنامه جهانی خواربار (وفپ).
- پادشاهی عیسی بن سلمان آل خلیفه (در بحرین).
- سازمان همکاری اقتصادی و توسعه (او-اس-دی) بجای سازمان همکاری اقتصادی اروپا.
- ریاست جمهوری دیوس دادوما کاپا گال تا سال ۱۹۶۵ م (در فیلیپین).
- مرگ ارنست همینگوی.
- ۱۹۶۲-م بحران موشکها در کوبا.
- انقلاب الجزایر.
- تشکیل سازمان کنفرانس اسلامی.
- استقلال تانزانیا و کنیا (نخست وزیر کنیا).
- اعلام جمهوری در یمن شمالی.
- حاکمیت محمد بدر به جای امام احمد در یمن (صنعا).
- انقلاب در یمن جنوبی.
- کودتا علیه آرتور فروندیزی در آرژانتین.
- تشکیل سازمان وحدت آفریقا.
- ریاست جمهوری والنسیا (در کلمبیا).
- انقلاب سفید توسط شاه ایران.
- ریاست جمهوری گریگوری کای یاباندا تا سال ۱۹۷۳ (در رواندا).
- تصویب اعلامیه حاکمیت دائمی بر منابع طبیعی.
- تئوری جعبه های سیاه از طرف شوروی (جهت تفکیک زمین لرزه ناشی از بمب اتمی و غیره).
- اصطلاح کمونیسم علمی (بوسیله میخائیل سوسلوف).

- نبرد بین نیروهای دولتی اندونزی با نیروهای استعماری هلند.
- نبرد بین نیروهای دولتی نپال با نیروهای مسلح حزب کنگره.
- جنگ چین و هند.
- استقلال گینه استوایی از اسپانیا (و تغییر نام آن به بیگو).
- نبرد در بروئی (میان نیروهای ارتش با نیروهای سلطان و انگلیس).
- استقلال پروندی و پادشاهی موای موامبوتسا.
- نبرد نیروهای جمهوریخواه یمنی و مصری با نیروهای یمنی طرفدار امام (۶۹-۱۹۶۲).
- کودتای ژنرال ریکاردو پرزگودی (در پرو).
- استقلال اوگاندا و عضویت در سازمان ملل متحد.
- عضویت کاستاریکا در بازار مشترک آمریکای مرکزی.
- ریاست جمهوری اورلیک (در کاستاریکا).
- ریاست جمهوری ژنرال یونه‌وین (در برمه).
- عملیات نظامی وسیع آمریکا در ویتنام جنوبی.
- قطع روابط عربستان با یمن (۶ نوامبر).
- به قدرت رسیدن پرنس محمد در یمن به جای امام احمد.
- ایجاد شورای دفاعی آمریکای مرکزی توسط اووکا در شهر سان‌سالوادور.
- استقرار (تل‌استار) اولین ماهواره ارتباط از راه دور در مدار زمین.
- استقلال جامائیکا.
- تأسیس شورای دفاعی آمریکای مرکزی.
- ۱۹۶۳-م سرکوب انقلاب کنگو و تغییر نام آن به زئیر.
- قطع روابط کامبوج با آمریکا.
- نخست‌وزیری پیرسون از حزب لیبرال در کانادا (تا سال ۱۹۶۸).
- تصویب اعلامیه سازمان ملل متحد دربارهٔ از بین بردن انواع تبعیض نژادی.
- کودتای نظامی در عراق (عبد‌السلام عارف به جای عبدالکریم قاسم).
- آزمایش بمب نوترونی برای اولین بار در صحرای نوادا.

○ قیام ۱۵ خرداد (۱۳۴۲ ش). ⊗

تبعید حضرت امام خمینی (ره)

○ پیمان منع آزمایشات اتمی (بین آمریکا - شوروی - انگلیس) یا پیمان مسکو (در ماه اوت). ⊗

رژه موشکهای بالستیک شوروی در مسکو

لیندون جانسون

○ قتل جان - اف - کندی رئیس
جمهور آمریکا در دالاس تگزاس و
ریاست جمهوری جانسون تا سال
۱۹۶۹ (از حزب دموکرات). *

ریاست جمهوری بلائونده تری (در پرو).
○ ریاست جمهوری آرتور
اومبرتوایلیا در آرژانتین.

○ ریاست جمهوری هومبرتو دالن
کار در برزیل.

○ ریاست جمهوری او بوته به جای
موستا در اوگاندا.

○ کودتای حزب بعث (در سوریه).

○ عضویت زنگبار در سازمان ملل متحد.

○ استقلال و عضویت کنیا در سازمان ملل متحد.

○ واگذاری گینه نو به اندونزی توسط هلند و تغییر نام آن به ایریان غربی و سپس
ایریان جایا (در ۱۹۷۳).

○ ریاست جمهوری مجدد ژنرال پارک چونگ هی در کره جنوبی.

○ ریاست جمهوری آلفونس ماسا مبادلیا به جای یولو در کنگو.

○ عضویت کویت در سازمان ملل متحد.

○ استقلال سنگاپور در قالب فدراسیون مالزی.

○ ریاست جمهوری مجدد تابمن در لیبریا.

○ ریاست جمهوری بن بلا در الجزایر (اکتبر).

○ تشکیل حکومت جمهوری فدرال با عضویت کامنولث در نیجریه.

○ والتینا تراشکوا، اولین زن در فضا.

○ طرح شدن دکترین پاسخ منعطف (که تا سال ۱۹۶۷ مورد تصویب ناتو قرار نگرفت).

○ درگیری ترکیه و یونان (بر سر مسئله قبرس).

● ۱۹۶۴-م نقطه عطفی در تبدیل استعمار سنتی به استعمار نو.

ملک حسین

○ نهضت آنگولا علیه پرتغال.

○ پادشاهی ملک فیصل به جای ملک سعود. *

○ استقلال زامبیا و ریاست جمهوری کنت کایوندا.

○ حضور آمریکا در برزیل.

○ تشکیل ساف (سازمان آزادیبخش فلسطین).

○ دومین اجلاس عدم تعهد (در قاهره).

○ اعلام لغو قراردادهای لیبی با آمریکا و انگلیس.

○ کنفرانس تجارت و توسعه ملل (اونکتاد).

○ ترور حسنعلی منصور (توسط هیئتهای مؤتلفه).

○ عضویت زامبیا در سازمان ملل.

○ نخست وزیری هارولد ویلسون از حزب کارگر تا سال

۱۹۷۶ (در انگلستان). *

هارولد ویلسون رهبر حزب کارگر

○ ریاست جمهوری کنیا تا در کنیا.

○ تاسیس سازمان عمران منطقه‌ای (آر - سی - دی).

○ اولین بمب اتمی چین.

○ ریاست جمهوری مادام العمر دووالیر در هائیتی.

○ ریاست جمهوری شارل حلو در لبنان (و نخست وزیری رشید کرامی).

○ تاسیس کمیسیون ویژه هماهنگی آمریکای لاتین (سکلا).

○ سقوط خروشچف در شوروی (و آغاز رهبری سیاسی لئونید برژنف تا سال ۱۹۸۲).

● ۱۹۶۵-م کودتای سفیدپوستان رودزیا.

○ بمباران ویتنام بوسیله آمریکا به مدت سه سال.

○ کودتای بومدین بر علیه بن بلا در الجزایر (ژوئن).

○ جنگ هند و پاکستان.

○ استقلال کامل سنگاپور از مالزی (۹ آوریل).

صباح السالم الصباح

- حضور آمریکا در جمهوری دومینکن.
- اعلام حمایت کامل آمریکا از عربستان.
- ریاست جمهوری محمد احمد محبوب (در سودان)
- ریاست جمهوری موبوتو (در زئیر).
- تأسیس سازمان مجاهدین خلق ایران.
- کودتای نظامی در اندونزی.
- پادشاهی صباح السالم الصباح (در کویت).*
- لغو حکم اعدام در انگلیس.
- ریاست جمهوری مارکوس (در فیلیپین).
- اعتصاب همگانی در اروگوئه (که باعث فلج شدن اقتصاد گردید).
- قطع روابط دیپلماتیک آمریکا و کامبوج.
- ریاست جمهوری مجدد احمد و آهیجو در کامرون.
- استقلال گامبیا و عضویت در سازمان ملل متحد.
- ریاست جمهوری سرهنگ آریانو در هندوراس.
- استعمار انگلستان به جای اسپانیا در جامائیکا.
- جایگزین شدن برنامه عمران ملل متحد (آندپ) به جای برنامه گسترده کمکهای فنی.
- تأسیس بانک جهانی.
- تأسیس مؤسسه آموزشی و پرورشی ملل متحد (یونیتار).
- تأسیس بازار مشترک عربی.
- تأسیس سازمان مشترک آفریقائی مورسبی (اوکام).
- اولین ملاقات موفق فضائی در چهارچوب برنامه جمینی.
- برقراری مناسبات آلمان غربی و اسرائیل (۱۲ مه).
- قطع روابط ویتنام جنوبی با فرانسه (۲۴ ژوئن).
- جنگ داخلی در دومینکن (۳ سپتامبر) با دخالت آمریکا در این کشور.
- قطع روابط ۹ کشور آفریقائی با انگلستان (جهت سرنگونی رژیم یان اسمیت).
- آغاز انقلاب فرهنگ چین.

○ تاسیس بنگاه بین‌المللی (ایفک).

● ۱۹۶۶-م ریاست جمهوری کارلوس راس استریو (در کلمبیا).

○ انقلاب فرهنگی چین به دست مائو.

○ کودتا بر علیه قوام نکرومه.

○ کنفرانس سه قاره (آسیا، آفریقا و امریکای لاتین) در کوبا با عضویت ۸۲ کشور.

○ تشکیل سازمان وحدت آمریکای لاتین به ابتکار فیدل کاسترو.

○ پادشاهی شیخ زائد در ابوظبی.

○ استقلال گویان از انگلستان (۲۶ مه).

○ ریاست جمهوری خولیو سزار

مندس در گواتمالا.

○ ریاست جمهوری آرتور

کوستاسیلوا در برزیل.

○ نخست وزیری ایندیرا گاندی

(پس از مرگ پدرش، نهره). *

○ استقلال لسوتوا از انگلستان (۱۴ اکتبر).

○ ریاست جمهوری عبدالرحمن

عارف (در عراق).

○ فرود لونا۹ روی کره ماه.

○ خروج فرانسه از ناتو.

○ تشکیل سازمان کنفرانس اسلامی در جدّه.

○ ریاست جمهوری مجدد اولددادا در موریتانی.

○ تاسیس اتحادیه گمرکی کشور غرب آفریقا (اودثانو).

○ تاسیس بانک توسعه آسیا (آدب) با پیشنهاد اکافه.

○ تشکیل شورای آسیائی و اقیانوس کبیر (آسپاک).

● ۱۹۶۷-م جنگ شش روزه اعراب و اسرائیل (سومین جنگ) و از دست رفتن بیت المقدس.

○ قرارداد غیر اتمی کردن فضا.

خانم گاندی

- تشکیل اتحادیه ملل آسیای جنوب شرقی (آسه آن).
- ریاست جمهوری سوهارتو به جای سوکارنو (در اندونزی).
- قیام یمن جنوبی و تشکیل حکومت دسته جمعی.
- کشته شدن چه گوارا در بولیوی (۱۸ اکتبر).
- کودتای نظامی در یونان.
- نخست وزیری کارامانیلیس (در یونان).
- اتحاد جمال عبدالناصر و ملک حسین (مصر و اردن).
- استقلال اتحادیه عربی جنوب.
- تشکیل کنفرانس سوم حقوق دریاها.
- وحدت جیبوتی با فرانسه.
- ریاست جمهوری سرهنگ فیدل هرناندز (در السالوادور).
- ریاست جمهوری ژنرال چونک هی برای سومین بار در کره جنوبی.
- ریاست جمهوری ششمین بار تابمن (در لیبیا).
- ریاست جمهوری آناستازو سوموزا (در نیکاراگوئه).
- ریاست جمهوری عمر بانگو در گابن (برای چند دوره متوالی).
- ریاست جمهوری ژنرال تیتو در ویتنام جنوبی.
- ریاست جمهوری حاج عمر بونگوبه جای لئون مبا (در گابن).
- ریاست جمهوری ذاکر حسین اول، رئیس جمهور مسلمان هند.
- عضویت یمن جنوبی در سازمان ملل و استقلال آن کشور.
- تشکیل سازمان توسعه صنعتی ملل متحد (یونیدو).
- تأسیس سازمان جهانی مالکیت معنوی (ویپو).
- تشکیل کمیته حوضه لاپلاتا (براساس پیمان رودپلاتا).
- انفجار اولین بمب هیدروژنی چین.
- پخش برنامه‌های تلویزیونی در اروپا به صورت رنگی.

- پذیرش دکترین پاسخ منعطف توسط ناتو. (۱)
- ۱۹۶۸-م کودتای حزب بعث عراق به رهبری احمد حسن البکر.
- بهار پراگ (نیروهای ورشو چکسلواکی را اشغال کردند و دوبچک استعفا داد). ⊗

بهار پراگ

- استقلال موریس (۱۲ مارس).
- اعتصاب عمومی در پاریس (مه).

۱- دکترین مک نامارا پس از عدم کارآیی دکترین تلافی بزرگ در امریکا به سال ۱۹۶۳ طرح شد، ولی به علت مخالفت دوگنل قبول آن در ناتو تا سال ۱۹۶۷ به تعویق افتاد. فرانسه در سال ۱۹۶۶ از ناتو خارج شد.

- نخست وزیری پیر الیوت ترو دیو از حزب لیبرال در کانادا (تا سال ۱۹۷۹).
- خروج آلبانی از پیمان ورشو.
- قیام ایرلند شمالی.
- نخست وزیری مارسلو کتیانو در پرتغال.
- تاسیس جنبش آزادیبخش مورو (در فلیپین).
- ریاست جمهوری ولاسکو آلوارادو (در پرو).
- تشکیل سازمان حرکت سرخپوستان آمریکائی (A.I.M).
- پیمان منع گسترش سلاحهای هسته‌ای.
- ریاست جمهوری آرنولفو آریاس (برای سومین بار) در پاناما.
- ریاست جمهوری دکتر کالدرا در ونزوئلا.
- تاسیس بازار مشترک کارائیب (کاریکوم).
- استقلال گینه استوایی (۱۲ اکتبر).
- تاسیس سازمان کشورهای عربی صادرکننده نفت (آوپک).

ریچارد نیکسون

- انفجار اولین بمب هیدروژنی فرانسه.
- قتل‌کندی (نامزد ریاست جمهوری آمریکا).
- حمله‌یت (یورش ویتکنگها به ویتنام).
- ۱۹۶۹-م کودتای چپ در سومالی (زیاد باره).
- کودتای قذافی (در لیبی) و جعفر نمیری (در سودان).
- گفتگوهای محدود کردن سلاحهای هسته‌ای.
- ریاست جمهوری جومو کینیا تا (در کنیا).
- ریاست جمهوری نیکسون به جای جانسون تا سال ۱۹۷۴ (از حزب جمهوری). ⊕
- آتش سوزی در مسجد الاقصی (۲۱ اوت).
- ریاست جمهوری سالوادور آلنده (در شیلی).
- تشکیل اداره ویژه پنجم شوروی.
- نخست وزیری خانم گلدا مایر به جای لوی اشکول در اسرائیل (۱۱ مارس).
- ریاست جمهوری گوستاو هاینمان در آلمان غربی (تا سال ۱۹۷۴).

○ ارتباط برقرار کردن عراق با جمهوری دموکراتیک آلمان (۳۰ آوریل).

○ کودتای اومرتوری جوس هررا در پاناما.

○ ایجاد رابطه بین سوریه و جمهوری دموکراتیک آلمان (۶ ژوئن).

○ ایجاد ارتباط دوباره بین یمن و جمهوری فدرال آلمان (۱۵ ژوئیه).

○ ریاست جمهوری ژرژ پمپیدو در فرانسه (به جای دوگل).

○ ریاست جمهوری مجدد مارکوس (در فیلیپین).

○ ریاست جمهوری نگوایی (در کنگو).

○ به قدرت رسیدن سالم ربیع (در یمن جنوبی).

○ درگذشت هوشی مینه بنیانگذار

جنبش نجات ملی ویتنام.

○ پرواز آپولوی ۱۱ «آرمسترانگ»

و «آلدرین» روی کره ماه.

○ ریاست جمهوری رافائل کالدار

رودری گوز (در ونزوئلا).

○ اولین آزمایش هوایی کنکورد.

● ۱۹۷۰-م کودتای حافظ اسد (در

سوریه) ۱۶ نوامبر. ⊗

○ برچیده شدن پایگاههای آمریکا و

انگلیس از لیبی.

○ سلطنت سلطان قابوس (در عمان).

○ پیمان امنیت آمریکا و ژاپن.

○ مداخله آمریکا در کامبوج.

○ ریاست جمهوری سرداود جاوارا (در گامبیا).

○ ریاست جمهوری رایموند آرتور (در گویان).

○ آغاز قیام نامیبیا علیه آفریقای جنوبی.

○ مرگ جمال عبدالناصر (۲۸ سپتامبر) و ریاست جمهوری انور سادات.

حافظ اسد

- سومین اجلاس عدم تعهد (در لوزاکا).
- تجدید روابط ایران با مصر.
- ریاست جمهوری سلیمان فرنجه در لبنان.
- تاسیس سازمان چریکهای فدائی خلق (در ایران).
- سپتامبر سیاه (حمله نیروهای اردن به اردوگاههای فلسطینی که ۲۰ هزار کشته شدند).
- قرارداد صلح میان ملامصطفی بارزانی رهبر کردهای عراق با حکومت عراق (۱۱ مارس).
- ایجاد روابط دیپلماتیک بین الجزایر و جمهوری دموکراتیک آلمان (۲۰ مه).
- استقلال کشور فیجی و عضویت در سازمان ملل.
- ریاست جمهوری احمد و آهیجو برای سومین بار (در کامرون).
- ریاست جمهوری امیلیوگار استازومدیس در برزیل.
- ریاست جمهوری خوزه فیگه‌رس رهبر حزب آزادیبخش ملی در کاستاریکا.
- ریاست جمهوری مجدد کنیاتا (در کنیا).
- اولین رئیس جمهور گامبیا (جاوارا).
- ریاست جمهوری کارلوس آرانا (در گواتمالا).
- ریاست جمهوری لوئیس اچه وریا اکوارز (در مکزیک).
- ۱۹۷۱-م ریاست جمهوری موبوتو (در زئیر).
- ریاست جمهوری آئنده در شیلی.
- ریاست جمهوری مجدد برژنف.
- ریاست جمهوری جان کلود (در هائیتی).
- کودتای ایدی امین علیه اوبوته.
- تجاوز ویتنام جنوبی به لائوس و خروج ویتنام از کامبوج.
- پیروزی گاندی در انتخابات.
- استقلال بحرین و تسلط ایران بر جزائر تنب کوچک - تنب بزرگ - ابوموسی.
- استقلال بنگلادش.
- ریاست جمهوری مهورسیا کاستیوس در سیرالئون (و مجدداً سال ۱۹۷۶ م).
- جنگ هند و پاکستان.

- قرارداد دوستی هند و شوروی.
- خروج انگلیس از خلیج فارس.
- حاکمیت سینی کونچه به جای امانی دیوری در نیجر (۱۵ آوریل).
- برسمیت شناخته شدن دولت کمونیستی چین توسط آمریکا.
- قطع رابطه بین دلار و طلا.
- ریاست جمهوری ویلیام دوبرت تولبرت (در لهستان).
- ریاست جمهوری حافظ اسد.
- تشکیل اتحادیهٔ جمهوریهای عربی (۱۷ آوریل).
- سوء قصد به جان حسن دوم پادشاه مراکش (۱۰ ژوئیه).
- سقوط رئیس کشور و حکومت جدید سودان (جعفر نمیری ۱۹ ژوئیه).
- برقراری ارتباط دیپلماتیک بین چین و ترکیه (۴ اوت).
- ترور وصفی التل نخست وزیر اردن در قاهره (۲۸ نوامبر).
- اتحاد شیخ نشینهای خلیج (امارات متحده عربی) توسط انگلستان (۲ دسامبر) شامل ابوظبی، دوی، شارجه، عجمان، فجیره، رأس الخیمه و ام القوین (د ریاست مجدد شیخ زاید ابن سلطان آل نهیان).
- ارتباط مجدد میان آلمان فدرال با الجزیره (۲۱ دسامبر).
- عضویت کشور بوتان در سازمان ملل متحد.
- عضویت کشور عمان در سازمان ملل متحد.
- استقلال و عضویت قطر در سازمان ملل متحد.
- ریاست جمهوری ژان کلود و والیه در هائیتی.
- ریاست جمهوری رامون ارنستو کروز در هندوراس.
- پرتاب اولین ایستگاه به مدار زمین (سالیوت ۱).
- جنبش مسلحانه (مثل قیام سیاهکل در بهار ۱۳۵۰) در ایران.
- ۱۹۷۲-م حمله ویتنام شمالی به ویتنام جنوبی.
- حاکمیت بیرندا به جای ماهدرا (در نپال).
- استراتژی جنگ محدود ناتو.
- طرح تسلیح نامحدود ایران توسط دولت آمریکا.

- قرارداد سالت ۱ (بین آمریکا و شوروی جهت محدود کردن سلاحهای ضد موشکی در ۲۶ مه).
- تاجگذاری بیرندا بیکرام شاه دووا (در نپال).
- بنیانگذاری حزب اتحاد سوسیالیست سودان توسط نمیری (۲ ژانویه).
- تاجگذاری جیگمه وانگیچوک در بوتان.
- ایجاد روابط مجدد بین مصر و آلمان (۸ ژوئن).
- امارت شیخ خلیفه ابن احمد (در قطر).
- ترور ناموفق ملک حسن دوم (۱۶ اوت).
- ریاست جمهوری و به قدرت رسیدن مجدد ژنرال آریانو در هندوراس.
- نخست وزیری ادموند لپورتن بجای لئوئیندمانس (در بلژیک).
- اخراج حدود ۶۰ هزار کرد ایرانی نژاد از عراق.
- پرتاب عمقیاب «پایونیر» به سیاره مشتری.
- استقرار «لندسات» به مدار

لندسات برای کشف منابع زمین.

- آغاز جنگ داخلی لبنان.

- نخست وزیری بلندت اجویت (در ترکیه).

● ۱۹۷۳-م ریاست جمهوری

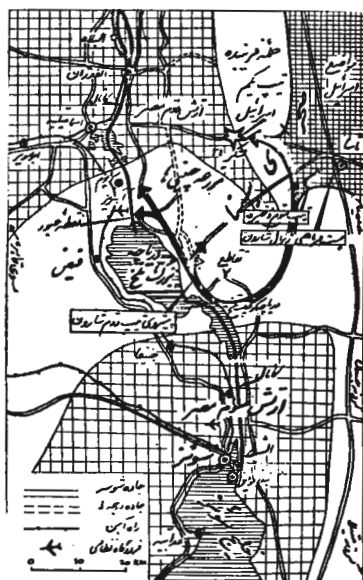
پاپادو پولوس (در یونان).

- جنگ اعراب و اسرائیل (جنگ اکتبر)، جنگ چهارم. *
- انقلاب فرهنگی لیبی.
- جنگ تانکها (مقاومت تانکهای

مصری در مقابل تانکهای صهیونیستی).

آرایش حمله نیروهای اسرائیل برای عبور از کانال

سوئز (ساعت ۲۰ روز ۱۵ اکتبر ۱۹۷۳)

- قطع و تثبیت نفت توسط اعراب (بحران نفتی ۷۳).

- کودتای جوونال هایبار یماننا (در رواندا) و نخست وزیری سیلوستر نسامیماننا.

- کنفرانس امنیت اروپا.

- ریاست جمهوری گاسگریو (از حزب کارگر) در ایرلند.
- خروج آمریکا از ویتنام (صلح پاریس).
- استقلال باهاما از انگلستان (دهم ژوئیه).
- سقوط آئنده توسط آمریکا (در شیلی) و ریاست جمهوری آگوستینو پینوشه.
- پادشاهی کارل شانزدهم به جای گوستاو، آدولف ششم (در سوئد).
- کودتای گابریل رامانانتسوا علیه فیلبرت ستی راناانا (در ماداگاسکار).
- ریاست جمهوری هکتور کامپورا در آرژانتین (پس از او خوان پرون در همین سال به قدرت رسید).
- کودتای داودخان بر علیه ظاهر شاه (در افغانستان).
- ریاست جمهوری ویکی استوف در آلمان شرقی (تاسال ۱۹۷۶).
- اولین کنفرانس اسلامی در جدّه.
- چهارمین اجلاس عدم تعهد (در الجزیره).
- ریاست جمهوری فخری کورتوک بجای ژنرال سودت سونای (۶ آوریل).
- ریاست جمهوری خوان ماریا بوردابری (در اروگوئه).
- پیوستن دانمارک به جامعه اروپا.
- استقلال بحرین (۱۵ اوت).
- تشکیل جبهه پولیساریو در صحرا.
- به قدرت رسیدن کارل شانزدهم گوستاف (در سوئد).
- ریاست جمهوری کارلوس آندرس پرز (در ونزوئلا).
- پایان رژیم سلطنتی در یونان توسط پاپادوپولوس.
- استقلال گینه بیسائو از پرتغال (۲۴ سپتامبر).
- جنگ ایسلند و انگلیس.
- کنفرانس کوچک سران عرب (۱۲ دسامبر).
- ۱۹۷۴-م مقدمات پیمان سالت ۲.
- کودتا علیه هایلاسلاسی.
- کودتا در قبرس و فرار ماکاریوس (و تقسیم قبرس پس از حمله ترکیه به این کشور).
- صدراعظمی هلموت اشمیت (در آلمان).

- ریاست جمهوری والتر شیل در آلمان غربی (تا سال ۱۹۷۹).
- روابط دیپلماتیک الجزایر و آمریکا.
- کودتای نظامی پرتغال و آزادی احزاب (و ریاست جمهوری آنتونیو اسپینولا).
- خروج یونان از ناتو.
- جنگ گینه بیسائو و موزامبیک علیه پرتغال.
- ماجرای لاکهید (رشوه گرفتن نخست وزیر ژاپن از شرکت لاکهید و استیضاح او و کابینه اش).
- عضویت بنگلادش در سازمان ملل.

رسوایی واترگیت و استعفای نیکسون

- نخست وزیری آلدومورو
- (دموکرات مسیحی دست چپی) به جای ماریورامور در ایتالیا.
- جمهوری اسلامی عربی (بیانیه ای در خصوص وحدت لیبی و تونس بین قذافی و بورقیه) ۱۲ ژانویه (و شکست این طرح).
- برقراری مجدد مناسبات سیاسی بین مصر و آمریکا (۲۸ فوریه).
- روابط مجدد سیاسی بین آلمان فدرال و سوریه که از سال ۱۹۶۵ قطع شده بود (۷ اوت).
- ریاست جمهوری ایزابل مارتینز پرون (همسر خوان پرون) در آرژانتین.
- واترگیت (تقلب در انتخابات که منجر به استعفای نیکسون گردید)، و ریاست جمهوری جerald فورد تا سال ۱۹۷۷ (از حزب جمهوری).

- تاجگذاری سینگی وانگچوگ در بوتان.
- ریاست جمهوری دانیل اودویر در کاستاریکا.

- ریاست جمهوری آلفونسو لوپز میکلسن در کلمبیا.
- ریاست جمهوری مجدد نگوایی در کنگو.
- استقلال گرانادا و عضویت در سازمان ملل.
- ریاست جمهوری ژنرال لائوگرو در گواتمالا.
- آغاز حاکمیت روالری ژیسکاردستن در فرانسه.
- استقلال گینه بیسائو و عضویت در سازمان ملل متحد.
- تبدیل حکومت مالت به جمهوری و ریاست جمهوری سرآنتونی ماموسورن.
- به قدرت رسیدن حسن مکی در یمن.
- تأسیس کمیسیون اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد برای آسیا و منطقه اقیانوس کبیر (اسکاپ) به جای اکافه.

سلیمان دمیرل

- تأسیس آژانس بین المللی انرژی (یئا).
- تأسیس اتحادیه بین المجالس عربی (اویا).
- اولین بمب اتمی هندوستان.
- ۱۹۷۵-م نخست وزیری سلیمان دمیرل (در ترکیه). *
- شروع جنگهای داخلی لبنان.
- کودتای بری گادیر موریتالا روفانی محمد به جای گون (در نیجریه).
- توافق محدود مصر و اسرائیل.
- ریاست جمهوری ویدیراستی راکا، ۱۵ ژوئن (در ماداگاسکار).
- سلطنت ملک خالد به جای ملک فیصل (۲۵ مارس).
- قرارداد الجزایر (مسئله شط العرب).
- رهائی کامبوج - ویتنام - لائوس با سقوط سایگون (ویتنام جنوبی).
- انحلال غیر رسمی سیتو پس از سرنگونی رژیم ویتنام جنوبی.
- شروع حرکت باسکهای اسپانیا.
- درگذشت فرانکو و آزادی احزاب در اسپانیا (و سلطنت خوان کارلوس اول در ۲۲ نوامبر).
- تشکیل جبهه آزادیبخش ساقیه الحمراء و جنبش صحرا علیه مراکش.

- مرگ فردریک نهم و سلطنت دختر او، ملکه مارگارت دوم (۱۵ ژوئن).
- درگذشت هایلاسلاسی.
- موافقتنامه هلسینکی.^(۱)
- تسلط آفریقای جنوبی بر نامیبیا و استقلال آن (۳۰ مه).
- تشکیل کنفرانس شمال و جنوب (بدون نتیجه مثبت).
- ریاست جمهوری جوهانل هایپاریمانا در رواندا (برای چند دوره).
- ریاست جمهوری الیاس سرکیس و نخست وزیری سلیم الحص (در لبنان).
- تشکیل کمیته آشتی ملی در لبنان (۱۷ سپتامبر).
- استقلال آنگولا (از پرتغال، ۱۱ نوامبر).
- ریاست جمهوری مورالز (در پرو).
- پیوستن امارات متحده عربی به اوپک.
- ریاست جمهوری احمد و آهیجو برای چهارمین بار در کامرون.
- ریاست جمهوری شاهزاده سوپهانوونگ در لائوس.
- ریاست جمهوری تالبرت در لیبریا.
- استقلال موزامبیک و عضویت در سازمان ملل.
- ریاست جمهوری سامورا ماشل در موزامبیک.
- ریاست جمهوری چیانگ چینگ کیو تا سال ۱۹۸۷ (در تایوان).
- تأسیس آژانس فضائی اروپا (آسا).
- تأسیس سیستم اقتصادی آمریکای لاتین (سلا).
- تأسیس شرکت کشتیرانی کارائیب (ناکامور/ ناموکار).
- معاهده توافق مادرید (بین مراکش، موریتانی، اسپانیا).
- ملاقات فضائی «آپولو، سایوز».
- بازگشائی کانال سوئز.

۱ - ۳۵ کشور از جمله آمریکا و شوروی جهت گسترش روابط اقتصادی و دیگر علائق دور هم جمع شدند و راجع به موضوعاتی چون صلح و آزادی بحث کردند.

- تاسیس جامعه اقتصادی کشورهای غرب آفریقا (اکوواس / سدئانو).
- ۱۹۷۶-م راهپیمائی سبز در صحرای غربی با خروج اسپانیا و اعلام جمهوری دموکراتیک غربی صحرا (ریاست جمهوری محمد عبدالعزیز).
- درگذشت مائوتسه (ورهبی هواکوفنگ) در چین.
- اتحاد ویتنام.
- ریاست جمهوری اولیوسرگان اوباسنجو (در نیجره).
- سرکوب ظفار عمان.
- ریاست جمهوری اریخ هونکر در آلمان شرقی.
- تاسیس گروه مارکسیستی میلا در آنگولا.
- جشنهای دو هزاروپانصد ساله در ایران.
- قبول استعفای کابینه محمود الایوبی توسط حافظ اسد (۱ اوت).
- ریاست جمهوری فیدل کاسترو در کوبا.
- پذیرفته شدن سازمان آزادیبخش فلسطین به عنوان بیست و یکمین عضو جامعه عرب (۶ سپتامبر).
- ریاست جمهوری الیاس سرکیس در لبنان (۲۳ سپتامبر).
- ریاست جمهوری رئوف دنککاش در بخش شمالی قبرس، واسپیروس کپیریانو به جای ماکاریوس در بخش یونانی.
- ریاست جمهوری جان راتال در رودزیا.
- ریاست جمهوری هنریک پابلونسکی در لهستان.
- برگزیده شدن تسندبال برای پنجمین بار به ریاست کشور مغولستان.
- نخست وزیری توریون فلدین (در سوئد) یا سال ۱۹۷۹.
- ریاست جمهوری خوزه لوپزپور در مکزیک.
- پنجمین اجلاس عدم تعهد (در کلمبو).
- سقوط دولت آلدومورو (در ایتالیا).
- کشتار تل زعتر (در سرزمین فلسطین).
- کودتای سرهنگ جین بابتیست بگاذا (در بروندی).
- فرود «وایکینگ»، عمق یاب آمریکائی روی مریخ.

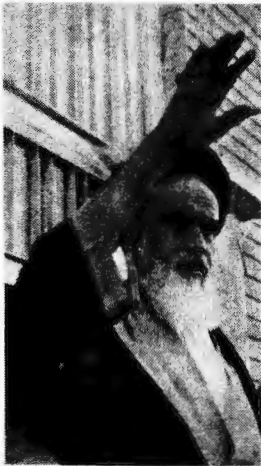

جیمی کارتر

- جنگ سرد بریتانیا و ایسلند.
- تشکیل کشورهای گروه آند.
- کودتای ژنرال خورخه رافائل ویدلا در آرژانتین.
- ۱۹۷۷-م ریاست جمهوری جیمی کارتر تا سال ۱۹۸۱ (از حزب دموکرات). ⊗
- سفر سادات به اسرائیل.
- کودتای ضیاء الحق در پاکستان (بجای ذوالفقار علی بوتو).
- قیام مسلمانان فیلیپین.
- استقلال سورینام (گویان هلند) و ریاست جمهوری آروان.
- حضور شوروی در اتیوپی.
- زمامداری هایل هماریم در اتیوپی (دوم فوریه).
- پایان کنفرانس بدون نتیجه شمال - جنوب.
- ریاست جمهوری فیانافایل در ایرلند (نخست وزیر: جان لینچ).
- شهادت دکتر علی شریعتی.
- کنفرانس جهانی ضد آپارتاید در لاگوس.
- نخست وزیر آدولفو سوارز گونزالس در اسپانیا (از حزب کمونیست).
- ریاست جمهوری کارلوس در السالوادور.
- ریاست جمهوری پول پوت در کامبوج.
- ریاست جمهوری حسن گولد آپتی دون در جیبوتی (برای چند دوره).
- ریاست جمهوری یواخیم یومبی اوپانگو به جای نگوایی در کنگو.
- به امارت رسیدن شیخ جابر الاحمد آل جابر الصباح در کویت.
- ریاست جمهوری مجدد جاوارا در گامبیا.
- ترور کمال جنبلاط در لبنان.
- ریاست جمهوری سانجیوا به جای فخرالدین علی محمد در هند.
- تاسیس صندوق بین المللی توسعه کشاورزی (ایفاد).
- استقلال جیبوتی (از یوغ فرانسه) و ریاست جمهوری گولد آپتی دون.

- تأسیس بانک صادرات امریکای لاتین (بلادکس).
- سفر شاه به آمریکا (نوامبر).
- تأسیس جبهه آزادیبخش اریتره.
- پرتاب سفینه فضائی (وویجر) به سوی زحل.
- تأسیس جبهه ملی چهارم.^(۱)
- ۱۹۷۸-م قیام مردم قم (۹ ژانویه یا ۱۹ دی).
- هجوم صهیونیستها به جنوب لبنان.
- تجاوز چین به ویتنام.
- استقلال دومینیکا.
- قیام مردم تبریز در چهلّم شهدای قم (۱۸ فوریه یا ۲۹ بهمن).
- ریاست جمهوری دانیل آراپ موی بجای کنیاتا (در کنیا).
- قطع کمک چین به آلبانی.
- مداخله ویتنام در کامبوج.
- موافقتنامه جدید دو آلمان.
- قطع روابط مصر و قبرس (۲۲ فوریه).
- برگزیده شدن اسحاق ناون به سمت رئیس جدید کشور اسرائیل توسط مجلس (۱۹ آوریل).
- کودتای نور محمد تره کی در افغانستان (۲۸ آوریل).
- ترور موفق سرهنگ دوم احمد حسین القشمی ریاست جمهوری عربی یمن (۲۴ ژوئن).
- استقلال برونئی از انگلستان.
- ریاست جمهوری آلبرتو ملگار کاسترو و سپس پازگاریا (در هندوراس).
- قرارداد دوستی و حسن هم جواری بین شوروی و افغانستان (۵ دسامبر).
- تظاهرات گسترده تهران و شهرستانهای ایران (۱۰ دسامبر).
- ریاست جمهوری مجدد سوهارتو (در اندونزی).

۱ - شاهپور بختیار به عنوان اتحاد نیروهای جبهه ملی ایران، با همکاری سه حزب ایران (بختیار)، ملت ایران (داریوش فروهر) و جبهه سوسیالیستهای نهضت ملی (رضاشایگان)، این جبهه را تشکیل داد.

امام خمینی (قدس سره)

- ریاست جمهوری ضیاء الرحمن (در بنگلادش).
- نخست وزیری حسن هابره (در چاد).
- ریاست جمهوری ککونن برای پنجمین بار (در فنلاند).
- نخست وزیری کارلوس آلبرتو (در پرتغال).
- ریاست جمهوری رودریگو کارازاودیو در کاستاریکا از حزب وحدت.
- ریاست جمهوری جولینو سزار توربای آیلای از حزب لیبرال (در کلمبیا).
- ریاست جمهوری ژنرال رومئولو کاس گارسیا (در گواتمالا).
- مرگ پاپ پل ششم (۶ اوت).
- ناپدید شدن امام موسی صدر (ماه اوت).
- کودتای نور محمد تره کی در افغانستان (۱۹ اوت).
- ریاست جمهوری لوئیس اررا کامپینس در ونزوئلا.
- دخالت بلژیک در زئیر.
- زندانی شدن خانم گاندی.
- حاکمیت مأمون عبدالقیوم به جای نصیر (در مالدیو).
- پیمان همکاری آمازون.
- هجرت امام خمینی به کویت و پاریس (۱۳ اکتبر).
- ریاست جمهوری محمد محمود اولدلولی (در موریانی).
- ریاست جمهوری علی عبدالله صالح (در یمن).
- ریاست جمهوری عبدالفتاح اسماعیل (در یمن جنوبی).
- سازمان کشورهای (حوزه رود) نیل.
- تأسیس سازمان سیستم پولی اروپا (امس).
- تصویب لایحه ساختن بمب نوترونی توسط کنگره آمریکا.
- پرتاب موشک «آریان» به فضا.
- تولد اولین بچه آزمایشگاهی در بریتانیای کبیر.
- فاجعه سینمارکس آبادان.

کابینه ژنرال‌ها (۱۵ آبان ۱۳۵۷)

- عزل کابینه شریف امامی توسط شاه ایران (۶ نوامبر). *
- کشتار جمعه سیاه.
- ۱۹۷۹-م اشغال پنوم پن توسط ویتنام و عقب‌نشینی ویتنام از این کشور و اعلام جمهوری کامبوج (ژانویه).
- نخست‌وزیری چارلز جوزف کلارک از حزب محافظه کار در کانادا (تا ۱۹۸۰).
- تشکیل شورای انقلاب ایران (۱۲ ژانویه یا ۲۲ دی).
- ریاست جمهوری ساسونگوئسو در کنگو (۴ فوریه).

○ ریاست جمهوری شاذلی بن جدید در الجزایر (۷ فوریه).

○ فرار شاه ایران (۱۵ ژانویه یا ۲۵ دی). *

خروج شاه از ایران

- انعقاد پیمان کمپ دیوید (صلح مصر و اسرائیل).
- ریاست جمهوری الحاجی شهوشاقاری (در نیجریه).
- نخست‌وزیری ژنرال کریانگاسک در تایلند.
- عقب‌نشینی موریتانی در مقابل جبهه پولیساریو (در صحرای غربی).

○ پیروزی انقلاب اسلامی ایران (۱۱ فوریه). ❊

انقلاب پرشور مردم

مارگارت تاچر

○ قطع رابطه ایران و اسرائیل.

○ خروج ایران از پیمان سنتو (۲۵ مارس).

○ افزایش قیمت نفت تا بشکه‌ای ۳۴ دلار (به دنبال پیروزی

انقلاب اسلامی ایران).

○ استعفای اجباری حسن البکر و ریاست جمهوری صدام.

○ نخست وزیر ی تاچر (در انگلستان). ❊

○ انقلاب نیکاراگوا (توسط ساندینیست‌ها).

○ همه‌پرسی در ایران و موافقت اکثریت با ایجاد جمهوری

اسلامی (۳۱ مارس).

○ ریاست جمهوری کارل کارستنس (تا سال ۱۹۸۴).

○ قطع رابطه ایران و مصر (۳۰ آوریل).

- اخراج مصر از اتحادیه عرب.
- به قدرت رسیدن سرهنگ سامرین در کامبوج.
- انعقاد پیمان سالت ۲ (موافقتنامه کنترل و کاهش سلاح‌های اتمی).
- پنجمین کنفرانس سران غرب در توکیو (جهت پائین آوردن قیمت نفت).
- سقوط ایدی امین و پیروزی مردم زیمبابوه و ریاست جمهوری رابرت موگابه.
- کودتای نگوئما مبالوگو به جای بیوگو (در گینه).
- استقلال موزامبیک از پرتغال و ریاست جمهوری سامورا ماشل.
- نخستین انتخابات پارلمان اروپا.^(۱)
- ششمین کنفرانس غیر متعهدها (در هاوانا).
- قطع رابطه کویت با مصر.
- خروج شوروی از آلمان شرقی.
- جنگ کامبوج علیه ویتنام (و حمله چین به ویتنام).
- اشغال مسجدالحرام توسط ۵۰۰ انقلابی مسلح.
- تشکیل نیروهای واکنش سریع امریکا.
- حمله افریقای جنوبی به پایگاه‌های سواپو در آنگولا.
- کودتای حفیظ الله امین علیه تره کی در افغانستان و سپس کودتای کارمل علیه امین (کودتای شوروی در افغانستان در ۱۶ سپتامبر و ۲۸ دسامبر).
- اشغال سفارت امریکا در ایران (۴ نوامبر).
- سقوط دولت موقت بازرگان (و ریاست جمهوری بنی‌صدر).
- ریاست جمهوری هیلالیمان از حزب ملی مردم (در غنا).
- ریاست جمهوری ترائوره در مالی.

۱ - نخستین انتخابات پارلمان اروپا به معاهده پاریس در سال ۱۹۵۱ برمی‌گردد که براساس آن جامعه ذغال و فولاد اروپا بین شش کشور فرانسه، آلمان فدرال، ایتالیا، هلند، بلژیک و لوکزامبورگ بوجود آمد. تا قبل از ۱۹۷۹ نمایندگان پارلمان با اختیارات محدودتر توسط مجالس ملی کشورهای عضو طبق مقررات داخلی تعیین می‌شدند. انتخابات ۱۹۷۹ با رأی مستقیم مردم کشورهای عضو، برگزار شد. هدف این کنفرانس، ایجاد بازار بزرگ داخلی اروپا در سال ۱۹۹۲ بود.

- ریاست جمهوری محمد محمود اولد احمد لویی در موریتانی.
- برخورد مسلحانه بین تانزانیا و اوگاندا.
- ۱۹۸۰-م نخست‌وزیری مجدد ترودیو در کانادا (تا ۱۹۸۴).

شهید آیت الله محمدباقر صدر

- انقلاب فرهنگی در ایران.
- ریاست جمهوری فوربس برنهام (در گویان).
- استقلال زیمبابوه (رودزای جنوبی).
- شهادت محمد باقر صدر. ⊕
- آزادی گروگانهای آمریکائی.
- قطع روابط سوریه و عراق.
- قطع رابطه سیاسی امریکا و ایران (۹ آوریل).
- تاسیس گروه ۷۷. (۱)
- ریاست جمهوری سرهنگ محمد خوانا اولدهای دالا (در موریتانی).
- ریاست جمهوری بلائونده تری در پرو.
- اعلام اتحاد سوریه و لیبی.
- قطع روابط لیبی و مراکش.
- ورود نیروهای کوبا برای سرکوبی مخالفان دولت گرانا (۲۰ ژوئن).
- ورود ویتنام به کامبوج و دخالت کشورهای آسه‌آن.
- کودتای ژنرال لوئیس گارسیا در بولیوی (۷ ژوئیه).
- بحران در لهستان (کودتای ساموئل کانین) ۱۲ آوریل.
- نخست‌وزیری (وسپس دیکتاتوری) هنگ.ر. چین آسون (در سورینام).
- ریاست جمهوری علی ناصر محمد (در یمن جنوبی).
- پیوستن مجدد یونان به ناتو.
- تاجگذاری ملکه بثاتریس در هلند.

۱- کشورهایی که خواستار توسعه اقتصادی به کمک کشورهای صنعتی هستند و تعداد آنها در این زمان بیش از ۱۲۲ کشور است.

○ حمله آمریکا به طیس (۲۴ آوریل). ❊

عملیات ناکام چنگال عقاب (۱۹۸۰)

- مرگ شاه ایران.
- تحریم بازیهای المپیک از سوی بعضی کشورها.
- جنگ تحمیلی عراق علیه ایران (۲۱ سپتامبر).
- انحلال رسمی پیمان سنتو.
- استعفای مصطفی خلیل و کابینه اش در مصر (۱۲ مه).
- کودتای نافرجام نوژه (۱۱ ژوئیه).
- ریاست جمهوری آهیجو برای پنجمین بار در کامرون.
- ریاست جمهوری کنعان اورن و نخست وزیری بلندت اوتوسو (در ترکیه).
- سلطنت ملکه بثاثریکس بجای مادرش، ملکه جولیانا در هلند.
- تأسیس انجمن وحدت آمریکای لاتین (آلادی).
- شروع اعتصابات و تحصنهای کارگری در لهستان.
- مرگ تیتو (رئیس جمهوری یوگسلاوی).
- ۱۹۸۱-م پیوستن یونان به بازار مشترک اروپا (اول ژانویه).
- ریاست جمهوری ریگان تا سال ۱۹۹۰ (از حزب جمهوری).

پاپ ژان پل دوم

- تجزیه عملی لبنان.
- قطع روابط دیپلماتیک لیبی و عربستان.
- تیره شدن روابط اردن و سوریه.
- نخست وزیری جیووانی اسپادولینی در ایتالیا (۲۶ مه).
- بسته شدن سفارت آمریکا در لیبی.
- ریاست جمهوری مجدد گولد آپی دون (در جیوتی).
- پیمان عدن (بین لیبی - یمن جنوبی و اتیوپی).
- ریاست جمهوری ژنرال کالیتاری در آرژانتین.
- موج ضد مائوئیسم در چین.
- دنگ شیائوپینگ بجای هوا کوفنگ (در چین).
- ورود نیروهای لیبی و چاد پس از خروج کامل نیروهای فرانسه از چاد.
- سوء قصد به پاپ و ریگان. *

- شهادت یاران امام در حزب جمهوری اسلامی.
- نخست وزیری مجدد ویلفرید مارتنس در بلژیک.
- برخورد مرزی کامبوج و ویتنام.
- ریاست جمهوری اوپوته (در اوگاندا).
- ریاست جمهوری فیتز جرالدر در ایرلند (نخست وزیری: فاین گائل).

شهید رجانی

شهید باهنر

- ترور انور سادات رئیس جمهور مصر (۱۶ اکتبر).
- عزل بنی صدر از فرماندهی کل قوا توسط امام خمینی و عزل او از مقام ریاست جمهوری توسط مجلس.
- شهادت رجائی و باهنر. *
- نخست وزیری لثوپولدو کالوسوئهلو (در اسپانیا).

آیه‌الله‌خامنه‌ای

- نخست وزیری آندره آس (دریونان) ۱۸ اکتبر.
- پیوستن یونان به بازار مشترک اروپا (اول ژانویه).
- خود مختاری کامل گرینلند از دانمارک.
- ریاست جمهوری سرکنی کرایگر به جای تیتو (در یوگسلاوی).
- آزادی بن بلا از زندان الجزایر.
- دومین دور مذاکرات شمال - جنوب (در مکزیک).
- ریاست جمهوری میتران (در فرانسه).
- عضویت قطر در اتحادیه کشورهای خلیج.
- انتخاب آراب موی به ریاست سازمان وحدت آفریقا.
- اولین پرواز ناو هوایی آمریکا به فضا (کلمیا).
- شهادت دکتر چمران.
- ریاست جمهوری را ولینگز در غنا (۳۱ دسامبر).
- دیدار میتران از اسرائیل.
- ریاست جمهوری آیه‌الله

خامنه‌ای (و نخست وزیری مهندس

موسوی) (۱۲ اکتبر). ⊗

۱۹۸۲م - نخست وزیری

یاسوهیرو ناکاسونه (در ژاپن).

○ ریاست جمهوری حسنی

مبارک در مصر (ژانویه).

○ نخست وزیری اولاف پالمه (در سوئد).

○ نخست وزیری مایونوکوپویستو (۲۶ ژوئیه) در فنلاند و

نخست وزیری کاله‌وی سورسا.

○ ورود نیروهای حافظ صلح به لبنان.

○ سلطنت شاه فهد به جای ملک خالد. ⊗

○ ریاست جمهوری ژنرال ارشاد (در بنگلادش).

میرحسین موسوی

- ریاست جمهوری کوردووا (در هندوراس).
- رفع اختلافات مرزی اردن و عراق.
- اتمی شدن پاکستان.
- صدر اعظمی هلموت کهل در آلمان.
- امین جمیل به جای بشیر جمیل (۲۱ سپتامبر).
- اعلام طرفداری علنی یمن شمالی از عراق.
- پیروزی انگلستان بر آرژانتین بر سر مسئله جزایر فالکلند.
- نخست وزیری رودلبرز در هلند.
- نخست وزیری فیلیپ گونزالس (اسپانیا).
- عضویت اسپانیا در ناتو.
- نخست وزیری هایوگی در ایرلند.
- تیرگی روابط شوروی و اندونزی.
- اجلاس وزرای خارجه جبهه پایداری (ایران، لیبی، سوریه).
- به تعلیق درآمدن روابط ایران و آلمان.
- ریاست جمهوری کوارتس (در کلمبیا).
- مذاکرات کاهش سلاحهای تهاجمی استراتژیک (START).
- کنوانسیون ۱۹۸۲ حقوق دریاها.
- جنگ سوریه و اسرائیل.
- دیدار اولاف پالمه جهت خاتمه بخشیدن به جنگ ایران و عراق (۲۷-۲۸ ژانویه).
- ریاست جمهوری رامیز علیا در آلبانی.
- ریاست جمهوری کویوسیتو بجای ککونن (در فنلاند).
- ریاست جمهوری لوئیس آلبرتومونگو (در کاستاریکا).
- برگرداندن صحرای سینا به مصر طی پیمان صلحی با اسرائیل.
- اولین هواپیما ربائی جهان توسط چند چریک مسلح کلمبیائی.
- ریاست جمهوری جاوارا برای سومین بار (در گامبیا).
- ریاست جمهوری ریکاردو دلااسپی رلا (در پاناما).

- ریاست جمهوری پتاراستامبولیچ (در یوگسلاوی).
- درگذشت برژنف (بعد از او یوری آندره پوف به دبیر کلی حزب کمونیست شوروی رسید).
- اولین فضانورد فرانسوی با یک سفینه شوروی به فضا رفت.
- تولد اولین بچه آزمایشگاهی (در فرانسه).
- عملیاتهای طریق القدس، فتح المبین، بیت المقدس، رمضان، مسلم بن عقیل، محرم و والفجر مقدماتی (در جنگ تحمیلی عراق علیه ایران).
- تأسیس سازمان بین المللی هواپیمائی کشور (ایکائو).
- ۱۹۸۳-م جنگ ستارگان ریگان یا ابتکار دفاع استراتژیک SDI (۲۳ مارس).

قحطی در آفریقا

- تأسیس شورای همکاری خلیج فارس.
- نخست وزیری بنیتو کراکسی در ایتالیا.
- ریاست جمهوری شیمون پرز.
- بهبود روابط هند و پاکستان.
- هفتمین اجلاس عدم تعهد (در دهلی نو).
- ریاست جمهوری ریشاردول وایزساگر (ژوئیه).
- قحطی در اتیوپی. *
- کودتای توماس سانکارا در بورکینافاسو.
- اعلام موجودیت مجلس اعلاى عراق.
- ریاست جمهوری هنگ پل بیا در کامرون (و مجدداً در سال ۱۹۸۸).
- ریاست جمهوری تورگورت اوزال (و نخست وزیری سلیمان دمیرل (در ترکیه).
- قطع رابطه انگلیس با سوریه (به اتهام قصد حمله به هواپیمای اسرائیلی).
- حمله آمریکا به گرانادا.
- ریاست جمهوری راثول آلفونسین رهبر حزب رادیکال آرژانتین.

راجیو گاندی

- سقوط هواپیمای بن یحیی و همراهان در مرز ایران و عراق توسط عراق.
- ریاست جمهوری عبدود یوف در سنگال (او در سال ۱۹۸۱ قدرت را به دست گرفته بود).
- کودتای ژنرال محمدباره در نیجریه.
- خروج آمریکا از یونسکو.
- ۱۹۸۴-م مرگ آندره پوف (فوریه).
- درگذشت احمدسکو توره (۲۷ مارس).
- قتل خانم گاندی (۳۱ اکتبر) و
- ریاست جمهوری راجیو گاندی. *
- بحران بدهی جهانی (نگرانی
- بانکداران غربی از عدم پرداخت بدهیها توسط
- جهان سوم).
- انفجار سفارت آمریکا در بیروت.
- ریاست جمهوری چرنیکو (در
- شوروی ۱۱ آوریل).
- نخست وزیری جان تورنر از
- حزب محافظه کار در کانادا (۴ سپتامبر).
- ریاست جمهوری احمد تایا در
- موریتانی (برای چند دوره پیاپی).
- قطع روابط لیبی و انگلستان.
- ریاست جمهوری دانیل اورتگا (در نیکاراگوا).
- قحطی در آفریقا.
- حمله آمریکا به گرنادا.
- کنفرانس اتحادیه عرب در بغداد.
- فاجعه انفجار کارخانه بوپال هند (حشره کش).
- تحریم المپیک ۱۹۸۴ توسط شوروی و متحدینش.
- اتحاد ملی فلسطین.

○ آغاز فعالیت چریکهای تامیل (در سریلانکا). *

بیرهای «تامیل»

● ۱۹۸۵-م دومین دوره ریاست

جمهوری ریگان (اول ژانویه).

○ ریاست جمهوری گورباچف

(پایان غیررسمی جنگ سرد). *

○ سقوط نمیری (۶ آوریل) در سودان.

○ معاهده صلح آمریکای مرکزی (اوت).

○ سقوط علی ناصر محمد (دریمن جنوبی).

○ یورش نیروهای رژیم پرتوریا به

خاک آنگولا (۱۴ سپتامبر).

○ ریاست جمهوری علی حسن

معین (۱۲۹ اکتبر).

میخائیل گورباچف

○ معاهده استعماری انگلیس و ایرلند (۱۶ نوامبر).

○ پایان سلطه ۳۱ ساله نظامیان بر گواتمالا (با پیروزی حزب دموکرات مسیحی ۹ دسامبر).

- ریاست جمهوری فرانسیسکو کوسیگار (در ایتالیا).
- اعلام لغو غیر رسمی جبهه پایداری (توسط قذافی).
- اشغال گرانادا (توسط آمریکا).
- حمله اسرائیل به پایگاههای چریکی فلسطین.
- نخست وزیری کاواچوسیلوا در پرتغال.
- انحلال حزب توده (در ایران).
- درگذشت انورخوجه و پایان انزوای آلبانی.
- تصرف گرینلند (توسط دانمارك) تا سال ۱۹۸۸ م.
- سقوط قیمت نفت (تابشکهای ۶ دلار).
- ریاست جمهوری ابراهیم بابانگیدا در نیجریه.
- کناره گیری جولوس نایره از ریاست جمهوری تانزانیا.
- ۱۹۸۶-م ریاست جمهوری ماریو سوارز در پرتغال.
- آزادسازی جزیره فاو توسط رزمندگان ایرانی.
- اعلام نادیده گرفتن سالت ۲ از طرف پنتاگون.
- ریاست جمهوری یووری موسهونی در اوگاندا (۲۷ ژانویه).
- هشتمین اجلاس عدم تعهد (در حراره).
- حمله آمریکا به طرابلس و توطئه قتل قذافی.
- ریاست جمهوری کورت والدهایم و صدراعظمی فرانز ورنایت زکی دراتریش.
- ترور سامورا ماشل (رئیس جمهور موزامبیک).
- سرنگونی ژنرال اوکلو در اوگاندا (۱۹ ژانویه)، و ریاست جمهوری موسهونی.
- انفجار سفینه چالنجر (۲۹ ژانویه).
- ایران گیت. (۱)

۱ - ماجرای رسوایی مک فارلین و تمایل آمریکا نسبت به ایجاد رابطه پنهانی با ایران به جهت مشابهت با مسئله واترگیت، ایران گیت خوانده می شود.

- ریاست جمهوری چی سانو در موزامبیک.
- حیدر ابوبکر العطاس به جای علی ناصر محمد در یمن جنوبی.
- سقوط دولت ژان کلود دووالیه دیکتاتور هائیتی (اول فوریه).
- ریاست جمهوری اکینو به جای مارکوس (۲۵ فوریه).
- توطئه انگلیس در پائین آوردن قیمت نفت شمال.
- قطع روابط انگلیس با سوریه.
- طرح صلح ستارگان در شوروی.
- کودتای گناسینگبه ایادمداد (در توگو).
- عضویت اسپانیا و پرتغال در بازار مشترک اروپا.
- انحلال پارلمان کویت بدستور شیخ جابر.
- کودتا در بورکینافاسو و کشته شدن توماس سانکارا.
- اخراج لیبی از اتحادیه بین المجالس عرب (۱۱ مارس).
- ریاست جمهوری پل بیا در کامرون (۶ نوامبر).
- درگذشت عمر تلمسانی، مرشد العام اخوان المسلمین.
- دومین نشست دوره تشنج زدایی (بین شرق و غرب) در ایسلند.
- ۱۹۸۷-م قطع روابط ایران و فرانسه (بعد از یک دوره عادی سازی روابط).
- به قدرت رسیدن دیوید ویلسون (در هنگ کنگ).
- ریاست جمهوری ووچی کونگ در ویتنام (۹ آوریل).
- ریاست جمهوری ونکا تاماران در هند (۲۵ ژوئیه).
- حکومت موقت ملس زنادی در اتیوپی.
- ریاست جمهوری مجدد گولد آپی دون (در جیوتی).
- کشتار زائران خانه خدا توسط رژیم آل سعود (۳۱ ژوئیه).
- ریاست جمهوری زین العابدین بن علی به جای بورقیه در تونس (۷ نوامبر).
- اجلاس سران شوروی و آمریکا (سومین نشست دوره تشنج زدایی، دسامبر).
- ریاست جمهوری علی سیبو در نیجر.

ژاک شیراک

فرانسوا میتران

مبارزه گروههای افغانی علیه شوروی

○ آغاز انتفاضه (در فلسطین).

○ ریاست جمهوری بویویا در بوروندی.

○ پنجشنبه سرخ لهاسا (پایتخت تبت).

○ کشته شدن رشید کرامی نخست وزیر لبنان.

○ ریاست جمهوری روته‌رو در کره جنوبی.

○ ریاست جمهوری کومپاوه در بورکینافاسو.

● ۱۹۸۸-م — توافقهای ژنودر

۱۴ آوریل (خروج نیروهای شوروی از

افغانستان).

○ ترور ابو جهاد (۱۶ آوریل).

○ پیروزی میتران بجای ژاک

شیراک در فرانسه (ماه مه). (۱) ⊗

○ سرنگونی هواپیمای ایرباس ایرانی

توسط ناو وینسنز آمریکائی (سوم ژوئیه).

○ پایان جنگ ایران و عراق (۱۸ ژوئیه).

○ شروع خروج شوروی از افغانستان. ⊗

○ برقراری روابط مراکش و الجزایر.

○ شدت بحران خلیج فارس.

○ قطع رابطه ایران و عربستان.

○ امپراتوری اکی هیتو (به جای

هیروهیتو در ژاپن).

○ ریاست جمهوری یو.او.جیاو.

ساومایونگ در برمه (میانمار).

○ نشست آمریکا و شوروی.

۱ - وی در سال ۱۹۸۱ توسط نیروهای چپ، لیبرالها را پشت سر گذاشت و به الیزه آمد و در سال ۱۹۸۸ دوباره

برگزیده شد. سوسیالیست ها هم میشل روکار را به جای ژاک شیراک راست گرا مطرح کردند.

○ پروستاریکا و گلاس‌نوست (اصلاح طلبی اقتصادی و سیاسی گورباچف در شوروی). *

پروستاریکا: تظاهرات مردم شوروی در مسکو

- شکست پینوشه (در همه پرسی شیلی).
- عادی شدن روابط ایران با انگلیس و فرانسه.
- سقوط دلواله در پاناما.
- ریاست جمهوری رودریگو در اکوادور.
- برقراری صلح در جنوب آفریقا.
- ریاست جمهوری جرج واسیلیو در قبرس.
- تشکیل دولت میشل عون در لبنان.
- نخست وزیری لی پنگ و ریاست جمهوری یانگ شانگ کان (در چین).
- به قدرت رسیدن لی - تنگ - هوی در تایوان.
- رسمیت یافتن اسرائیل توسط شورای ملی فلسطین.

بی‌نظیر بوتو

○ ریاست جمهوری رابرت موگابه

در زیمبابوه.

○ نخست‌وزیری بی‌نظیر بوتو (در پاکستان). *

○ استقلال نامیبیا.

○ ریاست جمهوری کارلوس سالیناس و

دگورتاوی (در مکزیک).

○ خروج کوبا از آنگولا.

○ پیام امام خمینی (ره) به گوریاجف.

○ ائتلاف هشتگانه و اتحاد هفت گانه افغانستان.

○ ریاست جمهوری پیام هرزوغ در اسرائیل.

○ حمله ناوگان آمریکا به ناوچه جوشن ایران.

○ ترور عارف حسینی رهبر شیعیان پاکستان (ماه‌اوت).

○ کشته شدن ضیاء الحق (۱۷ اوت) و ریاست جمهوری غلام اسحاق خان.

○ ریاست جمهوری یو. او. جیاو. ساوما یونگ در برمه (میانمار) (۱۸ سپتامبر).

○ ناآرامیهای سیاسی الجزائر.

○ تبدیل نهضت آزادی‌بخش فلسطین به دولت فلسطین (۱۵ نوامبر).

○ سقوط هواپیمای پان امریکن در لاکربی اسکاتلند (۲۱ دسامبر) و اتهام به دولیبیائی توسط

آمریکا و انگلستان.

● ۱۹۸۹-م ریاست جمهوری جورج بوش از حزب جمهوریخواه (تا سال ۱۹۹۳).

○ انتصاب ویلیام جرج هایدن به فرمانداری کل استرالیا.

○ اتحادیه مغرب عربی (مراکش، الجزایر، تونس، لیبی، موریتانی).

○ ریاست جمهوری نجیب‌الله در افغانستان (فوریه).

○ قطع روابط سیاسی ایران با انگلستان بر سر مسئله کتاب آیات شیطانی (اواسط فوریه).

○ ریاست جمهوری سن سوتابونه (در مالت).

○ ریاست جمهوری کالجاس از حزب ملی (در هندوراس).

○ ریاست جمهوری کوئت کتومایل جونی ماسیره در بوتسوانا.

هاشمی رفسنجانی

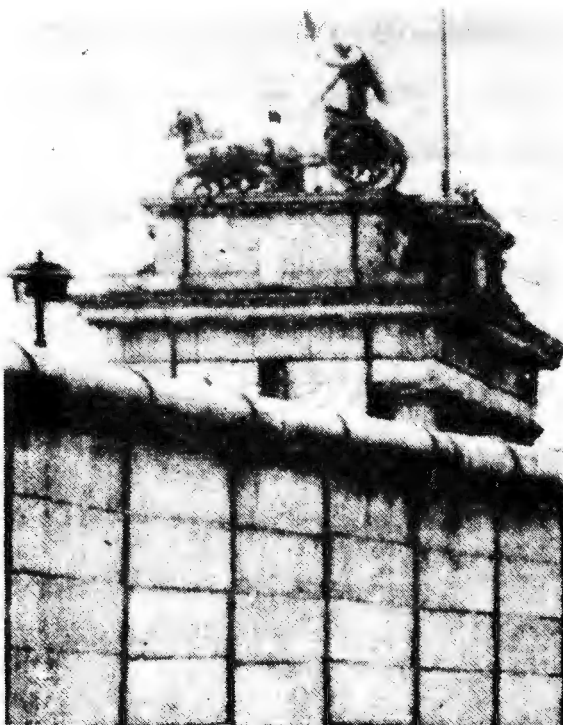
- استعفای آیت الله منتظری از قائم مقامی رهبری.
- رحلت امام خمینی (ره) و رهبری آیه الله خامنه‌ای.
- ریاست جمهوری کوئیلر مو انداراگالی مانی در پاناما (۹۶هـ).
- کودتای ژنرال احمد البشیر در سودان (و سقوط صادق المهدی، ۳۰ ژوئن).

- ریاست جمهوری حجة الاسلام رفسنجانی. *
- ریاست جمهوری اوزال (در ترکیه).
- ریاست جمهوری کارلوس منعم در آرژانتین.
- ریاست جمهوری دیدیر راتسیراکا در ماداگاسکار.
- ریاست جمهوری رنه مُعوض و نخست وزیری سلیم الحص (در لبنان).
- تحولات اروپای شرقی و اولین دولت غیر کمونیست در لهستان (دو مینوی اروپای شرقی). *

۱۹۸۹ - مرز اتریش و مجارستان بر چیده می‌شود

- ریاست جمهوری آلفردو فلیکس کریستیانی بورکارد در السالوادر.
- نخست وزیری حامد کاروی در تونس.

-دیوار برلن که سرانجام در سال ۱۹۸۹ فرو ریخت

- ترور رنه معوض و ریاست جمهوری الیاس هراوی.
- ریاست جمهوری مجدد وی کیم در سنگاپور.
- تخریب دیوار برلن (خاتمه عمر ۲۸ ساله). ⊕
- ریاست جمهوری مجدد وایز ساکر در آلمان غربی.
- ریاست جمهوری پره ماداسا در سری لانکا.
- دکترین فرانک سیناترا (توجیه سیاستهای جدید شوروی در رابطه با تحولات اروپای شرقی).

- اعدام چائوشسکو (رئیس جمهور رومانی).
- ریاست جمهوری کارلوس آندرس پرز (در ونزوئلا).
- دیپلماسی تشیع جنازه (ملاقاتهای متعدد رهبران کشورهای جهان در تشیع جنازه هیرو هیتو، امپراتور ژاپن).
- اجلاس عالی مالت (بین جورج بوش و گورباچف).
- ریاست جمهوری آندرس رودریگوئز در پاراگوئه.
- ترور شیخ حسن خالد مفتی لبنان.
- ریاست جمهوری یانگ شانگ کن در چین.
- سرکوبی جنبش دانشجویی در پکن.
- ریاست جمهوری خایمه پاز زامورا در بولیوی.
- خروج ارتش سرخ از افغانستان.
- ریاست جمهوری ودریک ویلم دکلرک در آفریقای جنوبی (۲۰ سپتامبر).
- نخست وزیری مازوویسکی غیر کمونیست در لهستان.
- انحلال حزب کمونیست مجارستان.

- ریاست جمهوری براسلاو هاول در چکسلواکی.
- برقراری مجدد روابط ایران و اردن.
- ریاست جمهوری وی‌کیم وی (در سنگاپور) ماه سپتامبر.
- ۱۹۹۰-م ریاست جمهوری اوچیزیات و نخست وزیری داواد وجیوا گامبوله (در مغولستان).
- دخالت امریکا در پاناما و سقوط نوریگا (اوایل ژانویه).
- ریاست جمهوری علی حسن موئینی و نخست وزیری جان ماله سلادر در تانزانیا.
- ریاست جمهوری سینگ به جای گاندی در هند.
- به قدرت رسیدن دیم کاترین تی زارد و جیم بولگر در زلاندنو.
- ریاست جمهوری خانم چامورو به جای اورتگا و پایان حاکمیت ساندینیستها در نیکاراگوا (۲۴ فوریه).
- پایان دیکتاتوری ۱۶ ساله پینوشه در شیلی (بدلیل پیروزی پاتریسیو آیلوین رهبر حزب دموکرات مسیحی در انتخابات آخر سال ۸۹).
- استقلال جمهوری لیتوانی و ریاست جمهوری وی تالوتاس لندزبرگیس.
- ریاست جمهوری لوئیس آلبرتو لاکاله در اروگوئه (اول مارس).
- استقلال نامیبیا و ریاست جمهوری سام نجوما (آوریل).
- ریاست جمهوری الیسکو (در رومانی).
- ریاست جمهوری کالدرون از حزب لیبرال ملی در کاستاریکا (۸ مه).
- انتخاب یلتسین به ریاست شورای عالی فدراسیون روسیه (ژوئیه). ⊕
- ریاست جمهوری بولگینی در ساحل عاج.
- استقلال روسیه سفید (ژوئیه).
- پیروزی حزب مجمع مدنی در انتخابات آزاد چکسلواکی (ژوئیه).
- پیروزی حزب مجمع سوسیالیست در انتخابات آزاد بلغارستان (ژوئیه) و کناره‌گیری ملادنوف از ریاست جمهوری.
- حکومت ائتلافی نخست وزیری پل شلوتر (در دانمارک).
- وحدت دو یمن به رهبری علی عبدالله صالح (اوت).
- ریاست جمهوری کارمانلیس در یونان.

یلتسین

مراد نیازاوف

- تجاوز نظامی عراق به کویت و آغاز بحران خلیج فارس (اوت).
- ریاست جمهوری لی تنگ هوی برای بار دوم (در تایوان).
- عزل نخست وزیر پاکستان (بی نظیر بوتو) توسط غلام اسحاق خان (ریاست جمهوری).

مراد نیازاوف

- ریاست جمهوری ستار مراد نیازوف (در ترکمنستان).*
- قبول قرارداد ۱۹۷۵ از طرف عراق بشکل رسمی.
- ریاست جمهوری رابرت موگابه (در زیمبابوه).
- ایجاد روابط دیپلماتیک بین تهران - بغداد (سپتامبر).
- ریاست جمهوری عسگر آقایف در قرقیزستان (۲۵ فوریه).
- ریاست جمهوری ژلگو ژلف در بلغارستان.
- ایجاد روابط دیپلماتیک بین شوروی و عربستان (سپتامبر) که از سال ۱۹۳۹ قطع شده بود.
- ایجاد روابط ایران با انگلستان و موریتانی (اکتبر).
- ریاست جمهوری فلیکس هوفوئت، ماه اکتبر (در ساحل عاج).
- صدراعظمی هلموت کهل در آلمان متحد (اکتبر).
- به قدرت رسیدن جواکوین بالا کوئر (برای دومین بار از حزب رفورم سوسیال مسیحی در هائیتی، ماه مه).
- بسته شدن پرونده میشل عون در لبنان و طرح بیروت بزرگ.
- لغو تحریم اقتصادی ایران توسط جامعه اقتصادی اروپا (نوامبر).
- ریاست جمهوری سزار گاویا تروچی لو در کلمبیا.
- نخست وزیری نواز شریف در پاکستان با برتری
- انتخاباتی حزب دموکراتیک اسلامی (نوامبر).*
- تاجگذاری اکی هیتو، امپراتور ژاپن (نوامبر).
- ریاست جمهوری رافائل لئونارد وکاله جاس (در هندوراس).
- برقرار مجدد روابط انگلستان و سوریه.
- ریاست جمهوری جواکیم البرتوچی سانو در ۳۰ نوامبر (در موزامبیک).
- نخست وزیری جان میجر در انگلستان و پایان یافتن حکومت یازده ونیم ساله تاچر (دسامبر).
- ریاست جمهوری ژان برتراند آریستاید در هائیتی (دسامبر).

نواز شریف

- ریاست جمهوری آرپاد گونکز (در مجارستان).
- استعفای ژنرال ارشاد (رئیس جمهور بنگلادش).
- ریاست جمهوری هانز درنوسک در اسلونی.
- ریاست جمهوری لخ والسا (در لهستان).
- ریاست جمهوری گالی مانی (در پاناما).
- آزادی نلسون ماندلا رهبر کنگره ملی افریقا.
- ریاست جمهوری فوجی موری (در پرو).
- ریاست جمهوری ادیس بجای حسن هابره (در چاد).
- ریاست جمهوری خورال بزرگ پونسالماجین (در مغولستان).
- تخریب مسجد بابری در هند.
- اجلاس عالی واشنگتن.
- پایان رسمی جنگ سرد بین بلوک شرق و غرب.
- ریاست جمهوری اسحاق شامیر (در اسرائیل).
- ۱۹۹۱-م نخست وزیری پارلف در شوروی.
- آغاز عملیات طوفان صحرا توسط نیروهای چند ملیتی، علیه عراق (۱۵ ژانویه).
- ریاست جمهوری فردریک چی لویا، ماه اکتبر (در زامبیا).
- نخست وزیری پل گیتینگ در استرالیا.
- نخست وزیری سلیمان دمیرل در ترکیه.
- قطع روابط عراق با امریکا، انگلیس، فرانسه، ایتالیا، مصر و عربستان.
- ریاست جمهوری آمادو تومانی توره در مالی.
- انحلال رسمی کومکن و ورشو.
- عقب نشینی عراق از کویت (اواخر آوریل).
- نخست وزیری خالده ضیاء در بنگلادش (رئیس جمهور: عبدالرحمن بیسواس).
- ریاست جمهوری جرج سرانو (در گواتمالا).
- ریاست جمهوری میگوئل تراوآدا (در سائوتومه).

رحمان اف

- ریاست جمهوری رحمان نبی اف در تاجیکستان. *
- ریاست جمهوری ستارمراد نیازوف در ترکمنستان.
- سرکوب قیام مردم عراق توسط بعثیون.
- ریاست جمهوری جرج واسیلیو در قبرس (ماه مه).
- ریاست جمهوری نور سلطان نظربایف در قزاقستان. *
- ترور راجیو گاندی رئیس جمهور هند (ماه مه).
- سقوط هایل هماریم در اتیوپی (اواخر مه) و ریاست جمهوری ژنرال تس فایه گبره.

نظر بایف

- برگزاری مراسم حج توسط ۱۲۰ هزار زائر ایرانی (پس از سه سال تحریم).
- شکست کودتای یانایف در شوروی.
- جنگ بین صربها و کرواتها در یوگسلاوی (تابستان).
- پایان جنگ در کامبوج.
- ریاست جمهوری زویادگاسا خور دیا و سپس شوارد نانزه

در گرجستان (ماه مه). *

○ کنفرانس مادرید.

○ اجلاس گروه ۷۷ در ایران.

○ ریاست جمهوری آرنولد روتل در استونی (نخست وزیری

تبت واهی).

شوارد نانزه

- ریاست جمهوری گوریوئوس (در لیتونی).
- ریاست جمهوری استانیلاو شوشکویچ (در روسیه سفید).
- ریاست جمهوری لوجزه پیتزله (در اسلونی).
- ریاست جمهوری ماسیره (در بوتسوانا).
- ریاست جمهوری بوریس یلتسین در روسیه (ژوئن).
- ریاست جمهوری رونالد ونه تیان (در سورینام).
- امارت شیخ زاید سلطان ابن آل نهیان (در امارات متحده عربی).
- به قدرت رسیدن جرج کاسماس (در اوگاندا).

- ریاست جمهوری مجدد ماریو سوارز (در پرتغال).
- ریاست جمهوری کای سون فوم ویهانه در لائوس (۴ اوت).
- به قدرت رسیدن ماریان کالفا (در چاد).
- ریاست جمهوری علی مهدی محمد به جای ژنرال زیادباره در سومالی (اوت).
- ریاست جمهوری آمادوچیه فو در نیجر (۱۰ سپتامبر).
- نخست وزیری رودلورس (در هلند).
- کودتای جوزف نرت در هائیتی (اول اکتبر).
- ریاست جمهوری میرسه آسنه گور (در مولداوی).
- ریاست جمهوری آموس ساویر (در لیبیا).
- نخست وزیری کارل بیلدت (در سوئد).
- به قدرت رسیدن چونگ وون شیک (در کره جنوبی).
- ریاست جمهوری پتروسیان در ارمنستان (۱۶ اکتبر) و نخست وزیری آروتیونیان (نوامبر).
- ریاست جمهوری لئونید کراچوک و نخست وزیری ویتولد فویکن در اوکراین (دسامبر).
- فروپاشی رسمی اتحاد شوروی (اواسط دسامبر) و تشکیل جمهوریهای جدید در آسیای میانه و قفقاز.
- به قدرت رسیدن هایو - پی - تسون (در تایوان).
- پیروزی انتخاباتی جبهه نجات اسلامی در الجزایر (۲۵ دسامبر).
- ریاست جمهوری اسلام کریم اف در ازبکستان (۲۹ دسامبر) و نخست وزیری عبدالخشیم مولاتف.
- استعفای گوریاجف (آخر دسامبر).
- الحاق اریتره به حبشه.
- ریاست جمهوری رافائل آنجل کالده رون (در کاستاریکا).
- به قدرت رسیدن هناتی شین در کانادا (به عنوان فرماندار کل) و مارتین بریان مولرونی (به عنوان نخست وزیر).
- ۱۹۹۲-م ریاست جمهوری احمد تایا (در موریتانی).
- ریاست جمهوری سایدومومه (در سیرالئون).

پطرس غالی

لی پنگ نخست وزیر چین

- انتخاب پطرس غالی جهت دبیرکلی سازمان ملل متحد
- بجای پرز دکوئیار^(۱) (اول ژانویه).
- نخست وزیری تئودور استولوجان (در رومانی).
- ریاست جمهوری ژلیو ژلف در بلغارستان.
- کودتای عمر حسن احمد البشیر (در سودان).
- ریاست جمهوری مجدد کورت والدهایم در اتریش.
- نخست وزیری مجدد لی پنگ در چین.
- استعفای بن جدید در الجزایر (۱۲ ژانویه).
- ریاست جمهوری نگه‌شو در کنگو.
- ریاست جمهوری جانز در نووسک در اسلواکی.
- به قدرت رسیدن جولینو آندره اوتی در ایتالیا.
- نخست وزیری ژان لوك دلانه در بلژیک (پادشاه: بودن اول از سال ۱۹۵۱).
- وقوع کودتا در الجزایر در ماه ژانویه (نظامیان تا ژانویه ۱۹۹۴ انتخابات ریاست جمهوری را به تعویق انداختند).
- پیمان ماستریخت (۷ فوریه) در راستای تشکیل اروپای واحد.
- اولین اجلاس اکو در تهران با شرکت شش جمهوری شوروی سابق بعنوان اعضاء جدید (۱۷ فوریه).
- شکست انتخاباتی روتای وو (و حزب حاکم) در کره جنوبی (۲۴ مارس).
- پیروزی حزب محافظه کار جان میجر در انتخابات انگلستان (۹ آوریل).
- به قدرت رسیدن رنه فلبر در سوئیس.
- آغاز تجاوز صربها به بوسنی و هرزگوین (۱۲ آوریل).
- ریاست جمهوری کلارنس سیگنورت (در دومینیک).
- تاسیس جمهوری فدرال یوگسلاوی متشکل از صربستان و مونته‌نگرو (۲۷ آوریل).
- ریاست جمهوری ابوالفضل ایلچی بیگ و نخست وزیری حسن حسن اوف در آذربایجان.
- آزادی افغانستان و قطع شدن دست شوروی از این کشور (۲۹ آوریل).

۱ - پنج دبیرکل قبلی سازمان ملل متحد از این قرار بوده‌اند: تریگوالوران لی از نروژ، داگ هامر شولد از سوئد،
لوتانت از برمه، کورت والدهایم از اتریش، و خاویر پرز دکوئیار از پرو.

○ استقلال بوسنی - هرزگوین (۳ مارس)، و ریاست جمهوری عزت بگوویچ. ⊕

شهرهای «امن» بوسنی هرزگوین یا قتلگاه مسلمانان

- انتخاب مجدد یو. او. جیاو. ساومایونگ در برمه (میانمار).
- درگیری امارات عربی متحده با ایران بر سر جزایر تنب کوچک، تنب بزرگ، و ابوموسی.
- ریاست جمهوری فیدل راموس در فیلیپین (ماه مه).
- ریاست جمهوری ایتامار فرانکو در برزیل.
- استعفای نخست وزیر تایلند پس از بروز شورشهای مردمی (۲۴ مه).

برهان الدین ربانی

- به قدرت رسیدن رفیق حریری در لبنان.
- پیروزی حزب کارگر به جای لیکود در اسرائیل (۲۴ ژوئن).
- ریاست جمهوری ربانی به جای مجددی در افغانستان (۲۹ ژوئن). ⊕
- ریاست جمهوری علی کافی به جای بوضیاف در الجزایر (۲ ژوئیه).
- ریاست جمهوری فرانجو توجمان در کرواسی.
- نخست وزیری اسحاق رابین در اسرائیل (۱۳ ژوئیه).
- ریاست جمهوری لاسانا کونته در گینه.
- مداخله نیروهای چند ملیتی به فرماندهی امریکا در سومالی (۹ دسامبر).
- ۱۹۹۳-م تجزیه چکسلواکی به چک و اسلواکی (اول ژانویه).
- انعقاد پیمان استارت ۲ توسط امریکا و روسیه (سوم ژانویه).
- قطع رابطه الجزایر با ایران (۳۱ مارس).

بیل کلینتون

برکناری نواز شریف، نخست وزیر پاکستان (۲۰ آوریل).
ریاست جمهوری بیل کلینتون از حزب دموکرات

(اول ژانویه). *

○ ریاست جمهوری دمیرل در ترکیه (۱۷ مه).

○ نخست وزیری حکمتیار در افغانستان (۲۳ مه).

○ استقلال اریتره از اتیوپی (۱۳ ژوئن).

○ ابقاء مجدد نواز شریف توسط دادگاه عالی

پاکستان (۲۷ مه).

○ انتخاب مجدد آقای رفسنجانی به سمت ریاست

جمهوری ایران (۱۳ ژوئن یا ۲۳ خرداد).

○ فوت تورگوت اوزال، رئیس جمهور ترکیه (۱۸ آوریل).

○ نخست وزیری خانم چیللر در ترکیه (نوامبر). *

مسعود یلماز - حزب مام میهن

تانسیو چیللر - حزب راه راست

نجم الدین اربکان - حزب رفاه

○ استعفای همزمان رئیس جمهور و نخست وزیر پاکستان، غلام اسحاق خان و نواز شریف (۱۸ ژوئیه).

○ الغای طرح جنگ ستارگان توسط کلینتون (۱۸ ژوئیه).

○ درگذشت بودوئن اول، پادشاه بلژیک (اول اوت).

○ شناسایی دوطرفه ساف - اسرائیل (۷ سپتامبر).

○ آغاز عقب نشینی امریکا از سومالی و هائیتی (۱۷ اکتبر).

○ نخست وزیری بی نظیر بوتو در پاکستان (۲۵ اکتبر).

○ امضاء گات توسط ۱۱۷ کشور (۲ دسامبر).

● ۱۹۹۴-م ریاست جمهوری الامین زروال و نخست وزیری رضا مالک در الجزایر (۳۱ ژانویه).

○ طرح مشارکت برای صلح کلیتون با عضویت روسیه به جای

پیوستن اروپای شرقی به ناتو به دنبال اعتراض روسیه (ژانویه).

○ ریاست جمهوری نلسون ماندلا و پایان آپارتاید در

آفریقای جنوبی (۳ مه). *

○ نخست وزیری رفیق حریری در لبنان.

○ ریاست جمهوری جیانگ زمین در چین (۲۷ مارس).

○ ریاست جمهوری محمد عثمان در نیجر (۲۷ مارس).

○ نخست وزیری ادوار بالادور در فرانسه (۲۸ مارس).

○ ریاست جمهوری ارنستو پریز بالادارس در پاناما (۱۴ مه).

○ ریاست جمهوری حیدر علی اف در آذربایجان (۲۴ ژوئن). *

○ ریاست جمهوری رومان هرزوغ در آلمان (۲۴ مه).

○ پیروزی جبهه میهنی رواندا (۱۹ ژوئیه).

○ پیمان صلح اسرائیل - اردن (۲۶ اکتبر).

○ نخست وزیری تومیچی مورایاما در ژاپن (۳۰ ژوئن).

○ ریاست جمهوری گلانکوس کلریدس (رهبر جناح راست) در یونان (۴ فوریه).

○ بحران تجزیه مجدد یمن در ۲۲ مه و شکست جنوبیها (در ۹ ژوئیه).

○ ریاست جمهوری کیم جونگ ایل در کره شمالی (۲۰ ژوئیه) پس از درگذشت کیم ایل سونگ.

○ ورود آریستید به هائیتی (رئیس جمهوری که سه سال در خارج بسر برد) پس از استعفای

سدراس (۱۶ اکتبر).

● ۱۹۹۵-م حمله روسیه به جمهوری چچن (اول ژانویه).

○ تبدیل گات (GATT) به سازمان تجارت جهانی (WTO) (اول ژانویه).

○ سومین اجلاس سران اکو.

نلسون ماندلا

حیدر علی اف

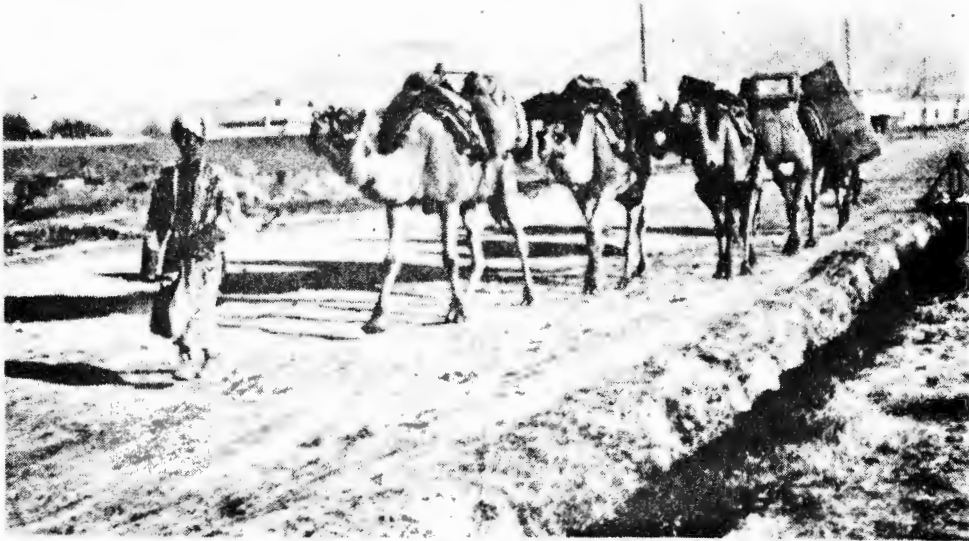
- ژاک شیراک به ریاست جمهوری فرانسه (۸ مه).
- کارلوس منم به ریاست جمهوری مجدد آرژانتین (۱۵ مه).
- شیخ حمد بن خلیفه آل ثانی به جای پدرش شیخ خلیفه بن حمد آل ثانی در قطر (۲۷ ژوئن).
- تنش بین سودان و مصر (به اتهام سعی سودان در ترور حسنی مبارک) (۵ ژوئیه).
- پیوستن ویتنام به آسه آن (۲۹ ژوئیه).
- راهپیمائی میلیونی سیاهپوستان آمریکائی به رهبری لوئیس فراخان (۱۵ اکتبر).
- اجلاس سران عدم تعهد در کلمبیا.
- قرارداد TABA، مرحله دوم سازش عرفات با اسرائیل (۷ سپتامبر).^(۱)
- ترور اسحاق رابین، نخست وزیر اسرائیل به عنوان مهمترین رویداد سال (۴ نوامبر).
- پیروزی مجدد امین زروال در الجزایر (۱۴ نوامبر).
- ریاست جمهوری کواز نیوسکی به جای لغ والسا در لهستان (۱۹ نوامبر).^(۲)
- تجزیه بوسنی (۲۱ نوامبر).^(۳)
- ریاست جمهوری بنیامین ویلیام مگابای در تانزانیا (۲۳ نوامبر).
- پیروزی حزب رفاه اسلامی در ترکیه و ائتلاف کلیه احزاب علیه او (۳۰ دسامبر).
- ۱۹۹۶-م کودتای باره ماسارا علیه محمد عثمان در نیجر (۲۸ ژانویه).
- به قدرت رسیدن خوزه ماریا ازنار در اسپانیا (۵ فوریه).
- یورش اسرائیل به جنوب لبنان (۱۴ آوریل).
- پیروزی حزب BGP در مقابل حزب کنگره در هند.
- نخست وزیری شیخ حسین به جای خالده ضیاء در بنگلادش (۱۷ ژوئن).
- نخست وزیری گلبدین حکمتیار در افغانستان (۲۴ ژوئن).
- قرارداد نظامی ترکیه و اسرائیل.
- نخست وزیری اچ. دی. گودا در هند (اول ژوئن).

۱ - مرحله اول صلح در ۷ سپتامبر به وقوع پیوست.

۲ - این اولین دولت کمونیستی در لهستان پس از فروپاشی بلوک شرق است که رسماً کار خود را از ۲۲/۱۲/۹۵ آغاز نمود.

۳ - صلح دیتون به شکل رسمی در ۲۲/۱۲/۹۵ به امضاء رسید.

○ احیای جاده ابریشم، (راه آهن مشهد - سرخس - تجن) (۱۴ مه، ۱۵ اردیبهشت ۷۵). ⊕

کاروانی در حال عبور از جاده ابریشم که از چین به آسیای مرکزی می‌رسد.

○ نخست وزیری بنیامین نتانیاهو (به جای شیمون پرز)، از حزب لیکود اسرائیل (اول ژوئن). ⊕

نتانیاهو و عرفات در واشنگتن

○ نخست وزیری نجم الدین اربکان در ترکیه (۲۹ ژوئن). (۱)

۱ - در ماه ژوئن سال ۱۹۹۶ حزب اسلام‌گرای رفاه ترکیه توانست اکثریت آرا را به خود اختصاص دهد. بر این اساس دمیرل، رئیس جمهور ترکیه، نخست وزیر جدید، نجم الدین اربکان، را معرفی نمود.

- قانون داماتو (بزرگترین شکاف آمریکا و اروپا پس از جنگ جهانی دوم)^(۱).
- سقوط کابل توسط گروه طالبان (۲۴ سپتامبر).
- جنگ زئیر و رواندا (۲۹ اکتبر).
- استعفای بی نظیر بوتو نخست وزیر پاکستان و تشکیل دولت موقت معراج خالد (۵ نوامبر).
- امضای قرارداد صلح سودان و اوگاندا در تهران (۵ نوامبر).
- پیروزی آرنولد المن (از حزب لیبرال) در نیکاراگوا (۲۰ اکتبر).
- نخست وزیری چائو والیت یونگچو (از حزب آرزوهای نوین) در تایلند (۱۸ نوامبر).
- انتخاب کوفی عنان به عنوان دبیرکل سازمان ملل متحد (۱۹ دسامبر).
- پایان جنگ داخلی در گواتمالا (۲۹ دسامبر).
- گروگانگیری صدها دیپلمات خارجی در پرو توسط چریکهای توپاک آمارو (۱۸ نوامبر).
- ۱۹۹۷-م ریاست جمهوری مجدد بیل کلینتون (اول ژانویه)
- ریاست جمهوری کنستانتینسکو به جای الیسکو در رومانی (اول ژانویه).
- ریاست جمهوری اعلان مشهداف در چین (آخر ژانویه).
- مرگ دنگ شیائوپینگ، رهبر چین (۲۰ فوریه)، و رهبری جیانگ زمین (۲۷ فوریه).
- نخست وزیری کومار گجرال در هند (۱۱ آوریل).
- خروج سفرای کشورهای عضو اتحادیه اروپا از ایران به دنبال محکومیت ایران توسط دادگاه میکنونوس آلمان (۱۲ آوریل).
- نخست وزیری تونی بلیر از حزب کارگر به جای جان میجر و پایان حکومت هیجده ساله محافظه کاران (اول مه).
- به قدرت رسیدن لوران دزیره کایلا به جای موبوتو سه سه سکو و تغییر نام زئیر به «جمهوری دموکراتیک کنگو» (۱۸ مه).
- عملیات نظامی ترکیه در شمال عراق (اواخر مه).
- نخست وزیری لیونل ژوسپین (از احزاب چپ) به جای آلن ژوپه در فرانسه (۲ ژوئن).
- کودتای جانی پل کروما علیه احمد تیجانی کباح در سیرالئون (۷ ژوئن).

۱- آمریکا با تصویب این قانون، شرکتهای اروپایی طرف قرارداد ایران را تحریم نمود.

○ تشکیل گروه ۸ شامل ایران، ترکیه، اندونزی، پاکستان، مالزی، بنگلادش، مصر و نیجریه (۱۵ ژوئن).

○ ریاست جمهوری مجدد فرانکو توجمان در کرواسی (۱۶ ژوئن).

سید محمد خاتمی

○ انتخاب مسعود ییلماز (از حزب مام مین) توسط دمیرل (رئیس جمهور ترکیه) به پست نخست وزیری، پس از استعفای نجم الدین اربکان (۱۸ ژوئن).
○ بازگشت هنگ کنگ به چین و پایان استعمار ۱۵۶ ساله انگلیس بر آن کشور (۳۰ ژوئن).
○ ریاست جمهوری حجة الاسلام خاتمی به جای حجة الاسلام رفسنجانی (سوم اوت برابر با ۱۲ مرداد).
○ تحریم سیاسی بوسنی از سوی جامعه جهانی (۶ اوت).

○ ریاست جمهوری تران دوک لئونگ (از حزب کمونیست) به جای لی دوک آنه در ویتنام (۲۳ سپتامبر).

○ ریاست جمهوری مری مک آلیس به جای مری رایینسون در ایرلند (۲ نوامبر).
○ بازگشت سفرای اتحادیه اروپا به ایران (۱۵ و ۲۲ نوامبر برابر با ۲۴ آبان و اول آذرماه).
○ هشتمین اجلاس سران کنفرانس اسلامی در تهران (۲ دسامبر برابر با ۱۱ آذرماه).

مهمترین وقایع ایران و جهان

سالهای قبل از میلاد

- ۵۵۹۲ هبوط آدم (بنا بر قولی).
- ۳۶۰۰ آغاز خط هیروگلیف.
- ۳۵۰۰ (به قولی) شروع تمدن سومری.
- ۳۱۰۰ معاهده اینانوم.
- ۳۰۰۰ آغاز تمدن مینوئی‌ها.
- ۲۷۰۰ اهرام مصر.
- ۲۳۵۸ افول تمدن سومری.
- ۲۲۰۵ ظهور تمدن چینی.
- ۲۱۰۰ آغاز امپراتوری حمورابی.
- ۲۰۰۰ ظهور تمدن بابل و هند. دوره اول یهود (اتحاد قوم بنی اسرائیل از زمان ابراهیم تا رفتن به مصر به مدت ۲۹۰ سال) (از سال ۲۰۰۰ ق.م تا ۱۷۱۰ ق.م).
- ۱۹۰۰ خروج حضرت ابراهیم از اور به سوی کنعان
- ۱۸۵۵ مهاجرت آریائیان از مناطق شمالی به هندوستان.
- ۱۷۱۰ ورود بنی اسرائیل به مصر (که تا سال ۱۵۰۰ ق.م. از مصر خارج شدند).
- ۱۷۰۰ دوره دوم تاریخ بنی اسرائیل.
- ۱۵۸۰ قیامهای مردم مصر بر علیه اعقاب بنی اسرائیل.
- ۱۵۰۰ ظهور تمدن گنگ در آسیا و تمدن سازنده در آمریکای مرکزی. دوره سوم بنی اسرائیل (سرگردانی ۴۰ ساله قوم بنی اسرائیل در شبه جزیره سینا تا سال ۱۴۶۰ ق.م).
- ۱۴۶۰ دوره چهارم بنی اسرائیل (دوره داوران یا فرمانروائی قوم بنی اسرائیل به کمک یوشع. آن قوم

آغاز ادوار نه گانه یهود

بر اورشلیم تسلط پیدا می کند) مدت این دوره ۱۹۵ سال تا سال ۱۲۶۰ ق. م).

○ ۱۲۶۰ دوره پنجم قوم بنی اسرائیل (پادشاهی بنی اسرائیل به پادشاهی شاول به مدت ۴۹۱ سال، از این سال تا سال ۷۶۹ ق. م).

○ ۱۲۵۰ آغاز و ظهور تمدن سریانی.

○ ۱۱۲۲ ظهور سلسله «چو» به جای «شانگ» در چین.

○ ۱۱۰۰ آغاز امپراتوری آشور و انقراض بابلیان.

○ ۱۰۰۰ ظهور تمدن هند - تولد زرتشت (بنابر قولی).

○ ۹۸۱ آغاز پیامبری و پادشاهی حضرت سلیمان .

○ ۸۰۰ ظهور تمدن های آمریکای مرکزی.

○ ۷۷۶ آغاز اولین دوره المپیک (المپاد).

○ ۷۷۰ آغاز عصر استعمار یونانی.

○ ۷۶۹ دوره ششم بنی اسرائیل (پراکندگی آنان یا اسارت بابلی تا سال ۶۸۹ ق. م).

○ ۷۵۰ ظهور تمدن هلن.

○ ۷۴۵ ظهور امپراتوری جدید بابل.

○ ۷۰۸ آغاز حکومت مادها

↓ حکومت مادها

○ ۶۸۹ دوره هفتم بنی اسرائیل (بازگشت یهود به سرزمین خود توسط کورش، تا سال ۷۰ ق. م).

○ ۶۴۸ آغاز امپراتوری روم باستان.

↓ امپراتوری روم باستان

○ ۶۰۴ تسلط کلدانیان بر آشوریان.

○ ۶۰۰ مهاجرت سلتها به اروپا.

○ ۵۶۰ تولد بودا (پیشوای دین بودا، در شمال هند).

○ ۵۵۳ آثار فیثاغورث.

○ ۵۵۱ تولد کنفوسیوس (پیشوای آئین کنفوسیوس، مذهب نیک بینی انسانی)

↑ حکومت مادها

○ ۵۵۰ آئین جین (یا مذهب ریاضت).

○ ۵۳۹ غلبه کورش بر بابل.

↓ آغاز حکومت هخامنشیان

○ ۵۲۵ حمله پارسیها به مصر.

	دومین جنگ مدی.	۴۸۰ ○
	تولد سقراط.	۴۷۰ ○
	تولد افلاطون.	۴۲۷ ○
	تولد ارسطو.	۳۸۴ ○
	نخستین لشکرکشی اسکندر.	۳۳۴ ○
	عهد تسلط یونانیان (تا سال ۶۴ ق. م.).	۳۳۱ ○
↑ حکومت هخامنشیان	پایان حکومت هخامنشیان.	۳۳۰ ○
↓ حکومت سلوکیان	آغاز حکومت سلوکیان.	۳۱۲ ○
	آغاز فلسفه رواقیون.	۳۰۰ ○
	شکست شاه پروس از روم.	۲۷۵ ○
	آغاز جنگهای پونیک (بین روم و کارتاژ).	۲۶۴ ○
↓ حکومت اشکانیان	آغاز حکومت اشکانیان.	۲۴۹ ○
	جنگ دوم پونیک.	۲۱۸ ○
	بنای دیوار بزرگ چین.	۲۱۵ ○
	تسلط رومیان بر یونانیان و انهدام کارتاژ (سومین جنگ پونیک).	۱۴۶ ○
↑ پایان سلوکیان	پایان حکومت سلوکیان.	۱۸۷ ○
	انقراض دولت سبائیان.	۱۱۵ ○
	تولد سیسرون.	۱۰۶ ○
	دومین جنگ مهرداد با روم.	۸۳ ○
	عهد سیطره رومیان (تا سال ۶۳۸ م.).	۶۴ ○
	جنگ صدوقیان و فریسیان (دو فرقه یهودی).	۶۳ ○
	هجوم قیصر به انگلستان.	۵۵ ○
	کشته شدن قیصر.	۴۴ ○
	تسلط رومیها بر مصر.	۳۹ ○
↓ عهد عتیق	شروع عهد عتیق.	۲۰ ○

سالهای میلادی

- ۴۰ ○ مبدأ تاریخ میلادی.
- ۲۹ ○ خروج حضرت مسیح ﷺ به آسمان.
- ۴۳ ○ اولین هجوم روم به بریتانیا.
- ۵۵ ○ دومین هجوم روم به بریتانیا.
- ۷۳ ○ دومین قیام بردگان در روم (قیام اسپارتاکوس).
- ۲۲۶ ○ پایان امپراتوری روم باستان - پایان سلسله اشکانیان - شروع سلسله ساسانیان
- ↑ اشکانیان
- ↑ امپراتوری روم
- ↓ سلسله ساسانیان
- ۲۴۱ ○ ظهور دین مانی (متولد ۲۱۵).
- ۳۱۳ ○ رسمیت یافتن مسیحیت به عنوان دین رسمی در روم.
- ۳۶۴ ○ رسمیت یافتن اناجیل اریعه.
- ۳۹۵ ○ تقسیم امپراتوری روم به غربی (لاتین) و شرقی (یونانی). پایان عهدعتیق - آغاز قرون وسطی.
- ↑ عهدعتیق
- ↓ قرون وسطی
- ۴۵۱ ○ پیدایش فرانسه (با هجوم فرانکها به کشور گل).
- ۴۹۰ ○ ورود قوم انگلها و ساکسونها به انگلیس به جای رومیان.
- ۵۹۷ ○ مسیحی شدن انگلستان.
- ۶۱۰ ○ بعثت رسول اکرم ﷺ.
- ۶۲۲ ○ مبداء تاریخ هجری قمری.
- ۶۳۰ ○ فتح مکه توسط پیامبر و یارانش.
- ۶۳۲ ○ پایان سلسله ساسانیان.
- ↑ ساسانیان

رحلت پیامبر اکرم ﷺ و خلافت ابوبکر.

۶۳۴ ○ خلافت عمر.

۶۳۶ ○ جنگ قادسیه (۱۴ ق.).

۶۳۷ ○ فتح قدس توسط مسلمانان.

۶۴۱ ○ آغاز جنگ نهاوند (فتح الفتوح).

۶۴۲ ○ تولد حسن بصری.

۶۴۴ ○ خلافت عثمان بن عفان.

۶۴۶ ○ فتح اسکندریه مصر توسط مسلمانان.

۶۵۲ ○ شکست روم شرقی از ایران.

۶۵۳ ○ جمع قرآن.

۶۵۶ ○ خلافت حضرت علی علیه السلام. جنگ جمل

۶۵۷ ○ جنگ صفین.

۶۵۸ ○ جنگ نهروان.

۶۶۱ ○ شهادت حضرت علی علیه السلام. آغاز حکومت امویان.

۶۹۸ ○ تسلط مسلمانان بر کارتاژ.

۷۰۵ ○ فتح مسجدالاقصی.

۷۰۹ ○ فتح تنگه جبل الطارق توسط مسلمانان (و ورود آنان به اروپا).

۷۱۰ ○ تصرف اندلس توسط مسلمانان.

۷۳۹ ○ قیام زید بن علی (فرزند امام چهارم).

۷۴۷ ○ تسلط ابومسلم بر قسمتی از ایران.

۷۴۹ ○ پایان امویان و آغاز حکومت عباسیان.

۷۵۴ ○ کشته شدن ابومسلم خراسانی.

۷۶۰ ○ ظهور فرقه اسماعیلیه.

۷۶۸ ○ فوت ابوحنیفه.

↓ امویان

↑ پایان امویان

↓ آغاز عباسیان

- ۷۹۵ ○ فوت مالك (۱۷۹ ق.).
- ۸۰۳ ○ تولد كندی.
- ۸۲۰ ○ فوت امام شافعی (۲۰۴ ق.).
- ↓ طاهریان
- ۸۲۱ ○ شروع سلسله طاهریان.
- ۸۲۸ ○ اشغال مكه و ربودن حجرالاسود توسط قرامطه.
- ۸۴۲ ○ آغاز تاریخ دیپلماسی (روابط آلمان و فرانسه).
- ۸۴۶ ○ تصرف رم توسط مسلمانان.
- ۸۴۹ ○ حمله اعراب به فرانسه.
- ۸۵۵ ○ مرگ امام حنبل (۲۴۲ ق.).
- ↓ صفاریان
- ۸۶۰ ○ آغاز سلسله صفاریان.
- ↓ علویان
- ۸۶۳ ○ آغاز سلسله علویان.
- ↑ طاهریان
- ۸۷۲ ○ پایان سلسله طاهریان.
- ۸۷۳ ○ آغاز غیبت صغرای حضرت مهدی (عج) (۲۶۰ ق.) - تولد فارابی - تولد ابوالحسن اشعری.
- ↓ سامانیان
- ۸۹۲ ○ آغاز سلسله سامانیان.
- ↑ علویان
- ۹۲۷ ○ پایان سلسله علویان و ابتدای سلسله آل زیار.
- ↓ آل زیار
- ۹۲۹ ○ عقب نشینی اعراب از اسپانیا.
- ↓ آل بویه
- ۹۳۲ ○ آغاز سلسله آل بویه.
- ۹۳۵ ○ وفات ابوالحسن اشعری.
- ۹۴۰ ○ آغاز غیبت کبرای حضرت مهدی (عج).
- ۹۵۲ ○ تسلط مسلمین بر مغرب (مراکش).
- ↑ آل بویه
- ۹۸۲ ○ پایان حکومت آل بویه.
- ↓ غزنویان
- ۹۹۶ ○ آغاز سلطنت غزنویان.
- ↑ سامانیان
- ۱۰۰۴ ○ پایان سلسله سامانیان.
- ↑ صفاریان
- ۱۰۰۶ ○ پایان سلسله صفاریان.

- ۱۰۱۲ ○ اخراج عیسویان از بیت المقدس.
- ۱۰۱۶ ○ تصرف انگلیس توسط دانمارک.
- ۱۰۲۳ ○ وفات شیخ مفید (۴۱۳ ق.).
- ۱۰۳۰ ○ وفات ابن مسکویه (۴۲۱ ق.).
- ۱۰۳۷ ○ آغاز سلسله سلجوقیان.
- ۱۰۵۴ ○ جدائی و انشعاب ارتدکس از کاتولیک.
- ۱۰۷۷ ○ پایان سلسله آل زیار.
- ۱۰۹۰ ○ استقرار حسن صباح در الموت و تأسیس دولت حشاشین.
- ۱۰۹۵ ○ اولین جنگ صلیبی و آغاز سلسله خوارزمشاهیان.
- ۱۱۲۲ ○ فوت حسن صباح.
- ۱۱۳۹ ○ شکست مرابطین به دست موحدین (۵۳۴ ق.).
- ۱۱۴۳ ○ ترجمه قرآن کریم به زبان انگلیسی.
- ۱۱۴۷ ○ دومین جنگ صلیبی و شکست آنان.
- ۱۱۶۹ ○ اشغال ایرلند توسط انگلیس.
- ۱۱۷۱ ○ سقوط سلسله فاطمیون مصر به دست صلاح الدین ایوبی.
- ۱۱۷۴ ○ پیروزی صلاح الدین ایوبی بر صلیبیان.
- ۱۱۸۶ ○ پایان سلسله غزنویان.
- ۱۱۸۹ ○ سومین جنگ صلیبی (پیروزی مسلمانان و انعقاد صلح).
- ۱۱۹۳ ○ پایان سلسله سلجوقیان.
- ۱۱۹۶ ○ تهاجم مغول به ایران.
- ۱۲۰۰ ○ تولد خواجه نصیرالدین طوسی (۵۹۷ ق.).
- ۱۲۰۲ ○ تشکیل امپراتوری مغول.
- ۱۲۰۴ ○ چهارمین جنگ صلیبی (فتح قسطنطنیه توسط صلیبیها).
- ۱۲۱۸ ○ پنجمین جنگ صلیبی (جنگ فرسایشی و سپس صلح).
- ۱۲۱۹ ○ حمله چنگیز به ماوراءالنهر.

↓ سلجوقیان

↑ آل زیار

↓ خوارزمشاهیان

↑ غزنویان

↑ سلجوقیان

- ۱۲۲۸ ○ ششمین جنگ صلیبی (صلح بدون جنگ).
- ↑ خوارزمشاهیان ۱۲۳۰ ○ پایان سلسله خوارزمشاهیان.
- ۱۲۴۸ ○ هفتمین جنگ صلیبی (عقب نشینی صلیبیها).
- ۱۲۵۸ ○ فتح بغداد توسط هلاکو - اعلان رسمی مذاهب اربعه اهل تسنن خاتمه سلسله عباسیان.
- ↑ عباسیان ۱۲۶۵ ○ نخستین پارلمان انگلیس.
- ۱۲۷۰ ○ هشتمین و آخرین دوره جنگ های صلیبی (پیروزی مسلمانان).
- ۱۲۹۱ ○ پایان جنگ های صلیبی.
- ↓ عثمانیان ۱۲۹۹ ○ آغاز خلافت عثمانیان.
- ۱۳۰۵ ○ حمله تیمور به ایران.
- ۱۳۳۷ ○ قیام سربداران.
- ۱۳۳۸ ○ آغاز جنگ های صد ساله (بین انگلیس و فرانسه).
- ۱۳۹۸ ○ فتح شمال هند توسط تیمور.
- ۱۴۲۰ ○ ورود پرتغالیها به آفریقا.
- ۱۴۴۸ ○ انتشار اولین نشریات ادواری (در آلمان).
- ۱۴۵۰ ○ اولین سفارت به شکل امروزی (توسط شاهزاده میلان در ایتالیا).
- ↑ قرون وسطی ۱۴۵۳ ○ فتح قسطنطنیه (توسط ترکان عثمانی).
- ↓ عصر جدید ۱۴۵۶ ○ فتح آتن توسط قوای عثمانی.
- ۱۴۶۹ ○ تسخیر مکزیک توسط اسپانیا.
- ۱۴۸۱ ○ آغاز جنگ های ایران و عثمانی.
- ۱۴۹۲ ○ کشف آمریکا و کوبا.
- ۱۴۹۸ ○ آغاز رخنه انگلیس در ایران.
- ۱۵۰۱ ○ آغاز سلسله صفویه.
- ↓ صفویه ۱۵۱۴ ○ جنگ چالدران (شکست شاه اسماعیل از عثمانیها).

- ۱۵۴۷ آغاز امپراتوری روسیه.
- ۱۵۷۱ فتح قبرس توسط عثمانی.
- ۱۵۹۳ کمپانی هند شرقی.
- ۱۶۰۲ ضمیمه شدن بحرین به ایران (در زمان شاه عباس).
- ۱۶۰۳ جنگ شاه عباس و عثمانی.
- ۱۶۴۴ تأسیس سلسله منچو در چین.
- ۱۶۴۸ صلح وستفالی (پایان جنگهای سی ساله پروتستانها و کاتولیکها در آلمان).
- ۱۶۶۶ آتش سوزی بزرگ لندن.
- ۱۶۹۶ شروع جنگهای متناوب عثمانی و روسیه تا سال ۱۸۷۸ م.
- ۱۷۳۵ پایان سلسله صفویه و آغاز سلسله افشاریه.

↑ صفویه

↓ افشاریه

↓ زندیه

- ۱۷۳۸ تسلط نادرشاه بر هند.
- ۱۷۴۰ تأسیس فرقه وهابی.
- ۱۷۴۹ آغاز سلسله زندیه.
- ۱۷۵۰ افول مکتب مرکاتیلیسم.
- ۱۷۶۸ اختراع ماشین بخار.
- ۱۷۷۰ مرحله اول انقلاب صنعتی.
- ۱۷۷۶ استقلال آمریکا.
- ۱۷۸۳ صلح ورسای (به رسمیت شناخته شدن آمریکا توسط انگلستان).
- ۱۷۸۹ انقلاب کبیر فرانسه.

↑ عصر جدید

↓ زمان معاصر

↑ زندیه

↑ افشاریه

↓ قاجاریه

- ۱۷۹۴ پایان سلسله زندیه و افشاریه.
- آغاز سلسله قاجاریه.
- ۱۸۰۲ حمله وهابیه به کربلا و نجف.

- ۱۸۰۳ اشغال مکه و مدینه توسط وهابیه.
- ۱۸۱۰ شیخی گری (شیخ احمد کسائی)، پیشرفت سریع علوم تجربی.
- ۱۸۱۳ عهدنامه گلستان.
- ۱۸۱۴ آغاز دیپلماسی معاصر.
- ۱۸۲۸ عهدنامه ترکمانچای.
- ۱۸۳۷ پایه گذاری جامعه شناسی جدید توسط آگوست کنت.
- ۱۸۴۳ اولین کنفرانس صلح جهانی در لندن.
- ۱۸۴۸ انقلاب فرانسه.
- ۱۸۵۰ پایان مرحله اول انقلاب صنعتی.
- ۱۸۵۱ قتل امیرکبیر.
- ۱۸۶۱ آغاز جنگهای داخلی آمریکا.
- ۱۸۶۵ الغاء رسمی بردگی در آمریکا.
- ۱۸۶۸ پایان دوره شوگونی و ظهور دوره میجی در ژاپن.
- ۱۸۶۹ افتتاح کانال سوئز.
- ۱۸۷۰ دومین مرحله انقلاب صنعتی.
- ۱۸۸۰ آغاز دوره صلح مسلح
- ۱۸۹۱ تحریم تنباکو توسط میرزای شیرازی (۱۳۰۹ ق.).
- ۱۸۹۴ تور ناصرالدین شاه قاجار و پادشاهی مظفرالدین شاه.
- ۱۹۰۰ نظریه ماهان.
- ۱۹۰۵ یکشنبه خونین روسیه.
- ۱۹۰۶ هجرت کبرای علمای ایران و فرمان مشروطیت.
- ۱۹۰۸ بحران بالکان.
- ۱۹۰۹ نخستین چاه نفت ایران.
- ۱۹۱۴ پایان حکومت عثمانیان و آغاز جنگ جهانی اول.

↓ دوره صلح مسلح

↑ عثمانیان

↑ دوره صلح مسلح

↓ جنگ جهانی اول

○ ۱۹۱۷ انقلاب کبیر روسیه، اعلامیه بالفور.

↑ جنگ جهانی اول

○ ۱۹۱۸ پایان جنگ جهانی اول.

○ ۱۹۱۹ کومیترون، نظریه قلب زمین مکیندر، قیام خیابانی و میرزا کوچک خان، جنبش

خلافت، تأسیس جامعه ملل.

○ ۱۹۲۰ انقلاب عراق.

○ ۱۹۲۱ کودتای رضاخان.

○ ۱۹۲۲ ظهور فاشیسم در ایتالیا.

○ ۱۹۲۳ ظهور آتاتورک.

↑ لاجاریه

○ ۱۹۲۵ تأسیس سلسله پهلوی، معاهده لوکارنو.

↓ پهلوی

○ ۱۹۲۷ تأسیس بانک ملی ایران (۱۳۰۶ ش).

○ ۱۹۲۸ معاهده بریان - کلگ (۲۸ اوت)، تشکیل اخوان المسلمین.

○ ۱۹۲۹ آغاز بحران اقتصادی اروپا.

○ ۱۹۳۰ طرح اقبال برای پاکستان.

○ ۱۹۳۳ کودتای هیتلر، قیام مردم کوبا، استقلال سوریه.

○ ۱۹۳۵ تأسیس دانشگاه تهران، جبهه استرزا.

○ ۱۹۳۶ نظریات کینز، پیمان ضد کومیترون.

○ ۱۹۳۷ پیمان سعدآباد به قدرت رسیدن، فرانکو.

↓ جنگ جهانی دوم

○ ۱۹۳۹ تجاوز آلمان به چکسلواکی و آغاز جنگ جهانی دوم.

○ ۱۹۴۰ ریاست جمهوری چرچیل.

○ ۱۹۴۱ حمله هیتلر به روسیه، استعفای رضاشاه و جانشینی محمدرضا شاه.

○ ۱۹۴۲ ریاست جمهوری موسولینی، اعلامیه ملل متحد.

○ ۱۹۴۳ انحلال کومیترون، کنفرانس تهران.

○ ۱۹۴۴ طرح دامبارتن آنس.

○ ۱۹۴۵ بمباران اتمی هیروشیما و ناگازاکی، کنفرانس یالتا، دکترین ترومن، پایان جنگ جهانی دوم.

جنگ جهانی دوم ↑

○ ۱۹۴۶ بحران تقسیم آلمان، آغاز یونسکو، آغاز دیوان لاهه، اولین کامپیوتر، جنگ هندوچین.

○ ۱۹۴۷ رسمیت یافتن سیا، طرح مارشال، تأسیس کمینفرم.

○ ۱۹۴۸ تأسیس دولت اسرائیل، جنگ اول اعراب و اسرائیل، گات، سازمان کشورهای امریکائی،

پل هوئی برلن، فدائیان اسلام.

○ ۱۹۴۹ ناتو، کومکن، جبهه ملی ایران.

○ ۱۹۵۰ جنگ کره، استراتژی انتقام‌گیری گسترده آمریکا.

○ ۱۹۵۱ موساد، مبارزات ملی شدن نفت ایران.

○ ۱۹۵۲ کودتای جمال عبدالناصر در مصر، کودتای باتیستا، جنگ تونس.

○ ۱۹۵۳ آیزنهاور، مرگ استالین، مبارزات کاسترو، سرکوبی مصدق، ملک سعود.

○ ۱۹۵۴ مبارزات الجزایر بر علیه فرانسویان، قیام کنیا بر علیه انگلستان، کنفرانس باندونگ، سیتو.

○ ۱۹۵۵ پیمان ورشو.

○ ۱۹۵۶ جنگ دوم مصر و اسرائیل، بحران قبرس، ملی شدن کانال سوئز، ریاست جمهوری

سوکارنو، شهادت نواب صفوی.

○ ۱۹۵۷ اولین قمر شوروی، بازار مشترک اروپا، تشکیل ساواک.

○ ۱۹۵۸ اولین ماهواره آمریکا، جمهوری متحد عرب، ریاست جمهوری دوگل، دکترین آیزنهاور،

جنگ لبنان، خروشچف و تزه‌مزیستی مسالمت‌آمیز.

○ ۱۹۵۹ انقلاب کوبا، تبدیل پیمان عراق به سنتو.

○ ۱۹۶۰ اوپک، سوآپو، بانک مرکزی ایران.

○ ۱۹۶۱ جنبش عدم تمهد، نهضت آزادی ایران، ترور پاتریس لومومبا.

○ ۱۹۶۲ بحران موشکی کوبا، انقلاب الجزائر، سازمان کنفرانس اسلامی، سازمان وحدت آفریقا،

انقلاب سفید شاه ایران.

○ ۱۹۶۳ قیام ۱۵ خرداد، ترور گندی (و ریاست جمهوری جانسون).

○ ۱۹۶۴ ساف، ملک فیصل به جای ملک سعود، تأسیس اونکتاد.

- ۱۹۶۵ کودتای سفیدپوستان رودزیا، کودتای بومدین بر علیه بن بلا، مجاهدین خلق ایران.
- ۱۹۶۶ انقلاب فرهنگی چین.
- ۱۹۶۷ سومین جنگ اعراب و اسرائیل، آسه آن، سوهارتو به جای سوکارنو.
- ۱۹۶۸ کودتای حزب بعث عراق، آپک، بهار پراگ، مورو، سازمان حرکت سرخپوستان آمریکائی.
- ۱۹۶۹ کودتای زیاده‌باره در سومالی، کودتای قذافی و جعفرنمیری، ریاست جمهوری نیکسون،
سالت ۱، آتش سوزی مسجدالاقصی.
- ۱۹۷۰ کودتای حافظ اسد، مرگ ناصر، سلیمان فرنجه در لبنان، چریکهای فدائی خلق، سلطان قابوس.
- ۱۹۷۱ آلوده، برژنف، گاندی، حافظ اسد.
- ۱۹۷۲ جنگ اعراب و اسرائیل، کنفرانس امنیت اروپا، سقوط آلوده، رسوایی واترگیت، کودتای
داودخان در افغانستان، اولین کنفرانس اسلامی در جده.
- ۱۹۷۴ مقدمات سالت ۲، تقسیم قبرس.
- ۱۹۷۵ شروع جنگ‌های داخلی لبنان، ملک خالد به جای ملک فیصل، قرارداد الجزائر
(شط‌العرب)، موافقتنامه هلسینکی، مذاکرات شمال - جنوب (۱۲ دسامبر).
- ۱۹۷۶ فوت مائو، اتحاد دو ویتنام، جشنهای دوهزاروپانصدساله در ایران.
- ۱۹۷۷ کارتر، کودتای ضیاءالحق.
- ۱۹۷۸ جمعه سیاه ایران، ناپدیدشدن امام موسی صدر، حسن هابره در چاد، هجرت امام
خمینی (ره) به کویت و پاریس.
- ۱۹۷۹ کمپ‌دیوید، انقلاب اسلامی ایران، تاچر، انقلاب نیکاراگوا، ریاست جمهوری صدام،
سالت ۲، شاذلی بن جدید، گروگانگیری جاسوسان آمریکائی، کودتای امین و کارمل در افغانستان، قطع رابطه
ایران و مصر.

↑ بهاری

↓ جمهوری اسلامی

- ۱۹۸۰ قطع روابط ایران و آمریکا، انقلاب فرهنگی ایران، حمله آمریکا به طیس، آزادی گروگانهای
آمریکائی، گروه ۷۷، جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، مرگ شاه ایران، انحلال ستو.
- ۱۹۸۱ ریگان، ترور سادات، موج ضدمائوئیسم، عزل بنی صدر، فاجعه هفتم تیر، سوء قصد به پاپ

و ریگان، قطع روابط آمریکا و لیبی، دومین دور مذاکرات شمال - جنوب در مکزیک.

○ ۱۹۸۲ فهد بجای ملک خالد، امین جمیل به جای بشیر جمیل، فیلیپ گونزالس در اسپانیا.

○ ۱۹۸۳ جنگ ستارگان ریگان، شیمون پرز، شورای همکاری خلیج فارس، تورگوت اوزال،

تحتی در اتیوپی.

○ ۱۹۸۴ دانیل اورتگا، قتل خانم گاندی.

○ ۱۹۸۵ گورباچف، معاهده صلح آمریکای مرکزی.

○ ۱۹۸۶ آزادسازی فاو، حمله آمریکا به طرابلس، انفجار چالنجر، ایران گیت، اکینوبه جای مارکوس.

○ ۱۹۸۷ قطع روابط ایران و فرانسه، کشتار زائران ایرانی در خانه خدا.

○ ۱۹۸۸ خروج شوروی از افغانستان، قتل ضیاء الحق، پروستاریکا و گلاس نوست، پایان جنگ

ایران و عراق، بی نظیر بوتو، پیام امام خمینی به گورباچف، استقلال نامیبیا.

○ ۱۹۸۹ جورج بوش، رحلت امام خمینی (ره)، رهبری آیه الله خامنه ای، ریاست جمهوری

حجة الاسلام رفسنجانی، تحولات اروپای شرقی، اوزال، اعدام چائوشسکو.

○ ۱۹۹۰ سقوط نوریکا، سینگ به جای گاندی، خانم چامورو به جای اورتگا، وحدت دو یمن، جان

میجر به جای تاچر، لغو ولسا، تاجگذاری اکی هیتو.

○ ۱۹۹۱ آغاز جنگ نیروهای چندملیتی علیه عراق، علی مهدی به جای زیادهاره، انحلال کومکن،

انحلال ورشو، کنفرانس مادرید، گروه ۷۷ در ایران، فروپاشی شوروی، استعفای گورباچف، پیروزی جبهه

نجات اسلامی الجزایر در انتخابات.

○ ۱۹۹۲ پطرس غالی به جای دکوئیار، کودتا در الجزائر، اولین اجلاس اکو در تهران، استقلال بوسنی

هرزگوین، آزادی افغانستان از یوغ شوروی.

○ ۱۹۹۳ کلینتون، تجزیه چکسلواکی، چیلر (ترکیه)، شناسایی دو طرفه ساف - اسرائیل،

امضای گات.

○ ۱۹۹۴ زروال (الجزایر)، ریاست جمهوری ماندلا (و پایان آپارتاید در آفریقای جنوبی)، تجزیه

یمن، پیمان صلح اسرائیل - اردن.

○ ۱۹۹۵ حمله روسیه به چچن، تبدیل گات به سازمان تجارت جهانی، ژاک شیراک، راهپیمایی

سیاهپوستان آمریکایی، قرارداد تابا (مرحله دوم سازش عرفات با اسرائیل)، ترور اسحاق رابین، تجزیه

بوسنی، پیروزی حزب رفاه اسلامی در ترکیه.

○ ۱۹۹۶ یورش اسرائیل به جنوب لبنان، احیای جاده ابریشم (توسط ایران)، نخست‌وزیری اربکان (در ترکیه)، قانون داماتو (شکاف اروپا و آمریکا در مورد روابط تجاری با ایران)، سقوط کابل توسط گروه طالبان، استعفای بی‌نظیر بوتو (نخست‌وزیر پاکستان)، پیمان صلح سودان و اوگاندا، انتخاب کوفی عنان به عنوان دبیرکل سازمان ملل متحد.

○ ۱۹۹۷ جیانگ زمین به جای دنگ شیائوپینگ، قضیه دادگاه میکونوس، تونی بلیر به جای جان میجر، لیونل ژوسپین به جای آلن ژوپه، تشکیل گروه ۸، ییلماز به جای اربکان، بازگشت هنگ کنگ به چین، خاتمی به جای رفسنجانی.

اسامی شاهان و رؤسای جمهوری ایران

سلسله مادها (از سال ۷۰۸ ق.م تا ۵۵۰ ق.م)

دیاکو	۷۰۸ تا ۶۵۵ ق.م
فره ور تیش	۶۵۵ تا ۶۳۳ ق.م
هوخستر	از ۶۳۳ ق.م
آری دهاک	تا ۵۵۰

سلسله هخامنشیان (از ۵۴۶ ق.م تا ۳۳۰ ق.م)

کورش	۵۵۹ تا ۵۲۹ ق.م
کمبوجیه	۵۲۹ تا ۵۲۲ ق.م
داریوش بزرگ	۵۲۱ تا ۴۸۶ ق.م
خشایار شاه	۴۸۶ تا ۴۶۵ ق.م
اردشیر دراز دست	۴۶۴ تا ۴۲۴ ق.م
فوت داریوش دوم	۴۰۴ ق.م
فوت اردشیر دوم	۳۵۸ ق.م
فوت اردشیر سوم	۳۳۸ ق.م
داریوش سوم	۳۳۶ تا ۳۳۰ ق.م

سلسله اشکانیان (۲۵۰ ق.م تا ۱۹۴ م)

اشک اول	۲۵۶ تا ۲۵۳ ق.م
تیرداد اول	۲۵۳ تا ۲۱۴ ق.م
اردوان اول	۲۱۴ تا ۱۹۶ ق.م
فری پاپت	۱۹۶ تا ۱۸۱ ق.م
فرهاد اول	۱۸۱ تا ۱۷۳ ق.م
مهرداد اول	۱۷۰ تا ۱۳۸ ق.م

فرهاد دوم	۱۳۸ تا ۱۲۵ ق.م
اردوان دوم	۱۲۵ تا ۱۲۴ ق.م
مهرداد دوم	۱۲۴ تا ۸۷ ق.م
سنتروک	۷۷ تا ۶۹ ق.م
فرهاد سوم	۶۹ ق.م تا ۶۰ ق.م
مهرداد سوم	۶۰ تا ۵۶ ق.م
ارد اول	۵۵ تا ۳۷ ق.م
فرهاد چهارم	۳۷ تا ۱ ق.م
فرهاد پنجم	تا سال دوم میلادی
ارد دوم	۲ تا ۶ م
وانان اول	۷ تا ۱۶ م
اردوان سوم	۱۶ تا ۵۱ م
واردان	۱۶ تا ۵۱ م
بلاش اول	۵۱ تا ۷۷ م
خسرو	۱۰۷ تا ۱۳۳ م
بلاش دوم	۱۳۳ تا ۱۹۱ م
بلاش سوم	۱۳۳ تا ۱۳۵ م
بلاش چهارم	۱۹۱ تا ۲۰۸ م
بلاش پنجم	۲۰۸ تا ۲۱۶ م
اردوان پنجم	۲۱۶ تا ۲۲۴ م

ساسانیان (۲۱۷ م تا ۶۳۲ م)

اردشیر بابکان	۲۱۷ تا ۲۴۱ م
شاپور اول	۲۴۱ تا ۲۷۲ م
هرمز اول	۲۷۱ تا ۲۷۲ م
بهرام اول	۲۷۲ تا ۲۷۵ م

بهرام دوم	۲۸۲ تا ۲۷۵ م
بهرام سوم	۲۸۲ م
نرسی	۲۸۲ تا ۳۰۱ م
هرمز دوم	۳۰۱ تا ۳۱۰ م
شاپور دوم	۳۱۰ تا ۳۷۹ م
اردشیر دوم	۳۸۲ تا ۳۸۲ م
شاپور سوم	۳۸۸ تا ۳۸۲ م
بهرام چهارم	۳۹۹ تا ۳۸۸ م
یزدگرد اول	۳۹۹ تا ۴۲۰ م
بهرام پنجم	۴۲۰ تا ۴۳۸ م
یزدگرد دوم	۴۳۸ تا ۴۵۷ م
هرمز سوم	۴۵۷ تا ۴۵۹ م
فیروز	۴۵۹ تا ۴۸۳ م
بلاش	۴۸۳ تا ۴۸۷ م
قیاد	۴۸۷ تا ۵۳۱ م
خسرو انوشیروان	۵۳۱ تا ۵۷۹ م
هرمز چهارم	۵۷۹ تا ۵۹۰ م
خسرو دوم	۵۹۰ تا ۶۲۷ م
شیرویه (قیاد دوم)	۶۲۷ تا ۶۲۹ م
اردشیر سوم	۶۲۹ م
یزدگرد سوم	۶۳۲ تا ۶۵۲ م

۲۰۵ ق. تا ۲۵۹ ق. طاهریان

طاهر	۲۰۵ ق.
طلحه	۲۰۷ ق.
عبدالله	۲۱۳ ق.

طاهر ثانی	ق. ۲۳۰
محمد	ق. ۲۴۸
محمد	ق. ۲۵۹

علویان (۲۵۰ ق. تا ۳۱۶ ق.) در طبرستان - گرگان

حسن بن زید	ق. ۲۵۰
محمد	ق. ۲۵۹

علویان و آل زیار

حسن اطروش	ق. ۳۰۱
مرداویج	ق. ۳۱۶
وشمگیر	ق. ۳۲۳
بیستون	ق. ۳۵۶
قابوس	ق. ۳۶۶
منوچهر	ق. ۴۵۳
انوشیروان	ق. ۴۳۰

آل بویه در فارس

عمادالدوله	ق. ۳۲۱
عضدالدوله	ق. ۳۳۸
ابوالکیجار	ق. ۳۷۲
بهاءالدوله	ق. ۳۷۹
سلطان الدوله	ق. ۴۱۴
ابوالکیجار	ق. ۴۱۶
ملک الرحیم	ق. ۴۴۰

آل بویه در ری

۳۲۴ ق.	رکن الدوله
۳۱۶ ق.	مؤید الدوله
۳۷۲ ق.	فخرالدوله
۳۸۷ تا ۴۲۰ ق.	مجدالدوله

سامانیان (۲۶۱ ق. تا ۳۸۹ ق.) در خراسان، ماورالنهر

۲۶۱ ق.	نصراول
۲۷۹ ق.	اسماعیل بن احمد
۲۵۹ ق.	احمد
۳۰۱ ق.	نصر دوم
۳۳۱ ق.	نوح
۳۴۲ ق.	عبدالملک
۳۵۰ ق.	منصور
۳۶۶ ق.	نوح دوم
۳۸۷ ق.	منصور ثانی
۲۲۰ ق.	عبدالملک دوم

غزنویان (۳۵۱ ق. تا ۵۸۲ ق.)

۳۵۱ ق.	البتکین
۳۵۲ ق.	اسحاق
۳۶۶ ق.	سبکتکین
۳۸۷ ق.	اسماعیل
۳۸۸ ق.	محمود
۴۲۱ ق.	محمد
۴۲۲ ق.	مسعود

مودود	۴۳۲ ق.
مسعود دوم و علی	۴۴۱ ق.
عبدالشید	۴۴۱ ق.
فرخ زاد	۴۴۴ ق.
ابراهیم	۴۵۱ ق.
مسعود سوم	۴۹۲ ق.
شهرزاد	۵۰۸ ق.
ارسلان	۵۰۹ ق.
بهرام شاه	۵۱۲ ق.
خسروشاه	۵۴۷ ق.

۴۲۹ تا ۵۵۲ ق. سلاجقه (در تمامی ایران)

طغرل	۴۲۹ ق.
آلب ارسلان	۴۵۵ ق.
ملک شاه	۴۶۵ ق.
محمود	۴۸۵ ق.
برکیارق	۴۸۷ ق.
ملکشاه دوم	۴۹۸ ق.
غیاث الدین محمد	۴۹۸ ق.
محمود سنجر	۵۱۲ تا ۵۵۲ ق.

خوارزمشاهیان (۴۷۰ تا ۶۱۸ ق)

انوشکین	۴۷۰ ق.
قطب الدین محمد	۴۹۱ ق.
اتسز	۵۲۱ ق.
ایل ارسلان	۵۵۱ ق.

محمود	۵۶۸ ق.
تکش	۵۶۸ ق.
علامه‌الدین محمد	۵۹۶ ق.
جلال‌الدین	۶۱۷ تا ۶۲۸ ق.

آل باوند شاخه کاوسیه در طبرستان

(سواحل دریای خزر) (۶۶۵ تا ۱۳۴۹ م / ۴۵ تا ۷۵۰ ق.)

باو	۶۶۵ م. / ۴۵ ق.
ولاش	۶۸۰ م. / ۶۰ ق.
سرخاب اول	۶۸۸ م. / ۶۸ ق.
مهر مردان	۷۱۷ م. / ۹۸ ق.
سرخاب دوم	۷۵۵ م. / ۱۳۸ ق.
شروین اول	۷۷۲ م. / ۱۵۵ ق.
شهریار اول	۷۹۷ م. / ۱۸۱ ق.
شاپور	۸۲۵ م. / ۲۱۰ ق.
قارن اول	۸۳۷ م. / ۲۲۲ ق.
رستم اول	۸۶۷ م. / ۲۵۳ ق.
شروین دوم	۸۹۵ م. / ۲۸۲ ق.
شهریار دوم	۹۳۰ م. / ۳۱۸ ق.
رستم دوم	؟
دارا	۹۶۶ م. / ۳۵۵ ق.
شهریار سوم	۹۶۹ م. / ۳۵۸ ق.
رستم سوم	۱۰۰۶ م. / ۳۹۶ ق.
قارن دوم	۱۰۵۴ تا ۱۰۵۷ م. ۴۴۹ تا ۴۶۶ ق.

آل باوند (شاخه اصفهبدان)

حسام الدوله شهریار	۱۰۷۴ م. / ۴۶۶ ق.
نجم الدین قارن	۱۱۱۰ م. / ۵۳۰ ق.
شمس الملوك رستم	۱۱۱۷ م. / ۵۱۱ ق.
علاء الدوله علی	۱۱۱۸ م. / ۵۱۱ ق.
شاه غازي رستم اول	۱۱۴۰ م. / ۵۳۴ ق.
علاء الدوله	۱۱۶۳ م. / ۵۵۸ ق.
حسام الدوله	۱۱۷۲ م. / ۵۶۷ ق.
ناصرالدوله	۱۲۰۶ تا ۱۲۱۰ م. / ۶۰۶ تا ۶۰۲ ق.

آل باوند (شاخه کینغواریه)

حسام الدوله	۱۲۳۸ م. / ۶۳۵ ق.
شمس الملوك محمد	۱۲۴۹ م. / ۶۴۷ ق.
علاء الدوله علی	۱۲۶۷ م. / ۶۶۵ ق.
تاج الدوله یزدگرد	۱۲۷۶ م. / ۶۷۵ ق.
ناصرالدوله	۱۲۹۶ م. / ۶۹۸ ق.
رکن الدوله کینغسرو	۱۳۱۴ م. / ۷۱۴ ق.
شرف الملوك	۱۳۲۸ م. / ۷۲۸ ق.
فخرالدوله حسن	۱۳۳۴ تا ۱۳۴۹ م. / ۷۳۴ تا ۷۵۰ ق.

آل مسافر

محمد بن مسافر	۹۱۶ م. / ۳۰۴ ق.
مرزبان اول	۹۴۱ م. / ۳۳۰ ق.
وهسودان بن محمد	۹۴۱ م. / ۳۳۰ ق.
جستان اول	۹۵۷ م. / ۳۴۶ ق.

مرزبان اول	۹۶۶ م. / ۳۵۵ ق.
ابراهیم دوم	۹۹۷ م. / ۳۸۷ ق.
جستان دوم	؟
مسافرین ابراهیم	؟

روادبان (در آذربایجان) (تا ۱۰۷۱ م. - ۴۶۳ ق.)

محمد بن حسین الروادی	؟
حسین اول	۹۵۱ م. / ۳۴۰ ق.
ابوالهیچاء	؟
ابونصر حسین	۱۰۰۰ م. / ۳۹۱ ق.
وهسودان مملان	۱۰۲۵ م. / ۴۱۶ ق.
مملان دوم	۱۰۵۹ م. / ۴۵۱ ق.
اشغال آذربایجان توسط سلاجقه	۱۰۷۱ م. / ۴۶۳ ق.

کاکویه (غرب و مرکز ایران)

علامه الدوله محمد	۱۰۰۸ م
ابومنصور	۱۰۴۱ م
ابوالکیجار	۱۰۴۸ م
ابومنصور علی	۱۰۹۵ م
ابوالکیجار گرشاسب دوم	۱۱۱۹ م

حشیشیه (در کوههای البرز)

حسن صبح	۱۰۹۰ م. / ۴۸۳ ق.
کیابزرگ امید	۱۱۲۴ م. / ۵۱۸ ق.
محمد اول	۱۱۳۸ م. / ۵۳۲ ق.
حسن دوم	۱۱۶۲ م. / ۵۵۷ ق.
نورالدین محمد دوم	۱۱۶۶ م. / ۵۶۱ ق.

جلال الدین حسن سوم	۱۲۱۰م/۶۰۷ق.
علاءالدین محمد سوم	۱۲۲۱م/۶۱۸ق.
رکن الدین خورشاه	۱۲۵۵ تا ۱۲۵۶م. / ۶۵۳ تا ۶۵۴ق.

غوریان

جهانسوز	۵۴۴ق.
صیف الدین محمد	۵۵۱ق.
غیاث الدین	۵۵۸ق.
شهاب الدین	۵۹۹ق.
محمود	۶۰۲ق.
سام	۶۰۷ق.

اتابکان (در فارس - آذربایجان)

در فارس

سلفر	۵۴۳ق.
زنگی	۵۵۷ق.
ملک بن زنگی	۵۶۸ق.
طغرل بن سلفر	۵۷۵ق.
سعد	۵۹۱ق.
ابوبکر	۶۲۳ق.

در آذربایجان

ایلدگز	۵۳۱ق.
محمد بن ایلدگز	۵۶۷ق.
قزل ارسلان	۵۸۱ق.
ابوبکر محمد	۵۸۸ق.
قتلغ اینانچ	۶۰۷ق.

جلایریان (عراق - کردستان - آذربایجان)

(۱۳۳۶ تا ۱۴۳۲ م. / ۷۳۶ تا ۸۳۵ ق.)

تاج الدین حسن بزرگ	۱۳۳۶ م. / ۷۳۶ ق.
اویس اول	۱۳۵۶ م. / ۷۵۷ ق.
جلال الدین حسین اول	۱۳۷۶ م. / ۷۷۶ ق.
فیث الدین احمد	۱۳۸۲ م. / ۷۸۴ ق.
بایزید	۱۳۸۲-۳ م. / ۷۸۴-۵ ق.
شاه ولد	۱۴۱۰ م. / ۸۱۳ ق.
محمود	۱۴۱۱ م. / ۸۱۴ ق.
اویس دوم	۱۴۱۵ م. / ۸۱۸ ق.
محمد	۱۴۲۱ م. / ۸۲۴ ق.
محمود (بار دوم)	۱۴۲۲ م. / ۸۳۵ ق.
حسین دوم	۱۴۲۴ تا ۱۴۳۲ م. / ۸۲۷ تا ۸۳۵ ق.

ترکمانان آق قویونلو (آذربایجان، دیاربکر،

آناطولی شرقی) (۱۳۷۸ تا ۱۵۰۸ م. / ۷۸۰ تا ۹۱۴ ق.)

قرایولوک عثمان	۱۳۷۸ م. / ۷۸۰ ق.
حمزه	۱۴۳۵ م. / ۸۳۹ ق.
جهانگیر	۱۴۴۴ م. / ۸۴۸ ق.
اوزون حسن	۱۴۵۳ م. / ۸۵۷ ق.
خلیل	۱۴۷۸ م. / ۸۸۲ ق.
یعقوب	۱۴۷۸ م. / ۸۸۳ ق.
بایسنقر	۱۴۹۰ م. / ۸۹۶ ق.
رستم	۱۴۹۳ م. / ۸۹۸ ق.
احمدگوده	۱۴۹۷ م. / ۹۰۲ ق.
مراد (درقم)	۱۴۹۷ م. / ۹۰۳ ق.

الوند	۱۴۹۸ م. / ۹۰۳ ق.
محمد میرزا	۱۴۹۸ م. / ۹۰۳ ق.
مراد	۱۵۰۲ تا ۱۵۰۸ م. / ۹۰۷ تا ۹۱۴ ق.

تیموریان (در غرب ایران) (۱۴۰۴ تا ۱۴۱۵ م. / ۸۰۷ تا ۸۱۸ ق.)

میرانشاه	۱۴۰۴ م. / ۸۰۷ ق.
خلیل	۱۴۰۹ م. / ۸۱۲ ق.
عیال	۱۴۱۴ م. / ۸۱۷ ق.
آیلنکر	۱۴۱۴ تا ۱۴۱۵ م. / ۸۱۷ تا ۸۱۸ ق.

تیموریان (در خراسان) ۱۴۴۹ تا ۱۵۰۶ م. / ۸۵۳ تا ۹۱۲ ق.

بایر	۱۴۴۹ م. / ۸۵۳ ق.
محمود بن بایر	۱۴۵۷ م. / ۸۶۱ ق.
ابوسعید	۱۴۵۹ م. / ۸۶۳ ق.
یادگار محمد	۱۴۶۹ م. / ۸۷۳ ق.
حسین بایقرا	۱۴۷۰ م. / ۸۷۵ ق.
بدیع الزمان	۱۵۰۶ م. / ۹۱۲ ق.

خلفاء عباسی

ابوالعباس	۱۳۲ ق.
منصور	۱۳۶ ق.
مهدی	۱۵۸ ق.
هادی	۱۶۹ ق.
هارون	۱۷۰ ق.
مأمون	۱۹۸ ق.

معتصم	۲۰۸ ق.
والق	۲۲۷ ق.
متوکل	۲۳۲ ق.
منتصر	۲۴۷ ق.
مستعین	۲۴۸ ق.
معتر	۲۵۲ ق.
مهتدی	۲۵۵ ق.
معمد	۲۵۶ ق.
معضد	۲۷۹ ق.
مکتفی	۲۸۹ ق.
مقندر	۲۹۵ ق.
قاهر	۳۲۰ ق.
راضی	۳۲۲ ق.
متقی	۳۲۹ ق.
مستکفی	۳۳۳ ق.
مطیع	۳۳۴ ق.
طائع	۳۶۳ ق.
قادر	۳۸۹ ق.
قائم	۴۲۲ ق.
مقتدی	۴۶۸ ق.
مستظهر	۴۸۷ ق.
مسترشد	۵۱۲ ق.
راشد	۵۲۹ ق.
مقتفی	۵۳۰ ق.
مستفجد	۵۵۵ ق.
مستغنی	۵۶۶ ق.

ناصر	۵۷۷ ق.
ظاهر	۶۲۲ ق.
مستنصر	۶۲۳ ق.
مستعصم	۶۴۰ تا ۶۵۶ ق.

صفویه (۹۰۷ تا ۱۱۴۸ ق / ۱۵۰۲ تا ۱۷۳۶ م)

اسماعیل اول	۹۰۷ ق. / ۱۵۰۲ م.
طهماسب اول	۹۳۰ ق. / ۱۵۲۴ م.
اسماعیل ثانی	۹۸۴ ق. / ۱۵۷۶ م.
محمد خدابنده	۹۸۵ ق. / ۱۵۷۸ م.
عباس اول	۹۸۵ ق. / ۱۵۷۸ م.
صفی اول	۱۰۳۸ ق. / ۱۶۲۹ م.
عباس ثانی	۱۰۵۲ ق. / ۱۶۴۲ م.
سلیمان اول	۱۰۷۷ ق. / ۱۶۶۷ م.
حسین اول	۱۱۰۵ ق. / ۱۶۹۴ م.
طهماسب ثانی	۱۱۳۵ ق. / ۱۷۲۲ م.
عباس ثالث	۱۱۴۴ تا ۱۷۳۶ ق. / ۱۷۳۱ م.

الافتنه (۱۱۳۵ تا ۱۱۴۲ ق. / ۱۷۲۲ تا ۱۷۲۹ م.)

محمود	۱۱۳۵ ق. / ۱۷۲۲ م.
اشرف	۱۱۳۷-۱۱۴۲ ق. ۱۷۲۵-۱۷۲۹ م.

افشاریه (۱۱۴۸ تا ۱۲۱۰ ق. / ۱۷۳۶ تا ۱۷۹۶ م.)

نادر	۱۱۴۸ ق. / ۱۷۳۶ م.
عادل	۱۱۶۰ ق. / ۱۷۴۷ م.
شاهرخ	۱۱۶۱ تا ۱۲۱۰ ق. ۱۷۴۸ تا ۱۷۹۶ م.

زندیه (۱۱۶۳ تا ۱۲۰۹ ق. / ۱۷۵۰ تا ۱۷۹۴ م.)

کریم خان	۱۱۶۳ ق. / ۱۷۵۰ م.
ابوالفتح	۱۱۹۳ ق. / ۱۷۷۹ م.
علی مراد	۱۱۹۳ ق. / ۱۷۷۹ م.
محمد علی	۱۱۹۳ ق. / ۱۷۷۹ م.
صادق	۱۱۹۳ ق. / ۱۷۷۹ م.
علی مراد	۱۱۹۶ ق. / ۱۷۸۵ م.
جعفر	۱۱۹۶ ق. / ۱۷۸۵ م.
لطفعلی	۱۲۰۳ - ۱۲۰۹ ق. / ۱۷۸۹ - ۱۷۹۴ م.

قاجاریه (۱۱۹۳ - ۱۳۴۴ ق. / ۱۷۷۹ تا ۱۹۲۵ م.)

آغامحمدخان	۱۱۹۳ ق. / ۱۷۷۹ م.
فتحعلی شاه	۱۲۱۱ ق. / ۱۷۹۷ م.
محمدشاه	۱۲۵۰ ق. / ۱۸۳۴ م.
ناصرالدین شاه	۱۲۶۴ ق. / ۱۸۴۸ م.
مظفردین شاه	۱۳۱۴ ق. / ۱۸۹۴ م.
محمدعلی شاه	۱۳۲۴ ق. / ۱۹۰۶ م.
احمدشاه	۱۳۴۴ - ۱۳۲۶ ق. / ۱۹۲۵ - ۱۹۰۸ م.

پهلوی

رضاشاه	۱۳۰۴ ش.
محمد رضا شاه	۱۳۲۰ ش.

جمهوری اسلامی

۱۳۵۷ ش.	امام خمینی (رهبری)
۱۳۵۸ ش.	بنی صدر (ریاست جمهوری)
۱۳۶۰ ش.	رجایی (ریاست جمهوری)
۱۳۶۰ ش.	آیت الله خامنه‌ای (ریاست جمهوری)
۱۳۶۸ ش.	آیت الله خامنه‌ای (رهبری)
۱۳۶۸ ش.	حجة الاسلام رفسنجانی (ریاست جمهوری)
۱۳۷۶ ش.	حجة الاسلام خاتمی (ریاست جمهوری)

رؤسای جمهوری ایالات متحده امریکا از آغاز تاکنون

نام	دوران ریاست جمهوری	تولد	مرگ	سن	حزب
۱- جورج واشنگتن	۱۷۸۹-۱۷۹۷	۱۷۳۲	۱۷۹۹	۶۷	فدرالیست
۲- ج. آدامس	۱۷۹۷-۱۸۰۱	۱۷۳۵	۱۸۲۶	۹۰	فدرالیست
۳- جفرسون	۱۸۰۱-۱۸۰۹	۱۷۴۳	۱۸۲۶	۸۳	جمهوری-دموکراتیک
۴- مدیسون	۱۸۰۹-۱۸۱۷	۱۷۵۱	۱۸۳۶	۸۵	جمهوری-دموکراتیک
۵- مونروئه	۱۸۱۷-۱۸۲۵	۱۷۵۸	۱۸۳۱	۷۳	جمهوری-دموکراتیک
۶- ج. کیو. آدامس	۱۸۲۵-۱۸۲۹	۱۷۶۷	۱۸۴۸	۸۰	جمهوری-دموکراتیک
۷- جکسون	۱۸۲۹-۱۸۳۷	۱۷۶۷	۱۸۴۵	۷۸	دموکرات
۸- وان بارت	۱۸۳۷-۱۸۴۱	۱۷۸۲	۱۸۶۲	۷۹	دموکرات
۹- و. ه. هاریسون	۱۸۴۱	۱۷۷۳	۱۸۴۱	۶۸	ویگ
۱۰- تایلر	۱۸۴۱-۱۸۴۵	۱۷۹۰	۱۸۶۲	۷۱	ویگ
۱۱- پولک	۱۸۴۵-۱۸۴۹	۱۷۹۵	۱۸۴۹	۵۳	دموکرات
۱۲- تایلور	۱۸۴۹-۱۸۵۰	۱۷۸۴	۱۸۵۰	۶۵	ویگ
۱۳- فیلموره	۱۸۵۰-۱۸۵۳	۱۸۰۰	۱۸۷۴	۷۴	ویگ
۱۴- پیرسه	۱۸۵۳-۱۸۵۷	۱۸۰۴	۱۸۶۹	۶۴	دموکرات
۱۵- بوچانان	۱۸۵۷-۱۸۶۱	۱۷۹۱	۱۸۶۸	۷۷	دموکرات
۱۶- لینکلن	۱۸۶۱-۱۸۶۵	۱۸۰۹	۱۸۶۵	۵۶	جمهوری
۱۷- جانسون	۱۸۶۵-۱۸۶۹	۱۸۰۸	۱۸۷۵	۶۶	اتحاد
۱۸- گرائت	۱۸۶۹-۱۸۷۷	۱۸۲۲	۱۸۸۵	۶۳	جمهوری
۱۹- هایس	۱۸۷۷-۱۸۸۱	۱۸۲۲	۱۸۹۳	۷۰	جمهوری
۲۰- گارفیلد	۱۸۸۱	۱۸۳۱	۱۸۸۱	۴۹	جمهوری
۲۱- آرتور	۱۸۸۱-۱۸۸۵	۱۸۳۰	۱۸۸۶	۵۶	جمهوری
۲۲- کلوه‌لند	۱۸۸۵-۱۸۸۹	۱۸۳۷	۱۹۰۸	۷۱	دموکرات
۲۳- هاریسون	۱۸۸۹-۱۸۹۳	۱۸۳۳	۱۹۰۱	۶۷	جمهوری

۲۴- کلوئلند	۱۸۹۳-۱۸۹۷	۱۸۳۱	۱۹۰۸	۷۱	دموکرات
۲۵- مکینلی	۱۸۹۷-۱۹۰۱	۱۸۴۳	۱۹۰۱	۵۸	جمهوری
۲۶- تی. روزولت	۱۹۰۱-۱۹۰۹	۱۸۵۸	۱۹۱۹	۶۰	جمهوری
۲۷- تفت	۱۹۰۹-۱۹۱۳	۱۸۵۷	۱۹۳۰	۷۲	جمهوری
۲۸- ویلسون	۱۹۱۳-۱۹۲۱	۱۸۵۶	۱۹۲۴	۶۷	دموکرات
۲۹- هاردینگ	۱۹۲۱-۱۹۲۳	۱۸۶۵	۱۹۲۳	۵۷	جمهوری
۳۰- کوپچ	۱۹۲۳-۱۹۲۹	۱۸۷۲	۱۹۳۳	۶۰	جمهوری
۳۱- هوور	۱۹۲۹-۱۹۳۳	۱۸۷۴	۱۹۶۴	۹۰	جمهوری
۳۲- ف.د. روزولت	۱۹۳۳-۱۹۴۵	۱۸۸۲	۱۹۴۵	۶۳	دموکرات
۳۳- ترومن	۱۹۴۵-۱۹۵۳	۱۸۸۴	۱۹۷۲	۸۸	دموکرات
۳۴- آیزنهاور	۱۹۵۳-۱۹۶۱	۱۸۹۰	۱۹۶۹	۷۸	جمهوری
۳۵- کندی	۱۹۶۱-۱۹۶۳	۱۹۱۷	۱۹۶۳	۴۶	دموکرات
۳۶- جانسون	۱۹۶۳-۱۹۶۹	۱۹۰۸	۱۹۷۳	۶۴	دموکرات
۳۷- نیکسون	۱۹۶۹-۱۹۷۴	۱۹۱۳			جمهوری
۳۸- جerald فورد	۱۹۷۴-۱۹۷۷	۱۹۱۳			جمهوری
۳۹- کارتر	۱۹۷۷-۱۹۸۱	۱۹۲۴			دموکرات
۴۰- ریگان	۱۹۸۱-۱۹۹۰	۱۹۱۱			جمهوری
۴۱- جرج بوش	۱۹۹۰-۱۹۹۳				جمهوری
۴۲- بیل کلینتون	۱۹۹۳	۱۹۴۶		۴۶	دموکرات

فرمانروایان روسیه از ۱۵۳۳ میلادی

نام	تولد	دوران زمامداری
ایوان مخوف (چهارم)	۱۵۳۰	۱۵۳۳-۱۵۸۵
تئودور اول	۱۵۵۷	۱۵۸۴-۱۵۹۸
بوریس گودونف	۱۵۵۱	۱۵۹۸-۱۶۰۵
تئودور دوم	۱۵۸۹	۱۶۰۵-۱۶۰۵
دیتمیریوس اول		۱۶۰۵-۱۶۰۶
بازیل چهارم شوینسکی		۱۶۰۶-۱۶۱۰
دوران وحشت		۱۶۱۰-۱۶۱۳
میشل رومانف	۱۵۹۶	۱۶۱۳-۱۶۴۵
آلکسیس اول	۱۵۲۹	۱۶۴۵-۱۶۷۶
تئودور سوم	۱۶۵۶	۱۶۷۶-۱۶۸۲
ایوان پنجم	۱۶۶۶	۱۶۸۲-۱۶۸۹
پتر کبیر	۱۶۷۲	۱۶۸۲-۱۷۲۵
کاترین اول	۱۶۸۴	۱۷۲۵-۱۷۲۷
پتر دوم	۱۷۱۵	۱۷۲۷-۱۷۳۰
آنا	۱۶۹۳	۱۷۳۰-۱۷۴۰
ایوان ششم	۱۷۴۰	۱۷۴۰-۱۷۴۱
الیزابت	۱۷۰۹	۱۷۴۱-۱۷۶۲
پتر سوم	۱۷۲۸	۱۷۶۲-۱۷۶۲
کاترین کبیر (دوم)	۱۷۲۹	۱۷۶۲-۱۷۹۶
پل اول	۱۷۵۴	۱۷۹۶-۱۸۰۱
الکساندر اول	۱۷۷۷	۱۸۰۱-۱۸۲۵
نیکلای اول	۱۷۹۶	۱۸۲۵-۱۸۵۵
الکساندر دوم	۱۸۱۸	۱۸۵۵-۱۸۸۱

۱۸۸۱-۱۸۹۴	۱۸۴۵	الکساندر سوم
۱۸۹۴-۱۹۱۷	۱۸۶۸	نیکلای دوم

حکومت نخست وزیران موقت

۱۹۱۷-۱۹۱۷	۱۸۶۱	شاهزاده جورج لوف
۱۹۱۷-۱۹۱۷	۱۸۸۱	الکساندر کرنسکی

رهبران سیاسی انقلابی

۱۹۱۷-۱۹۲۴	۱۸۷۰	لنین
۱۹۲۴-۱۹۳۰	۱۸۸۱	آلکسی رایکف
۱۹۳۰-۱۹۴۱	۱۸۹۰	وایشلاف مولوتف
۱۹۴۱-۱۹۵۳	۱۸۷۹	جوزف استالین
۱۹۵۳-۱۹۵۵	۱۹۰۲	مالنکف
۱۹۵۵-۱۹۵۸	۱۸۹۵	نیکلا بولگانین
۱۹۵۸-۱۹۶۴	۱۸۹۴	نیکیتا خروشچف
۱۹۶۴-۱۹۸۲	۱۹۰۶	لئونید برژنف
۱۹۸۲-۱۹۸۴	۱۹۱۴	یوری آندریف
۱۹۸۴-۱۹۸۵	۱۹۱۲	کنستانتین چرنکو
۱۹۸۵-۱۹۸۹	۱۹۸۹	یلتسین گورباچف

فرمانروايان آلمان و پروس

نام	تولد	فرمانروایی
فردريك اول	۱۶۵۷	۱۷۰۱-۱۷۱۳
فردريك وليم اول	۱۶۸۸	۱۷۱۳-۱۷۴۰
فردريك دوم (كبير)	۱۷۱۲	۱۷۴۰-۱۷۸۶
فردريك وليم دوم	۱۷۴۴	۱۷۸۶-۱۷۹۷
فردريك وليم سوم	۱۷۷۰	۱۷۹۷-۱۸۴۰
فردريك وليم چهارم	۱۷۹۵	۱۸۴۰-۱۸۶۱
وليم اول	۱۷۹۷	۱۸۶۱-۱۸۷۱

امپراتوران آلمان

وليم اول	۱۷۹۷	۱۸۷۱-۱۸۸۸
فردريك سوم	۱۸۳۱	۱۸۸۸-۱۸۸۸
وليم دوم	۱۸۵۹	۱۸۸۸-۱۹۱۸

رهبران رایش

فردريك ابرت	۱۸۷۱	۱۹۱۹-۱۹۲۵
پول ون هيندبورگ	۱۸۴۷	۱۹۲۵-۱۹۳۴
آدولف هیتلر	۱۸۸۹	۱۹۳۴-۱۹۴۵

رؤسای جمهور آلمان غربی

تئودور هس	۱۸۸۴	۱۹۴۹-۱۹۵۹
هنريش لويك	۱۸۹۵	۱۹۵۹-۱۹۶۹
گوستاو هاینمان	۱۸۹۹	۱۹۶۹-۱۹۷۴
والتر شیل	۱۹۱۹	۱۹۷۴-۱۹۷۹

۱۹۷۹-۱۹۸۴	۱۹۱۴	کارل کارستنس
۱۹۸۴	۱۹۲۰	ریشاردول وایزساگر

جمهوری دموکراتیک آلمان شرقی

۱۹۴۹-۱۹۶۰	۱۸۷۶	ویلهلم پیک
۱۹۶۰-۱۹۷۳	۱۸۹۳	والتر اولبریخت
۱۹۷۳-۱۹۷۶	۱۹۱۴	ویلی استوف
۱۹۷۶	۱۹۱۲	اریخ هونکر

اطلاعاتی درباره کشورهای مستقل جهان

نام کشور کیلومتر مربع	مساحت به	پایتخت	نوع حکومت سازمان مالی متحد	تاریخ عضویت در
۱- آذربایجان	۸۶۰/۶۰۰	باکو	جمهوری	۱۹۹۲
۲- آرژانتین	۲/۷۶۶/۸۸۹	بوئنوس آیرس	جمهوری	۱۲۴ اکتبر ۱۹۴۵
۳- آلبانی	۲۸/۷۴۸	تیرانا	جمهوری خلق	۱۴ دسامبر ۱۹۵۵
۴- آلمان فدرال (سابق)	۲۴۸/۵۷۷	بن	جمهوری فدرال	۱۸ سپتامبر ۱۹۷۳
۵- آلمان (سابق)	۱۰۸/۱۷۸	برلن خاوری	جمهوری دموکراتیک	۱۸ سپتامبر ۱۹۷۳
۶- آلمان متحد	۳۵۶/۸۴۴	برلن	جمهوری	۱۹۹۲
۷- آمریکا (ایالات متحده)	۹/۳۶۳/۱۰۰	واشنگتن دی سی	جمهوری فدرال	۱۲۴ اکتبر ۱۹۴۵
۸- آندورا	۴۵۳	آندورا لاولا	پرنس نشین	
۹- آنگولا	۱/۲۴۶/۷۰۰	لوآندا	جمهوری خلق	۱۴ دسامبر ۱۹۷۶
۱۰- آفریقای جنوبی	۱/۱۳۳/۲۱۸	کیپ تان / پرتوریا	جمهوری	۷ نوامبر ۱۹۴۵
۱۱- آفریقای مرکزی	۶۲۲/۹۸۴	بانگی	جمهوری	۲۰ سپتامبر ۱۹۶۰
۱۲- ایران	۱/۶۴۸/۰۰۰	تهران	جمهوری اسلامی	۱۲۴ اکتبر ۱۹۴۵
۱۳- اتریش	۸۳/۸۴۹	وین	جمهوری فدرال	۱۴ دسامبر ۱۹۵۵
۱۴- اتیوپی (حبشه)	۱/۲۲۱/۹۰۰	آدیس آبابا	شورای نظامی کمونیستی	۱۳ نوامبر ۱۹۴۵
۱۵- اردن	۹۷/۷۴۰	عمان	مشروطه سلطنتی	۱۴ دسامبر ۱۹۵۵
۱۶- ارمنستان	۲۹۸/۰۰۰	ایروان	جمهوری	۱۹۹۲
۱۷- ازبکستان	۴۴۹/۶۰۰	تاشکند	جمهوری	۱۹۹۲
۱۸- اسپانیا	۵۰۴/۷۸۲	مادرید	مشروطه سلطنتی	۱۴ دسامبر ۱۹۵۵
۱۹- استرالیا	۷/۶۸۶/۸۴۸	کانبرا	فرماندار کل فدرال *	۱ نوامبر ۱۹۴۵
۲۰- استونی	۴۵/۱۰۰	تالین	جمهوری	۱۹۹۲

*- عضو جامعه کشورهای مشترک المنافع بریتانیا.

۱۹۴۹ه ۱۱	جمهوری	تل آویو	۲۳/۳۰۹	۲۱-اسرائیل (فلسطین اشغالی)
۱۹۹۳	جمهوری	براتیسلوا	۵۰/۰۰۰	۲۲-اسلواک
۱۹۴۶ نوامبر ۱۹	جمهوری	کابل	۶۴۷/۴۹۷	۲۳-افغانستان
۱۹۴۵ دسامبر ۲۱	جمهوری	کوئیتو	۲۸۳/۵۶۱	۲۴-اکوادور
۱۹۶۲ اکتبر ۱۸	جمهوری دموکراتیک خلق	الجزیره	۲/۳۸۱/۷۴۱	۲۵-الجزایر
۱۹۴۵ اکتبر ۲۴	جمهوری	سان سالوادر	۲۱/۰۴۱	۲۶-السالوادر
۱۹۷۱ دسامبر ۹	امیرنشین فدرال	ابوظبی	۸۳/۶۰۰	۲۷-امارات متحده عربی
۱۹۵۰ سپتامبر ۲۸	جمهوری	جاکارتا	۲/۰۴۲/۰۰۵	۲۸-اندونزی
۱۹۴۵ اکتبر ۲۴	مشروطه سلطنتی	لندن	۲۴۴/۰۴۶	۲۹-انگلستان (بریتانیا)
۱۹۴۵ دسامبر ۱۸	جمهوری	مونتویدئو	۱۷۷/۵۰۸	۳۰-اروگوئه
۱۹۹۲	جمهوری	کییف	۶۰۳/۷۰۰	۳۱-اوکراین
۱۹۶۲ اکتبر ۲۵	جمهوری	کامپالا	۲۳۶/۰۳۶	۳۲-اوگاندا
۱۹۵۵ دسامبر ۱۴	جمهوری	رم	۳۰۱/۲۲۵	۳۳-ایتالیا
۱۹۵۵ دسامبر ۱۴	جمهوری	دوبلین	۷۰/۲۸۳	۳۴-ایرلند
۱۹۴۶ دسامبر ۱۹	جمهوری	ریکیاویک	۱۰۳/۰۰۰	۳۵-ایسلند
۱۹۶۶ دسامبر ۹	فرماندارکل	بریج تان	۴۳۱	۳۶-باربادوس
۱۹۷۳ سپتامبر ۱۸	فرماندارکل	ناسائو	۱۳/۹۳۵	۳۷-باهاما
۱۹۷۱ سپتامبر ۲۱	امیرنشین مشروطه	منامه	۶۲۲	۳۸-بحرین
۱۹۴۵ اکتبر ۲۴	جمهوری فدرال	برزیلیا	۸/۵۱۱/۹۶۵	۳۹-برزیل
۱۹۴۸ آوریل ۱۹	جمهوری سوسیالیستی	رانگون	۶۷۶/۵۵۲	۴۰-برمه (اتحادیه)
۱۹۴۵ دسامبر ۲۷	مشروطه سلطنتی	بروکسل	۳۰/۵۱۳	۴۱-بلژیک
۱۹۵۵ دسامبر ۱۴	جمهوری خلق	صوفیه	۱۱۰/۹۱۲	۴۲-بلغارستان
۱۹۴۵ نوامبر ۱۴	جمهوری	لاپاز	۱/۰۹۸/۵۸۱	۴۳-بلیوی
۱۹۷۴ سپتامبر ۱۷	جمهوری خلق	داکا	۱۴۳/۹۹۸	۴۴-بنگلادش
۱۹۶۰ سپتامبر ۲۰	جمهوری خلق	پرتونوو	۱۱۲/۶۲۲	۴۵-بنین
۱۹۷۱ سپتامبر ۲۱	مشروطه سلطنتی	تیمپو	۴۷/۰۰۰	۴۶-بوتان

۴۸- بوتسوانا	۶۰۰/۳۷۲	گابرون	جمهوری	۱۷ اکتبر ۱۹۶۶
۴۹- بوروندی	۲۷/۸۳۴	بوجومبورا	جمهوری	۱۸ سپتامبر ۱۹۶۲
۵۰- بوتهواسوانا	۴۰/۴۳۰	مما باتو	جمهوری	
۵۱- بوسنی و هرزگوین		سارایوو	جمهوری	مارس ۱۹۹۲
۵۲- پاپو آگینه نو	۴۶۱/۶۹۱	پرت مورسی	حکومت پارلمانی	۱۰ اکتبر ۱۹۷۵
۵۳- پاراگوئه	۴۰۶/۷۵۲	آسونسیون	جمهوری	۲۴ اکتبر ۱۹۴۵
۵۴- پاکستان	۸۰۳/۹۴۳	اسلام آباد	جمهوری اسلامی	۳۰ سپتامبر ۱۹۴۷
۵۵- پاناما	۷۷/۰۸۳	پاناماسیتی	جمهوری	۱۳ نوامبر ۱۹۴۵
۵۶- پرتغال	۹۲/۰۸۲	لیسبون	جمهوری	۱۴ دسامبر ۱۹۵۵
۵۷- پرو	۱/۲۸۵/۲۱۶	ایما	جمهوری	۳۱ اکتبر ۱۹۴۵
۵۸- تانزانیا	۹۴۵/۰۸۷	دارالسلام	جمهوری متحده	۱۴ سپتامبر ۱۹۶۱
۵۹- تاجیکستان	۱۴۳/۰۰۰	دوشنبه	جمهوری	۱۹۹۲
۶۰- تایلند	۵۱۴/۰۰۰	بانکوک	مشروطه سلطنتی	۱۶ دسامبر ۱۹۴۶
۶۱- ترانسکی	۴۱/۰۰۰	اماتاتا	جمهوری	
۶۲- ترکمنستان	۴۸۸/۱۰۰	عشق آباد	جمهوری	۱۹۹۲
۶۳- تووالو	۲۶	فنگاغل		
۶۴- تایوان	۳۵/۹۸۱	تایپه	جمهوری چین	
۶۵- ترکیه	۷۸۰/۵۷۶	آنکارا	جمهوری	۲۴ اکتبر ۱۹۴۵
۶۶- ترینیداد و توباگو	۵/۱۳۰	پرت آواسپین	جمهوری	۱۸ سپتامبر ۱۹۶۲
۶۷- توگو	۵۶/۰۰۰	لومه	جمهوری	۲۰ سپتامبر ۱۹۶۰
۶۸- تونس	۱۶۳/۶۱۰	تونس	جمهوری	۱۲ نوامبر ۱۹۵۶
۶۹- تونگا	۶۹۹	نوکو آلوفا	مشروطه سلطنتی	
۷۰- جامائیکا	۱۰/۹۹۱	کینگستون	فرماندار کل	۱۸ سپتامبر ۱۹۶۲
۷۱- جیبوتی	۲۲/۰۰۰	جیبوتی	جمهوری	سپتامبر ۱۹۷۷
۷۲- چاد	۱/۲۸۴/۰۰۰	انجامنا	جمهوری	۲۰ سپتامبر ۱۹۶۰
۷۳- چک		پراگ	جمهوری	۱۹۹۳

۱۲۴ اکتبر ۱۹۴۵	جمهوری سوسیالیستی	پراگ	۱۲۷/۸۶۹	۷۴. چکسلواکی (سابق)
۱۲۴ اکتبر ۱۹۴۵	جمهوری خلق	پکن	۹/۵۶۰/۹۵۱	۷۵. چین
۱۲۴ اکتبر ۱۹۴۵	مشروطه سلطنتی	کپنهاگ	۴۳/۰۶۹	۷۶. دانمارک
۱۲۴ اکتبر ۱۹۴۵	جمهوری	سانتودومینگو	۴۸/۷۳۴	۷۷. دومینیکن
۱۸ دسامبر ۱۹۷۸	فرماندار کل	روزنو	۷۵۱	۷۸. دومینیکو
۱۸ سپتامبر ۱۹۶۲	جمهوری	کیگالی	۲۶/۳۳۸	۷۹. رواندا
۱۹۹۲	جمهوری	مینسک	۲۰۷/۶۰۰	۸۰. روسیه سفید
۱۹۹۲	جمهوری	مسکو	۱۷/۰۷۵/۰۰۰	۸۱. روسیه فدراتیو
۱۴ دسامبر ۱۹۵۵	جمهوری سوسیالیستی	بوخارست	۲۳۷/۵۰۰	۸۲. رومانی
	جمهوری	سالیسبوری	۳۹۰/۵۸۰	۸۳. زیمبابوه
۱۱ دسامبر ۱۹۶۴	جمهوری	لوزاکا	۷۵۲/۶۱۴	۸۴. زامبیا
۲۰ سپتامبر ۱۹۶۰	جمهوری	کینشازا	۲/۳۴۵/۴۰۹	۸۵. زئیر
۱۲۴ اکتبر ۱۹۴۵	فرماندار کل	ولینگتون	۲۶۹/۰۵۶	۸۶. زلاندنو
۱۸ دسامبر ۱۹۵۶	مشروطه سلطنتی	توکیو	۳۷۷/۶۴۴	۸۷. ژاپن
۱۶ سپتامبر ۱۹۷۵	جمهوری دموکراتیک	سانتومه	۹۶۴	۸۸. سانتومه و پرنسپ
۲۰ سپتامبر ۱۹۶۰	جمهوری	آیجان	۳۲۲/۴۶۳	۸۹. ساحل عاج
۱۵ دسامبر ۱۹۷۶	مشروطه سلطنتی	آپیا	۲/۸۴۲	۹۰. ساموآ باختری
	جمهوری	سان مارینو	۶۱	۹۱. سان مارینو
۱۴ دسامبر ۱۹۵۵	جمهوری	کلمبو	۶۵/۶۱۰	۹۲. سری لانکا
۲۱ سپتامبر ۱۹۶۵	جمهوری	سنگاپور	۵۸۱	۹۳. سنگاپور
۲۸ سپتامبر ۱۹۶۰	جمهوری	داکار	۱۹۶/۱۹۲	۹۴. سنگال
۲۴ سپتامبر ۱۹۶۸	مشروطه سلطنتی	آمبابان	۱۷/۳۶۳	۹۵. سوازیلند
۱۹ نوامبر ۱۹۴۶	مشروطه سلطنتی	استکهلم	۴۴۹/۹۶۴	۹۶. سوئد
۱۲ نوامبر ۱۹۵۶	جمهوری دموکراتیک	خارطوم	۲/۵۰۵/۸۱۳	۹۷. سودان
۴ دسامبر ۱۹۷۵	جمهوری	پاراماریبو	۱۶۳/۲۶۵	۹۸. سورینام
۱۲۴ اکتبر ۱۹۴۵	جمهوری	دمشق	۱۸۵/۱۸۰	۹۹. سوریه

۱۰۰- سومالی	۶۳۷/۶۵۷	موگاديشو	جمهوری دموکراتیک	۲۰ سپتامبر ۱۹۶۰
۱۰۱- سوئیس	۴۱/۲۸۸	برن	جمهوری فدرال	
۱۰۲- سیچل	۴۰۴	ویکتوریا	جمهوری	۲۱ سپتامبر ۱۹۷۶
۱۰۳- سیرالئون	۷۱/۷۴۰	فریتان	جمهوری	۲۷ سپتامبر ۱۹۶۱
۱۰۴- سنت لوسیا	۶۱۶	کاستریس	فرماندار کل	۱۸ سپتامبر ۱۹۷۹
۱۰۵- سنت وینسان	۳۸۸	کینگستون	فرماندار کل	۱۶ سپتامبر ۱۹۸۰
۱۰۶- سلیمان (جزایر)	۲۸/۴۴۶	هونیارا	فرماندار کل	۱۹ سپتامبر ۱۹۷۸
۱۰۷- شوروری (سابق)	۲۲/۴۰۲/۲۰۰	مسکو	جمهوری سوسیالیستی	۱۲۴ اکتبر ۱۹۴۵
۱۰۸- شیلی	۷۵۶/۹۴۵	سانتیاگو	جمهوری	۱۲۴ اکتبر ۱۹۴۵
۱۰۹- صحرای غربی	۲۶۶/۰۰۰	العیون	جمهوری دموکراتیک	۱۹۷۹
۱۱۰- صربستان	۸۸/۳۴۰	بلغراد	جمهوری	۱۹۹۳
۱۱۱- عراق	۴۳۴/۹۲۴	بغداد	جمهوری	۲۱ دسامبر ۱۹۴۵
۱۱۲- عربستان سعودی	۲/۱۴۹/۶۹۰	ریاض	سلطنتی	۱۲۴ اکتبر ۱۹۴۵
۱۱۳- عمان	۲۱۲/۴۵۷	مسقط	سلطنتی	۱۷ اکتبر ۱۹۷۱
۱۱۴- غنا	۲۳۸/۵۳۷	آکرا	جمهوری	۸ مارس ۱۹۵۷
۱۱۵- فاکلند	۱۲/۱۷۳	استانلی	فرمانداری (انگلستان)	۱۹۸۲
۱۱۶- فرانسه	۵۴۷/۰۲۶	پاریس	جمهوری	۱۲۴ اکتبر ۱۹۴۵
۱۱۷- فنلاند	۳۳۷/۰۰۹	هلسینکی	جمهوری	۱۴ دسامبر ۱۹۵۵
۱۱۸- فیجی	۱۸/۲۷۴	سوا	فرماندار کل	۱۳ اکتبر ۱۹۷۰
۱۱۹- فیلیپین	۳۰۰/۰۰۰	مانیل کزان سیتی	جمهوری	۱۲۴ اکتبر ۱۹۴۵
۱۲۰- قبرس	۹/۲۵۱	نیکوزیا	جمهوری	۲۰ سپتامبر ۱۹۶۰
۱۲۱- قرقیزستان	۱۹۸/۵۰۰	فرزنز	جمهوری	۱۹۹۲
۱۲۲- قزاقستان	۲/۷۱۷/۳۰۰	آلماتا	جمهوری	۱۹۹۲
۱۲۳- قطر	۱۱/۰۰۰	دوحه	امیرنشین مشروطه	۲۱ سپتامبر ۱۹۷۱
۱۲۴- کاپ ورد (دماغه سبز)	۴/۰۳۳	پرایا	جمهوری	۱۶ سپتامبر ۱۹۷۵
۱۲۵- کامبوج	۱۸۱/۰۳۵	پنوم پن	جمهوری دموکراتیک	۱۴ دسامبر ۱۹۵۵

۱۲۶- کامرون	۴۷۵/۴۴۲	یائونده	جمهوری فدرال	۲۰ سپتامبر ۱۹۶۰
۱۲۷- کانادا	۹/۹۷۶/۱۳۹	اتاوا	فرماندار کل فدرال	۹ نوامبر ۱۹۴۵
۱۲۸- کرواسی	۵۶/۵۳۸	زاگرب	جمهوری	۱۹۹۳
۱۲۹- کره (جمهوری)	۹۸/۴۸۴	سنول	جمهوری	
۱۳۰- کره (دموکراتیک)	۱۲۰/۵۳۸	پیونگ یانگ	جمهوری دموکراتیک	
۱۳۱- کرباتی	۸۶۰	تاراوا	جمهوری دموکراتیک	
۱۳۲- کلمبیا	۱/۱۳۸/۹۱۴	بوگوتا	جمهوری	۵ نوامبر ۱۹۴۵
۱۳۳- کنگو	۳۴۲/۰۰۰	برازاویل	جمهوری خلق	۲۰ سپتامبر ۱۹۶۰
۱۳۴- کنیا	۵۸۲/۶۴۶	نایروبی	جمهوری	۱۶ دسامبر ۱۹۶۳
۱۳۵- کوبا	۱۱۴/۵۲۴	هاوانا	جمهوری سوسیالیستی	۱۲۴ اکتبر ۱۹۴۵
۱۳۶- کوستاریکا	۵۰/۷۰۰	سان خوزه	جمهوری	۲ نوامبر ۱۹۴۵
۱۳۷- کومورو	۱/۷۹۷	مورونی	جمهوری اسلامی فدرال	۱۲ نوامبر ۱۹۷۵
۱۳۸- کویت	۱۷/۸۱۷	کویت	امیرنشین مشروطه	۱۴ مه ۱۹۶۳
۱۳۹- گابن	۲۶۷/۶۶۷	لیبرویل	جمهوری	۲۰ سپتامبر ۱۹۶۰
۱۴۰- گامبیا	۱۱/۲۹۵	بانجول	جمهوری	۲۱ سپتامبر ۱۹۶۵
۱۴۱- گرجستان	۶۹/۷۰۰	تفلیس	جمهوری	۱۹۹۲
۱۴۲- گرانادا	۳۴۴	سنت جورج	فرماندار کل	۱۷ سپتامبر ۱۹۷۴
۱۴۳- گواتمالا	۱۰۸/۸۸۹	گواتمالاسیتی	جمهوری	۲۱ نوامبر ۱۹۴۵
۱۴۴- گویان	۲۱۴/۹۶۹	جورج تان	جمهوری	۲۰ سپتامبر ۱۹۶۶
۱۴۵- گینه	۲۴۵/۹۵۷	کوناکری	جمهوری	۱۲ دسامبر ۱۹۵۸
۱۴۶- گینه استوایی	۲۸/۰۵۱	مالابو	جمهوری	۱۲ نوامبر ۱۹۶۸
۱۴۷- گینه بیسائو	۳۶/۱۲۵	بیسائو	جمهوری	۱۷ سپتامبر ۱۹۷۴
۱۴۸- لائوس	۲۳۶/۸۰۰	وین تیان	جمهوری دموکراتیک	۱۴ دسامبر ۱۹۵۵
۱۴۹- لبنان	۱۰/۴۰۰	بیروت	جمهوری	۱۲۴ اکتبر ۱۹۴۵
۱۵۰- لتونی	۶۳/۷۰۰	ریگا	جمهوری	۱۹۹۲
۱۵۱- لسوتو	۳۰/۳۵۵	ماسرو	مشروطه سلطنتی	۱۷ اکتبر ۱۹۶۶

۱۵۲- لوکزامبورگ	۲/۵۸۶	لوکزامبورگ	دوک نشین مشروطه	۱۲۴ اکتبر ۱۹۴۵
۱۵۳- لهستان	۳۱۲/۶۷۷	ورشو	جمهوری خلق	۱۲۴ اکتبر ۱۹۴۵
۱۵۴- لیبیا	۱۱۱/۳۶۹	منوریا	جمهوری	۲ نوامبر ۱۹۴۵
۱۵۵- لیبی	۱/۷۵۹/۵۴۰	تریپولی	جمهوری سوسیالیستی	۱۴ دسامبر ۱۹۵۵
۱۵۶- لیختن اشتاین	۱۵۷	وادوز	دوک نشین مشروطه	
۱۵۷- ماداگاسکار مالاگاسی	۵۸۷/۰۴۱	تاناناریو	جمهوری	۲۰ سپتامبر ۱۹۶۰
۱۵۸- مالدی	۱۱۸/۴۸۴	لی لونگوه	جمهوری	۱ دسامبر ۱۹۶۴
۱۵۹- مالت	۳۱۶	والتا	جمهوری	۱ دسامبر ۱۹۶۴
۱۶۰- مالدیو	۲۹۸	ماله	جمهوری	۲۱ سپتامبر ۱۹۶۵
۱۶۱- مالزی	۳۲۹/۷۴۹	کوالالامپور	مشروطه سلطنتی	۱۷ سپتامبر ۱۹۵۷
۱۶۲- مالی	۱/۲۴۰/۰۰۰	باماگو	جمهوری	۲۸ سپتامبر ۱۹۶۰
۱۶۳- مجارستان	۹۳/۰۳۰	بوداپست	جمهوری خلق	۱۴ دسامبر ۱۹۵۵
۱۶۴- مصر	۱/۰۰۰/۰۰۰	قاهره	جمهوری عربی	۱۲۴ اکتبر ۱۹۴۵
۱۶۵- مغرب	۷۱۲/۵۵۰	رباط	مشروطه سلطنتی	۱۲ نوامبر ۱۹۵۶
۱۶۷- مفلستان	۱/۵۶۵/۰۰۰	اولاباتور	جمهوری خلق	۱۲۷ اکتبر ۱۹۶۱
۱۶۸- مقدونیه	۲۵/۷۱۳	اسکپی	جمهوری	۱۹۹۳
۱۶۹- مکزیک	۱/۹۷۲/۵۴۷	مکزیکوسیتی	جمهوری فدرال	۷ نوامبر ۱۹۴۵
۱۷۰- موریتانی	۱/۰۳۰/۷۰۰	نواک چوت	جمهوری اسلامی	۱۲۷ اکتبر ۱۹۶۱
۱۷۱- موریس	۲/۰۴۵	پرت لوئی	فرماندارکل	۲۴ آوریل ۱۹۶۸
۱۷۲- موزامبیک	۷۸۳/۰۳۰	ماپوتو	جمهوری	۱۶ سپتامبر ۱۹۷۵
۱۷۳- موناکو	۱۴۹	موناکو	مشروطه سلطنتی	
۱۷۴- مونتنگرو	۱۳/۸۱۲	تیتوگراد	جمهوری	۱۹۹۳
۱۷۵- نامیبیا	۸۲۴/۲۹۲	ویندهوک	جمهوری	۱۹۹۰
۱۷۶- نائورو	۲۱	یاری	جمهوری	
۱۷۷- نپال	۱۴۰/۷۹۷	کاتماندو	مشروطه سلطنتی	۱۴ دسامبر ۱۹۵۵
۱۷۸- نروژ	۳۲۴/۲۱۹	اسلو	مشروطه سلطنتی	۲۷ نوامبر ۱۹۴۵

۱۷۹- نیجر	۱/۲۶۷/۰۰۰	نیامی	جمهوری	۲۰ سپتامبر ۱۹۶۰
۱۸۰- نیجریه	۹۲۳/۷۶۸	لاگوس	جمهوری فدرال	۱۷ اکتبر ۱۹۶۰
۱۸۱- نیکاراگوا	۱۳۰/۰۰۰	ماناگوا	جمهوری	۱۲۴ اکتبر ۱۹۴۵
۱۸۲- واتیکان	۰/۴۴	واتیکان	حکومت پاپ	
۱۸۳- وانواتو	۱۴/۷۶۳	ویلافته	جمهوری دموکراتیک	
۱۸۴- ولتای علیا	۲۷۴/۲۰۰	اواکادوگو	جمهوری	۲۰ سپتامبر ۱۹۶۰
۱۸۵- ونزوئلا	۹۱۲/۰۵۰	کاراکاس	جمهوری	۱۵ نوامبر ۱۹۴۵
۱۸۶- وندا	۱۶/۳۹۰	توهویاندو	جمهوری	
۱۸۷- ویتنام	۳۳۲/۵۶۱	هانوی	جمهوری سوسیالیستی	۲ سپتامبر ۱۹۷۷
۱۸۸- هائیتی	۲۷/۷۵۰	پرت اوپرنس	جمهوری	۱۲۴ اکتبر ۱۹۴۵
۱۸۹- هلند	۴۰/۸۴۴	آمستردام	مشروطه سلطنتی	۱۰ دسامبر ۱۹۴۵
۱۹۰- هند	۳/۲۸۷/۵۹۰	دهلی نو	جمهوری متعده	۳۰ اکتبر ۱۹۴۵
۱۹۱- هندوراس	۱۱۲/۰۸۸	تگوسیگالپا	جمهوری	۱۷ دسامبر ۱۹۴۵
۱۹۲- یمن شمالی	۱۹۵/۰۰۰	صنعا	جمهوری عرب	۳۰ سپتامبر ۱۹۴۷
۱۹۳- یمن جنوبی	۳۳۲/۹۶۸	عدن مدینه الشعب	جمهوری دموکراتیک خلق	۱۴ دسامبر ۱۹۶۷
۱۹۴- یوگسلاوی (سابق)	۲۵۵/۸۰۴	بلغراد	جمهوری فدراتیو	۱۲۴ اکتبر ۱۹۴۵
۱۹۵- یونان	۱۳۱/۹۴۴	آتن	جمهوری	۱۲۵ اکتبر ۱۹۴۵

اسامی تنگه های آبی (بغازهای) مهم جهان

شماره	نام تنگه	موقعیت خشکی	موقعیت دریایی
۱	اسکالاراک	بین اروپا - دانمارک	دریای بالتیک راه دریای شمال متصل می کند
۲	باب المندب	بین یمن و جیبوتی	دریای سرخ را به اقیانوس هند (خلیج عدن) متصل می کند
۳	برینگ	بین آمریکای شمالی - آسیا (سیبری)	اقیانوس منجمد شمالی را به اقیانوس کبیر متصل می کند
۴	بسلر	بین ترکیه آسیا ترکیه اروپا	دریای سیاه راه دریای مرمره متصل می کند
۵	پاندوکاله (مانش)	بین فرانسه - انگلستان	دریای شمال را به اقیانوس اطلس متصل می کند
۶	جبل الطارق	بین اروپا - آفریقا	اقیانوس اطلس راه دریای مدیترانه متصل می کند
۷	دردانل	بین ترکیه آسیا ترکیه اروپا	دریای مرمره راه دریای اژه (مدیترانه) متصل می کند
۸	فلوریدا	بین شبه جزیره فلوریدا و کوبا	خلیج مکزیک را به اقیانوس اطلس متصل می کند
۹	ماژلان	بین آمریکای جنوبی - و تیرادل فولگو (سرزمین آتش)	اقیانوس اطلس را به اقیانوس کبیر متصل می کند
۱۰	مالاکا	بین شبه جزیره مالاکا - جزیره سوماترا	اقیانوس کبیر (دریای جنوبی چین) راه اقیانوس هند (دریای آندامان) متصل می کند
۱۱	موزامبیک	بین آفریقا - جزیره ماداگاسکار	اقیانوس هند را از شمال به جنوب و بالعکس متصل می کند
۱۲	هرمز	بین ایران و عمان	خلیج فارس را به دریای عمان متصل می کند
۱۳	اوترانتو	بین شبه جزیره بالکان و شبه جزیره ایتالیا	دریای آدریاتیک راه دریای ایونی (یونان) متصل می کند
۱۴	پاس	بین استرالیا و جزیره تاسمانی	اقیانوس کبیر (دریای تاسمانی) راه اقیانوس هند متصل می کند
۱۵	تایوان	بین جزیره فرمز - چین	دریای شرقی چین راه دریای جنوبی چین متصل می کند
۱۶	دانمارک	بین جزیره گرینلند - جزیره ایسلند	اقیانوس اطلس دریای گرینلند راه اقیانوس منجمد شمالی متصل می کند
۱۷	دریک	بین آمریکای جنوبی - اراضی قطب جنوب	اقیانوس اطلس را به اقیانوس کبیر متصل می کند
۱۸	کوک	بین جزیره شمالی - جزیره جنوبی (لانگکو)	اقیانوس کبیر راه دریای تاسمانی متصل می کند
۱۹	مسین	بین شبه جزیره ایتالیا و جزیره سیسیل	دریای تیرنی را به دریای ایونی متصل می کند
۲۰	هودسن	بین جزیره بالن - ایالت کیپ (کانادا)	خلیج هودسن را به اقیانوس اطلس متصل می کند

نمایه کشورها

آذربایجان: ۴۷، ۶۵، ۷۵، ۷۹، ۱۰۲، ۱۰۴، ۱۰۶، ۱۰۸، ۱۱۱، ۱۱۳، ۱۱۶، ۱۱۸، ۱۱۹، ۲۲۰

آرژانتین: ۱۶۰، ۱۶۲، ۱۸۵، ۱۸۹، ۲۳۵، ۲۵۴، ۲۶۹، ۲۷۰، ۲۷۸

آلبانی: ۱۹۳، ۱۹۵، ۲۱۴، ۲۱۸، ۲۳۸، ۲۴۹، ۲۶۰، ۲۶۹، ۲۷۳

آلمان فدرال: ۲۰۹، ۲۲۸، ۲۵۲، ۲۵۵

آلمان: ۴۹، ۵۰، ۶۰، ۶۳، ۷۳، ۷۹، ۸۱، ۸۹، ۹۴، ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۱۴، ۱۱۹، ۱۱۷،

۱۲۲، ۱۲۳، ۱۲۴، ۱۲۶، ۱۲۹، ۱۳۶، ۱۳۹، ۱۴۲، ۱۴۳، ۱۴۶، ۱۵۰، ۱۵۶، ۱۶۲، ۱۶۷، ۱۶۹،

۱۷۲، ۱۷۴، ۱۷۵، ۱۷۷، ۱۷۸، ۱۷۹، ۱۸۱، ۱۸۲، ۱۸۳، ۱۸۴، ۱۸۵، ۱۸۷، ۱۸۸، ۱۹۰، ۱۹۱،

۱۹۸، ۱۹۹، ۲۰۰، ۲۰۵، ۲۰۶، ۲۰۷، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۱، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۱۴، ۲۱۵، ۲۱۶، ۲۱۸،

۲۱۹، ۲۲۱، ۲۲۲، ۲۲۳، ۲۲۸

آلمان متحد: ۲۸۴

آمریکا: ۲۰، ۱۳۰، ۱۴۵، ۱۴۸، ۱۵۲، ۱۵۳، ۱۵۶، ۱۵۷، ۱۵۸، ۱۶۰، ۱۶۱، ۱۶۲، ۱۶۴،

۱۶۹، ۱۷۰، ۱۷۱، ۱۷۲، ۱۷۳، ۱۷۴، ۱۷۷، ۱۷۹، ۱۸۰، ۱۸۲، ۱۸۳، ۱۸۴، ۱۸۶، ۱۸۷، ۱۸۹،

۱۹۳، ۱۹۴، ۱۹۵، ۱۹۶، ۱۹۸، ۱۹۹، ۲۰۳، ۲۰۴، ۲۰۵، ۲۰۷، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۶، ۲۱۸، ۲۱۹،

۲۲۰، ۲۲۱، ۲۲۳، ۲۲۶، ۲۲۷، ۲۲۹، ۲۳۰، ۲۳۳، ۲۳۵، ۲۳۶، ۲۳۷، ۲۳۸، ۲۳۹، ۲۴۲، ۲۴۴،

۲۴۵، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۵۴، ۲۵۵، ۲۵۶، ۲۶۰، ۲۶۱، ۲۶۵، ۲۶۶، ۲۶۸، ۲۶۹، ۲۷۰، ۲۷۱،

۲۷۳، ۲۷۵، ۲۷۶، ۲۷۷، ۲۹۱

آنگولا: ۲۱۶، ۲۳۹، ۲۴۴، ۲۵۷، ۲۵۸، ۲۶۴، ۲۶۵، ۲۶۶، ۲۷۲، ۲۷۷

آفریقای جنوبی: ۱۸۴، ۱۸۸، ۱۸۹، ۲۵۷، ۲۵۸

اتریش: ۸۵، ۱۰۳، ۱۱۵، ۱۴۱، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۴۸، ۱۴۹، ۱۵۳، ۱۵۴، ۱۵۵، ۱۵۶، ۱۵۸، ۱۶۰،

۱۶۱، ۱۶۴، ۱۶۶، ۱۶۸، ۱۷۰، ۱۷۱، ۱۷۲، ۱۷۴، ۱۷۵، ۱۷۶، ۱۷۷، ۱۷۸، ۱۷۹، ۱۸۰، ۱۹۳،

۲۰۱، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۳۲، ۲۷۳، ۲۷۴

اتیوپی (حبشه): ۱۲۵، ۱۷۳، ۱۷۸، ۱۸۴، ۱۸۵، ۱۸۸، ۲۰۶، ۲۱۱، ۲۱۳، ۲۱۵، ۲۲۸، ۲۳۱،

۲۳۹، ۲۵۹، ۲۶۷، ۲۷۰، ۲۷۴، ۲۸۳، ۲۸۴، ۲۸۷، ۳۰۵

اردن: ۲۱۲، ۲۲۱، ۲۲۴، ۲۲۸، ۲۴۷، ۲۵۱، ۲۵۲، ۲۶۷، ۲۶۸، ۲۸۰، ۲۸۸، ۳۰۶

اريتره: ۲۲۸

ارمنستان: ۵۱، ۵۳، ۵۴، ۶۰، ۶۲، ۶۵، ۲۸۴

ازبکستان: ۲۸۴

اسپانيا: ۳۲، ۳۶، ۳۷، ۴۱، ۴۲، ۴۳، ۴۴، ۴۶، ۴۷، ۴۹، ۵۰، ۵۲، ۵۴، ۵۶، ۵۸، ۵۹، ۶۰، ۶۱، ۶۲، ۶۳، ۶۴، ۶۵، ۶۶، ۶۷، ۶۹، ۷۰، ۷۲، ۷۹، ۸۲، ۸۳، ۸۴، ۸۹، ۹۲، ۹۳، ۹۴، ۹۵، ۹۶، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۴، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۸، ۱۰۹، ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۱۲، ۱۱۴، ۱۱۵، ۱۱۶، ۱۱۷، ۱۱۸، ۱۱۹، ۱۲۰، ۱۲۱، ۱۲۵، ۱۲۷، ۱۲۹، ۱۳۰، ۱۳۱، ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۳، ۱۴۴، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۴۷، ۱۴۹، ۱۵۰، ۱۵۲، ۱۵۹، ۱۶۰، ۱۶۲، ۱۶۳، ۱۶۴، ۱۶۵، ۱۶۷، ۱۶۸، ۱۷۳، ۱۷۶، ۱۷۷، ۱۷۸، ۱۸۳، ۱۸۷، ۱۸۸، ۱۹۰، ۱۹۶، ۲۰۴، ۲۰۵، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۱، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۱۹، ۲۳۵، ۲۳۷

استراليا: ۱۶۷، ۱۷۲، ۱۸۹، ۲۱۸، ۲۲۷، ۲۷۷، ۲۸۲

استوني: ۲۱۲، ۲۱۵، ۲۸۳

اسرائيل (فلسطين اشغالي): ۱۱، ۱۲، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۲۷، ۲۹، ۴۸، ۸۸، ۹۰، ۹۱، ۱۹۴، ۲۰۱، ۲۲۲، ۲۲۴، ۲۲۷، ۲۳۲، ۲۴۴، ۲۴۵، ۲۴۶، ۲۴۹، ۲۵۱، ۲۵۳، ۲۵۸، ۲۵۶، ۲۵۹، ۲۶۰، ۲۶۲، ۲۶۳، ۲۶۸، ۲۶۹، ۲۷۲، ۲۷۳، ۲۷۴، ۲۷۶، ۲۷۷، ۲۸۶، ۲۸۸، ۲۸۹، ۲۹۰، ۲۹۵

اسلواك: ۲۱۳، ۲۱۴، ۲۸۶

افغانستان: ۵۳، ۵۵، ۵۶، ۶۱، ۶۲، ۶۴، ۶۹، ۷۰، ۷۳، ۷۴، ۸۰، ۸۱، ۸۲، ۱۴۷، ۱۵۱، ۱۵۶، ۱۵۷، ۱۵۸، ۱۶۰، ۱۶۳، ۱۶۸، ۱۶۹، ۱۷۶، ۱۷۹، ۱۸۱، ۱۸۹، ۱۹۱، ۱۹۲، ۲۰۰، ۲۰۱، ۲۰۸، ۲۱۰، ۲۱۱، ۲۵۴، ۲۵۵، ۲۷۵، ۲۷۷، ۲۷۹، ۲۸۶، ۲۸۷، ۲۹۰، ۳۰۴، ۳۰۵، ۳۰۶

اكوادور: ۱۶۱، ۱۶۳

الجزاير: ۴۲، ۴۳، ۴۴، ۴۵، ۴۶، ۴۷، ۴۸، ۵۷، ۵۹، ۶۳، ۶۴، ۶۷، ۶۸، ۷۰، ۸۳، ۸۶، ۸۹، ۹۱، ۹۳، ۹۴، ۹۷، ۹۹، ۱۰۱، ۱۰۴، ۱۱۰، ۱۱۷، ۱۱۹، ۱۲۴، ۱۷۸، ۱۷۱، ۲۱۲، ۲۳۰، ۲۴۰، ۲۴۳، ۲۴۴، ۲۵۱، ۲۵۵، ۲۵۶، ۲۶۲، ۲۶۸، ۲۷۵، ۲۷۷، ۲۸۴، ۲۸۵، ۲۸۷، ۲۸۸، ۲۸۹، ۳۰۴، ۳۰۶

السالوادور: ۲۴۷، ۲۷۸

امارات متحده عربي: ۱۶۳، ۲۵۲، ۲۸۴

اندونزي: ۱۳۳، ۲۱۹، ۲۲۵، ۲۲۶، ۲۴۱، ۲۴۳، ۲۹۲

انگلستان (بریتانیا): ۱۳، ۲۷، ۲۸، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۴۲، ۴۴، ۴۶، ۴۸، ۵۴، ۵۷، ۵۸، ۶۵، ۶۷، ۷۵، ۷۸، ۸۱، ۸۸، ۹۱، ۱۰۲، ۱۱۶، ۱۱۷، ۱۲۶، ۱۲۷، ۱۲۸، ۱۳۲، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۳۹، ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۲، ۱۴۳، ۱۴۶، ۱۴۷، ۱۴۸، ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۵۳، ۱۵۴، ۱۵۸، ۱۶۱، ۱۶۳، ۱۶۵، ۱۶۶، ۱۶۷، ۱۶۸، ۱۶۹، ۱۷۰، ۱۷۲، ۱۷۳، ۱۷۴، ۱۷۵، ۱۷۶، ۱۸۰، ۱۸۳، ۱۸۴، ۱۸۷، ۱۸۹، ۱۹۰، ۱۹۷، ۱۹۸، ۱۹۹، ۲۰۳، ۲۰۴، ۲۰۵، ۲۰۹، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۱۴، ۲۱۵، ۲۱۶، ۲۱۸، ۲۲۰، ۲۲۴، ۲۲۵، ۲۳۰، ۲۶۳، ۲۶۹، ۲۷۰، ۲۸۱، ۲۸۲، ۲۸۵، ۲۹۵، ۲۹۶، ۳۰۱، ۳۰۴.

اروگوئه: ۱۶۶، ۲۴۵، ۲۵۴، ۲۸۰

اوکراین: ۲۰۲، ۲۱۸، ۲۸۴

اوگاندا: ۲۴۱، ۲۴۳، ۲۶۵، ۲۶۷، ۲۷۳، ۲۸۴، ۲۹۱، ۳۰۶

ایتالیا: ۱۱، ۱۵، ۲۷، ۳۰، ۳۳، ۳۵، ۵۲، ۵۳، ۵۴، ۵۶، ۵۹، ۶۰، ۶۵، ۶۶، ۶۷، ۷۴، ۷۸، ۷۹، ۸۶، ۸۷، ۹۲، ۹۴، ۱۰۲، ۱۱۲، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۹، ۱۲۳، ۱۲۷، ۱۲۸، ۱۳۶، ۱۴۳، ۱۵۶، ۱۵۸، ۱۶۶، ۱۶۷، ۱۷۵، ۱۷۷، ۱۸۰، ۱۸۱، ۱۸۲، ۱۸۳، ۱۸۴، ۱۸۷، ۱۸۸، ۱۸۹، ۱۹۰، ۱۹۴، ۱۹۷، ۱۹۸، ۲۰۳، ۲۰۵، ۲۰۶، ۲۰۸، ۲۱۰، ۲۱۱، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۱۴، ۲۱۵، ۲۱۶، ۲۲۱، ۲۳۲، ۲۳۷، ۲۳۸، ۲۷۰، ۲۷۳، ۲۸۲، ۲۸۵، ۳۰۰، ۳۵۲

ایران: ۱۱، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۳۱، ۳۴، ۳۵، ۴۴، ۴۷، ۵۰، ۵۱، ۵۲، ۵۳، ۵۵، ۵۶، ۶۴، ۶۷، ۶۹، ۸۷، ۹۴، ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۱۶، ۱۳۲، ۱۳۴، ۱۴۶، ۱۴۸، ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۵۳، ۱۵۴، ۱۵۸، ۱۶۲، ۱۶۳، ۱۶۴، ۱۶۵، ۱۶۶، ۱۶۷، ۱۷۰، ۱۷۳، ۱۷۴، ۱۸۴، ۱۸۵، ۱۹۱، ۱۹۲، ۱۹۳، ۱۹۴، ۱۹۸، ۲۰۰، ۲۰۲، ۲۰۳، ۲۰۴، ۲۰۶، ۲۱۲، ۲۲۹، ۲۳۰، ۲۳۸، ۲۵۱، ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۶۰، ۲۶۲، ۲۶۳، ۲۶۴، ۲۶۵، ۲۶۶، ۲۶۸، ۲۶۹، ۲۷۱، ۲۷۳، ۲۷۴، ۲۷۵، ۲۷۶، ۲۷۷، ۲۸۰، ۲۸۱، ۲۸۶، ۲۸۷، ۲۹۱

ایرلند: ۵۱، ۷۵، ۱۳۳، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۵۷، ۱۷۱، ۱۹۹، ۲۰۰، ۲۰۳

۲۰۴، ۲۳۲، ۲۴۹، ۲۵۴، ۲۵۹، ۲۶۷، ۲۶۹، ۲۷۲، ۲۹۹

ایسلند: ۴۶، ۸۸، ۲۱۴، ۲۱۶، ۲۲۱، ۲۵۴، ۲۵۹، ۲۷۴

باهاما: ۲۵۴

بحرین: ۴۷، ۴۸، ۱۳۲، ۲۱۷، ۲۵۱، ۲۵۴، ۳۰۰

برزیل: ۱۲۰، ۱۶۴، ۱۷۶، ۱۸۲، ۱۸۴

- برمه: ۹۱، ۹۲، ۱۵۰، ۱۶۵، ۱۶۶، ۲۱۸، ۲۲۴، ۲۴۱، ۲۷۵، ۲۷۷، ۲۷۸، ۲۸۶
- بلژیک: ۲۸، ۱۳۲، ۱۳۹، ۱۵۶، ۱۶۲، ۱۶۶، ۱۶۷، ۱۶۹، ۱۷۰، ۱۷۶، ۱۸۳، ۱۸۶، ۱۹۲، ۱۹۴
- ۱۹۵، ۲۰۵، ۲۰۸، ۲۱۱، ۲۱۲، ۲۱۴، ۲۲۲، ۲۳۶، ۲۵۳، ۲۶۱، ۲۶۲
- بلغارستان: ۳۱، ۴۳، ۵۳، ۵۸، ۱۰۴، ۱۷۷، ۱۸۰، ۱۹۵، ۱۹۶، ۲۱۸، ۲۸۰، ۲۸۱، ۲۸۵
- بلیوی: ۱۶۰، ۱۶۱، ۱۸۰، ۱۸۲، ۲۲۰، ۲۳۵، ۲۴۷، ۲۶۵، ۲۷۹
- بنگلادش: ۲۰۸، ۲۵۲، ۲۵۵، ۲۶۱، ۲۶۹، ۲۸۹، ۲۹۲
- بوتان: ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۵۵
- بوتسوانا: ۲۷۷، ۲۸۳
- پاکستان: ۱۹۳، ۱۹۴، ۲۲۲، ۲۲۳، ۲۲۵، ۲۳۰، ۲۴۴، ۲۵۲، ۲۵۹، ۲۶۹، ۲۷۰، ۲۷۷، ۲۸۱
- ۲۸۷، ۲۸۸، ۲۹۱، ۲۹۲، ۳۰۳، ۳۰۶
- پاناما: ۱۲۰، ۱۲۱، ۱۶۱، ۱۶۳، ۱۶۴، ۱۸۴، ۱۹۰، ۱۹۷، ۲۰۸، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۶۹، ۲۷۶، ۲۷۸
- ۲۸۸، ۲۸۲، ۲۸
- پرتغال: ۷۲، ۷۳، ۹۲، ۱۰۳، ۱۱۰، ۱۱۳، ۱۱۶، ۱۱۷، ۱۲۰، ۱۲۲، ۱۲۷، ۱۳۰، ۱۳۵، ۱۳۷
- ۱۳۹، ۱۴۱، ۱۴۸، ۱۵۲، ۱۵۹، ۱۶۰، ۱۶۴، ۱۶۶، ۱۶۷، ۱۸۴، ۱۹۳، ۱۹۴، ۲۰۶، ۲۰۷، ۲۳۲
- ۲۴۴، ۲۴۹، ۲۵۴، ۲۵۵، ۲۵۷، ۲۶۱، ۲۶۴، ۲۷۳، ۲۷۴، ۲۸۴
- پرو: ۷۹، ۱۲۹، ۱۶۵، ۱۶۸، ۱۷۰، ۱۷۳، ۱۷۶، ۱۷۹، ۱۸۲، ۱۹۳، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۴، ۲۱۹
- ۲۲۲، ۲۳۴، ۲۴۱، ۲۴۳، ۲۴۹، ۲۵۷، ۲۶۵، ۲۸۲، ۲۸۳
- تانزانیا: ۱۸۳، ۲۴۰، ۲۶۵، ۲۷۳، ۲۸۰، ۲۸۹
- تاجیکستان: ۲۸۳
- تایلند: ۱۷۸، ۲۰۶، ۲۱۵، ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۲۷، ۲۲۸، ۲۶۲، ۲۸۶، ۲۹۱
- ترکمنستان: ۱۷۷، ۲۸۱، ۲۸۳
- تایوان: ۱۸۶، ۱۹۴، ۲۲۵، ۲۵۷، ۲۷۶، ۲۸۱، ۲۸۴
- ترکیه: ۱۳۸، ۱۴۰، ۱۴۳، ۱۴۴، ۱۴۶، ۱۵۳، ۱۶۷، ۱۶۹، ۱۷۳، ۱۸۰، ۱۹۳، ۱۹۴، ۲۰۳، ۲۰۴
- ۲۰۵، ۲۰۷، ۲۱۱، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۲۸، ۲۳۱، ۲۳۴، ۲۳۷، ۲۳۸، ۲۴۴، ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۵۴، ۲۵۶
- ۲۶۶، ۲۷۰، ۲۷۸، ۲۸۲، ۲۸۹، ۲۹۰، ۲۹۱، ۲۹۲، ۳۰۶
- توگو: ۱۸۳، ۲۷۴

تونس: ۳۵، ۴۹، ۵۳، ۵۴، ۵۵، ۵۷، ۶۲، ۶۴، ۶۹، ۷۰، ۷۳، ۷۵، ۸۳، ۸۶، ۸۹، ۹۰، ۹۱، ۹۳، ۹۴، ۹۷، ۹۸، ۹۹، ۱۰۱، ۱۰۴، ۱۱۰، ۱۱۷، ۱۱۹، ۱۲۴، ۱۲۵، ۱۲۶، ۱۲۸، ۱۲۹، ۱۶۸، ۱۸۱، ۱۸۲، ۱۹۰، ۲۲۲، ۲۲۸، ۲۳۱، ۲۳۳، ۲۳۵، ۲۳۹، ۲۵۵، ۲۷۴، ۲۷۷، ۲۷۸، ۳۰۳

جامائیکا: ۱۷۶، ۲۴۱، ۲۴۵

جیبوتی: ۱۷۰، ۱۷۱، ۲۳۵، ۲۴۷، ۲۵۹، ۲۶۷، ۲۷۴

چاد: ۲۰۲، ۲۳۵، ۲۶۱، ۲۶۷، ۲۸۲، ۲۸۴، ۳۰۵

چکسلواکی (سابق): ۱۹۶، ۱۹۹، ۲۰۰، ۲۰۲، ۲۰۳، ۲۱۸، ۲۲۴، ۲۴۸، ۲۸۰، ۲۸۶، ۳۰۳، ۳۰۶

چین: ۱۱، ۱۲، ۱۴، ۱۵، ۱۷، ۲۰، ۲۱، ۲۵، ۲۶، ۲۸، ۲۹، ۳۰، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۶، ۴۱، ۴۴، ۴۸

۵۱، ۵۲، ۵۳، ۵۴، ۵۷، ۵۸، ۵۹، ۸۰، ۸۱، ۸۳، ۸۵، ۸۶، ۸۸، ۸۹، ۹۰، ۹۱، ۹۳، ۹۴، ۹۵، ۹۶، ۹۷، ۱۰۱، ۱۰۳، ۱۰۶، ۱۰۹، ۱۱۹، ۱۳۵، ۱۳۷، ۱۴۰، ۱۴۲، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۵۰، ۱۵۱، ۱۶۹، ۱۷۰، ۱۷۲، ۱۷۳، ۱۷۴، ۱۷۵، ۱۸۲، ۱۸۳، ۱۸۴، ۱۸۵، ۱۸۶، ۱۸۷، ۱۸۸، ۱۹۰، ۱۹۲، ۱۹۴، ۱۹۵، ۲۰۹، ۲۱۳، ۲۱۵، ۲۱۷، ۲۲۰، ۲۲۴، ۲۲۵، ۲۲۸، ۲۳۰، ۲۳۵، ۲۳۶، ۲۴۱، ۲۴۴، ۲۴۵، ۲۴۶، ۲۴۷، ۲۵۲، ۲۵۵، ۲۵۷، ۲۶۰، ۲۶۴، ۲۶۵، ۲۶۷، ۲۷۶، ۲۸۵، ۲۸۸، ۲۹۱، ۲۹۲، ۲۹۴، ۲۹۵، ۳۰۰، ۳۰۳، ۳۰۴، ۳۰۶

دانمارک: ۱۳، ۴۶، ۵۳، ۵۴، ۵۷، ۵۸، ۶۰، ۱۰۰، ۱۰۴، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۲۳، ۱۲۸، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۸، ۱۵۴، ۱۵۹، ۱۶۱، ۱۶۲، ۱۷۶، ۱۸۹، ۲۱۴، ۲۵۴، ۲۶۸، ۲۷۳، ۲۸۰، ۲۹۸

رواندا: ۱۹۸، ۲۴۰، ۲۵۳، ۲۵۷، ۲۸۸، ۲۹۱

روسیه سفید: ۲۸۰، ۲۸۳

رومانی: ۱۷۵، ۱۸۰، ۱۸۲، ۱۹۳، ۱۹۷، ۲۰۲، ۲۰۳، ۲۱۸، ۲۳۲، ۲۷۹، ۲۸۵، ۲۹۱

زیمبابوه: ۲۶۴، ۲۶۵، ۲۶۶، ۲۷۴، ۲۸۱

زئیر: ۲۰۰، ۲۰۹، ۲۴۱، ۲۴۵، ۲۵۱، ۲۶۱، ۲۹۱

زلاندنو: ۱۳۵، ۱۶۵، ۱۹۲، ۲۲۷، ۲۲۸، ۲۸۰

ژاپن: ۱۷، ۳۲، ۳۳، ۳۵، ۳۷، ۴۳، ۶۸، ۸۹، ۹۰، ۹۱، ۱۳۱، ۱۳۵، ۱۴۵، ۱۵۴، ۱۷۴، ۱۷۷، ۱۷۸، ۱۸۰، ۱۸۴، ۱۸۶، ۱۸۷، ۱۸۹، ۱۹۱، ۱۹۴، ۱۹۵، ۲۰۴، ۲۰۵، ۲۰۶، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۳، ۲۱۶، ۲۱۹، ۲۳۴، ۲۵۰، ۲۵۵، ۲۶۸، ۲۷۵، ۲۷۹، ۲۸۱، ۲۸۸، ۳۰۲

سريلانكا: ۱۲۰، ۲۲۴، ۲۲۵، ۲۷۲، ۲۷۹

سنگاپور: ۱۶۲، ۱۶۳، ۱۶۵، ۲۱۶، ۲۲۰، ۲۴۳، ۲۴۴، ۲۷۹، ۲۸۰

سنگال: ٢٧١، ١٩١، ١٨٦، ١٨٢، ٦١،

سوئد: ٧٣، ٩٤، ٩٧، ١٠٤، ١٠٥، ١١٢، ١١٥، ١٢٢، ١٢٣، ١٢٨، ١٣٠، ١٣١، ١٣٣، ١٣٤،

١٣٥، ١٣٦، ١٣٧، ١٣٨، ١٣٩، ١٤٢، ١٤٣، ١٤٤، ١٤٧، ١٤٩، ١٥٠، ١٦٠، ١٦٢، ١٦٣، ١٩٢،

١٩٤، ٢٠٧، ٢٠٨، ٢٢١، ٢٢٧، ٢٥٤، ٢٥٨، ٢٦٨، ٢٨٤، ٢٨٥

سودان: ٦٣، ١٨٨، ٢٠٩، ٢٣١، ٢٢٥، ٢٤٥، ٢٤٩، ٢٥٢، ٢٥٣، ٢٧٢، ٢٧٨، ٢٨٥، ٢٨٩، ٢٩١، ٣٠٦

سورينام: ١٦١، ١٧٥، ٢٥٩، ٢٦٥، ٢٨٣

سوريه: ١٢، ١٦، ٢٧، ٣٠، ١٠٥، ١٢٢، ١٥٦، ١٥٧، ١٦٧، ١٦٩، ١٩٤، ١٩٥، ٢٠٢، ٢٠٣،

٢٠٥، ٢٠٦، ٢٠٩، ٢١٠، ٢٢٠، ٢٢١، ٢٢٢، ٢٣٩، ٢٤٠، ٢٤٣، ٢٥٠، ٢٥٥، ٢٦٥، ٢٦٧، ٢٦٩،

٢٧٠، ٢٧٤، ٢٨١، ٣٠٣

سومالي: ١٧١، ١٨٣، ٢٠٣، ٢٠٤، ٢٣٧، ٢٤٩، ٢٨٢، ٢٨٤، ٢٨٦، ٢٨٨، ٣٠٤

سوئيس: ٣٠، ٢٨٥

سيرالئون: ٢٣٩، ٢٨٥، ٢٩٢

شوروى (سابق): ١٧١، ١٧٣، ١٩١، ١٩٣، ١٩٥، ١٩٩، ٢٠٣، ٢٠٥، ٢٠٦، ٢٠٩، ٢١٠، ٢١١،

٢١٢، ٢١٣، ٢١٥، ٢١٦، ٢١٧، ٢١٨، ٢٢٠، ٢٢١، ٢٢٣، ٢٢٤، ٢٢٥، ٢٢٨، ٢٢٩، ٢٣١، ٢٣٤،

٢٣٥، ٢٣٨، ٢٤٠، ٢٤٣، ٢٤٤، ٢٤٩، ٢٥٢، ٢٥٣، ٢٥٤، ٢٦٠، ٢٦٤، ٢٦٩، ٢٧٠، ٢٧١، ٢٧٤،

٢٧٥، ٢٧٦، ٢٨١، ٢٨٢، ٢٨٣، ٢٨٤، ٢٨٥، ٢٨٦، ٣٠٤، ٣٠٥، ٣٠٦

شيلي: ١٢٥، ١٣٥، ١٦٠، ١٦٣، ١٦٦، ١٧٥، ١٧٧، ١٧٨، ١٩٧، ٢٠٧، ٢٠٩، ٢١١، ٢١٩، ٢٢٨،

٢٤٩، ٢٥١، ٢٥٤، ٢٧٦، ٢٨٠

صربستان: ٣١، ١٥٨، ١٦١، ١٦٦، ١٦٧، ١٧٧، ١٨٨، ١٩٠، ١٩٥، ٢١٧، ٢٨٥

عراق: ٥١، ٥٢، ٥٤، ٥٥، ٥٦، ٥٧، ٥٨، ٥٩، ٦١، ٦٢، ٦٤، ٦٦، ٦٧، ٦٩، ٧٠، ٧١، ٧٢، ٧٣، ٧٤،

٧٦، ٩٦، ٩٩، ١٠١، ١٠٢، ١٠٣، ١٠٤، ١٠٥، ١٠٦، ١٠٧، ١٠٨، ١٠٩، ١١١، ١١٤، ١٩٨، ٢٠٢،

٢٠٣، ٢٠٥، ٢٠٩، ٢١٠، ٢١٢، ٢١٣، ٢١٤، ٢١٥، ٢٢٩، ٢٣٥، ٢٣٦، ٢٣٩، ٢٤١، ٢٤٦، ٢٤٨،

٢٥٠، ٢٥٣، ٢٦٥، ٢٦٦، ٢٦٩، ٢٧٠، ٢٧١، ٢٧٥، ٢٨١، ٢٨٢، ٢٨٣، ٢٩١، ٣٠٢، ٣٠٤، ٣٠٥، ٣٠٦

عربستان سعودى: ١٤٧، ١٥٠، ١٥٨، ١٥٩، ١٦٢، ٢٣٢، ٢٤١، ٢٨١

عمان: ٨٧، ١٢٠، ١٤٦، ١٤٧، ١٥٣، ١٥٥، ١٥٩، ١٧٣، ١٧٤، ١٧٦، ١٧٧، ١٧٨، ١٩٠،

١٩٦، ٢١٠، ٢٣٥، ٢٥٠، ٢٥٢، ٢٥٨

۱۹۶، ۲۱۰، ۲۳۵، ۲۵۰، ۲۵۲، ۲۵۸

غنا: ۱۶۳، ۱۹۳، ۲۳۴، ۲۶۴، ۲۶۸

فالکلند: ۱۶۷، ۲۶۹

فرانسه: ۲۷، ۳۲، ۳۷، ۴۴، ۴۵، ۴۷، ۵۲، ۵۵، ۷۷، ۷۸، ۸۱، ۹۲، ۹۴، ۹۵، ۹۶، ۹۷، ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۸، ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۱۹، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۳، ۱۲۵، ۱۲۶، ۱۲۷، ۱۲۸، ۱۲۹، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۳، ۱۴۴، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۴۷، ۱۴۸، ۱۴۹، ۱۵۲، ۱۵۴، ۱۵۵، ۱۵۶، ۱۵۷، ۱۵۸، ۱۵۹، ۱۶۰، ۱۶۱، ۱۶۲، ۱۶۵، ۱۶۶، ۱۶۷، ۱۶۹، ۱۷۰، ۱۷۱، ۱۷۲، ۱۷۳، ۱۷۴، ۱۷۵، ۱۷۶، ۱۷۷، ۱۷۸، ۱۸۰، ۱۸۱، ۱۸۲، ۱۸۳، ۱۸۵، ۱۸۶، ۱۸۷، ۱۸۸، ۱۸۹، ۱۹۰، ۱۹۱، ۱۹۲، ۱۹۳، ۱۹۴، ۱۹۶، ۱۹۷، ۲۰۲، ۲۰۳، ۲۰۵، ۲۰۶، ۲۰۷، ۲۱۱، ۲۱۲، ۲۱۴، ۲۱۵، ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۲۲، ۲۲۳، ۲۲۵، ۲۲۷، ۲۲۹، ۲۳۰، ۲۳۱، ۲۳۲، ۲۳۵، ۲۳۷، ۲۳۸، ۲۴۵، ۲۴۶، ۲۴۷، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۵۶، ۲۵۹، ۲۶۰، ۲۷۰، ۲۷۴، ۲۷۵، ۲۷۶، ۲۸۲، ۲۸۸، ۲۸۹، ۲۹۲، ۲۹۶، ۲۹۸، ۳۰۰، ۳۰۱، ۳۰۵

فنلاند: ۱۴۳، ۱۶۰، ۱۹۰، ۱۹۱، ۱۹۹، ۲۰۳، ۲۱۵، ۲۳۲، ۲۶۱، ۲۶۸، ۲۶۹

فیجی: ۱۷۹، ۲۵۲

فیلیپین: ۱۲۲، ۱۲۹، ۲۰۸، ۲۱۲، ۲۲۰، ۲۲۳، ۲۲۷، ۲۳۰، ۲۳۵، ۲۴۰، ۲۴۵، ۲۴۶، ۲۵۹، ۲۸۶

قبرس: ۱۰، ۱۱، ۱۷، ۱۸، ۷۸، ۱۰۱، ۱۲۸، ۱۸۰، ۱۹۷، ۲۰۹، ۲۲۷، ۲۳۱، ۲۳۳، ۲۳۵، ۲۳۶

۲۳۷، ۲۳۹، ۲۴۴، ۲۵۴، ۲۵۸، ۲۶۰، ۲۷۶، ۲۸۳، ۳۰۰، ۳۰۴

قرقیزستان: ۲۸۱

قزاقستان: ۲۸۳

قطر: ۱۷۷، ۱۹۶، ۲۲۵، ۲۳۷، ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۶۸، ۲۸۹

کاستاریکا: ۲۲۴

کامبوج: ۱۷۵، ۱۸۵، ۲۲۹، ۲۳۲، ۲۳۷، ۲۴۱، ۲۴۵، ۲۵۰، ۲۵۱، ۲۵۶، ۲۵۹، ۲۶۰، ۲۶۲

۲۶۴، ۲۶۵، ۲۶۷، ۲۸۳

کامرون: ۱۸۳، ۲۳۱، ۲۳۷، ۲۳۸، ۲۳۹، ۲۴۵، ۲۵۱، ۲۵۷، ۲۶۲، ۲۶۵، ۲۷۱، ۲۸۴

کانادا: ۱۵۵، ۱۶۸، ۲۳۱، ۲۳۷، ۲۳۸، ۲۳۹، ۲۴۵، ۲۵۱، ۲۵۷، ۲۶۶، ۲۷۰، ۲۷۱، ۲۷۴

کرواسی: ۲۸۶، ۲۹۲

- كره جنوبى: ٣٦، ١٣١، ١٨٦، ١٩٤، ٢٢٤، ٢٢٦، ٢٣٨، ٢٤٣، ٢٧٥، ٢٨٤، ٢٨٥، ٣٠٣
- كره شمالى: ٢٦، ٢٨، ٣٦، ١٣١، ١٩٤، ١٩٥، ٢٢٦، ٢٢٨، ٣٠٣
- كره: ٢٦، ٢٨، ٧٤، ٩١، ١٣١، ١٥٢، ١٨٢، ١٨٦، ١٩٤، ١٩٥، ١٩٩، ٢٢٤، ٢٣٨، ٢٤٣، ٢٤٦، ٢٤٧، ٢٥٠، ٢٧٥، ٢٨٤، ٢٨٨، ٣٠٣
- كلمبيا: ١٥٣، ١٦٠، ١٦١، ١٦٣، ١٦٤، ١٦٥، ١٦٦، ١٧٦، ٢٢١، ٢٢٤، ٢٣٥، ٢٣٩، ٢٤٠
- ٢٤٦، ٢٥٦، ٢٦١، ٢٦٨، ٢٦٩، ٢٨١، ٢٨٩
- كنگو: ١١٧، ١٨٣، ١٨٥، ١٩٢، ١٩٣، ٢٠٠، ٢٣٥، ٢٣٦، ٢٣٨، ٢٤١، ٢٤٣، ٢٥٠، ٢٥٦، ٢٥٩
- ٢٦٢، ٢٨٥، ٢٩١
- كنيا: ١٨٧، ٢٢٨، ٢٣٥، ٢٤٣، ٢٤٤، ٢٤٩، ٢٥١، ٢٦٠، ٣٠٤
- كويا: ١١٨، ١٢٢، ١٦٣، ١٨٧، ١٨٨، ١٨٩، ١٩٠، ١٩٨، ٢٠٧، ٢١٠، ٢١٨، ٢٣٠، ٢٣٣، ٢٣٥
- ٢٣٦، ٢٣٨، ٢٤٠، ٢٤٦، ٢٥٨، ٢٦٥، ٢٧٧، ٣٠٠، ٣٠٣، ٣٠٤
- كويت: ١٤٩، ١٨٨، ٢٠٦، ٢٢٧، ٢٣٩، ٢٤٣، ٢٤٥، ٢٥٩، ٢٦١، ٢٦٤، ٢٧٤، ٢٨١، ٢٨٢، ٣٠٥
- گابن: ٢٣٧، ٢٤٧
- گامبيا: ٢٤٥، ٢٥٠، ٢٥١، ٢٥٩، ٢٦٩
- گرجستان: ١٥٨، ٢٨٣
- گرانادا: ٨٤، ١١٦، ١١٨، ١٦٦، ١٧٦، ٢٥٦، ٢٦٥، ٢٧٠، ٢٧١، ٢٧٣
- گوآتمالا: ١٦٤، ١٦٥، ٢١٨، ٢٢٨، ٢٣٠، ٢٣١، ٢٣٥، ٢٣٧، ٢٤٦، ٢٤٧، ٢٥٦، ٢٦١، ٢٧٢
- ٢٨٢، ٢٩٢
- گویان: ١٦٢، ١٨٧
- گینه: ١١٣، ١١٤، ٢٠٤، ٢٣٥، ٢٤١، ٢٤٣، ٢٤٩، ٢٥٤، ٢٥٥، ٢٥٩، ٢٦٤، ٢٨٦
- لائوس: ١٨٥، ١٩٠، ٢٢٩، ٢٣٠، ٢٣٢، ٢٥١، ٢٥٦، ٢٥٧، ٢٨٤
- لبنان: ٤٢، ١٩٠، ١٩١، ١٩٤، ٢٠١، ٢٠٣، ٢٠٥، ٢٠٦، ٢١٢، ٢١٥، ٢١٦، ٢١٧، ٢١٨، ٢٢٠
- ٢٢١، ٢٢٤، ٢٢٨، ٢٣٥، ٢٣٨، ٢٤٤، ٢٥١، ٢٥٣، ٢٥٦، ٢٥٧، ٢٥٨، ٢٥٩، ٢٦٠، ٢٦٧، ٢٦٨
- ٢٧٥، ٢٧٦، ٢٧٨، ٢٧٩، ٢٨١، ٢٨٦، ٢٨٨، ٢٨٩
- لتونی: ٢١١، ٢١٥
- لسوتو: ٢٤٦

لوکزامبورگ: ۹۷، ۱۶۹، ۱۷۶، ۲۲۲

لهستان: ۷۲، ۸۳، ۸۵، ۹۴، ۹۶، ۹۷، ۱۰۱، ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۵، ۱۲۸، ۱۳۰، ۱۳۴، ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۳، ۱۴۶، ۱۵۰، ۱۵۱، ۱۵۵، ۱۵۶، ۱۶۷، ۱۷۸، ۱۸۹، ۲۰۰، ۲۰۲، ۲۰۳، ۲۰۷، ۲۱۱، ۲۱۳، ۲۱۴، ۲۲۲، ۲۳۳، ۲۳۴، ۲۵۲، ۲۵۸، ۲۶۵، ۲۶۶، ۲۷۸، ۲۷۹، ۲۸۹، ۲۸۲

لیبریا: ۱۷۲، ۲۲۸، ۲۴۳، ۲۴۷، ۲۵۷، ۲۸۴

لیبی: ۳۵، ۱۶۸، ۱۷۴، ۱۸۹، ۱۹۹، ۲۱۴، ۲۱۶، ۲۲۷، ۲۲۹، ۲۳۲، ۲۴۴، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۵۳، ۲۵۵، ۲۶۵، ۲۶۷، ۲۶۹، ۲۷۱، ۲۷۴، ۲۷۷، ۳۰۵، ۴۶، ۱۲۸، ۱۵۷، ۲۵۶، ۲۷۷، ۲۷۹

مالدیو: ۲۶۱

مالزی: ۱۵۶، ۲۲۴، ۲۳۴، ۲۳۵

مالی: ۲۳۷، ۲۶۴، ۲۸۲

مجارستان: ۴۷، ۸۳، ۸۵، ۱۰۲، ۱۰۴، ۱۱۸، ۱۲۳، ۱۲۵، ۱۳۸، ۱۴۰، ۱۴۲، ۱۷۲، ۱۷۶، ۱۷۷، ۱۸۷، ۱۹۸، ۲۰۱، ۲۱۳، ۲۱۸، ۲۲۴، ۲۲۵، ۲۳۲، ۲۳۳، ۲۷۹، ۲۸۲

مصر: ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۱، ۲۲، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۳۴، ۴۲، ۴۶، ۴۷، ۴۸، ۵۰، ۵۱، ۵۲، ۵۳، ۵۵، ۵۷، ۵۸، ۶۰، ۶۵، ۶۷، ۶۸، ۷۹، ۸۱، ۸۴، ۸۶، ۸۷، ۸۸، ۸۹، ۹۱، ۹۳، ۱۰۰، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۰۴، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۰۹، ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۱۲، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۹، ۱۲۰، ۱۲۲، ۱۵۶، ۱۵۷، ۱۵۸، ۱۶۰، ۱۶۲، ۱۶۵، ۱۶۷، ۱۶۹، ۱۷۱، ۱۷۳، ۱۷۶، ۱۸۰، ۱۸۲، ۱۸۶، ۱۸۷، ۱۹۹، ۲۰۲، ۲۰۴، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۲۷، ۲۲۹، ۲۳۲، ۲۳۵، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۴۲، ۲۵۳، ۲۵۵، ۲۵۶، ۲۶۰، ۲۶۲، ۲۶۳، ۲۶۴، ۲۶۶، ۲۶۷، ۲۶۸، ۲۶۹، ۲۸۲، ۲۸۹، ۲۹۲، ۲۹۳، ۲۹۴، ۲۹۵، ۲۹۷، ۲۹۹، ۳۰۳، ۳۰۴، ۳۰۵

مغرب (مراکش): ۳۶، ۵۱، ۶۵، ۲۲۷، ۲۷۵، ۲۹۸

مغولستان: ۸۰، ۸۳، ۸۵، ۸۶، ۹۳، ۹۴، ۹۵، ۹۶، ۱۹۴، ۲۴۰، ۲۵۸، ۲۸۰، ۲۸۲

مقدونیه: ۲۳، ۲۶، ۱۰۹

مکزیک: ۲۰، ۳۳، ۱۱۵، ۱۶۳، ۱۶۴، ۱۶۵، ۱۷۰، ۱۷۱، ۱۷۲، ۱۷۳، ۱۷۵، ۱۷۶، ۱۷۷، ۱۷۹، ۱۸۸، ۱۸۹، ۱۹۴، ۱۹۷، ۲۰۰، ۲۰۱، ۲۰۲، ۲۰۵، ۲۰۸، ۲۱۴، ۲۱۵، ۲۲۱، ۲۲۸، ۲۵۱، ۲۵۸

۲۶۸، ۲۷۷، ۳۰۰، ۳۰۵

موريتانى: ۲۳۸، ۲۴۰، ۲۴۶، ۲۵۷، ۲۶۱، ۲۶۲، ۲۶۵، ۲۷۱، ۲۷۷، ۲۸۱، ۲۸۴

موريس: ۱۶۰، ۱۶۸، ۲۴۸

موزامبيك: ۲۵۵، ۲۵۷، ۲۶۴، ۲۷۳، ۲۷۴، ۲۸۱

موتته نكرو: ۲۸۵

ناميبيا: ۲۵۰، ۲۵۷، ۲۷۷، ۲۸۰، ۳۰۵

نپال: ۱۵۵، ۱۷۰، ۲۳۲، ۲۴۱، ۲۵۲، ۲۵۳

نروژ: ۵۸، ۸۸، ۹۴، ۱۰۴، ۱۰۵، ۱۴۴، ۱۶۲، ۱۶۳، ۲۱۴، ۲۲۱، ۲۳۴

نيجر: ۲۵۲، ۲۷۴، ۲۸۸، ۲۸۹

نيجريا: ۲۳۷، ۲۴۳، ۲۵۶، ۲۵۸، ۲۶۲، ۲۷۱، ۲۷۳، ۲۹۲

واتيكان: ۲۰۸

ونزوئلا: ۱۶۰، ۱۶۱، ۱۶۲، ۱۶۴، ۱۶۶، ۱۶۷، ۱۸۷، ۱۹۳، ۲۲۲، ۲۲۹، ۲۳۵، ۲۴۹، ۲۵۰

۲۵۴، ۲۶۱، ۲۷۹

ويستنام: ۱۲۴، ۱۵۴، ۱۸۱، ۱۸۵، ۱۹۵، ۲۰۶، ۲۱۶، ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۲۵، ۲۲۷، ۲۳۰، ۲۳۷

۲۴۱، ۲۴۴، ۲۴۵، ۲۴۷، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۵۱، ۲۵۱، ۲۵۴، ۲۵۶، ۲۵۸، ۲۶۰، ۲۶۲، ۲۶۴، ۲۶۵

۲۶۷، ۲۸۹، ۲۹۲، ۳۰۵

هائيتى: ۱۵۵، ۱۵۸، ۱۷۰، ۱۹۲، ۱۹۷، ۲۱۵، ۲۴۴، ۲۵۱، ۲۵۲، ۲۷۴، ۲۸۱، ۲۸۲، ۲۸۸

هلند: ۸۵، ۱۲۷، ۱۲۸، ۱۲۹، ۱۳۰، ۱۳۱، ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۳۹

۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۴، ۱۴۶، ۱۵۰، ۱۵۲، ۱۵۴، ۱۵۶، ۱۵۹، ۱۶۰، ۱۶۱، ۱۶۲، ۱۶۶، ۱۶۷، ۱۶۹

۱۹۳، ۲۱۳، ۲۱۴، ۲۱۹، ۲۲۲، ۲۲۳، ۲۴۱، ۲۴۳، ۲۵۹، ۲۶۰، ۲۸۴

هند: ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۵، ۱۹، ۲۴، ۲۵، ۲۹، ۳۱، ۳۲، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۵۳، ۵۵، ۶۰، ۶۱، ۶۳

۶۴، ۶۸، ۶۹، ۷۰، ۷۳، ۷۴، ۷۸، ۷۹، ۸۰، ۸۱، ۸۴، ۸۵، ۸۸، ۹۲، ۹۴، ۹۵، ۹۹، ۱۰۴، ۱۰۵

۱۰۶، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۱۲، ۱۱۳، ۱۱۵، ۱۱۷، ۱۱۹، ۱۲۰، ۱۲۱، ۱۲۳، ۱۲۴، ۱۲۵

۱۲۶، ۱۲۷، ۱۲۹، ۱۳۰، ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۳۴، ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۲، ۱۴۳، ۱۴۴، ۱۴۶

۱۴۷، ۱۴۸، ۱۴۹، ۱۵۰، ۱۵۴، ۱۵۹، ۱۶۲، ۱۶۴، ۱۶۵، ۱۶۶، ۱۶۸، ۱۷۰، ۱۷۲، ۱۷۴، ۱۷۵

۱۷۹، ۱۸۰، ۱۸۳، ۱۸۵، ۱۸۸، ۱۸۷، ۲۰۱، ۲۰۸، ۲۰۹، ۲۱۵، ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۲۲، ۲۲۳، ۲۲۴

۲۲۵، ۲۲۶، ۲۲۷، ۲۲۸، ۲۳۰، ۲۳۱، ۲۳۶، ۲۳۹، ۲۴۱، ۲۴۴، ۲۴۷، ۲۵۱، ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۵۶، ۲۵۹، ۲۶۰، ۲۷۰، ۲۷۱، ۲۷۴، ۲۷۷، ۲۸۰، ۲۸۲، ۲۸۳، ۲۸۹، ۲۹۰، ۲۹۱، ۲۹۳، ۲۹۴، ۳۰۰، ۳۰۳، ۳۰۱

هندوراس: ۱۲۰، ۱۶۴، ۱۶۵، ۱۶۸، ۲۳۰، ۲۳۱، ۲۳۴، ۲۴۵، ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۶۰، ۲۶۹، ۲۷۷، ۲۸۱

هنگ کنگ: ۱۶۹، ۲۹۱

یمن: ۲۳۵، ۲۴۱، ۲۶۱، ۲۶۵، ۲۷۲، ۲۸۰

یوگسلاوی (سابق): ۱۹۰، ۱۹۵، ۱۹۹، ۲۰۲، ۲۰۳، ۲۱۱، ۲۱۷، ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۲۰، ۲۳۰، ۲۶۶

۲۶۸، ۲۷۰، ۲۸۳، ۲۸۵

یونان: ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۷، ۱۸، ۲۲، ۲۳، ۲۶، ۲۷، ۳۴، ۴۴، ۱۰۳، ۱۱۱، ۱۶۳، ۱۶۴

۱۶۵، ۱۶۶، ۱۶۷، ۱۸۴، ۱۹۲، ۱۹۵، ۲۰۵، ۲۱۱، ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۲۵، ۲۲۷، ۲۳۰، ۲۴۴، ۲۴۷

۲۵۳، ۲۵۴، ۲۵۵، ۲۶۵، ۲۶۶، ۲۶۸، ۲۸۰، ۲۸۸

نمایه اعلام

ت

- آشاتی، ۱۶۴
 آشور، ۱۵، ۱۶، ۱۸
 آغامحمدخان، ۱۵۲، ۱۵۶
 آفریقا، ۱۶، ۳۲، ۳۳، ۴۵، ۴۷، ۴۸، ۵۰، ۵۳، ۵۵، ۷۱، ۷۳، ۱۰۸، ۱۱۰، ۱۲۰، ۱۲۱، ۱۴۴، ۱۵۷، ۱۶۸، ۱۷۷، ۱۸۱
 ۱۸۶، ۱۸۹، ۲۲۰، ۲۳۵، ۲۷۷، ۳۰۴
 آقایوف، ۲۸۱
 آکره، ۹۱
 آکسفورد، ۸۰
 آکویناس، ۸۲
 آگامنون، ۱۳
 آگوستین، ۳۱
 آل باوند، ۳۶، ۳۷، ۴۱، ۴۳، ۵۰، ۵۲، ۶۵
 آلبرت، ۱۹۳
 آلبرت کبیر، ۸۰
 آل بوسعید، ۱۵۹، ۱۵۳، ۱۷۳
 ۱۷۴، ۱۷۶، ۱۸۴، ۱۸۵، ۱۸۶، ۱۸۷
 ۱۸۹، ۱۹۵، ۱۹۶، ۲۳۸، ۲۱۰
 آل بویه، ۵۰، ۵۱، ۵۴، ۵۸
 آلپ، ۴۱
 آل حسنویه، ۵۱
 آلدین، ۲۵۰
 آلدومورو، ۲۵۵
 آل زیار، ۴۹، ۶۶
 آل سعود، ۱۶۲، ۱۶۸
 آلفرد کبیر، ۴۶
 آلفونسو، ۱۱۳
 آبوهر، ۲۱۴
 آتاتورک، ۲۰۴
 آتن، ۱۸، ۲۵، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۳۳
 ۱۱۳، ۱۸۷، ۳۰۰
 آتیل، ۳۲
 آخن، ۱۴۷
 آدام اسمیت، ۱۴۴
 آدب، ۲۴۶
 آدروس، ۲۳۸
 آدریانوس، ۲۹
 آدم، ۹
 آدولیا دج، ۲۰۶، ۲۲۱
 آرتولوف، ۴۸
 آراب موی، ۲۶۰، ۲۶۸
 آراگون، ۱۲۲
 آرانا، ۲۵۱
 آرسیتید، ۲۰۵
 آرگاوی، ۲۱۵
 آرگوس، ۱۷
 آرماس، ۲۳۱
 آرمسترانگ، ۲۵۰
 آرمگارد، ۲۱۳
 آروان، ۲۵۹
 آریاس، ۲۴۹
 آریستید، ۲۸۸
 آسپاک، ۲۴۶

- آل مرداس، ۶۵، ۶۴، ۶۳، ۶۱، ۵۹،
 آل مسافر، ۵۲، ۵۱،
 آلنده، ۲۵۱، ۲۴۹، ۱۹۲،
 آلویز، ۲۰۳،
 آمبویس، ۱۲۸،
 آمپر، ۱۵۲،
 آمد، ۷۹،
 آمستردام، ۱۶۱،
 آناتولی، ۸۷، ۸۵، ۹۵، ۱۰۰، ۱۰۲، ۱۱۰،
 ۱۱۲، ۱۱۵، ۱۱۹، ۱۲۱، ۱۳۳، ۱۳۴، ۱۴۰،
 آناکساگوراس، ۲۰،
 آناکسیمن، ۱۹،
 آنتارکتیک، ۲۳۵،
 آنتونیوس پیوس، ۲۹،
 آنتیس تن، ۲۲،
 آندره آس، ۲۶۷،
 آندره پوف، ۲۷۱،
 آنزوس، ۲۲۷،
 آنکارا، ۳۴،
 آیدا، ۲۳۶،
 آیزنهاور، ۲۳۸، ۲۳۴، ۲۳۳، ۲۲۹،
الف
 ابراهیم (ع)، ۱۲،
 ابرت، ۲۰۰،
 ابن الآبار، ۴۵،
 ابن الخطیب، ۱۰۱،
 ابن باجه، ۷۲، ۶۹،
 ابن بیطار، ۸۵،
 ابن خلدون، ۱۰۶، ۹۵،
 ابن سعود، ۱۶۱،
 ابن سینا، ۶۰، ۵۴،
 ابن شرف، ۵۶،
 ابن خفاجه، ۶۴،
 ابن مسکویه، ۶۰،
 ابن هیثم، ۶۱،
 ابوالحسن اشعری، ۵۰،
 ابوالفراتیق، ۴۵،
 ابوالفرج اصفهانی، ۹۰،
 ابوالوفاء، ۵۶،
 ابوالهول، ۱۰،
 ابوبکر، ۳۴،
 ابوجهاد، ۲۷۵،
 ابوحنیفه، ۳۶،
 ابوریحان بیرونی، ۵۳،
 ابوغشام، ۶۲،
 ابو مسلم، ۳۸،
 ابویزید سبطامی، ۴۷،
 ابیکور، ۲۴، ۲۳،
 اتحاد فولاد، ۲۱۴،
 اتحاد مثلث، ۱۹۶، ۱۹۲، ۱۸۵، ۱۸۳، ۱۸۲،
 اتحادیه عرب، ۲۱۸،
 اتروسکها، ۲۰، ۱۹،
 اتفاق بالت، ۲۱۱،
 اتفاق سه گانه، ۱۹۲،
 اتفاق صغیر، ۲۰۳،
 اتن اول، ۵۰،
 اتو، ۸۰، ۵۴، ۵۱،
 اتوی کبیر، ۵۳، ۵۲،

اسپار تا کوس، ۲۷،	اجلاس واشنگتن، ۲۸۲،
اسپنسر، ۱۶۳، ۱۹۰،	احمدالبشیر، ۲۸۵، ۲۷۸،
اسپینوزا، ۱۳۴، ۱۳۸،	احمد بن حنبل، ۴۲،
استادسیس، ۴۱،	احمد حسن البکر، ۲۴۸،
استارت، ۲۶۸، ۲۸۶،	احمد شاه، ۱۹۴، ۱۹۶، ۲۰۵،
استالین، ۲۰۵، ۲۱۴، ۲۲۹،	احمد شاه بهادر، ۱۴۴،
استانبول، ۲۰۸،	احمد قواد، ۱۹۸،
استرآبادی، ۹۷،	احمد و آمیجو، ۲۳۸،
استراسبورگ، ۱۳۹،	اخباری، ۱۷۲،
استفان، ۴۳،	اخشیدی، ۵۱،
استکهلم، ۱۴۴،	اخوان الصفا، ۵۴،
استوارت، ۱۲۸،	اخوان المسلمین، ۲۰۶،
استورکیرو، ۱۴۳،	ادرنه، ۱۶۶،
استوف، ۲۵۴،	ادریسیان، ۴۲، ۴۵، ۴۸، ۴۹،
اسدآبادی، ۱۸۲، ۱۸۵،	ادوارد، ۹۰، ۹۲، ۹۴، ۱۱۴،
اسکاپ، ۲۵۶،	ادویر، ۲۵۵،
اسکاندیناوی، ۴۲،	ادیسون، ۱۷۰، ۱۸۰،
اسکندر، ۲۴،	اریکان، ۲۹۰، ۲۹۲،
اسکندریه، ۱۰۱،	اردشیر، ۳۰،
اسلاوها، ۳۴،	ارزنة الروم، ۱۶۴، ۱۷۰،
اسماعیل (ع)، ۱۱،	ارشاد، ۲۶۸، ۲۸۲،
اسماعیلیان، ۶۷، ۷۱،	ارشاد، ۲۰۸،
اسماعیلیه، ۴۱،	ارشمیدس، ۲۵،
اسه، ۲۲۲،	اروپا، ۴۸، ۶۲، ۶۳، ۶۹، ۷۴، ۷۵، ۷۶،
اشپنگر، ۱۸۱،	۱۰۶، ۱۲۲، ۱۲۳، ۱۲۷، ۱۳۹، ۱۴۱، ۱۴۹،
اشعیا (ع)، ۱۶،	۱۵۱، ۱۶۴، ۱۸۰، ۱۹۳، ۲۲۸، ۲۳۰، ۲۳۵، ۲۳۸،
اشکانیان، ۲۵، ۲۹، ۳۰،	۲۳۹، ۲۶۱، ۲۶۸، ۳۰۳،
اشمیت، ۲۵۴،	ازمیر، ۱۹۸،
	اسپارت، ۱۹، ۲۱، ۲۲، ۲۳،

الکساندر، ۱۲۰، ۱۵۷، ۱۸۲،	اصفهان، ۵۳، ۵۴، ۵۵، ۶۲، ۵۸،
۱۸۸، ۱۸۹	۹۹، ۱۰۳، ۱۳۲، ۱۵۲، ۶۴
المپیک، ۳۱، ۱۵،	اطریخ، ۱۴۳،
المستنصر، ۵۲، ۶۰، ۸۳، ۸۸	اعلامیه بالفور، ۱۹۸،
المقنع، ۴۲،	اعلامیه پاناما، ۲۰۷،
المن، ۲۸۹،	اعلامیه مسکو، ۲۱۷،
الیزابت، ۱۳۲، ۱۴۷، ۲۰۶، ۲۲۸،	اعلامیه ملل متحد، ۲۱۵،
الیسکو، ۲۹۱، ۲۸۰،	اغادیر، ۱۹۴،
الی لسکو، ۲۱۵،	اغالبه، ۴۳،
امام خمینی، ۲۶۱، ۲۶۷، ۲۷۷،	افطسیان، ۵۹، ۶۲، ۶۵،
امام فخر رازی، ۷۴،	افلاطون، ۲۳، ۲۲،
امام موسی صدر، ۲۶۱،	اکادیان، ۱۰،
امان الله، ۲۰۱،	اکافه، ۲۵۶،
امانوئل، ۱۵۳، ۱۵۸، ۱۸۸، ۲۲۱،	اکانه، ۲۲۲،
امویان، ۳۸، ۴۱، ۴۲، ۴۴، ۴۷، ۵۲، ۵۹،	اکبرشاه، ۱۲۷،
امیدنیک، ۱۳۶، ۱۵۶،	اکس لاشاپل، ۱۶۲،
امیرکبیر، ۱۹۱،	اکلا، ۲۲۳،
امین، ۴۳،	اکو، ۲۸۸،
اناجیل، ۲۸، ۲۹،	اکینو، ۲۷۴،
انترپول، ۲۱۲،	اکی هیتو، ۲۷۵،
انتفاضه، ۲۷۵،	اگوست، ۲۸،
انجیل، ۱۱۲،	اگوست، ۱۴۰،
اندلس، ۳۷،	اگوستینوس، ۳۳،
انقلاب اکتبر، ۱۹۸،	الازهر، ۵۳،
انقلاب ایران، ۲۶۳،	البناء، ۱۹۱،
انقلاب صنعتی، ۱۴۹،	الجزیره، ۱۹۱،
انقلاب عراق، ۲۳۴،	الدستور، ۲۱۷،
انقلاب فرانسه، ۱۵۴، ۱۵۵،	العلمین، ۲۱۶،
۱۶۶، ۱۷۱، ۱۷۴، ۳۰۱،	القاسم، ۴۵،

- انقلاب کوبا، ۲۳۳
 انگل ها، ۳۲، ۳۳
 انور خوجه، ۱۹۳، ۲۷۳
 انوشتکین، ۶۶
 انوشیروان، ۶۰
 اوبرگون، ۲۰۱
 اوبرنویچ، ۱۸۸
 اوبوته، ۲۴۳، ۲۵۱
 اوپک، ۲۳۷، ۲۵۷، ۳۰۴
 اوپسکو، ۲۱۰
 اوتچپالی، ۱۸۴
 اورنگا، ۲۷۱
 اورتاگوراس، ۱۷
 اورشلیم، ۱۵، ۱۸، ۲۴، ۲۹، ۳۵
 اورن، ۲۶۶
 اوریول، ۲۲۰
 اوزال، ۲۷۰، ۲۷۸، ۲۸۷
 اوسترلیتس، ۱۵۸
 اولاف، ۱۹۰
 اولد دادا، ۲۴۰
 اولم، ۱۵۸
 اومبرتوی، ۱۸۰
 اوپا، ۲۵۶
 ایدی امین، ۲۵۱
 ایران گیت، ۲۷۳
 ایروان، ۳۵
 ایری گوین، ۲۰۷، ۲۰۸
 ایزدور اشبیلی، ۳۳
 ایزو، ۲۲۲
- ایفاد، ۲۵۹
 ایلچی بیگ، ۲۸۵
 اینانوم، ۹
 ایتلیخبت سرویس، ۱۲۹
 اینشتین، ۱۹۱
 ایوب خان محمد، ۱۹۲
 ایوبیان، ۷۶
- ب**
 بثاتریس، ۲۶۵
 بابک خرم دین، ۴۳
 بابل، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۴، ۱۶، ۱۸
 ۱۹، ۲۳، ۲۴، ۲۹، ۲۹۴
 بابی گری، ۱۷۰
 باتیستا، ۲۳۳، ۲۳۵، ۲۳۶
 باخ، ۱۳۹
 بارزانی، ۲۵۱
 بارکزایی، ۱۶۳
 بازار مشترک اروپا، ۲۶۸
 بازرگان، ۲۶۴
 بال، ۱۱۳
 بالادور، ۲۸۸
 بالفور، ۱۹۸
 بالکان، ۳۴
 باندونگ، ۲۳۰
 بانک جهانی، ۲۴۵
 بانپپال، ۱۷
 باهنر، ۲۶۷
 بایزید، ۱۰۳، ۱۲۹
 بخت النصر، ۱۸

- بدن، ۱۲۴
 براگانز، ۱۹۳
 برانت، ۱۹۵
 بربرها، ۳۰
 برتن وودز، ۲۱۸
 برج ایفل، ۱۸۴
 برژنف، ۱۹۱، ۲۵۱
 برژینسکی، ۲۰۷
 برست - لیتوفسک، ۱۹۹
 برك، ۱۴۵
 برگسون، ۱۷۴
 برلن، ۱۴۰، ۱۴۵، ۲۱۹، ۲۲۳، ۲۷۹
 بروكسل، ۱۲۲، ۱۶۱
 بریان - كلوك، ۲۰۷
 بصره، ۱۵۲، ۳۴
 بطالمه، ۲۶
 بطلمیوس، ۲۹، ۲۵
 بعث، ۲۴۳، ۲۱۶
 بغداد، ۴۱، ۴۷، ۵۰، ۵۱، ۵۵، ۶۲،
 ۶۶، ۷۱، ۸۳، ۸۵، ۸۷، ۱۰۴، ۱۹۰،
 ۱۹۱، ۲۳۶، ۲۷۱، ۲۹۹
 بگوویچ، ۲۸۶
 بلگراد، ۱۲۲، ۱۴۳
 بلیر، ۲۹۱
 بلیزاریوس، ۳۳
 بمبئی، ۱۳۹، ۱۷۴
 بن، ۱۶۳
 بناپارت، ۱۵۷
 بن بلا، ۱۹۷، ۲۴۳، ۲۴۴
 بنتام، ۱۴۸، ۱۶۹
 بن جدید، ۲۸۵
 بن علی، ۲۷۴
 بنگال، ۷۹
 بنومزین، ۵۹
 بنه لوکس، ۲۲۲، ۲۳۵
 بنی اسرائیل، ۱۲، ۱۳، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۹
 بنی صباح، ۵۴، ۶۲
 بنی صدر، ۲۶۴، ۲۶۷
 بنی طولون، ۴۷
 بنی عقیل، ۵۴، ۶۲
 بنی کاکویه، ۵۶، ۶۱
 بوتو، ۲۰۷، ۲۷۷، ۲۸۱، ۲۸۸، ۲۹۱
 بودا، ۱۸، ۲۹، ۳۳، ۴۴
 بودثن، ۲۰۸
 بودوئن اول، ۲۸۷
 بورقیه، ۱۹۰، ۲۳۲، ۲۳۴، ۲۵۵، ۲۷۴
 بوستامنته، ۲۱۹
 بوش، ۲۷۷
 بوضیاف، ۲۸۶
 بوکسورها، ۱۸۸
 بولگائین، ۲۳۱
 بولیوار، ۱۶۰
 بومدین، ۲۴۴
 بهادرشاه، ۱۶۸، ۱۳۱
 بهارپراگ، ۲۴۸
 بهایی، ۱۶۸، ۱۷۰
 بهاءالله، ۱۸۵
 بهبهانی، ۱۹۳

- بیت المقدس، ۳۵، ۵۷، ۶۸
 بیزانس، ۳۱، ۳۳، ۳۴، ۶۳
 بیسمارك، ۱۶۲، ۱۷۵، ۱۸۰
 بيطار، ۲۱۶
 بیکن، ۱۲۷
 بین النهرین، ۱۰، ۲۷
 بیورن، ۱۶۸
- پ**
 پارتو، ۱۷۱
 پارس، ۱۷
 پارسایان، ۱۳۵
 پارلف، ۲۸۲
 پاریس، ۲۷، ۱۴۴، ۱۵۳
 پاستور، ۱۶۴
 پاسکال، ۱۳۴
 پالمه، ۲۰۶، ۲۶۹
 پاول، ۱۵۶
 پایوئیر، ۲۵۳
 پدروی، ۱۷۲
 پراگ، ۱۳۵، ۲۴۸
 پرتینی، ۲۰۵
 پرسبورگ، ۱۵۸
 پرسپولیس، ۱۹، ۲۴
 پرل هاربور، ۲۱۵
 پروتاگوراس، ۲۰
 پروتستان، ۱۲۴، ۱۲۶، ۱۳۷، ۱۴۶
 پرودون، ۲۳
 پروستاریا، ۲۰۱
 پروستاریکا، ۲۷۶
- پریکلس، ۱۷، ۲۰
 پطر، ۱۳۹، ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۹۲
 پطرزبورگ، ۱۴۲
 پلاته، ۲۰
 پلانک، ۱۷۴
 پل بیا، ۲۷۴
 پل دومه، ۲۰۹
 پلوپونز، ۱۹، ۲۱
 پمپی، ۲۷
 پمپیدو، ۱۹۵، ۲۵۰
 پمپیون، ۲۲۶
 پنجاب، ۳۵، ۳۷
 پوانکاره، ۱۹۶
 پوپولیسیم، ۲۰۸
 پوتسدام، ۲۱۹
 پورزخمینز، ۲۲۹
 پونیک، ۲۵
 پهلوی، ۲۰۵، ۲۰۶، ۲۱۵، ۳۰۳
 پیرنه، ۱۳۶
 پیزا، ۷۶
 پیلسودسکی، ۲۰۷
 پیمان آتلانتیک شمالی، ۲۲۴
 پیمان چهارجانبه، ۱۶۲
 پیمان دونکرك، ۲۲۲
 پیمان ریو، ۲۲۲
 پیمان سعدآباد، ۲۱۳
 پیمان کنكورد، ۲۰۷
 پیمان مسكو، ۲۴۲
 پیمان ورسای، ۲۰۸

- پینوشه، ۱۹۷، ۲۷۶، ۲۸۰
پیورتین‌ها، ۱۳۲
پی‌یرسه، ۱۷۲
- ت**
تثودور، ۱۳۰، ۱۳۸، ۱۷۳، ۲۲۴
تثودوریش، ۳۷
تثودوریک، ۳۳
تاپلور، ۱۷۱
تاچر، ۲۰۶، ۲۶۲
تالاورا، ۱۶۰
تالس، ۱۸
تامیل، ۲۷۲
تانگ‌ها، ۱۷، ۳۴
تبت، ۴۳
تبریز، ۱۲۱
تحریم تنباکو، ۱۸۵
تخت جمشید، ۱۹
تراشکوا، ۲۴۳
ترایانوس، ۲۹
ترکستان، ۳۷
ترکمنچای، ۱۶۵
تروا، ۳۲
تروپو، ۱۶۳
تروتسکی، ۱۹۱، ۲۱۴
ترومن، ۲۱۸، ۲۲۲، ۲۲۶، ۲۲۹
تره‌کی، ۲۶۱
تریانون، ۲۰۱
تسالی، ۹
تسن، ۲۵
- تسین، ۳۰
تفت، ۱۹۳
تکریت، ۶۳
تل زعتر، ۲۵۸
تلمسانی، ۲۷۴
تمیستوکل، ۲۱
توجمان، ۲۸۶، ۲۹۲
تولستوی، ۱۶۶
تولوز، ۸۱
توماس داکوئن، ۸۳
تویار، ۱۹۲
توین‌بی، ۱۸۴
تهران، ۱۵۶، ۲۱۱، ۲۱۷، ۲۶۰، ۲۸۱
۲۸۵، ۲۹۱، ۳۰۳
تیانجین، ۱۷۴
تیپو، ۱۵۷
تیتو، ۲۴۷، ۲۶۶، ۲۶۸
تیتوس، ۲۸
تیلیت، ۱۵۹
تیمور، ۱۰۰، ۱۰۷، ۱۱۲
- ث**
ثوینی، ۱۷۳
- ج**
جابرین حیان، ۳۶، ۴۲
جاحظ، ۴۶
جامعه ملل، ۲۰۳، ۲۰۵، ۲۰۶، ۲۱۰
جانسون، ۱۷۵، ۱۹۲، ۲۴۳، ۲۴۹
جاوارا، ۲۵۱
جبل الطارق، ۳۷، ۹۵، ۱۴۱، ۱۴۵

- جبهه آزاديبخش ساقية الحمراء، ۲۵۶
جبهه استرزا، ۲۱۱
جبهه ملی چهارم، ۲۶۰
جرجی زيدان، ۱۹۷
جفتای، ۸۳
جفرسون، ۱۵۷
جکسون، ۱۶۶
جک لندن، ۱۷۹
جماعت اسلامي، ۲۱۵
جمعيتهای مؤتلفه، ۲۲۶
جمل، ۳۵
جمیل، ۱۹۱، ۲۱۶، ۲۶۹
جنبش خلافت، ۲۰۱
جنبش محمديه، ۲۰۴
جنبلط، ۲۵۹
جندی شاپور، ۳۳
جنگ تریاک، ۱۶۸
جنگ جهانی اول، ۱۹۶، ۱۹۹
جنگ جهانی دوم، ۲۱۴
جنگ ستارگان، ۲۷۰، ۲۸۷
جنگ صلیبی، ۶۸، ۷۳، ۸۰، ۸۳، ۸۵
۱۰۸، ۱۰۹، ۲۹۹
جنگ کافر، ۱۶۷
جنوا، ۸۸، ۹۰، ۱۰۲
(امام) جواد(ع)، ۴۴
جونپور، ۱۰۴
جهوریان، ۶۰، ۶۴
جی، ۱۵۶
جیانگ زمین، ۲۸۸، ۲۹۱
- جیلاس، ۱۹۵
جیمز، ۱۶۹
جین، ۱۸، ۱۹، ۸۳
چ
چائوشسکو، ۱۹۲، ۲۷۹
چارتیستها، ۱۶۸
چارلز، ۱۳۲، ۱۳۶، ۱۶۱، ۲۶۲
چالدران، ۱۲۱
چالنجر، ۲۷۳
چامورو، ۲۸۰
چخوف، ۱۷۴
چرچیل، ۱۷۹
چرنیکو، ۱۹۵، ۲۷۱
چکا، ۱۹۹
چمران، ۲۶۸
چنگیز، ۷۶، ۸۰، ۸۲
چومبه موسی، ۱۹۹
چونگ هی، ۲۳۹، ۲۴۳
چه گوارا، ۲۰۷
چیلر، ۲۸۷
چینگ کیو، ۲۵۷
ح
حافظ، ۱۰۱، ۱۰۴
حافظ اسد، ۲۰۷، ۲۵۰، ۲۵۲، ۲۵۸
حبشیان، ۴۱
حجرالاسود، ۴۴
حروفیه، ۱۰۳
حریری، ۲۸۶، ۲۸۸
حزب استقلال، ۲۱۷

- حزقیا، ۱۷
حسن بصری، ۳۵
(امام) حسن (ع)، ۳۶
حسنعلی منصور، ۲۴۴
حسن هابره، ۲۶۱
حسنی مبارک، ۲۰۷، ۲۶۸
(امام) حسین (ع)، ۳۶
حسین کامل، ۱۹۷
حصن، ۶۸، ۷۲، ۷۵، ۷۸، ۷۹، ۸۲، ۸۳
حفیظ الله امین، ۲۶۴
حکمتیار، ۲۸۹
حمدانیان، ۴۸، ۴۹، ۵۱، ۵۲، ۵۴، ۵۵، ۵۶
حمودیان، ۵۷، ۵۸، ۵۹، ۶۰، ۶۱، ۶۲، ۶۳
حمورابی، ۱۲
حمیریان، ۲۶
حوزه قم، ۲۰۴
- خ**
خاتمی، ۲۹۲
خارطوم، ۱۶۳
خالد ضیاء، ۲۸۲
خامنه‌ای، ۲۶۸، ۲۷۸
خدیوان، ۱۵۸، ۱۷۱، ۱۷۳، ۱۷۶، ۱۸۰، ۱۸۶، ۱۹۷، ۱۹۹، ۲۱۲
خراسان، ۴۳، ۵۵، ۶۰
خروشچف، ۱۸۶، ۲۳۲، ۲۳۴، ۲۴۴
خزر، ۳۷
خسرو، ۳۳، ۳۴
خشایار شاه، ۱۸، ۲۱
خواجه نصیر، ۷۹
- خوارج، ۳۵
خوارزم، ۶۱
خوارزمشاهیان، ۶۰، ۶۸
خوزستان، ۵۸
خیام، ۶۱
- د**
دادائیس، ۲۰۱
دارالفنون، ۱۷۱
داردائل، ۱۶۹، ۱۹۷
دارسی، ۱۸۸
داروین، ۱۶۰
داریوش، ۱۹، ۲۴
داستایوفسکی، ۱۶۴
داماتو، ۲۸۹
داتته، ۸۸
دانشگاه تهران، ۲۱۱
دانوب، ۲۹
داودشاه، ۱۲۹
داود (ع)، ۱۴
داوینچی، ۱۱۲
دبره، ۱۹۵
دکارت، ۱۳۱
دکترین آیزنهاور، ۲۳۴
دکترین ترومن، ۲۲۲
دکونیار، ۲۰۲، ۲۸۵
دلقوس، ۲۱۱
دلکسه، ۱۹۰
دلواله، ۲۷۶
دمبارتن اکس، ۲۱۸

ریانی، ۲۸۶	دمشق، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۷۲، ۷۶، ۸۴، ۱۹۹
رجایی، ۲۶۷	دموکریت، ۲۳
رژی، ۱۸۵	دمیرل، ۲۵۶، ۲۸۲، ۲۸۷، ۲۹۲
رضاخان، ۲۰۲، ۲۱۱	دنگ شیائوپینگ، ۲۶۶، ۲۹۱
(امام) رضا(ع)، ۴۳	دوالیه، ۱۹۲
رفسنجانی، ۲۷۸، ۲۸۷	دویچک، ۲۰۲
رم، ۱۶، ۱۵۶	دوگل، ۲۲۰
رمولوس، ۱۶	دومرگ، ۲۰۵
رنان، ۱۶۴	دونکرك، ۲۲۲
رنسانس، ۱۲۴	دووالیر، ۲۴۴
رنه معوض، ۲۷۸	دهخدا، ۱۸۰
رواقیون، ۲۵	دیاگوپورتالس، ۱۶۶
رودکی، ۴۶	دیریاسین، ۲۲۳
روزنشتاین، ۱۸۹	دیوی، ۱۷۴
روزولت، ۱۸۸، ۲۰۹، ۲۱۸	ذ
روسو، ۱۴۲، ۱۵۲	ذوالنون، ۴۲
روشنگری، ۱۵۱	ر
روکا، ۱۸۱	رابین، ۲۸۶
روم، ۵۲، ۶۵، ۶۶، ۶۷، ۶۹، ۷۴، ۷۶	راپاکی، ۲۳۳
۸۰، ۸۸، ۱۷۰	راپالو، ۲۰۳
روماتیسیم، ۱۶۳	راجریکن، ۸۱
رومانسک، ۷۵	رازی، ۴۶، ۷۴
رویتز، ۱۷۸	راشد، ۷۱
ریاض، ۱۶۲	راضی، ۶۵۰
ریچارد، ۷۸	راموس، ۲۸۶
ریف، ۲۰۶	راونا، ۳۳
ریکاردو، ۱۵۱	رایش، ۲۰۵
ریگا، ۲۰۳	رایشتاک، ۲۰۹
ریگان، ۱۹۵، ۲۶۶، ۲۶۷، ۲۷۲	راین، ۴۱

ز

- زاپاتا، ۲۰۰
 زیر، ۳۵
 زرتشت، ۱۴، ۱۸
 زروال، ۲۸۸، ۲۸۹
 زکریا (ع)، ۱۸
 زمان شاه، ۱۵۵
 زندیه، ۱۴۸، ۱۵۲، ۱۵۳، ۱۵۴
 زنگبار، ۱۵۹
 زنگیان، ۷۲، ۷۶
 زنون، ۳۲
 زوراوونو، ۱۳۸
 زولو، ۱۸۰
 زیادباره، ۲۰۲، ۲۸۴
 زیاریان، ۴۹، ۶۰
 زید، ۳۸
- ژ
- ژان، ۹۳، ۱۰۰، ۱۰۳، ۱۱۶، ۱۲۲
 ۱۲۴، ۱۵۰، ۱۵۱، ۱۹۱، ۲۰۲، ۲۵۳
 ۲۷۳، ۲۸۴
 ژان باتیست سه، ۱۵۰
 ژرمن، ۲۸، ۲۹
 ژلیوژلف، ۲۸۵
 ژنو، ۸۸
 ژوپه، ۲۹۱
 ژوزف، ۱۷۱
 ژوسپین، ۲۹۱
 ژیسکاردستن، ۲۰۶
- سن
- سنوسییه، ۱۸۹
 ساتمار، ۱۴۲
 سادات، ۲۵۰، ۲۶۷
 سارتر، ۱۹۱
 ساردین، ۲۵، ۴۳
 سارگون، ۱۱
 سازمان چریکهای فدایی، ۲۵۱
 سازمان مجاهدین خلق، ۲۴۵
 سازمان ملل (متحد)، ۲۱۹، ۲۳۱
 ساسانی، ۳۵
 ساف، ۲۴۴، ۲۸۷
 ساکسن ها، ۳۲، ۳۳
 سالاریان، ۵۱، ۵۲
 سالامانکا، ۱۶۰
 سالبای، ۱۵۳
 سالت، ۲۵۳، ۲۶۴
 سامانیان، ۴۳، ۴۵، ۴۷، ۴۸، ۴۹، ۵۱، ۵۵، ۵۶
 سامنر، ۱۶۹
 سامورا ماسل، ۲۶۴، ۲۶۶
 سامی، ۱۱، ۱۷، ۲۷
 سان استانو، ۱۷۹
 ساتتوز، ۲۱۶
 ساتتیانا، ۱۷۵
 ساندینو، ۲۰۶، ۲۱۰، ۲۱۱
 سانفرانسیسکو، ۱۹۱، ۲۱۹
 ساواک، ۲۳۳
 ساوما یونگ، ۲۷۵، ۲۸۶
 سایکس - پیکو، ۱۹۷

سبائيان، ۱۵، ۲۶	سوابو، ۲۳۷، ۲۶۴
(امام) سجاد(ع)، ۳۷	سوارز، ۲۷۳، ۲۸۴
سربداران، ۹۶، ۱۰۳	سوداگرایي، ۱۶۹
سرخاب، ۳۶، ۴۱	سوراكوسايان، ۲۰
سرقسطه، ۵۹	سوفسطايي، ۲۰
سركيس، ۲۵۶	سوفوكل، ۲۰، ۲۲
سزار، ۲۸	سوكارنو، ۱۸۹، ۲۱۹
سعدآباد، ۲۱۳	سولون، ۱۷، ۱۸
سعدی، ۷۹	سومر، ۹، ۱۱، ۲۷
سعيدالدوله، ۵۵	سوموزا، ۲۱۲، ۲۳۳، ۲۴۷
سفاح، ۳۸	سونگ، ۵۲، ۱۹۵
سقراط، ۲۱	سوهارتو، ۲۰۶، ۲۴۷، ۲۶۰
سكوتوره، ۲۰۴	سويل، ۱۴۵
سلاجقه، ۶۱	سه سه سكو، ۲۹۱
سلجوقيان، ۶۰، ۶۲، ۶۵، ۶۶، ۶۷	سيبری، ۱۰۰
۶۸، ۶۹، ۷۰، ۷۱، ۷۲، ۷۳، ۷۴، ۷۵، ۷۶	سيتو، ۲۳۱
سلطان قابوس، ۲۵۰	سيدجمال، ۱۸۲، ۱۸۵
سلطان محمود، ۱۵۳	سيدمرتضى، ۵۲
سلوكوس، ۲۴	سیدنی، ۱۷۲
سلوكيان، ۲۴، ۲۶، ۲۹	سيراكوز، ۲۲، ۲۴، ۲۵
سليمان، ۳۷	سيستان، ۴۹، ۶۵، ۱۰۸
سليمان(ع)، ۱۴، ۱۵	سيسيل، ۱۶، ۱۸، ۲۲، ۳۵، ۴۳، ۴۴، ۶۴
سمرقند، ۱۱۵	سى سى ليا، ۲۰
سنباد، ۳۸	شيشل، ۱۶۰
ستتو، ۲۶۲، ۲۶۶	سيف الدوله، ۶۷
سند، ۳۷	سیلا، ۲۷
سن ژرمن، ۲۰۱	سينگ، ۱۹۷، ۲۸۰
سن سيمون، ۱۳۸	سينگمان رى، ۲۲۴
سنگور، ۱۹۱	سيهانوك، ۲۳۷

ش

- شاپور، ۳۰، ۳۱
 شاتوبریان، ۱۵۰، ۱۷۱
 شاذلی بن جدید، ۲۶۲
 شارل، ۴۱، ۴۲، ۴۷، ۹۵
 شارل مارتل، ۳۷
 شارلمان، ۴۱
 شارلمانی، ۴۳
 شافعی، ۴۱، ۴۳
 شام، ۵۰، ۵۸
 شامیر، ۲۸۲
 شانگهای، ۲۰۹
 شاه اسماعیل، ۱۲۱، ۱۲۹
 شاه ایران، ۲۲۳، ۲۶۲، ۲۶۶
 شاه حسن، ۲۰۸، ۲۳۹، ۲۵۲
 شاه حسین، ۱۴۰، ۱۴۸
 شاه شجاع، ۱۵۸، ۱۶۹
 شاه عباس، ۱۳۰، ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۴۶
 شاه نعمت الله ولی، ۹۵
 شبستری، ۱۹۰
 شتین، ۱۲۸
 شرق طالع، ۱۳۰
 شروین، ۴۷
 شریعتی، ۲۵۹
 شریف امامی، ۲۶۲
 شکسپیر، ۱۲۸، ۱۳۲
 شلوتر، ۲۸۰
 شمس الدوله، ۵۵
 شمعون، ۲۲۸
 شویتزر، ۱۷۹
 شوینهاور، ۱۵۴
 شورای انقلاب ایران، ۲۶۲
 شوگونی، ۱۷۶
 شومون، ۱۶۱
 شهریار، ۵۰، ۵۲
 شهریار اول، ۴۳
 شیائوپینگ، ۱۹۰
 شیبانی، ۱۲۰
 شیخ بهایی، ۱۲۶
 شیخ جابر الاحمد، ۲۰۶، ۲۵۹
 شیخ حمد بن خلیفه، ۲۸۹
 شیخ زائد، ۲۴۶، ۲۸۳
 شیخ عبدالله السالم، ۲۲۶
 شیخ عیسی، ۲۳۹
 شیراک، ۲۰۹، ۲۷۵، ۲۸۹
 شیرعلی، ۱۷۵
 شیکاگو، ۱۷۸
 شین های، ۱۹۴

ص

- (امام) صادق (ع)، ۴۱
 صباح، ۶۷، ۷۰
 صباح السالم الصباح، ۲۴۵
 صخره، ۳۵
 صدام، ۲۱۳، ۲۶۳
 صدر، ۲۶۵
 صدر المتألهین، ۱۳۵
 صدوقیان، ۲۷
 صفاریان، ۴۶، ۴۷، ۳۸، ۴۹، ۵۶، ۶۵

- صفويه، ۱۲۰، ۱۴۶
 صفی، ۱۳۴، ۱۳۷
 صلاح الدين ايوبي، ۷۲، ۷۵، ۷۸
 صنعا، ۱۷۸
ض
 ضياء، ۲۸۲
 ضياء الحق، ۲۰۵، ۲۵۹
 ضياء الرحمان، ۲۶۱
ط
 طائع، ۵۳
 طارق، ۳۷
 طالبان، ۲۹۱
 طاهر دوم، ۴۵
 طاهر ذواليمينين، ۴۳
 طاهريان، ۴۳، ۴۴، ۴۵، ۴۶، ۱۱۱
 طباطبائي، ۲۱۵
 طبرستان، ۴۹، ۵۴، ۶۰
 طبس، ۲۶۶
 طرابلس، ۷۳
 طرح دمبارتن اكس، ۲۱۸
 طرح راپاكي، ۲۳۳
 طرح كلمبو، ۲۲۵
 طرح مارشال، ۲۲۲
 طرح يونگ، ۲۰۷
 طلحه، ۳۵
 طلحه بن طاهر، ۴۴
 طه الهاشمي، ۲۱۵
 طهماسب، ۱۴۴
ظ
 ظفار، ۲۵۸
 ظهير الدوله، ۵۲
ع
 عارف حسيني، ۲۷۷
 عايشه، ۳۵
 عباس پاشا، ۱۷۱
 عباسيان، ۳۸، ۴۱
 عبدالحميد، ۱۵۱، ۱۷۹، ۱۸۶
 عبدالرحمان، ۴۱
 عبدالرحمان دوم، ۴۴
 عبدالرحمن عارف، ۱۹۸، ۲۴۶
 عبدالسلام عارف، ۲۴۱
 عبدالعزيز، ۱۸۶
 عبدالقادر، ۱۶۶
 عبدالقيوم، ۲۶۱
 عبدالكريم قاسم، ۲۴۱
 عبدالله بن خليفه، ۲۳۸
 عبدالله بن قاسم، ۱۹۶
 عبدالملك، ۳۶
 عبدالناصر، ۲۳۰، ۲۳۲، ۲۵۰
 عبده، ۱۷۱، ۱۹۱
 عثمان، ۳۵، ۶۶، ۷۸، ۸۱، ۹۰، ۹۳، ۱۰۲، ۱۰۵، ۱۴۸
 عثمانی، ۹۰، ۹۵، ۱۰۰، ۱۰۴، ۱۰۵، ۱۱۶، ۱۱۷، ۱۲۴، ۱۳۰، ۱۴۹، ۱۵۱
 ۱۵۴، ۱۷۹، ۱۹۶
 عدم تعهد، ۲۵۱
 عدن، ۱۲۵
 عرفات، ۲۰۸، ۲۸۹

- (امام) عسکری (ع)، ۴۶
عطاس، ۲۷۴
عفلق، ۱۹۴، ۲۱۶
علویان، ۴۵، ۴۹
علی اف، ۲۸۸
علی بن عبدالله، ۲۳۵
(امام) علی (ع)، ۳۵
علی عبدالله صالح، ۲۸۰
علی کافی، ۲۸۶
علی مهدی محمد، ۲۸۲
علی ناصر محمد، ۲۶۵، ۲۷۲
عمر، ۳۴، ۳۵
عمر بن عبدالعزیز، ۳۷
عهد عتیق، ۲۷
عهدنامه مقدس، ۱۶۶
عهدنامه موئترو، ۲۱۲
عیسی بن سلمان، ۲۴۰
عیسی (ع)، ۲۸
عیلامی، ۱۱
- غ**
غالی، ۲۸۵
غرناطه، ۵۷، ۸۳، ۸۹، ۹۲، ۹۳، ۹۴، ۹۵، ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۵، ۱۰۸، ۱۱۸
غزالی، ۶۴
غزنویان، ۵۵، ۶۰
غلام اسحاق خان، ۲۹۱، ۲۸۷
- ف**
فابیوس، ۲۲۰
فارابی، ۴۶، ۶۵
فارس، ۵۰، ۵۸، ۱۰۴، ۱۱۹، ۱۳۳
فاروق، ۲۲۹
فاس، ۴۲، ۶۵
فاشیسم، ۲۰۳
فاطمیان، ۴۸، ۵۰، ۵۱، ۵۵، ۶۱
فاکس، ۱۲۸
فالانژ، ۲۰۴، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۲
فالییر، ۱۹۱
فتحعلیشاه، ۱۵۷
فخرالدوله، ۵۳
فدائیان اسلام، ۲۲۴
فراخان، ۲۸۹
فراعنه، ۱۰
فراماسونری، ۱۷۳
فراموشخانه، ۱۷۳، ۱۸۴
فرانسوا، ۱۲۲
فرانک، ۳۲، ۳۷، ۴۲
فرانکو، ۲۱۲، ۲۵۶
فردریک، ۸۳، ۱۲۳، ۱۵۶، ۱۸۶، ۲۵۷
فردوسی، ۵۰، ۵۷، ۵۸
فردیناند، ۱۲۲، ۱۲۶، ۱۶۷، ۱۶۸، ۱۹۷
فرعون، ۱۱
فرنجه، ۱۹۴
فروید، ۱۷۳
فریسیان، ۲۷
فلورانس، ۵۴، ۹۲، ۱۵۶
فلوریدا، ۱۵۳، ۱۶۱
فلوطين، ۳۰

- فنیقی، ۱۳
 قرار داد چهار جانبه، ۲۱۰
 قراقویونلو، ۱۰۴
 قرامانیان، ۵۶، ۸۷، ۸۸، ۸۹، ۹۸، ۹۹
 قراغه، ۱۰۲، ۱۰۴، ۱۰۶، ۱۰۸، ۱۰۹، ۱۱۴
 قرامطه، ۴۷، ۴۸، ۴۹، ۵۱
 قرطبه، ۴۲
 قرمطیان، ۵۰
 قسطنطنیه، ۳۱، ۳۲، ۴۸، ۸۸، ۲۰۸
 قصر الحمراء، ۹۸
 قم، ۱۱۹
 قویلائی خان، ۹۰
 قونیه، ۱۶۷
 قیام جنگل، ۲۰۱
 قیام ۱۵ خرداد، ۲۴۲
 قیام خیابانی، ۲۰۱
 قیروان، ۳۶
 قیصر، ۲۶، ۳۸، ۴۳، ۴۷، ۴۸، ۴۹
 ۵۴، ۵۷، ۶۲، ۶۳، ۶۶، ۶۹، ۷۴، ۸۱، ۸۲
 ۸۴، ۸۵، ۸۶، ۹۶، ۹۸، ۹۹، ۱۰۲، ۱۱۰
 ۱۲۲، ۱۲۶، ۱۲۷، ۱۳۵، ۱۴۲
- ک**
 کابیل، ۲۹۱
 کاپیتولاسیون، ۱۳۰
 کاترین، ۱۴۹
 کاتولیک، ۱۲۴، ۱۲۶، ۱۴۶، ۱۶۶، ۱۷۸
 کاخ سفید، ۱۵۵
 کارائیب، ۲۴۹
 کاراکاس، ۱۶۰
 کارانزا، ۲۰۱
- فئوژباخ، ۱۵۸
 فورد، ۱۹۳، ۱۹۵
 فونگ، ۱۸۹
 فهد، ۲۰۲، ۲۶۸
 فیثاغورث، ۱۸، ۲۰
 فیخته، ۱۴۹
 فیدون، ۱۷
 فیزیوکراتها، ۱۴۹
 فیصل، ۱۶۷، ۱۶۸، ۱۷۰، ۱۷۶
 ۱۷۸، ۱۹۱، ۱۹۹، ۲۰۳، ۲۱۲
 فینگه رس، ۲۲۹
 فیلمور، ۱۷۲
 فیلیپ، ۲۳، ۲۴، ۲۶
 فیلیپ، ۷۶
 فین کن اشتاین، ۱۵۹
 فؤاد، ۱۹۸
 فؤاد شهاب، ۲۳۵
- ق**
 قائم، ۶۰، ۱۱۲
 قابوس، ۲۵۰
 قاجاریه، ۱۴۸
 قادیسیه، ۳۴
 قادیانی، ۱۹۳
 قارن اول، ۴۴
 قاهره، ۵۲، ۲۱۶، ۲۵۲
 قباد، ۳۲
 قذافی، ۲۱۶، ۲۴۹، ۲۵۵، ۲۷۳
 قرآن، ۳۵

کرس، ۴۳، ۲۵، ۱۸،	کارتاز، ۴۴، ۳۶، ۳۲، ۲۵، ۲۲، ۲۰، ۱۸، ۱۵،
کرمان، ۶۱، ۵۹، ۵۰،	کارتز، ۲۵۹، ۲۰۵،
کروزناخ، ۱۹۸،	کارلوس، ۲۲۸، ۲۱۳،
کریستف کلمب، ۱۱۹، ۱۱۸،	کارمانلیس، ۱۹۲،
کریستیان، ۱۱۲،	کارمل، ۲۰۸،
کریم اف، ۲۸۴،	کارمو، ۲۰۶،
کریمه، ۱۳۶، ۱۳۱، ۱۱۵، ۱۲۳،	کاسترو، ۲۳۶، ۲۳۵، ۲۲۹، ۲۰۶،
۱۷۳، ۱۵۴، ۱۵۰، ۱۴۱،	کاشانی، ۲۲۷،
کسروی، ۱۸۴،	کاکس، ۱۹۹،
کسینجر، ۲۰۴،	کالون، ۱۲۸، ۱۲۱،
کعبه، ۱۵۹،	کالیاس، ۲۱،
ککونن، ۲۶۱،	کاماچو، ۲۱۵،
کلاسیکها، ۱۵۲،	کامبارگه، ۲۰۴،
کلتی ها، ۲۲،	کامبیز، ۱۹،
کلدانیان، ۱۹، ۱۷،	کامپو، ۲۰۶،
کلده، ۹،	کامنولت، ۲۳۹، ۲۰۹،
کلمبو، ۲۲۵،	کانال سوئز، ۲۵۷، ۲۳۳،
کلن، ۱۰۴،	کانت، ۱۵۸، ۱۵۳، ۱۴۵،
کلوه لند، ۱۸۵،	کاوسییه، ۳۵،
کلینتون، ۲۹۱، ۲۸۸، ۲۸۷،	کاوتتیس، ۱۴۸،
کمبریج، ۸۱،	کایچک، ۲۲۵،
کمپ دیوید، ۲۶۲،	کایس، ۲۰۵،
کمودوس، ۳۰،	کیپلر، ۱۳۳، ۱۲۹،
کمینفرم، ۲۳۳، ۲۲۱،	کرامول، ۱۳۶،
کندرسه، ۱۴۷،	کرامی، ۲۰۳،
کِنْدی، ۲۴۳، ۲۳۸، ۱۹۸،	کرت، ۱۶۵، ۴۴، ۹،
کَنْدی، ۴۳،	کردستان، ۲۲۰،
کندیاك، ۱۴۳،	کردستان، ۶۱، ۴۴،
کنراد، ۸۶، ۶۱، ۴۸،	کرزوس، ۱۹،

- کنستانتین، ۳۰، ۳۶، ۴۱
 کنستانتینسکو، ۲۹۱
 کنعان اورن، ۲۶۶
 کنفرانس اسلامی، ۲۴۶
 کنفرانس باندونگ، ۲۳۰
 کنفرانس برتن وودز، ۲۱۸
 کنفرانس پوتسدام، ۲۱۹
 کنفرانس تهران، ۲۱۷
 کنفرانس ژنو، ۲۳۲
 کنفرانس سانفرانسیسکو، ۲۱۹
 کنفرانس قاهره، ۲۱۶
 کنفرانس کازابلانکا، ۲۱۶
 کنفرانس لاهه، ۲۰۷
 کنفرانس مادرید، ۲۸۳
 کنفوسیوس، ۱۸، ۲۳
 کنکورد، ۲۰۷
 کنگریان، ۵۱، ۵۲
 کنوانسیون بن، ۲۲۹
 کنیاتا، ۲۴۹
 کوپچ، ۲۰۴
 کوتینز، ۲۲۸
 کوچیانگ، ۱۹۴
 کوروش، ۱۹
 کومکن، ۲۲۵
 کومکن، ۲۸۲
 کومیتترن، ۲۰۱، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۱۶
 کویزون، ۲۱۱
 کهل، ۲۰۸، ۲۶۹، ۲۸۱
 کی اف، ۲۷، ۸۴
 کیرکگارد، ۱۶۱
 کیفا، ۶۸، ۶۹، ۷۲، ۷۵، ۷۸، ۷۹، ۸۲، ۸۳
 کیقباد، ۹۰
 کیم ایل سونگ، ۲۸۸
 کیم جونگ ایل، ۲۸۸
 کینز، ۲۱۲
 کیورینو، ۲۲۳
گ
 گات، ۲۲۲، ۲۸۸
 گارسیا، ۲۳۴، ۲۶۱
 گاریبالدی، ۱۷۱
 گاسپار، ۲۱۹
 گاکارین، ۲۳۹
 گالگوس، ۲۲۲
 گاليله، ۱۲۸، ۱۳۰
 گاندی، ۱۹۸، ۲۰۰، ۲۲۳، ۲۴۶
 ۲۵۱، ۲۶۱، ۲۷۱، ۲۸۰
 گجرات، ۱۷۲
 گرانت، ۱۷۷
 گرگان، ۴۹، ۵۲، ۵۴، ۶۰
 گرگوریوس، ۱۰۲
 گرومیکو، ۱۹۳
 گرینویچ، ۱۳۸
 گزنفون، ۲۱
 گشتاپو، ۲۱۰
 گلاس نوست، ۲۷۶
 گلدامایر، ۲۴۹
 گلدستن، ۱۸۵
 گلستان، ۱۶۱

لندن، ۸۰، ۱۲۹، ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۵۷،
۲۰۹، ۲۱۲،

لنین، ۲۰۵

لنینگراد، ۱۴۲

لونی، ۴۳، ۴۴، ۴۵، ۴۸، ۴۹، ۶۹، ۷۱،

۷۵، ۸۲، ۸۴، ۸۶، ۹۳، ۹۶، ۹۸،

۱۰۱، ۱۱۴، ۱۲۰، ۱۲۱، ۱۳۳، ۱۳۷،

۱۴۱، ۱۴۳، ۱۵۲، ۱۵۵، ۱۵۹، ۱۶۱،

۱۶۴، ۱۷۱،

لوئیس، ۱۷۴

لوتر، ۱۲۶، ۲۳۲

لوزاکا، ۲۵۱

لوزان، ۲۰۴

لوکارنو، ۲۰۵، ۲۰۷

لوکزامبورگ، ۱۶۱

لومومبا، ۲۳۹

لونه ویل، ۱۵۷

لوور، ۱۷۳

لی پنگ، ۲۷۶

لیتونیف، ۲۰۶

لیختن اشتاین، ۱۵۹

لیدیا، ۱۶

لیسبون، ۱۴۸

لین پیائو، ۱۹۲

م

مائو، ۲۴۶

مائوتسه، ۲۰۵

ماتاپان، ۲۱۵

ماد، ۱۷، ۱۸، ۱۹

مادرید، ۲۸۳

ماراتن، ۲۰

ماردین، ۹۳

مارکس، ۱۶۲

مارکوپولو، ۹۱

گل‌ها، ۲۲، ۲۵، ۳۲، ۳۷

گمشتکین، ۶۶

گنگ، ۷۹

گوتراس، ۲۳۳

گوته، ۱۴۸، ۱۶۷

گوتها، ۳۰، ۳۱، ۳۲

گوتیک، ۳۳، ۷۷، ۷۹

گودا، ۲۸۹

گودونف، ۱۳۱

گورباچف، ۲۰۹، ۲۷۷

گورسل، ۲۳۸

گورکی، ۱۷۷

گورینگ، ۲۱۰

گوستاو، ۱۲۳، ۱۹۲، ۲۲۰، ۲۲۶

گونزالس، ۱۹۶، ۲۶۹

گویسی، ۱۲۸

گیتینگ، ۲۸۲

ل

لئوپولد، ۱۶۷، ۱۷۶، ۲۱۱

لئونگ، ۲۹۲

لاسان، ۱۶۵

لاسکی، ۱۸۶

لاک، ۱۳۴، ۱۴۱

لاکهد، ۲۵۵

لاوازیه، ۱۵۶

لاوه، ۲۰۲، ۲۰۷، ۲۰۸، ۲۲۵

لایباخ، ۱۶۴

لایب نیتز، ۱۳۶

لبرون، ۲۰۹

لبنان، ۲۰۱، ۲۰۵، ۲۰۶

لطفعلی، ۱۵۴

لکئوپاترا، ۲۳۷

لله راس، ۲۳۴

لندسات، ۲۵۳

- مارکوس، ۲۴۵، ۲۵۰، ۲۷۴
 مارکوس آوریوس، ۲۹
 مارکونها، ۲۹
 مارونی، ۴۲
 مازندران، ۳۵، ۵۲۳۶، ۵۶، ۸۹، ۹۶، ۱۰۰
 ماژلان، ۱۲۲
 ماستریخت، ۲۸۵
 ماکاریوس، ۱۹۶، ۲۵۴
 ماکیاولی، ۱۲۳
 ماگنزی، ۲۶
 مالتوس، ۱۵۰
 مالقه، ۵۹، ۶۰، ۶۳
 مالک ابن انس، ۳۷
 مالکی، ۴۲
 ماندلا، ۲۸۲، ۲۸۸
 مانوئل، ۱۱۹
 مانی، ۳۰، ۳۱
 مانیفست، ۱۷۱
 ماوراءالنهر، ۴۵، ۴۸، ۴۹، ۵۲، ۵۵
 ۵۶، ۸۳، ۸۵، ۸۸
 ماوردی، ۵۳
 ماهان، ۱۸۸
 مایا، ۲۰
 مأمون، ۵۶
 مبارک، ۲۰۷، ۲۶۸
 متحدین، ۱۶۱، ۲۱۴
 مترنیخ، ۱۶۰
 متفقین، ۲۰۱، ۲۱۵، ۲۱۶، ۲۱۷، ۲۱۸، ۲۱۹
 متقی، ۵۰
 متوکل، ۴۵، ۶۵، ۱۱۶، ۱۲۰، ۱۲۲
 محمدادریس، ۱۹۹
 محمدالامین، ۲۳۴
 (امام) محمدباقر(ع)، ۳۷
 محمدبدر، ۲۴۰
 محمدبن سعود، ۱۴۷
 محمدبن عبدالوهاب، ۱۴۱، ۱۴۷
 محمدشاه، ۱۶۷
 (حضرت) محمد(ص)، ۳۳، ۳۴
 محمدظاهرشاه، ۲۱۰
 محمدعثمان، ۲۸۹
 محمدعلی پاشا، ۱۶۵، ۱۹۲
 محمدیه، ۲۰۴
 مد، ۱۶
 مدرس، ۲۱۳
 مدی، ۲۰
 مدیچی، ۱۰۲
 مدیسن، ۱۶۰
 مرابطون، ۶۱، ۶۵
 مراتهه، ۱۵۲
 مرداوینج، ۴۹
 مرزبان اول، ۵۱
 مرکاتیلیم، ۱۴۸
 مروان، ۳۶
 مروان دوم، ۳۸
 مروانیان، ۵۵
 مروونژین ها، ۳۲
 مرینیان، ۱۰۸
 مزدک، ۴۳
 مستضی، ۷۵
 مستظهر، ۶۷
 مستعصم، ۸۵
 مستکفی، ۹۲، ۱۱۱
 مستمسک، ۱۱۹، ۱۲۲
 مستنجد، ۷۴، ۱۱۳
 مسجدالاقصی، ۳۷، ۴۲، ۲۴۹
 مسجدالحرام، ۵۰، ۲۶۴
 مسعودی، ۵۱
 مسلم لیگ، ۱۹۱

- مسینا، ۱۶، ۱۷
 مشروطیت، ۱۹۱
 مشهداف، ۲۹۱
 مصدق، ۲۲۹
 مصطفی، ۱۳۳
 مطیع، ۵۱
 معاویه، ۳۵، ۳۶
 معاهده سن ژرمن، ۲۰۱
 معاهده لوزان، ۲۰۴
 معاهده لوکارنو، ۲۰۵
 معتز، ۴۶
 معتصم، ۶۲، ۱۰۲، ۱۰۳
 معتضد، ۹۹، ۱۰۷
 معتمد، ۴۶، ۴۷
 مغول، ۷۹، ۸۳، ۸۴، ۸۵، ۱۲۴، ۱۲۹، ۱۳۶، ۱۴۳، ۱۴۴
 مقتدر، ۴۸
 مقتدی، ۶۶
 مقتفی، ۷۱
 مقدونی، ۱۳، ۲۵، ۲۶، ۴۶
 مقدونیه، ۲۳
 ملك آرتور، ۲۱۹
 مکتفی، ۴۸
 مکه، ۳۲، ۳۴
 مکی، ۲۵۶
 مکیندر، ۲۰۱
 ملك حسین، ۱۹۳، ۲۲۸
 ملك خالد، ۲۵۶، ۲۶۸
 ملك سعود، ۲۲۹
 ملك عبدالله، ۲۲۸
 ملك غازي، ۱۹۵
 ملك فاروق، ۲۰۲
 ملكم خان، ۱۴۹
 منتسکیو، ۱۳۹، ۱۴۸
 منتصر، ۴۵
 منتظری، ۲۷۸
 منچوری، ۱۸۸
 منچوری، ۲۰۹
 مندل، ۱۶۴
 مندلیف، ۱۶۷
 منسیوس، ۲۳
 منقیاد، ۲۱۳
 موافقتنامه هلسینکی، ۲۵۷
 موبوتو، ۲۰۸، ۲۴۵
 موحدین، ۷۲، ۸۲
 مور، ۱۲۴
 مورا یا ما، ۲۸۸
 مورگنتو، ۲۱۷
 مورو، ۲۴۹
 موریس، ۱۶۰
 موسولینی، ۲۱۳، ۲۱۶، ۲۱۸
 موسوی، ۲۶۸
 موسی، ۱۳
 (امام) موسی کاظم (ع)، ۴۳
 موکس سیدونی، ۱۳
 موگابه، ۲۷۴
 مولوی، ۸۰
 مولیر، ۱۳۳
 موناکو، ۱۵۵
 موترو، ۲۱۲
 مونروئه، ۱۶۴
 مونینخ، ۱۶۵، ۲۱۳
 مهدی، ۴۱
 (امام) مهدی (عج)، ۴۶، ۵۰
 مهرداد، ۲۶، ۲۷
 میتران، ۱۹۸، ۲۶۸، ۲۷۵
 میجی، ۱۷۶
 میردال، ۱۸۷

- میرزای شیرازی، ۱۸۵، ۲۰۲
میرفخرایی، ۲۲۳
میسن، ۲۱
میسور، ۱۵۷
میشل عون، ۲۷۶
میل، ۱۵۱، ۱۵۹، ۱۷۸
میلان، ۱۲۲
مینویی، ۹
مؤیدالدوله، ۵۳
- ن**
شوکلایک، ۱۷۷
ناپلئون، ۱۵۷، ۱۵۸، ۱۶۰، ۱۶۱
ناتزه، ۲۸۳
ناتو، ۲۲۴
ناتورالیزم، ۱۸۱
نادرشاه، ۱۴۶، ۱۴۷
نارین، ۳۷
نازی، ۲۰۲
ناسا، ۲۳۴
ناصر، ۷۶
ناصرالدوله، ۵۳
ناصرالدین شاه، ۱۷۱
ناکاسونه، ۲۶۸
نانکن، ۱۶۹
نایره، ۲۷۳
نایمیگن، ۱۳۸
نبرد مارن، ۱۹۹
نبوکدنصر، ۱۸
نبی اف، ۲۸۳
نتانیاهو، ۲۹۰
نجیب، ۱۸۹، ۲۷۷، ۲۲۹
نروا، ۲۹
نرون، ۲۸، ۲۹
نصراول، ۴۵
- نظربایف، ۲۸۳
نظریه قلب زمین، ۲۰۱
نکرومه، ۱۹۳، ۲۴۶
نگوایی، ۲۵۶
نگه شو، ۲۸۵
نگیدا، ۲۷۳
نمرود، ۹
نمیری، ۲۰۸، ۲۴۹، ۲۵۳، ۲۷۲
نواب صفوی، ۲۳۲
نوازشریف، ۲۸۱، ۲۸۷
نوح، ۱۰
نورمحمدتره کی، ۲۶۱
نورمن ها، ۴۴، ۶۰، ۶۴
نوریگا، ۲۸۰
نهایوند، ۳۵، ۶۱
نهر، ۲۴۶
نهضت آزادی، ۲۳۹
نیازوف، ۲۸۳
نیچه، ۱۷۰
نیکسون، ۱۹۶، ۲۴۹
نیکوپولیس، ۱۰۵
نیکولای، ۱۹۸
نیلوفرسفید، ۱۵۱
نینوا، ۱۶، ۱۷
نیوتن، ۱۳۵، ۱۳۸
نیویورک، ۱۳۳
- و**
واترگیت، ۲۵۵
واتیکان، ۲۰۸
واتق، ۴۴، ۹۶، ۱۰۳
وارگاس، ۲۱۹، ۲۰۸
واسکودگاما، ۱۱۹
واسیلی، ۱۹۲
واسیلیو، ۲۸۳

- واشنگتن، ۱۵۴، ۱۵۵، ۲۳۳، ۲۸۲
 والدهایم، ۱۹۹، ۲۷۳
 والرین، ۳۰
 والنسیا، ۲۴۰
 واندل ها، ۳۲
 وانگچوگ، ۲۵۵
 وایتانگی، ۱۶۹
 وایکینگ، ۲۵۸
 وایمار، ۲۰۱
 وبر، ۱۷۵
 وثوق الدوله، ۱۹۹
 ورسای، ۱۹۹
 ورسای، ۲۰۸
 ورشو، ۱۲۹، ۲۸۲
 وستفالی، ۱۳۶
 وشمگیر، ۵۰
 ولتر، ۱۴۰
 ولید، ۳۶، ۳۸
 ومو، ۲۲۲
 ونیز، ۱۰۲، ۱۰۶
 ووچی کونگ، ۲۷۴
 وهایت، ۱۴۶، ۱۵۰، ۱۵۸، ۱۶۸، ۲۲۹
 ویت مین، ۲۱۵
 ویدلا، ۲۱۹
 ویلسون، ۱۹۵، ۱۹۹، ۲۴۴
 ویلهم پیک، ۲۲۴
 ویلیام اوکام، ۹۰
 وین، ۱۴۶، ۱۶۱
 ۵
 هابره، ۲۶۱
 هابز، ۱۳۱، ۱۳۸
 هایس بورگ، ۱۱۰
 هاجر، ۱۱
 هادی، ۴۲
 (امام) هادی (ع)، ۴۶
 هارالد، ۵۴
 هاردینگ، ۲۰۲
 هارون الرشید، ۴۲، ۴۳
 هاریسون، ۱۸۳
 هالیوود، ۱۹۴
 هامرشولد، ۱۹۱
 هان، ۲۵، ۲۸، ۳۰
 هانری، ۴۹، ۵۰، ۵۶، ۵۷، ۵۹، ۶۱، ۶۲، ۶۳، ۶۶، ۶۸، ۱۲۵، ۱۳۱، ۱۳۳
 هانری اول، ۵۰
 هانیبال، ۲۵
 هایدگر، ۱۸۴
 هایس، ۱۷۹
 هایلاسلاسی، ۲۰۸، ۲۵۴، ۲۵۷
 هایله ماریام، ۲۵۹، ۲۶۷
 هاینمان، ۴۴۹
 هخامنشی، ۱۸
 هراکلیت، ۲۰
 هراکلیتوس، ۲۰، ۳۳
 هراوی، ۲۷۹
 هربرتوس بورگ، ۱۵۰
 هرتسل، ۱۸۷
 هرزوغ، ۲۸۸
 هرودت، ۲۰، ۲۱
 هزیود، ۱۶
 هشام، ۳۷، ۴۲، ۵۳، ۵۷، ۵۹
 هگل، ۱۵۱، ۱۵۹
 هلاکو، ۸۸
 هلسینکی، ۲۵۷
 هلموت اشمیت، ۲۵۴
 هلن، ۲۳
 همدان، ۵۳، ۵۸
 هملت، ۱۳۲

یاباندا، ۲۴۰	همینگوی، ۲۴۰
یشا، ۲۵۶	هند شرقی، ۱۳۱، ۱۵۱، ۱۶۱
یانایف، ۲۸۳	هواکوفنگ، ۲۵۸، ۲۶۷
یاندبو، ۱۶۵	هوزاگ، ۱۹۶
یحیای اول، ۴۵	هوسرل، ۱۷۴
یرموک، ۳۴	هوشی مین، ۲۰۸، ۲۱۵
یزدگرد، ۳۱	هوکر، ۱۲۶
یزید، ۳۶	هومر، ۱۴
یزید دوم، ۳۷	هون، ۲۶، ۳۱، ۳۲
یزید سوم، ۳۸	هووختره، ۱۸
یعقوب (ع)، ۱۲	هوور، ۲۰۷
یلتسین، ۲۸۳	هیأت های مؤتلفه، ۲۴۴
یوری گاگارین، ۲۳۹	هیتلر، ۲۰۴، ۲۰۸، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۱
یوسف (ع)، ۱۲	۲۱۳، ۲۱۹
یوشع (ع)، ۱۳، ۱۷	هیدوشی، ۱۳۱
یونه وین، ۲۴۱	هیرو هیتو، ۲۰۵، ۲۱۰
یونیا، ۱۶	هیلری، ۲۰۴
یوهانس، ۵۲	هیل گرین، ۱۶۸
یهود، ۱۱، ۱۸۷، ۱۸۸	هیندنبورگ، ۲۰۵، ۲۱۰
یهودا، ۲۶	میوم، ۱۴۲
ییلماز، ۲۹۲	ی

گزیده منابع

الف- کتب فارسی:

- ۱- آدنیفز . م. دائرة المعارف زرین. تهران: ارژنگ، ۱۳۶۳.
- ۲- اشپانگنبرگ. کرونولوژی تاریخ جهان. ترجمه دکتر اردشیر خداادادیان، تهران، ۱۳۷۱.
- ۳- اسمعی، مرتضی. جهان اسلام. تهران: مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۶۹.
- ۴- یوسورت، کلیفورد ادموند. سلسله‌های اسلامی. ترجمه فریدون بدره‌ای، تهران: مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۱۳۷۱.
- ۵- بون، گوستاوو. تمدن اسلام و عرب. ترجمه سید هاشم حسینی، تهران: اسلامیه.
- ۶- عبیو موت، پتر (و دیگران)، خاورمیانه. ترجمه محسن مدیرشانه‌چی (و دیگران) مشهد: آستان قدس، ۱۳۶۹.
- ۷- پایا، علی. تاریخ عمومی. تهران: سپهر، ۱۳۶۱.
- ۸- پالمر، رابرت روزول. تاریخ جهان نو. ترجمه ابوالقاسم طاهری، تهران: امیرکبیر، ۱۳۵۷.
- ۹- پیگولو، سکایا (و دیگران). تاریخ ایران. ترجمه کریم کشاورز، تهران: پیام، ۱۳۵۴.
- ۱۰- توین بی، آرنولد. تاریخ تمدن. ترجمه یعقوب آژند، تهران: مولی، ۱۳۶۸.
- ۱۱- دورانت، ویل. تاریخ تمدن. ترجمه ضیاءالدین علایی طباطبائی، تهران: انقلاب اسلامی، ۱۳۷۰.
- ۱۲- دورانت، ویل، تاریخ فلسفه. ترجمه زریاب خویی، تهران: دانش.
- ۱۳- دولاندن، ش. تاریخ جهانی. ترجمه احمد بهمنش، تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۶۷.
- ۱۴- رایینسون، چارلز الکساندر. تاریخ باستان. ترجمه اسماعیل دولتشاهی، تهران: انقلاب اسلامی، ۱۳۷۰.
- ۱۵- زامبور. نسب نامه خلفاء و شهریاران. ترجمه محمد جواد مشکور، تهران: نشر خیام.
- ۱۶- ساکت، محمد حسین. تکرشی تاریخی به فلسفه حقوق. تهران: جهان معاصر، ۱۳۷۰.
- ۱۷- سایکس، سرپرسی، تاریخ ایران. ترجمه سید محمد تقی فخر داعی گیلانی: تهران: دنیای کتاب، ۱۳۶۳.
- ۱۸- سعیدیان، عبدالحسین، کشورهای جهان. تهران: فجر اسلام، ۱۳۷۱.
- ۱۹- صدرحاج سید جواد، احمد (و دیگران). دائرة المعارف تشیع. تهران: بنیاد شط، ۱۳۶۹.
- ۲۰- عاقلی، باقر، روزشمار تاریخ ایران. تهران: نشر گفتار، ۱۳۶۹ و ۱۳۷۴.
- ۲۱- علی بابایی، غلامرضا. فرهنگ علوم سیاسی. تهران: نشر ویس، ۱۳۶۸.
- ۲۲- الفاخوری، خلیل. تاریخ فلسفه در جهان اسلامی. ترجمه عبدالحمید آیتی، تهران: دفتر نشر، ۱۳۷۰.
- ۲۳- قربانی. زین العابدین، تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی. تهران: دفتر نشر، ۱۳۷۰.
- ۲۴- کتابی، محمود، تقویم سیاسی خاورمیانه. تهران: اقبال، ۱۳۶۶.
- ۲۵- کالین، رنان. تاریخ علم کمبریج. ترجمه حسن افشار، تهران: نشر مرکز، ۱۳۷۰.
- ۲۶- کاظمی، علی اصغر. مدیریت بحرانهای بین المللی. تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی، ۱۳۶۶.

- ۲۷- لین پول، استانلی. طبقات سلاطین اسلام. ترجمه عباس اقبال، تهران: دنیای کتاب، ۱۳۶۳.
- ۲۸- لین پول، استانلی (ودیگران)، تاریخ دولتهای اسلامی و خاندانهای حکومتگر. ترجمه صادق سجادی. تهران: نشر تاریخ ایران، ۱۳۶۳.
- ۲۹- لنچافسکی، ژرژ. تاریخ خاورمیانه. ترجمه هادی جزایری، تهران: اقبال، ۱۳۳۷.
- ۳۰- محبوب، محمود (و یآوری، فرامرز) گیتاشناسی کشورها. تهران: انتشارات گیتاشناسی، ۱۳۶۲.
- ۳۱- میلز، پی. یر. تاریخ قرن بیستم. ترجمه دکتر امان الله ترجمان، مشهد: آستان قدس، ۱۳۷۱.
- ۳۲- مدنی، سید جلال الدین، تاریخ سیاسی معاصر ایران. تهران: دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۶۱.
- ۳۳- مایر، جرالدام. پیشگامان توسعه. ترجمه سید علی اصغر هدایتی و (علی یاسری). تهران: سمت.
- ۳۴- ماله، آلبر. تاریخ. ترجمه میرزا حسین خان فرهودی. تهران: علمی، ۱۳۶۳.
- ۳۵- موسوی بجنوردی، کاظم. دائرة المعارف جزوک اسلامی. تهران: مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی، ۱۳۷۰.
- ۳۶- نقیب زاده. احمد، تحولات روابط بین الملل. تهران: نشر قومس، ۱۳۶۶.
- ۳۷- نظمی، اسدالله. دائرة المعارف نوین. تهران: اقبال، ۱۳۶۳.
- ۳۸- لولز، هربرت جورج. کلیات تاریخ. ترجمه مسعود رجب نیا. تهران: سروش، ۱۳۶۵.
- ۳۹- هونکه، زیگرید. فرهنگ اسلام در اروپا. ترجمه مرتضی رهبانی، تهران: دفتر نشر.

فهرست کتب عربی

- ۱- ابن اثیر، ابی الحسن. الكامل فی التاریخ. بیروت: دارالفکر، ۱۹۷۸.
- ۲- الامین، حسن. دائرة المعارف الاسلامیة الشیعیة. بیروت: ۱۹۸۱.
- ۳- دائرة المعارف القرن العشرين.
- ۴- الذهبی، شمس الدین. تاریخ الاسلام. بیروت: دارالکتاب، ۱۹۸۹.
- ۵- الشنتناوی، احمد (ودیگران). دائرة المعارف الاسلامیة. بیروت.
- ۶- الطبری، ابی جعفر، تاریخ الطبری. بیروت: دارالکتب العلمیة، ۱۹۸۸.

فهرست کتب انگلیسی

- The world book Encyclopedia.
- Modern Reference Library.
- The Encyclopedia Americana.
- The Encyclopedia Britanica.
- The Encyclopedia of History.
- The Encyclopedia International.
- The Golden book Encyclopedia.

